THE LIBRARY – THE ...

מעריב

יום ו' כ"ח באב תשל"ד 16.8.74 גליון 9154 שנה כ"ז

1.20 ל"י

MAARIV • העתון הנפוץ ביותר במדינה

העורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל

"בריה"מ מוכנה להתיר ל־45 אלף יהודים לעלות לישראל מדי שנה"

מוסרים מקורות אמריקניים יודעי דבר * קיסינג'ר ודוברינין נפגשים היום לדיון בפרטי הנוסחה העשויה לסלול את הדרך לאישורו הסופי של חוק הסחר

מאת שמואל שגב, סופר "מעריב" בוואשינגטון

שר החוץ האמריקני, הנ־רי קיסינג'ר, והשגריר הס־ובייטי, אנאטולי דוברינין, עומדים להיפגש היום, ל־דיון בפרטי נוסחת הפשרה שהושגה בין הממשל וה־קונגרס. הנוסחה עשויה לסלול את הדרך לאישורו הסופי של חוק הסחר, ש־יעניק לבריה"מ הטבות כל־כליות.

הפשרה התאפשרה לאחר שהשגריר דוברינין הודיע ל־נשיא ג'ראלד פורד, ביום ד', כי בריה"מ מוכנה להגדיל ב־אופן ניכר את מספר היהודים שיורשו לצאת מגבולותיה מידי שנה לישראל ולחדול מהטרדתם של המבקשים לצ־את. מסקורות יודעי דבר נמ־סר, כי המכסה שעליה סוכם גדולה מ־45 אלף, עליהם דו־בר קודם.

התפתחות דרמטית

ההתפתחות דראמטית זו היא תוצאת המאמץ להשיג פשרה מכובדת שאין בה כדי לבייש את בריה"מ. דומה, שלאחר התפטרות ניכסון ביקשה ברי־ה"מ להוכיח ליורשו, הנשיא פורד, שהיא מעוניינת ליש־מור על הדטאנט. וכמחוות של רצון טוב היא נכונה להש־כים עתה על סעיפים, שקו־ (סוף בעמ' 2, טורים 3, 4, 5)

התושבים התורכים חוגגים - הרובע היווני נהפך ל"אזור רפאים"

צבא התורכי השלים כיבוש פאמאגוסטה; קיסינג'ר מציע תיווכה של ארה"ב בסיכסוך

...ה של פאמאגוסטה נתתם למעשה: ...ם התורכים שחדרו לעיר השלישית ...ב באי, הנמצאת במרחק 56 ק"מ ...מניקוסיה הבירה — לא נתקלו בשום התנגדות. נמל פאמאגוסטה ...באש. הטנקים התורכיים התקדמו ... בבוקר לעבר מרכז העיר, בסיוע ...ם שבאו גלים־גלים ותקפו מטרות ...ות העיר ובתוכה וכן בקרבת לבקה, ...את 45 ק"מ מניקוסיה. לבקה היא ... המערבי של הקו התורכי המכונה ..."אטילה" בעוד שפאמאגוסטה היא ... המזרחי של קו זה.

...מצד אנשי אוים ...די הפסקת־אש בנ־...בירה נכשלו ולאורך ...המפריד בין האר־...כי והיווני בעיר ה־...ניקוסיה נמשכו...

בכבוד לכחות התורכים וכי התורכים בעיר חוגגים את נצחונם".

פניית קיסינג'ר

שר החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר פנה אמש ... טלפונית דחופה לממשלות יוון ותורכיה הציע את עזר־תה של ארה"ב לקידום פתרון מדיני לאי.

לפני כן שלח ד"ר קיסינג'ר איגרות לראש ממשלת יוון מר קונסטנטין קאראמנליס ו־לראש ממשלת תורכיה מר בולנט אג'וית ולנשיא קפ־ריסין מר גלבקוס קלארידס והציע "לעשות כל שביכול־תנו להביא לסיום הקרבות ולגבש הצעות לפתרון". לפי שעה לא היתה תגובה לשום על פניתה.

ראש ממשלת תורכיה אמר בראיון עם כתב ה־בי.בי.סי., כי אין לתור־כיה כוונה לנצל את נצ־חונה הצבאי כדי להביא לחלוקתה של קפריסין. כן אמר שאין תורכיה מתכ־ונת לחרוג מן הקו ש־כבר נקבע.

קריאה מועצת הבטחון

מועצת הבטחון של אוים התכנסה הלילה ובפעם הרבי־עית מאז החלה המלחמה ב־קפריסין לפני כחודש, קראה להפסקת אש באי. ההצעה הת־קבלה פה אחד על ידי כל 15 חברות המועצה.

לפני ההצבעה מסר מזכיר אוים ד"ר קורט ולדהיים דו"ח למועצה על הלחימה בקפרי־סין והודיע כי הפסקת האש לא נשמרת.

פימור ארנט, סופר "אסו־שיאייטד פרס" מוסר: האיזור היווני של העיר פאמאגוסטה נהפך למעשה לשטח הפקר. אמש יכולנו לב־חור לעצמנו מקום לינה כי אזות נעשנו בכל אחד מ־40 בתי־המלון המפוארים, של־אורך החוף.

יחד עם שני כתבים ברי־טיים — ויל ג'ונס מ"סאנדי טיימס" וקולין סמית מ"אוב־זרוור" — החלטתי ללון ב־ (סוף בעמ' 11 טורים 4, 5, 6, 7)

במשרדי חברת "אל־על" בתל־אביב היה אתמול לחץ־גדול של נוסעים שביקשו להשיג מקומות במטוסיה — אחרי שהחברות הזרות הפסיקו את הטיסות, בגלל המלחמה בקפריסין. "אל־על" היא עתה חברת התעופה היחידה המקיימת קשר אווירי סדיר בין ישראל לחו"ל. (צילום: יפרח וליברמן)

...פלשתינים לא ישתתפו ...סיבוב השני בז'נווה"

קיסינג'ר לעתונאים מצרים המלווים את פאהמי ...ב * "השיחות עשויות להתחדש לפני סוף השנה"

...תינים לא ישתתפו ...השני של השיחות ...בר אמר שר החוץ ...י, ד"ר הנרי קי־ ...לעתונאים מצרים ...את איסמעיל פאה־ ...ביקורו בארה"ב. ...קיסינג'ר הוסיף, כי ...עשויה לתערך לפ־...סמבר. הוא הבהיר, כי בדעתו לשוחח על נושא זה עם ה־מלך חוסיין ועם שר החוץ הסורי, עבדל חאלים חאדם, ולאחר מכן עם שר החוץ הסעודי, עומאר סאקאף.

כשנשאל, מה בדבר הפרדת כוחות בחזית הישראלית־ירד־נית, אמר קיסינג'ר, כי יש לנו נוסח ברור ומדויק של המצב "אני מכיר את העמדה הירדנית ונדו את העמדה ה־ישראלית". שר החוץ האמריקני גילה שבדעתו לערוך בקרוב סיור נוסף במזרח התיכון. (ע"צ)

"מיבצע הצלה" של "אל על" הבטיח טיסות לישראל לנוסעים שנתקעו בחו"ל

נוסעים בארצות שונות באירופה הועברו ללונדון, שם אורגן המיבצע שעורר התפעלותם של מומחים * "אל על" הפעילה טיסות מיוחדות גם מניו־יורק ומפאריס

מאת י. פינקלסמון, סופר "מעריב" בלונדון

מטוס "ג'אמבו" מיוחד של "אל־על", שנשלח את־מול מנמל בן־גוריון ללונ־דון כדי לקחת משם נוס־עים שנתקעו בדרכם ליש־ראל — בגלל ביטול ה־טיסות של חברות בינלאו־מיות, סייע לשים קץ ל־התפרציות היסטוריות בקר־ב הנוסעים.

כמה משפחות נזעמו מאוד כאשר אתמול בבוקר נמסר להן כי טיסתן בחברת "בי.אי.אי." לישראל בטלה. ה־משפחות פנו אל חברת "אל על", ושם נאמר להן כי יתי־כן שיהיו מקומות במטוס ה"ג'אמבו" שיבוא סמוך לחצ־ות. "האנשים הללו כה רצו לצאת מלונדון ולחזור הביתה, עד שהחליטו להשאר כל ה־יום בנמל התעופה" — נמסר מהנהלת הנמל.

רבה היתה השמחה, כאשר קיבלה קבוצה זו מקומות במטוס "אל על".

הנהלת החברה השיגה אתמול שיא כאשר איר־גנה טיסה ליותר מ־1000 נוסעים, והדבר עורר הת־פעלות בקרב מומחים.

ישראלים, יהודים ונוסעים אחרים מדאגים, בעלי כר־טיסים בחברות אחרות, הוב־או מבריסל, ומבירות אירו־פיות אחרות ללונדון בשירות מיוחד כדי שיוכלו לטוס ל־ישראל במטוסי "אל על".

בסך הכל הופעלו במיבצע זה ארבעה מטוסים של החב־רה הישראלית — ביניהם שני מטוסי "ג'אמבו". "יכול־נו לתת שירות מיוחד זה, כי־וון שהפעלנו צוותים נוספים ולמעשה עבדנו כמו בזמן ה־מלחמה" — אמר מר חיים סנדרסון, מנהל סניף "אל־על" בלונדון.

סיוע לנערה מסקוטלנד

החברה הצליחה לטפל במ־עט בכל הנוסעים שהיו להם כרטיסים בחברות אחרות. ב־תוך ההתרגשות הגדולה הצ־ליחו עובדי "אל על" לסייע לנערה יהודיה מסקוטלאנד, שנמצאה בתל־אביב ונמסר לה שאביה חלה לפתע במח־לה אנושה בגלזגו. "הצלח־נו להביאה ללונדון אחרי ש־מברקים רבים התחלפו בין שתי הערים בעניין זה" — אמר פקיד "אל על". כן הצ־ליחה החברה למצוא מקומות בשביל קבוצת נוצרים שהתכ־ננה לטוס לאיסטנבול להופ־ (סוף בעמ' 2, טורים 4, 5, 6, 7)

מטכ"ל המצרי: "קולות ...קפנות מצד ישראל"

...ר סופר "מעריב" ...ביינים קרובים ...צבא מצרים, ...עבר אל־עינו בשמי... הבריח, כי "מצבי האוויר מוקפים קולות של תוק־פנות, המתבטאים בהכרזה על תמרונים תוים כללי ב־ישראל". הוא הוסיף כי "במר עם פתוחיה של מצרים להגשים את מט־רותיהם".

זוהי תגובה מצרית רשמית ראשונה מאז הוכרז על תר־גיל הגיוס בישראל. דבריו של הרמטכ"ל המצרי צוטטו ה־בוקר בהבלטה בעתוני קהיר.

12 ניספו באסון רכבת בבלגיה

לפחות 12 איש, ביניהם כ־מה ילדים, ניספו אמש כאשר רכבת נוסעים בלגית נגעה ב־גשר ליד העיר ליטר שבבלג־יה.

נפצעו יותר מ־50 איש. זו תאונת הרכבות החמורה ב־יותר בבלגיה בשנים האחרו־נות. הרכבת היתה בדרכה מ־שארלרוי לבריסל. (רויטר).

...שב שכם ...וד בנסיון ...צות סוהר

...יצחק בן חורין ...שכם, החשוד בנסיון ...בקירות סכין סוהר, ...ניות במרכז המסחרי ...צר אתמול בבוקר ב־... לביב עסאף, בן 31, ...ב' בבוקר עם קבוד ...ים אל המרכז המס־...ם, כדי לערוך קניות ...סוהר. בבאתו כוונת ...עשנים טפח בשחור ...ובקש את סליחתו. ...הפנה את ראשו, ...הר מעבים, בידו ...נמלט מן המקום. ה־...צע קל.

קיסינג'ר ביקש מפהמי לסייע לו בהשגת הסכם ביניים ישראל–ירדן

שר־החוץ המצרי הסכים להשאר בוואשינגטון; ייפגש עם חוסיין * תידון שאלת השתתפות הפלשתינים בז'נווה * קיסינג'ר ידווח לשגריר דיניץ על תוצאות הדיונים

מאת סופר "מעריב" בוואשינגטון

שר החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר ביקש את נוכחותו של שר החוץ ה־מצרי איסמאעיל פהמי כדי לשתפו במאמציו להשגת הסכם ביניים בין ישראל וירדן.

משקיפים בוואשינגטון הע־רו, כי לפהמי היה תפקיד מר־כזי, כשהושג הקשר הראשון בין ארה"ב לסוריה וכאשר התאמץ ד"ר קיסינג'ר להשיג הסכם הפרדה ברמת הגולן.

פהמי מתעכב בוואשינגטון, כפי שנרמז, ל"צורך בדיונים נוספים בנושאים כלכליים". אך מסתבר שקיסינג'ר ביקש־ו להישאר עד אחרי תום השי־חות עם המלך חוסיין, שהגיע אתמול אחה"צ לוואשינגטון.

באופן זה יוכל שר החוץ האמריקני להתייעץ עם פהמי בנושאים השונים, שיועלו על־ידי מלך ירדן.

אף שלא נמסר באופן רשמי ... מביעים בוואשינגטון, כי המלך חוסיין ופהמי ייפג־שו אולי במהלך שהייתם בוואשינגטון, כדי להח־ליט ... על הדיונים עם ארה"ב.

בראשית השבוע הבא — לפני שיחזור פהמי לקאהיר — עתידים שרי החוץ של אר־ה"ב ומצרים לנהל דיונים מ־מעלים לסיכום השיחה עם חוסיין ויתנו את הבסיס לדיו־נים בעתיד עם שר־החוץ ה־סורי עבד אל חלים חאדם.

נוסף לשאלת עתידה של ה־גדה מגיזים, שחוסיין וקיסינ־ (סוף בעמ' 2, טורים 3, 4, 5)

מינויים במערכת "מעריב"

מר אריה דיסנצ'יק פרש, על פי בקשתו, מכהונתו כעורך ראשי של "מעריב", לאחר ש־כיהן בתפקיד זה יותר מ־18 שנים, מאז פטירתו של ד"ר עזריאל קרליבך ז"ל. קודם ל־כן כיהן בתפקיד משנה לעורך הראשי מיום היווסדו של ה־עתון.

מר שלום רוזנפלד, שכיהן כסגן העורך הראשי, התמנה לעורך הראשי של "מעריב". ה"ה משה זק ושמואל שניצר נתמנו כסגני העורך ה־ראשי.

מר דיסנצ'יק ימשיך בפעי־לותו העתונאית ב"מעריב" ב־כתיבה. בתפקיד של עורך הו־צאת מודיעין בע"מ יטפל ב־פרוייקטים מיוחדים הקשורים להוצאה. כן ימשיך לכהן כ־חבר מועצת המנהלים של ה־הוצאה (חברת האם המוציאה לאור את "מעריב", "מעריב לנוער", "את" ומפעלי "ספ־ריית מעריב").

נבדקת כשרותו של מועמד לסנאט בארה"ב בשל תרומת ישראלים

המפלגה הדמוקראטית של מדינת ניו יורק בו־דקת אם מועמד לסנאט ארה"ב נהג שלא כשורה כשקיבל תרומה למערכת הבחירות שלו מישראלים.

פקידי הועדה מסרו, כי קיבלו מידע סותר ממשרדי שלטונות המס של הממשלה, המפלגה הדמוקראטית ה־לאומית ומשרד המשפטים. מדובר בתרומה של 50 אלף דולר מאזרחים ישראלים למסע הבחירות של אייב הירש־פלד, בעליו המיליונר של בניין חברת תנובה בברוקלין. הוא מבקש את מינוי הועדה להתמודדות על מקומו של יעקב יעבץ, הסנטור הרפובליקני מניו יורק.

הועדה הלאומית ושלטונות המס אמרו כי יהא ניגוד אינטרסים אם מחוקק, הקשור במדיניות חוץ, יקבל כסף ממקורות זרים. הועדה הפנימה שמשום כך החזירה בכף שנתרם על־ידי קנדים.

חוות הדעת של אנשי משרד המשפטים שונה. לדב־ריהם יכולה התרומה להיות חוקית אם פעל התורם באורח פרטי ולא בשם ארצו. (א.פ.)

סיימון למצרים וסעודיה באוקטובר - ישראל טרם החליטה אם להזמינו שנית

מאת סופר "מעריב" בוואשינגטון

ישראל טרם החליטה אם תנצל את ביקורו הקרוב של שר־האוצר האמריקני, ויל־יאם סיימון, במצרים ובערב הסעודית, ולהזמינו לביקור שני בארץ.

סיימון עומד לנסוע לקאהיר באוקטובר, כדי לדון בהשקעות אמריקניות בתכניות פיתוח מצריות. לסיימון היו כבר שתי שיחות ארוכות עם שר־החוץ המצרי איסמאעיל פאהמי ב־וואשינגטון, בהן נדונו פרטי בי־קורו הקרוב בקאהיר.

בוואשינגטון סבורים, שאם אין ישראל נזקקת לדיונים כלכ־ליים דחופים בדרג גבוה עם ארה"ב, מוטב להמתין עד שי־יפגשו סיימון ושר־האוצר ה־ישראלי רבינוביץ בוואשינגטון בחודש הבא, במסגרת הפגישה השנתית של קרן המטבע הבינ־לאומית והבנק העולמי. רבינו־ביץ יגיע לארה"ב ב־23 בספ־טמבר וישהה בוואשינגטון בין 28 בספטמבר עד 4 באוקטובר.

ברם, אם יהיה צורך בכך, מאמינים כי סיימון יכלול גם את ישראל בביקורו הקרוב ב־מזרח־התיכון.

החלה "בריחת" הערבים מהלירה שטרלינג

מחליפים את הלי"ש לדולארים

מאת י. פינקלסמון, סופר "מעריב" בלונדון

החשש שהערבים יפנו מ־הלירה השטרלינג, בכך ש־ירכשו מטבעות אחרים (ה־חשש שהיה תמיד חלום בל־הות בבריטניה), הולך ומת־גשם וכבר נראית השפעה שלילית של צעד זה.

אתמול, היתה ניכרת מכירה רבה של לירות שטרלינג בשוק הכספים העולמי והשטרלינג הגיע לשפל שלא היה דוגמתו כבר שש שנים.

מחליפי הכספים הודיעו על סימנים ברורים ראשונים ל־מכירות בכמויות גדולות של לי־רות שטרלינג על־ידי מדינות נפט ערביות מסויימות.

נראה כי הערבים מגיבים עתה על שפל השווי בכלכלה הבריטית הם מחליפים את ה־לירות שבידיהם לדולארים.

3326
מודעות
מתפרסמות היום ב־ מעריב
בעמודים: 7, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51
מודעות דרושים בעמודים: 8, 42, 43, 44, 52, 53, 54, 55, 56
מודעות לימודים בעמודים: 33, 41
מודעות בדור בעמודים: 29, 30, 31

MARVIN מרוין

מודעות אבל בעמודים: 9, 10, 11, 39, 40

צווארון HALKRA בכל מספרה לכל שירות לבריאות! ראה עמוד 4

עץ אורן פיני — ציפוי קירות ותקרות בעץ אורן פיני. עדיין במחירים ישנים: 100 ל"י למ"ר קיר, 120 ל"י למ"ר תקרה. טל' 03-747231

RCA — סוכנים מורשים לישראל לשפופרות, מגבלאורים, לייזרים, מכשירי בקרה, מיקרופונים ועוד. כמו כן מכירה מהמלאי העשיר והמגוון של טרנזיסטורים, טריסטורים, מעגלים משולבים, ספרים מקצועיים, שרוולים מתכווצים, חוטי טלפון, כבלים, נגדים מדויקים וכוח, מערכות להרכבה לסטריאו, רמקולים של פיוניר, פיליפס ואחרים. עיר אביב — מחברת לאלקטרוניקה בע"מ, מיסודה של: חברת רדיו ישראלית, ת"א, גאולה 18, טלפון (03)50156 פתוח 8—3 ביום ו' 1—8.

יריד התקליטים באלחוש — הנה כמובן ביקור באלחוש! אתה משוטט בחנות התקליטים הגדולה בארץ, מדפדף במבחר העצום, מאזין לכל תקליט העולה על דעתך ומבלה את זמנך בנעימים! אינך חייב לקנות דבר, אך אם תחליט לרכוש תקליט בודאי שתופתע: אצלנו עדיין המחירים הישנים! אך כמובן שהמלאי מוגבל וכל הקודם זוכה! זאת ועוד: מבחר משגע של אריכי נגן קלסיים וקלים במחירים משוגעים, כגון: במקום 24.90 — 12.90, תקליטי ילדים 2.50. התכבד אצלנו לשעה קלה, וקנה לידידך שי במחיר פרשותה: הפרדה (סטריאופונית) והנוקות (מגרות היום־יום) עם תקליט מאת אלחוש. רחוב אבן־גבירול 21, תל־אביב

ארנקים ארנקים ארנקים שניידמן — בדיזנגוף 120

האופנה האחרונה בבית — מטבחי נורית — אספקה מיידית. פרטים: בקיבוץ גליל"ים, טלפון 03-985057 בין השעות 16.00—18.00

SALTER — מערכות בימיה — להשיג בחנויות הספורט המובחרות

...בל יחיד ...אשר נשיא יחטא ...ידים והשפעה — השבוע ב: דע את יהודותך — עמוד 34

הקפה טעים יותר עם ציקוריה "פראנק" העולמית — KAFFEE Franck — משלוח חדש הגיע. יבואן: שמש ירושלים

...כרמל תעשיות דרושה ...כירה למו...

...אנו מחפשים ... עבור מלון הילטון ירושלים

صكنا من الاهل

מצרים רמזה לארה"ב לבדוק אפשרות לערוך הסכם הפרדה בין ישראל ובין ירדן

בהופעתו אמש בטלוויזיה בארה"ב אמר שר החוץ המצרי כי אש"ף צריכה להשתתף בועידת השלום בז'נווה „כמייצג היחיד של העם הפלשתיני, ובינתיים יכול חוסיין להסכים עם ישראל על פינוי כוחות מהגדה המערבית"

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוואשינגטון

רומזה שמצרים נתנה ל־ארה"ב אור ירוק להתחיל בגישושים עם ישראל וירדן, כדי לבדוק אם תתאפשר הפרדת כוחות בין שתי המדינות.

מקורות דיפלומטיים בוואשינגטון מסרו שהואיל ונתברר עתה כי ועידת השלום בז'נווה לא תחודש לפני סוף שנה זו, הואיל ותעלת סואץ לא תיפתח לפני תחילת השנה הבאה, לא תהיה ישראל נכונה לדון בשלב השני ל־נסיגה מסיני בטרם יבוצעו הפרטים בהסכם ההפרדה עם מצרים. על פי תנאים אלה דרושה מעבר בתעלת סואץ למטענים ישראליים, שהועמד על אניות משא המניפות דגל זר. פרט אחר מדבר על שיקומן של הערים לאורך התעלה.

אין כל סיבה להאמין ש־מצרים דוחה בכוונה את פינוי התעלה. מייחסים את ה־עיכובים לקשיים טכניים של ממש. הוא הדין בבנייתן של ערי התעלה מחדש ואיכלוסו של האיזור. אולם ישראל לא תוכל לסגת באורח ניכר מ־סיני בטרם תבדוק את הכוונות המצריות בענין חופש ה־מעבר בסואץ. לכן אין מצרים מסרבת לקיום היוזמה ה־דיפלומטית האמריקנית לעבר הסכם ביניים בין ישראל ל־ירדן.

שר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי אמר אמש בתוכנית של נ.בי.סי. כי מצרים אינה מתנגדת שישראל וירדן יגיעו להסכמים על פינוי כוחות מ־הגדה המערבית. אולם האזורים המפונים לא יוספחו ל־ירדן אלא יישארו תחת „א־פוטרופסותה" של ירדן, עד שיחליטו הפלשתינים אם הם רוצים להיספח לירדן או מעדיפים להקים מדינה פלשתינית עצמאית.

כשנשאל על ועידת השלום בז'נווה אישר פאהמי ל־מעשה מה שדווח ב„מעריב" אתמול, בציינו כי ועידת ה־שלום תשוב ותתכנס לפני סוף השנה, אך יש לעשות עבודת הכנה קודם לכן כדי להבטיח את הצלחתה. עוד אמר כי לא תיערך פסגה ערבית לפני סוף אוקטובר, ולכן תוכל ועידת ז'נווה להתכנס רק אחרי תאריך זה.

בענין הפלשתינים אמר פאהמי כי אין כל סתירה בין ההודעה המשותפת של סאדאת וחוסיין והודעות אלזייר לאחור הקודמות. „מצרים טוענת כי אש"ף הוא המייצג היחיד של העם הפלשתיני ו־אש"ף צריך להיות מיוצג ב־ז'נווה כשותף שווה. אך בינתיים יכול המלך חוסיין להסכים עם ישראל על פינוי כוחות מהגדה המערבית ואותם אזורים יישארו בידו למש־מרת".

ראש ממשלת לוב הגיע במפתיע לאיטליה

מאת עדה לוצ'אטי

ראש ממשלת לוב, עבד אל סלאם ג'אלוד, הגיע אתמול במפתיע לאיטליה, ו־כאשר נחת במטוסו בנמל התעופה של רומא, לא קידמו את פניו אלא כמה מפקידי השגרירות הלובית. אף נציג רשמי של ממשלת איטליה לא קיבל את פניו.

לא נמסרה שום סיבה ל־ביקור, שיימשך לפחות יומיים. יתכן וקיים קשר בין ביקורו של ג'אלוד, לבין הידיעות כי מומחה איטלקי בכיר לענייני כלכלה וכספים, יתאם תוכניות להקמת ארגון השקעות של כספי הנפט, בארצות המתועשות ובארצות המתפתחות כ־אחת.

ארה"ב תעניק לישראל כ־34 מיליון דולר – לציוד לתחנת הכוח בחדרה

ארה"ב הסכימה לתת ל־ישראל אשראי בסך 33.75 מיליון דולר לקניית ציוד אמריקאי בשביל תחנת ה־כוח החדשה בחדרה — הו־דיע אתמול שגריר ארה"ב בישראל מר קנת קיטינג.

מהפסקות החשמל התכופות נפגעו מפעלים רבים, בעיקר אלה העובדים בתהליך רצוף.

האשראי, שאושר על־ידי הבנק האמריקאי ליצוא ולי־בוא, מקיף 45 אחוז מכלל 75 מיליון דולר שיוקצבו על־ידי ישראל לקניית הציוד הדרוש. 45% נוספים מן ה־סכום יינתנו כאשראי על־ידי בנק צ'ייס־מנהאטן וקרן אמריקאית פרטית למימון יצוא, שמרכזה בניו־יורק. עשרת האחוזים הנותרים ישולמו ב־מזומן.

מר קיטינג ציין, כי האשראי מעיד על גידול ניכר במימדי שיתוף־הפעולה הכל־כלי בין ארה"ב לישראל — כפי שהשתקף בהודעה המשותפת שפורסמה בעקבות ביקורו של הנשיא ניכסון בארץ ביוני, והשיחות שנוהלו ב־חודש שעבר על־ידי שר ה־אוצר האמריקאי, ויליאם סיימון.

כספי האשראי ינוצלו על־ידי חברת החשמל הישראלית לרכישת גנראטורים של 350 מגאוואט ושתי טורבינות גאז (של 40 מגאוואט כל אחת). ההלוואה תוחזר ב־30 תשלומים חצי־שנתיים, החל ב־10 באוגוסט 1979, ברבית של 7 אחוזים לשנה.

מנהיג שבטי הזולו נאם בפני יהודי יוהנסבורג

מנהיג שבטי הזולו בדרום אפריקה, גאטאשה בותלזי, הסביר את מטרות התנועה הלאומית השחורה בדרום אפריקה, באסיפה גדולה של יהודים, שהתכנסה בבית הכנסת עמנואל ביוהנסבורג, באמצע השבוע.

הפגישה אורגנה על ידי הקהילה היהודית המתקדמת בדרום אפריקה. הרב ד"ר ארתור סופר, הציג את בותלזי כאדם, אשר יותר מכל אחר הוא מסמל את הקהילה השחורה בדרום אפריקה. (עסט"א)

ניכסון זומן להעיד במשפטו של ארליכמן

נשיא ארה"ב לשעבר, ריצ'ארד ניכסון, הוזמן על ידי עוזרו לשעבר, ג'והן ארליכמן, למסור עדות במשפט התלוי ועומד נגדו, בענין האשמות על חיפוי על פרשת ווטרגייט — מסרו מקורות של בית המשפט. (ע"ר)

הודעה לבעלי רכב פרטי!!!

מבצע החודש בהנחות גדולות

נשיונל אטלנטיק — יצרני ציפויי חן למושבי רכב
מודיעה בזאת על

מכירה ישירה מהיצרן לצרכן
של ציפויים למושבי רכב
מבד מגבת סטרץ'

לרגל מבצע החודש ימכרו הציפויים במחיר מוזל

- ציפויי חן מיפה ומהדר את מכוניתך.
- ציפויי חן סופג את זיעתך ומונע התחממות מכוניתך — אידיאלי לאקלים החם של הארץ.
- ציפויי חן נצבע בצבעים יציבים ומרהיבים
- ציפויי חן מלווה בתעודת אחריות

„לאיכות וחן — אין כציפויי חן"

המכירה הקמעונאית תערך במחסן המפעל
תל־אביב, נשיונל אטלנטיק,
רח' מטלון (קודם רח' מרכז מסחרי) 1,
(5 בניינים מזרחה מרח' העליה 21), בימים א'—ה' בין השעות 9.00—19.00 — בימי שישי עד 13.00.

נשיא סוריה חאפז אל־אסאד (משמאל) נפגש אתמול עם נשיא יוגוסלאוויה טיטו, במעונו באי בריוני. (צילום ראדיוטלגרפי של א.פ.)

„מיבצע הצלה" של „אל על"

(סוף מעמוד 1)

שה, והחליטה לטוס במקום זה לישראל.

מר סנדרסון מסר עוד, כי לחברה לא היתה התחייבות לסייע לחברות אחרות — אך בכל זאת החולט לעשות כן.

כתוצאה מכך זכתה „אל על" בהצלחה גדולה מבחינת יחסי ציבור. נוסעים רבים הביעו את תו־דתם ל„מיבצע ההצלה" של „אל על".

פיליפ בן, סופר „מעריב" בארה"ב מטלגרף:

בגלל המלחמה בקפריסין הפסיקה חברת „טי.וו.איי." מזה יומיים את כל שירותיה מזרחה לאתונה. נוסעים שהיו להם כרטיסים לישראל קיבלו הודעה, כי הם יכו־לים לעבור אל מטוסי „אל על" — החברה היחידה שטסה לישראל. „טי.וו.איי." ביטלה גם את שירות הטיסות מסביב לעולם.

אתמול יצאו מניו־יורק שני מטוסי „ג'אמבו" של „אל־על" לתל־אביב. עד כה לא נשארו תיירים ישראליים ת־קועים בניו־יורק ו„אל על" נותנת מקומות לכל מי ש־רוצה לטוס ארצה.

הטיסות הוזלות

אולם יש כמה קבוצות של תיירים, שעמדו לצאת לישראל בסוף השבוע, ולא בטוח שיוכלו להגיע. יש להם כרטיסים בכמה חברות תעופה אירופיות, שטיסותיהן לישראל קצת זולות יותר, ובדרך כלל מעבירים נוסעים אלה באירופה למטוסים הטסים ל־ישראל. טיסות אלה בוטלו, והמעבר למטוסי „אל על" טעון תוספת תשלום.

תמר גולן, סופרת „מעריב" בפאריס מטלגרפת:

פקידי סניף „אל על" ב־פאריס מוצפים בבקשות ל־מקומות טיסה לישראל, ה־מספר הטיסות מפאריס הוכ־פל כתוצאה מביטול טיסות של חברות אחרות. „אל על" מפעילה עכשיו שתי טיסות ליום מפאריס במקום אחת, והתפוסה במטוסיה היא של 100 אחוז (לעומת כ־70 אחוז בדרך כלל בעונה זו) — מסרו פקידי החברה.

בידי החברה רשימה ארו־כה של נוסעי „אייר פראנס" ו„טי.וו.איי." הרוצים לטוס לארץ במטוסי החברה היש־ראלית. יש נוסעים רבים ה־דורשים לעצמם עדיפויות ב־מקומות טיסה. „אל על" היא החברה היחידה המעבירה ע־תה דברי דואר־אוויר מצרפת לישראל.

מבוכה בז'נווה

שרי רובר, סופרת „מעריב" בז'נווה מטלגרפת:

מבוכה ואי־סדרים נגרמו אתמול לנוסעים שעמדו ל־צאת לישראל משוויץ כתו־צאה מידיעה שפורסמה בעי־תונות השוויצית, שבה נא־מר כי בוטלו כל הטיסות ל־ישראל וממנה, לרבות טי־סות „אל על". הסיבה היתה ש„אל על" אמנם עמדה לק־יים את טיסתה מציריך, אך בגלל תקלה טכנית לא המ־ריא המטוס בשעה היעודה. לנוסעים שהגיעו לנמל ה־תעופה של ז'נווה כדי לעלות למטוס „סוויסאייר" נאמר ש־בוטלו טיסות החברה לישראל. נוסעים אלה באו ל־משרד „אל על" ושם נאמר להם כי יוכלו לטוס במטוס החברה, אולם לא מז'נווה אלא מציריך. כיוון שלא היה קשר טיסה אותה שעה בין שתי הערים, היו נוסעים ש־נאלצו לבלות את הלילה ב־ז'נווה.

מנכ"ל חברת „אל על", מר מרדכי בן־ארי, היה אתמול בציריך וקיים מסיבת־עתונא־ים לכתבים מקומיים ובה מסר פרטים על פעולות ה־חברה בעת המלחמה בקפ־ריסין.

פאהמי סירב לחתום על הודעה שלו ושל קיסינג'ר עד שיוקצב מזון לארצו

„ישראל לא תקבל, כנראה, 50 מיליון דולר במזון"

מאת סופר „מעריב"

לישראל ולמצרים ימסרו בימים הקרובים מהי כמות עודפי המזון שהוקצב להן במהלך השנה התקציבית הנוכחית, שהתחילה ב־1 ב־יולי.

הקצבות המזון לא נקבעו עדיין. לכן סירב שר החוץ ה־מצרי, איסמאעיל פאהמי, ל־חתום על ההודעה המשותפת עם שר החוץ קיסינג'ר. נראה שתחתם רק ביום שני הבא. דובר משרד החוץ שנשאל ב־תדרוך הכתבים היומי האם התפתחו קשיים בין שתי ה־מדינות, ענה „בהחלט לא". מקורות אחרים אמרו, כי אין כל קשיים עקרוניים בין אר־ה"ב ומצרים, וכי הסכם שי־תוף הפעולה שנחתם בעת ביקורו של הנשיא ניכסון בקא־היר ביוני שעבר, מתבצע.

עם זאת דומה, שהצדדים נזקקו לזמן רב יותר לדיון ב־נושאים שונים, במיוחד בהש־קעות הון אמריקניות במצרים וכמות הסיוע הכלכלי האמ־ריקני.

מניחים שנושאים אלה יסו־כמו בסוף השבוע.

בראיון טלוויזיה טען פאה־מי, כי מצרים מבקשת מזון וסיוע כלכלי „לא כיוון שאנו זקוקים לעזרה אלא מפני ש־אנו רואים בסיוע זה ציון פר־לימי לשיפור היחסים עם אר־ה"ב". בהופעתו בוועדת החוץ של הסנאט הדגיש פאהמי את הצורך בסיוע אמריקני גדול במזון, בעיקר על רקע לאור את גידול האוכלוסיה.

פקידי ממשל מעריכים לסמוך, כי יבולי החיטה ק־טנים בשבועות לכן יכולתה של ארה"ב להעביר עודפי מזון למדינות אחרות מו־גבלות יותר מבעבר.

לבדוה זאת מקווים עדיין פקידים ישראלים כי ארה"ב תפגין את ההבנה הדרושה ל־בעיותיה הכלכליות של ישר־אל.

בקווית ארה"ב מעריכים, כי במצב הזה ישראל לא תק־בל עודפי מזון בסך 50 מי־ליון דולאר, כפי שביקשה.

קיסינג'ר ביקש מפהמי

(סוף מעמוד 1)

ב"ר ידונו בהשתתפות הפלשתי־נים בוועידת השלום בז'נווה. סאדאת וחוסיין כבר הסכימו, שלירדן הזכות לחתום על הסכמי הפרדה עם ישראל — אך בז'נווה תופיע גם משלחה פלשתינית נפרדת.

ישראל מיחתה על הביעה זו ונמסר שקיסינג'ר בודק ע־תה אפשרויות שונות בענין. נוסף לבעיות הכלכליות, ש־ידונו בשיחות חוסיין עם הנ־שיא ג'יראלד פורד ועם קיסינ־ג'ר היום — ייפגש המלך ב־שבת עם שר ההגנה מר ג'יימס שלזינגר, לדיון באספקות ה־נשק של משלוחי הנשק ל־ארצו. לפני הפגישה עם הנ־שיא פורד יפתח חוסיין עם חברי הקונגרס הם אנשי ועדת החוץ של הסינאט.

מצפים שקיסינג'ר ושגריר ישראל, דיניץ, ייפגשו בתחי־לת השבוע לסיכום הדיונים עם פהמי חוסיין וכדי להכין את הקרקע לביקורו של ראש הממשלה מר יצחק רבין ב־וואשינגטון. בניהם כי מר ר־בין יבוא בחודש ספטמבר.

מקורות דיפלומטיים ב־וואשינגטון אמרו, שאר־ה"ב הכירה הבנה לעמדה הישראלית בשאלת [illegible] הגדה [illegible] שמר קיסינג'ר יסביר ל־מלך ירדן, כי אינו יכול לקוות לקבל במסגרת בינ־יים מה שיוכל להשיג ב־מסגרת הסכם כולל.

„בריה"מ מוכנה להתיר"

(סוף מעמוד 1)

דם לכן לא היתה מוכנה לק־בל אותם.

פרטיה הסופיים של הפש־רה עובדו אתמול בפגישת עבודה על ארוחת בוקר בין הנשיא פורד ומר קיסינג'ר והסנאטורים הנרי ג'קסון, אברהם ריביקוף ויעקב יאביץ.

העניינים החלו לזוז

לאחר הפגישה אמרו שלו־שת הסנאטורים לכתבים, כי „העניינים התחילו לזוז מנקו־דת הקפאון ויש לצפות ל־הסכם בקרוב". ממקורות מה־מנים נמסר, שייתכן שההסכם יושג בתחילת השבוע הבא ואז תיפתח הדרך לחקיקת ה־קונגרס בטרם ייצא לפגרה. קיסינג'ר ודוברינין ייפגשו היום. מצפים לתשובתה של מוסקווה בתחילת השבוע ה־בא. מיד אחר כך שוב ייפגשו מר קיסינג'ר ושלושת הסנא־טורים. אם לא יהיו קשיים של הרגע האחרון יפורסם ה־הסכם הסופי. ממקורות יהודי־ים נודע, כי ההסכם יוצא בצורת חליפת מכתבים בין שר החוץ קיסינג'ר והסנא־טור ג'קסון. המכתבים יפרטו את ה„הבנה" שהושגה בין הממשל ובריה"מ אשר ל־מכסת המהגרים היהודים, ו־נושאים הקשורים בכך. הסנא־טור ג'קסון מצידו לא יבטל את תיקונו המפורסם, אך ל־טקסט המקורי תתווסף פיס־קה המקנה לנשיא פורד את הסמכות להתעלם ממנו [illegible] תיקון, אם יהיה נהיר לו ר־לקונגרס, שבריה"מ אכן מכ־בדת את ההתחייבות ואינה מונעה ליהודים ולקבוצות מיעוט אחרות המבקשות ל־צאת משם.

המיגבלות המפורטות בתי־קון ג'קסון יהיו תקפות במשך שנה אחת. לר כי יוכל הקונג־רס להמשיך [illegible] ובפיקוח על הממשל יוכל לשלול מ־בריה"מ את ההטבות שיאוש־רו לה, אם יבחין ב„ייצור עב־רתה לגבי עליה חופשית.

הבטחות בריה"מ לא יפורסמו בידי השלטונות הסובייטיים — אך מאמינים כי יתפרסמו בטבע.

[illegible]

הקמת קרן וולף עברה בכנסת בקריאה ראשונה

הכנסת אישרה אתמול פה אחד בקריאה ראשונה את הצעת החוק להקמת „קרן וולף" לקידום המדע והאמנויות ומתן פרסים בכל שנה לאנשי מדע ואמנים מ־כל העולם.

ד"ר אביעזר יפה, מצליח סי־נה הכעיר, סיפר כי התור־מים הם בני משפחה, שעש־רות שנים מקדישים כוחם ו־כספם לעזור לנזקקים וסוב־לים בארצות רבות בעולם ו־עכשיו חזרו לצור מוצבהם, עם ישראל במולדתו.

בקשרים עם התורמים מקיים כמה שנים פנחס ספיר ובמי־דה רבה התהדקו בזכותו ה־קשרים אהב.

מר יפה הוסיף כי זו למע־שה „קרן ספיר" שאיננה קיי־מת, ובהקמתה היא פעולה שד־כנה של פנחס ספיר ויפה [illegible] בין נדיבים לבין המוסדות ה־נזקקים בישראל.

מועצת פועלי תל־אביב מחדשת ההתנדבות לעבודות בספר

הקבוצה ראשונה במסגרת ה־התגייסות ההתנדבות לישובי ספר, בגליל וצפון, עומדת לצאת ביום ראשון. מועצת פועלי תל־אביב־יפו מארגנת מבצע זה.

לפי החלטת מזכירות מוע־צת פועלי תל אביב־יפו הוק־מה ועדה לגיוס להתנדבות לעבודה בישובי הספר בראשותו של זאב שי, חבר מז־כירות המועצה ובהרכב ה־חברים: גדעון קורלנדר, יד־פה אביבה, בנימין ארליך, שלמה בנבדלסון וכול בשלם.

הקבוצה הראשונה תצא ל־קיבוץ משגב עם, והיה שם שבוע.

שגרירי מדינות ערב:

„מטרת החבלות בפארי(ס) לשבש יחסי צרפת והערב(ים)"

שגרירי מדינות ערב בפאריס מסרו אתמול [illegible] לפיה סידרת הפיצוצים האחרונה בפאריס, נועדה [illegible] ביחסים בין צרפת לבין מדינות ערב.

מטעני חומר נפץ התפוצצו ליד משרדיהם של [illegible] עתונים וליד קרן צדקה יהודית בפאריס, בראשית [illegible]

בהודעת השגרירים נאמר, כי יש לראות את [illegible] בקשר עם הודעות האזעקה של מנהיגי ישראל, ליצור אמונה בלב הציבור, שארצות ערב מוכנות [illegible] הקרובות, כדי להצדיק בדרך זו תוקפנות חדשה, [illegible] כמלחמה מונעת. (ע"ר)

אסד: „סוריה תלחם בישר(אל) אם תכשיל השגת שלו(ם)"

אין החלטה על שיקום קוני(טרה)

מאת סופר „מעריב" לעניני ערביים

נשיא סוריה, חאפז אל אסד, המבקר ביוגו(סלביה) הכריז אתמול בבלגראד כי סוריה תלחם בישרא(ל) [illegible] תערים ישראל מכשולים על דרך השלום".

דבריו נאמרו בקבלת פנים, שערך לכבודו נשיא (יוגוס)לאוויה, המרשאל טיטו ושודרו ברדיו דמשק. אסד: „מאבקנו למען השלום, המבוסס על צדק, יימשך בכל [illegible] הצורות".

אסד לא השאיר ספק, באשר למהות השלום שאו(תו) מתכוון. „סוריה, אמר, לא תסכים שהשגים שהשיג(ה) לטמיון, והיא לא תפקיר אף שעל מאדמתה, או [illegible] מזכויות העם הפלשתינאי".

בדברו על מלחמת ההתשה בראשית השנה, ביט(א) באומר תחושה של הישג. „מלחמת הגולן, שנמשכה [illegible] היתה המשך של מלחמת אוקטובר. והיא הוכיחה [illegible] כי סוריה מוכנה להמשיך במלחמה ככל שתארך, למ(ען) מטרות, שלשמן נלחמנו באוקטובר. הסכם ההפר(דה) [illegible] ישראל, היה תוצאה של גבורת כחותינו" — אמר אס(ד).

„שיקומה של העיר קוניטרה עלול להתפרש על ידי [illegible] חים (בסוריה) כי פנינו לפתרון מדיני ולא למלחמה. לא גיבשנו עדיין עמדה לגבי השאלה אם לשקם את ק(וניטרה) או לא". דברים אלה אמר סגן ראש ממשלת סוריה, [illegible] חאדר, בשיחה עם עיתונאי מצרי.

קוניטרה, העיר חאדר באזני העיתונאי המצרי, [illegible] לגבול ובינה לבין האוייב מפרידים מאות מטרים בלב(ד) [illegible] מצבה שונה בתכלית השינוי, ממצב ערי התעלה ביחס [illegible]

חאדר הדגיש, שאם לא תצליח המערכה המדינית [illegible] סוריה למלחמה. עם זאת סיפר סגן ראש הממשלה, על [illegible] לגבי עתיד קוניטרה. הוא מסר כי ממשלת סוריה [illegible] קוניטרה לאתר תיירות ולמוזיאון שישקף את הברבר(יות) האוייב. תושבי העיר יועברו לכפרים שבסביבה, או [illegible] חדשה שמחוץ לעיר. ההשפעה הפסיכולוגית שתותיר [illegible] על העולם, הוסיף חאדר, תהיה עמוקה.

פיצוץ בביתן אמריקני בדמשק

ארגון בלתי־ידוע עד כה, בשם „הארגון הקומוניסטי" פירסם הודעה בדמשק האומרת, כ(י) [illegible] מיחידותיו פוצצה את הביתן האמריקני ביריד הבי(נלאומי) בדמשק, נגרם לו נזק קשה והרוס חלק גדול ממ(נו).

ההודעה הופצה אמש בביירות, ונאמר בה בין [illegible] כי מטרת הפעולה היתה למחות נגד המדיניות האמ(ריקנית). (ע"ר)

קדאפי: „סאדאת משרת האוי(ב)"

מאת סופר לעניני ערביים

שליט לוב, מועמר קדאפי, אמר בראיון לעתו(ן) „אל־סאפיר", כי כוונתה של סעודיה להגד(יל) תפוקת הנפט תפגע במדינות המפיקות נפט, [illegible] האינטרסים שלהן. קדאפי הביע תקווה, כי סעודיה [illegible] במבטחתה זו.

בהגיבו על גילויו של סאדאת, כי מטוסי מיראז' היו במצרים במלחמת יום הכיפורים, אמר קדאפי, כי [illegible] סיפק בכך שירות שלא יסולא בפז, לאימפריאליזם [illegible]

קדאפי תקף את כלי התקשורת המצריים, [illegible] התעמולה המצרית נ„אוליית" ואת העתונאים [illegible] כ„אויבי העם המצרי".

עם זאת טען קדאפי, שאין הוא רוצה להשיב על [illegible] שהטיח סאדאת כלפיו, משום שהוא מכבד אותו [illegible] במנו. ומשום שעקרונות הדת אוסרים לפגוע באדם מבוגר.

הרכבת האווירית הסובי(יטית) העבירה 17 אלף טונו(ת) נשק וציוד בעת המלח(מה)

מאת סופר לעניני ערביים

בתקופה שבין ה־10 באוקטובר ל־22 בנובמבר העבירו הסובייטים למדינות ערב כ־17 אלף טון של נשק ותחמושת, ברכבת אווירית של מטוסי תובלה „12" ו„אנטונוב 22", אשר יצאו מאזור קייב.

גילוי זה נמסר על ידי השבועון הלבנוני „אל־אסבוע אל־ערבי", הכותב כי הסובייטים העבירו גם אלפי טו(נות) מטענים צבאיים, שהועברו בכלי שייט סובייטיים (מ)אודיסה שבים השחור.

העתון הלבנוני כותב עוד, כי גם אחר המלחמה, [illegible] השיחות על הפרדת הכוחות בחזית המצרית והסורית, (המשיכה) בריה"מ לספק נשק למצרים, לסוריה ולעיראק.

העתון הוסיף כי הערבים אינם מסתפקים ביבוא נש(ק) (ו)מתכננים הקמת תעשיה צבאית משוכללת, שתוכל לס(פק) צרכי המלחמה המודרנית, ולשחרר את הערבים מתלו(ת).

כווית עומדת להלאי(ם) חברות נפט זרות

כווית תלאים בעתיד הקרוב ביותר את חברות (הנפט) הפועלות בתחומה. זאת מוסר העתון הכוויתי „אלק(בס)".

לדברי העתון דנה עתה ממשלת כווית באפשרות הלאמת חברות הנפט הזרות, ו„ועדת הנפט", שבראשה שליט כווית, בוחנת ענין זה על היבטיו השונים.

בעקבות מלחמת יום הכיפורים הועלו בכמה מ(דינות) ערב תביעות, להלאמת חברות הנפט. סעודיה ו[illegible] המפרץ דחו תביעות אלה, בטענה כי הלאמת החברות (עלולה) להביא לעיכות גלוי, בין המדינות המפיקות נפט ו[illegible] הצורכות אותו. גם מצרים התנגדה בזמנו לצעד זה, [illegible] במקום זאת להעלות את מחירי הנפט.

מעריב

העורך: שלום רוזנפלד
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד: 67 132) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 65 123), טלפון 621994.

ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 94 581), טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 33 104), טלפון: 666468 • 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254 ; 660051.

[ר]אש ממשלת תורכיה: נצחון [צ]בא יחיש המו"מ בז'נווה

…ה טוענת שארה"ב תומכת בהקמת שני מינהלים אוטונומיים בקפריסין · …זיים בגבול יוון־תורכיה כסדרם; אפילו לא הוכרז על האפלה

[מ]את ש. כהן, [סופר] „מעריב" בתורכיה

שהתורכים הולכים … עתה ליעד מית־ … וכך פקידי … הודיעו על … הצבאות השובה ב־ … על פי התוכנית, תורכים רשמיים … מול אחה"צ שיחי־ … יות כבר החלו גב־ … התורכי של מכא־ … החוברת שם עם … קלים קפריסאים. ב־ … קבות עוים מלווים … יחידות של הצי … על מבורים כי לאחר … יכבשו סופית את הקו בקפריסין, יסכימו להפסקת אש והמשא ומתן יתחדש.

ראש ממשלת תורכיה אג'וית רמז, כי תורכיה זכה לתמיכת ארה"ב בתכניותיה לגבי עתיד האי. לאחר פגישה עם שגריר ארה"ב וויליאם בקמבר אמר ראש הממשלה, כי ארה"ב מסכימה להקמת שני מינהלים אוטונומיים נפרדים על בסיס גיאוגרפי ורואה בכך את הפתרון הטוב ביותר העשוי להבטיח יציבות.

אג'ויט שיבח את וואשינגטון על מה שכינה עמדתה הברורה והוסיף כי הוא מרוצה מאד ממדיניות זו. כן אמר, כי וואשינגטון מעדיפה משא ומתן לישוב הבעיה והצביע על כך שגם תורכיה מסכימה לכך, אך נאלצה לפעול לאחר שגילתה סבלנות במשך שבועות אחדים. עם זאת הדגיש, כי תורכיה מוכנה עדיין לחדש את המשא ומתן.

אג'ויט אמר עוד, כי המערכה הצבאית של תורכיה בקפריסין תאפשר בטוחו של דבר את החשת קיום השיחות. שר החוץ התורכי, לוראן גונס, עומד לשוב לז'נווה להתייצויות ואג'ויט עצמו אמר, כי יסע אף הוא לז'נווה כאשר ידרש הדבר.

בחוגים תורכיים רשמיים שוררת אופטימיות בעקבות ההישגים המדיניים הנובעים מההצלחה הצבאית הם סבורים, שעיקר הצלחתם בקבלת גיבוי אמריקני לתוכניותיה לגבי קפריסין בלי שהדבר עורר לעת עתה תגובות באו"ם או אפילו ביוון עצמה.

באיסטנבול הודיעו אמנם על ריכוז כוחות יוונים בגבול עם תורכיה, אך אין מאמינים כי אתונה אמנם תצא למלחמה נגד תורכיה. אדרבא, בעיר מורגשת אווירה ביננתה והשקט רב יותר מאשר בימי הפלישה התורכית לקפריסין. החיים לאורך הגבול היווני־תורכי נמשכים כרגיל ואף לא הוכרז על האפלה או על צעדים מיוחדים. סימן יחיד למתיחות הוא מצב הכוננות שהוכרז בכוחות התורכים שלאורך הגבול.

[צר]פת תומכת ביוון באו"ם הערבים לימין תורכיה

[מאת] פיליפ בן, [סופר] „מעריב" באירופה

… הקרבות והמוי־ … [ז]ית אתרות צידדו … בתורכים ב־ … יומין ומירבו להצ־ … צת הבטחון בעד־ … שיתחשב אף ב־ … ביותר של המית־ … כות. הצרפתית במועצת … עלה על פי הוראות … מפאריס, ניסתה ל־ … להצעת החלטה ש־ … רשמי את הפעולה … והדרוש הפסקה אש … פריסין. … דיפלומטים באו"ם, ביקשה צרפת בהצהרה זו לחדש את השפעתה ביוון שהרגשות האנטי־אמריקניים חזקים בה כעת במיוחד.

בהודלה הבטיחו בריטניה ואוסטריה לתמוך בהצעה הצרפתית, אך אחר־כך נסוגו מעמדה זו. גם הסובייטים רמזו שלא יצביעו בעד הנוסח הצרפתי.

עיראק ומדינות מוסלמיות אחרות יצאו בחריפות יתרה נגד ההצעה הצרפתית. בין המדינות שנקטו קו זה במועצת הבטחון אינדונזיה, מאוריטניה וקאמרון.

במשך יום אתמול הסתמנה מגמה, שארה"ב מתחילה לצדד יותר בעמדת היוונים. באמצעות ז. ברו פירסם הנשיא פורד גינוי עדין נגד תורכיה ודרש לחדול מכל הפעולות הצבאיות בקפריסין ולשוב לשולחן הדיונים.

פקידים אמריקניים מכחישים בינתיים, שוושינגטון אינה ממהרת לדרוש הפסקת אש וכי היא רוצה בכך רק לאחר שהכוחות התורכים יכבשו מובלעת נרחבת בחוף הצפוני של קפריסין. כן הם מכחישים את המגמה להביא לחלוקתה של קפריסין.

ישיבה מיוחדת של מועצת הבטחון עמדה להתכנס עוד במשך הלילה (בשעות הבוקר של יום ו' לפי שעון ישראל) כאחר שצרפת עמדה על כך שהצעתה תובא להצבעה. נראה, כי פאריס רוצה להדגיש בצעדה זה שהיא הידיד היחיד של יוון. אם ימנעו האמריקנים והסובייטים מקודים הצרפתים כי יוון תראה בכך סימן לנאמנות צרפת.

מועצת הבטחון כבר קיבלה שתי החלטות אחת ביוזמת אוסטריה הקוראת לכבד את מעמדם של כוחות או"ם לאחר ששלושה חיילים אוסטרים מחיל החירום בקפריסין נהרגו בהפצצה התורכית, דבר שהביא לגל של מחאות באוסטריה עצמה.

עשן מיתמר בניקוסיה, לאחר התקפת מטוסים תורכיים — אתמול.
(צילום ראדיוטלגרפי של א.פ.)

כתב לבנוני שידר מקפריסין לישראל

מאת יחיאל לימור

המלחמה בקפריסין הביאה אתמול לשיתוף פעולה ישראלי־לבנוני, אם־כי בתחום העתונאי בלבד.

הקשר בין העתונאים מישראל ולבנון נוצר אתמול בבוקר, כאשר כתב הרדיו יצחק פלר, התקשר למלון „הילטון" בניקוסיה, כדי לשמוע, מפי אחד העתונאים הזרים במקום, דיווח „טרי" על הקרבות.

לפתע „עלה על הקו" עתונאי לבנוני, שיצא לקפריסין בשליחות סוכנות הידיעות הצרפתית, ובפיו בקשת עזרה מעמיתו הישראלי.

הכתב הלבנוני סיפר כי דרכי הקשר שלו נותקו, והוא ביקש להסתייע בשירותי הרדיו הישראלי כדי להעביר את דיווחיו לסוכנות החדשות.

הכתב הישראלי נענה לבקשה, הקליט טלפונית את דיווחו של הלבנוני, ומסרו מייד לאחר מכן לנציג סוכנות הידיעות הצרפתית בישראל.

בתמורה לסיוע הישראלי, ניאות הכתב הלבנוני לדווח למאזיני הרדיו בארץ על הקרבות בקפריסין. הדיווח הוקלט מפיו, בשפה האנגלית, ושודר במסגרת התכנית „בחצי היום".

לונדון סבורה שעוד יש סיכוי להחזרת מקאריוס לקפריסין

מאת י. פינקלסטון, סופר „מעריב" בלונדון

הארכיבישוף מאקאריוס נתקבל אתמול על ידי ראש ממשלת בריטניה הרולד וילסון ועל־ידי שר־החוץ ג'יימס קאלאהאן לשיחה בת שלושת רבעי השעה. בריטניה עדיין רואה במאקאריוס את הנשיא החוקי של קפריסין, אם כי אין היא שוללת את מעמדו של קלארידס, המכהן כעת כנשיא קפריסין.

בבריטניה אין מוציאים מכלל אפשרות, שהארכיבישוף עוד ישוב לאי, ד־ נראה, כי גם ראש הקהילה הקפריסאית־תורכית, ראוף דנקטאש, אינו מתנגד לכך עקרונית — אם מאקאריוס לא ינסה לנהל את ענייניהם של הקפריסאים התורכים.

המזכיר הכללי של נאט"ו, ד"ר לונס, שוחח אתמול במשך חצי שעה עם שר־החוץ קאלאהאן. השיחה נסבה על ההשפעות העשויות להיות להוצאת הכוחות היווניים מנאט"ו ולמימוש הכוונה לגרש את הכוחות האמריקניים מיוון.

יוון עלולה לשלול מהמערב שמוש במתקני־צבא בתחומה

שירות „מעריב"

ממשלת יוון עומדת לגרש את הצוותים הצבאיים של ארה"ב ולשלול מהאמריקנים שימוש במיתקנים צבאיים ביוון. גם מדינות נאט"ו האחרות לא יוכלו עוד להשתמש במיתקנים שעמדו לרשותם בתחומה של יוון.

עד עתה יכלה ארה"ב להשתמש בנמלה של פיראוס כנמל בית של שייטת אמריקנית הכוללת שש משחתות שהן חלק מהצי השישי האמריקני בים התיכון.

סופר „דיילי טלגראף" מוסר מאתונה, כי נוסף לכך ישללו היוונים כנראה מארה"ב וממדינות נאט"ו האחרות את המיטווחים לניסוי פצצות וטילים בכרתים.

עד עתה יכלו משפחות אנשי הצבא האמריקנים בבסיסים ביוון להתגורר בקרב האוכלוסיה. לפיכך יכלו המשפחות להשאר באיזור הים התיכון לתקופה של שלש שנים. עתה שנמל הבית של היחידות יהיה בארה"ב צב־ מה תוכלנה האניות לשהות באיזור במשך שנה חודשים לגבי האמריקנים אין זה אמנם הכרחי לבצל את הסידורים המיוחדים ביוון אך ברור שהסדר שהיה קיים הגביר את יעילות יחידות הצי.

אשר למיקומים אפשר לבצע את התרגילים במקומות אחרים באיזור הים התיכון. הוצאת הכוחות היוונים מנאט"ו אינה דומה להוצאת הכוחות הצרפתיים. הכוחות הצרפתיים וכן המיתקנים הצבאיים בצרפת היו דרושים בלבד. היו דרושים גם ביום להגשמת התוכניות של נאט"ו להגנת אירופה המרכזית ולהגנתה של גרמניה המערבית.

לעומת זאת, דרושים הכוחות היווניים בנאט"ו להגנתה של יוון בלבד. מבחינה אסטרטגית חשובה עם זאת יוון להגנת האגף המזרחי של הים התיכון והשימוש בשדות תעופה ובנמלים של יוון אפשר לבעלי הברית של נאט"ו, במיוחד לארה"ב, להגן על יוון.

הוצאת הכוחות היוונים מנאט"ו — אם אמנם יהיה זה צעד שאינו זמני בלבד — תחליש בעיקר את יכולת ההגנה על יוון והדבר אמור במיוחד לנוכח הסכנה שלאחר מותו של טיטו עלולה יוגוסלאביה להיות לגרורה סובייטית.

אניית הדגל של הצי ה־6 הפליגה ליעד בלתי ידוע

סברה: ההפלגה קשורה למצב בקפריסין

מאת עדה לוציאני, סופרת „מעריב" ברומא

אניית הדגל של הצי הששי האמריקני „ליטל רוק" עזבה אתמול את נמל גאטה (באיטליה) ליעד בלתי ידוע.

שעות אחדות לפני ההפלגה נקראו אנשי הצוות לשוב במהירות מחופשתם בחוף וכל עבודות התחזוקה שבוצעו באניה הופסקו.

דובר הצי הששי בנאפה סירב להגיב, אך מניחים כי הפלגת אניית הדגל קשורה למצב בקפריסין.

מאז חודשו הקרבות באי, הוכרז מצב כוננות בקרב אנשי הצבא שבמטה הדרומי של נאט"ו בנאפולי ובמטה הצי הששי האמריקני בגאטה.

אל הצבור בישראל!

מדינת ישראל נמצאת בשיא מאבקה – המדיני, הצבאי, הכלכלי והחברתי. רק מאמץ מאוחד של הצבור, על כל שדרותיו, יוכל לחלץ את המדינה ממצוקתה הנוכחית.

אחת מאבני היסוד של קיומנו, היה והינו **מוסר העבודה**. כוחנו מאז ומתמיד היה בהגשמה עצמית, חלוציות טוהרה והתמדבות מופתית – והם שאיפשרו את הקמת המדינה והתפתחותה.

לצערנו, אנו עומדים בפני ירידה של מוסר העבודה, בכל שטחי הכלכלה שלנו. התפוקה ירדה פלאים ואנו נמצאים בתחתית הסולם, ברמה אחת עם מדינות שזה עתה החלו בהתפתחותן.

ירידת מוסר העבודה מלווה שודה של תופעות שליליות כגון: האמרה בלתי מוצדקת של מחירים, הורדת איכות המוצר וכדי והתוצאות ידועות: אינפלציה דוהרת, גידול הפשיעה, וקלקול המידות בדור הצעיר.

הבה נשוב, איפוא, לדרכנו בעבר, לאחריות לאומית, לרמת מוסר עבודה, המתאימה לעמנו ולמצב החרום שאנו מצויים בו.

זו חובת השעה וצו השעה, למען חרותנו ועצמאותנו המדינית והכלכלית.

מסדר בני־ברית פונה לכל הגופים הציבוריים בישראל, המוכנים לפעול לתיקון המצב, לשיתוף פעולה אמיץ לשם הרחקת סכנה מאיימת זו.

בני ברית בישראל
הועד הפועל

53 נגד 42 קולות נדחתה הצעה [לע]רוך משאל־עם על עתיד הגדה

…נדאו (ליכוד) הגיש הצעת־חוק פרטית הקוראת למשאל־עם * משפטים: לא משאל אלא בחירות — כפי שהבטיחו ג. מאיר ורבין

רק מבעד שהכנסת נעלה את … היא בטויה עולמנו … לה ושומרון. … פעלה הכנסת השמי־ … רק כמוצאית השנה, כבר עלתה על כל … בעצמת המתח של … עימות הבלתי־פוסק … ה האופוזיציה, ה־ … הבית במצב של … מות. כך גם הסתיים ב„בצעי" של שי־ … הצעות לסדר־היום, רובן כמלון התחר־ … גושות בין שני …

… זהו טען כי בבחירות עוסקים במיגוון של נושאים המעסיקים את הציבור, ואין מתרכזים בהם דווקא בנושא מדיני אחד. מה גם שיש חילוקי־דעות במפלגות שונות לגבי הסוגיה הזאת, ולכן הצבעה בעד מפלגה לאו דווקא משקפת עמדה בנושא זה. משום כך יש לערוך משאל עם שיוקדש במיוחד לשאלה מיוחדת זו.

הדרך היחידה: בחירות

שר־המשפטים מר חיים צדוק, דחה את התביעה לעריכת משאל־עם. הוא הסביר כי משאלים כאלה אינם מקובלים במשטר הפרלמנטרי שלנו. מה גם שהשאלה שהוצגה על־ידי הליכוד היא פשטנית ואינה עונה על הבעיה. השאלה היא מה יהיו התנאים שיוצגו כאשר אפשר יהיה להגיע להסכם שלום על־ידי ויתורים טריטוריים — ועל כך יצטרכו להשיב.

לכן רואה השר כאפשרות יחידה לשאול את פי העם באמצעות בחירות לכנסת, בהן מתמודדים הכוחות הפוליטיים בעלי הפתרונות השונים. לאחר שאמנם יגובש בעקבות מו"מ הסכם ברור אשר לגביו יצטרכו להכריע. דבר זה הוא בדיוק מה שהממשלה הבטיחה, תחילה מפי גב' גולדה מאיר ולאחר־מכן גם על־ידי מר יצחק רבין.

השר צדוק אף הסביר, כי יכול להיווצר מצב שיצטרכו להחזיר על כמעט אזורים שלנו בשטח הגדה הנך נזכרות כבחות צה"ל כה — אפשרות שבוודנה באהבינה, השאלה היא מה גודל היהודים הנדרש, וכה התמורה המוצעת?

את כל אלה נדע רק אם וכאשר המו"מ יגיע לידי סיכום, ואז בטרם חתימה יישאל העם באמצעות בחירות.

ח"כ לנדאו דחה את כל טיעוניו של שר המשפטים כפלפול, ואף כינה אותו „פרופסורי".

בהצבעה הורמו 42 ידי הליכוד, המפד"ל וח"כ הרב משאל. ואולם ההצעה נגנזה ב־53 קולות סיעות הקואליציה, רקי"ח ומוקד. הח"כים של אגו"י נעדרו מן האולם, ואילו ח"כ א. הדיגר, גם הוא מן החזית התורתית, נמנע מהצבעה ומסר הודעה בשם כל הסיעות הדתיות, כי הן שוללות עקרונית את השיטה של עריכת משאלי עם, אך הצביעו במקרה זה כלבבד בעד ההצעה, כפני שמדובר על גורל שטחי מולדת.

חולות ראשל"צ

ח"כ ידידיה בארי (הליכוד) יצא אתמול נגד התכנית להקים עיר של רבבות תושבים בחולות ראשון־לציון, הנוגדת את מדיניות פיזור האוכלוסיה, והיהפך למשרד קשה מבחינת איכות הסביבה.

עיר כזאת בחולות — אמר — תגדיל את הסכנה של פגיעה באוכלוסיה בעת מלחמה. הוא הציע לפעול לייהוד הגליל.

שר־הפנים שלמה הלל השיב לו, כי אין זה כצעקתה, ולפי שעה מתוכנן להקים רק שכונה לארבעת אלפים נפש בחולות ראשל"צ — מבלי לפגוע באדמה חקלאית או בשטחי ירק.

קיפוח עובדים יומיים

הכנסת החליטה לקיים דיון מקיף בהצעתו של ח"כ יורם ארידור (הליכוד) לשים קץ לקיפוח העובדים היומיים המונים 350 אלף איש, החסורים זכויות סוציאליות רבות.

לדברי ח"כ ארידור מקופחים העובדים היומיים לגבי פיצויי פיטורין, הם אינם מקבלים מעמד חודשי על אף שהם עובדים שנים בענפי ייצור, וגם מיכסת ימי החופש שלהם קטנה מן המקובל אפילו לגבי כתבנות. שעות העבודה השבועיות שלהם מרובות יותר, התמורה ירודה. זוהי האפליה בין עובדי הצווארון הלבן והצווארון הכחול במדינה הנשלטת ע"י מפלגה סוציאליסטית — אמר ח"כ ארידור.

שר העבודה מר משה בר־עם דחה את הטענות כאילו מדינת ישראל היא מדינה של עושק וגזל כלפי פועלי ייצור ופועלים יומיים, וטען כי הם עובדים כיום לפי חוזי עבודה שנתחמו בשבילם על־ידי ההסתדרות. למען הבהרת הפרשה הציע השר לקיים דיון מקיף במליאת הכנסת על נושא זה.

בעקבות גילויי „מעריב"

ביקורת בכנסת על פרשת הזוג הישראלי במשען העולים

נדחתה הצעת שר־הקליטה להימנע מדיון בנושא

ח"כ ד"ר יהודה בן־מאיר (המפד"ל) העלה אתמול בכנסת פרשה כסידרת דיווח במעון עולים לרשות זוג ישראלי ותיק — כפי שנחשפה על־ידי „מעריב".

ח"כ בן־מאיר גינה בחריפות את הפרוטקציוניזם הרווח בנושאי העליה והקליטה. במסירת דירות עולים לישראלים ותיקים הוא רואה שחיתות מאין כמוה.

ביהוד גינה את מבזיל במחלקת העליה של הסוכנות, מר עמי ערקים, אוהר הוא ראה כאחראי לפרשה כבישה זו, כמעי שורק את מנהל מרכז הקליטה בהררו, כשזה בא להתלונן על מסירת דירה עולים להריקיב.

תביעתו: לעקור תופעות אלו מן השורש ולהעניש בכל חומר הדין את מי שנתפס כאחראי לשחיתות.

שר הקליטה מר שלמה רוזן הציע להוריד את ההצעה מסדר־היום, כפני שהסוכנות אינה אחראית לניהול מרכזי הקליטה, אלא זה עניינה הבלעדי של הסוכנות, ולכן אין מקום שהכנסת תעסוק בנושא זה.

ואולם אפילו בספסלי המערך התמרדו נגד תביעת השר, ובצעקות דרשו לקבל הסברים על פרשה חמורה זו.

ח"כ הלל ויידל עלה לדוכן הציע להעביר את הנושא לטיפולה של ועדה — הצעתו זו זכתה בהסכמת הרוב הגדול של הבית מכל הסיעות, כאשר נגדה הצביעו רק שר הכספים צדוק ויו"ר סיעת המערך ודיסנה.

השר רוזן גילה אתמול, כי העליה מבורית אירופה הצטמקה במחצית הראשונה של שנה זו כבעם עד מחצית, והעליה מכלליותה פחתה בשליש.

הוא השיב להצעה לסדר־היום של ח"כ בן־ציון קהת (ליכוד) שהתריע על המחדלים הרבים בתחומי הקליטה השונים, אשר לדעתו מייאשים ומתסכלים את העולים. עד כי מספר הנושרים בינה בדרכם מבריה"מ לארץ כבר הגיע לעשרים אחוז.

השר רוזן הודה שיש ירידה מדאיגה מאד בהיקפי העליה. לגבי העליה מן המערב הוא תלה את הקולר בקשיי הדיור והתעסוקה.

היו"ר מסכם את המושב: „נבואות הזעם התבדו"

יו"ר הכנסת, ח"כ ישראל ישעיהו, נטל את המושב הראשון של הכנסת השמינית בקריאה להנהיג רפורמה בעבודת הכנסת, כדי להגיע בה ליתר יעילות ותכליתיות.

הוא אמר לכתבים הפארלמנטריים, כי ברצונו להציע העברת חלק ניכר מן העבודה הנעשית במליאה, כגון טיפול בסקירות שרים, אל הועדות, כדי שמליאת הכנסת תתפנה יותר לטיפול בנושאים אקטואליים.

הוא ביקש מנבחרי העם לשמור על יחסים אישיים תקינים ועל מכנה־משותף המלכד, אותנו, כי הערבים מקווים להיבנות רק מהתפוררות החברה הישראלית.

להלן ציין בסיפוק כי „נבואות הזעם" לגבי הכנסת החדשה לא התקיימו, ועבודתה מתנהלת כהלכה, אם כי תוך מתח ניכר בגלל איזון הכוחות. בין הממשלה והאופוזיציה.

הקציר של המושב הראשון הוא מרשים: הובאו לפני הכנסת מאה הצעות חוק; התקיימו 26 דיונים מדיניים; הוגשו 95 הצעות דחופות לסדר־היום ו־170 הצעות רגילות, הוגשו 25 הצעות־חוק של חברי־כנסת ונענו 1,200 שאילתות.

*

כאשר התפזרו אתמול חברי־הכנסת לפגרת הקיץ, בקבלם את ברכת היו"ר לבלוי חופש נעים, הם חתמו על טופסים ריקים, אשר יאפשרו לסיעותיהם להזעיק את הכנסת לישיבות פגרה מיוחדות לפי דרישת 30 ח"כים.

…א להיתפס להכללות" — ביקש …ר ידלין בעניין „אכילת המוח"

…הגיב על הסתערות ח"כים דתיים בפרשה זאת

… בעקבות החדרים הפו־ … הגיש על פרשת … והדישו לפ־ … תמור הדין נגד … של השתדים ב־ … אנשי זה". … ודל ניכר בין גישות … הח"כים … (חזית התורתית) ו־ … (המפד"ל), ש־ … הצעות זו לצמצם את … נמשים ודנו בויהותן … השוחד באוניברסי־ … לע, אבל אי־אפשר … את — לבין גישתו של ח"כ הרב מנחם הכהן (המערך), שגינה את המעשה אך בא לדון לכף זכות את כלל ציבור המורים והסטודנטים לרפואה, שעשו גדולות בחיל הרפואה במלחמת יום הכיפורים.

בעוד פרוש ושיינמן טענו, כי המעשה נבע מזלזול בכבוד המת ומבלבול נפשי ורוחני של הנוער שנטש את מקורותיו — שיבח מנחם הכהן את עבודת הרופאים הפאתולוגים השומרים על כללי האתיקה, ותלה את הקולר רק בקבוצות שוליים של הסטודנטים, העוסקים דרך־קבע בתחרויות של התפשטות ברשות הרבים, בעישון סמים והחוטרים כל קנה מידה מוסרי.

שר החינוך אהרן ידלין ביקש לא להיתפס להכללות, כי הרי האוניברסיטה עצמה העמידה את האשמים לדין, ואף ערערה על קלות העונש שפסקו להם. השר ביקש שלא לשכוח כי מדובר במוסדות אקדמאים מפוארים ובציבור סטודנטים המסור רובו ככולו ללימודיו. אלא שבודד של מתירנות יש גם תופעות החורגות מן המותר, ובאלה יש לטפל. בהסכמה כללית הועבר הנושא לועדת החינוך.

صكنا من الأمل

صكنا من الأهل

נוסחו כללים לדרך נהגותם ואחריות של מורים במקרי פעולות איבה

חוזר מטעם מנכ"ל משרד החינוך מגדיר ברורות חובותיהם של מחנכים לבטחון תלמידיהם

מאת מנחם רהט

לקראת פתיחת שנת הלימודים תשל"ה, בעוד כשר... ימים, הפיץ משרד החינוך בימים אלה חוזר מיוחד בקרב מנהלי כל מוסדות החינוך בישראל, ובו הוראות ברורות ומחייבות בדבר התנהגותם ופעולותיהם להבטחת שלום התלמידים מפני פעולות חבלנית או מעשי איבה אחרים בתחומי המוסד ובקרבתו.

החוזר המיוחד, שעליו חתום מנכ"ל המשרד, אליעזר שמואלי, אומר להיות "שולחן ערוך", אשר ידריך ויכוון את מורי ומנהלי מוסדות החינוך בכל רחבי המדינה, והוא מראשית שנת הלימודים הבאה. זהו, כבל הנראה, החוזר הראשון של משרד החינוך, הקובע באופן ברור ומרכאלי את אחריותם והתחייבויותיהם של עובדי ההוראה לבטחון תלמידיהם, ומפרט הלכות התנהגותם לקידום פני מצבי לות עויינת בתחום המוסד ובעת פעולה איבה הנעשית חלילה בתחומו.

ה"קודכס" משתרע על פני 8 פרקים, אולם נראה כי הפרק האחרון שבו, שקרא הפרק המצומצם ביותר בהיקפו, המונה 3 משפטים בלבד, מהווה את מרכז הכובד של החוזר כולו. בפרק זה קובע משרד החינוך את כללי התנהגותם של מחנכים, מורים ומנהלים בעת פרעות. לנוכח "חרשת מעלותיו" והתנהגות חלק מן המלווים המבוגרים בהתרגש האסון במעלות קובע מנכ"ל המשרד, מפורשות: "מאורעות הימים האחרונים מאלצים אותנו לומר פעם נוספת את המובן מאליו: בכל מקרה בו נמצא מורה, מדריך, או כל מבוגר אחר, עם ילדים, תלמידים וחניכים, יעמוד המבוגר בראשם בכל מקרה של פורענות או תקרית, יהא עמם בכל צרה. עקרון זה הינו בושכל ראשון במנהיגות חינוכית".

החוזר תובע ממנהל כל מוסד חינוכי להכין הוראות קבע להתנהגות מורים, הורים ותלמידים בעת תקרית.

פרק מיוחד בחוזר מוקדש ל"משמרות הבטחון", המורכבות ממורים, הורים ותלמידים, שיוקמו בכל מוסד חינוכי.

פרק אחר בחוזר המיוחד דן בתפקידיהם של שומרים בשכר. במקרה שהם מועסקים על ידי הנהלת המוסד או רשות החינוך המקומית, וכ־ ללי התנהגותם.

כללי החוזר, שאותם הכינו ראשי משרד החינוך שנועצו בגורמי בטחון, יהיו מנהלים המוסדות מחייב.

בעקבות תביעת נכי מלחמת יום הכיפורים: ייערכו בחירות משלימות לועידת ארגון נכי צה"ל

בוועידת ארגון נכי צה"ל בירושלים (צילום: דמי...)

מאת יוסף וקסמן

נכי צה"ל ממלחמת יום הכיפורים יבחרו לוועידת ארגון נכי צה"ל בישראל בבחירות משלימות שיערכו בחודש ספטמבר השנה. זו אחת ההחלטות של הוועידה הארצית ה־32 של ארגון נכי צה"ל שנכנסה אמש בבנין "דיפלומאט" בירושלים, ליום אחד יום של דיונים.

בנושא זה של שיתוף נכים ממלחמת יום הכיפורים, נערך קודם לכן משפט. נכי המלחמה האחרונה טענו, שהם לא הצליחו להבחר כחוק בבחירות שנערכו בחודש יולי, ותבעו באמצעות בית משפט לבטל את כל הבחירות. תביעתם לא נתקבלה אומנם כלשונה, ועתה באה ההחלטה להעיד דעתם של נכי מלחמת יום הכיפורים, תוך תיאום עם דיוני בית המשפט.

החלטה אחרת שנתקבלה, היא להקים ועדה מקצועית שתבדוק מחדש, ובעילות, את ה־ שיטות והדרכים של שיקום נכים. הנהגים כיום, מתוך מגמה להתאימם לצורכי השעה. הוחלט להקים גם ועדה לבדיקת מבנה מוסדות ארגון הנכים, ולעיכוד תקנות קבוע.

ארגון נכי צה"ל בקריאה לממשלה מוסדות לגלות יתר בבעיות נכי צה"ל נכי מלחמת יום ה...

בסיום הוועידה, מלון "דיפלומאט" נבחר מחדש ... כיו"ר הארגון ... של נכי צה"ל ... המבקר נבחר ... מורית.

רימלט: תכניתי מבטיחה שמירת יהודה ושומרון בתחום ישראל

יו"ר המפלגה הליברלית, ח"כ ד"ר אלימלך רימלט, הבהיר בשיחה עם ראשי הליכוד, כי הבטחון לגבי עתיד יהודה ושומרון בהבטחה, שחבלי ארץ אלה יישארו חלק בלתי־נפרד מישראל.

ח"כ רימלט מציע, שלא רק יהודה ושומרון, אלא הארץ כולה, תחולק למחוזות, שבהם יהיה מימשל עצמי מבנה אדמיניסטרטיבי כזה יקל, לדעתו, על החיים המשותפים עם ערביי הגדה.

ערביי יהודה ושומרון יוכלו לבחור בין אזרחות ישראלית או ירדנית — מסביר ח"כ רימלט ויהיו בהבטחון בכל חלקי יהודה ושומרון, ויישארו על הירדן והן על ...

17 פורצים לכלי־רכב נלכדו אמש בתל־אביב „על־חם"

מאת מרדכי אלקן

17 פורצים של כלי־רכב נלכדו „על חם" בליל שלשום, במבצע משטרתי לביעור מכת פריצות של כלי־רכב במרכז העיר ת"א. בין הפורצים שנלכדו נמצאו צעירים של אזוים ובני דודים.

חלק מהפורצים שנלכדו הם „בעלי עבר", ואחרים... „חדשים במקצוע".

רוב הפורצים שנלכדו, פעלו בפריצת כלי רכב שחנו ליד אולמי תהנות.

דובר משטרת ... ניצב עמוס אריאל ... משטרת מחוז הל... באמצעים מיוחדים ... מגר את הגל הגואה ... כלי־רכב.

חבר הוועד הפועל הגיש שאילתא למזכ"ל על מכירת מגרש של קרן פנסיה

מאת ישעיהו אביעם

חבר הוועד הפועל של ההסתדרות מטעם המערך (הסיעה רפ"י לשעבר), מר כתי דוד, שלח שאילתא אל מזכ"ל ההסתדרות, מר ירוחם משל, בענין מכירת מגרש של קרן פנסיה ההסתדרותית באשקלון. מר דוד שואל, האם אין לראות ב־ עיסקה — מכירת מגרש שנקנה בזמנו במיליון לירות, בסכום של 6.5 מיליון ל"י — משום ספקולציה קרקעית.

הנהלת קרן הפנסיה „למקיף", שהיא אחת משבע קרנות הפנסיה ההסתדרותיות, החליטה למכור את המגרש באשקלון, מאחר שרשות החסכון המוסמכת התנגדה לתכנית הקרן להקים על המגרש בית־הבראה. לטענת הרשות, ההשקעה תהיה גדולה מדי לעומת ההכנסות הצפויות. הקרן סירבה להצעות למכור את המגרש בסכומים של 3 עד 3.5 מיליון ל"י. עתה הגיעה הצעה של 6.5 מיליון ל"י והנהלת הקופה החליטה לקבלה.

מר מתי דוד, טוען במכתבו אל מר משל, כי ההסתדרות כ־ מוסד, ומר משל כמזכיר הכל־ לי מרבים לאזהרה להתבטא בחריפות כנגד ספקולציות קרקעיות לביניהן; ושואל: „ה־ אם אין לראות, לדעתך, בעיסקה זו דוגמה נוספת של נשוא הביקורת".

השואל מבקש גם לדעת „מה הם הכללים המחייבים הנהלות של קרנות הפנסיה ההסתדרותיות לגבי ביצוע עיסקות בקרקעין, והאם במקרה הנדון, תאמו ה־ כללים ההוראות הקיימים את ביצוע עיסקת המכירה".

משל דיווח על ביקורו בקנדה ובארצות־הברית

מאת סופר „מעריב" לענייני עבודה

מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, סקר בישיבת הוועדה המרכזת, את ביקורו בקנדה ובארצות הברית. בביקורו נפגש עם ראשי תנועת העבודה האמריקנית, מנהיגי איגודים מקצועיים ומנבחרים, וכן עם אישים הנוטים יהודיים, נוער ציוני, ועם אנשי ההסתדרות בארה"ב.

מר משל הזמין לארה"ב על ידי נשיא תנועת העבודה ה־ אמריקנית, מר ג'ורג' מיני, כ־ אורח הכבוד במושב הוועד ה־ פועל של הארגון בשיקאגו. הוא הוזמן להשתתף במושב המועצה של איגוד פועלי המכוניות (שהוא נפרד מתנועת העבודה).

הוועדה המרכזת החליטה ל־ מנות בארץ מנהל מגבית, אשר יקיים קשר מתמיד עם ראשי המגבית, ראשי קרן הפיתוח, ועם האיגודים המקצועיים למען ההסתדרות והמכון ההסתדרותי לחילופי תרבות.

ברכה ליובל ה־80 של מיני

לרגל יום הולדתו ה־80 של מנהיג תנועת העבודה האמריקנית, מר ג'ורג' מיני, שחל אתמול, שיגר מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, מברק ברכה בשמו ובשם הוועדה המרכזת ד־ פועלי ישראל. הוועדה ה־ מרכזת החליטה לנטוע 80 עצים על שמו של מיני ב־ „יער ירושלים", כהערכה עמוקה לפעולתו המבורכת למען ישראל ומאבקה.

דירות בחיפה!

החלה מכירת דירות שלב ב'

אנו בונים דירות בנות 3-4 חדרים במורדות נוה־שאנן ברח' חטיבת כרמלי

- בצוע ברמה גבוהה
- נוף פתוח למפרץ חיפה
- גנון ומדשאות מסביב למבנים
- חניון למכוניות ליד הבית
- קשר ישיר לקרית הטכניון
- משכנתא עד 40,000 ל'

אבני־רום

חברה הנדסית לעבודות בנין ופתוח בע"מ

חיפה רחוב הנמל 48, ת.ד. 1591 טל. 664956

נגנבה

טריומף

252-947

צבע ירוק

המוצא והשר מתבקש ל־ הודיע לתחנת המשטרה הקרובה או טלפון: 614778

יבוא על שכרו.

נגנבה

מכונית

פורד קונסול

בצבע ירוק כהה

מס' 560—322

המוצא הישר יבוא על שכרו

להתקשר לטל. 02-261649 או: 03-622571

אבד כלב

סטר אירי

צבע חום

בסביבות רמת־אביב

פרס למודיע

טל. 419697

למכירה

מכונת־סידור

LINOTYPE

מודל 31

עם

HYDRAULIC QUADDER

לאחר שיפוץ כללי

במצב מצוין

תל־אביב, טל. 766536

נגנבה

פולסווגן־

חיפושית

297 — 572

צבע קרם

1972

המוצא הישר מתבקש ל־ הודיע לתחנת המשטרה הקרובה או טלפון: 614778

יבוא על שכרו.

שרה,

חזרי הביתה

או טלפני לאמא

ולדודה אסתר.

מודאגים מאוד.

(מ.)

בס"ד

צביה ואבשלום צברי

מודיעים בשמחה על הולדת הבן

אח לירון

נכד

לשלום ושרה צברי | לשושנה אלמנת שלום טירי ז"ל

בת־ים, כ"ד מנחם־אב תשל"ד | 14.8.74

לאבשלום צברי ולרעייתו

ברכת מזל טוב

להולדת הבן

מעריב

שושנה (לבית לין) **ויורם קירזון**

מודיעים בשמחה על הולדת בנם הבכור

ש י

ברקלי, קליפורניה | 22.7.74

לעמוס אהרוני ורעיתו

ברכות להולדת הבת

„סהר"

חב' לבטוח בע"מ

למכירה דירות פאר

ומבנה לתעשיה קלה ומשרדים

1) דירות בנות 4 ו־3½ חדרים הכוללות את כל השיכלולים

במרכז רמת־גן:

ברחוב ארלוזורוב מס' 15

ברחוב מצפה מס' 14

בגבעתיים:

ברחוב השניים

2) תעשיה ומשרדים

ברמת־גן:

רח' בצלאל מס' 7

(מאחורי בורסת היהלומים)

לפנות:

דולגין יוסף בע"מ

"אביתי" בע"מ

ת"א רח' טבריה 12 טל. 281437 722651

כלה!!!

מבצע מיוחד עבורך

שמלת חופה מפוארת תוצרת חוץ, תסרוקת, קוסמטיקה — איפור, מניקור, פדיקור וארוחה. הכל

ב־500 ל"י בלבד

אצל „ברוריה"

הסלון בעל המוניטין

פתוח מ־9—18.30

תל־אביב, רחוב אלנבי 13, טלפון 57993

בירושלים

מחפשים קרקע תעשייתית לבניה

3—4 דונם

טלפון — 02—67236

למכירה

גודר תוכף מק בי־61 סינגל מודל 1960 מנוע גדול חדש.

גודר תומך לילנד סופר ביבר סינגל מודל 1967 במצב טוב.

עגלה (פריילר) 9.60 מטר דבל אקס.

עגלה (פריילר) 6.50 מטר סינגל אקס.

בדבר פרטים נא לפנות בשעות הערב טל: 04-732095 04-720611

האזינו

מחר, יום שבת: 17.8.74

בקול ישראל, גל א',

אחרי החדשות 12.00

מה היה לח"י?

לרגל הוצאת ספרו של

נתן ילין מור

„לוחמי חרות ישראל"

מחיר הספר — 34.— ל"י

יצא לאור ע"י

"שקמונה"

הוצאה לאור בע"מ

מעילי עור "תמי"

חיסול המלאי

מעילי עור נשים **490** ל"י

ז'קטים עור נשים וגברים **350** ל"י

שינקין 51 תל־אביב טל. 282465

נזר דוד

האזינו במוצש"ק פ' ראה, בקול ישראל — גל א' לתכנית „מלוה מלכה" בשעה 9.10

מוקדשת לזכרו של מרן הרב הנזיר

דוד כהן זצ"ל

במלאות שנתיים לפטירתו

צווארון היגייני HALKRA

פטנט עולמי לשירות היגייני במספרות נשים וגברים

- עשוי מנייר קרפ משובח ומיוחד: ניתן למתיחה לפי הצורך (25—60 ס"מ). עמיד נגד מים wet-stren-gthed
- קצוותיו המשוחים בדבק יבש נצמדים בקלות.
- אמצעי נוח, זול ויעיל לספר (5 אגורות).
- מבודד בין השכמיה, סדין או מגבת לבין צוואר הלקוח (מונע סכנת הידבקות).

מספרות רבות בארץ כבר משתמשות בצווארונים ההיגייניים.

HALKRA

לשביעות רצון הלקוחות

HALKRA

בכל מספרה, לכל שירות, לבריאות!

לקראת החגים — ועד החגים

צווארוני HALKRA

חינם לכל דורש!

השולח מעטפה מבויילת עם כתובתו יקבל לדוגמא חינם 5 צווארונים היגייניים למשפחה (דאגו גם לילדכם), אליהם יצורפו פרוספקט והוראות.

הצעה מיוחדת למספרה

מספרה המזמינה 3 חבילות HALKRA (סה"כ 1200 צווארונים) במחיר 64 ל"י (4 ל"י הוצאות משלוח), תקבל בנוסף דיספנסר (מיכל) שמחירו 12 ל"י חינם.

לצבא ולקיבוצים תנאים מיוחדים

צ. גרפינקל

תל־אביב, מאנה 23 טלפון 265512.

כל נוסעי החברות הזרות יצאו לחו"ל בעזרת „אל על"

מאת רחל פרימר

חברת „אל על", שהיותה אתמול היחידה אשר שמרה על קיום קשר אווירי בין ישראל והמדינות העולם — בעקבות ביטול טיסותיהן של חברות התעופה הזרות — ביצעה 18 טיסות ליעדים שונים באירופה ובארה"ב.

מלבד 11 הטיסות היומיות הרגילות, ביצעה החברה עוד 7 טיסות מיוחדות.

נציגי חברות התעופה הזרות, לא ידעו אתמול להשיב מתי יחדשו את טיסותיהן לארץ, והסבירו כי החלטה בעניין זה נתונה לשיקול הנהלותיהן.

שני מטוסים של חברת התעופה „איר פראנס", אשר „נתקעו" בנמל שלשום, בגלל הקרבות בקפריסין, הובראו אתמול בדרכם לפאריס.

לחץ גדול של נוסעים היה אתמול בבוקר בבית הנתיבות של הנמל, כאשר עשרות נוסעים, שהיו רשומים לטיסות של חברות תעופה זרות, באו לנמל, בתקווה לממש את זכות הטיסה שלהם באותה כטיסות „אל על".

הבולטים בקרב הנוסעים היו קבוצות של צעירים, אשר סיימו את חופשתם בארץ, וחיפשו כל דרך אפשרית לשוב לארצותיהם. במספר מקרים בילו הצעירים את שעות הלילה בנמל, בשינה על כסאות.

נוסעים אחרים ניסו לשכנע את דיילות הקרקע של „אל על" בנימוקים שונים כי עליהם לעזוב את הארץ.

כל הנוסעים אשר ביקשו לצאת אתמול את ישראל, גם אם היו רשומים למטוסים של חברה התעופה זרה, הצליחו לעשות זאת, אם לא בטיסה שהמריאה בשעות הבוקר, הרי לאחר המתנה של כמספר שעות, הצליחו לעשות זאת, כאשר הועלו לטיסה הנוספת של חברת „אל על".

„אל על" תפעיל היום 8 טיסות רגילות כמתוכנן, וכן שבע טיסות נוספות — מיוחדות.

(ע.) שר התחבורה, גד יעקובי, נפגש אמש בתל־אביב עם נציגי חברות התעופה הזרות, על פי בקשתם.

השר ביקש מנציגי החברות, שימליצו לפני הנהלותיהן, לחדש את הטיסות לישראל בהקדם. הוא הדגיש, כי הוא יודע שאין שיקולים פוליטיים מנחים את החברות בהפסקת טיסותיהן, אולם לדעת משרד התחבורה, השיקול שהביא אותן להפסקת הטיסות, אינו מבוסס על בחינה מקצועית מספקת.

שר התחבורה מסר, כי משרדו יבוא בדברים עם גורמי תעופה בינלאומיים, כדי להביא להכרה הדרושה, בנתיב הנמצא בשימוש עתה.

מאות אנשים צובאים על משרדי „אל על" באירופה ומבקשים להטיסם לישראל. — מסר אתמול גדעון בדש, איש האגף המסחרי של „אל על", שחזר מציריך.

מר בדש אמר, כי בין המבקשים לחזור יש תיירים ישראלים, שבתוקף הנסיבות מבקשים לקצר את שהותם בחו"ל. כן מבקשים להגיע לארץ התיירים מחו"ל, שכבר הזמינו מקום בבתי מלון בארץ והפקידו דמי מקדמה.

נסתיים קורס קציני שלישות ואפסנאות

טקס סיום של קורס אפסנאים וקצינים שלישים, נערך אתמול בבסיס צבאי במרכז הארץ.

בטקס הגיע חשף סגן ראש אכ"א, את דרגות הקצונה של דוד אסף, שזהה הציר המצטיין בקורס קציני אפסנאות ונדב בן־עזר, החניך המצטיין בקורס קצינים שלישים.

...קצינות נערך אתמול בבסיס צבאי במרכז הארץ. קצינת חי"ן ראשית, אל"מ ... לקצינות החדשות: „אנו נכנסות היום למערכה של נשיאת תפקידים מורכבים ביותר המוטלים על בנות גילכן, בתקופה קשה, בה המדינה והעם ... חמורות בתחום הבטחון והפנים". אל"מ רות מושכל חשפה את דרגות ... החניכה למופת" אביטל אשבורן, ושל החניכה המצטיינת אורית בר — שתיהן ... טקס חשיפת הדרגות נערך מפגן מרהיב של בוגרות הקורס. בתמונה: ... מעניקה את סיכת תמ"ם לחניכות המצטיינות. (צילום: ר. פינדר „ישראל סאן")

בפגישה עם סטודנטים מגלה אבא אבן:

[בת]קופת גולדה נערכו כ־50 מגעים [עם] מדינות ערב — וללא תוצאות

[ה]מטים הערביים לא היו מוכנים לפשרה טריטוריאלית עם ישראל, לתיקוני גבולות ✶ אבא אבן מצדד בהחזרת יריחו למלך חוסיין כחלק מהסדר „וזו האפשרות לעלות על דרך השלום"

...ישראל לימור ... כהונתה של הד' מאיר כראש הד' ... כ־50 מגעים ישראל למדינות ... גילה שלושה לשעבר, מר אבא ... עם חברי ... של מפלגת „הד' ... ירושלים. ... לא מסר פרטים כל־שהם על המגעים, אך ציין כי הוא עצמו נטל חלק בחלק מהם. אבל כל המגעים הללו היו עקרים, מפני ששום נציג ערבי לא גילה נכונות להסכים לפשרה טריטוריאלית עם ישראל, ואף לא נכונות לתיקון גבולות.

בעניין ההתנחלות בשומרון אמר מר אבן כי הוא רואה „סכנה גדולה" אם הממשלה תתיר להתנחל במקום כלשהו בשומרון, כולל במחנה יוסף, שכן היתר כזה יעשה את החוק פלסתר. הוא הביע תמיהה על שהממשלה לא הצליחה למנוע את נסיון ההתנחלות בסבסטיה, בעוד שהממשלה הקודמת הצליחה למנוע התנחלויות בשכם או בטול־כרם, כאשר רצתה בכך.

בהקשר זה הבהיר מר אבן כי אם הממשלה הישראלית תקבע אזורים ישראליים בשומרון — הוא יצביע בכנסת נגד החלטת הממשלה.

מציע יריחו לירדן

שר־החוץ לשעבר גילה כי הוא מצדד במסירת יריחו לידי המלך חוסיין, כחלק מהסדר־ביניים ישראלי־ירדני. להערכתו יאות גם חוסיין להסדר כזה, שבמסגרתו יינתנו לו השליטה המינהלית על הגדה המערבית יחד עם ויתור ישראלי סמלי על הריבונות ביריחו. שכן ויתור זה לא יהיה כרוך בכניסת צבא ירדני ליריחו.

כלפי פנים, הוסיף מר אבן, תביא החזרת יריחו להכשרה פסיכולוגית של הציבור בישראל לקראת אותם ויתורים טריטוריאליים „שניאלץ לעשות בשלבים הבאים של ההסדר". הויתורים הללו — הדגיש — הם הדרך היחידה שבעזרתה אפשר „לעלות על דרך השלום בעתיד".

יידרשו בחירות חדשות

מר אבן הטעים שלפי הערכתו יחייב הויתור על יריחו עריכת בחירות חדשות. „ואני חושש כי שאי הרצון של הממשלה הנוכחית לקיים בחירות עלול להפוך לבעיה בפני עצמה, העלולה אף להרחיק את ההסדר".

שר־החוץ לשעבר הוסיף כי אולי עדיף להגיע בשלב הראשון להסדר עם מצרים ולא עם ירדן. „אבל ההדגשה החוזרת על העדפתנו זו, שנעשתה ע"י שרים שונים, הרסה למעשה אפשרות זו".

הוא הוסיף: „אנו עומדים לפני הכרעות בהוויות עוד בשנה זו, אשר ללא קבלתן לא ניתן יהיה למנוע פריצת מלחמה. כצעד ראשון חייבים שרים שונים להפסיק את הכרזותיהם הקיצוניות והנוקשות, כמו ההכרזות על אי נכונותנו לכל פשרה נוספת ברמת הגולן".

בפיו של שר־החוץ לשעבר היתה גם ביקורת על... משרד החוץ, הפעם בהקשר למלחמה בקפריסין. לדעתו אל לה לישראל „להסתגר בדלת אמותיה", ועל משרד החוץ לקבוע עמדה עקבית בשאלה המשבר בקפריסין. כן קרא לברך על הקמת הממשלה האזרחית החדשה ביוון.

[אר]ה"ב תתמוך בישראל במקרים שהאמריקנים [לא] מסכימים לעמדתה"

...ר נשיא הסתדרות ציוני אמריקה ...ום ביקור בן שלושה שבועות בארץ

...מוכה לתמיכה ארה"ב במאבקה גם במקרים בהם ... אמריקני אינו מסכים ... לעמדתה. זאת ... ארה"ב, שעל ישראל ... מדינה חזקה. ... ריקני את חשיבותה של ישראל כמדינה חזקה.

הוא הוסיף, כי הסתדרות ציוני אמריקה, בתיאום עם הארגונים היהודיים האחרים, יפתחו במסע הסברה נרחב בקרב הממשל, להגדלת התמיכה בישראל.

על הנשיא פורד אמר מר שטרנשטיין, כי הוא אמנם ידיד ישראל, אך הוא חסר נסיון ומעמד. יש להדגיש בפניו את כוחם של היהודים, לקראת הבחירות ב־1976 — אמר.

...ד"ר יוסף שטרנ[שטיין] ... נשיא הסתדרות ... ביקור ... ישראל בתום ביקור ... שבועות. ...שטרנשטיין אמר, ש... ויתורים כלשהם ... ביניים, משום ש... מתאים לכך ה... ותנים מאד מיום ... ממשלה ישראל ... יטב לממשל האמ[ריקני] ...

מד"ר שטרנשטיין נפרד בשדה התעופה בשם המפלגה הליברלית ח"כ גדעון פת. (ע)

חלק מן הזוגות הצעירים שהפגינו אתמול עם עגלות־תינוקות — ליד בניין עיריית גבעתיים (צילום: ישמה יצחק)

זוגות צעירים הפגינו בגבעתיים בשל ייקור דירותיהם ע"י „שיכון עובדים"

מאת מרדכי אלקן

כמה עשרות זוגות צעירים בגבעתיים, שחלקם נשאו בזרועותיהם את פעוטותיהם, הפגינו אתמול במשרדי עיריית גבעתיים, בדרישה לקבל דירה בשיכון לזוגות צעירים שבונה חברת „שיכון עובדים", במחיר שהובטח להם לפני מלחמת יום הכיפורים. כעת הם נדרשים לשלם כמה רבבות ל"י יותר בעבור אותן דירות.

קבוצת המפגינים ייצגה כ־200 זוגות צעירים, תושבי גבעתיים, הרשומים לקבל דירות בשיכון לזוגות צעירים.

בכרוז שפירסם ועד הזוגות הצעירים בהוצאת העיר נאמר: „אנו, 200 זוגות צעירים, שנלחמנו להגנת המולדת, מתגלים שנשארנו בחיים! המדינה החליטה לבנות לנו שיכון לזוגות צעירים. הביצוע נמסר לעיריית גבעתיים, שהבטיחה לנו את השיכון במחיר 85 אלף ל"י. אולם, לאחר מכוגה וקנוניה ספסרית עם „שיכון עובדים", הודיעו לנו כיום שאותו שיכון, העומד בעצם בנייניו, יעלה בין 120 ל־130 אלף ל"י".

המפגינים ביקשו להיפגש עם ראש העירייה קובא קריינזמן, אולם הלה השתתף באותו זמן בישיבת הנהלת השלטון המקומי, שהתקיימה בתל־אביב.

בשיחה עם סופר „מעריב" הגיב ראש העירייה על ההפגנה באומרו: „עיריית גבעתיים השיגה שטח קרקע ממינהל מקרקעי ישראל וייעדה לבניית 600 דירות לזוגות צעירים. בקיץ אשתקד פנתה העירייה למשרד השיכון, שימליץ על חברת בנייה לבנות את השיכון במחירים והתנאים נוחים. משרד השיכון המליץ על חברת „שיכון עובדים", שבנתה 174 דירות. ההמלצה נתקבלה סמוך לפרוץ מלחמת יום הכיפורים, דבר שגרם לעיכוב בהתחלת הבנייה והאמרת מחיר הדירות.

„הסכום 85 אלף ל"י, שנקבע בין הזוגות הצעירים, אמנם הוצע להם בספטמבר אשתקד והיה ריאלי בהתאם לתנאים ששררו אז במשק. מחיר הקרקע לאותם שיכונים לא השתנה ונשאר כאשתקד, על בסיס תחשיב של כ־6500 ל"י לדירה — מחיר נמוך וכמעט סמלי, שנקבע בהשפעת העירייה על מינהל מקרקעי ישראל. לעומת זאת האמירו חומרי הגלם ושכר העבודה. המחירים הנדרשים כעת מהזוגות הצעירים נקבעו על ידי משרד השיכון וחברת „שיכון עובדים" בהתחשב בהתייקרויות שחלו במשק.

„בהתערבותי הסכים שר השיכון אברהם עופר להגדיל את סכום המשכנתה לזוגות הצעירים, בהתחשב בהתייקרות הדירות: במקום משכנתה בסך 50 אלף ל"י שהובטחה להם אשתקד, יקבלו משכנתה בסך 70 אלף ל"י. עוד תוספת בסך 14 אלף ל"י, תינתן לחיילים משוחררים, שהמשכנתה שלהם תסתכם ב־84 אלף ל"י.

לראש עיריית גבעתיים טענות קשות נגד חברת „שיכון עובדים", ואותן יעלה בפגישה שיקיים היום עם שר השיכון אברהם עופר, המנכ"ל לשעבר של החברה.

מתוך 174 דירות, שהתחייבה החברה לבנות לזוגות צעירים בגבעתיים, נמצאות בבנייה 96 דירות בלבד וטרם הוחל בבניית הדירות האחרות. העיכוב נובע, כנראה, מתוך חשבון לדרוש מחיר גבוה יותר בעבור הדירות שטרם הוחל בבנייתן, לעומת הדירות האחרות הנמצאות כעת בשלבי בנייה.

ראש עיריית גבעתיים הבהיר: „אם שר השיכון לא יפעיל השפעתו להוזלה מחירית של בניית הדירות, שנועדו לזוגות צעירים, ננקוט צעדים משפטיים נגד החברה על הפרת הסכם".

משלחת הרכש חזרה מארה"ב

משלחת הרכש של צה"ל, בראשותו של אלוף הרצל שפיר, חזרה אתמול מארה"ב, אך חבריה סירבו למסור כל מידע על דיוניה בוושינגטון וגם לא על הפגישה עם שר ההגנה האמריקני ג'יימס שלזינגר.

כן חזר אלוף אברהם אדן, נספח צה"ל בוושינגטון שהיה בארה"ב עם המשלחת, לשיחות היכרות לפני כניסתו לתפקידו החדש. המשלחת כללה גם את אלוף מרדכי הוד, מפקד לשעבר של חיל־האוויר. (ע).

בר־לב ייפגש עם „ועדת קיסר" ביום א'

מאת ישעיהו אביעם

שר המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, ייפגש ביום א' לפני הצהריים עם חברי „ועדת קיסר" ההסתדרותית, ויסביר לחברי הוועדה את עמדת משרדו לגבי הקריטריונים אשר ניתנו ליו"ר ועדת המחירים הציבורית מר א. גולדברג.

מזכ"ל ההסתדרות, מר ירוחם משל, הודיע השבוע בישיבת הוועדה המרכזת, כי בשיחתו עם השר בר־לב הביע זה את רצונו להעביר ל„ועדת קיסר" את החלטת משרד המסחר והתעשיה — לכלול את רווח תוספות השכר בקריטריונים להעלאות המחירים. בדעת הממשלה להעלות את המחירים על המוצרים בני פיקוח ב־4.6%. „ועדת קיסר" קבעה, כי יש הצדקה רק להעלאה של 2.2%.

בפגישה ביום א' יביעו חברי הוועדה בפני השר השגותיהם לגבי השיטות הקשורות בהעלאות המחירים.

חברי „ועדת קיסר" הם: א. אברהמוביץ', עו"ד ג. בן־ישראל, ג. בן־משה, ש. בן־שכטון, המישנה למזכיר חברת העובדים, אהוד שילה.

דיין ואלמוגי נפגשו; מסתייגים ממאמצי מפא"י לבחירת זרמי

מאת מ. שמעריהו

ח"כ משה דיין וראש עיריית חיפה, יוסף אלמוגי, שוחחו ממושכות על המצב במפלגת העבודה.

השניים דיברו בעיקר על הנסיונות מצד אנשי מפא"י לשעבר להתארגן כחטיבה להכתיב את המהלכים במפלגה, בעוד שהם מטיפים לביטול, לביטול החטיבות.

ח"כ דיין וח"כ אלמוגי מסתייגים מן ההתארגנות המפא"ית למען בחירתו של מאיר זרמי כמזכ"ל המפלגה, ונראה, כי חברי חטיבת רפ"י לשעבר וגם חלק מאנשי מפא"י במחנה חיפה יצביעו במרכז למען מועמד נגדי. אלה כאלה מגלים מרירות־רוח כן הבסיס הצר של הקואליציה הממשלתית והיו רואים בעין יפה את הרחבתה על ידי צירוף המפד"ל, ואף הקמת ממשלת ליכוד לאומי.

רבין תומך בזרמי כמועמד למזכ"ל „עבודה"

ראש הממשלה, מר יצחק רבין, נפגש עם המועמד לתפקיד מזכ"ל מפלגת העבודה, מאיר זרמי, והבטיח לו את תמיכתו.

ראש הממשלה אמר לזרמי, כי הוא חושב אותו כאיש מתאים שמסוגל ללכד את המפלגה על חטיבותיה, זרמיה ומרכיביה.

הורי הנרצחים במעלות מוחים על ההצעה לבטל השעיית שני המורים

מאת מנחם רהט

הורי התלמידים שניספו בתקיפת המחבלים במעלות, הביעו אמש צער ומחאה כלפי עמדת המורים העל־יסודיים. ארגון זה תובע להחזיר לעבודה בבית"ס התיכון הדתי בצפת את שני המורים שהשעתה עיריית צפת.

ההורים גם מוחים על נטיית משרד החינוך, לאפשר למורים לעבוד במוסדות חינוך בערים אחרות.

מחאה זו הביעו ההורים בגילוי דעת שיצא מטעמם אתמול. הוא מופנה לשר החינוך, ארגון המורים העל יסודיים ועיריית צפת.

„ועדת ההורים" לא הרשיעה את המורים שעזבו את בנין בית־הספר במעלות.

הוקל עונשם של 18 מחברי רשת הריגול היהודית־ערבית

מאת סופר „מעריב"

בית המשפט העליון בירושלים הקל אתמול בעונשם של שבעה עשר חברי הרשת היהודית־ערבית, אשר נידונו לתקופות מאסר שונות, לאחר שהורשעו בקשירת קשר עם אויב, במגע עם סוכנים זרים, בכוונה למגר את השלטון בישראל.

הערעורים נדונו בפני הרכבים של בית־המשפט העליון. בהרכב אחד, שכלל את השופטים חיים כהן, יצחק קיסטר ומשה עציוני הוקל עונשם של 11 מעררים:

שאוקי אל־חטיב ירצה רק שמונה שנות מאסר במקום תשע; עלי סמגיה — שבע במקום תשע; דוד קופר — חמש במקום שבע; מוחמד סקיפי — חמש במקום שבע; חסן עסלה — חמש במקום שבע; מוחמד חלף — ארבע במקום שש; עמר עסלה — ארבע במקום שש; יוסף באדר — ארבע במקום שש; יאסר ג'מעה — שלוש במקום ארבע; חליל קסיס — שלוש במקום ארבע. יחזקאל כהן שנדון לתשע שנות מאסר לא זכה בהקלה.

בהרכב השני דנו השופטים חיים כהן, משה עציוני, ויהודה כהן שהחליטו כי מוחמד מצראויה — ירצה רק שנים במקום עשר; גיאסן אגבריה — שש במקום שמונה וחצי; מוחמד דסוקי — חמש במקום שבע; גיאב הוכטוס — ארבע במקום שש; אחמד מצרי — שלוש במקום חמש; קאסם כסלוחה — שלוש במקום חמש. סאלח ג'בריין שנדון לתקופת מאסר של שלוש שנים ישוחרר. חסן ג'בריין שנדון לארבע שנות מאסר ירצה תקופה זו עד תומה.

בבית המשפט המחוזי בחיפה שבפניו הובאו הנאשמים לדין, היה אחד מסעיפי האשמה „קשירת קשר לעבירת פעילה, שיש בו כדי לפגוע בריבונות המדינה".

שופטי בית המשפט העליון, חיים כהן ומשה עציוני לא קיבלו טענת התביעה, כי בעצם הצטרפותם של המערערים לארגון, הם גילו כוונה לפגוע בריבונות המדינה. לכן החליטו לזכותם באשמה זו.

שני השופטים קבעו כי „בכתב האישום פורטו אך ורק המטרות הכתובות למגר את השלטון ולפעול נגד הממשלה, ולא הובאה ראיה אחת, שממנה ניתן להסיק על כוונה לפגוע בריבונות המדינה דווקא".

בדעה אחרת היה השופט י. כהן שקבע: „מן המפורסמות הוא, שהמלים „החזית העממית" המחוקיות לשם שחרור פלסטין" כשהוא מופיעה כמטרה של ארגון בלתי חוקי, הפועל בצורה נשק, אינן אלא שימוש בלשון נקיה, במקום הדיבור המפורש על חיסול מדינת ישראל".

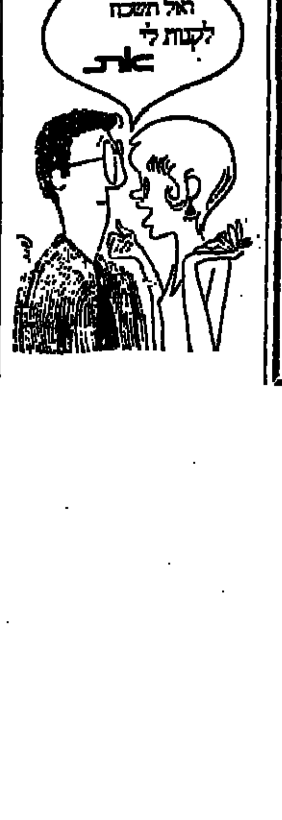

חדש!
לתושבות הרצליה והסביבה.

בסניף קשת ניקוי יבש
בהרצליה סוקולוב 32

תוכלו מעתה להשיג:

- עודפי בד מיצוא
- מפות בשלל צבעים
- שמיכות פיקה
- מגבות מטבח

מתוצרת קשת תשלובת טקסטיל
המשווקים בלעדית לסניפי

קשת נקוי יבש KESHET

במחירים מהיצרן לצרכן

[מ]כירת חיסול עודפי יצוא
60% הנחה
בוטיק שרית

רח' נחמיאשן 6, ליד קולנוע „מרכזי", התחנה המרכזית, תל־אביב

[ח]ולצות טריקו, לילדים	במקום 32	— 10 ל"י
[ח]ולצות מיוחדות לילדים	במקום 48	— 20 ל"י
[ח]ולצות טריקו מודפס לנשים		
[מב]חר מדול	במקום 42	— 15 ל"י
[ב]גדי־ים לנשים שלמים + ביקיני	במקום 115	— 30 ל"י
[מ]בחר חולצות לגברים ונשים		
מודלים חדישים	במקום 72	— 25 ל"י
[ח]לוקי מגבת אקספורט	במקום 98	— 30 ל"י
[מ]כנסי ג'ינס אמריקאי אורגינל		
לגברים ונשים	במקום 110	— 45 ל"י
[מ]כנסי גברדין גזרה צרפתית	במקום 105	— 40 ל"י
[מ]בחר גדול של שמלות		
בכל המידות	במקום 95	— 35 ל"י
[ח]ליפות מגברדין וג'ינס	במקום 280	— 70 ל"י
[ח]ליפות מג'ינס אנגלי	במקום 260	— 70 ל"י
[פי]ג'מות וכותנות לילה		
מכותנה	במקום 69	— 20 ל"י
[ח]ליפות ילדים	במקום 110	— 40 ל"י
[א]וברולים לילדים	במקום 160	— 20 ל"י
[מ]כנסיים לגברים	במקום 95	— 45 ל"י

[ה]מכירה תמשך שבוע ימים בלבד

פתיחה: ראשון, 18.8.1974, משעה 8 בבוקר עד 7 בערב

מדד המחירים לצרכן עלה בחודש יולי ב־1,4 אחוזים

העליה ללא ירקות ופירות — 1.9 אחוזים ✶ העליה בחמשת החודשים הראשונים של 1974 — 23.2 אחוזים ✶ בחודש זה נרשמה העליה הגבוהה ביותר במדד מחירי תשומה בבניה למגורים

מדד המחירים לצרכן עלה בחודש יולי ב־1.4 אחוזים. המדד ללא ירקות ופירות — עלה ב־1.9 אחוזים.

העליה במחירים חלה במרבית קבוצות הצריכה. אך במיוחד תרמו לעליית המדד העליה במחירי הדלק והרהיטים, והתייקרויות אשר חלו בסעיפי התרבות והבידור. עליות מחירים אלו צומצמו, בחלקן, עם הירידה העונתית במחירי הירקות והפירות, אשר ירדו ב־5.6 אחוזים.

בשבעת החודשים הראשונים של שנת 1974 עלה המדד ב־23.2 אחוז. המדד ללא ירקות ופירות עלה ב־24.6 אחוז.

מחירי המזון לצרכן עלו ביולי 1974 ב־0.4 אחוזים. העליה משקפת התייקרות ריבות ומרקחות ב־3.5 אחוזים; ממתקים ושוקולד ב־1.9 אחוזים; ביסקויטים ועוגות ב־2.8 אחוזים; עגבות ועוגיות ב־3.2 אחוזים; משקאות קלים לבית ב־4.0 אחוזים; שימורי דגים ב־2.6 אחוזים; גלידה ב־6.5 אחוזים; קפה קלוי ב־1.3 אחוזים; לאחר עליה של 8.6 אחוזים בחודש יוני; קקאו — אחוז אחד, תבלינים ורכיבי [illegible] 1.6 אחוזים; ארוחות בעבודה ב־2.6 אחוזים; ארוחות במסעדות ובבתי־קפה ב־2.2 אחוזים, ומצרכים בקיוסק — עליה ב־3.3 אחוזים.

לעומת זאת, ירדו מחירי עופות ב־1.4 אחוזים, דגי פילה, בקלה וכו' ב־1.6 אחוזים.

מדד מחירי הירקות הטריים היה נמוך ביולי 1974 ב־10.4 אחוזים, בהשוואה ליוני 1974. מדד מחירי הפירות היה נמוך ב־4.7 אחוזים. הירידה במדד מחירי הירקות היתה גדולה מן הירידה העונתית הרגילה ביולי, בהשוואה ליוני. אך לעומת זאת, היתה הירידה במדד מחיר הפירות קטנה בהשוואה לירידה העונתית הרגילה מחודש יוני לחודש יולי.

מבין הירקות זולו ביולי 1974 עגבניות ב־7.6 אחוזים, מלפפונים ב־33.9 אחוזים, חצילים ב־24.3 אחוזים, גזר ב־8.8 אחוזים ותפוחי אדמה ב־2.1 אחוזים. לעומת זאת עלו מחירי בצל יבש ב־10.3 אחוזים ושעועית ירוקה ב־5.8 אחוזים.

מבין הפירות הוזלו ביולי 1974 האבטיחים ב־17.5 אחוז, המלונים ב־25.7 אחוז. לעומת זאת התייקרו השזיפים ב־30.9 אחוזים, ולימונים ב־9.4 אחוזים.

מדד מחירי תשומה בבניה למגורים עלה ביולי ב־9.6 אחוזים. זוהי העליה הגדולה ביותר השנה, שהיתה בחודש אחד.

מחירי הדירות אשר בבעלות הדיירים היו גבוהים בתקופה ינואר 1974 עד יוני 1974 ב־7.1 אחוזים בהשוואה למחירים בתקופה אוקטובר 73 עד מרס 1974.

עליית המחירים בין שתי התקופות הנ"ל משקפת בעיקר התייקרות הדירות בערי גוש־דן ב־10.2 אחוזים, בערי השרון — ב־7.9 אחוזים ובירושלים — ב־7.8 אחוזים.

ביתר הערים עלו המחירים ב־4 עד 7 אחוזים.

יוקם איגוד משותף לסופרים יהודים וערבים

על הקמתו של „איגוד סופרי ישראל", שיהיה איגוד הסופרים הראשון והיחיד בישראל, המאגד סופרים יהודים וערבים, יוכרז ביום א' בבוקר.

לחברי המזכירות הזמנית נבחרו הסופרים דוד אבידן, אורי ברנשטיין, מישל חדאד, יורם קניוק, [illegible] ואנטון שאמס.

הקמת „איגוד סופרי ישראל" היא תוצאה מאוחרת של הפולמוס שניטש בשעתו באגודת הסופרים העבריים, לאחר שזו סירבה לפתוח את שורותיה לפני סופרים ישראלים הכותבים בערבית. בשעתו פרשו מאגודת הסופרים — על רקע פולמוס זה —, הסופרים אורי ברנשטיין, משה דור, עמוס עוז, ויורם קניוק.

במסגרת הצעדים לצמצם הגירעון בתקציביהן

רשויות מקומיות מבקשות להעלות תעריפי האגרות, ההיטלים והמיסים

מאת אברהם רותם

בישיבה מכושכת של הנהלת מרכז השלטון המקומי שנתקיימה אתמול בת"א הועלתה הצעה להעלות את תעריפי האגרות וההיטלים, וכן גם המסים ברשויות המקומיות. זאת, במסגרת הצעדים שמבקשות הרשויות המקומיות לנקוט כדי לצמצם את הפער של כ־350 מיליון לירות בין ההכנסות להוצאות, שנוצר בתקציבי הרשויות המקומיות בעקבות עליות השכר וההתייקרויות השונות.

יושב ראש הנהלת מרכז השלטון המקומי מר פנחס אילון מסר במסיבת עתונאים שנתקיימה אתמול בתום ישיבת הנהלת המרכז, כי משתתפי הישיבה השמיעו טענות קשות על הבעיות הכספיות החמורות המעיקות עליהם. מה עוד, שגם לפני ההעלאות האחרונות בשכר לא היו התקציבים מאוזנים. הגירעון הכולל של הרשויות המקומיות מגיע כבר היום לכמיליארד ו־200 מיליון ל"י.

כדי לצמצם את הפער בסך של כ־350 מיליון לירות, שנוצר עקב ההעלאות וההתייקרויות האחרונות, החליטה הנהלת מרכז השלטון המקומי על קיצוצים וספיגה עצמית, יצימצום בפיתוח כל סעיפי הפעולה, בגבולות של עד 100 מיליון לירות.

150 מיליון לירות נוספות מבקשים ראשי הרשויות המקומיות לקבל מהממשלה, אם על ידי הגדלת המענקים, ואם על ידי מילווה לקונסולידאציה. עוד 100 מיליון לירות מבקשות הרשויות המקומיות לקבל ע"י דרישה מהממשלה לבטל את הצמדה להלוואות, ולבטל את מילווה המעסיקים ברשויות המקומיות.

בצד הדרכים לביטול הפער של 350 מיליון ל"י החליטה הנהלת מרכז השלטון המקומי, לתבוע מהממשלה הסדר של קבע בדבר הפרשת אחוז מסויים מהכנסות המדינה לטובת השלטון המקומי. לדברי מר פ. אילון „גם הכספים שהובטחו לנו אינם מגיעים בצורה סדירה לרשויות המקומיות והגזילות אינה טובה. ברשויות מקומיות אחדות הביאו קשיים אלה לצורך בקבלת הלוואות לצורך תשלום משכורות".

הנהלת מרכז השלטון המקומי בחרה בוועדה של חמישה חברים, שתקבע את הקריטריונים לצימצומים ברשויות המקומיות. הוחלט גם להיפגש בימים הקרובים עם ראש הממשלה, שר הפנים והאוצר, כדי להעלות בפניהם את המצב הכספי הקשה של הרשויות, ואת הצורך בעזרתה של הממשלה לפתרון המצב.

בישיבת הנהלת המרכז גם נמסר, כי משרד הפנים הסכים לאשר כל התלמה של הרשויות על העלאת אגרות במסים, העלאה הזקוקה לאישורו של שר הפנים, בהתאם לחוק. מר אילון אמר כי „אם יהיה צורך נחליט על העלאות במסים למרות שאנו יודעים שההתחדרות מהנגדה לכך".

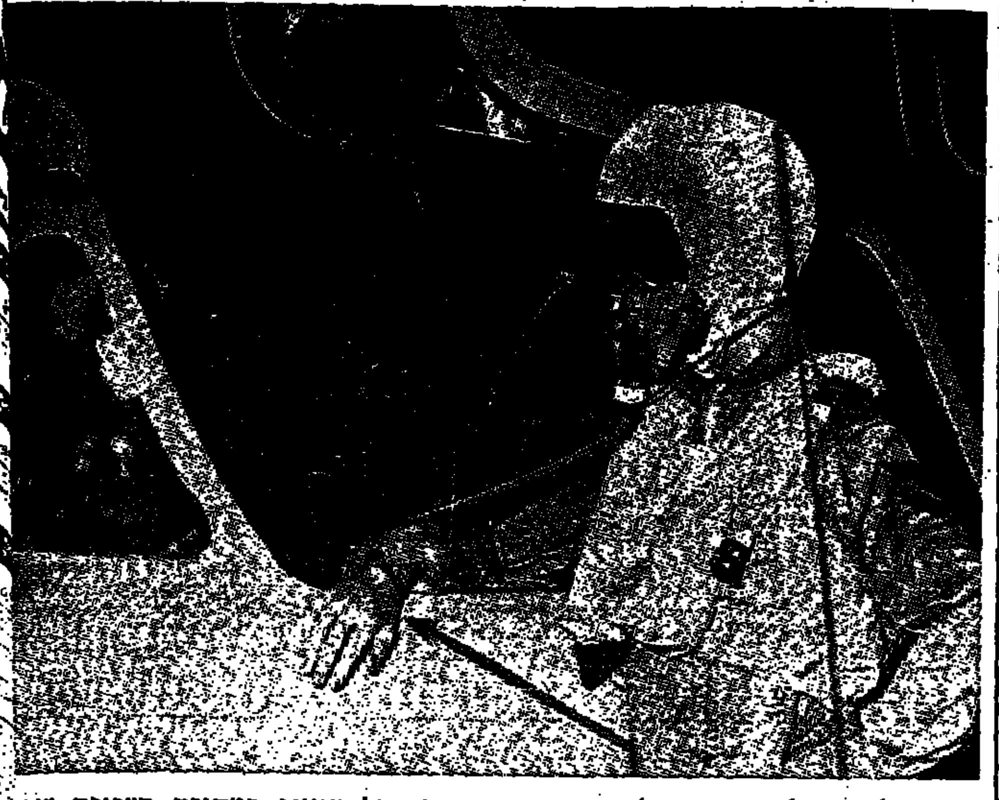

מטוס לימוד של בית הספר לטיסה מוצב בתצוגת חיל־האוויר במסגרת תערוכת עיר התערוכה מתקיימת בגני־התערוכה בתל־אביב. (צילום דובר

כמיליון דולר יושקעו בהרחבת בתי הזיקוק

כמיליון דולר יושקעו בהרחבת בתי הזיקוק והקמת מפעלים פטרוכימיים חדשים שיתחילו לייצר ב־1977 — אמר אתמול מר אביגדור ברטל, מנהל בתי הזיקוק, בכנס מהנדסים וכלכלנים, שהתקיים במכון הנפט הישראלי.

בתשובה לשאלות אמר, כי „60 אחוז מן התפוקה של המפעלים החדשים יצרוך המשק הישראלי, ו־40 אחוז מהתפוקה מיועדים לייצוא".

הוא הוסיף כי הנפט המופק בארץ יהווה רק 6 אחוזים מן הספקת הנפט לישראל בשנים הבאות „כמות שאין לה ערך משמעותי בצריכה הכוללת".

ירידות נכרות בצמודי המ[illegible]

אגרות חוב

ירידה בולטת בשערי אגרות החוב הצמודות למדד יוקר המחיה איפיינה אתמול את יום המסחר השבועי בבורסה לניירות ערך.

הירידה הקיפה את כל סוגי האגרות הללו ושיעורה נע בין אחוז אחד לשלושה אחוזים.

מספר אגרות חוב אף ירדו „מוכרים בלבד", ביניהם כלולה בטחון 1969, סדרה י"א (בנקאית), ואגרות אחרות שאינן מן הפעילות.

יש לציין כי המסחר באגרות החוב הצמודות התנהל עוד לפני שפורסם רשמית שהמדד לחודש יולי עלה ב־1.4% בלבד. בחוגי הבורסה סבורים עם זאת, שגם אחרי עליה מתונה זו במדד ירידת השערים מוצדקת בהשוואה באגרות חוב דולריות מגיעה עתה ל־3% ואלה מן ההנפקות נסחרות עתה. ההנפקה ואף פחות בשוק המניות גם ובפתיחה ירדו שערי המניות ורק שערים סות עלו, ביניהן המזרחי המאוחד ב־ דות. בשערים משק גש שיפור מה, ו ההוזיל לעצמן מ לאומי נקודה אחת, ירדו בפתיחה ב־5 המזרחי היה מצוי. מחיר הדולר נקבע אגורות, ל־4.63 ל"י הצע של מאה ו דולר ומחזור של תשע אלף דולר.

המדדים הקבוצתיים		
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.		
המדד הכללי	252.30	—0.83
כמ' וביטוח	227.94	—0.74
בנ' מסחרי'	251.24	—0.12
בנ' למשכנ'	213.72	—0.74
מוס' מימון	180.76	—1.90
חב' השקעה	157.22	—0.96
תעשיה	399.62	—0.86
מסחר ושיר'	365.57	—2.22
מקרק' ובינוי	102.38	—0.75

מדד פ"א ב־28 מניות פעילות (מחושב ע"י „פיא") (100 = 31.12.72) 92.39 —1.23

שערי המניות

בנקים ובנקאות			
אי־די.בי. רג'	220		38.1
מזרחי כ'	148.5	+ 3.5	10.0
פועלים מ'	258		4.2
לאומי ע"ש	217.5	— 1.5	47.7
בנקים למשכנתאות			
אפותיקאי מ'	242	— 1.0	1.0
פיתוח ומשכנתאות	245		
טפחות רג'	210	— 5.0	6.2
משכנות שיכון			
אוצר להעשיה	198	— 1.0	3.0
ביטוח			
אריה	433.5		2.0
הסנה	214	— 4.0	0.5
סהר	335		0.1
מסחר ושירותים			
בית הרכב	72	— 0.5	1.3
דלק ב'	135.5	— 2.0	3.1
קירור 10 פ'	151	—10.0	8.5
ספנות והספקה	157.5	— 1.0	
מקרקעין ופיתוח אזורים	164		
הכשר הישוב כ'	140	— 3.5	13.7

ישפרו	128	
ישרס	132	—2.0
באות־אביב	16.5	
רסקו בב'	60.5	
העשיה		
אלקו 2.5	91	
אלקטרה 5 (מ')	171	9.0
אתא ב'	110	
דובק מב'	425	0.5
כבלים	166	4.5
מפעלי נייר	266	2.0
עלית	281	
תעל	208.5	—1.5
חברות להשקעה		
אלרון מ'	155	—7.0
פועלים מ'	228	
„פז"	91.5	1.0
וולפסון 10 מ'	85	—1.0
דיסקונט כ'	152	2.5
המזרחי	108	
לאומי	177	2.0
כלל השקעות	207	1.0
אגרות חוב להמרה		
אי.די.בי. ש.ה.	83	1.0

שערי אגרות חוב

מילוה קליטה 64	(118.1) 66	291	— 4.5
(138.5) 64	360	— 9.0	
(110.1) 65	335	— 4.0	
מילוה קליטה 65	(118.7) 66	289.5	— 3.0
(110.1) 65	(116.7) 67	321 / 289.5	— 2.0 / — 3.0

עולה שובתת רעב-תובעת דירה בת 3 חדרים לבנה

עובדי משרד הקליטה: תביעותיה — חוצפה; המשפחה קיבלה שלוש דירות בירושלים, והתביעות הנוספות נידונו בכל הוועדות — ונידחו על פי התקנות

מאת יוסף וקסמן

עולה משנת 1970 שובתת רעב זה היום החמישי ליד משרד הקליטה בירושלים. תלונתה: בנה, שעלה לפני 3 שנים, קיבל דירה בת 2 חדרים בלבד בבית שמש — ולא דירת 3 חדרים בירושלים.

„בני צריך לעבוד, ולכן אינו שובת. לי יש זמן...", אמרה האשה, רבקה בקר. היא טוענת, כי פתחה בשביתת־רעב בגלל ששר הקליטה מסרב לקבלה. לדבריה, כאשר השר שלמה רוזן עבר לידה, בדרכו למשרד, הוא קרא לעברה: „חוצפה"... „אני אשבות עד שהשר יקבל אותי לראיון, ובני יקבל דירה בירושלים, על ידי, או בפרדס כץ, בסמוך למגורי חמותי" — הסיפה השובתת.

אנשי משרד הקליטה, שביקשתי את תגובתם, אמרו, כי אכן, הם רואים בשביתתה של הגב' רבקה בקר, משום „חוצפה". „היא מתגוררת לבדה בדירת 3 חדרים (64 ממ"ר) ברחוב שמרן בקרית־יובל (בעלה נפטר בדרך ארצה, בהיותם בוינה). בתה הנשואה קיבלה דירה זהה באותו בית, ולשלושת בני המשפחה הנותרים (בת ושני בנים — כולם מבוגרים כבר) ניתנה עוד דירה באותו בניין", הסבירו אנשי המשרד.

זה לא מכבר נישאה בת נוספת (לישראלי), והזוג מתגורר בנהריה. הבת השניה בקשה להתגורר בדירה המשותפת, והבן האחד משרת בצה"ל, והאחר — שבשלו שובתת אם המשפחה — התחתן לאחרונה עם בת עולים. לזוג מגיעה דירה רק בעיירת פיתוח (או משכנתא במקום דירה), בהיותם בני ובנות עולים, ולא עולים בעצמם. נגד החלטה זו הוגש ערעור, מטעם המשפחה, לועדת הערעורים העליונה, אולם זו קבעה כי יש לנהוג לפי הנוהל שלבני עולים נתבים דיור בעיירת פיתוח.

„לדרוש יותר מזה — זוהי חוצפה, במצבה של המדינה. המשפחה על ילדיה קיבלה דירות די הצורך. ואם המשפחה, אם רצונה לעזור כל כך לבנה, יכולה בהחלט להתגורר איתם בדירתה בת שלושה חדרים. מגוי וגמור איתנו, שלא להיענות לתביעתה של השובתת", אמר לי עוזרו של שר הקליטה. הוא הוסיף עוד, כי לא מן הנמנע שהשר יקבל את השובתת לשיחה, כדי להסביר לה את המצב פעם נוספת — לאחר שכבר עשה כן סגנו, במקום שביתתה של האשה.

בינתיים, הזמין אתמול רופא אל השובתת, כדי לבדקה, וכך ייעשה מדי יום, כל עוד השביתה רעב, כטענתה.

המוסד לבטיחות ולגיהות
לבטיחות ולגיהות
ליד משרד העבודה

המוסד לבטיחות ולגיהות
מחלקת ההדרכה
מודיעה על הרשמה:

סיורי בטיחות במפעלים

הסיורים מיועדים להקנות ולהרחיב את המידע והידע הבטיחותי של פעילי־הבטיחות בכל הקשור לטיפול בבעיות בטיחות במפעלים תעשייתיים אחרים.

תכנית הסיורים

סיור מס. 1 — יום שני 19.8.74

מספנות ישראל — חיפה.
מפעלי מתכת קדמני — כפר ירקא.
סיור בראש הנקרה.

סיור מס' 2 — יום שני 26.8.74

נמל חיפה — חיפה.
צבעי טמבור — עכו.
סיור בעתיקות עכו.

היציאה מת"א בשעה 7.00 מרחבת היכל־התרבות.
מפגש בחיפה ליד תחנת הרכבת — אגד מודיעין בשעה 08.30.
מחיר למשתתף —.50 ל"י (כולל ארוחת צהריים).

ימי עיון בנושא: תנאים סביבתיים

במסגרת פעולות ההדרכה בנושא, תקויים סדרת ימי־עיון שיכללו הרצאות ודיונים בהשתתפות צוות מומחים.

נושאי ימי העיון

א. אקולוגיה תעשייתית — 21.8.74
ב. בעיות רעש במפעל ופתרונן — 28.8.74
ג. תאורה תקינה במפעל — 11.9.74

ימי העיון יתקיימו בתל־אביב.

דמי השתתפות:

—.150 ל"י למשתתף לכל הסדרה.
—.55 ל"י למשתתף ליום עיון בודד.

פרטים נוספים: מחלקת ההדרכה, רחוב מוא"ה 22, תל־אביב, טלפון 624494—03

סלון „אריה"
חיפה, רח' ביאליק 11, טל. 662188
מכשירי חשמל אריה
חיפה, רח' כטיב 2, טל. 666710

הגיע מודל **SIEMENS**
SIWAMAT 2450
פאר תוצרת גרמניה

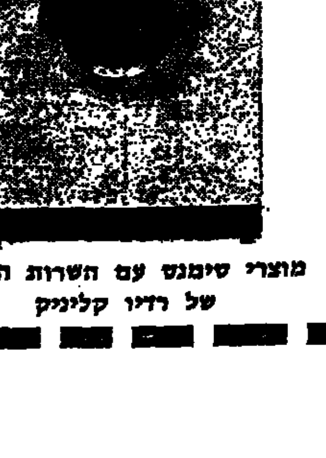

מוצרי סימנס עם השרות הנאמן של רדיו קלינק

לעסקים-סע באגד

זול נוח ובטוח המחלקה ליחסי ציבור

בנק לאומי

צמיר	
מחיר היחידה	193.84
גביש	150.75
גדולה	163.8
שמיר	109.73
פיא	314.2
יגדל	113.8

המנהל:

לוח מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2: הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב
מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים —.3 ל"י

דירות למכירה

(סוף מעמוד 46)

1-1½ חדרים

(סוף מעמוד 46)

2 חדרים

(סוף מעמוד 46)

2½ חדרים

(סוף מעמוד 46)

3 חדרים

(סוף מעמוד 46)

3 חדרים ויותר

(סוף מעמוד 46)

בבני־ברק בשכון צח"ל 4 חדרים למכירה. טלפון 763053.
באנטוקולסקי 4 + פ"א, הסקה, 281316 ,447302 .280,000
בהרצליה 4 חדרים בבית דו־קומתי, חדש. 858108.

וילות ובתים

(סוף מעמוד 46)

מבנים הזולה להשכיר, 2 חדרים בלתי מרוהטים, 800 ל"י, אנגלו סכסון, בימון, טל. — 757201.

דירות להשכרה

(סוף מעמוד 46)

בהרצליה 2 + פ"א, וריהוט חלקי 982538 טלרה מ־17.00.
ליד הרצליה 3½ חדרים + ארונות קיר, התבורה לאוניברסיטה. 477652.
4 חדרים חדשים מרוהטים ב־כניסה לצהלה, טל. 741991.
3 חדרים ק"ב במרכז גבעתיים טלפון 723251.
להשכרה בהרצליה ב' (בבניין מפרטון) דירה יפה לא מרוהטת עם הסקה וגז מרכזיים, ארונות, טלפון והניה צפורה. 938512, לא בשבת.
בהזדמנות למכירה/להשכרה 4 חדרים בית חדש, בנאות אפקה 244186.
בנוה אביבים 5 חדרים מפואר רים ארונות קיר הסקה טלפון חניה, לטלפן לפנה"צ ובשעות הערב טלפונים: 415796 ,418043.

בשכר־חודשי

(סוף מעמוד 46)

בקיראון 3 חדרים במרכז ק"ב לטלפן 754065.
בקריתים ב' 3 יפים, גדולים, מטופחים ושקטים. 03־693761 — 04־730440.
בנוה אביבים מפואר מפואר 1.300 ל"י, ישקו 50650 ,51959.
בנאות אפקה 4 חדרים, קומה גבוהה 700 ל"י, ישקו 51959, 50650.
מול אוניברסיטת בר־אילן ב־שכ"ת 3 חדרים ריקה, לפנות רק בערב טלפון 231382.
מרוהטת להשכרה דירת 4 חדרים, חדשה — טל. 725463.
הזדמנות בשכ"ח 2 ברום ת"א גדולים בהרצל, מתאים גם לתעשיה ועירה. טל. 455671.

דירות מרוהטות

(סוף מעמוד 46)

דרוש/ה שותף/ת שלישי/ת לדירה ברמת אביב טל' 410484.
להשכיר ברי"ג 1½ מרוהט קומה, רצוי חיילים.
דירה מקסימה, 3 חדרים מרוהטים, ריהוט מודרני, קומה ג', ברחוב שקט במרכז גבעתיים. (אין טלפון). 253971.
בשכ"ת כלשה חדרים מרוהטת ברמת אביב, קרוב לאוניברסיטה. 444360.
2 חדרים מרוהטים בצפון ת"א להשכרה. טל. 958235.
דרושה שותפה לדירה מרוהטת + טלפון בצפון ת"א. 455610.
להשכיר 4 חדרים + טלפון + ארון קיר 1300 לירות. 415297.
דירה מרוהטת של שני חדרים לזוג, טלפון 411814.
דירת חדר גג + מרפסת + טלפון, עיבות מחזאירות, מרומי אלוהי 32, מימיכוינצי.
2 מרוהטים + טלפון 800 ל"י בהדר, גורדון ליד בן־יהודה, טלפון 234944.
מפואר 2 חדרים קומה ד' עם ליט, טלפון, מרוהטת. טלפון 246042.
דרוש/ה שותף/ה לשכיות פרטי המים בזל 34 דירה 12. 03־230339.
2 מרוהטים + טלפון, בצפון בונג, טל. 460942.
בצפון חדר הפועל 1½, פרטי למשרד/מגורים, 961281.

חדרים מרוהטים

(סוף מעמוד 47)

חדר להשכיר בצפון ת"א טלפון 445714 בכניסה פרטית.
בשכ"ה חדר גג בצפון, טלפון 18.00—19.00 ב־5836.
חדר מרוהט להשכיר מרוהט — פיקים 26, תל־אביב, 622535.
חדר מרוהט ליחיד בנאות אפקה, טל. 478999 בשעות הערב.
חדר קטן + כל הנוחיות ל־אשה/תלמידה, טלפון 239169.

עסקים

(סוף מעמוד 47)

יחידים — חברות ישראליות המעוניינות בקשר עם השוק ה־אמריקאי יבוא ויצוא והשקעות לפנות עד 24.8.74 .246595
עסק עבודה למכירה במרכז עתה תנוה חנות נעלים ברמ"ם 120,000 לירות טלפון 905024.
למכירה מעקל בחנת סבוסם ב־שיכונו או בחלקו לרציניים בלבד לפנות ת.ד. 2683 ר"ג.
ליד כביר שקום!! מגרש 800 מ"ר + בנין ריק 3 קומות — (500,000 + 1,000,000) .54063
ביפו העתיקה חנות למתנות, מעוניינה בהופיעין במלאכה מהיכה ועבודות יד, בובות בטיקים, דברי עור, רקמה, ד ברזות, 829424.
מתעניינים לקנות בנות גדולה של אביזרי רכב, אפשרי גם קנית מסחרי עזובה, ת.ד. — 32067 תל־אביב.

חנויות

(סוף מעמוד 47)

במרכז אנטקי כבמ"ע חנות 90 מ"ר + גלריה ריהוט ודקורציה הרעה, כתאימה לכל סחרה — טלפון 03־611346 יעקב.
בכפר הבריקה בשכ"ח חנויות בגדלים שונים. אביבית 262319.

בתי מלאכה

(סוף מעמוד 51)

להשכרה חנות חזיתית 80 מ"ר עם 15 ב"ם אזור התעשיה של חבורה ליהלומים ברמת־גן — לפנות בין 8—16. 267778.

הצעות עבודה

(סוף מעמוד 45)

בית מלאכה ולקוחות השמל סד סם זמשלאי לניהול קסק ופנוי לים. 266852.
דרושה גננת לגן פרטי בבוקר תנאים טובים להתקשר טלפון 03־862552, יהורית.
בגבעתיים גננת תנאים טובים, כל הקורמות זוכה, פרטים — 855285 או 288618.
ביפו דרושים נערים לעבודה, לבורכוראון, עולי ציון 8 (ליד השעון).
דרושה משפחה אומנת בת"א ד הסביבה לבחור בן 30 (דובר עברית וצרפתית) ת.ד. 24090 ת"א.
דרושות בחורות לפני ניום בלבד לעבודה זמנית בבריכיה טלפון 289070 רק בין השעות 10 עד 14.
דרוש נגר בנין והיסים טלפון 472969, וב־20, 847787.
דרושה גננת רצוי בעלת נסיון, טלפון 236248.
דרושה אשה לעבודה למעדנים מבלת בתל־אביב לחצי יום. לפנות טלפון 286471.
דרושה עוזרת לגננת בגן "יעל" ברמת אביב טלפון 938010.
דרושה נערה אשה לטיפול ב־ילדי גן מ־12.30—16.30, החל מ־ספטמבר בחופש - בבוקר פרטים 419491.
נערות צעירות וחיננות באמת המעוניינות לעבודה מהנה כדי־לות סבירה ובורוחים נאים מ־כורת ואחוזים יבואו בימים א', ג', ה', 6—3 לכבר המדינה, ה' באייר 6.

פקידים

לסלון בתל־אביב דרושים פקיד קבלה הדרגית טלפון 234214.
פקידה־מתבנית לחצי יום (בר־קר) או יום שלם, דרושה ל־משרד מהנדסים. 223511.
דרוש פקיד עצמאי לנגריה טל' 472969, ומ־20, 847787.

עוזרות ומטפלות

מטפלת ליום שלם ברמת הנשיא בחים. 854901.
דרושה מטפלת + המלצות לבת 5 חדשים בגבעתיים, 201064. 36559.
דרושה אשה מטפלת לתינוקת בת 8 חדשים ברמת השרון — 239740 ,444790.
מטפלת לתינוק עם/בלי משק בית, שבע, התמחרודית 4, תלווי, בערב.
ביסוד ועבודות בית כל יום מ־11 עד 2 בשלית, רמת השרון .477932
מטפלת מנוסה דרושה לתינוק בן 20 חודש לשעות 7.30—14.30 (+ בישול) 829071 ת"א.
דרושה אשה אחראית למשק בית לינה אפשרית 757902.

גזירה ותפירה

לאופנת "שי" תופרות מעולות לזוגגר תנאים טובים 613246.

מספרות

דרושה ספרית תלמידה ומנקר ריספות כלון "ציפי", 748044, רמת־גן.
מעונייר במספרות מאמרת טובה לטלון בלות לפנות בית דסקו קומה ג', חדר 401, קרית גת.

שליחים

דרוש שליח בעל קטנוע לעבודה קבועה, תנאים מצויינים. 238882.

זבנים

דרושה מוכרה לחנות להיטים מנוניים סעריפים וידיעת צרפתית ועבודות מסרדים כלות, עבודה מפוצלת, ת.ד. 16433, תל־אביב.

ביקוש עבודה

(סוף מעמוד 45)

תרגום מאנגלית לבקש את נפתלי 257894 19—21.

משרדים

(סוף מעמוד 47)

בהזדמנות 5 חדרים ענקית ב־מרכז ת"א 330,000 612199.
להשכרה משרדים בבן־יהודה + אלנבי + ליד גן החיות. 613232.

מגרשים

(סוף מעמוד 47)

בתעודלה במרכז למכירה מגרש לבניה מיידית, טלפון 914248 (החל מיום ראשון).
לכבד בנין מחסן מגרש לבניה באזור גוש דן, רצוי תמורת דירות בסקום. טלפון 751437, בין השעות 12.00—19.00.

שרותים

(סוף מעמוד 45)

שיפוצים כלליים!!! בניה תרכינה + ריצוף + צבע נגרות, 59310.
"כביר" שרותי נקיון ופוליש לדירות אולמות ומשרדים 740418.
תוספות בניין ורשונים כלליים, עבודה באחריות, סלע — 33962.
שרות נקיון מלמשים ומכבר־קים רצפות ושיש, סלע 33962.

מקררים

(סוף מעמוד 47)

אמקור 9 קוב במצב טוב 600 ל"י 783734.
אמקור 10 חצי אוטומטי מקנת 1967, מצויין. 887349.

רהיטים

(סוף מעמוד 47)

בהזדמנות בקה כפולה 2 כור מאות ושולחן טלפון 913615.

כלי נגינה

(סוף מעמוד 47)

לאקורדיוניסטים! אקורדיון אמפליפייר "הונר", בהזדמנות — טלפון 983790.

מכוניות למכירה

(סוף מעמוד 48)

מיני 1000 אוטומטית צבע אדום 29.000 ק"מ. 230104.
פיאט 1100 אר. אובורל, רדיו, צמיגים רדיאליים, טסט נובמבר 412767 מ־16.
קרייסלר בהזדמנות מצויינת + אוברול + טסט, 3.300, 268530.

עד 1963

בהזדמנות ב.מ.וו. 700, 1961 אובריל + צבע 4700, 918606.
קונדור 1959 מצב מצויין — 2.750 בעבודה (08.00—14.00), 262111 לבקש 336 דני.
פיג'ו 403 שנת 60, טסט ינואר 860552.
1400 פורד פרפקט 1958 + טסט, יסוד המעלה 38, לוי.
פולקסוגן 58' במצב טוב שנה טסט טלפון 878493.

1964—1965

ג.ב.אר. פרינץ 1000, 1965, במצב טוב 8.000 ל"י, טל. 878580.
בהזדמנות פרינץ 1000, 1965 — לפנות תל־אביב 37862. או בשבת 729664.
למכירה נ.ב.או. 1000, 65' מנוע 68', במצב מצויין 055־95587.
סנדר פורד 350/65 יד ראשונה, במצב מצויין 03־58361.

1968—1969

פיאט 124 ספורט קופה 68' לאחר אוברול מנוע נהדרת שמורה — 458016.
פולקסוואגן מסחרית גבוהה ואריינט 1969 1600 טלפון — 246260.
פיג'ו 404 מנדר 1969 במצב טוב טלבה זהב מרשב. זרחיה.
פיג'ו 404, 69, מנוע אוברול, צבע חדש, + רדיו, טל. 53539.
קוסמה 1300, 1968/4, רדיו, מד סל. יד ראשונה טל' 352937.
פיאט קופה ספורט 69' 850 — 914572, הרצל 67 מ־ת.
פולקסוגן 500, שנת 68' 67000 ק"מ, טלפון 733753.

1970—1971

רנו 4, 1970, טסט לשנה, 859954 (חוץ משבת).
הפורשית 1300 1971 75,000 ק"מ שמורה היטב. 457824.
ג.ב.אר. 1300, מצויינת, 1971 — 53.000 ק"מ, 16.500 טל. 868871.
פרינץ 4 1971, במצב מצויין, טסט אפריל, טל. 38356.
פיאט 850 ספיישל, 1970 — 65,000 ק"מ, טל. 986605.
שברולט מונצה קרלו 1971, ב־הזדמנות לפנות 051־5275.
למכירה פרינץ אל"א מודל 1971 במצב מצויין 11.000 ל"י — 051־91166.
פרינץ אל"א רה לוקס 1970 — במצב נדיר, 263749.

1972—1973

פורד אסקורט 1972 יד ראשונה טסט + רדיו, כמו חדשה — 732019.
פורד טרנזיט למכירה מודל 73 טסט לשנה 30.000 ק"מ, 051־91733.
מנדר דודג' 100 1973 במצב מצויין 80.000 ק"מ, למכירה בהזדמנות טלפון 053־96320.
למכירה סאאב 99, 1973, במצב מצויין 739044.
ב.ב.וו. 2002/73 אוטומטית הסבר נית 19.000 ק"מ, טלפון 981653.

1974

פולקסוגן מסט 74, אלאס, או טומטית, + רדיו סיים 9000 ק"מ חדשה — 226150.

אופנועים וקטנועים

(סוף מעמוד 48)

בהזדמנות סילו 68', מנוע מצויין, מצב חדש 794311.
סילון 1967 במצב מכני מצויין, טלפון 732361.
סילר סוף 71, טסט + שימוניס 780103 לא בשבת.
דאיי 200, 1974, אלקטרונית — אחרי הרצה לטלפן 879534.
הונדה 500, 1973, 15.000 ק"מ, — לרציניים בלבד. 053־96096.

מכירות

(סוף מעמוד 47)

לרגל נסיעה החו"ל למכירה מע־רכת אוכל סקרמיקה, כלי בית ומסכת וכו', דוד הנביאים 22/5 בתים.
מערכת כלון מינהית 900 ל־ירות 731178 ,732122 אחה"צ.
למכירה קונסטרוקציה ברזל חרשה אורך 32 ורוחב 16 להתקשר 917027.
למכירה הבית חרש בלעזרית בארץ, חומר ניקוי שומר על העור, מתאים לכבי"ם. רצפות, חרסינות, רפודים וכו'. בכות לשנה במחיר זול — 03־764070 03־761364.
תנור גז לבישול ואפיה, מל־דיזיה "סוני" קטנה לבית ול־מכונית 03־981653.
מעוניין לקנות מכונות לאריזה ולסגירת שקיות פוליטילן (נייר לו) 03־58361.
תנור לקלית קפה 15 ק"ג ב־מצב חדש 03־58361.
מערכת טפריזאסטניה כיטבללת חדשה 4.000, הנלנל 57 ר"ג הוסף יום ו' 17—21 שבת — 10—14, 17—20.
קנרי אוטומטית במצב מצויין מחיר נות טל. 224186.
עגלות תינוק וטיול וכל קל ב־מצב טוב, 733838, רקה"ל.
ספה כפולה בגדים משומשים במצב מצויין, בתים 873513.
למכירה מלגזה כושר הרמה 2 טון, טלפון 924075.
אקורדיון + מכונה לרחיצת כלים "הספינגהאוז" במצב טוב 726834.

מזגני אויר

(סוף מעמוד 47)

מזגן אמקור אלקטרה 1 ורבע תמום ותרור סל' 053־96309.

שידוכים

(סוף מעמוד 48)

בת זוג

אקדמאית בת 32 מסודרת נכה קל טלפון 410137.
אלמנת צה"ל נחמדה ועדינה מעונינת באירופאי עד 48 — 870083.

בן זוג

מסודרת 25/180 מחפש רק יפה משכילה, אשכנזיה עד 23 בתניה, לנישואין. לציין טלפון. ת. ד. 18126 ירושלים.
תייר בן 51 בארץ עד 1.9.74 מצב כלכלי טוב נאמן, מחפש בחורה או אשה עד 43, דוברת צרפתית, נחמדה יפה וצנועה. לכתוב בריסטול בן יהודה 75 ת"א.
שני צעירים דתיים 25/170 מעוניינים בצעירות עד גיל 23, לנשירות רציניות, ת"ר 506 בני־ברק.
פרטי אלמן צעיר (31) + 2 ילדים (6, 5), מבוסס, מעוניין לבנות יחד איתך קן משפחתי חם. לכתוב: סניף "מעריב", שד' רוטשילד 33 ת"א למספר ר/7235/10.
גבר 185/33, אכיר, נאה ומעוניין בידידה, ת.ד. 26411 ת"א.
נאה 24 מעוניין לבנות חיים משותפים עם בעלת משק בבכירות תיפה, 04־83675 ,02־234347.
רווק 30/176, אשכנזי נחמד מבוסס ומשכיל, לבעלת תבונות דר־סות מובטח אתגר ת.ד. 2391 ל־מספר 8307 ירושלים.

חוגים

(סוף מעמוד 51)

הכרדיות איכשיות לתרבותיים מהארץ ומחו"ל, אגודת שלוב. 03־421004.

חקלאות

(סוף מעמוד 51)

שתילי אבוקדו, פקן אוגינה מנגו, גויאבות, גורן כפרחיים 053־23C05.
בבשים למכירה איל וכבשה דו־סליות אואסי, טלה וטליה מער רב מריגו אואסי, יהודה כהן — מושב גן השומרון.
למכירה משק במושב עדנים (לולים) 16 דונם פרדס + 24 אדמה, לפנות: שצ'מנסקי יוסף.

טרקטורים

(סוף מעמוד 51)

פרגוסון 28 במצב טוב 4000.— ל"י טל' 055־92047.

התאמות ומסגים

(סוף מעמוד 51)

למסגר למסגרים דרושה מסג'ר טית, תנאים טובים 221061, ב־ערב.

טיולים

(סוף מעמוד 51)

בבריסת מכונית קורטינה מצוינת למכירה/השכרה בזול — 03־421004.

מבני תעשיה

(סוף מעמוד 51)

להשכרה באזור תעשיה במקום מרכזי בסביבות ר"ג בקומה ב' 100 מ"ר עם כח + טלפון חניה, כניסה מידית להתקשר ב־שעות העבודה. 756812.

אולמות

(סוף מעמוד 45)

להשכיר אולם 100 מ"ר + טלפון + כח + שרותים בסביבות קק"ל דיזנגוף לפנות למכבסת יונתת 4, פינת דיזנגוף 192.
למכירה אולם 100 מ"ר + טלפון + כח + מים בסביבות קק"ל־דיזנגוף, 229388.

לוח ירושלים

(סוף מעמוד 49)

דירות למכירה

בגבעה הצרפתית (מבוא הקש־רה) 4 חדרים 250.000 טל. — 522129.

מכוניות למכירה

בהזדמנות פרינץ 1000, 1968, — יד ראשונה טלפון 231507, — 261785.

הצעות עבודה

נערות צעירות וחינניות באמת המעוניינות לעבודה מהנה כדי־לות סבירה ורווחים נאים כ־שכורת ואחוזים יבואו בימים א', זבריב ה"א 4—7 יאיר 6.
דרושה מזכירה למשרה חלקית, אחה"צ. הדפסה בעברית ודיבור אנגלית על בוריה. נא להתקשר. 02־221937.

לוח חיפה

(סוף מעמוד 51)

דירות למכירה

בנוה־שאנן 2 חדרים + מרפסת סגורה + הול ק"א אחרי העבר־רה 231234.
בקרית־אליעזר 2½ מסודרת + שיפורים קומה ד' טלפון 536360.
בכרמל 4 בית דו־משפחתי — 240.000 ל"י, 2½ מרכזי מחודש 5 מרכזי 270.000 תוך אמל, — 87387.
בכרמל 3 חדרים בגימה נפרדת 150.000 (החל ביום א'), 87522.
לרגל נסיעה במרכז הדר דירה מפוצלת 2 חדרים ק"א, הנאמן 662795.
מיידית 3 + פ"א + ארונות 130.000 + 10.000 ברחוב יוסף־טל, ק. מוצקין, שלומוביץ — 87393.
ברוחות 3½ + פ"א + ארו־נות וסטמים, בשדרות רוטשילד 526140.
בנהריה 3 חדרים מרווחות 100 מ', 130.000, 03־928860.

וילות ובתים

בדליה 5, קוטג'ים דו־משפחתיים בבניה, סטנדרט גבוה, פרטים 86351.

דירות להשכרה

רוממה ותיקה 3 מסממבר, מקום שקט ונוף 065־54552.
בארלוזורוב בשכ"ת דירה 3—4 חדרים + טלפון 667511.
בכרמל המערבי 3 + פ"א, טל־גז, ארונות 700, טלפון 85108 מ־17.00.
דירת 2 חדרים רח' יפו, חיפה, לפנות טלפון 529777 בנ"י טמל מ־07.00—15.00.
בכסכון קומג' 4 חדרים, טל־פון, גינה ונוף 04־931251.
דירות וחדרים מרוהטים ור־קים "הנאמן", הנביאים 26, — 662795.
בכרמל 2 חדרים קרוב למרכז הכרמל 68.000 84992.
ברמה 3 חדרים + חדר שינה + טלפון, לפנות טלפון 232815, 254426 (בערב).

דירות מרוהטות

דירה מרוהטת בכרמל 2 חדרים בשכ"ח מיידי, 242309.
בכרמל צרפתי 3 חדרים מרוה־טים, קומפלט, טלפון 03־479482.
דירה 3 חדרים מרוהטת בנוה שאנן, הנליל 115, 234651, מ־שעה 17.00.
בשכ"ח 3 חדרים + טלפון ב־אלנבי 119, 724848 אחה"צ.

ביקוש דירות

מעונין בחדר/מחסן לאיחסון ה־רהיטים, לחצי שנה 645091.

משרדים

בשכ"ח משרד שני חדרים + טלפון ומעלית 523678.

חנויות

דרושה חנות בשכ"ח במרכז ה־כרמל החורף בסביבת 931715.
חנות למכירה בשכ"ה במרכז הדר, טל. 523835, 251081.

הצעות עבודה

דרושה מוכרת למכלת חצי שר־דות עצמי בקרית ביאליק — 717594.
דרושות עוזרות לגננת ועוזרת בית, טלפון 718460.
דרוש עובד אחרי שרות צבאי למשרה מלאה או חלקית לעזרה לספירת עתונים, החל משעה 3 לפנות בוקר, מכונות נרעיני, הרצל 61, בין השעות 13—10.
דרוש/ה חובב/ת למשרה מלאה לחנות דגי נוי וצפורים, מרופי־קל ארלוזורוב 3.
לחברה פרטית ודינמית לעבר־ות פיתוח ליד חיפה, דרוש מנהל חשבונות עצמאי, בעל נסיון למעמד המתאים. תנאים טובים מובטחים, פרטים ת.ד. 40 נשר, או טלפונית 224893 או 235657.
למשרד הנדה"ת דרושה פקידה היודעת להדפיס, טל. 722089.

מכוניות למכירה

מחברה פרטית אופל סנטורי 1974 חדשה לנכרי, מנוע 1900.
סאאב מסחרי 1969 אינטרנציונל סקאוט 1970 בעבודה 04־725175 ובערב 723502, 04־84914, 87558.
פיאט פרימולה 124, 1970 שמורה מאוד, טלפון 222706.
אוסטין הילי (ספורט) 1962, מנוע 1970, טסט לשנה 80941.
קונסטה 1965, 900 מצב טוב, טסט פברואר 85921.
ב.מ.וו. 700 במצב טוב, צמיגים חדשים, טל. 221621.
אופל רקורד 1900 מסחרי אוטו־מטי אוגוסט 1973, 35.000 ק"מ. (החל ביום א') 87522.
כרמל 12, 66, אחרי אוברול במצב טוב 511097.
וקסהול ויקטור 101, 65, במצב מצויין, טלפון 531804.
פולקסוגן קופה 73, במצב נהדר, אחרי טסט, טל. 979060.

קטנועים

מעונין באופנוע ישן, אפשרי דרוש שיפוץ, טלפון 04־713392.
למכירה 1965/175 + תוספות, נרב חנני, טלפון 714386.

שונות

בתנור מסי מקומות למעונות ב־רח' רחל אצל גננת מוסמכת (החל מיום א') 87522.

מכירות

מכונת כביסה אמקור + אחר־יות, שמיח כרמל 2.00×3.10 528157.

רהיטים

סלון קומפלט כולל מזנון במצב טוב, בהזדמנות. 535764.

כלי נגינה

למכירה מגבר "ג'ים", במצב מצויין, לפנות טל. 731760.

מקררים

למכירה מקרר אנגלי־אלקטרו במצב טוב, טלפון 662461.

שאר מדורי ה"לוח" בעמודים: 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51.

חה"ב
חברה להנדסה ולבנין בע"מ

חיפה, רחוב הרצל 29, טל. 04־642593 04־668274

אנו בונים

בחדרה: דירות יוקרה ופנטהאוזים במרכז העיר
בנהריה: דירות 2, 4 חדרים ברחוב קפלן
בעפולה: דירות 2, 4, 5 חדרים, מרפסות סלון לרחוב ולפסון או לגן ציבורי. 3—4 כיווני אויר
בקרית־חיים: דירות 4 חדרים במרכז

לכל הדירות:

- ✱ משכנתאות בלתי צמודות עד —.40,000 ל"י
- ✱ תכנון מעולה
- ✱ סטנדרט בניה גבוה

עירית ירושלים / יריד הספרים הבינלאומי ירושלים

מכרזים מס' 1—4

מוזמנות בזה הצעות לביצוע העבודות הבאות: —

מכרז 1 א' : אספקת שילוט לדוכנים
1 ב' : אספקת שילוט מיוחד
1 ג' : אחזקת טמבות של היריד
1 ד' : הכנת דוכנים חדשים מפיברגלס
מכרז 2 א' : חידוש והכנת דוכנים מיוחדים
2 ב' : הרכבת דוכנים
2 ג' : חידוש דוכנים קיימים מפיברגלס
2 ד' : פירוק הדוכנים וציוד היריד
2 ה' : הרכבת דוכנים קיימים (מעץ)
מכרז 3 : הכנת מחיצות בחזית בנייני האומה
מכרז 4 : אספקת ריהוט

פרטים ומפרטים טכניים אפשר לקבל במשרד צור את צור בע"מ, רחוב שלמה המלך 103, ת"א, טלפון 223764, ובמשרדי יריד הספרים בירושלים, עירית ירושלים, רחוב יפו 22, אצל מרכזת היריד.
להצעות יש לצרף ערבות בנקאית בהתאם למפורט ב־תנאי המכרזים.
את ההצעות יש לשלשל לתיבת המכרזים בעירית ירושלים, חדר מס' 410, ביום 8.9.74 עד שעה 12.00 בצהרים.
אין ועדת המכרזים מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או איזו הצעה שהיא.

הנהלת היריד

משרד האוצר
המרכז למיכון משרדי

מכרז לביצוע עבודות נקיון

מבוקש קבלן לביצוע עבודות נקיון במשרדנו.
פרטים אצל מנהל המשק רחוב יהודה הימית 33 — יפו, בימים א'—ו' משעה 09.00 עד 13.00 טלי 5—828181.
את המכרז יש להגיש עד ליום שישי 30.8.74 שעה 12.00.

למכירה ברחובות
מגרש 746 מ'
לבית משותף
אזור בניה ג'
4 קומות על עמודים
לפנות בשעות הערב טלפון 937892

העובדה:
אין כפרסום ב"לוח מעריב" — כל המפרסם בו נוכח בכך
הבקשה:
אנא הקדם ככל האפשר במסירת מודעתך ל"לוח מעריב" של ערב שבת בראשית השבוע ולא בסופו — למען לא תאחר את המועד.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הועד הפועל
כ"ז אב תשל"ד
15.8.74

מכרז

מוצעים בזאת
למכירה
רהיטים ופריטי בית

את הרהיטים והפריטים אפשר לראות בכל יום — 18—22.8.74 בין השעות 4—5 אחה"צ ברח' בן ספרוט 5 קומה 2 דירה מס' 5. רשימת הריהוט והפריטים ומחירי המינימום ה־מוצעים מוצגת בדירה הנ"ל. את ההצעות יש ל־הגיש עד ליום ה־23.8.74.
אין הועדה מתחייבת ל־קבל את ההצעה הזולה ב־יותר או כל הצעה שהיא.

ועדת המכרזים
גד אבנרי — יו"ר

הודעות מס־הכנסה ומס־רכוש

מכרז מס' 3/74—75

להחזקה וניהול מזנון

נציבות מס הכנסה ומס רכוש מבקשת הצעות להחזקה וניהול מזנון במשרד פקיד שומה גוש־דן, רח' ז'בוטינסקי 43, רמת־גן.
על המזנון לשרת כ־200 עובדי המשרד וקהל הנעזר בשרותי המשרד.
פרטים נוספים וטפסים להגשת הצעות ניתן לקבל במשרד פקיד שומה גוש־דן, רח' ז'בוטינסקי 43, רמת־גן, קומה ב', חדר 373.
את ההצעות יש להגיש עד יום 1.9.74 בשעה 12.00.
אין מתחייבים לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

נציבות מס הכנסה ומס רכוש

חנות מספר 89
במרכז המסחרי
בקרית שמונה
בגודל 21.50 ממ"ר
להשכרה
בדמי שכירות + פיקדון
הצעות ציון הענף להעביר להשתתפויות נכסים ב־ישראל שער פלמר 3 חיפה

LOOKING FOR
Commercial or Industrial Representatives in South-Africa?
write to:
Paz, Consulting Engineers
6 Janelea St.
Cyrildene
Johannesburg
South-Africa.
(Correspondence Can be Handled in Hebrew).

בהזדמנות
בדמ"פ
מלון
בחוף ת"א
מרכז תיירות
57465

עשה כסף
אם הנך בעל המצאה מקורית
בשטח התעשיה, צעצועים והחבה
פנה נא ל־
בכ.ב./ג' בע"מ
יזמה ממציאים בינלאומי
תל־אביב, ת.ד. 1104
טל. 751048, 759848.

למסירה
זכות
לחלוקת סיגריות
בתל־אביב
לפנות טל. 58454

חתונבי חיפה!
מכירת סוף עונה
של מוצרי אופנה
מחירים מפתיעים
הנחות גדולות
קונפקצית ברוך
רח' נתנזון 14, ע"י ה־כרמלית, חיפה טלפון 668532 קומה א', פתוח 08.30—17.00 רצוף.

ספינות מן הגמל

صكانا من الاهل

האוניברסיטה העברית בירושלים

פרסומי המרכז לחקר המוסיקה היהודית

הופיעו זה עתה בהוצאת ספרים ע"ש י.ל. מאגנס לקראת הקונגרס ה־10 של האיגוד הבינלאומי של ספריות למוסיקה

יובל — קובץ מחקרים

כרך ג', נערך בידי ישראל אדלר ובתיה באיאר

החלק העברי: ב. אלוני: הניגון והשירה ב"הכוזרי"; ע. פליישר: עיונים בהשפעה היסודות המקהלתיים על התהוותם והתפתחותם של סוגי הפיוט; סיכומים באנגלית של החלק הלועזי.

החלק הלועזי: ח. אבנארי: הגירסה העברית של מאמר אבו אל־צלת על המוסיקה; י. כהן: יובל בימי הביניים; א. גרזון־קיוי: רוברט לכמן — פעלו ומורשתו; ר. כץ: מומנטות של המסורת שבעל־פה, מקרה־המבחן של המוסיקה השומרונית; י. מזור וא. הידו בשיתוף עם ב. באיאר: ניגון הריקוד החסידי — אוספת הדגמה וניתוח ממיין; א. שילוח: "עין כלי" פירושו העברי של שם טוב אבן־שפרוט על הקאנון של אבן־סינא; סיכומים באנגלית של החלק העברי.

292, 52 עמ', פקס', תוים.
המחיר: —.50 ל"י.

יובל סדרת מונוגרפיות

כרך א' (בשיתוף עם אוניברסיטת תל־אביב)

י. אדלר: המוסיקה והמורותיה בקהילה הפורטוגזית באמסטרדם במאה הי"ח (באנגלית).
144 עמ', תוים, איורים.
המחיר: —.12 ל"י.

כרך ב' (בשיתוף עם אוניברסיטת תל־אביב)

ר. לכמן: כתבים מן העזבון, חלק א'; בעריכת א. גרזון־קיוי. שני מאמרים: (1) המוסיקה בהזי העממי בצפון אפריקה; (2) המוסיקה המזרחית ומורשת העת העתיקה (בגרמנית).
29 עמ', תוים, לוחות־תמונות.
המחיר: —.8 ל"י.

הפרסומים הנ"ל אפשר להזמין במישרין מן המרכז לחקר המוסיקה היהודית, האוניברסיטה העברית בירושלים. ת.ד. 503, ירושלים.

למכירה, מסיבות בריאות
ביח"ר לתפירת מכנסי גברים ונשים
כולל: 1. מחסן למכירה במקום
2. מכונות קומפלט.
3. קליינטים וחנויות.
פרטים: 34112 — הוכמן.

מבצע מיוחד למכירת
שאריות בדים
לעונת הסתיו ל: * שמלות * חליפות * מכנסיים
אקספורט סר"ג
אפנת גברות
המכירה: בחנות החדשה
★
נתניה — סמולנסקין 12
ת"א — רח' הרצל 39, קומה ג'
חיפה — רח' הרצל 45, קומה ב'
רמת־גן רח' בצלאל 27, ליד בריכת גלי־גיל

נגנבה
סוברו 1400
318-881
צבע אדום 1973
המוצא הישר מתבקש ל־הודיע לתחנת המשטרה הקרובה או טלפון: 614778 ויבוא על שכרו.

א.י.ם.
* הוצאה לאור של ספרות מקצועית ומכנית.
* ביצוע עבודות שרטוט מכני.
* הכנת טבלאות ודיאגרמות.
טל. 533452 ירושלים.

קרית התעשיה ע"ש י.ת. סלמון — יהוד
מציעה למכירה
במרכז איזור התעשיה ביהוד
מבנים
לתעשיה ומלאכה
בכל הגדלים
בקומות מרתף, קרקע וקומות עליונות
כניסה — נובמבר 1974
השקעה בטוחה ובריאה
פרטים: "בראות נוף" בע"מ, רח' גורדון 7, פתח־תקוה, טלפון 903882, בין השעות 19.00—16.00.

מחפשים
קבלני שלד
לבניינים רבי קומות
באזור אשדוד
לפנות לטלפון: 6—453175

למכירה
משאית ליילנד הייבר
שנת ייצור 1970 — במצב מצויין
עם סולמות, סופר־הייפו, דבל־בקקס
●
פרטים: ביום — טלפון 928819—03
בערב — טלפון 927229—03

למכירה
שופל
פיאט F.L.-4
*
טלפון 725788, 728802
בערב 741533

איש מכירות ועסקים
יוצא לארה"ב בסוף החודש
יכול לטפל במו"מ, קניות ומכירות או כל נושא דחוף.
נא לפנות בכתב לת.ד. 30453 או לטל. 625381־03 עד שעה 16.00 03־621303

רעפים
דגם "מרסלי" איטלקי, צבע כתום בהיר
אספקת מיידית
טל. 24984־055
055־91935

מכירת
חיסול־כללי
מכנסי גברים ונשים
דוגמאות חדשות — קייצי וחורפי
תפירה עילית
מחירי הזדמנות
"אולימפיק", לבנדה 18 ת"א.

מיטת פאר איטלקית
חדשה לגמרי
זוגית
מצופה עור זמש
7000 ל"י
02־34950.

ד ר ו ש
שותף פעיל ל־50%
במשאבת בטון
שווינג
שתרכש עבור השותפות
השקעה נדרשת 300.000 ל"י
*
נא לפנות טלפון 829335

למכירה סוכנות קריסטל
למשקאות קלים
לאזור נהריה והסביבה
●
לפנות: שווק נהריה בע"מ
טלפון 923757—04

פרסום קולנע
בקולנע אסתר נתניה
מ־1.9.74 להשכיר
*
לפנות חברת "בני ציון" קולנע אסתר נתניה

קבוצת בנין
פנויה לעבודה מיד
טל. 874357

קיבוץ בית קמה
מעוניין לקנות
מיכל לדשן
6000—8000 ליטר
טל. 77671־057

משטרת ישראל

משטרת ישראל
מבקשת את עזרת הציבור בחיפושיה אחרי
הנערה
אסתר בת מאיר שרביט
אשר יצאה את ביתה ב־טירת הכרמל שכון כהן רחוב לוי אשכול מס' 80/ב, בתאריך 1.7.74 ומאז נעלמו עקבותיה.
תאורה: בת 20 שנה, גובה 165 ס"מ, מבנה גוף רזה, פנים עגולים, גון פנים שזוף, שיער שחור, מצח גבוה, עיניים חומות, שפתיים דקות.
מדברת: עברית וערבית.
כל היודע דבר על הימצאה או שראה אותה לאחר ה־תאריך 1.7.74 מתבקש ל־הודיע למטה הארצי מח': "דרושים" באמצעות התחנה המשטרה הקרובה.

בבית המשפט המחוזי בירושלים
תיק מ.א. 183/74
המרצה מס' 95/74
הזמנה לדין
מ. בן אורי ואחרים
נגד משה בן אורי
אל: משה בן אורי שמקום מגוריו בלתי ידוע האשר מקודם ברחוב אגריפס 123, ירושלים.
הואיל ומ. בן אורי ואחרי הגישו לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה נגדך כמפורש בכתב התביעה שהוגש ל בית המשפט, הנך מוזמן להגיש כתב הגנה תוך 30 יום מיום פרסום מודעה זו בעתון, וכמו כן הנך מוזמן בזה לדיון בבקשה בהמרצה מס' 395/74 (ל פסוק מזונות בינים) שהוגשה נגדך ושתתברר בבית משפט זה ביום 23.8.74, שעה 8.30 בבוקר.
ירושלים, היום 14 באוגוסט 1974.
מזכיר ראשי

אני, בת
הריבונובה מפינה
מחפשת את דודתי
סימה גריגורי קמשובר
ילידת אודיסה, שעלתה לארץ ישראל בהרשנה בשנת 1939.
כל היודע עליה מתבקש להתקשר עם לינה לצמן, ראשל"צ, פינסקר 43 דירה 17.

למכירה
מכונה
להעתקת מסמכים
דגם "אטוי" 350
להתקשר רובינשטיין ושות' חב' קבלנות בע"מ
טל: 622621.

השקעה נהדרת
סופרמרקט
+ אפשרות בניה. פרנסה טובה לארבע משפחות
2.000.000. טלפון בשעות הערב 476116.

בהזדמנות כמות מוגבלת
של
חולצות רקומות
מקסימות מהודו
רח' סירקין 21 ת"א
בין 9.00—15.00

למכירה
מבונת מולטיליט 1/8
ודבע גליון גדול
במצב עבודה
טלפון 612747

נגנבה
פיאט 124 ספיישל
בצ' בהירה, מס' 346־355
טל' ביום — 622388
בערב — 225438
או למשטרה
ויבוא על שכרו.

להשכרה מיידית
חדר
פיזיוטרפיה
עם 2 סאונות
טל: 932339

יהודית ואורי נאות
מבקשים את ידידיהם לעזור להם בחיפוש מכוניתם שנגנבה
טריומף 1500
שמספרה 744־997
טלפון 83024־04.

מבצע החודש
של "ישראלי"
מתלה קרוסלה
(משתובב) לכביסה
—350 ל"י —420 ל"י
741746

מעמיס בובקט
D 846 A
במצב מצוין
+ סקרייפר + ריטר
טל. 942367־04

מזלג הרמה
עד 2 טון
להשכרה
טלפון 918371

"קרן"
הנדסת חשמל
שרות לתעשיה ובנין
תכנון ויעוץ
טלפון 625440.

למכירה
משאית
עם מנוף 5 טון, 1972
סטט לשנה, ארגז 7 מטר
68.000 ל"י
טל. 524719־02,
02־528074

דרושים
מנקי אזניים
(COTTON-SWABS)
בכמויות גדולות
ליצוא
ת.ד. 3729 ירושלים.

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • **דרושים** מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

מכבי
האגודה הישראלית
לתכנון המשפחה
מכריזה בזה על משרה מלאה של
מנהל/ת מינהלי
של האגודה
הכישורים הדרושים:
1. השכלה אקדמאית (רצוי במדעי החברה, המינהל או בריאות הציבור).
2. נסיון ארגוני ומינהלי רחב.
3. יכולת נהול מו"מ בדרג גבוה.
4. ידיעה מלאה של עברית ואנגלית.
5. בעל/ת יוזמה אישית לפתוח האגודה.
השכר בהתאם לכישורים.
— סודיות מובטחת —
נא לפנות בכתב אל פרופ' י. הלברכט בבית חולים השרון פתח־תקוה עד 15.9.74.

שרותי רכב בע"מ
גיבורי ישראל 82 ת"א
טלפון 38995
CHRYSLER SIMCA
לעבודה במשרד המוסך
דרושה
פקידה טכנית
המשרה כוללת:
* קבלת קהל * הכנת חשבונות ללקוחות.
על המועמדת להיות:
* אדיבה, מסודרת ואחראית * בעלת כתב יד נאה וברור.
●
המעוניינות תפנינה אישית או טלפונית אל רותי.

להתאחדות התעשיינים בישראל
דרושה
מזכירה בכירה
בעלת ידע ונסיון בעבודות מזכירות
קורות חיים נא לשלוח לת.ד. 29116 ת"א מחלקת מינהל או טלפון: 55261.

דרושים
א. **מנהל יצור**
ב. **מרכז קבלת פרי**
בבית אריזה לפרי הדר בפ"ת
לפנות הדרי פז בע"מ טל: 911921

מדרשת
שדה בוקר
בנגב
לפנימיית ביה"ס התיכון
במדרשת שדה בוקר
דרושות אמהות בית
רצויות גם דוברות אנגלית
מגורים במקום. תנאים טובים.
לפנות למדרשת שדה־בוקר, הר הנגב, טל. 85051/3־057; 85046־057.

דרושה
מבקר/ת איכות
בענף העיבוד השבבי
בעל/ת נסיון של שנתיים לפחות
לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים אל ת.ד. 33231, תל־אביב

דרושות
תופרות־
בתלמדות
לאוברלוק
למפעל קונפקציה גדול
בהרצליה
לפנות: טל. 983822־03, 986836־03.

דרוש
מנהל
לבית הספר החקלאי
ע"ש "כדורי"
ליד הר־תבור
●
מועמדים בעלי השכלה ונסיון מת־אימים יפנו אל הנהלת האגף ל־חינוך התישבותי, הקריה תל־אביב ת.ד. 7036, רח' ד' מס' 8 טלפון: 255421־03.

אפנת ברוך
בע"מ
דרושה
פקידה מתבנית
בשפה האנגלית
בעלת נסיון
ליום עבודה שלם
ידיעת השפה העברית יתרון
לפנות טלפון 55010 — 53579 תל־אביב

לחברת בניה
בחיפה
דרוש/ה
מנהל/ת
חשבונות
עצמאי/ת
לנהול מערכת חשבונות קיימת
נא לפנות בכתב לת.ד. 4223 חיפה

דרושים
מוקמרייסים
לשופל 955 ו־950
●
טל. 726802, 725788
בערב 741533.

למוסד ציבורי
דרושה
מפקחת חינוכית
למוסדות ילדים במחוז הדרום
גננת מוסמכת בעלת נסיון בעבודה ובהד־רכה תפנינה בכתב לת.ד. 33159 ת"א עבור טפול בילד.

שרותי רכב בע"מ
גיבורי ישראל 82 ת"א
טלפון 38995
CHRYSLER SIMCA
למוסכנו המרכזי
דרושים:
מכונאי רכב
מכל הסוגים

לתכנון המים לישראל בע"מ
דרוש/ה
שרטט/ת צעיר/ה
לשרטוט צנורות חשמל במבנים צבוריים
הכישורים:
— בוגר/ת בי"ס מקצועי או קורס מוכר לשרטוט.
— נסיון של שנה לפחות, בשרטוט חשמל
על המעוניינים לפנות לטלפון 262275/6, ת"א

ל. "אגרקסקו"
חברה לייצוא חקלאי בע"מ
דרושה
מזכירה
הכישורים: בוגרת בית ספר ברמה תיכונית; ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעה בסיסית באנגלית, וכמו כן ידיעת מתבנות.
נא לפנות לטלפון 264264, למחלקת המינהל, או בכתב לת.ד. 7163 תל־אביב.

בית הורים בכרמל
מחפש
אם בית
ידיעת השפה הגרמנית הכרחית.
אפשרות למקום מגורים.
לפנות טל. 243611־04 בשעות הבוקר.

למשרד י. כגן הנדסי — הנדסה אזרחית
דרושים
טכנאי/ת
שרטט/ת
לעבודות כבישים, דרכים ועפר
התנאים בהתאם לכישורי המועמד
נא לפנות בשעות העבודה לטל. 30312 תל־אביב.

לחברה מסחרית
דרושה
פקידה מעולה
בעלת נסיון קודם
השולטת בהדפסה בעברית
לפרטים נא לפנות בכתב אל תפארת המכונית יצחק שדה 34 (ק"א) או טלפונית 30523, 252485, 266512.

לפירמה תכנון קונסטרוקציה בחיפה
דרוש
מהנדס מתכנן
בעל נסיון של לפחות 3 שנים בתכנון
טלפון 663292—04

לבית מלאכת פרטי במרכז הרצליה
דרושים חרטים
03־985806

דרוש
מוכר מנוסה
לפירמה ותיקה
בהלבשת גברים
תנאים טובים
לאדם המתאים
טל. 612152

דרושה
מזכירה
למשרד
עורכי דין
בוגרת תיכון
היודעת להדפיס
טלפון 228935
233628.

המשך "דרושים" בעמודים: 42, 43, 44, 52, 53, 54, 55, 56

המזועזעים והנדהמים על פטירתו בטרם עת
של יקירנו
יורם טוטנברג
ז"ל
הלוויה תצא היום, יום ו', 16.8.74, בשעה 10.45 מבית החולים רמב"ם לבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
אשתו, בתו, אחיותיו, גיסיו, גיסותיו וכל בני משפחתו

עובדי משרד טוכבולסקי הרטבי
מלווים בכאב וביגון את
שמעון הרטבי ז"ל
הלויה תצא היום, יום שישי, כ"ח באב תשל"ד (16.8.74), מבית ההלוויות העירוני, ברח' דפנה 5 ת"א בשעה 10.30 בבוקר.

במלאת שנה לפטירת בעלי,
אבינו ואחינו היקר
מרדכי (מוטי) בן משה הובר
ז"ל
(מהנדס)
תערך אזכרה ליד קברו בבית העלמין החדש ליד כפר סמיר, חיפה, ביום שלישי ב' אלול תשל"ד 20.8.74 בשעה 5.00 אחה"צ.
אוטובוס יצא בשעה 4.30 מרח' עבאס 72.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של ידידנו היקר
פליקס ברינשטיין ז"ל
נעלה לקברו בבית העלמין ע"י כפר סמיר לטקס אזכרה וגילוי המצבה ביום שלישי (20.8.1974) בשעה 5.00 בערב.
הסעה מגן הזכרון בשעה 4.30 בדיוק.
ידידים ומוקירי זכרו של המנוח

יקירתנו
פאולינה קליינמן ז"ל
מבית ברנדר
אלמנת ד"ר דוד קליינמן
נפטרה ביום 14.8.74
[illegible]
המשפחה המתאבלת

סיבל רופא
אתך במות עליך
אמך
מזכירות ומדריכים
שרון שומרון

נציב מס הכנסה ומס רכוש
הנהלת האגף
וחבר העובדים
משתתפים באבלה של חברתם לעבודה
מרים קליין
במות אחותה
מרגלית ז"ל
תנחומים למשפחה האבלה

אסף פרידמן
אתך באבלך הכבד על
אביך הי"ד
שנפל במלחמת יום הכפורים
חבריך לעבודה
מודים תכנון בע"מ

בננו ואחינו היקר
סמל דניאל ברזילי
ז"ל
שנפל במלחמת יום הכיפורים בחזית רמת־הגולן
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר־הרצל, ביום רביעי, ג' באלול תשל"ד (21.8.74) בשעה 13.30.
החבורה יוצאת מבית ההורים רחוב הרשנזון 16, רחובות, בשעה 12.00 בצהרים.
המשפחה

אנו מודים לקרובינו, ידידינו
ולכל תושבי קרית־טבעון וסביבתה
על השתתפותם הכנה באבלנו הכבד
בחלקם כבוד אחרון לבננו היקר
סרן רמי ויצנר הי"ד
אשר נפל במלחמת יום כפורים
שושנה משה ואבי ויצנר

יקירנו
סמ"ר יעקב קלר הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים,
מעבר לתעלה ב־19 לאוקטובר
יובא למנוחות בבית העלמין הצבאי בחיפה ביום רביעי, ג' באלול תשל"ד (21.8.74) בשעה 16.30 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין בשעה 16.00.
אוטובוס יצא מבית ההורים בעתלית בשעה 15.30.
הוריו: יפה ויצחק קלר
אשתו ובתו: נאוה ומיכל
אחותו: דבורה שירמן לבית קלר
והמשפחה

יקירנו
מיכאל גולן הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים בחזית סיני
יועבר למנוחת עולמים ביום ב' 19.8.74 בשעה 12.00 בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.
ההלוויה תצא מבית אשתו, רח' גונן 29, גבעתיים (ליד קולנוע שביט), בשעה 10.30.
אשתו: דליה
ילדיו: יואב ומיכאל
ברונקה אפרים ואורי ושיץ

משתתפים בצער המשפחה על נפילתו של
וולק אריה הי"ד
שנפל במלחמת יום הכפורים
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחולון ביום שלישי, ב' אלול, תשל"ד (20.8.74).
נפגשים ויוצאים מבית משפ' וולק, בשעה 10.00 בבוקר.
שרית ומשפחת ברגר

לפייבל פרבמן
ומשפחתו היקרה
אתכם באבלכם הכבד
עם הבאתו למנוחת עולמים
של בנכם
רפי הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים בקרבות סיני
אברהם גרוסמן ומשפחתו, חיפה

למשפחת גולד
משתתפים באבלכם הכבד במות ראש המשפחה
מרדכי ז"ל
דיירי הבית
רחוב ברודי 3, רמת אביב

ליונה ולילדים ולקיבוץ יקום
משתתפים באבלכם על מותו של מדריכנו האהוב
מאיר בלושטיין ז"ל
האזכרה תתקיים ביום ראשון ל' באב תשל"ד (18.8.74) בשעה 16.00.
מחניכיו בקיבוץ המעפילים

בצער רב וביגון קודר
אנו מודיעים על פטירת
אבינו וסבנו היקר
דב־אריה
גרברג ז"ל
על מועד ההלויה נא לטלפן 764012 ת"א.
המתאבלים:
בניו: ד"ר דוד גרברג ומשפחתו
חנוך גרברג ומשפחתו
בנותיו: רבקה גוטמן ומשפחתה
חיה קלנר ומשפחתה
נכדיו ונינו

בננו ויקירנו
סמ"ר דוד אדרי
הי"ד
שנפל בי"א תשרי תשל"ד, היום השני למלחמת יום הכיפורים, כמפקד טנק ברמת הגולן בשנת כ' לחייו
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל ירושלים ביום רביעי ג' אלול תשל"ד (21.8.74) בשעה 9.00 בבוקר.
אוטובוסים ומוניות לבית העלמין והורה יצאו מבית הוריו ביפו רח' האי גאון מס' 6 (ליד קצין העיר לשעבר), בשעה 7.00 בבוקר.
במלאת שנה לנפילתו תיערך אזכרה לזכרו ביום שלישי ב' אלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 19.30 בבית הוריו ברח' האי גאון 6 יפו.
מוקירי זכרו מתבקשים להשתתף באזכרה לזכרו וללוותו בדרכו האחרונה.
הוריו, אחיו, אחיותיו וקרוביו

יקירנו
סמ"ר יצחק בראשי הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים בקרבות הבלימה ברמת הגולן ביום י"ז בתשרי תשל"ד (10.10.73)
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים ביום ד' באלול תשל"ד (22.8.74) בשעה 10.30.
מתאספים ליד שער בית העלמין בשעה 10.00 לפנה"צ.
המשפחה

במלאות 3 שנים לפטירת בתנו,
אחותנו ונכדתי היקרה
מינה ציגמן ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום ראשון, ל' אב תשל"ד 18.8.74, בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בקרית־שאול.
אוטובוס מיוחד יצא בשעה 4.15 מבית ההורים, רחוב קהילת־לבוב 26, הדר יוסף, תל־אביב.
המשפחה

יקירנו
סמ"ר ישראל שינדלר
הי"ד
שנפל במלחמת יום הכפורים בחזית סיני
יובא למנוחת עולמים ביום שלישי, ב' אלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 13.30 אחה"צ בחלקה הצבאית בהר־הזיתים בירושלים.
אשתו, ילדיו, ההורים והאחים

בס"ד
למשפחות שינדלר, שניר, גולדברגר, ויס
אתכם באבלכם הכבד
עם הבאתו למנוחת עולמים של יקירכם
ישראל שינדלר
הי"ד
אשר נפל במלחמת יום הכפורים
חברי משק ניר גלים

במלאות שלושים לפטירת בעלי,
אבינו וסבנו היקר
עקיבא גורדון ז"ל
תערך אזכרה וגלוי מצבה על קברו בבית העלמין בקרית שאול ביום ראשון, ל' אב תשל"ד 18.8.74, בשעה 3.30 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין.
תודתנו נתונה לידידינו ומכרינו שהשתתפו באבלנו והביעו לנו תנחומיהם בכתב ובע"פ
המשפחה

בוגו שלנו
רב־סרן ואגרונום
יצחק טובולסקי הי"ד
שנפל במלחמת יום הכפורים בסיני
יובא למנוחות ביום רביעי, ג' באלול תשל"ד 21.8.74 בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין בנחלת יצחק.
הסעה בשעה 2 מביתו רח' קצנלסון 5 תל־אביב.
מבית האם רח' צייטלין 8 תל־אביב.
המשפחה

הנהלת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
ארגון עובדי בנק דיסקונט לישראל
הועד הארצי
מבכים את חבריהם חללי מלחמת יום הכפורים
סגן יצחק פלאומן (זומר) ז"ל
בן חיים ושרה
רס"ל יעקב חן ז"ל
בן יוסף ומרים
סמ"ר יחזקאל יהודה רימונד ז"ל
בן דוד ולילי
סמל מקס (מרדכי) ממן ז"ל
בן אהרן וזהרה
אנו עם המשפחות השכולות בצערן

פחימה
שמעון (סימון)
הי"ד
שנפל ביום הכיפורים ברמת הגולן
יובא למנוחות בבית הקברות הצבאי בהר הרצל, ביום ד', ג' באלול תשל"ד (21.8.74), בשעה 10.30 בבוקר.
אוטובוסים יצאו מבית ההורים, התדהר 47 קרית־גת בשעה 7.30 בבוקר.
המשפחה

יקירנו
סגן עדי שטלצר
הי"ד
אשר נפל במלחמת יום הכיפורים ביום כ"ג בתשרי תשל"ד 19.10.1973
יובא למנוחת עולמים ביום שלישי ב' אלול תשל"ד 20.8.74 בשעה 13.30 בחלקה הצבאית של בית העלמין בקרית שאול.
הסעה מבית ההורים, רחוב גבעתי 6, רמת חן בשעה 12.30.
המשפחה

סמל יצחק מן הי"ד
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין בקבוץ גבת, ביום שלישי ב' אלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 18.00.
אוטובוס יצא מרחבת בית העם בכפר מונאש בשעה 14.30.
המשפחה
ובית כפר מונאש

صكنا من الاصل

صكنا من الاصل

מדינת ישראל
משרד הבטחון / אגף השקום
המחלקה להנצחת החייל

מועדי הבאת חללי מלחמת יום הכפורים לקבורת קבע

ביום שני א' באלול תשל"ד (19.8.74) יובאו לקבורה

בבית הקברות — בית העמק
סמל גולקר יהונתן ז"ל בשעה 16.00
סמל עמיתי (ציפרוט), נסים (ודרי) ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — בית לחם הגלילית
סגן בקמן יוסף ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — גבעת עדה
סמל דרורי גיורא ז"ל בשעה 16.00
סגן קליין גד ז"ל בשעה 16.00
רב"ט שפירא יאיר ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — גברעם
רס"ל ויגר יורם שרגא ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות הצבאי — הר הרצל
סמל אברהמי יוסף ז"ל בשעה 10.30
סגן אהרון נתנאל ז"ל בשעה 13.30
רב"ט אלוש משה ז"ל בשעה 12.00
רס"ל אנגלקוביץ ברוך (בורקו) ז"ל בשעה 15.00
סמל בוגלר אברהם ז"ל בשעה 13.30
סמ"ר גזית עמיקם ז"ל בשעה 15.00
רב"ט טייב ציון ז"ל בשעה 18.00
סמל טסלר אלעזר ז"ל בשעה 16.30
רב"ט כהן מיכאל ז"ל בשעה 16.30
סמ"ר כץ ליאון ז"ל בשעה 09.00
רב"ט כץ יצחק ז"ל בשעה 09.00
רב"ט מנצור בנימין ז"ל בשעה 12.00
סמל סעיד אריה ז"ל בשעה 10.30

בבית הקברות — יזרעאל
רב"ט סילברמן דוד יונתן ז"ל בשעה 16.00
רב"ט פריד ניל ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — כברי
סמ"ר מירבורג גדעון ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — כפר המכבי
רב"ט אבישי רפאל-צבי ז"ל בשעה 16.00
סגן פתק חגי ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — כפר הרא"ה
רב"ט פלג יגאל ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — כפר סולד
רס"ל ורמן יצחק ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — נאות מרדכי
סמ"ר אבני אילן ז"ל בשעה 17.30
סמל בנבנישתי שמשון נסים ז"ל בשעה 17.30
סמ"ר טרגנר חיים ז"ל בשעה 17.30

בבית הקברות — נוה איתן
רס"ן בסטר בר ישראל ז"ל בשעה 16.00

בבית הקברות — עין יהב
סמל סנא באנבאנסטה ברוך ז"ל בשעה 18.00

בבית הקברות הצבאי — קרית שאול
סגן בונה גד ז"ל בשעה 10.30
רב"ט בלבן שלמה ז"ל בשעה 10.30
רב"ט בן דיין איזק ז"ל בשעה 09.00
רס"ר בסון אליהו ז"ל בשעה 12.00
רב"ט גביזון חמוס ז"ל בשעה 13.30
סגן גדרון אילן ז"ל בשעה 18.00
סמ"ר גולן (אוגולניק) מיכאל ז"ל בשעה 12.00
סמ"ר גירון יעקב ז"ל בשעה 13.30
סמל זיונץ זאב ז"ל בשעה 09.00
רב"ט חגאי גיורא ז"ל בשעה 16.30
סמל טייכמן חיים אלתר ז"ל בשעה 16.30
סג"מ מאירון עודד ז"ל בשעה 18.00
סגן קפלן יהונתן ז"ל בשעה 15.00
רס"ל רוזנבוים מאיר ז"ל בשעה 15.00

בבית הקברות — שובל
סמ"ר אלון (אלטשת) חיים ז"ל בשעה 16.00

תאום ההסעות נעשה בין המשפחות לבין קציני הערים

יקירנו

סמ"ר נחמיה דוברייש
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים ברמת הגולן.
יובא למנוחת עולמים בבית-העלמין הצבאי בפתח-תקוה, ביום חמישי, ד' באלול תשל"ד (22.8.74).
ההלויה מבעד בית-העלמין בשעה 9.00 בבוקר.
אוטובוס יצא בשעה 8.00 מבית ההורים
ברח' מוהליבר 2, פתח-תקוה.

הוריו — שושנה ויצחק
אשתו — אורה
בנו — ירון
אחותו — חוה וב"ב
והמשפחה

אהובנו

שלמה בלבן ז"ל

שנפל במלחמת יום הכפורים בסיני,
בקרב על מוצב החוף, נגד הקומנדו המצרי
ביום 15.10.73

יובא למנוחת עולמים ביום שני, א' אלול תשל"ד (19.8.74) בשעה 10.30 בבית העלמין הצבאי בקרית-שאול.

אוטובוס יצא מביתנו, רח' הזמיר 1 ר"ג בשעה 9.45.

המשפחה

בננו יקירנו

סמל מנחם ב"ר יצחק טובי
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים בחזית הדרום
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי
בקרית שאול ביום חמישי, ד' אלול תשל"ד
22.8.74 בשעה 4.00 אחר הצהרים.
הסעה למשתתפים מבית הוריו, רח' מכס 20, שכון
גיסי כהן חולון, בשעה 3.00 אחר הצהרים.
טקס האזכרה במלאת 11 חודש לנפילתו
יתקיים לאחר הקבורה, בביתנו
המשפחה

יקירנו

סגן ישראל זיגלשטיין
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות בהר-הרצל, ביום שלישי ב' באלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 15.00.

אוטובוסים יוצאים מבית הוריו, ירושלים, שמואל הנביא בלוק 5 בשעה 14.00 ומרמת-גן, רח' חשמונאים 13, בשעה 12.00.

המתאבלים: אשתו, הילדים,
ההורים, אחותו
ומשפ' גלטשטיין

יקירנו

סרן ירמיהו (ירמי) נטל
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים
בקרב על החרמון

יובא למנוחת עולמים

ביום שלישי, ב' באלול תשל"ד — 20.8.74, בחלקה הצבאית של בית-העלמין בחיפה (חוף הכרמל).

ההלויה תצא בשעה 10.30 לפנה"צ מפתח בית-הקברות הצבאי בחיפה.

המשפחה

יקירינו

רב"ט כץ יצחק
סמ"ר כץ ליאון - אריה

יובאו למנוחת עולמים ביום שני 19.8.74 בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בשעה 9.00

אוטובוס יצא מבית משפחת דלת, רח' השרון 14 פרדס-כץ בשעה 7.00.

המשפחה

מדינת ישראל
משרד הבטחון / אגף השקום
המחלקה להנצחת החייל

מועדי הבאת חללי מלחמת יום הכפורים לקבורת קבע

ביום ראשון ל' מנחם אב תשל"ד (18.8.74)
בבית הקברות הצבאי — נתניה
רב"ט כחלון רפאל ז"ל
בשעה 16.00

ביום שני א' אלול תשל"ד (19.8.74)
בבית הקברות הצבאי — קרית שאול
רב"ט עזרא יורם ז"ל
בשעה 07.30

בנינו-יקירנו

חנוך דרור (הורליכר) הי"ד
בן צילי ומשה הלוי

אלעזר נחלון הי"ד
בן שולמית ואהרן

אשר נפלו במלחמת יום הכיפורים

יובאו למנוחות בבית העלמין בקבוצתנו ביום שלישי, ט' אלול (27 לאוגוסט) בשעה 16.00 מרחבת בית הכנסת.

המשפחות
וקבוצת שדה אליהו

אוטובוסים מיוחדים יצאו מעפולה, בשעה 14.45 („אגד", רציף טירת-צבי); מירושלים („אגד" רציף מס' 1) בשעה 13.30, חזרה אחרי ההלויה.

יקירנו

סא"ל דוד ישראלי
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים
בקרבות הבלימה ברמת הגולן
י"א תשרי תשל"ד (7.10.73)

יובא למנוחת עולמים בחלקה הצבאית בהר הרצל ביום רביעי, ג' באלול תשל"ד (21.8.74) בשעה 15.00.

נפגשים ליד שער בית העלמין בשעה 14.45.

בתחנה המרכזית בת"א יעמוד אוטובוס לרשות המלווים ברציף ירושלים, בשעה 13.00.

המשפחה

בני בעלי ואבינו היקר

סמל הרשקוביץ מרדכי (מוטי) הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים

בבית-הקברות הצבאי בקרית שאול ביום חמישי ד' אלול תשל"ד (22.8.74) בשעה 18.00.

התחבורה מביתנו ברחוב סלנט 20, פתח-תקוה
בשעה 17.00.

המשפחה

יקירנו

סמל חיים אלתר טייכמן
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים
ביום כ"ב בתשרי תשל"ד (11.10.73)

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול, ביום שני, א' באלול תשל"ד (19.8.74) בשעה 4.30 אחה"צ. אוטובוסים יצאו מבית הוריו, רחוב הרב הרצוג 40 בני-ברק בשעה 3.30 אחה"צ.

אשתו שושנה, בתו לאה,
הוריו איידל וזלמן טייכמן
והמשפחה בארץ ובחו"ל

לרניה ושמחה שקלניביץ (יניב)
ולמשפחה:
אתכם בכאב וביגון על יקירכם

סמ"ר אליק יניב הי"ד

שנפל בקרבות ההדפה ביום 12.10.73 ברמת-הגולן

משפחות:

אדונסקי	הורביץ יצחק	פליישמן
בריזמן	הורביץ רנה	צביאלי יעקב
דולינסקי	לפצ'ינסקי-לפיד	צביאלי נחום
ולצבוך	עצמון	ספקטורובסקי פלה

יקירנו
רב"ט

הרב שמואל אורלן הי"ד

שנפל על קידוש ה' במלחמת יום הכפורים
בקרב הבלימה ברמת-הגולן ביום י"א תשרי תשל"ד

יובא למנוחת עולמים בירושלים בהר-הזיתים בחלקת „קברות הנביאים" (ליד מלון אינטרקונטיננטאל) ביום חמישי, ד' אלול תשל"ד (22.8.74) בשעה 12.00.
נפגשים ליד המלון אינטרקונטיננטאל.
אוטובוסים יצאו מקדימה מהמועצה המקומית בשעה 9.30
ובתל-אביב בתחנת הרכבת בארלוזורוב, בשעה 10.00.

המשפחה

מושב כפר הרא"ה — המשפחה — בית מחולה

יקירנו

יגאל פלג הי"ד

בן נפתלי ואסתר פלק

שנפל במלחמת יום הכפורים בקרבות על העיר סואץ

יובא למנוחת עולמים ביום שני, א' באלול תשל"ד (19.8.74) בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר-הרא"ה. המלווים יתאספו ברחבת בית הכנסת.
תחבורה: בשעה 13.15 ממשק מחולה, בשעה 13.30 מתחנת „אגד" בית שאן ובשעה 14.00 מתחנת „אגד" בעפולה.

יקירנו

מאיר רוזנבוים הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים
כ"ח תשרי תשל"ד 24.10.73

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול
ביום שני, א' באלול תשל"ד (19.8.74) בשעה 3.00 אחה"צ.
אוטובוס לבית העלמין יצא מביתנו, רחוב ברקאי 23 רמת-גן בשעה 2.00 אחה"צ

המשפחה

בננו יקירנו

סמל זאב זיונץ הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים ברמת הגולן
יובא למנוחות בבית העלמין הצבאי בקרית-שאול ביום שני, א' באלול תשל"ד (19.8.74)
בשעה 9.00 בבוקר.
הסעה מיוחדת יוצאת מבית ההורים שיכון שביב, הר-סיני 11/3 הרצליה בשעה 8.

ההורים השכולים: סימה ופנחס זיונץ
אחיו: נתן זיונץ

ביום חמישי ד' אלול תשל"ד (22.8.74)
בשעה 4.00 אחה"צ
נביא לקבורה בקבוץ מרום גולן את

חברנו

יעקב-מנצ'י רעי
ז"ל

שנפל בהגנת רמת הגולן במלחמת יום הכפורים

המשפחה
קבוץ מרום גולן

הסעה: ב-10.00 לפנה"צ מתל-רעים.
ב-12.00 בצהרים מהיכל התרבות בתל-אביב.
ב-1.00 בצהרים מתחנת הרכבת בחיפה.

בנ"ד

משה עוזירי
הי"ד

מצלם לא שכחנוך, היית כמים לנו עד מאד, חושך ואפלה בלעדיך. איך עזבת אותנו בלי שנפרד ממך רק לפני שנה היית בתוכנו. הקרבת את נשמתך על מזבח העם והארץ. הי"ד.
יהי זכרך ברוך.
ההלויה תערך ביום ג', ב' באלול תשל"ד (20.8.74)
אוטובוס יצא מבית ההר ...
[illegible]

יקירנו

סמל אבי לזר ז"ל

שנפל במלחמת יום הכפורים בחזית הדרום

יובא למנוחת עולמים ביום שלישי 20.8.74 בשעה 4.30 אחה"צ בבית הקברות הצבאי בחיפה.
הסעה תצא מבית הוריו ברח' אבילביץ א/16 בשעה 3.30 אחה"צ.

הוריו: חנה וחיים
אחיו: ראובן

מעריב לספורטאים

וישניצר שיפר השיא הישראלי בריצת 3000 מ'

קבע 8:08.4 ד' ✶ הגיע שני בקופנהגן

שירות „מעריב"

48 שעות לאחר ששיפר בשוודיה את השיא הישראלי בריצת 5000 מטר ל־13:39.6 דקות — שיפר אמש יובל וישניצר שיא ישראלי נוסף: הפעם ב־3000 מטר.

בתחרות בינלאומית גדולה שנערכה בקופנהגן תפס וישניצר מקום שני וקבע 8:08.4 דקות.

המנצח היה הבלגי ליאון סקוטס — 8:07.8 דקות.

וישניצר הקדים את הזר לנדי בראון והשבדאי שזמנו היה 8:08.4 דקות ואת ההפתעה מניו־זילנד, דיק קוואקס, מטובי הרצים למרחקים ארוכים בעולם כיום — 8:09.0 דקות.

נצחון שלישי לנבחרת הכדורגל ברומניה — 2-0

נבחרת הכדורגל של ישראל ניצחה גם אתמול, ב־משחקה השלישי ברומניה, את קבוצת „קארפאטי" ב־תוצאה 2—0.

שני השערים הובקעו על־ידי יהושע פייגנבוים ועודד מכנס — במחצית השניה.

המשחק היה החלש ביותר מבין השלושה שקיימה הנבחרת במסגרת מחנה האימונים שלה ברומניה, המשמש לה גם מבחן לקראת טהרן. במיוחד גילו חולשה הקשרים. כניסתו של יצחק שום, במחצית השניה, שיפרה את תנופת הנבחרת.

מחר יילכו שחקני הנבחרת להופעת הקרקס הרוסי השוהה בבוקרשט.

טל ברודי יחזור ביום א'

טל ברודי, „קפטן" נבחרת הכדורסל, יגיע לארץ מאוסטרליה ביום א', יחד עם שמואל אבישר ומיקי ברקוביץ, חבריו לקבוצת מכבי ת"א.

על כך סוכם אתמול בשיחה טלפונית שקיים איגוד הכדורסל עם הנהלת קבוצת מכבי ת"א העושה בסידני.

הנבחרת תתכנס ביום א' ל־מחנה האימונים האחרון שלה לפני טהרן.

הכדורסלן הרביעי של הנבחרת מקבוצת מכבי ת"א, מרדכי אראסטי, יגיע לארץ כעבור יומיים (אם לא יהיה לו מקום במטוס, עם השלושה) — אף זאת בהתאם לסיכום בין מאמן הנבחרת והנהלת מכבי ת"א. המאמן התחייב כי איחור זה אין פירושו, ב־שום מקרה, ניתוק של ארואסטי.

אתמול התברר עוד כי כדורסלן מכבי ת"א אריק מנקין ענה על דרישות פיב"א ויכול היה לשחק בנבחרת ב־משחקי טהראן — אך המאמן אברהם המו הודיע כי ההר־ראה לגבי מנקין הגיעה מאוחר מדי ולא יוכל לצרפו עתה לנבחרת.

זיו אלון סיים חמישי בגרמניה

הנער זיו אלון סיים ב־מקום החמישי במרוץ אופניים בינלאומי שנערך אתמול ב־ברלין. אלון סיים 50 ק"מ ב־זמן של 1:40.02 שעות. הק־דימו אותו בשתי שניות, ארבעה גרמנים שזכו במקומות הראשונים.

במרוץ השתתפו 68 רוכבים. רוכבי האופניים הישראלים ישובו היום לארץ.

יהודה חדד הודח מאימון מכבי שעריים

יהודה חדד שאימן את קבוצת הכדורגל מכבי שעריים קיבל הודעה מהנהלת קבוצתו שאין בכוונתה להמשיך ולהעסיקו — וזאת למרות שבידיו חוזה תחום לאימון הקבוצה גם בעונת 1974/5.

עדי פרג ניצח בארבעה משחים באליפות „הפועל"

השחיין עדי פרג ניצח אתמול בארבעה משחים באליפות „הפועל" שנערכה במכון וינגייט. בתחרות השתתפו ארבעה מחמישה שחייני הנבחרת למהדיה.

פרג ניצח ב־200 מטר מעורב אישי (עם שיא נוער חדש) — 2:23.6 דקות; ב־200 מטר חתירה — 2:05.5, ב־100 מטר פרפר — 1:00.6 וב־100 חתירה — 58.6 שניות.

גרינשטן תפס מקום שני ב־100 מטר פרפר — 1:01.4 דקה.

יתר המנצחים: עופר קוגל (כפר־בלום) ב־100 מ' חזה — 1:15.4; אייל פרנק (כפר בלום) ב־100 מטר גב — 1:06.7; נאוה כגן (שמיר) ב־100 מטר חזה 1:22.7; תמר מייסנר (קרית טבעון) ב־200 מטר מעורב אישי 2:45.5; אסנת אורליך (בת־ים) ב־200 חתירה — 2:26.6; אורליך ב־100 מטר חתירה — 1:07.3; תמר שמיר (בת־ים) ב־100 מטר גב 1:17; ב־100 מטר פרפר — רעיה צורף (העמקים) — 1:11.4.

ב־100X4 מעורב לגברים — שחייני כפר־בלום — 4:39.3 ובין הנשים — שחייניות בת־ים — 5:19.5.

שחייני הפועל בת־ים תפסו מקום ראשון ובגביע האליפות.

איראן השיבה בשלילה להצעה לשחק עם נתניה

ההתאחדות לכדורגל של איראן הודיעה אתמול במכתב להתאחדות בתל־אביב, כי ל־צערה לא תוכל נבחרתה להיענות להצעה לקיים משחק־מבחן עם אלופת ישראל, מכבי נתניה — עקב הכנותיה ל־משחקי אסיה, והיא מקווה לנצל את ההצעה הישראלית במועד אחר.

בקונגרס פיפ"א נשאל יו"ר ההתאחדות הישראלית, מכבים הלר, על־ידי עמיתו האיראני, אם יכולה איראן לקיים משחק־מבחן באוגוסט עם יריב ישראלי חזק. ישראל הודיעה ל־איראנים, כי האלופה, נתניה, יכולה להיות יריבת־מבחן, אך אתמול השיבה טהראן כי בגלל ההכנות למשחקי־אסיה וקשיים שונים, אין בידה לקיים את המשחק.

✶ אלופת ישראל בטניס, פאולינה פסטוב, נוצחה אתמול בגביע גמר אליפות קנדה, בטורונטו, על־ידי האמריקנית ג'יין אוורט (אחותה של אלופת ווימבלדון, כריס אברט) 4—6, 6—2, 6—4.

✶ נבחרת הצעירים בכדוריד זכתה אמש בטורניר לזכרו של סרן פנחס דובר ז"ל ל־אחר שגברה בגמר על אלופת המדינה הפועל רחובות 13—7.

במבחנים לקביעת נבחרת הטניס לא הוכרע המאבק בין שטבהולץ לפורגס

יחס המערכות ביניהם 2—2 ✶ פליקס קפלן — נופה

מאת ישראל ליהמן

יוסף שטבהולץ ואיבק פורגס לא סיימו אתמול את המשחק שלהם — במסגרת המבחנים לקביעת הרכב נבחרת ישראל במגע ל־התמודדות עם [...] בגביע דיוויס.

אחרי שלוש וחצי שעות של מאבק שווה־כוחות הופסק המשחק — בגלל החשיכה — כששטבהולץ ניצח במערכה הרביעית 6—4 ויחס המערכות הוא עתה 2—2.

קודם לכן ניצח פורגס ב־מערכה הראשונה 6—1; שטבהולץ גמל לו — בשניה 6—3. שטבהולץ הוליך 5—2 אך פורגס התאושש וזכה במערכה השלישית 9—7 (!).

המערכה החמישית, המכריעה במבחן זה, תיערך היום.

מחר יאבקו פורגס ושלום ר, ואחר־כך יקבע המאמן אלעזר דוידמן את הרכב הנבחרת.

קודם־לכן ניצח [illegible] את פליקס קפלן 6—1, 1—6, 6—2 והאחרון ש־הפסיד בשלושה משחקים במבחנים אלה — נופה מן הנבחרת.

פיסטינר — יו"ר שופטי הכדורסל

שופט הכדורסל הוותיק יצחק פיסטינר, נבחר ע"י הנהלת איגוד השופטים לשמש כיו"ר. השופט הבינלאומי הוותיק (51) יסיים את פעילותו ב־פורום בינלאומי, כאשר יתלווה אל נבחרת הכדורסל שתצא לטהראן.

ברוך שומינר מונה כדובר האיגוד.

ה„גורילות" של נשיא דרום־קוריאה צ'אנג הי פארק, אוחז בידיו וברגליו של האדם אשר ניסה אור ליום אתמול להתנקש בחיי הנשיא, בעת הופעה פומבית ב„תיאטרון הלאומי" בסיאול. המתנקש נפגע מיריות שומרי הנשיא — אך קודם לכן, כשירה לעבר פארק, פגע ופצע באשתו של הנשיא הקוריאני ובילדה. אשת הנשיא מתה אחר־כך מפצעיה. (צילום ראדיוטלגרפי של א.פ.)

הצבא התורכי השלים כיבוש פאמאגוסטה

(סוף מעמוד 1)

מלון „מארקוסי" הרב־קומתי, שלא זו בלבד שיש לו באר המצוייד במשקאות מכל ה־מינים אלא שיש ממנו אף „מראה" של העיר כולה. כל מגיני העיר היוונים נמלטו על נפשם.

טור המנקים התורכיים התקדם בשפלת ממערבית ועם שחר נכנסו דרך ה־שער הצפוני אל העיר ה־עתיקה, שם היו 11 אלף קפריסאים־תורכיים נצורים במשך חודש ימים.

אמש הגנו התורכים את שיהודים ואילו הקפריסאים־היוונים בצד השני של העיר, נמלטו בבהלה וכל עולמם נהרס.

אמש עדיין נראו אזרחים יווניים אחדים משוטטים ב־רחובות. הם הביעו חשש ש־התורכים — אשר במשך ש־נים היו נצורים בין חומות העיר העתיקה — עלולים ל־התפרץ לחלק היווני ו„להתי־חיל בארגיה של שוד והרס".

עיר מתה

עדיין אין איש יודע מה יקרה היום (יום ו') אך אמש היתה פאמאגוסטה עיר מתה, חשוכה.

למרבה הפלא הטלפונים פו־עלים כסידרם וכל מי שרוצה בכך יכול לחייג ולהתקשר לכל מקום.

ג. רייס וברי או־ברייין סופרי „דיילי טלגראף" מוסרים:

אנשי המשמר הלאומי היווני נמגו אמש מפאמאגוסטה, לאחר שטנקים תור־כיים חדרו לפרברי עיר ה־נמל והתחברו כנראה עם יחידות של לוחמים תור־כיים־קפריסאים. הכוח ה־תורכי העיקרי עבר אתמול לפאמאגוסטה מקרבת הבסיס ה־בריטי דקליה.

בין אנשי המשמר הלאומי היווני, שברחו מפאמאגוסטה היתה יחידה של 150 איש שהגיעו לשערי הבסיס הברי־טי בשתי מכוניות משוריינות ו־25 משאיות טעונות תחמו־שת.

קצין המשמר הבריטי, ב־נקודת הביקורת, דרש כי נש־קם של אנשי היחידה יילקח מהם. טנק „סקורפיון" של ה־צבא הבריטי התקרב למקום ובהתקרבו הכינו החיילים ה־יוונים את נשקם לפעולה. מפקד נקודת הביקורת פקד עליהם מיד לסגת מתחומי ה־בסיס ולהתקדם בנתיב אלטר־נטיבי ללארנקה, הנמצאת 25 ק"מ מערבית ושהיתה — ל־דבריהם — מטרתם.

„הכוחות" ציפו להשלמת כיבושה של פאמאגוסטה על־ידי התורכים. סבורים כי זה יהיה יעדם הסופי וכי עם השתלטותם על העיר הם יכריזו הפסקת אש.

אלפי פליטים שנמלטו מ־פאמאגוסטה לנו בלילה במ־כוניות לאורך כביש החוף המוליך אל הבסיס הבריטי בדקליה. הפליטים באו עם צרורותיהם המעטים וחנו ב־כל מקום שיכלו למצוא בקר־בת הבסיס.

הפליטים המזועזעים עזבו את בתיהם בפאמאגוסטה ו־אינם יודעים אם יוכלו לשוב אליהם.

קפריסאי יווני אחד אמר: „השארתי הכל בוילה שלי ו־לא הבאתי אתי מאומה פרט לבגדים שלבשתי אני ובני משפחתי."

„קו אטילה"

סופר „יונייטד פרס" מוסר סיכום על המצב בחזית קפ־ריסין:

✶ התורכים מחזיקים עתה ברוב חלקו של קפריסין הצפונית מלבקה שליד החוף הצפוני־מערבי ועד פאמאגוסטה שב־מזרח. התורכים מכנים את הקו בשם „קו אטילה" על שם הכובש ההוני, שיצא בשעתו מאסיה הקטנה והפיל חיתתו על האימפריה הרומאית.

✶ לא נראה שהיוונים ישגרו כוחות נוספים לאי. ראש ממשלת יוון קונסטנטין קאראמאנליס, אמר כי לא היתה שום אפשרות לעמוד בפני התורכים שיצרו עובדות מוגמרות.

✶ מטוסים תורכיים תקפו עמדות הקפריסאים־היוונים ב־איזור הגבעות בקרבת קירניה.

✶ באיזור ניקוסיה נשמע אתמול רעם התפוצצויות מ־מרגמות ואש מיקלעים — ו־בכך הופרה הפסקת האש ש־נכנסה לתוקפה רק ביום ד' בערב. בעקבות ההפגזות פר־צו דליקות בחלקים שונים של עיר הבירה ומרחוק אפ־שר היה לראות עשן סמיך מיתמר. יחידות של חיל ה־משמר אספו פליטים בניקו־סיה ובתי החולים המקומיים מלאים פצועים עד אפס מקום.

„מוסדות ההסתדרות לא קיימו הבטחתם לארגן קייטנות לילדי קרית־שמונה"

מזכיר מועצת פועלי קרית שמונה, אורי דוקטורי, מוחה על אי־קיום הבטחות מוסדות ההסתדרות, שניתנו אחר תקי־פת המחבלים בעיירה, לק־יים קייטנות לילדי המקום ב־פגרת הקייץ.

דוקטורי אמר דברים אלה אמש, לרגל סיום קייטנה ש־אירגנו הכימנו ועד העוב־דים הארצי של סולל בונה ועד העובדים במחנה הצפון של סולל־בונה.

דוקטורי הטעים, מועצת ה־פועלות, למשל, הבטיחה להו־ציא 250 ילד לקייטנה מחוץ לעיירה, ואילו מועצת פועלי תל־אביב־יפו התחייבה להו־ציא לקייטנה 100 עד 150 ילד. הבטחות אלה, ואחרות, לא קוימו.

יתר על כן: כאשר פנתה באחרונה מועצת הפועלים ל־מוסדות שונים של ההסתד־רות, בתביעה לקיים הבט־חותיהם, נענתה מועצת הפו־עלים בשלילה — פרט ל־הנהלת „כור", שתרמה ל־תכלית זו 5 אלפים ל"י, ו־קרן הביטוח לפועלים חקל־איים, שתרמה אלפיים ל"י.

פולסקי אושפז בבית־חולים במוסקווה – משפטו נדחה

מאת אברהם רותם

משפטו של פעיל־העליה ויקטור פולסקי נדחה אתמול על־ידי בית־המשפט במוסקווה, ללא קביעת תא־ריך חדש.

ויקטור פולסקי מואשם ב־נהיגה רשלנית ופגיעה ב־נערה, שהשליכה עצמה תחת גלגלי מכוניתו. הנערה, סא־פיה דוקובה, בת 19, הודתה תחילה בחקירה המשפטית כי אכן ניסתה להתאבד, בשל סכסוך עם הוריה, אך לאחר מכן שינתה את עדותה, כדי לאפשר העמדתו לדין של פולסקי.

אתמול נפתח משפטו בבית־המשפט באיזור באומן במוס־קווה. אולם, פולסקי לא הו־פיע למשפט, מאחר שאושפז יום קודם־לכן בבית־חולים, בשל ניתוח שבר. אשתו, הלנה פולסקי, הציגה בבית־המשפט אישור מבית־החולים, הקובע כי אסור לויקטור פולסקי לקום ממיטתו. בית־המשפט החליט לכן לדחות את ה־משפט.

בשיחה טלפונית עם מוס־קווה נמסר, כי לבית־המשפט הוזמנו מטעם התביעה גם ה־נערה שנדרסה, דוקובה, ו־אמה, כדי להעיד נגד פולסקי אך משום־מה הן לא באו. יש לציין, כי אי־הופעתן ב־בית־המשפט היה מאלץ לד־חות את המשפט, גם אילולא מחלתו של פולסקי.

חוגים יהודיים בבירת־המו־עצות רואים בתמורה רבה את עריכת המשפט, שכן השלטו־נות מבקשים לטפול אשמת־שווא על פולסקי, הנלחם על זכותו לעלות לישראל.

✶ ועדת המכרזים לבחירת מנכ"ל לבית החולים העירוני „רוטשילד" בחיפה, בראשותו של הד"ר דביבין, מנכ"ל משרד הבריאות בעבר, בחרה פה אחד בד"ר דב גולן, למנהל בית החולים.

המנהל החדש של בית ה־חולים „רוטשילד" הוא סגן אלוף במילואים ושימש בתפ־קידים רפואיים בכירים ב־צה"ל. ד"ר גולן בא במקומו של פרופסור שיין המנוח. כ־מ"מ מנהל בית החולים שימש עד כה הפרופסור דניאל דינ־גוט.

תוצאות הגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 33 שהתקיימה ביום 15.8.74 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000.— ל"י זכו ה־מספרים: 374913 ; 448547 ובלי ספח בסך 150,000.— ל"י.

בסך 50,000.— ל"י זכה המספר: 417452.

בסך 12,500.— ל"י זכו ה־מספרים: 146882 ; 503461.

בסך 6,250.— ל"י זכו ה־מספרים: 091100 ; 391846 ; 617839 ; 758266.

בסך 600.— ל"י זכו הכר־טיסים שמספריהם מסתיימים ב־14377 ; 20781 ; 41432 ; 50242 ; 53566 ; 59300 ; 60449 ; 72150 ; 73272 ; 84410.

בסך 250 ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־01904 ; 03213 ; 03520 ; 04929 ; 05091 ; 06703 ; 25821 ; 26118 ; 27466 ; 29020 ; 34503 ; 36501 ; 50876 ; 57797 ; 58355 ; 61165 ; 63737 ; 67920 ; 73805 ; 75282 ; 76942 ; 84520 ; 85824 ; 85878 ; 98205.

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־3155 ; 3315 ; 4253 ; 5719 ; 6285 ; 6772 ; 9783.

בסך 50.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0190; 0384 ; 0449 ; 0617 ; 0736 ; 0825 ; 1179 ; 1548 ; 1705 ; 1734 ; 1804 ; 1865 ; 1931 ; 1976 ; 2005 ; 2268 ; 3456 ; 3458 ; 3943 ; 3949 ; 4171 ; 4357 ; 4775 ; 4885 ; 4997 ; 5041 ; 5652 ; 5804 ; 5825 ; 6384 ; 6442 ; 6542 ; 6730 ; 6777 ; 7361 ; 7874 ; 8092 ; 8534 ; 8568.

בסך 6.— ל"י זכו כל הכרטיסים עם ספח שמספריהם מס־תיימים בספרה: 3 ובלי ספח בסך 4.— ל"י.

בסך 1,250.— ל"י זכו ה־כרטיסים הבאים: 052742 ; 053626 ; 111348 ; 118413 ; 142490 ; 169330 ; 233187 ; 258950 ; 298966 ; 307130 ; 322048 ; 454631 ; 495279 ; 512568 ; 598030 ; 605161 ; 613438 ; 706723 ; 758405 ; 781908 ; 790198.

הגרלת הפתוחים:

בסך 5,000.— ל"י זכו כל הכרטיסים עם הספחים המס־תיימים ב־00339 ; 39660 ; 40822 ; 57769 ; 61950.

בסך 1,000.— ל"י זכו כל הכרטיסים עם הספחים שמס־פריהם מסתיימים ב־1255 ; 5233 ; 5683 ; 7061 ; 9044.

להלן תוצאות הגרלת זוטא בסדרה 33/74:

בסך 30.— ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־723 ; 999.

בסך 10.— ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־206 ; 787.

בסך 8.— ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־57 ; 81.

בסך 4.— ל"י יזכה כל כרטיס זוטא שמספרו מסתיים ב־01 ; 03 ; 10 ; 15 ; 18 ; 26 ; 30 ; 36 ; 44 ; 51 ; 58 ; 60 ; 62 ; 64 ; 73 ; 75 ; 83 ; 85 ; 91 ; 93 ; 96.

ממשלה תבדוק עניין „בני הישיבות" לצה"ל לפני הדיון בכנסת

[ראש] הממשלה יצחק [רבין] אמר אתמול לחברי [הכנסת] דב זכין (מפ"ם) [ו...] שערי (ל"ע), כי ה־[...] העמוק עתה בלי־[...]שא גיוס בני הישי־[בות ...] אותו בצורה [...] בפורום ויעלה לדיון [...]

הסביר ראש הממשלה להיכים זכין ושערי מדוע ב־קש מהם לחזור בשלב זה על העלאת הצעות לסדר היום ב־ענין גיוס בחורי ישיבה. הם השיבו למר רבין, כי שרי מפ"ם ול"ע יוסיפו להעלות נושא זה על סדר יומה של הממשלה וידרשו טיפול נמ־רץ בו, נוכח הדרישה הרבה לכוח אדם בצה"ל. לכן הם לא בישלו את הצעותיהם ל־סדר היום בנושא זה, אלא רק דחו את העלאתן בכנסת למועד מאוחר יותר, לאחר ליבון הענין בממשלה.

מר רבין אמר גם, כי פנה אל זכין ושערי לשם דחיית הצעותיהם בענין בחורי ישי־בות, בלי קשר לכוונת ח"כ אברהם הדיגר מן החזית ה־תורתית להעלות הצעה לסדר־היום נגד השרה שולמית אלוני.

לעומת זאת פרסם ח"כ הר־דיגר הודעה בה הוא קובע כי הסכים לבטל את הצעתו לסדר היום נגד השרה שול־מית אלוני, ועשה זאת לב־קשת יו"ר סיעת המערך ח"כ משה ורטמן, רק לאחר ש־הלה הבטיח לו כי יינבנו ה־הצעות לסדר היום בענין גיוס בחורי ישיבה.

[...]צצת תבערה שיועדה [ל]נשיא פורד – הוסתרה במיטת תינוק

[...] תבערה, שהיתה [...] בתוך מיטת תי־נוק [...] מלוה השבוע למג־[...] רפובליקאני במדינת [...]ה, כשמטרתה ל־[...] בקשה, שה„מתנה" [ל]נשיא פורד — מפרו [...] רשמיים בעיר המו־[...]יין.

[...]ה נתקבלה ביום רביעי [...] הי"ד רוברט מארוז, [...]העיר, לשעבר יו"ר ה־[...] במדינת מיין. במיטה [...]כובה, שהיתה עשויה [...] מדוייק של מיטה, ה־[...] ב„אחד מחדרי הבית ה־[...]צה לא התפוצצה.

[...]ב, שהיה חתום על־[...] אנשים, שעדיין לא [...] אלברט פול וריצ'רד — לא היתה כתובת, [...]ל החבילה היה כתוב כי כתובת השולחים היא אחד מבתי הכלא במיין. אנשי ה־שירות החשאי בודקים עתה את מקור החבילה. (יו.פי.)

[...]עיר שלא זוהה, כבן [...] טבע אתמול בבריכת מים בקרבת תחנת המש־[...] זכרון יעקב.

חולקים על חוקיותה של ועדת הערר בענין הצו להקפאת הבניה

עורכי הדין ירוחם ברונר־סקי ורם כספי, פרקליטיהם של אריה פילץ ו„אגו"ו, ה־שותפים בתכנית הקמת ה־תחנה המרכזית החדשה ב־תל־אביב, הגישו אתמול ב־קשה לבית המשפט המחוזי לבדוק את חוקיות ועדת ה־ערר בנושא צו הקפאת ה־בניה.

הפרקליטים טוענים, כי ה־ועדה לא הורכבה על פי חוק המצרכים והשרותים ומשום כך אינה חוקית. ועדת הערר מור־כבת ממנהלים של משרדי ממשלה, ולטענת שני עורכי ה־דין אינה יכולה לדון בערעו־רים על החלטות „ועדת אורך", הפוסקת על הפסקת הבניה. ה־פרקליטים טוענים בבקשתם כי ועדת ערר חייבת להיות מור־כבת משופט, נציג ממשלה ו־נציג ציבור.

הנשיא התורן של בית ה־משפט המחוזי בת"א, השופט י. גביזון, שהוא יו"ר ועדת הערר, הזמין לענין זה את ה־יועץ המשפטי של משרד השי־כון. נוכח התפתחות זו לא ברור אם ועדת הערר תוכל לקיים את הדיון בערעורים על החלטות „ועדת אורך".

המשטרה תבקש מעצר חשוד שהיכה למוות נהג אחר

הנהג החשוד שהיכה למוות את המהנדס יורם סוטנברג בגלל סכסוך על זכות קדימה במעבר, עמד להיות מובא ה־בוקר לפני שופט שלום, להאר־כת פקודת מעצר נגדו.

עדים שנחקרו אתמול סיפרו כי הנהג היכה את המנוח ב־אכזריות, על אף היותו אדם מבוגר.

התקרית אירעה כאשר ה־תוקף והמנוח, ששניהם נהגו במכוניותיהם, נקלעו לקטע של כביש ברחוב הגבורים ב־חיפה. בו היה לחץ כבד של תנועה. כל אחד ניסה לעבור קדימה ותוך כדי חילופי דב־רים יצא החשוד ממכוניתו ו־הפליא את מכותיו בנהג ה־שני, שישב קשור בחגורת ב־טיחות למושבו.

מעשה בריונות זה היכה אתמול גלים בחיפה. במפעל „פיניציה", בו עבד י. סוטנ־ברג 24 שנים כמהנדס כימאי, עורר המקרה זעזוע כבד ב־קרב העובדים.

המשטרה תבקש היום את הארכת מעצרו של החשוד ב־15 יום לחקירה, ונראה ש־הוא יואשם ברצח.

החשוד הוא כבן 45, תושב הקריות ובעל עסק עצמאי.

מוגי: ב„עבודה" בחיפה [...]שים דברים שלא יתכנו

[...]ת ראובן בן־צבי [...]הלת העבודה במחוז [...]עשים דברים שלא [...] במפלגה מתוקנת" — [...] אתמול ראש עיריית [...] ח"כ יוסף אלמוגי, [...]ת של חברי המפ־[...] ביקשתו לפעול ל־[...] מזכיר מחוז חדש [...] משה ורטמן, שנפ־[...] סיעת המערך ב־[...] במקומו של ח"כ ורטמן, אמר מר אלמוגי שיש לו מועמד אך סירב לפי שעה לנקוב בשמו.

[...] נראה שאין הסכמה למזכיר שייבחר על דעת כולם תהיה צורך בבריכת בחירות אישיות בין מועמדים שונים.

[...] ציין מר אלמוגי [...] כרוזים בקרית־חיים [...]ירה. „יש באלה — [...] המשרתים אינטרסים [...] ולא את חיפה ומקב־[...]ורה על כך". מר אל־[...]מר כי נגרם עוול ל־[...]גמי, המזכיר הארגוני [...] מפלגה בחיפה, כשהו־[...] השתייכותו לרפ"י ב־[...] אגמי הוצע בזמנו ל־[...] חבר כנסת מטעם רפ"י, [...] סירב. „לעומת זאת [...]ם מר אלמוגי — אני [...] מחוז שלנו כאלה ש־[...]נים למכור את אמם [...]ות חברי כנסת", [...] להנהגת מזכיר המחוז.

הוחרם דרכונו של פרוץ ישראלי החי באיטליה — חשוד שפדה נייר־ערך גנוב

דרכונו של פרוץ ישראלי החי באיטליה, ברוך אליעזר, אשר בא לביקור בארץ, הוח־רם בידי המשטרה בעקבות חשד שהועלה נגדו כי היה מעורב בעיסקה של פדיון ניירות־ערך זרים.

העיסקה שבה הוא מעורב, לפי החשד, נוגעת לניירות־ערך בשווי של 40,000 דולר, שנגנבו בפריצה שבוצעה ב־יום 8 בספטמבר אשתקד, מ־דירתו של יעקב גוטמן מחי־פה. וגניבת תכשיטים בשווי של אלפי ל"י מהדירה.

בזמנו עצרה המשטרה ב־פרשה זו שני חשודים, ישראל רייס, בן 24, ומאיר ברוס־מן, בן 27, אשר נגדם כבר הוגשו כתבי־אישום לבית ה־משפט המחוזי בחיפה. בעק־בות חקירת המשטרה הועלה חשד, כי הפרוץ ברוך אליע־זר פדה בבנק בשוויץ את אחת האיגרות הגנובות ע"ס 5000 דולר, שהיתה למכו־בן. הועלה חשד, שהוא הציג לפדיון שתי איגרות נוספות על סך 7000 דולר, שאותם סירב הבנק השווייצי לפדות.

החשוד הובא לפני שופט שלום להארכת מעצרו. השו־פט נענה לבקשת החשוד ל־שחררו בערבות, אך ציווה עליו להפקיד את דרכונו בידי המשטרה.

[...]ישראלית [...]רסה בלונדון [...]את למנוחות בנתניה

[...] סוני כהן (לבית גר־[...]ניה), שנהרגה בתאונת [...] בלונדון, תו־[...]ובאה היום באחת־[...] לפני הצהרים, בנתניה. [...] נדרסה בעברה במעבר [...] הנהג נמלט. לבעלה [...] ישראלי כהן לציידה לא [...]

[...] מורה בבית־ספר דתי [...] „סיני". בעלה עובד [...] התרופות „פלנטקס". [...] שתי יהודית, בנות [...] שש (ע).

נסיון ראשון בבי"ח: ילדים שנותחו ישוכנו ליד הוריהם

שר הבריאות ויקטור שם־טוב חנך אתמול שתי מחלקות חדשות בבית החולים הממ־שלתי „הלל יפה" בחדרה — מחלקה כירורגית, הכבילה 34 מיטות, בהשקעה של חצי מי־ליון ל"י; ומחלקה פגייתית, עם 30 מיטות, שבנייתה על־תה 300 אלף ל"י.

במחלקה הכירורגית החדשה נעשה נסיון ראשון מסוגו ב־ארץ לשכן, בחדרים סמוכים, ילדים מנותחים והוריהם.

שר הבריאות הבטיח לצוות הרפואי של בית החולים, כי עד אוגוסט 1976 יושלם ה־[...] הנבנה בשטח בית החולים, למרות הקיצוץ בתק־ציב משרד הבריאות.

קבלת מודעות
למעריב
ולכל העתונים
במחירי העתון
„פרסום־אידיאל"
אבן־גבירול 110 ת"א
טלפון: 227117/8
חניה בשפע

בני היקר,

למלאת עשרה חודשים לנופלך, בלוותך לדרכך האחרונה בלב כואב המסרב להאמין שאמנם בן זאת נפלא ואהוב הלך מאיתנו.

יקירנו

בני מנצור

הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים בסיני בקרב הבין כתשרי תשל"ד (22.10.73)

יובא למנוחת עולמים ב־בית הקברות הצבאי „הר־הרצל" בירושלים.

הלוויה תצא משער בית הקברות „הר־הרצל" ביום שני א' אלול תשל"ד (19.8.1974) בשעה 12.00 בצהרים.

יוצאים מביתנו רח' ששת הימים 20, קרית־שרת, חולון. בשעה 9.30 בבקר. אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים.

ההורים האחים והאחיות
משפחת מנצור

יקירנו בננו אחינו

אברהם ארד (אקסלרוד) הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים מ"ו תשרי תשל"ד 12.10.73

[יו]בא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי [...]ת שאול ביום ראשון א' דראש חדש אלול תשל"ד, 18.8.74 בשעה 1.30.

[...]ה מבית ההורים ברחוב כפר יונה 11 רמת־אביב בשעה 12.30.

[מו]קירי זכרו מתבקשים לחלוק לו כבוד אחרון

הורים: קלרה ושמאול
אחים: יחזקאל ויוסי
אקסלרוד

[מודע]ות אבל גם בעמודים: 9, 39, 40

מעריב

עמוד 12 יום ו' 16.8.74 — כ"ח באב תשל"ד

הדלקת נרות
שבת פרשת ראה עמוד 32

	כניסה	מוצ"ש
ירושלים	18.45	20.01
תל־אביב	19.03	19.59
חיפה	18.57	20.04
באר־שבע	19.01	19.58
אילת	19.04	20.05
הר־החרמון	19.07	20.05

עקב הסאנקציות ברשות השידור

בוטלה הקרנת סרטי מתח משחק השבוע ירד מן המסך

שינויים בתכניות נוספות ✶ שעות שביתה ינוכו משכר העובדים

מאת יהואל ליבור

הועד המנהל של רשות השידור אישר אמש את ה־מתכונת המצומצמת של שידורי הטלוויזיה, אשר יסתיימו בשעה 10.30 ב־לילה.

בהתאם להחלטת מליאת ר־שות השידור, יוחזרו השידו־רים למתכונתם הרגילה, כא־שר ישובו הטכנאים לעבודה סדירה ויפסיקו את הסאנק־ציות. אמש קבע הועד המנ־הל, כי צמצום השידורים יה־יה, בינתיים, לתקופה של חו־דש ימים.

בשל צמצום מתכונת השי־דורים, יחולו שינויים אחדים בלוח משדרי הטלוויזיה. בין השאר, תבוטל זמנית סידרת סרטי־המתח של יום ב', וכן יבוטל שידור תכנית הספורט „משחק השבוע".

תכנית „מוקד" תקוצר ותמ־שך שלושים דקות בלבד, ד־ביום ו' תשודר תכנית אחת (במקום שתיים עד־כה) לא־נר „יומן השבוע". משדרי הדראמה, המוסיקה והמחול, ששודרו מידי יום א' יצומ־צמו, והם ישודרו מעתה רק אחת לחודש במקום אחת ל־שבוע. יחולו שינויים נוספים בשיבוץ התכניות השונות ב־ימי השבוע.

בישיבת הועד המנהל אוש־רה גם ההחלטה לנכות מ־שכר העובדים את שעות ה־שביתה שלהם, בתוך־כך הפ־סקת השידורים בעת אסיפות הטכנאים ו„קיצוץ" המשדרים בטלוויזיה בערבים.

כן הוחלט שלא לשלם ל־טכנאי־הרדיו, הנמנעים מלב־צע הקלטות־חוץ, כל שכר בעבור ימי־העבודה שבהם לא ביצעו הקלטות.

מזכיר הסתדרות הטכנאים וההנדסאים, מר זלמן שנקמן, סירב אמש להגיב על החלטה זו, באמרו כי „תחילה נשמע בדיוק במה המדובר".

בעיות יחסי־העבודה ברשות השידור ידונו, כנראה, בישיבת הועדה המרכזת של ההסתדרות, ביום א'. נראה, כי הועדה המרכזת תדון ב־סירובה של הממשלה להיע־תר להצעתה בדבר מינוי בור־רר בסכסוך עם הטכנאים.

בכנס של 100 מנהלים של מרכזי קליטה:

נרקיס: נחסל את ההדלפות

„יש לי חזה רחב לעמוד מול ההתקפות" — אמר בהגיבו על הגילוי כי זוג ישראלי גר במעון של עולים

מאת ישראל הראל

„מי שהולך לעתונות עם הסיפור על הזוג גולה, הכ־תים את כל המנהלים של מרכזי הקליטה. אני את־פוס את זה שמדליף ואדאג לעקור מן השורש מעשים כאלה, שהם שורש הרע ב־עבודה ומטילים אמון על המעפלים".

אלה הם חלק מן המשפטים שאמר שלשום מר עוזי נר־קיס, מנהל מחלקת העליה ו־הקליטה בסוכנות היהודית, בכנס מיוחד של כ־100 מנה־לים של מרכזי קליטה. הכנס הוקדש לפרשת הזוג גולה, הוא נערך ב„בית מילמן" ב־רמת אביב, שם התגורר ה־זוג הישראלי.

לנאספים, שהוזעקו מבאר־שבע ודימונה בדרום ועד מע־לות בצפון, אמר עוד מר נר־קיס, שלמרות שיש גוכל ב־תוכם, יש לו חזה רחב ל־עמוד מול כל ההתקפות. הוא הבטיח לנאספים, שלא יהיה בפרשה זו שעיר לעזאזל. „היום שמועות כאלה, אבל אני מבטיח לכם שלא יהיה כדבר הזה. אני בא מאסכולה שבה האחראי הוא המפקד".

„המנהלים, ככלל" — אמר — „עושים עבודה יפה. ויש לויאליות למקום העבודה". מר נרקיס הוסיף, שאם עד עתה לא הגיעו אליו האנשים מן השדה כדי לשטח טענו־תיהם, בגלל עיסוקיו הרבים, הרי מעתה דלתו תהיה פתוחה תמיד והוא יקדיש יותר מ־זמנו לאנשים העושים את ה־מלאכה הקשה.

אחד המנהלים העיר, שה־בעיה איננה המדליף או ה־מדליפים, כי אם עצם המעשה. „האם נכון?" — שאל — „מה שפורסם ב„מעריב" ואם כן מה המסקנות שיוצאו נגד ה־אחראים למעשה?"

בתשובה סירב מר נרקיס לאשר או להכחיש את שנאמר ב„מעריב" בעניין, שמבקר ה־סוכנות חוקר בפרשה ויגיש בקרוב את מסקנותיו. אשר לתגובותיו הוא, כפי שנוסחו ב„מעריב" אמר: „אתם יוד־עים מה זה עיתונאי — אומ־רים לו כך והוא כותב אח־רת".

אחד המשתתפים תמה על כל העסק: „מדוע", שאל, „מותר לבני משפחותיהם של עובדי „אל על" לטוס בחינם, לפי הסדר קבוע, במטוסי ה־חברה? ומדוע פטורים עוב־די חברת החשמל מלשלם עבור צריכת חשמל — ול־עובדי הסוכנות אסור לעזור לבני משפחותיהם במגורים ב־מוסדות הסוכנות?"

אחת המשתתפות התרעמה על שהטריחו אנשים מכל קצות הארץ לשמוע נאום בן 20 דקות נגד הדלפות, בעוד שכולם מעוניינים לשמוע את העובדות. מר נרקיס שוב סי־רב למסור פרטים על הפרשה, אך הוסיף, עם זאת, שמר יחיאל פרסיל, הממונה על ה־מבצע, העמיד את הזוג גולה ל„בית מילמן". „לא הוא ה־אחראי לכל העסק".

הבוקר מסרה דוברת מח־לקת העליה בסוכנות, בשמו [?] ברגוד, שבביקורו של מר עוזי נרקיס היו כאלה: „אני מאמין שזו הדלפה, אבל איני מאמין שהיא יצאה מן המנגנון הזה. אילו יצאה מהמנגנון הזה, היה יודע מי שמוציא את זה החוצה, שהוא מכתים בכך את כל המנהלים".

האמהות־האחיות התפייסו והבת תחזור לארה"ב...

בוטל צו עיכוב יציאה מן הארץ שהוצא לבקשת אם מאמצת נגד בתה

מאת מרדכי אלקן

תושבת אשדוד, שקיב־לה לפני 4 שנים לאימוץ ילדה בת 6 בת־אחותה מ־ארה"ב, הוציאה בראשית השנה צו לעיכוב יציאת הילדה מהארץ, כדי למנוע את שובה לאם הטבעית, אחותה של המאמצת. אתמול, התפייסו שתי האח־יות, והמאמצת הסכימה ל־החזיר את הילדה לאימה.

ההסכם הובא על ידי עו"ד זאב ולנר, לשופט בית המשפט המחוזי בתל־אביב, יצחק רות [?], שביטל את הצו לעיכוב יציאת ה־ילדה מן הארץ. היום ת־שוב הבת עם אמה לאר־ה"ב.

בשיחה עם סופר „מע־ריב" סיפרה האם, גלוריה אלברט [?], ובתה לינדה הר־אל (אלברס), את השתל־שלות הפרשה.

לינדה, בת לאם יהודיה, ילידת טוניס, ואב אמרי־קני נוצרי, נולדה באוהיו, שבארה"ב. הוריה נישאו לפני 14 שנה, בבסיס צב־אי של נאט"ו בצרפת, כ־אשר האב שירת כקצין צבא אמריקני, והאם עב־דה כספרנית בספרית הב־סיס.

בהיות הילדה בת 5, נטש האב את הבית ונעלם. ל־עבור כמה חודשים נמצא [?] לה בחברת היפים. כל מ־אמצי האשה להחזיר את בעלה לחיי בית תקינים, נכשלו הם נפרדו. האם מסרה את בתה לאימוץ ל־אחותה באשדוד.

לילדה היו בתחילה קשיי הסתגלות בישראל, אך ל־בסוף הגיעה להשגים בלי־מודיה, דילגה כיתה, ועל־תה לכיתה ר' בהיותה בת 10.

מבחנים פסיכולוגיים ש־נערכו לילדה בישראל, גילו כי מנת המשכל ש־לה היא 150. האם בטוחה [?] לשלווה נפשית, שחסרה לה בגלל הפרידה מהאם, תוכל לנצל את כשרונו־תיה ביתר שאת.

בנובמבר אשתקד, ביק־רה האם בישראל ונפגשה עם בתה. על הפגישה ה־מרגשת סיפרה אתמול ה־ילדה: „דודתי לבתה ב־אמרה אני רוצה, שלינדה תישאר אצלי ולא תשוב לארה"ב. גם אני בכיתי ואמרתי אני רוצה לחיות אצל אמי ולא אצל הדו־דה"...

האם הבטיחה לקחת א־ליה לארה"ב את בתה ל־תקופת החופש הגדול. ה־דודה, שחששה שמא תס־רב הילדה לשוב אליה ל־ישראל, הוציאה צו לעי־כוב יציאת הילדה.

כתוצאה מכך, הסתכסכה הילדה עם דודתה המאמ־צת. כ־3 שבועות לפני סיום שנת הלימודים, עב־רה הילדה לגור אצל אחת ממורותיה בבית הספר.

לאם בארה"ב נודע על תלאותיה של הבת ובמו־צ"ש שעברה הגיעה ליש־ראל.

שתי האחיות התפייסו ו־הסכימו על ביטול האימוץ. האם, שנישאה בשנית ל־פני 3 חודשים, הפעם ל־יהודי, הבטיחה לאחותה באשדוד, שהילדה תלמד בבית ספר עברי בלוס אנג'לס, כדי שתוכל להמ־שיך בקשרים הדוקים עם המשפחה, המורים והחב־רים בישראל.

הילדה לינדה הראל־אלברט — בזרועות אמה (צילום: ישעה יצחק)

יהלומים ב־300 אלף לירה נגנבו בנתניה בשוד כפו

מאת יצחק בן־חורין

יהלומים בשווי של 200 אלף ל"י, נגנבו ממלטשת יהלומים של יחזקאל גולדנ־ברג בנתניה, לאחר שהותקף שלשום על ידי אלמוני, אשר שדד ממנו תיק עם יהלומים שערכם נאמד בלמעלה מ־100 אלף לירות.

סך הכל איבד היהלומן הנתנ־יתי, תוך שתי יממות, יהלומים בסכום של למעלה מ־300 אלף לירות.

מר גולדנברג, בן ה־40, ש־הוא בעליו של מפעל יהלומים ברחוב זנגויל בנתניה, הותקף שלשום בשעות הצהרים בחדר המדרגות של מסעלה, בהיותו בדרכו אל הבורסה ברמת־גן, עם תיק שהכיל יהלומים מעו־בדים. אלמוני הפתיע אותו, הטיח את ראשו בקיר ונעלם עם השלל.

יחזקאל גולדנברג הובהל ל־בית החולים „הלל יפה" בחד־רה, כשהוא סובל מזעזוע מוח. אתמול חלה הטבה קלה במצבו, והוא סיפר לסופר „מעריב": „השודד הופיע מולי וחסם את המעבר, אך למרות זאת לא חשדתי במאומה. אני רגיל לשאת אתי כמויות גדולות של יהלומים, וכנראה שלא הייתי מספיק זהיר. איני מכיר את האיש ששדד אותי, אבל אוכל לזהותו. הוא ענק בקומתו. מזל שלא נשדדתי ביום ראשון. יצאתי לבורסה עם 1000 קאראט יהלומים" — סיפר היהלומן.

אולם מזלו לא שפר. אתמול בבוקר הורה למנהל העבודה שלו, ויקטור חלפון, לפתוח קופסה, המכילה 3261 יהלומים לא מעובדים (480 קאראט) כדי ש־50 פועלי המפעל ימשיכו לעבוד כרגיל.

„כעבור שעתיים שב מנהל העבודה לבית החולים, ו־הודיע למר גולדנברג כי הקופסה שהכילה יהלומים בערך של 200 אלף ל"י, נעלמה.

„המלטשה שלי מוגנת היטב, סתם אי אפשר לפרוץ לתוכה ולגנוב. זה חייב היה להיות מישהו המכיר היטב את [...] הגניבה בוצעה לדעתי, [...] הראשונות לאחר שנ־[...] מישהו ניצל את ההזדמנ־[...] כדי לקחת את היהלומ־[...]" אמר היהלומן.

משטרת נתניה פתחה [?] בחקירתה, ומצפה לש־[...] מצב בריאותו של בע־[...] בהיותו נקודת המוצא [...]

נעצר חשוד בשימוש ברשיון־נהיגה מזויף

ניזר לאליש, מאשדוד, עולה חדש מבריה"מ, החשוד שהציג במשרד הרישוי רשיון נהיגה בינלאומי מזויף שהוצא בברי־ה"מ ובהסתמך עליו קיבל רש־יון נהיגה ישראלי, נעצר אתמול ל־10 ימים על ידי שופט בית־משפט השלום בתל־אביב, עמוס זמיר.

6 ילדים נכוו מחזיז

6 ילדים, בני 3—6 [...] מהדלקת חזיז שמצא [...] גבעת־אולגה על שפ[...] מוצא החזיז ומספר [...] ספים הדליקו את [...] המדורה, לידו אחד [...] פרצה להבה ו־6 ילד[...] מבית־החולים נמסר [...] אינו קשה. (ע)

שרות מידע על מצב חולה הופעל ב„הדסה"

בבית"ח „הדסה" בירו־שלים הופעל שרות מידע על מצב חולה, המאושפז בבית"ח. שרות זה יפעל יום ולילה.

את המידע על מצבו של החולה אפשר לקבל מה־יום בטלפון מס' 02־412222.

אשה נדקרה

טממה מחמוד אגבהי [?], בת 22 מהכפר באקה אל־גרביה הובאה אתמול לבית־החולים „הלל יפה" בחדרה במצב קשה, לאחר שנדקרה בסכין ב־ריאותיה.

הנדקרת הובלה אל חדר ניתוח, ואנשי המשטרה ביקשו להציל מפיה עדות.

במשך כל היום חיפשה ה־משטרה את בעלה של האשה כדי לחקרו. אולם רק לפנות ערב אותר הבעל ונעצר. במ־ראה גם הסכין בה נדקרה ה־אשה.

קטי וסט משה שוביצל
נשואים
לונדון 1974

חדש בדיזנגוף!
חנות חדשה נוספת של:
גלריה קריסטל
נפתחה ברח' דיזנגוף 119 ת"א
קריסטלים, נברשות,
מתנות אקסקלוסיביות
פאר תוצרת חוץ — במבחר עשיר
כדאי לבקר: בדיזנגוף 119 ✶ אלנבי
תודתנו נתונה לכל מברכינו לפתיחת החנות החדשה

אויר צח
חוף ים נפלא-
נוף נהדר, אלה חלק
מהדברים שנתניה מציעה לך.
דירות עלית פונקציונאליות
בנות 4 ,3 ,2 חדרים
ברמה בין לאומית
ברובעים האקסקלוסיביים שליד חוף הים, אלה חלק מהדברים שרמון ספז מציעה לך.
aymond SFEZ
DAVID HAMELEKH USSISHKIN
NATANYA, 053-92005

במרכז ירושלים
דירת 5 חדרים
+ שרותים כפולים + טלפון חיצוני/פנימי
אפשרות גם למשרד.
✶
02—523760 ,02—523985

האזינו
הערב בשעה 7, ב„גלי צה"ל"
במדור
„יום השישי הקצר"
לשידור על
קופת חולים של ההסתדרות
עורך המדור דידי מנוסי
מראיין את אשר ידלין
יו"ר מרכז קופת חולים

בירושלים
למכירה
דירה
חדשה
בת 4 חדרים גדולים
+ פ"א
כניסה מיידית.
לין-דר
חברה לבנייה והשקעות בע"מ
ירושלים
רח' שמאי 12 ב', ירושלים
טל. 02/233778; 02/221937
תל־אביב
רח' גורדון 11, טל. 03/233144-5
פרטים בשעות:
הרצוג 11, טל. 265,36, שטולץ

מבצע החודש!!!
בהנחות גדולות!!!
מרכז לציפויים למושבי רכב מבד מגבת סטרץ' ופוליאסטר
בצבעים מרהיבים ועצבים
בהיצרו לצרכן
מתוצרת האיכות של
„פאר"
הרכבה במקום — ללא תשלום
אלנבי 111 ת"א (פינת צילבנב)
(ליד קולנוע „חן")

המתנה היפה ביותר לחגים
לידידים בארץ ובחו"ל
דרוש 5 לוחות
של
ליאון המדפיס
לחובב אמנות
לחובב נוף ארצנו
ולזה מצייד ליד

1975
העידן החדש
של SUBARU
פרטים בקרוב

החברה לשיקום ולפתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ
החברה מבקשת קבלנים
שיציעו את עצמם לביצוע
עבודת בנין חדש
של 6 דירות
על הקבלנים להיות מאושרים לקבלת עבודות ע"י הועדה למסירת עבודות הממשלה, בהיקף של לא פחות מ־5 מיליון ל"י.
טלפון 288767 ת.ד. 14012 ירושלים

למסירה
שותפות בבית מסחר ותיק
(קיים משנת 1938)
ליבוא ומכירת מכונות וציוד טכני
●
לפנות למר גולדשטיין טל. 04—532191/2

לסוחרים!!!
עדיין לא מאוחר לקנות
ישן מהיצרן, תיקי נסי־עות, בי"ס, אל־על, אר־לימפיק, ג'ינס, גן ואוכל.
„מרים" —
הקישון 5 ת"א

מכתבך באנגלית
תוך 24 שעות!
המוסר ילקח ויוחזר למשרדך
✶ הדפסה
✶ ניסוח
✶ תרגום
03-614113
the english letter
המכתב האנגלי

ג' אלול
יום הזכרון של
כ"ק רבנו הגדול
הגה"ק מרן
אברהם
יצחק
הכהן קוק
זיע"א
והשבתות
פ' ראה
ופ' שופטים
קבועות
ועומדות
לימי הזכרון
ומגבית מיוחדת
למען מפעל
טיפוחיו הנאדר
הישוב הקודש לכל
זרמיו נתבעים למלא את
חובתם הקי כלפי האו־
החי אור האורות זיע"א
וכלפי מפעל חייו
המקודש הזה.
הישיבה המרכזית העולמית בירושלים

חזן
בעל תפילה
בעל קול ערב
מחפש משרה
לימים הנוראים
טל. 737966

240 ל"י
רדיו למכונית
370 ל"י
סטיריאו למכונית
„תל־אור" שמואל הנציב 15, נתניה טל. 053-28023

מבצע טפטים
טל־טפט מציע
—.20 ל"י למ"ר
כולל חומר
טלפון 471329
מ־5.00—10.00 בערב

לטלי
(בת משה זרינה)
שהגגה בת מצוה
בימים אלה
ושאיבדה
בין שבירה ועפולה
תיק המכיל מלמה.
אנא התקשרי מייד עם
„דלק" בע"מ ת"א,
טלפון 59421 קו 33

49 ל"י
בטוח שנתי
חשמל ✶ זגגות
מים ✶ תריסים
ד.ש.א. בע"מ
דיזנגוף 38, ת"א
טלפון 280704

ספגטי
חינם*!
פיפי, יוסף, אנטונלו
ומרקו
מזמינים את ידידיהם
ולקוחותיהם לפתיחת
המסעדה החדשה שלהם
IL CANNIBALLE
בת־ים, עצמאות 74
(מול האמפי) טל. 863202
* ספגטי חינם בימים ב' ג' 19־20.8.74 משעה 8 בערב.

אל תחכה לחורף!!
טפל בביתך
כבר היום!!
י.ב.ע. מציעים לך:
✶ אטום גגות
✶ אטום קירות
✶ סיוד דקורטיבי (שפריץ פנים וחוץ אפים ל־רשיכות!)
בצוע העבודות
בתנאים הדרושים
מובאים מאירופה!
פרטים: 03־722459
03־722794, 03־753324
ת.ד. 8107 ר"ג

בנין פנוי
בן 21 חדר
בירושלים
להשכרה
(שעון שיפוץ)
לפנות טלפון 224105,
ת"א לאאב שנידמן.

ספר היוקרה של השנה
כאורל
המתנה הבאה לחגים
לבני המשפחה ולילדים.
לועדי עובדים ולמוסדות -
במחירים מיוחדים!
בית ההוצאה „ספרי סבר"
רח' קרליבך 15 תל־אביב טל. 280251

מהפכה בחיפה
חזי-שקלים
רחוב הרצליה 6 חיפה טל. 645514
מציע בסלון הענק והמפואר ביותר
וסמל היושר המסחרי בחיפה
על אף עלית המחירים הנואה במחירים ללא תקדים
שטיחים מכל הסוגים בעולם
הנחות מיוחדות להתישבות העובדת
שטיחי כרמל ■ שטיחים מקיר לקיר ■ שטפים ■ ניקוי קנטים ופרנזים — בידי מומחים פרסיים ■ וילונות ובדי ריפוד במבחר רב ומגוון ■ תפירה, סידור והרכבה ■ ממיטב הדקורציה המודרנית ■ ברמה בינלאומית ■ שירות אישי אדיב ומסור

אוזיל ציטרין מנדלסברג
תל־אביב, ככר מלכי ישראל 5, טל. 224514
בין השעות 8—1, 4—7
למכירה דירות יוקרה
בכיכר המדינה
וכן חנויות ומחסנים
אחד העם 112
דירות בנות 3—3½ חדרים
להשכרה
דירה בת 4 או 5 חדרים
במקום היפה ביותר בת"א
ליד „שיכון הצמרת".

מעריב של שבת

לקחי קפריסין

דיסנצ'יק

משמעויות מלחמת קפריסין היוון לגבי המצרך הפוליטי המזרח התיכון — מנקודת־ של המצור ומנקודת־ראות לפתרונו במשולש הורכיה־ מיוחד לישראל, מבלי ש־ במלחמה אלא רק כמשקיף שאפשר להפיק מהמאור־ גרמו שסיבות דבים גוד־

■

ון לקחות מכובדים של אר־ בבידה רבה יותר מישראל ים ובמתחיים וגם ברכש. מדינות אלה, שלמעשה ביחסי מלחמה, חברות עם תלושות על האגף הדרומי־ „הגוש המערבי המאורגן אמריקנים בסיסים חשובים

היוון על קפריסין מוכיחות העמורה, הבלעדית כמעט בושינגטון, הוליכה כל קריטיים החלוטים — בין ובין שאנו שוללים אותן הלאומי שלהן כפי שהן להפוך הלוה צבאית בטוענית הברית למרכיב מכריע ב־

בססעת הוגים יוונים, שצלו הדיקטטורה הצבאית הכר ארצות הברית לא התערבה מספיקה, אף כי ידעה ש־ בקפריסין, ביוון, שרצתה ל־ באקירוס, שהחזיד יסודות וגם החיל מקבל נשק מה־ את שליטת נאטו בבסיס; ובין שאמה בטענה כי למספר הצבאי ביוון הי־ התלקחות באזור לא ע־ פלישת התורכים לקפריסין, היא שגם יוון וגם הורכיה — יוון בהחליטה צריך להיות את הנשיא מאר־ בהחליטה לפלוש לקפריסין הנסק משטר שיהלום לא על המיעוט התורכי בא־ ובעיקר את האינטרסים של

להעריך את אמינות השמועות גם יודע שיש לאודהיב איג־ במשולש תורכיה־קפריסין־ הוטים את היונים המנהיגים אחת מהמשולש במשולש גיות האמריקניה, לבראיה עין ומנסה להשיג את במורחיה אם כי מתוך רצון למנוע

■

שלינו ללמוד בראש וראשונה קפריסין הוא שיש לעשות מא־ בבהכשתמכי בין כדידינהנו ד־ באווהנו — ולא יקשה לבצע ישראל כמות שאפות שלום הדרך אל השלום, מחיר השלום עלולים להיות — ובכר קייר־ דידצות בין ושיגנטון וירושלים וגם לכוות רחוק.

על הנעשה בפי, ולכל היותר הוא משמש תיבת־תהאר לא־על־כך־ראוייה לשכה לקלי־טת תלונות בלתי־בדוקות של הצדדים.

■

המסקנה היא, כי חיל־החירום של האו"ם השומר על אזורי־החיץ בהתאם להסכמי ההפרדה בין ישראל ובין מצרים וסוריה יכול ומסוגל לשמור על אזורי־החיץ ועל הפסקת־האש כל זמן שהצדדים רוצים בכך. ברגע שיחליט אחד הצדדים לחדש את המלחמה לא יהווה חיל החירום של האו"ם שום מכשול לפתיחת האש ושום מחסום לתנועה צבאית שאינה־מוהרת על־פי ההסכם.

חיל האו"ם קיים ככל שהצדדים מוכנים להכיר בקיומו ובתפקידו כסמל הסכמי־ההפ־רדה, כתיבת דואר לקליטת התלונות ההדד־יות על הפרת סדרי הסכמי ההפרדה.

ואין בכך שינוי מהותי רב, שערב מלחמת ששת הימים כבור היה עבדול נאצר כי המצרים הם מארחיהם של יחידות האו"ם ומזכ"ל האו"ם או־תאנט קיבל את פירושו — וברגע שביקש נאצר מחיל האו"ם לפנות השטח שהיה זקוק לו למבצעיו הצבאיים וחל בפינוי המבוהל של חיל החירום. היחי־דות ההודיות והיוגוסלאוויות, יחידות של חיי־לי מדינות מנאמנות מצרים, פינו את השטח שבשליטתן בקבלן רמז ראשון מקאהיר. — ואילו עתה חונה חיל החירום של האו"ם בקוי־ההפרדה בתוקף החלטת מועצת הבטחון, היא אשר הציבה שם את כוח האו"ם היא אשר תוציאו.

אך הנו רק להלכה. ברגע שתפרוץ מלחמה תתגלה אפסותו של כוח האו"ם במלוא היקפה, שכן הוא אינו קיים מכוח החלטת מועצת הבטחון אלא מכוח הסכמתם של הצדדים.

לכן, הימצאותו של חיל החירום של האו"ם בקוי ההפרדה אינו מכשול לחידוש האש ואם תפרוץ מלחמה, גם אם לא יתבקש על־ידי אחד הצדדים לצאת מייד, יגמרו את הקו. כוח האו"ם שומר להלכה לפחות, על הפסקת־אש כל עוד הצדדים מקיימים אותה, אך הוא נטול כל כוח למנוע מלחמה. השכבר אחד יחליט לבטל את הפסקת־האש ולהתחיל במלחמה יהיה כוח האו"ם הקורבן הראשון.

והחלטה של מועצת הבטחון לקיים חיל חירום בקו הסורי־ישראלי עד 1 בנובמבר ואף לא החליטה להאריך את קיומו בעוד חודשים נוספים, כתום התקופה הראשונה בסוף אוקטובר, אינה איפוא ערובה לכלום. אך הבטחה לשבירת השלום על־ידי הצדדים, אלא רק ביטוי לרצון האו"ם לקיים את הפסקת האש. אלא שרצון האו"ם לא תבוא מבטא את רצון הצדדים וכשאחד מהם יחליט לחדש את האש מבחינתם למעשה קיומו של כוח האו"ם.

אם גם נשים עין על תמורתה של רוסיה במלחמת קפריסין, בהופיעה כ„מלאך השלום" ובעלת־ברית וידיד של כל אחד משלושת הצדדים בסכסוך הדמים תוך כדי הסתה נגד ארצות־הברית המזרחית, כביכול, לדברי מוסקווה, ריב ומלחמה, כמה עד מה קלה יותר מלאכת הסוכה הסוב־ייטית בקטע ההווית שלנו באזור, בהיותה מחויבת להפגין ידידות רק כלפי צד אחד בלבד, וכיבוש לבבם הערבים והכחתם בישראל קלים כאשר בתחום המשולש תור־כיה—קפריסין—יוון.

שלום רוזנפלד

תורת־ההתשה ורוח הלחימה

שר הבטחון, מר שמעון פרס, לא יכול לבחור מועד יותר מתאים ומקום יותר מתאים למילוי כזה קיומו של הסימפוזיון הרוסי הנושא המסכם „על רגל אחת" את דוקטרינת־ההתשה הסובייטית לגבי ישראל.

המועד — הימים שבהם אנו מלווים מהרש לכנהוה את קרבנות מלחמת יום־הכיפורים והבע בגיפני הלאומי, פצע שמדם הגלה ארוכה, שותת דם מחדש.

המקום — ועידת גבי צה"ל בירושלים, ההתכנסות המלאה הראשונה אחר המלחמה של הצעירים שהיו קרבנותיה היקרים.

אני מדגיש במיוחד את המועד והמקום, כי למרבה התמהון שני האלמנטים שעליהם ביססו הסובייטים את הדיכתם בדבר „חוסר יכולתה של ישראל לעבור במלחמה ממושכת" הם דווקא כן התחום האסטרטגי־הטופוגרפי („משאביה הצבאיים והכלכליים לא יעמדו לה לישראל") ולא מן התחום הרגשי והאנושי: הקות־הדם של האומה, השכל הכאב.

לא ראיתי בעיני את המיסמך הסובייטי, ובמילא אינני יודע מה בדיוק בגוף ער־המסמך לציטוט כתוכו. קרוב לוודאי שהר־פיסקות שהובאו לידיעת הציבור אינן כל מה שכתוב בו, אבל אין זה מן המנבע כי המומחים הסובייטיים, גם משום שהם אמו־נים על השקפת־עולם מארכסיסטית וגם מ־שום שהגורם האנושי, באותו כשמע שאנחנו תופשים אותו, מעולם לא היה וגם היום איננו שיקול מכריע בדוקטרינה הצבאית שלהם, לא ניפנו כלל לגורם הרגשי־הפסיכולוגי.

●

השראה לדוקטרינה־ההתשה, שביקשו ה־סובייטים להשפיע בה על עיצוב תורת־הלחמה הערבית, מקורה ללא ספק במנטליה המיוחדת של העם הרוסי, אשר בכל הדורות ראה את הזמן והשטח כבעלי־הברית הטבעיים והחזקים ביותר שלו להגנה על „אמא רוסיה".

לא רק „גנרל חורף" עמד להם לרוסים במלחמות־המולדת שלהם במשך הדורות, כי אם גם המרחבים האינסופיים שלהם. ואין זה מקרה, שכשם שתורת ה„בליץ־קריג" (מלח־מת־בזק) יצאה מגרמניה, מקורה של תורת „האדמה החרוכה" — באלמנט השגב במיגננה — במוסקבה.

מבצי, איפוא, שהמרשילים והגנרלים ה־סובייטים שבאו לעצב תורת־לחימה עבור הערבים השפעו בראש ובראשונה, אם ב־מודע ואם בלא־מודע, מן האופי הלאומי של העם הרוסי, בבקשם להעתיק תורה זו למזרח התיכון, שגם בו נתוני־בשר־הלחימה והשטח הם בעלי־ברית פוטנציאליים של הערבים, במידה גבוהה לאין־שיעור מאשר של מדינת ישראל.

(מאחר שלא צוידה הגיאוגראפיה של מדינת־ישראל הוא נושאו של מאמר זה, משתדל אני לא להתפתות ולומר גם כמה קששים, המתבקשים מאליהם, לגבי חלקו של השטח כמרכיב חיוני ביכולת־ההגנה הישראלית גם בעידן של המטוסים העל־קוליים וטילי קרקע־קרקע. וכיוון שכבר נתונים אנו בתוך סוגריים, אולי מכור — כתוכר למחשבה — שהרוסים, המנסים לד־חוק אותנו אל גבולות שאינם בני־הגנה, אינם נלאים מלציין כל איגת שנוצרת מהז־חות גבולה הצפוני של ישראל, שכבר זה הוא מצוינם היטיב, כיוון שסוריה קרובה כל־כך לגבולה הדרומי של ברית־המוע־צות...).

אמרנו, איפוא, כי מומחים השאובים מן המנטאליות הלאומית הרוסית מונחים ביסוד „דוקטרינת־ההתשה" שלהם נגד ישראל. אך מגיע שני — ובסדר חשיבותו אולי יש אפילו להבותו כראשון במעלה — לדוקטרינה ש־ביקשו להקנות לערבים הוא האינטרס האמומי הסובייטי, כפי שהקרמל ראה אותו. הדומה כי באשר למקומו של גורם זה באסט־רטגיה למזרח־התיכון של ברית־המועצות לא היו חילוקי־דעות יסודיים בין היסודות האז־רחיים לבין היסודות הצבאיים בהנהגה שלהם. לפי התפישה של האינטרס הסובייטי, היינו התבססות מתרחבת והולכת ובמציאת הולכת של ברית־המועצות במזרח־התיכון (ובשלב מאוחר יותר במפרץ־הפרסי) מותנית בקיומו המתמשך של הסכסוך הער־בי־ישראלי ובמלחמת־התשה ערבית־ישרא־לית הדדית (כלות הכל, אין המצרית האובייקטיבית בה תמימה או עיוורת לבלתי ראות גם את צידה השני של הדוקטרינה התשה, שהרי מי עוד כמוהם יודע אילו נזקים עצומים גרמו ארבע המלחמות, במשך 25 שנים, למשק הערבי ולחברה הערבית — גם הנזקים הממשיים להשחתת הכלכלית ש־להם וגם סיכול יכולת־הפיתוח והאפשרויות־הם לפתרון בעיותיהם הכלכליות והחברתיות הסבוכות).

המשמעותו של הסכסוך, או כפי שאומרים בז'רגון הפוליטי, „החזקתו על אש קטנה" (עם מלחמות־התשה באמצע) מגדילה את ה־תלות הערבית בסובייטים כספקי נשק וחל־פים, כמשענת מדינית ובמידה קטנה יותר כ־ספקי „הצורה הראשונה" הכלכלית.

בל נשכח, כי הכתוב מדבר בסיכסוך סגבי־מי שהגובר לפני מלחמת יום־הכפורים, אולי אפילו הרבה זמן לפני מלחמה זו, ועל כל פנים לפני התפנית שחלה ביחסים בין מצרים לבין ברית־המועצות ולפני כניסתה המחודשת של ארצות־הברית כגורם מכריע באסטרטגיה המדינית של כמה מארצות־ערב (ובתוכן — אף כי במידה מוגבלת מאד — גם סוריה).

●

מלחמת יום הכיפורים גיפצה כמה וכמה דוקטרינות ולא מעט „קונצפציות". במחיר יקר שילמו שני הצדדים, ואמתנו במיוחד, בגין התמוטטותן של תורות־לחימה ואורחות־חשיבה.

תורה זו לא רק הגומה עובדתית, אלא גם אשליה עצמית מסוכנת, אם נאמר בצורה פסקנית כי אותם שני הגורמים העיקריים ב־דוקטרינת ההתשה הסובייטית, כלומר „ההרר־קנת המשאבים הכלכליים והצבאיים הישרא־ליים", נתגלו כנתונים להלוטין.

האמת היא כי המשק שלנו סבל לא־מעט וגם המשאבים הצבאיים נדלדלו ב־18 ימי־המלחמה הראשונים. אבל תודות להתגייסות הכללית של העם כאן ובהתפוצות, ובראש וב־ראשונה תודות לעזרה הצבאית המאסיבית האמריקנית, גילתה מדינת־ישראל יכולת מפ־ליאה לעמוד במלחמה ממושכת יחסית (יחסית למבצע־קדש ולמלחמת ששת־הימים).

אנו משלמים עתה בגובן כלכלי את מלוא מחיר המלחמה האחרונה וגם הדורות הבאים ישלמו לא מעט, אבל חרף כל הקשיים וה־תקלות, בשום פנים אי־אפשר לטעון שמל־חמת יום־הכפורים ומלחמת־ההתשה שבאה אחריה הרסו, או אף ערערו באופן בסיסי את התשתית המשקית של ישראל וגרמו לה נז־קים כאלה, ששוב אי־אפשר להשיבם.

וגם בתחום המשאבים הצבאיים לא באה התמוטטות, אלא אדרבה, בסיס הצבאי וה־כלכלי של ארצות־הברית התחזקו והתעצמו ובכמה תחומים אנו היום, חזקים במונחים של „משאבים צבאיים" יותר מעהיינו בעבר.

●

הנה באותו תחום שלישי, שאינו בוחר בסיכמוך הסובייטי או אולי הוא מחבר ועל כל פנים לא צוטט ברבים, ועי־דוקא בו הירבו הערבים לעסוק בפרסומים שלהם — התחום הרגשי־אנושי — בו הו־כינו העם קשות ובתשעת החודשים שחלפו מאז המלחמה אין אנו מנסים להעלים עובדה זו מעיני האויב.

אם באמר שרק המספר הרב של ההרוגים והפצועים הוא שפיקע אותנו במשבר־הנפש־ראל שגובר עלינו מאז המלחמה, נחטא לאמת. היה כאן צירוף של כמה גורמים, שמהרי־הרוסים הוא לבמון הכבד שבהם.

פתאומיותה של המלחמה, שהתרחשה עלינו חרף האמונה המיסטית־כמעט שהיא לא תק־רה; המכות שהוכינו ביכיה הראשונים, חרף הצפיות לנצחון מהיר „כגו שהיה במלחמת ששת הימים"; משבר האימון כלפי ההנהגה הצבאית והמדינית, שהלך והעמיק — כל אלה וכמה גורמים נוספים שלא זה הזמן לעבוד עליהם, בנוסף למספר ההרוגים, פעלו יחדיו ובהצטברותם יצרו את אוירה הנכאים־והדכאון שאינה מרפה מאתנו, וחי־מבנה ציוצים לא כעם הערבים, בין היתר, להיכון המלחמה הבאה.

●

אכן, פעמוני־המלחמה מצלצלים לגי מ־חדש, כעברים שונים, בעיקר מן המצד. אפשר שבהלה־יכוא היא, אפשר שאמתה אמת. על כל פנים, ודאי אסור לנו שוב ל־תלות בהערכות של „סבירות נמוכה" כפי שאירע לנו ערב יום־הכפורים.

ומאחר שמצלצלים פעמוני־המלחמה בגיפה שעת האמת, שעת החשבון־הנפש הלאומי. ובשעת־אמת כזאת מצווים אנו לומר איש ל־רעהו: לא „דילול המשאבים הכלכליים וה־צבאיים" הוא לסכנן את עצם קיומנו כאן כאומה וכמדינה חפשית ודיבונית — חרף ה־אמור ב„דוקטרינת התשה" הסובייטית — כי אם דילול המשאבים הרוחניים: משא־בי האמונה הציונית ומשאבי האנרגיה הנפ־שית שבהם יצקו את כהכו ביתי בטה ומצד־קה ושבכוחה זה עשינו כאן את המעשים ה־גדולים הנפלאים, למן היום בו קמה בני החלוצה שלא להיות עוד טרף בפני לגויים ועד לעצם ימי־הגבורה־על־הנפש באוקטובר אשתקד, כאשר כיבה הנער בלם בגופו את מחולליה־הטאנקים של האויב בצפון ובדרום.

אם המצבי־רוח אנו אין מועד מתאים יותר להזכיר לעצמנו אמת זו — דווקא על רקע המיסמך הסובייטי הכרוסע — כאשר עתה, כמאנו כואבים כחרש את מכה גיבורינו.

ביל מולדין, מיוחד ל„מעריב"

ה. יוסטוס

מה שלא יענה הכסף

דיון על פעולות משרד החינוך והתרבות, שנתקיים שלשום בכנסת, לא חידש הרבה.

במרכזו עמדה הבעיה הפועלת שנה שנה, כשהנושא ניצב על סדר היום — בעיית הפער בין הילידים בני יוצאי ארצות אסיה ואפ־ריקה לבין בני עדות אחרות. פער אשר ההתקדמות לקראת צמצומו נשארה זעומה, שמדה ומודקרת בתריפותה.

לשבחו של הדיון ייאמר, כי המשתתפים בו לא נחלקו דווקא לפי ספלי המימשל והאו־פוזיציה. הכל „הצהאר" בלשון דומה, וחברי המערך אף הפליגו בדברי הביקורת. אכן, קשה להתפלא על התמונה שעלולה מתוך דפי הדו"ח אשר הונח על שולחן הכנסת ואשר, כפי שהעידה היו"ר אורה נמיר, „כל המעיין בהם אינו יכול שלא להתפעל מגודש התוכניות והפעילויות, אך דווקא משום כך אינו יכול שלא לשאול, אם כל כך יפה התוצאות, מדוע כל כך עגום בשטח?"

האמנם, די לציין ב„מבצעים הרבעיים" כדי לראות מה הם פני השטח:

ילדיהם של יוצאי אסיה ואפריקה מהווים 63 אחוזים בין תלמידי כיתה א'. אחוז זה יורד ל־55 כשמגיעים לכיתה י"ב, רק 6.1 אחוזים מהם מגיעים לתעודת בגרות, ורק 2.4 אחוזים מגיעים למוסדות להשכלה גבוהה (לשם השוואה: מבין ילדיהם של יוצאי אירופה ואמריקה מגיעים 30 אחוז לתעודת בגרות ו־14.2 אחוזים למוסדות להשכלה גבוהה).

ואף כי לצופה תמכיה גדל אחוזם של יוצאי אסיה ואפריקה בשני העשורים האחרונים ב־קצב מהיר יותר מאשר אצל יוצאי אירופה ואמריקה, הפער האבסולוטי בשיעור הלמידה נשאר ללא שינוי.

זאת התמונה, בקיצור, ועליה יש להוסיף כי 40 אחוז מתלמידי בתי־הספר היסודיים (160,000) הם טעוני טיפוח — כשתוצאות במבחנים הערים והמבוצבים באזורי הפיתוח.

★

אין בר דעת אשר יבוא ויטען כי הפער החינוכי הוא פער שניתן לגשר עליו ולהסלו „בבהי יד" על־ידי צעד זה או זה, תוך מספר שנים. ספק אם יש מי שאינו מבין, כי אבות פתרונו הוא תהליך ארוך מכבד־של מאה, תהליך אישי ואירגוני, בביצוע כשמדובר בביצוע תוכניה היצוך בקפצה. אין כאן „קפיצת דרך".

אבל אין אדם חייב להיות דווקא מומחה לחינוך כדי להבחין ולראות היכן נעוץ עיקרו של הכשלון המלווה את הדרך עד כה.

אכן, למותר להצביע על גורם התקציב. שנים רבות לפני יקע משרד החינוך יד קמר־צה, ובודאי שלא מעט מההוצאה בתחום זה פעולה לצמצום הפער החינוכי אפשר לזקוף על חשבונם של השנים הקך. הוה זה ולכן ארץ, אשר חולל את הפיפנה בגישת הממשלה לתקציבי החינוך, ואמנם בעשר השנים האח־רונות גדל חלק התקציב.

אלם, כמובן, מעולם לא היו בו כדי לענות על כל הצרכים, שגדלו הלכו אף הם. ספק אם צריך היה עתה להטיל על משרד ה־חינוך שלושים אחוז מכלל 300 מיליון הלי־רות שקוצצו מהתקציב הרגיל. ספק אם אכמם זה היה המקום לקיצוץ דראסטי כזה.

אך ספק גם אם בוצדק לראות את חזות הכל בתקציב. ולא רק משום שאפשר להקי־עות גם על השיקולים שהדריכו את משרד החינוך על פני השנים בהוליכת המשאבים שברשותו. השאיפה להבטיח לכל ילד בישר־ראל „קו זינוק" שווה בודאי חייבת ריכוז של מאמץ מכסימלי בהתגברות על המכשול העיקרי החוסם את הדרך ל„קו" זה הנעוץ בתחום החינוך היסודי.

ואפשר להקשות באיזו מידה מוצדק מ־בחינה זו השר היחס בין הקצבה 30 אחוז מכלל התקציב לחינוך למוסדות להשכלה גבוהה, שבהם לומדים 5 אחוזים מכלל התל־מידים בבדינה, כשם שאפשר להקשות על הקיצוץ של 8 מיליון לירות(!) בעליו הר־ליס עתה משרד החינוך, וביכול הולה החינוך חובה חינם על כיתות י' בשל כך.

הנוכחה היא, כי אין בעיית הפער ה־חינוכי מתמצית כולה בשאלת התקציב.

אכנם, כן, אפשר ואפשר להצביע על כבר מות דברים שבהם חסרים מבנים, חסר ציוד וחסרים מיתקנים פונקציונאליים. זה דורש כסף. וכסף רב. אבל לא רק זה הוא החסר.

במקומות לא מעטים בערי הפיתוח יקצם בניינים של בתי־ספר יפים ומרווחים, אך חסרים בהם כורים מתאימים. כורים לבוטיקה הציוד, למשל, אינם בנמצא כלל. ומה ערכם של הבנינים? וכפי שבעלי היו"ב שלוה לזין, שהוא בודאי בר־סמכא, המורים עוד רבים. למשל: הוכנות לילדים במוד־דיות ומעוררבות, לדבריו, לא נבדקה עד כה מידת הכשרתם של המורים שחינכו את טעוני־הטיפוח ומה היו שיטות ההוראה שעל פיהן לימדו אותם.

בעיירות הפיתוח מגיע אחוז המורים ה־בלתי־מוסמכים לארבעים, ולא רק שם. במחוז הצפון מהווים המורים הבלתי־מוסמכים כ־ אחוז, ואף קצת יותר. בדרום, אף ביר־ושלים הם מהווים 12 אחוזים בכלל המורים. בירוחם ובחצור 68 אחוזים של המורים הם בעלי ותק של פחות משלוש שנים.

אפשר, כמובן, לטעון שגם המחסור במו־רים מוסמכים וטובים נעוץ בבעיית התקציב. אבל האמנם? האמנם מפני זה הוא שדווקא בערי הפיתוח גדול כל כך אחוז המורים ה־בלתי־מוסמכים?

אכן, לא רק בעיית הצדדים של תקציבים מספקים קובע את התמונה שלפנינו. הפר בה כשהו חמור יותר: האש הבוערת בעצ־מות, הבוערת שאינה נוהגת מכח המלהיבה עצבת כוך המשר המכוא הזה — שאינה. וכה שלא יעשה הלב לא יעשה ה־כסף.

וכאן, בנקודה זו, נעלם למעשה קו הפער שבין הילדים יוצאי עדה זו וזו: כאן מתמוגגת בעיית הפער החינוכי הופכת חלק אינטגראלי ובלתי־ניתן להפרדה של מבר רחב יותר ד־כאיים יותר.

ואמנם, בכך עיקרו של הכשלון המתבטא לא באלה אשר עדיין לא הגיעו לשלבי חינוך מתקדמים יותר, אלה באלה שהגיעו — וללא קשיים וללא בעיות וללא כשלונים — לשלבים הגבוהים ביותר.

היכן הם האלפים בוגרי האוניברסיטאות, באמאים של אותם יהודים אשר כוחו דור ראו בהוראה מלאכת קודש? היכן הם מול הפער המדכא המבוים הניצב יום יום ושנה לשנה לנגד עיניהם?

וכאן עיקרו של הכשלון — בצרכים שלא הקנו להם: בפרי אשר מערכת החינוך לא הניבה.

זה כשלונה — זה הטאה.

★

כאשר הכנסת באה ביומים אלה לדון במערכת החינוך — זו הבעיה הנוקבת שחייבה היתה להעסיק במלוא רוח־בה תשוקה, שחייבת היתה להעסיק בה בבר.

„כל חברה כחגבה רק באשר היא בנ־תילה את תרבותה", אמר שר החינוך ד־התרבות בנאומו בכנסת, והוסיף כי „כמובן, ההנחלה אינה ההתבכרות לעבר ללא ביקור־תיות וללא סלקציה".

וכה פירושה של „סלקציה" בהנחלת תרבו־תה כל אומה?

האם מכיר מר אהרון ידלין עם הנאמן לערכים אשר ערך סלקציה כזאת? אשר מתעלם אף מבעריב לא כל כך מאים שבהתל־דותיו?

כי אכן, תרבותו של עם איננה ניתנה לסלקציה, כל כוחה ברציפות על כריכות, אין זה צריך של בחירה לפי ראות העין.

ואכן, בכך זה הנחיל, כאשר עוד לפני עשרות שנים קמו הבריזו כי בארץ־ישראל קמו „יהודי חדש" ו„תרבות יהודית חדשה", בנסיון לפסוח ולדלג על פני אלפים שנות גולה ב„סלקציה" הזאת, שבאה ליצור „דבי־פוה" תוך פסיחה עליהן, תוך שלילת הגולה אשר הולידה לא רק תרבות יהודית מפוארת, דבקי רוח, הצמיקה לעולם את מעצבי עידנו החדש — את מארכס ואת פרויד ואת איינ־שטיין, אלא גם את שיבת ציון ואת תחיית העם בארצנו.

זו „סלקציה" אשר הביאה עתה את מר אהרון ידלין לומר, כי „המשימה של חינוך להזדהות יהודית, לתודעה יהודית, להוחשת שייכות לעם היהודי היא באמת מורכבת ומסובכת". היא היא שהביאה את הניתוק בין הדור החדש בארץ לבין יהדות העולם.

„לא נהבנו את המשמעות של תודעה יהו־דית", אומר מר אהרון ידלין וכמו איננו חש את האבסורד המשוועת שבעצם עובדה זו ה־צורך להנהיג בתוכנו, לפני מספר שנים, את ה„מקצוע" של תודעה יהודית.

★

ספק אם יש צורך להביא הסכמה לדבריו של מר אהרון ידלין על הדור הצעיר בארץ, כי „עמד במבחן האחריות הממלכתית, במבחן אהבת ישראל ובמבחן האמונות ה־דבקות במדינת ישראל". אכן, כל המטיל רבב על הנוער בישראל חוטא הוא כל יכופר.

ואני כולל בתוכם גם את אלה אשר הש־תתפו בכנס כיתות י"ב על קיבוצים במגבעת חבלים, והשמיעו דברים שאין היד מסוגלת להביא כאן את כולם.

הביא אותם יותר במילנסקי ב„שדמות", ד־בהערה הוא כותב בין השאר: „שאלות הנש־רות אלה נרשמו כפי יהודים. הרוב היה שותק, רק לעתים הגיבו באי הסכמה, או בדמיגה. הדברים נאמרו בתוך עתה כואה התרגשות רבה. השיחה נמשכה כארבע שעות, ולא בתרגשה בהרגשה של פקרקר".

ונביא רק כמה מהדברים שהושמעו:

— לנו אין כאן שום אידיאולוגיה ושם מכאת נפש.

— המלחמה שלנו? הכל שטויות ואין בה שום טעם.

— אני מפקפק בזכות שלנו על הארץ ה־זאת.

— יהודים? בסך הכל עם רגיל (!). מה כל כך חשוב להילחם על קיומו?

— ההיסטוריה היהודית לא מדברת אלי כלום.

— האם ארץ ישראל היא האפשרות היחי־דה הקיימת בשבילי?

— תאמר: האם זה רק כיפי היא שאני יהודי?

אין אלו כל המובאות. יש ביניהן שלשה ואין חפץ להעלותן על הניר. וכאשר רק יהודים דיברו. „הרוב היה שותק ומגיב לעתים כאי הסכמה או בדימעה".

אכן, יהודים.

ולא הם האשמים. ולא הם החייבים בחשבון נפש.

300 אלף ... בשוד
גלריה קו... קריסטלים, מתנות אקספ...
דירות עלית בנות 2, 3, 4
SFEZ
במרכז דירת 5 ... 02-523985

משה שמיר • המכרסמים

כ שיושב באיזה מקום המטה העליון להכנת המלחמה הבאה נגד מדינת ישראל, ובו מומחי השמדת־עמים מטעם הקרמל בצד חניכי האסכולה הנאצית מטעם שליטי ערב, נציגי טירור־הנפט הקאפיטאליסטי עם באי־כוח טירור־הדם ה„סוציאליס־טי" של הפת"ח — ודאי טוען פעם־בפעם אחד היועצים רבי־הנסיון לפי מיטב תורת המלחמה המודרנית, כי „לחזק את הערבים לא מספיק, מה אנו עושים כדי להחליש את היהודים?"

ואז, יש לשער, הוא מקבל תשובה מלווה היוך: „אל דאגה, הם עושים זאת בעצמם" — התשובה נכונה.

זה כמה שנים, ובזמן האחרון ביתר־שאת וביתר הריצות, פועלת בתוכנו משפחה של מכרסמים, העושה כל שבכוחה להרוס את האמון העצמי של העם בישראל, כדי להמאיס עליו את חייו ואת קיומו, לזרוע שנאת־אחים, לשבש את כושר־הפעולה שלו, ובאופן זה להביא לידי שיתוק את רצונו ו־כוחו להתגונן.

אילו הזמנה פעולת־כרסום זו על ידי סוכני־חרש של הגרועים באויבינו היא לא היתה נעשית בדייקנות ובמסירות גדולה יו־תר. הם עושים זאת במצפון הלגיטימי (הל־גיטימי באמת!) של חופש־הדעה, הם משתדלים לפעול בתוך מסגרות מכובדות ומקובלות, הם מתעטפים באיצטלות אתיות, אסתטיות, פרוגרסיביות, אבל פעם בפעם גובר עליהם יצר ההריסה וקול־הכרסום ה־נהבב כמלא פתאום את חלל האויר.

אולי זה לא נעים, אבל עלינו לטפל בהם. משום לחשוף אותם, כי סכנתם גוברת עם חוצפתם והצפתם גוברת עם ההרגשה כי הכל מותר להם.

•

מ אבקה האידיאי של מפ"ם לניסימי ב־הולס ועתונה אינו זקוק לכתב־אישור משום צד של כנותו, רצינותו ואחריותו. גם התלקחויות הזעם (והוסר־הטעם) שייכות ל־תמונה, הראוי להתעלם מהן ולהלחם בדעות נגד דעות, ולו במלוא־התריפות.

אבל אם מתגלה פתאום כי פעולת ה־מכרסמים חדרה לתוך גוף סולידי זה אסור לשתוק, ולו מפני כבודם של רבבות חברים בתנועה זו עצמה, שיודע אותה כי הם חור־קים שן — ושותקים.

בגליון „חותם" בשבוע שעבר נדפסה „ציורה" שנולדה בזוהמה וכוונה אל הסומ־אה, שהיא מקעקעת את עצם רקמת־חיינו, שמפ"ם ו„השומר הצעיר" הם חלק בה יקר מכנה. „הנגהלות חלון רחב" מאת יהושע סובול הוא פליטון פרנוגראפי, רווי שנאה הסוהה, המנצל את השפל באמצעי־ההשמצה — את ניבול־הפה — לניגוח קבוצה. הגות־נהלים בשומרון ורעיון ההתנחלות.

והיקי התנועה הקיבוצית ודאי זוכרים את הימים, שהגרופים בבשמיציהם הטיחו ב־הם את השפלה באשמות: „פריצות". היום מוגש שעשוע כזה על־ידי יהושע כזה נגד נשי המתנחלים, שאין הוא ראוי אפילו ל־עמוד בד' אמותיהן.

סכנתה של תופעה זו אינה במה שהיא אומרת (היא אינה אומרת דבר, אין זו אלא שרשרת גידופים בנאלית מן הסוג ה־נמוך ביותר), אלא במה שהיא מקבלת וקר־בעת כהנחת יסוד: מותר להתעלל בכבוד האדם אם אדם זה הוא יריבי, אין גבול ואין בלם כאשר מכינים את הרקע לפגיעה של חברת בני־אדם, מזיקה רוחנית תחילה, כשלב בדרך למזיקה סוטאלית.

פעולת־כרסום כזאת פוגעת בקוראיה. ב־ראש ובראשונה, בבלעת בתוכם עם כל ה־מזון האחר הניתן להם באותה מסגרת — ובבוא היום תתרום מבשיב את עצם היכולת להיות בתוך העם הזה, להיאבק עמו ובתוכו, ליטול חלק בגורלו. אחר־כך יעמדו מנהיגיהו הטובים השישיים וישתוממו: מה קרה לו לדור הצעיר שלנו.

•

ל א רבים מכירים את הירחון „אפקים", שיש לו כותרת נאה: „לתחיה רוחנית חברתית, להגנת זכויות ולמיזוג גלויות". הוא מתרכז בעיקר במאבק על זכויותיהם של בני עדות המזרח, פעמים מתוך גחכה היס־טרית ומתוך גילוי איבה כלפי „אשכנזים". יש בו הרבה דברים חיובים והוא משמש, בלי ספק, אפיק למחשבה וליצירה ולמחקר במורשתם התרבותית ובבעיותיהם של בני העדות המקופחים בתוכנו.

אבל פעם בפעם מתגנב הכרסום גם לתוך במה זו, ובאחרונה הגיעו דברים עד מגדים של „שנאת ישראל" פשוטה כבשמצה, שנאת המדינה ושנאת אחים.

בגליון יולי אנו קוראים במאמר הראשי את הפסוקים המדהימים הבאים:

„מלחמת יום הכיפורים הסירה את ה־מסווה מעל פני ה„עליונות" האשכנזית וחש־פה לנגד עיני כל דמות ערטילאית שאין בה לא חוכמה ולא יופי אלא עליונות. הערבי איש המזרח, שהוגדר כל העת כנחשל ולבב־סיני, רגשני וחסר חשיבה מדעית ומופשטת (וכך גם הוגדרו יהודי עדות המזרח על־ידי „חוקרים" אשכנזים) ידע בעורמתו להנחית מהלומה קשה לתדמית „העליונות המדעית" האשכנזית... לא אכחד כי אני שש ושמח להרס תדמית וברבנית זו הפוגעת באחדות האומה".

גיבוב שטויות זה אינו ראוי לויכוח ל־גופו, כי אין לו גוף, לא רגלי־אמת ולא ראש־מחשבה. אבל מדאיג ומצער לראות כאב אמיתי ואולי אף רגש קיפוח צודק נה־פכים למין „גזענות" בהפוך, למין שנאת־אחים עיוורת, שבאורח גרוטסקי מעוקם צו־דה קוראת ל„אחדות האומה".

אדם המסוגל להביע את שמחתו בעקבות מלחמת יום־הכיפורים — ולו גם על מה שקרה בה ל„אשכנזים" — משהו חולה אצלו, משהו רציני מאד ויסודי מאד נפגע אצלו, או אולי רק נתגלה בעקבות הזעזוע.

אכן, זה סימן נוסף להתפשטות הכרסום, דווקא בתחום רגיש ועניו. הבמה העליון הזאת, שהזכרתיו בראשית המאמר, מתמלא שמחה מיוחדת למקרא דברים כאלה.

•

ע ל „העולם הזה" כבר אין משתוממים. שם אנכלוסיה שלימה של מכרסמים, ש־בוע שבוע. אבל גם הם מסוגלים לעלות על עצמם. באחד הגליונות האחרונים שלהם הו־פיעה רשימה בשם „תולעים", המביאה את היסוד הפאשיסטי, הרצחני, האנטישמי, הגב־רומאלי, המונח ביסוד עולם אפל זה לתכלית ביטויה ההזר־משבעי.

כאן כבר הוסרו כל המסיכות. כאן כבר רואים בכולנו גל של פגרים שאפשר רק להקיא עליו או לבעוט בו, או פשוט לקבור אותו בבריכה של פרש. כאן כבר לא נשאר דבר מאהבת הצדק המזויפת, כאן כבר לא מדובר על „שאיפת שלום", כאן כבר אין זכר לנקודת־הכותא של אהדה ו־הבנה לסבלם של אחרים — כאן גילו ה־מכרסמים את ציפורניהם ואת שיניהם: שנ־אה ישירה וגלויה ליהודים ולביתם.

צריך להיות מצורע כדי להיות מושפע כפפוריית־זבל כזאת, אבל מה לעשות ויש אצלנו כבתרפים, יש אצלנו תמימים, יש אצ־לנו מבקשי סמים מסוג זה או אחר?

מי שקיבל מכתבי איום ממסחרי אחד ושני, בהם איחולים לכל מיני מיתות משו־נה, אינו יכול להיכשל לחוקי ההיגיינה ולהימנע מלגעת בזוהמה זו. כאן מוקד של מחלה מסוכנת, מכאן מתפשטת כביפה, מ־כאן שורשים לכיהוד אישי ולפולחן רצח ביהוליסטי.

•

א יך הם יקבצו עכשיו! איך יזעקו! איזו לשון גסה של השכצות! כי הוא זה בכלל (וכל הפרטים יבואו, מלוא הלכ־סיקון הכנופה) המהיך להושיט כנגדם אצ־בע?

במשך שנים היהודים ושבועות הם משתר־ללים. הם אינם בוחלים בשום סגנון או לשון. הם מפתותים ומסלפים עובדות. הם פוגעים ומשמיצים באורח אישי. אבל כש־מישהו מגן להתגונן — הם רותחים. איך זה שמגע? הרי להם מותר ולנו אסור!

ובכן, גם לנו מותר. ולא רק מותר, אלא חובה עלינו לקום ולתבוע הגנה מינימאלית על כבוד האדם ודרובה מינימאלית לבטחון החיים ברחובנו, בביתנו, במדינתנו. צריך שחבורות המכרסמים תדע שלא נבהלים מ־פניה, והדרך הפשוטה ביותר להשיג זאת היא לגלותה בכל מקום בו היא עושה פעו־לתה, בגלוי או בסתר.

אלה הנלחמים על דעותיהם ביושר ובי־הגינות, מתוך אחריות לקיום העם והמדינה, צריכים להיות ראשונים להגעגר מן המכר־סמים, להוקיעם ולבודדם. הויכוח הבהנגל בתוכנו נחוץ, רציני ומוסיף לנו כבוד. אל ניתן לאלה השואפים לשלוח את בולגו ל־עזאזל לעשות זאת על־ידי הריסת חיינו מ־בפנים.

המאמץ המרובע של צה"ל

מלחמה בטרור, שיקום מערכות, בניית כוחות ורכש - באלה נתון עתה צה"ל בתנופה גוברת

מאת יעקב ארז
סופרו הצבאי של „מעריב"

ב כינוס אנשי־צבא שהיה ב־אחרונה קם אחד הנוכ־חים, המשרת במילואים ביחידת צנחנים, ושאל את הרמטכ"ל רב־אלוף מרדכי גור: „עד מתי רק אותם חיילים ייקראו שנית? איפה כל החיילים „הנופ־לים בין הכסאות"? איפה השכבה העבקית של אנשים שלא עשו כלום וחיים בהרגשה שאולי גם בעתיד לא יעשו כלום?

„אתה רואה את האנשים האלה בעיר, אתה נתקל לידם, אתה עובד איתם, ולגביהם ב־משך החודשים האחרונים לא השתנה דבר. וכשאנחנו נקראנו שוב היינו בצפון, ושוב שירתנו 40 יום וחזרנו הביתה עם צו לתקו־פה הקצרה. אנחנו שואלים מתי ייקראו גם הם?"

רב אלוף מרדכי גור השיב: „אתה מתכוון ל„חלוקת הנטל". ובכן, קודם כל זכור שכל מי שאתה רואה ברחוב גם רואה אותך ואומר עליך: „מה הבטלן הזה עושה ברחוב כשאני משרת במילואים?"

שנית, שלח לי שמות עשרה אנשים ש־אתה בטוח שהם לא שירתו שירות מילואים, ואני מבטיח לך שתקבל תשובה תוך שבוע ימים. באחרונה ביקרתי באכזר־רודס וחייל שהיה נבחן אצלי בבדיל המוצנח שאל אותי אותה שאלה. אמרתי לו שאני מצפה לרשימת השמות. ועד היום היא לא הגיעה אלי. אתמול ביקרתי בגדוד מילואים ושוב שאל אותי חייל שאלה זאת. אמרתי לו: „עד סוף ההרצאה תרשום לי את שמות האנשים שאליהם אתה מתכוון ואתן לך תשובה". לא קיבלתי".

חלוקת הנטל מעסיקה את אנשי המילואים מאז מלחמת יום הכיפורים. בתקופת מלחמת ההתשה בדרום ובצפון כינו הלוחמים את ה־נשארים בביתם „ארמיה 24" בכוונם אל בעלי ה„פרופילים" הרפואי הנמוך, עכשיו עש־רה חודשים אחרי המלחמה, מטפל אגף כוח האדם בצה"ל במרץ בבעיה זו.

• ארבעה מאמצים

אנשי הג"א רבים קיבלו צווים המציבים אותם ביחידות צה"ליות. בעלי „פרופילים" רפואיים מסוימים הועברו למערך של צה"ל ללא בדיקות רפואיות חוזרות כדי לתגבר יחידות.

הרמטכ"ל רב אלוף מרדכי גור אמר בשיחה עם חיילים: „מאז מלחמת יום הכיפורים הצבור צה"ל עשרות אלפי איש ליחידות חדשות". הוא אף ציין, כי השנה הוקמו יותר עוצבות חדשות משהוקמו בארבע השנים ה־קודמות, ומאמץ זה הוא אחד הגדולים שעשה צה"ל בצד השיקום הנרחב של רבבות כלי רכב וציוד לחימה אחר.

בימים הקרובים יוזמנו אנשי הג"א לבדי־קות רפואיות ויבוינו ביסודיות כדי למצוא בין האלפים שהועברו למערך ההגנה האזר־חית חיילים כשרים לשרת ביחידות. קצין רפואה ראשי כבר נערך למבצע מקיף זה, ש־במסגרתו ייבדקו 500 אנשי הג"א ביום.

באג"א משלימים עתה פעולה מקיפה ב־מיון מקצועי של אנשי הג"א. אנשי המערך האזרחי שהם בעלי מקצועות טכניים ובריאים תקינה יועברו לשירות מילואים ב־סדנות ערופים ויעסקו בשיקום רכב.

בצד קריאת אנשי הג"א חיל־התימוש ל־שירות מילואים מיוחד, מתעורר באחרונה גל של התנדבות בקרב הציבור האזרחי. אגודת הסטודנטים הודיעה על כוונתה לקרוא לסטו־דנטים לשרת שנת שירות במסגרת צבא ה־קבע. אנשי ההתיישבות העובדת מגייסים בעלי מקצועות טכניים לסיוע במאמצי התח־זוקה של צה"ל.

מאמץ השיקום הוא רק אחד מארבעה ה־מאמצים של צה"ל. שלושת האחרים הם: מלחמה יומיומית בטירור; בניית כוחות אי־מונים והפקת לקחים ורכש.

לפי הערכות שונות עלולה המלחמה להת־חדש בסתיו הקרוב. הציבור שמע זאת מפי דוברים בכירים ותחושת מצב החירום העמיק ככל שיתרחבו התרגילים שבהם ישתף צה"ל רבבות אנשי מילואים. על הטענות שהושמעו נגד ראש הממשלה, שר הבטחון והרמטכ"ל בעקבות הכרזותיהם הגיבה אישיות מרכזית: „כשאין מזהירים טוענים נגדנו שאנו שאננים, וכשאנו מזהירים שואלים מדוע אנו מקלק־לים את מצב־הרוח ומספרים על ירידה. אני מציע להשאיר את הארץ לאלה שנשארים בה ולא לארגן ארץ לאלה שרוצים לרדת ממנה".

שר הבטחון שמעון פרס אמר באחרונה כי „מדינת ישראל זה לא בית מלונקי", והוסיף כי יש להגיד לציבור את האמת.

אמת זו משתרשת לא רק בארץ ומעוררת הדים בעולם הערבי. „הם חשבו שישראל אי־בדה את רצון הברזל שלה, ונוכחו שאין זה כך", אמר דובר בכיר.

• אימונים ורכש

שלושה שבועות אחרי שנמסרה התחזית הקודרת לתושבי ישראל החלו דברים לזוז. בציבור מתחילה לנשוב רוח אחרת ובעולם הערבי מתחילים לחשוש מן המניע ישראל ביוזמה צבאית. הערבים עוקבים בעירנות אחרי תרגילי הגיוס וההתבצרויות לאורך ה־גבולות ונוכחים כי ישראל מתחשלת.

בקרוב יתבצע תרגיל גיוס. רבבות אנשי מילואים יקראו פתאום ליחידותיהם ל־24 שעות. הקריאה תהיה פומבית. הכל ישמעו אותה ויחזו בביצועה. אנשי המילואים ישב־עו את טיסכאות יחידותיהם, יטלו את ציודם, יתייצבו בנקודות האיסוף. יוספו ליחידותיהם ויצטיידו. אחר־כך תיבדק יעילות התרגיל ש־נועד לשכלל את התייצבות המילואים, לבדוק דרכי תעבורה ושיטות הצטיידות, ולקצר את הזמן בין קריאת האזרח לשירות ויציאתו ל־קרב.

צה"ל מקדיש מאמץ נרחב לאימונים. ב־שבוע שעבר נערך תרגיל של הצנחנים ונער־כים תרגילים של כוחות שריון, של יחידות סדירות ושל אנשי מילואים, שבהם מיישמים את לקחי המלחמה האחרונה ומדגישים אפש־רויות קרב במלחמה הבאה.

בקרוב יערכו אימונים בסדרי־כוח גדולים יותר והאימונים יקיפו חלק גדול של עוצבות השדה של צה"ל, שציודן באמצעי לחימה חדשים.

• רכש וייצור עצמי

השבוע השלימה משלחת הרכש בארה"ב בראשותו של ראש אגף המטה בצה"ל האלוף הרצל שפיר את דיוניה בוושינגטון. ישראל לא מסתפקת בהתחייבויות והבטחות להחיש הספקת אמצעים שהובטחו. מאחר שה־מאמץ העיקרי של צה"ל כוקיעה בפרק זמן בין חצי שנה לשנה, יש צורך בהחשת האס־פקה ובייצור עצמי, שיתגבר את הצבא לק־ראת אפשרות של מלחמה בעתיד הנראה.

האלוף (מיל.) ישראל טל שנתמנה לתפקיד בכיר במשרד הבטחון יוכל לרכז את ענייני הייצור והפיתוח ולקדמם בתנופה. מדענים כבר אמרו שבארץ אפשר לפתח כמעט כל ציוד לחימה — הדבר תלוי רק במשאבים ובזמן.

אישים כמו האלוף (מיל.) יהושפט הרכבי, שנקרא למשרד הבטחון לעמוד בראש התכ־נון האסטרטגי, מסייעים במציאת התשובות הטובות לאפשרויות העומדות לפני האויב במלחמה. מערכת הפיקוד ומשרד הבטחון מת־מודדים עכשיו עם אתגר התכנון לטווח רחוק, הכשרת צה"ל לאתגר.

אפרים קישון

ימיו האחרונים של הסוציאלי[זם]

ה כוונה, כמובן, למערב בלבד. נוסח הגוש המזרחי, אשר למרבה הבילבול גם כן נקרא סוציאליזם, לעולם יקום, או לפחות כל עוד קיימים מחנות־ריכוז ושדות־מוקשים בגבולות.

באירופה המערבית פשתה המחשבה הסוציאליסטית בעקבות המטופשת שבמלחמות־עולם, השניה במספר, אולם ראשית הסוציאליזם קשורה בהתפרצות התע־שייתית במחצית הראשונה של המאה הקודמת. כמעט בן 150 הוא הסוציאליזם איפוא, אף אם הוא מתחזה כצעיר יותר. לידתו היתה בלתי־נמנעת עקב עסקיו האפלים של הקאפיטאליזם, ומחמת טבעו המחורבן של האדם המתגלה במלוא כיעורו כל אימת שאפשרות של התעשרות מצטיירת באופק. המוני העם גילו עקב המהפכה הצרפתית שהם בעצם הרוב, והחליטו ברוב קולות לא להרשות עוד לעשירים ולחזקים בתוכם להשתלט על אמצעי־הייצור ועל נכסי החברה. היתה זאת מלחמת־כנן צודקת נגד העוני, חרפת הרעב וניצול כוח־העבודה של ילדים, תנועה בינלאומית אדירה, אם כי מפוצלת ללא תקנה, שהחזירה לאדם העובד את הכבוד האנושי שאבד לו אי־שם בשאון המתכתי של מכונות האריגה. המטרה הסוציאליסטית היתה תמיד נעלה ביותר: חלוקה צודקת של ההכנסות וחיסול האי־שוויון החברתי והכלכלי. במזרח ביצעו זאת בעזרת מרתפי־עינויים, במערב — במסים פרוגר־סיוויים. שניהם נכשלו בתפקידם. השוויון נשאר על גבי הנייר בלבד. במזרח קם מעמד שליטים של קומיסארים פוליטים. במערב נוצרה אצולה כלכלית חדשה של רמאים ומתחמנים.

אף על פי כן זוכה, הסוציאליזם המערבי והדימוקראטי הוא משטר כן המבקש לבנות את פרצוף החברה, בלא לרסק אותו קודם. בין המשטרים הגרועים זה השיב והגונן ביותר. חבל שהוא גוסס כעת.

✱

ב עצם הוא מת לפני כשנה. הסוציאליזם נפטר בצורה טפשית, בלתי־הגיונית, לא בלחץ של בהלה אידיאולוגית או מלחמה חרמה, אלא, אפשר לומר, באקראי. הסוציאליזם המערבי נולד עקב מהפכת מכונות־הייצור, ונבקע את חייו בגלל משבר הדלק. המכונה נתנה, המכונה לקחה. מבואר בדייסה הוא, כמובן, שוב העם היהודי, או לפחות הוא מספק תירוץ מצויין. על רקע מלחמת יום־כיפורים העלו ארצות ערב ויהודיהן האמכבודיות הקטנות את מחיר הנפט במידה כזאת, שבמאבי המערב אינם מוכנים עוד לחיסול אי־הצדק הסוציאלי של ההכנסות הנחשלות, אלא לניפוח הנבגוגת הבנק של שליטי כוויית.

העובדות הן מסמרות שיער: ב־1980 יהיו בידי ערב־הסעודית הנאורה יותר רזרבות במטבע־זר וזהב, מאשר לארצות הברית וליפאן ביחד. ב־1985 ייאגר בידי שליטי ערב עודף־הון הנפטי של טריליון דולר ובעלה, 1200 מיליארד אם אין המוכחים טועים, עוצמה כלכלית ללא־תקדים, שתעלה על זו של כל ארצות המערב ביחד. השאה הפרסי כבר הספיק לקנות חלקה טובה במפעלי הפלדה של קרופ הגרמני, ורשם אותה על שם אביו, בעוד סוכני השייכים הורסים את אירופה בעקב. פנקס הצ'קים פתוח והיד רושמת. שאלה של זמן בלבד, שהמלך פייסל ירכוש לעצמו בהזדמנות את ה„ג'נראל מוטורס", את העתון „אובזרוור" ואת מגדל אייפל. בעוד 20 ש[נה] רוב אמצעי הייצור של המערב בידי הבדואים.

✱

כל זה בעידן הסוציאליזם המנצח. איש המערב המתקדם החליט בשעתו להרשות ליחיד להשתלט על נכסי החברה, [...] שהוא כישרוני או חרוץ יותר מרעיו, או [...] מזלו ואביו הוריש לו מכות, רשות זו שמורה לאותם יחידים בלבד שמתחת לרגליהם במקרה, גוזל מסוים. השליטה הכלכלית לא עוד בידי היצרנים בעלי הדימיון והיוזמה, א[לא] כמה ראשי־שבט מגהקים באמצע המדבר. הייצור לא יהיה עוד בבעלות פרטית חס[...] הם יהיו קניינה המשפחתי של שושלת אב[...]

נסקור נא עוד פעם את מטרות הס[...] הנשגבות: חלוקה צודקת של ההכנסות [...] אי־השוויון.

✱

ה ערבים ערים יותר לסכנות הצפונות בדם קרבנותיהם המטורסכים. בגלל זה מטילי הנפט שלהם ללא ליאות במרחבי המערב [...] חיוכים והבטחות לעבר אריסיהם החדשים. [...] הדלק נקבע על ידם בהתאם לנקודת הרתי[חה] יהיה גבוה ככל האפשר, אבל שלא יהו[...] מספקת להפעלת כוח מצד הנסחטים.

עידן הסוציאליזם הראשוני נקרא בשעתו „ליזם אוטופי", מכיוון שבאותה תקופה [...] עדיין ביקשו לתקן את פני החברה בדרכי מוסריות. הופעת מארכס ואנגלס שמה קץ לעקר הזה, ועם „המאניפסט הקומוניסטי" פרצה הסערה שעד היום הזה לא שככה. יש להניח שתוך שנים מספר, בטרם יעבור המערב לידי הערבים, יקום קארל מארכס [...] הסוציאליזם העולמי, ויטיף נגד [...] הכלכלי למעמד השייכים, באותו להט שאפיין את מחברו הוצאי של „הקאפיטאל". הנביא יצטרך לעמול קשה למען מצוא נימוקים למר־לאומי, שכן בסופו של דבר אין סחטנות הנפט בהרבה מהטיית מעיינות של נהר זה או אחר, קאצית הגוררת אתה מן הסתם מלחמות, גם אם התוסיה בשטחה הריבוני של הארץ הסוכבת.

צרכני דלק העולם התאחדו!

ביום אחד תכריז מערב־אירופה מל[חמת] מעמדות נגד הנצלן הערבי, ותבצע את [...] ההיסטורית בכוח הזרוע. המערב יכריז על הנחיש להלאים, ליתר דיוק לבינאום, את שדו[ת הנפט] ולהפוך אותם לנחלת הכלל. בריה"מ, מגינו ה[...] של חופש המסחר, תצא להגנת הארצות הנ[...] יתאיים בהתערבות גרעינית. ארה"ב, שאין לה דלק מיוחדות, תייעץ לשותפיה התאפקות [...] אולם לאחר הנחיתה האירופית במפרץ הפרסי אמריקה להצטרף למלחמת העולם השלישית תהיה, לפי כל הסימנים, המהפכה הסוציא[ליסטית] הראשונה המתנהלת בין גושי מדינות.

היכן מקומה של מדינת ישראל במהפכ[ה] על זה יסופר בפרק הבא בסדרה, בעשור הבא.

חשוב לועדי עובדים
מבחר מתנות
מקוריות לחג
ישירות מהיבואן! במבחר — כלי זכוכית, קרמ[יקה] כלי בית דקורטיביים, חסיני אש ו[...]
ארגד רח' אשתורי הפרחי 4 ת"א טל. 234303

הקונגרס ה־10 של האיגוד הבינלאומי של ספריות למ[...]
ירושלים, ל' באב — ו' באלול תשל"ד (18—24 באוגוסט 1974)
ישיבת פתיחה חגיגית ביום ב', 19.8 בשעה 15.00
בבית צרפת, באוניברסיטה העברית, גבעת רם
✱ מופע של מסורות מוסיקה בישראל: יהדות, נצרות, א[...]
בהשתתפות 50 זמרים ונגנים באולם הירושלמי ביום ב' 19.8 בשעה [...]
✱ שולחן עגול: ספריות ומוסיקה חוץ־מערבית
יו"ר: פרופ' א. ל. רינגר, ארה"ב
ביום ג', 20.8 בשעה 15.30 בבית צרפת
✱ הרצאת מליאה: „טקסט ופרטקסט היסטורי ביצירתו של [...] ישראלי"
מר ר. ליברמן (פריז), יו"ר: פרופ' י. טל ומר י. אלירו
ביום ד' 21.8 באולם וייז בשעה 16.30
ישיבות העבודה הרגילות מתקיימות בבנין בית הספרים הלאומי והאוני[ברסיטאי] בימים ב'—ו', 13—19 באוגוסט.

DIRON•DIROT
בנתניה
בנין „לורד" ברחוב וייצמן פנת ששת הימים
בפרוייקט פאר לדוגמא
דירות 4 חדרים
✱ 8 קומות ✱ שתי מעליות ✱ 4 כווני אויר לדירה ✱ מטבחים אמריקאיים ✱ הסקה מרכזית ✱ כלים צבעוניים
משכנתא עד 40.000 ל"י לא צמודה
כפר־סבא, רח' ויצמן 66, טל. 927541
רעננה, רח' אחוזה 109, טל. 921963
נתניה, רח' הרצל 38, טל. 053-25195
דירון•דירות

מברקו הדחוף של יצחק רבין ליגאל אלון

כמחצית השעה לפני שעזב את וואשינגטון, קיבל אלון שדר מראש הממשלה שבו הטיל עליו להבהיר לקיסינג'ר כי לא תהיה „נסיגה סמלית" מן הירדן במסגרת הסדר חלקי עם חוסיין ✶ אלון הבהיר כבר קודם לכן לאמריקנים כי כל נסיגה מזערית תחייב בחירות בישראל ✶ רבין אינו רואה טעם „ללכת לבחירות על יריחו" ✶ הצעה שישראל תיסוג מיריחו, וירדן לא תיכנס אלא היא תימסר לשלטון או"ם

מאת **יוסף חריף**

מקרא הדין־וחשבון על שיחותיו של שר־החוץ, יגאל אלון, בוואשינגטון הריץ לו ראש הממשלה יצחק רבין מברק דחוף והטיל עליו להבהיר לשר־החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, למען מנוע כל אי־הבנות: ישראל לא תסכים לנסיגה כלשהי במסגרת הסדר חלקי עם ירדן.

לפי ההאור שהגיע לירושלים על מהלך השיחות עם ד"ר קיסינג'ר יכול היה להתקבל הרושם אצל האמריקנים, כך חשש ראש הממשלה, שלנסיגה כפי שדורשים הירדנים במסגרת „הפרדת הכוחות" — היינו, לרצועה „ברה" לאורך נהר הירדן — אמנם תתנגד ישראל בתוקף. אבל אם יהיה מדובר רק בנסיגה בלתי מהותית, „סמלית" בלבד, תהיה ישראל מוכנה בסופו של דבר להתפשר. לא בפני שמדברי אלון היה מקום להסיק מסקנה כזאת, אך בקרב חוגו של ראש הממשלה סברו, כי „יגאל לא לחם כארי" בנקודה הירדנית — הבדלי ההשקפות בנושא הירדני־פלשתיני בין רבין ואלון שוב אינם בגדר סוד — האמריקנים שהעלו בפירוש בשיחות עם אלון את הרעיון של „נסיגה סמלית", אחר שנוכחו כי נסיגה לאורך נהר הירדן לא תוכל לבוא כלל בחשבון — יכלו לחשוב לעצמם אולי כך: מובן, ששר־החוץ הישראלי צריך בסיבוב־הראשון להתנגד לכל נסיגה, אבל בסיבוב־השני מן הסתם תתרכך ישראל, הן כך היה בתחילה גם עם מצרים ועם סוריה, ואת ההמשך אנו יודעים!...

מסתבר, כי רבין נתכוון להבהיר ליגאל אלון — וכך גם הדגיש במברקו — כי נסיגה כלשהי מן הגדה תחייב את הממשלה ללכת לבחירות בעקבות ההבטחה שכלל ראש הממשלה בהודעתו בכנסת בי"ג ביוני בעת הצגת ממשלתו („הממשלה תנהל משא־ומתן עם ירדן ותקבל החלטות בכל שלב משלבי המשא־ומתן, אך לא ייעשה חוזה שלום עם ירדן אם יכלול ויתור טריטוריאלי על חלקי יהודה ושומרון, בטרם נשאל את העם בבחירות חדשות").

„נסיגה אופקית" מול „נסיגה אנכית"

מברקו של ראש הממשלה הגיע אל שר־החוץ ביום ששי בי"ג ביולי, כמחצית השעה לפני שעזב אלון את וושינגטון, כתום החלק הרשמי של ביקורו, בדרכו לניו־יורק. זמן קצר לפני הגיע המברק סיים אלון ב„קמפ דיוויד" את שיחתו השלישית עם ד"ר קיסינג'ר — ושוב לא חזר אליו.

בפורום ממלכתי מסוים, ששם דיווח השבוע שר־החוץ על שיחותיו בוושינגטון היו רבים סקרנים לדעת — ביחוד מקרב האופוזיציה — אם לא השמיע אלון איזו „דעה פרטית", שהיתה יכולה לטעת בלב האמריקנים את ההנחה שבעצם ניתן „לעבד" את ממשלת ישראל. כל אחת בשיחותיו של שר־החוץ בוושינגטון נרשמה על־ידי רשמים משני הצדדים. היו רק שיחה אחת או שתיים, קצרות, בארבע־עינים (אחד מחברי אותו פורום שאל: האם גם בשיחה זו היו רשמים?).

אבל אלון לא הותיר כל ספק. לאנשי שיחו בוושינגטון, ובראשם שר־החוץ קיסינג'ר אמר ברורות: רוצה אני שתדעו שאפילו אם מדובר בנסיגה ישראלית של סנטימטר, בכל הקשר שהוא, אפילו במסגרת הסדר־חלקי — תצטרך ישראל ללכת לבחירות!

היה זה כאשר ג'וזף סיסקו העלה באחת השיחות את הרעיון של מה שכונה „נסיגה אופקית" — בניגוד ל„נסיגה אנכית", כפי שכינו את הדרישה הירדנית המקורית לאורך נהר הירדן — שהתייחסה לאזור יריחו. והציר בכלל זה, אף כי סיסקו לא הזכיר את יריחו בפירוש. אלון הסביר לאמריקנים, כי אין טעם שבישראל ילכו לבחירות על הסדר־חלקי; אם כבר — על הסדר כולל.

לא ברור מה בדיוק הניע את ראש הממשלה להציע לשר־החוץ להבהיר בהדגשה־מיוחדת כי ישראל לא תסכים לכל נסיגה שהיא וכי גם נסיגה מזערית תחייב את הממשלה ללכת לבחירות — אם, כפי שהתברר, אלון עצמו הבהיר את הדברים לאמריקנים בנקודה זו. או שהדין־וחשבון שנשלח מוושינגטון אל ראש הממשלה בעיצומו של הביקור לא הבליט בבהירות יתרה; או שדבריו של אלון היכבעו בשיחה האחרונה, זו שהוכנה לא היה לפני רבין בשעה שיגר את מברקו לאלון. בכל מקום, עכשיו בהחלט ברור: ישראל לא תקבל הסדר־חלקי, שיש עמו נסיגה, ולו גם מזערית, בלי ללכת לבחירות. ולבחירות אין ראש הממשלה מוכן ללכת.

ראש הממשלה וראש המפלגה

דומה, כי שתיים הן הסיבות שבגללן אין רבין מוכן ללכת עתה לבחירות: ראשית, אומרים לנו „אין הוא רואה טעם ללכת לבחירות על יריחו" ובבחינה זו יש, כנראה, חילוקי־דעים בינו לבין אלון. שנית, אין הוא יכול להרשות לעצמו להתייצב לבחירות כשמעמדו כראש ממשלה עדיין רופף, על אף העובדה שהוא זוכה לאהדה בתפקידו זה ואיש לא יכול לומר שבפרק הזמן שהוא מכהן כראש הממשלה — שהוא אמנם קצר, אך היו בו מבחנים רציניים — עשה צעד בלתי־שקול. אדרבא, אף יריבים יודעים לציין, כי רבין עמד במבחנים בצורה נאה.

לא די לו גם במפלגתו באשראי שהספיק לצבור עד כה. רק השבוע התבטא אחד האישים הבקיאים כאחד בנהוגה ביכים אלה במה שקרוי „ההתארגנות המסיבתית של מפא"י" ומבעלי ההשפעה בחוג מרכזי זה: רבין הוא ראש הממשלה, הוא אינו ראש המפלגה!

הבחנה זו היא רבת משמעות. הן מצד תוכנה והן מצד מי שהיא באה. רוצה לומר, כי מועמדותו של יצחק רבין לתפקיד היתה קונייקטורה־לית ותלויה במספר דברים — ובראש וראשונה ביכולתו להוכיח „כיצד

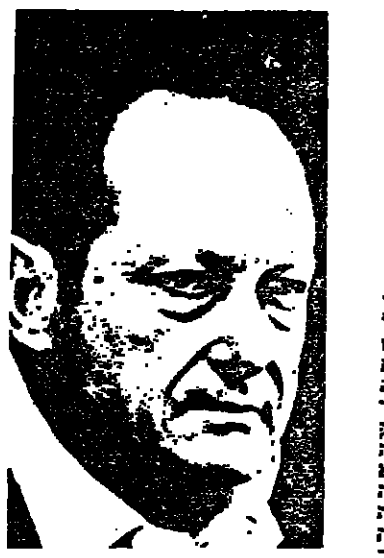
שר־החוץ יגאל אלון

הנהגה", שבהקשר המפלגתי יש לכושג זה קני־מידה מקלהם. כי שאומר שרבין הוא ראש ממשלה, אך לא ראש מפלגה, כמילא אומר, כי ייתכן מצב, שבו המפלגה לא תשבע רצון מראש הממשלה ואז תראה לה כחובה מפלגתית להכריע על פי האינטרסים של המפלגה. וכשאומרים בהקשר זה „המפלגה" המכוונה למפא"י, שאחרי בלותה היא מבקשת לעצמה עדנה השפעה קבוצת־גורל. זו בעצם משמעותה העיקרית של ההתארגנות המסיבתית של מפא"י.

סביר להניח, כי רבין בחושיו המחודדים „מריח" את המתהווה סביבו ומשום כך הוא מבין שאין הוא יכול ללכת לבחירות, בלא כל קשר לנושא הירדני. הוא זקוק לזמן, לפחות חודשים, כדי להתבסס במעמדו כראש ממשלה. שכן, אם ייגזר על הממשלה בחירות עכשיו כלום יכול הוא להיות בטוח שהמפלגה לא תעלה מחדש את מועמדותם של אבא אבן חיים צדוק. על כל פנים, גם ממליכיו של רבין — וחלק מהם בשעתו מחוסר ברירה — עוקבים אחריו כיום בזכוכית־מגדלת.

יתכן, איפוא, שלמברקו הדחוף של רבין לאלון היתה משמעות כפולה — חיצונית ופנימית כאחת.

עד כמה שיראה הדבר כמשונה — ואפשר שאין זה משונה כלל — אם יש נימוק מדוע ישנו האמריקנים את טעמם ולא ילחצו על ישראל ללכת לקראת ירדן עד כדי ויתור טריטוריאלי — הרי זה בגלל החשש, שצעד כזה אמנם יזעזע את הממשל הישראלי. והדבר האחרון שוושינגטון תרצה בו. בעצם גם רבת־עמון אינה רוצה בכך (שר־החוץ הירדני נבעת השבוע במסיבת־עיתונאים בוושינגטון מעצם המחשבה שבגין יעלה לשלטון...).

אלון שיכנע את קיסינג'ר, קיסינג'ר שיכנע את אלון

בשני דברים הצליח יגאל אלון לשכנע את ד"ר קיסינג'ר: שיש לשאוף להתקדמות — תוך הדגשה שגם ממשלת ישראל אינה מעוניינת בקפאון חדש, אבל אין להיכנס ל„ריצת־אמוק" (ביטוי שאלון השתמש בו גם בישראל) ושישראל לא תסכים בשום פנים לסגת מן הרצועה לאורך הירדן.

בנושא אחד „הצליח" קיסינג'ר לשכנע את אלון, כי הרעיון הנה של „הסדר פונקציונאלי" — כלומר, הסדר־חלקי שעיקרו החזרת מינהל אזרחי של ירדן והמשך השליטה הצבאית של ישראל בגדה המערבית — איננו בא בחשבון.

בין יתר האופציות האפשריות שנדונו בשיחות אלון — קיסינג'ר, „מן הבחינה העיונית בלבד", הוזכרה גם אפשרות זו, התואמת לבעצם את תכנית־דיין. בהבדל אחד: דיין רואה זאת כהסדר קבע ואילו אלון מוכן לראות בה רק הסדר־ביניים. אבל אלון בפה שהזכיר את האופציה הזאת — ובמהלך השיחות, כך התבטא בפורום מסוים — שכבר תביר על זמנו הדיונים: הוא יתמך את „תכנית הפונקציונאלית" לכשה דיין.

אלא שאלון לא היה צריך להרחיק לוושינגטון כדי לשכנע על כך שהוסיין מתנגד לתכנית־דיין. זאת יכול היה לשמוע אחרי „הפגישה שלא קיימה" בממכתית הסבתנית בין גולדה מאיר ומשה דיין לבין המלך חוסיין. (אגב, מקורות ירדניים על אותה פגישה, שהתקיימה בחג־השבועות ידעו לציין, כי המלך הירדני הוא שהיה מעוניין בהשתתפותו של דיין בפגישה, שעד כה סרב להיפגש עם חוסיין. נימוקו של חוסיין היה שהוא רוצה לדון עם דיין בנושא ספציפי, שהוא באינטרס שני המדינות ואינו נוגע בהכרח להסדר בגדה...). על פי הפירסומים דחה חוסיין באורח ברור את ההצעה הזאת של דיין — מינהל אזרחי ירדני בגדה (ולא רק בידיהו), נוכחות צבאית ישראלית. בשיחה עם אלון הלך קיסינג'ר לשיטתו. הוא לא פסק הלכות, כמי שמבקש הביד להפגין „חוסר התערבות", אבל אמר כדרכו: „אני רק חייב לומר לכם מהו האפשרי..." ולדעתו אין טעם לנסות „לעבוד" על ירדן בהסדר חלקי מסוג זה, שהציע משה דיין.

חשבונו של חוסיין

קיסינג'ר מודק, הוכח שהירדנים אינם תמימים כלל, לבד מן הסובבה שבפת האחרונה, בשל היוזרתן אחריה של דמשק מזה ומצרים מזה קיבלה בטחון־עצמי מגנב. הירדנים כי־פיעים לכאורה כמסתפקים־במעט. אין הם דורשים בשלב זה אלא רצועה ביה בסך־הכל לאורך הירדן. אבל המטרה האמיתית ברורה: הם יוצאים מן ההנחה, כי אם רצועה

כזאת תהיה בידיהם תיקל עליהם המלאכה להשיג בהמשך הזמן חלקים נוספים ואולי את רוב הגדה. חשבונם, כמשוער בירושלים, הוא זה: את השטחים שבהם מצויה אוכלוסיה ערבית ניכרת אין ממשלת ישראל רוצה כל כך, שהרי הרוב הגדול בממשלה רוצה בשמירת „אופיה היהודי" של המדינה; משמע, הוא מוכן לוותר על שטחים מאוכלסים ערבים ביהודה ושומרון. הירדנים רוצים אם כן להשיג קודם כל את השליטה לאורך הירדן ואחר־כך יעשו „טובה" לישראל וישחררו אותה ממעמסת האוכלוסיה הערבית.

ומשום שאין הירדנים כה צנועים, כפי שנטו כאן לחשוב, אין הם מוכנים בשום פנים להסדר־חלקי, שאין עמו נסיגה ישראלית. לפי שעה לא אמרו „הן" להצעתו „האופקית" של סיסקו, אבל לפחות מכך — כלומר, נסיגה ישראלית מוגבלת, אך שתכלול את העיר יריחו — לא יסכימו.

קיסינג'ר עשוי בהחלט לתמוך בהצעה כזאת, מרגע שתצא מן הדיון העיוני (או „השיחות האינטלקטואליות" כפי שקרא לשיחותיו עם שר־החוץ הישראלי) אל הבחינה המעשית. לא שהוא מאמין שהסדר־חלקי עם ירדן יבטיח את השלום — זאת, כמדומה, הוא עצמו לא יטען — אבל הסדר כזה יתן לישראל מירווח־זמן ויכולת להתמודד עם מצרים במסגרת השיחות של השלב־השני בתנאים נוחים יותר. הצרה היא, שקיסינג'ר אינו פותר בעיות. הוא רק דוחה אותן. נמצא שביום מן הימים תצטרך ישראל להתמודד עם אותן בעיות עצמן — בתנאים גרועים יותר.

ודאי אין זה מקרה שבמהלך אחת השיחות עם ד"ר קיסינג'ר אמר אלון בתוקף: ישראל אינה יכולה להסכים עם טאקטיקה, שפירושה ויתור ישראלי נתח אחר נתח!

„תחתמו על קונייטרה, ולא תראו אותי שנה וחצי!..."

פעם הילל כאן את קיסינג'ר בשערים. הכל התפעלו באיזה כשרון־פלאים הצליח להשיג הסכמי־הפרדה. היום מתפעלים כאן פחות מ„קסמיו" אלה. גם חסידיו, מבין אנשי־המדינה, מודים כיום כי בצד יכולתו להגיע להישגים מעשיים יודע גם קיסינג'ר לטוות חלומות חוורים, הנגמרים עד מהרה. אישיות מדינית נזכרה השבוע כיצד הצליח ד"ר קיסינג'ר „להרדים" את הישראלים כאשר ניהל עמם את המשא־ומתן על הפרדת־הכוחות בחזית הסורית. איך אמר לראש הממשלה דאז ולצוות השרים שלה ששותפו בשיחות הליליות הידועות: תחתמו רק על קונייטרה ואתם לא תראו אותי שנה וחצי!...

כדי לחזק את הרגשה הזאת אצל הישראלים, שהנה תינתן להם מנוחה תקופת רגיעה ארוכה, ככל האפשר, להערכות מחודשת בזירה המדינית ובעיקר בזירה הצבאית — ושיקול זה של ארגון הצבא וחיזוקו היה אחד הנכבדים בשיקולים שהניעו את גולדה מאיר וקבוצת השרים לוותר על קונייטרה — תאר קיסינג'ר התפתחות דברים כזאת: סאדאת אינו לחוץ על השלב הבא מפני שמצרים עסוקה בשיקום איזור התעלה. סוריה אמנם תצעק, אבל לא תצא למלחמה. ירדן אינה דוחקת. מכל מקום שאלת ירדן אינה בוערת כשום שאין בה חומר־הנפץ שהיה מצוי בחזית המצרית ובחזית הסורית, ששם הפרדת־הכוחות היתה מחויבת המציאות ובלעדיה היה העימות חודש. במצב כזה, הוסיף קיסינג'ר, הנפט יזרום ולא תהיו נתונים עוד ללחצים.

לא חלפו שלושה חודשים — וקיסינג'ר שוב בפתח והנה חוזר וחורש „תנועה מתמדת", ולא עוד, אלא שסכנת חידוש המלחמה — אם לשפוט על פי הכרזותיהם התכופות של ראשי הממשלה ושל שר הבטחון — בזמן הקרוב היא מוחשית למדי.

הכל האמינו לקיסינג'ר. השאיפה לתקופת רגיעה אצל הממשלה היתה כה חזקה עד שהסכימה לעשות ויתורים, שלקודם לא היתה מוכנה לעשותם.

ההנחה שמשך שנה וחצי לערך ייתנו לישראל לשבת בשקט עשתה אז רושם גדול על גולדה מאיר ומן הסתם קיוותה שיינתן לה לנהל את ענייני הממשלה, בטרם תחליט בעצמה על פרישה, באין מפריע. הממשלה ההודעת הלכה לקראת קיסינג'ר. „היא הה־כה על קונייטרה" אך מבוקשה נשאר בגדר חלום. קיסינג'ר הכל יכול יצא בהישג כושל וישראל נשארה עם טרדותיה בצל סכנת מלחמה חדשה.

שוב מאיימים בנשק הנפט

שר האוצר האמריקני ויליאם סיימון דיבר השבוע על הסכנה שהערבים שוב יאחזו בנשק הנפט. אנשי הממשל האמריקני, שעמם שוחח יגאל אלון בעת ביקורו בוושינגטון חוששים מהתלקחות של מלחמה מזרחית, שהפעם עלולה ירדן להשתלב בה בפועל תוך היתבססותה להתמקאה צבאית בשיתוף עם סוריה, ואם מלחמה כזו אמנם תיפרץ, עלולה היא לסחוף לתוכה, כך חוששים האמריקנים, גם את מצרים.

עתה כבר ברור, כי שר החוץ האמריקני לא יתן למבצעיו מנוח, אם אמנם יוכח כי שיחות בין ישראל ובין ירדן הן בלתי אפשריות מן המצבים שכבר עברו עליהם, יעשה לבטל משהו עם מצרים. כשלעצמו אין זה דבר רע. השאלה היא רק מה המחיר שתידרש ישראל לשלם.

לסגת שוב בלא שיובטח לה, לפחות, שלום דה פקטו? אין כיום בממשלה מי שיהיה מוכן להעליך על כך.

נסיגה מוכחית תמורת הכרזה מצרית לוותר על מצב לוחמה? בלי להיכנס לשאלה מה ערך יש להכרזה כאלה — אין לפי שעה, סימן שמצרים מוכנה לכך. אדרבא, עד כה שמענו שבלי שישראל תתחייב לסגת, אל הגבול הבינלאומי לא תסכים מצרים לשלום — אף לא „לשלום" מן הסוג שהיא מתכוונת אליו, שאינו אלא שביתת־נשק ותו לא.

אבל קיסינג'ר בשלו. דרושה „תנופה", אסור שיישאר הסטאטוס קוו, חייבים להידבר עם ירדן או עם מצרים, או שיהיה יחדיו בעת ובעונה אחת. מבחינה זו לא הביא עימו יגאל אלון מוושינגטון בשורה מרגיעה. אמנם לא שמע מפי מארחיו שיש להם כבר איזו תכנית מגובשת לגבי השלב הבא, השיחות לא יצאו, לפי שעה, מגדר של „שיחה אינטלקטואלית", אך כך היו הדברים בדו־שיח עם וושינגטון מאז ומעולם. תמיד היה קיסינג'ר טוען „שלנו אין כל תכנית משל עצמנו", אבל איך־שהוא יצא, שהפשרה שהיה מציע היתה קרובה יותר לעמדה המצרית הסורית.

„דגם קונייטרה" ליריחו

ולקיסינג'ר יש תמיד המצאות כדי להיחלץ ממצבים מביכים שנראים ממבט ראשון כבלתי ניתנים לפתרון. כך, למשל, שומעים אנו, שאם תסכים ישראל להיכנס לשיחה עם ירדן עשויה וושינגטון להעלות פשרה להסדר־חלקי: שישראל ת צ א את יריחו, אך ירדן לא תיכנס לתוכה, אלא כמו במקרה של קונייטרה יישב שם האו"ם, כך שהמינהל האזרחי הירדני ישוב ליריחו — דבר שישראל מוכנה היתה להסכים לו, אף לדעת משה דיין, ומצד שני עשויה ירדן להסכים לפשרה כזאת אם אזור יריחו לא יימצא בשליטתה הצבאית של ישראל...

וזוהי המצאה קיסינג'רית טיפוסית. אף כי מי שהעלה את ההשערה כי זהו הדבר שהוא מסוגל להציע כמוצא מן המבוי הסתום לא שמע זאת מפיו. אבל ספק אם ראש הממשלה, יצחק רבין, יוכל לקבל הצעה כזאת, שכן ככלות הכל משמעה החזרת הריבונות הירדנית על חלק מן הגדה והוא ויתור טריטוריאלי מצד ישראל, שהרי פירושה של הצעה כזאת היא ה ו צ א ת י ש ר א ל משטח מוגדר וזהו דבר המחייב בחירות. אם כי ייתכן, מן הסתם, בממשלה שרים שיהיו מוכנים לפשרה מתוכחת כזאת בייחוד אם ארה"ב „תסביר" לנו שהדריכה־במקום תזמין בהכרח מלחמה חדשה ועל כן ראוי לעשות פשרה כלשהי „למען השלום". מה עוד שיש סכנה, כי אי נכונותה של ישראל להסכים „להפרדת כוחות" עם ירדן עלולה לחבל קשות בוועידת ז'נווה, שהרי כך במפורש התבטאו מנהיגים ירדנים בפומבי: אם לא תסכים ישראל להפרדת־כוחות — שפירושה הירדני הוא נסיגה ישראלית ה ת ח ל ת י ת בגדה המערבית והעלת מינהל אזרחי בה — לא תשתתף ירדן בוועידת ז'נווה.

„אינכם עושים לנו טובה"

השיחה הראשונה בין יגאל אלון והנרי קיסינג'ר החלה בטונים גבוהים. אלון ביקש להבהיר בתקיפות לשר־החוץ האמריקני שאם לא ימולאו ההבטחות האמריקניות לישראל בתחום הרכש הצבאי — לא תוכל ישראל ללכת לוועידת ז'נווה. אף קיסינג'ר יצא לרגעים משלוותו וטען בתקיפות שז'נווה היא באינטרס הישראלי יותר מאשר באינטרס האמריקני („אתם אינכם עושים לנו טובה בזה שאתם הולכים לז'נווה").

אין ספק שז'נווה היא גם באינטרס הישראלי, אך העמדת הדברים בצורה שניסח קיסינג'ר להבהירם בשיחה הראשונה עם אלון, יש בה משום סילוף, שכן בלי ישראל אין קיסינג'ר יכול לשחק את המשחק המדיני במזרח־התיכון, כל הצלחותיו הן במצרים והן בסוריה באו לו אחרי שהבטיח להן, כי רק וושינגטון מסוגלת להוציא בידי ישראל שטחים. אם כי באחת משיחותיו בירושלים אמר שר־החוץ האמריקני, שמעולם לא הבטיח לסאדאת או לאסד להוציא מישראל את כל השטחים. וזה, כנראה, נכון. עובדה היא, לכשעל־מבתים ביקורו של הנשיא ניקסון בדמשק לא נתפרסמה הודעה משותפת בדומה לקהיר ולירושלים, מפני שהסורים עמדו על כך שבהודעה המשותפת תיכלל ההבטחה לנסיגה ישראלית מרמת־הגולן ובכיוון שארה"ב לא יכלה להיענות להביעה בזאת, ויתרו כליל על הודעה משותפת.

על כל פנים, קיסינג'ר בשיחה עם אלון הבין כי ביטוחו של דבר יש לעניינו הישראלי „קייר" ובהמשך השיחה „בגנבי הרוחות" ובאשר לרכש הבטיח אז אשר הבטיח ואף עשה את אשר עשה כדי להרגיע את ישראל ולעקור מלבה את החשש, שקיסינג'ר־ניקסון — וכבר היו דברים מעולם בממשל ניקסון — משתמש באספקה הנשקית כדי לנסות ולרכך את ישראל בעמדותיה.

עתה נשארת, איפוא, שאלת ז'נווה פתוחה. האם תסכים ירדן ללכת לוועידה, שהיודע מתוכנן לסתו? גם בלי שמובטח לה „הפרדת כוחות" עם ישראל על כי כה שהיא מבינה בנושא זה?

התמורה ברבת־עמון

כמסתבר, כי ירדן נעשתה קשוחה יותר. על צד האמת כעולם לא היתה על הדרישה היסודית לנסיגה ישראלית כללית, להוציא איאלו תיקונים מוצרים באזור לטרון — הכוונת עזה — ומעמד ריבוני ב„ירושלים הערבית". אבל היה זמן, שירדן נטתה לגלות מתינות ובעצם גם ריאליזם. כך היה בעת שבא חוסיין במארס 1972 ל„ביקור פרטי" לוושינגטון. באחרה של תשאיות, (בפני לייתו בלסו הרמטכ"ל, שר החוץ דהיום, שאז היה יועצו המדיני וכן שריב פלש־

(סוף בעמוד 17)

„יוון לא תלחם..."

...זוה נכשלה. בעוד שרי־החוץ יושבים ומתדיינים על הסדר התלקחו ...חירום של האו"ם לא עזר, לא מנע הפצצות חיל האוויר ולא פלישה.
...למה זה קרה?

השדר נמסר לפני חצות

האמריקני בישראל ביקש בליל שבת לראות בדחיפות את ראש...

משבצות בתשבץ

דברי השבח שהרעיפו השבוע בישראל על ריצ'ארד ניכסון בפרישתו...

ההסדר החלקי — והשטות המלאה

אחת בלבד נפגש שר הבטחון הקודם עם חוסיין, אלא פעמיים...

סלילי הקלטה

הקלטה של הבית הלבן יישארו רכושו הפרטי של ריצ'ארד מ. ניכסון הנשיא החדש...

המלוות הללו

...ארצות המקבלות סיוע אמריקני רבתה השבוע הדאגה: כיצד תשפיע ...

„טרומאן הישראלי"

...לא ידעתי, כי חי ופועל בתוכנו „טרומאן הישראלי".

מעיין

صكنا من الاصل

„רוח ז'נווה" ועשן הפיצוצות בקפריסין

בכוונה תחילה טירפדו התורכים את המשא ומתן בז'נווה והעדיפו לקבוע עובדות בשטח

מאת אורי דן

בקפריסין פועל בסיס המודיעין הסובייטי החשוב ביותר באגן המזרחי של הים ה־תיכון. קצין סובייטי בדרגה המקבילה לתת־אלוף עומד בראש הפעילות המודיעינית הענפה שמנהלת בריה"מ מ־בסיס זה, ששלוחותיו מגיעות אל מוקדים רגישים ביותר במזרח התיכון.

על עובדות אלה העמיד אותי מקור בריטי מהימן בבסיס צבאי בריטי בקפריסין, אחר שנקלעתי אליו בימי הפלישה התורכית לקפריסין לפני ארבעה שבועות.

אחת השאלות שעמדה אז על הפרק היתה כיצד תנצל בריה"מ את המל־חמה בקפריסין ואת המתיחות שנוצרה במשפחת נאט"ו — בין יוון ותורכיה. המיתקפה שניהלו השבוע הכוחות התורכיים בקפריסין תוך הפצצה ו־הפגזה גיסות ללא אבחנה באזורים מאוכלסים רק והמחישה את השאלה כיצד עלולה בריה"מ לנצל את המצב שנוצר באגן הים התיכון סביב משבר קפריסין.

הבריטים עוקבים בשקידה אחר ה־פעילות המודיעינית הסובייטית. הם מחזיקים באי באזורים ריבוניים — בסיסים צבאיים השייכים למערך נאט"ו — ומודעים לפעולות הביון הסובייטי. גם האמריקנים, באמצעות שגרירותם בקפריסין, בוודאי לא הס־ליטו עין מפעילות סובייטית זאת, שהתנהלה בימי שלטונו של הארכי־בישוף מאקאריוס באין־מפריע.

לפי אותו מקור בריטי בקפריסין, מפעילים הסובייטים באי עשרות סו־כנים בדמות עובדי שגרירות, הקשו־רים עם סוכנים רבים — תורכים, יוונים, ערבים. ובהיות האי תחנת־מעבר למדינות רבות במזרח־התיכון, משמש הבסיס הסובייטי עמדת־תצ־פית חשובה לגבי כל האירועים ה־צבאיים־מדיניים המתרחשים בהן.

המעצמות עמדו בצד

יהודי דבר בקפריסין הסביר לי בעת שביקרתי שם, כי אף־על־פי כן לא נראו באי שום סימני התרגשות סובייטית מאז הפיכת ניקוס סאמפסון. הציר הסובייטי הגדול באי לא תרגם באותם ימים מעבר לפעילותה הרגילה. נסתמנה מגידה מנומה בדר־רה: להניח ישירות מהתעודדות ה־מצב בקפריסין ומסיבוך יחסי יוון ותורכיה, בלי לנקוף אצבע.

הוא הדין השבוע, בהתפרץ המלח־מה בקפריסין מחדש. במבט ראשון נראה כי מוסקבה היא המהנית ביותר מהתודדות האגף הדרומי של ה־ברית האטלנטית, שעה שכל התקד־מות צבאית תורכית נוספת בקפריסין מקרבת את סכנת ההתנגשות הצבאית בין יוון ותורכיה.

שתי מעצמות־העל עמדו מן הצד באשר באזור הרגיש של המזרח־התיכון שינתה מדינה אחת — תור־כיה — בכוח צבאי את הסטאטוס במדינה שניה — קפריסין.

לא מעצמות אלה ולא גורם בינ־לאומי אחר יכול למנוע מן התורכים

ראש ממשלת תורכיה אצ'וויט

צילום מאתון

אסירת מלחמה שמנהגת חלוקת האי בכח בין תורכים ליוונים, או השגת יתרון צבאי תורכי, שיאפשר ניהול מו"מ מדיני מעמדת כח, והכתבת פתרון מדיני פדרטיבי כרצון אנקרה.

כבמלחמת ששת הימים וכבמלחמת בנגלה־דש נוכחנו השבוע בקפריסין כיצד מדינה בעלת יתרון צבאי, הנו־קטת יוזמה התקפית, מסוגלת לשנות סטאטוס טריטוריאלי־מדיני במדינה אחרת בתנאי שהיא פועלת במהירות, בלא שיוכלו מעצמות־העל להתערב, ירצו או לא ירצו.

התורכים „גילו" כלל זה בהצבעתם צבאית בניקוסיה ובהנחתם כוחות שיריון בקיריניה לפני כחודש אחר שהקולונלים היוונים סיפקו להם עי־לה בהפיכה שחוללו בקפריסין. ב־סיסמת „מיבצע שלום" (המאזכרת את הנהרות השלום של מבצע האסד?) פלשו התורכים לקפריסין ואף שמ־בחינה צבאית היתה הקמת ראש ה־גשר שלהם בקיריניה מבצע כושל, היא איפשרה להם לתקוע יתד ב־קפריסין.

העדיפו מתווך חלוש

לאחר המהלך הצבאי הזה, שמימש חלום תורכי נושן, באו ימי משא־ומתן בז'נווה. התורכים הסכימו ל־שאת ולתת, מה עוד שבינתיים נת־ערער המשטר ביוון והתמוטט בשל הכשלון בהערכת־המצב ותוכניות הנפל הצבאיות של הקולונלים באתו־נה.

בירושלים היו ששמו להקיש היק־שים: „רוח ז'נווה" — פעם היתה זאת „רוח טאשקנט" — מנשבת עתה והביא בכנפיה פתרון מדיני לסכסוך ישן־נושן ועקוב מדם. נמצאו גם כי שהצביעו על חלוקה של אנגליה ביוזמה ובניהול המו"מ בין תורכיה ליוון כאות ל„עלייתו של הגורם ה־אירופי מחדש".

אך התורכים, ביודעין, העדיפו כ־מתווכת את לתגוון על פני השינג־טון, שכן בראשונה ניתן להמרין ולא להתחשב. הרבה יותר קשה היה ל־תורכים לנטוש את שולחן הדיונים ולצבור לשדה הקרב אילו היתה ארה"ב מנהלת את הדיונים. התורכים לא רצו בתיווכו של קיסינג'ר, ומנעו התערבות של מעצמת־על. לתורכים היו כוונות אחרות בהליכתם לז'נווה.

קאראמנליס, ראש הממשלה היוונית החדשה, אישיות רחבת־אופקים, רצה בפתרון של שלום בקפריסין וחתר לפתרון מדיני של בעיית המשטר וה־אוכלוסיה המעורבת באי. אך בצל ההליכה לשלום ומיצוי סיכויי השלום התכוננה תורכיה לשלב ב' של ה־מלחמה. מאחורי הנוסחאות התורכיות המעורפלות על פתרון מדיני פדרטיבי הזרימה תורכיה ללא היסוס כוחות גדולים של שריון וארטילריה לקפ־ריסין לקראת מיתקפה שתבוא ברגע שיכשל המו"מ המדיני בז'נווה.

בוטחים בכוחם הצבאי, ולאחר ש־הפגינו קבל־עולם רצון בפתרון בדר־כי שלום — הוליכו התורכים את השיחות בז'נווה למשבר בהעלאת הצעות לחלוקת השלטון באי, הצעות שהיוונים לא יכלו אלא לסרב להן. בעיני חלק גדול של אמצעי התק־שורת בעולם נצטיירה ממשלת אנק־רה כ„קשוחה" ו„בלתי גמישה".

המו"מ בז'נווה התפוצץ ועל רקע זה יצאה תורכיה השבוע לפעולה צ־באית מהירה כדי לקבוע עובדות ב־שטח לחלוקת האי. לפי תוכנית ערו־כה מראש התקדמו הגייסות התור־כיים באזורים מאוכלסים בערים שו־בות באי, הפציצו מטרות אזרחיות — ואיש לא פצה פה וציפצף. כבזמנו בבנגלה־דש פעל הצבא התורכי ב־קפריסין בחופשיות והרף אי־התחשב־בות באבדות בקרב האזרחים, בהפצ־רות ארה"ב, החלטות הפסקת־האש והודעות מועצת הבטחון.

התורכים אמנם נזהרו שלא להר־חיק לכת עד כדי אילוץ יוון לאסור מלחמה עליהם. יהא המשטר ביוון אשר יהיה — של קאראמנליס או של הקולונלים — הרגש הלאומי ה־יווני הוא גורם שלא נשתנה ואם ייפגע מעבר לגבול מסויים כתוצאה מכיבושים תורכיים בקפריסין לא תהי־יה ליוון ברירה אלא לצאת למלח־מה, אם בקפריסין עצמה, אם לאורך חופי תורכיה ואם לאורך הגבול ה־תורכי־יווני בתראקיה.

בעיני יוונים רבים ניתן להשוות את מסירת קפריסין לצבא תורכיה ללא התערבות צבאית של יוון למה שישראלים לא מעטים היו מרגישים אילו מדבר סיני או הגדה היו נמסרים לצבאות ערב כתוצאה מנחיתות צב־אית ישראלית ובלי שישראל תנסה למנוע זאת בכח.

אילו היינו כיוונים

השאלה הגדולה היא איפוא אם צבא תורכיה כבר לא הרחיק לכת ואם ידע להיעצר לפני שתינגרר יוון למלחמה.

מבחינת נאט"ו אין יציאת יוון מהמסגרת הצבאית של הברית בגדר שינוי מהותי: יוון איננה מסוגלת לב־טוש את הזיקה הבסיסית שלה ל־מערב.

עקרונית תומכת ארה"ב בכל כוחה מאחורי הקלעים בחלוקת קפריסין.

הנרי קיסינג'ר ניסה למנוע את ה־פלישה התורכית לאי וכלפי חוץ הוא ממלא תפקיד ניטרלי, אולם מרגע שהתורכים השיגו יתרון צבאי הוא תומך בחלוקת האי בתקווה שזו תיצבע בעתיד משברים, תשיב יצי־בות לאזור ותמנע מן המעצמות מב־בים מסובכים.

מבחינת תורכיה ראוי לציין שהיא הפגינה שיש כיסוי להצהרותיה. ב־משך השנים חזרה וטענה כי תפעיל את כוחה אם לא יכובדו ההסכמים שהושגו בקפריסין ואם ישתנה ה־סטאטוס־קוו באי.

ראוי שישראל תפיק לקח מהמאבק סביב האי השכן.

אילו לא היינו מצליחים לבלום בבהלה אוקטובר את הכוחות המ־צרים הם היו ממשיכים להתקדם ואיש לא היה עוצר בעדם, וקרוב לודאי שהיו נוהגים בנו בשיטה ה־תורכית המודגמת בקפריסין. המעצ־מות התערבו במלחמת אוקטובר ב־יוזמת בריה"מ ובלחצה, אך ורק כא־שר הערבים לא היו מסוגלים יותר לנהל מיתקפה. רק אז דאגו כולן, ממוסקבה עד וושינגטון, להשיג הפ־סקת אש אף ראתה ממשלת ישראל את עצמה — למרות היתרון הצבאי שהיה בידיה — נתונה כביכול במצב המאלץ אותה לקבל הכתיב מבחוץ ולעצור את גייסותיה.

„האם הדרך לניקוסיה פתוחה?"

מאת פיטר ארנט
שליח אי.פי. בקפריסין

מזרחית לניקוסיה השתרעה החזית התורכית ביום ר־ביעי בלילה במר־חק של כ־14 ק"מ מהעיר. היו אלה 14 ק"מ של עשן ואש.

התקדמות של הכוחות התור־כיים נראתה בבירור כאשר נסעתי לאורכה של „דרך פאמאגוסטה הישנה" מזרחה לניקוסיה. פגזי התותחים התפוצצו לאורך הדרך ו־במשקפת ניתן לראות בבירור טנ־קים תורכיים שניסו לחסל כיסי התנגדות של כוחות יוונים שהח־זיקו מעמד בהפצצות האוויר ה־תורכיות ולחמו בעקשנות.

אולם נראו גם כוחות יוונים־קפריסאים נסוגים. קצין יווני ש־בגדיו ספוגי־זיעה ישב במושבו הקדמי של ג'יפ בראש טור של כלי־רכב שעליהם מותקנים תו־תחים. הוא פנה אלי וקרא: „האם הדרך לניקוסיה פתוחה? האם הטנקים התורכיים ניתקו את הדרך?"

ואמנם כך היה. השיירה הקטנה פנתה לדרך עפר. קצין יווני אחר הסביר שהכוחות נסים עתה לעבר הבירה כדי להגן עליה. ניסיתי לנסוע בעקבות השיירה בדרך ה־עפר, אולם קצין יווני הזהירני: „אל תסע לשם, התורכים באים".

ביום רביעי בבוקר ניסיתי לנ־סוע בכביש החדש המוביל מניקו־סיה לפאמאגוסטה, אך בפרברי ה־בירה, באזור התעשייתי של העיר, נשמעו יריות נשק קל וכמה כדו־רים נורו לעבר מכוניתי, למרות שהנפתי דגל לבן. לא היתה ברי־רה אלא לחזור.

בימים שחלפו בין הנחיתה ה־תורכית בקפריסין לפני כמה שבו־עות לבין חידוש הקרבות בסוף השבוע הזה, הטרידו היוונים פעם בפעם את הכוחות התורכיים המו־צבים ברכס הגבעות מזרחית ל־בירה. נראה כי ביום ד' באה ה־נקמה התורכית.

נהמת מטוסים

ביקרתי בנמל התעופה הבינ־לאומי של ניקוסיה בעת שהתור־כים הפציצוהו והפגיזוהו קשות ב־סוף השבוע. קצין יווני חבוש כומתה ירוקה וכתריסר מחייליו היו שרועים על מדרגות בטון ב־בנין בית־הנתיבות חדש בפאתי נמל התעופה. במרחק של כמה עשרות מטרים התפוצצו פגזים תורכיים ל־אורך הכביש.

לפתע נשמעה נהמת מטוסים ו־הפסיקה את שיחתם של החיילים והקצין. „הבנין שבו אנו נמצאים זו המטרה הבאה שלהם", הזהיר הקצין, שהציג עצמו כמפקד הכוח היווני המאבטח את נמל־התעופה. „לפני שעתיים הם הפציצו את בנייני הקסרקטין כאן", אמר והצ־ביע ביד לעבר ענן העשן השחור שעלה מבנייני המחנה הצבאי. „הם פגעו גם בפינים" (אנשי כוח האו"ם).

הקצין היווני קידם בברכה קבו־צה של עתונאים שהגיעה לנמל התעופה ושמח לתת הסברים על ההתקפה התורכית המחודשת. „פתאום הופיעו ארבעה טנקים ממש ליד הגדר, דרומית־מערבית לשדה. שתי יחידות של חיילים תורכים התקיפו באותה עת ל־כיוון אחר, אך נאלצו לסגת כש־נתקלו באש שלנו. עכשיו מחזי־קים התורכים בבאר־ארקאדיה, קבארס יהדע העומד בקירבת נמל־התעופה.

התפוצצויות פגזים

„מה רוצים התורכים?" שאלו העתונאים את הקצין היווני. הוא גלגל בשפמו השחור והשיב: „הם ניסו לסחוט אתנו בדרך דיפלו־מטית, ועתה הם מנסים בדרך זו. אני לא סבור שהם רוצים לכבוש את ניקוסיה, כי יש שם יותר מדי שגרירויות זרות ויהיו להם צרות צרורות".

בטרם סיים הקצין את דבריו, שמענו במקלט הרדיו אזהרה של התורכים שהם מתכוונים להפציץ את הרובע היווני בניקוסיה כתג־מול על הפצצת מרגמות של ה־יוונים ברובע התורכי.

תוך כדי שיחה קרבו ההתפו־צצויות של הפגזים אל המקום ש־בו נמצאנו, אך הקצין הרגיע את העתונאים. „אנו נמצאים במקום בטוח למדי, אלא אם כן יגיעו גם מטוסי הקרב שלהם".

חאפז אסד העל[...] מינה רמטכ"ל [...]

השינויים בצמרת השלטון ב[...] מעידים על התמודדויות פ[...] וצורך לחזק את המשטר

מאת אפרים מאיר

השבוע הופיעה סנו־נית ראשונה של חי־לופין בצמרת הסו־ריה, המבשרת ככל הנראה, שינויים נוספים, ו־משקפת התמודדות מבית לקראת התמודדויות מדי־ניות וצבאיות — מחוץ.

אופי המינויים החדשים מצביע על תהליך מכוון, מבוקר וזהיר. יזום על־ידי שליט סוריה, גנרל חאפז אסד.

* חכמת אלשהאבי, בן 45, ש־נתמנה רמטכ"ל צבא סוריה, הוא מוסלמי־סוני מחאלב. את מרבית שירותו בצבא סוריה עשה בתפקידי מודיעין. ערב מלחמת ששת הימים שירת בתפקידי שדה. בשנת 1968/9 היה נציג סוריה בוועדת שביתת־הנשק, בשנת 1969 חזר לשרת ב־מודיעין הצבאי ולאחר מלחמת יום הכיפורים עמד בראש המשלחת ה־סורית לוושינגטון לשיחות עם קי־סינג'ר בעניין הפרדת הכוחות. אחרי כן השתתף בשיחות הפרדת הכוחות עם ישראל. הוא ידוע כאחד מנאמני אסד ושימש בשליחויות שונות ל־חו"ל מטעמו.

* ליוואא נאג'י ג'מיל, מפקד חיל האוויר, נתמנה סגן נוסף לשר הבט־חון מוסטפה טלאס. נאג'י ג'מיל, בן 43, הוא מוסלמי סוני מדיר א־זור.

מוסטפה טלאס
שר ההגנה של סוריה

עבר אימוני טיס אך לא סיים קורס טיס ושירת בעיקר כקצין מבצעי בחיל האוויר. בינואר 1970 מונה כממלא מקומו של מפקד חיל האוויר. הוא איש מפלגת הבעת' ומנאמני חאפז אסד, ובתור שכזה היה אחראי על כל אנשי המודיעין והבטחון ה־פנימי בסוריה. כן היה לו חלק ב־תפקידים מדיניים.

* הרמטכ"ל היוצא, יוסף שכור, מונה גם הוא סגן שר ההגנה בנוסף לסגן הקודם, גנרל עוואד באג.

שכור הוא נוצרי יליד חומס, בן 46. היה קצין תותחנים וב־1963 היה מפקד החזית מול ישראל. בשנים 1964—1967 היה נציג בכיר של סו־ריה בפיקוד הערבי המשותף והנו־כך נתמנה קצין מבצעים. ב־מארס 1972 נתמנה לרמטכ"ל. גם הוא מנאמני אסד, אך איננו נחשב איש בעת' מובהק.

● להרגיע את המוסלמים

השלושה שנתמנו כולם תושבי צפון־סוריה, כולם מנאמני נשיא סו־ריה ומבצעי מדיניותו אך אינם מזוהים עם מנגנון מפלגת הבעת', ורובם מוסלמים סונים, ומאפיינים אלה עולים בקנה אחד עם מגמותיו של נשיא סוריה להשיג קונסנזוס לאומי נרחב במקביל לחיזוק מעמדו בצבא.

אכן, זו פעם ראשונה ששני מוס־למים סונים צורפו לצמרת השלטון הסורית. קודם היה שר ההגנה, טלאס, מוסלמי יחיד עד כה. חאפז אסד, שהוא בן המיעוט העלאוי השליט, ביקש כנראה לשכך באורח זה את התסיסה העדתית בקרב הרוב המוס־למי־סוני אשר מתנגד לשלטון המי־עוט ואשר התקומם אשתקד בצמרת המדינה נגד מדיניותו החילונית של מפלגת הבעת' הסוציאליסטית, שלא קבעה בחוקה את האיסלאם כדת הרשמית של המדינה. באותה עת אף נעשה נסיון להתנקש באסד, נערכו מעצרים רבים והוצאו להורג עשרות קצינים מוסלמים־סונים.

באמצעות מינויו — של השלושה בגויו הרמטכ"ל מחזק חא־פז אסד את שליטתו בצבא בצינו־רות הפיקוד הצבאיים ולאו דווקא המפלגתיים („פוליטרוקים" של מפל־גת הבעת').

צעדיו של חאפז אסד לחיזוק מע־מדו נובעים כנראה מקושיין בהשגת

הרמטכ"ל חיכמ[ת ...]
מוסלמי סונ[י]

תמיכת מפלגת הבעת' שהודגם בדיונים ה[...] ההרום של ההעהמ[...] מפלגה זו בסוף מ[...] חתימת ההסכם על[...] עם ישראל. עוד ב[...] על מגמותיו של אסד [...] ותתכר שמו של רא[...] צבאי דאז הרמטכ"ל [...] אלאיובי. קדם לכך במפלגת הבעת' סב[...] כפלגתיה שהחליף [...] שלה.

● אמצעי להסגת י[...]

מצב דומה שנו[...] מתמיכת מפלגת הבע[...] 1970. הפלג הצבאי [...] נחל מפלה במסגר[...] של הבעת' מאז [...] ראשות צלאח ג'דיד, [...] אסד את השלטון ב[...]

ואכן אסד מבסס א[...] צרת מדיניותו ומשמ[...] לייחס דווקא למינוי[...] שהאבי, אשר ניהל [...] וושינגטון על הפרדת[...] ותו ב„שיחות ההפרד[...] (גם המתונים האמר[...] כשיחות ההפרדה).

נשיא סוריה הבהי[...] בפומבי בהכריזו: [...] קנה שוועידת ז'נווה [...] יציל להביא נסיגה יש[...] מקומים בכבוות שכך [...] בלבד שנלך לז'נווה [...] כל מאמץ להשיג של[...] קיימא באיזור.

אסד מתכונן עתה [...] גה הערבית, שתקום [...] כלי־התקשורת הסורית להקף את ארה"ב מא[...] דש היחסים בין שתי [...] המעצמה הסור', צ[...] יהיה אפשר להאריך [...] כות הדורום באזור ה[...] נוספת אחר נובמבר.

אולם מפלגת הבעת [...] סורי הורגלו בימות [...] ישראל, הציונות וארה[...] לות על הדעת, כי הש[...] יות הצמרת יחולל ב[...] בדעת הקהל הסורית. [...] הבעת' יעץ לערבים [...] חמה התחילה.

הצורך לרכוש את ד[...] מוסלמית בוודאי יאלץ [...] נות להפגין תקיפות ו[...] מודע לאפשרות זו הם [...] לא רק כמשען למשט[...] ככלי נשק נגד ישראל

● הצבא עלו[...]

הצבא המונה 150 אל[...] בתהליך התעצמות. חיל [...]ר גדול ומונה 400 [...] מהסוג „מיג 23" — [...] הכיפורים היו לסורים [...] 222 מהם השבוהם בח[...] סורי 2,000 טנקים כה[...] כמספר שהיה לו לפ[...] לסורים 40 סוללות טילי [...] מדגם „סי.א. 2" ו־„ס.א. [...] קרקע־קרקע ארוכי טוו[...]

הצבא הסורי הוא צב[...] בריו משתבחים בהדיש[...] שערי דמשק ובמלחמת [...] סותה באלצה ישראל ל[...] שיה במלחמת יום הכיפ[...] להם. תחושה זו, השואב[...] מדיניות בריה"מ הסיוע[...] שהיא מגישה, עלולה [...] את הצבא הסורי לפעול[...] הישגים צבאיים בשטח.

למהלכים פוליטיים פ[...] מיקה משלהם. עד כה [...] אסד לתמרן את משמר[...] השונים בסוריה ויציבות[...] שרשה עקב כשלונו ב[...] הכיפורים. אם יצא מתה[...] פנימית הנוכחית כשידו [...] יהיה פנוי לעסוק בבעיות[...]

[...] בלונדון והל[...]

[...] רבין לאלו[...]

„פרסום ארמון" בע"מ

למד מקצוע בבית־ספר מוכר
נפתח קורס
למסג'יסטים/ות
* השתלמות בשיטה יפנית
בבית הספר למסג' אורן
בניהולו של מר מ. צ'יצ'יאן
הרשמה: אורן באולינג, תל־אביב
רחוב אבן גבירול 130, טלפון 253923, 261760

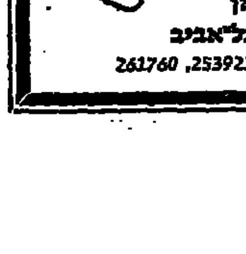

למכירה
לילנד דבל בקאקט
שנת ייצור 63, מנוע אחרי שיפוץ כללי.
לפנות טל. 051-2297

למכירה
אבקת חלב הולנדית
ממקור — בסיטונות
באריזות של 1—2,5—5 ליברס
טלפון 03-721294

בית מסחר ספרים
וספריה מבוססת
במרכז תל־אביב
למסירה (דמי מפתח)
טלפון: 763761.

בנק א"י בריטניה: סיכום שני

הכשלון בלונדון והלחצים בישראל

מאת יובל אליצור

איש עסקים יהודי אמריקני ממדינת אינדיאנה שביקר זה עתה בישראל כחבר במשלחת מנהיגי ה„בונדס" נתבקש לפני צאתו על ידי אחד ממנהלי הבנקים בעירו לבדוק בעת ביקורו בירושלים ובתל־אביב מה סיכוייו של הבנק לגבות את הפקדון שהפקיד בסניף „בנק ארץ־ישראל בריטניה" בלונדון. בירושלים נאמר לאותו מנהיג ה„בונדס" שיפנה את ידידו הבנקאי ל„בנק אוף אינגלנד" בלונדון.

נדבן יהודי [illegible]. הבנק בעירו, שבו מחזיק אותו נדבן חלק נכבד מן המניות שלו, הפקיד סכום גדול יותר בסניף הלונדוני של „בנק א"י בריטניה" והנדבן רמז, בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים לפקידים בכירים ישראלים שעמם נפגש, שאם יפסיד הבנק הקטן מעיסקת הבנק בלונדון ייאלץ להעמיד למכירה בשוק את מלאי אגרות ה„בונדס" שהוא מחזיק בהן ואולי ישפיע הדבר גם על כמות ה„בונדס" שיהיה מוכן לרכוש השנה.

טיעונים דומים היו בפי נציגי בנק של מדינה מסוימת, שישראל נודעה מאוד על שמירת יחסים עמה. גם הם יודעים שהכתובת ללחצים אינה ב„הולבורן ויאדוקט", מרכזו של „בנק א"י בריטניה" בלונדון ואף לא בבניין האפור המגושם, הבנוי בסגנון סטיבנזי־יוני של מרכז ה„בנק אוף אינגלנד", אלא בירושלים, שמנהיגיה הכלכליים חרדים כיום יותר מתמיד למוניטין של ישראל בשוקי הכספים בעולם.

לא טרחו לבדוק

עד כה נוקטת ישראל בעקביות עמדה נוקשה למדי לגבי תביעותיהם של כ־60 בנקים מכל העולם שהשקיעו בסניף הלונדוני של „בנק א"י בריטניה" כ־34 מיליון לי"ש ומתביעותיהם של מפקידים יחידים, בהם יהודים טובים מלונדון, מגלזגו ומלידס, שהפקידו בבנק הכושל כ־3.4 מיליון לי"ש.

ההסבר לבנקים, וכן ליהודים שבאו להפגין ליד משרדי בנק ישראל, שישראל אינה רואה את עצמה אחראית להפסדי הסניף הלונדוני של הבנק, שפעל כסוחר מוסמך לפי תקנות הפיקוח הבריטיות משנת 1946 ועמד תחת פיקוחו של ה„בנק אוף אינגלנד".

בפי הישראלים יש טרוניות על אותם מפקידים, וביחוד הבנקאים שביניהם, שלא טרחו לבדוק את טיבו של הבנק בלונדון והפקידו לרשותו סכומים גבוהים למדי, שכן גם לפי פרסומי הבנק עצמו היו ההלוואות לזמן ארוך שהעמיד לרשות לקוחותיו (היום ידוע כי „לקוחות" אלה הן החברות הרשומות בוואדוז, שהיו בשליטת מנהלי הבנק בלונדון ובתל־אביב) את עיקר נכסי הבנק.

במאזן הסניף הלונדוני של הבנק לסוף דצמבר 1973, למשל, נרשם כי מתוך סך נכסי הבנק המסתכמים ב־54 מיליון לי"ש (ועוד כ־8.7 מיליון לי"ש המופיעים בשני צדי המאזן כפקודות למתן הלוואות ללקוחות), ניתנו על ידו כ־35 מיליון לי"ש כ„מקדמות ללקוחות וחשבונות אחרים" ועוד כמיליון לי"ש הועמדו לרשות חברת־האם בתל־אביב כ„חשבון שוטף".

כל מפעל ישראלי המקבל הלוואה מבנק יודע כי הבנק אינו מסתפק בכך שהוא משעבד לרשותו את כל רכוש המפעל, אך גם חוקר את עסקיו, תוהה על קנקנם של מנהליו ומדי פעם, כשמתעורר חשש, מפעיל לחצים ומנסה לקבל את כספו בחזרה עוד לפני המועד שנקבע לפרעון.

והנה, כאן העמידו בנקים גדולים ומכובדים סכומים של עד ל־400 מיליון לי"ש כפקדונות בבנק קטן בלונדון, שלא טרח כלל לפרט במאזנו מה יעשה בכספי הפקדון ומדוע מצליח דווקא הוא לשלם ריבית גבוהה יותר עבור הפקדונות שהוא מקבל.

כשהיה מנהלו של הבנק בישראל נשאל יהושע בן־ציון בכספי מי נעשו ההשקעות במניות „ג.ס.או." למשל, שעליהן נמסר כי נצבר עליהן רווח של כ־23 מיליון דולר, התשובה היתה בדרך כלל כי הבנק פעל בשם לקוחות, ובעיקר בשם משקיעים שפעלו עם המשפחה „קבוצת ויליאמס". הידיעה ניתנה, שהבנקים שהפקידו מיליונים רבים בבנק בלונדון ישקיעו עוד סכום מסוים כדי להחזיקה אחרי משקיעי „קבוצת ויליאמס" וישתדלו לבדוק מי הם ובאחורי אילו חברות הם מסתתרים.

אמנם, אנשי כספים מעדיפים לרוב את הנסתר. אך יש להניח כי משהו בכל זאת ניתן היה לגלות בכל אותן שנים אילו באמת היה נמצא מישהו שיטרח.

30 מיליון מארק

עמדתו הביקורתית של בנק ישראל כלפי המוסדות הפיננסיים המנסים עתה להפעיל עליו לחצים ולדרוש ממנו שיכסה את הפסדי הסניף הלונדוני של „בנק א"י בריטניה" היתה יכולה להיות בעלת תוקף מוסרי אילמלא נמצא בנק ישראל עצמו ברשימת הבנקים שנפלו בפח, אילמלא הפקיד באותו סניף לונדוני, בתחילת 1972, סכום של 30 מיליון מארק, כלומר כ־12 מיליון דולר לתקופה של ארבע שנים.

כאשר מדגיש בנק ישראל שאותו סניף לונדוני של הבנק הכושל היה בנק אנגלי לכל דבר ובכך מאשים למעשה את „בנק אוף אינגלנד" בהזנחת חובתו לפקח על הבנקים הוא גם מזמין כלפי עצמו ביקורת דומה נוסח: „ואתם, כלום לא הוטלה עליכם חובתכם לפקוח עין על עסקיו של הבנק בשעה שהפקדתם סכום כה גדול בבנק זה?"

ואכן, הרוב בוועדת הכספים של הכנסת, אשר בסיכומיו סמך את ידיו על עמדת בנק ישראל בפרשת „בנק א"י בריטניה", הביע „צער" בפרשת 30 מיליון המארק. האם כשגגה זו הוא המגד די לחייב את נגיד בנק ישראל, משה זנבר, להסיק מסקנות אישיות?

אין ספק שנושא זה ישוב ויעלה לדיון בזמן הקרוב לאחר שהאשמות רבות אחרות נגד הבנק המרכזי, אשר הועלו נגדו במרוצת השבועות האחרונים, ירדו מעל הפרק כשיתברר שהן חסרות יסוד או נטולות חשיבות.

יש להניח כי הכשלון הזה יעמוד למר זנבר לרועץ גם כאשר יתחדש הדיון בהצעה לתת לשר האוצר, או לוועדה של שרים, דריסת רגל בהחלטות של השקעת יתרות המדינה, החלטות הנתונות כיום אך ורק לשיקול דעתו של נגיד הבנק, החייב בהתאם לחוק רק לדווח בנושא זה לוועדה המייעצת של הבנק.

רק ביצה אחת

איש אינו טוען כי העברת סמכות ההחלטה בנושא סבוך וחמור זה, הטעון ידיעה מקצועית רבה והחלטות יומיומיות ומחייבות לעתים להתקבל במהירות, מבנק ישראל לגוף רחב יותר, תבטיח ביתר הצלחה ותמנע תקלות דומות בעתיד. אך השינוי מחלק את האחריות וגם בכך יש לדעת רבים חשיבות לא מעטה.

ההסבר העיקרי בפי אנשי בנק ישראל להחלטתם להפקיד את 30 מיליון המארק בסניף הלונדוני של „בנק א"י בריטניה", הוא שכאשר מוטל על הנגיד להשקיע סכום המתקרב לשני מיליארד דולר, וכאשר חוק בנק ישראל מטיל עליו מגבלות מסוימות (אין למשל להשקיע את היתרות ברכוש קבוע או במלאי של חומרי גלם, אלא רק בצורה של פקדונות במוסדות פיננסיים), אין בכך כל רע אם פחות כאחוז אחד מסכום זה מושקע בפקדון שאמנם יש בו סיכון מסוים, אך התשואה שלו גבוהה מזו המתקבלת מפקדונות אחרים.

כל יועץ לעניני השקעות, אומרים אנשי בנק ישראל, מייעץ ללקוחותיו ל„גוון" את תיק השקעותיהם ולכלול בו ניירות־ערך שיש בהם תשואה גבוהה, הציבור מקיים בצד ניירות־ערך שמרניים שתשואתם נמוכה ובטיחותם גבוהה.

„היפוזרי בהשקעות — אומרים בדרך כלל יועצים להשקעות — הוא כאשר שמים את כל הביצים בסל אחד. אך כאשר מדובר בביצה אחת מתוך למעלה ממאה, יש לראות זאת כ„סיכון סביר".

על קבלת טיעון זה מקשה העובדה שכאן אין מדובר במשקיע רגיל אלא בבנק ממלכתי שמטרתו לא להיות גובה התשואה אלא בטיחותה של ההשקעה. משום כך עוררה בחוגים פיננסיים תמהון מסוים המחמאה שנתנה ועדת הכספים של הכנסת לבנק ישראל, בשבוע, אותה על הרווח של למעלה מ־250 מיליון דולר שהפיק אשתקד מהשקעת יתרות המדינה.

רווחים אלה הם עובדה משמחת, אומרים אותם חוגים, אך לא לשם כך הופקדו יתרות מטבע־החוץ של המדינה. יש לזכור עוד שההשקעה ב„בנק ארץ־ישראל בריטניה" היתה לארבע שנים — טווח רחוק ומרתיע כשמדובר בהשקעת פרט, ורחוק עוד יותר כשמדובר בכספים של מדינה שמצבה נתון בשינויים מתמידים.

בקשה „לשקול מחדש"

במרוצת השבועות האחרונים הושמעה גם טענה כי אילו ירד מעל ראשו של נגיד בנק ישראל צילם של 30 מיליון המארקים שהופקדו ב„בנק א"י בריטניה" לא היה הבנק הממלכתי מגיע כל כך לביקורת בדבר המוטיבציה לצעדים שנקט, ולא היה עולה חשד שפעל כפי שפעל ומנע את מכירת הבנק כיוון שרצה „להתנקם" במנהליו הקודמים.

אלא שביקורת זו על בנק ישראל אינה משכנעת כלל מי שעקב מקרוב אחרי הצעדים שעשה הבנק הממלכתי מאז החליט, אור ל־9 באוגוסט על תפיסת הבנק. אילו רצה מר זנבר להעלים את הפקדה הבלתי־נבונה היה נותן את ידו למכירת הבנק הכושל ל„בנק המזרחי המאוחד" ול„בנק הפועלים" אפילו תמורת ערבות בלתי מוגבלת להפסדים, ובכך אולי היה עולה בידו לטשטש מה שאירע באמת ב„בנק א"י בריטניה" ואולי גם לטשטש את פרשת 30 מיליון המארק.

כאמור, בנק ישראל הודיע ל„בנק אוף אינגלנד" ב־2 באוגוסט שלנוכח מצב הסניף הלונדוני של הבנק הכושל, כפי שנתגלה מדו"ח רואי החשבון „בינדר את המליך" אין הבנק הממלכתי הישראלי רואה את עצמו אחראי להתחייבויות של הבנק הלונדוני. שדר זה עורר תגובה של צער מלונדון, והיא ביקשה „לשקול מחדש" את עמדת הבנק הממלכתי הישראלי. כפי שציינו כמה מהמשקיפים בדבר היה הטון של התגובה הבריטית הרכה יותר „מגאוותי" מן הדרישה והתרעומת שהעלה ה„בנק אוף אינגלנד" בשעה שהכשלון נתגלה בראשונה בראשית יולי.

וכאן יש לציין תופעה מוזרה: לעתונאי שעמד בקשר עם חוגי ה„בנק אוף אינגלנד" נאמר שהבנק הממלכתי הבריטי, המעוניין למנוע נזקים למפקידים בלונדון ועם זאת חושש מתקדים מסוכן אם יבוא לעזרת הבנק הכושל, יהיה מוכן לפשרה מרחיקת־לכת אם יהיה מוכן „לתרום" לשיקום הסניף הלונדוני של „בנק א"י בריטניה". אך אנשי בנק ישראל בירושלים טוענים כי שום הצעת פשרה לא הגיעה אליהם וכי אין ה„בנק אוף אינגלנד" צריך להרחיק לכת כדי למצוא „מקשרים" להדברות עמו.

אות משר המשפטים

מתקבל רושם שכל אחד מן הבנקים הממלכתיים מחכה שהאחר יעשה את הצעד הראשון. נראה כי נגיד בנק ישראל, משה זנבר, מצפה לאות משר המשפטים חיים צדוק, שכן גם אם יסכים הבנק הממלכתי הישראלי לבוא לכלל הסדר כלשהו עם „בנק אוף אינגלנד" אסור לו — כך סבורים בירושלים — לקבל על עצמו אחריות חוקית כלשהי.

אם יש בישראל נכונות להסדר בעניין הבנק בלונדון, הרי זה מתוך החשש לעימות עם „בנק אוף אינגלנד", העלול לפגוע במעמדה הפיננסי של ישראל בלונדון, וגם משום שישראל אינה יכולה להרשות לעצמה להסתכסך עם עשרות בנקים ברחבי העולם, אפילו הם, ולא הוא, אשמים בהשקעתם הכושלת ב„בנק א"י בריטניה" בלונדון. תלותה המוחלטת של ישראל בסיוע חוץ מגבירה את פגיעותה ומחייבת אותה לכבוע הקטנתם של גורמים פיננסיים זרים, אפילו אינן צודקים.

חוגי בנק ישראל רומזים כי ישראל כבר ציינה מהו בסיסה של הפשרה שתהיה מוכנה לה: היא הביעה נכונות „לתרום" כ־25 מיליון דולר להסדר שיהיה בו לשקם את „בנק א"י בריטניה" בישראל ובלונדון.

אם יתברר בנגעים עם קונים פוטנציאליים שהסכום הדרוש לשיקום גדול יותר, יהיה ה„בנק אוף אינגלנד" חייב להעלות את הנדר כתו ויש להניח כי מחשבות בנוסח זה נגסרו השבוע לקבוצה הדעה של קונים־בכוח שהופיעה השבוע, ובה שני גורמים בריטיים אשר ללא ספק החליפו מלים עם חוגי ה„בנק אוף אינגלנד" לפני בואם לישראל. פשרה בין שני הבנקים הממלכתיים על בסיס זה תהיה קונסורציום של מוכרים כנגד קונסורציום של קונים, המתארגן אף הוא.

בן ציון שותק בכלא

היש עוד סיכויים למכור את הבנקים בלונדון ובתל־אביב? השבוע נעשה עוד צעד להביא את הנושא לידי הכרעה. אנשי בנק ישראל החלו בתהליך החיסול הסופי של הבנק העשוי להסתיים תוך שלושה שבועות, ואם עד אז לא יקום גוף רציני של קונים ייסתם הגולל על „בנק א"י בריטניה" ואפשר יהיה להתחיל בסיכום הסופי של הנזקים.

המפתח לכל פתרון נשאר גם השבוע בידי מנהליו הקודמים של הבנק הכושל, וביותר בידי יהושע בן־ציון היושב עדיין בכלא רמלה ובידי מי הרי לגבי הללו יודעים את תעלומות החברות הרשומות בוואדוז ובנראה גם יודעים את היקף נכסיהם ואת הסיכויים שיעמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנקים בשווייץ ו„בנק א"י בריטניה" בלונדון. אין להניח שמישהו יהיה מוכן לקבל על עצמו את התחייבויות הבנק מבלי לדעת את „מהות ואחורי".

יש להניח גם כי מעמדו המשפטי של יהושע בן־ציון היה משתפר אילו שיתף פעולה עם חוקריו והיה מוסר פרטים על רכוש החברות ומיקומו. כל עוד לא נתגלו הפרטים הללו וכל עוד לא נמצא קונה ל„בנק א"י בריטניה" בתל־אביב ובלונדון עומדת ישראל לפני הסיום של הפסדים גדולים, להנזים בדיוק והסכנה למעמדנו הפיננסי ברחבי העולם.

הפתרון הסופי

לא תהיה מלחמה. כך החליטו ראשי מדינות ערב בפגישה סודית שערכו השבוע בקהיר.

החלטתם נפלה לאחר דיווח ששמעו מפי ראש המודיעין של המטות המשולבים ומפי מומחה לתחבורה.

חלק ניכר מהמשאבים שהופנו לקניית נשק, ישקיעו הערבים מעכשיו בקנייה מכוניות נוספות. המלך פייצל הבטיח לתרום 100 מיליון דולאר לקרן ה„פרייבטים".

מכוניות הנוספים תסופקנה למדינת ישראל חינם אין כסף באמצעות „קרן למען פיתוחה של ישראל" שתוקם בפאריס. הקרן תפעל במסווה של מוסד צדקה יהודי, אך תמומן על־ידי ממשלות ערב.

המפנה הדראמאטי במדיניות הערבית חל כאשר מומחי תחבורה מצריים גילו, כי לפי קצב תאונות הדרכים בישראל, יאזלו רוב תושבי המדינה עד שנת 1985 והשאר יהיו נכים. מספר ההרוגים מגיע כבר עתה ל־14 ביום — כפליים כמספר ההרוגים של צה"ל בעיצומה של מלחמת ההתשה בין ישראל למצרים. לפי הקצב הנוכחי, יש לצפות לכך, כי בשנה הבאה יגיע מספר הקורבנות בתאונות דרכים ל־52 נפש בכל יום ולכך יתווספו עוד כ־250 פצועים, שמהם 125 ישארו נכים.

„התפתחות משמחת היא — קבע הדו"ח של מומחי התחבורה המצריים — כי נהגים שהיו מעורבים בתאונות קטנות החלו להרוג זה את זה. אמנם מספר הרציחות בין הנהגים הוא עדיין מועט יחסית, אך עם סתימתם הגורמית של עורקי התחבורה גובר המתח בכבישים ויש לקוות, כי במרוצת הזמן יתפתח ענף זה של רצח למימדים משמעותיים".

ביחוד שיבחו המומחים הערביים את הנהגים הצבאיים בישראל, המהווים סכנה הרבה יותר חמורה לתושבי המדינה מאשר לצבאות ערב.

אף כי התחזית לחיסולה העצמי של האוכלוסיה הישראלית נראית מעודדת ביותר, החליטו ראשי מדינות ערב לתרום את חלקם לזירוז התהליך. בקרוב יתחילו להגיע לישראל מכוניות פרטיות במספר ניכר. כדברי הנשיא סאדאת: „הבעיה המזרח־תיכונית תמצא את פתרונה הסופי לא בחזית המצרית ואף לא בחזית הסורית, אלא בכבישי המדינה הציונית".

שולמית הראבן ● גורל הפשע וקנה־המידה הכפול

לאחרונה עדים אנו לזעזוע הפוקד רבים, כעדותם, נוכח מעשה התעלול המאקאברי־בקולם של חמשת תלמידי הרפואה והתפרסמותם המפורסמת. כיון שהושמעו כבר כל כך הרבה דעות של הוקעה וסלידה גמורה, יורשה נא לכותבת זו לשאול כמה שאלות של סקפטיות; מאת, שוב, לא סקפטיות ביחס לעצם הזעזוע, שכן נאמנה עלינו עדותם של אנשים שאכן זועזעו, אלא בקשר לקנה המידה השיפוטי שנתגלה פה.

אין אנו באים לשפוט את הסטודנטים: יש מוסדות שיעסקו בכך ולא נגנה להיות חכמים יותר מהם. אין אנו באים לשפוט את האוניברסיטה ואת מוסדות הרפואה למיניהם: הללו כמעט צריכים, אקס אופיציו, להביע בכתב ובעל־פה את כל אשר הביעו. אבל אנו, התואבים אולי את ההגדרה הצרפתית המפורסמת של „האדם הבינוני המוצעי", או אולי האדם החושב הממוצע, האוהב חיים ומכבד חיים, רשאים שלא לקבל כל קביעה כפשוטה האי־ראציונלי, ולהציג שאלות.

ראשית: כאיכותי מת קרוי מת? כאשר המלט, בתיאטרון, מחזיק בידו גולגלת מת, ואת לא לשם מחקר אלא לשם אמנותו של מימוס — יש בכך ביזוי או לאו? (להקדים תשובה לשואלים: יש תיאטראות המשתמשים בדמה של פלסטיק, ויש המשתמשים בגולגלת אותנטית, להגביר את מתחו של השחקן). כאשר קבוצת נוער בטיול נתקלת בעצמות מתוך קבר ישן שחובל, ומשתעשעת בעצמות הללו, תוך בדיחות שחורות, יש בכך ביזוי או לאו? כאשר תלמיד אנאטומיה נוטל לביתו שלד, לצרכי לימוד, ותוך־כך מציב נר בתוך הגולגולת לצרכי אפקט דרמאטי בעת ארוחת ערב סטודנטים מאולתרת — ביזוי או לאו? ואם כן: עצמות כן, רקמות מתו לא? היכן הגבול?

נרחיק לכת: שוד קברים, תוך פיזור עצמות, היה אולי אחת מצורות השוד המקובלות ביותר בארץ, והרבה אוצרות ארכיאולוגיים נצלו בדרך זו. כאשר מצא ארכיאולוג קבר חשוב, והוא שודד ותטרות בו עצמות, האם הוא מודגש כדרך שהודגשו לאחרונה בארץ?

כלומר: גורם הזעזוע היה היסוד הקאניבאליסטי, וכמעט הוא לבדו.

הכותבת מבקשת לחזור ולומר שאין היא מתיחסת כעת לרצוי שהוא תמיד נשגב ונפלאי וכו', אלא מבקשת לבודד בתוך המצוי את יסוד הזעזוע ואת היסוד האי־ראציונלי שפקד אותנו.

●

להמשיך: קאניבאליזם — מתי הוא נסלח ומתי לאו? כאשר קבוצת הספורטאים שמטוסם התרסק בהרי האנדים הניזונה במשך כמה שבועות מאכילת גופות חבריהם, כמצוות תלמידי רפואה אחדים שהיו בין הנוסעים וידעו מה יקרה לשרידי הנוסעים תוך זמן קצר אם לא יהיה להם מקור של חלבון — האם צורה זו של קאניבאליזם קיבלנו אם לאו? רובנו קיבל אותה בלא ערעור, שכן מדובר בפיקוח־נפש, ורבים אף טענו שאין הבדל בין אכילת בשר אדם במקרה זה, לבין השתלת איברים מגוף המת, לצורך הצלת הגוף החי. וידוע לכותבת שגם אנשים מסורתיים קיצוניים הסכימו להשתלות רשות להצלת ראייתם (ויש לדבר הרחבות).

בתנאים מסוימים, איפוא, מוכן קנה־המידה שלנו לקבל אפילו אכילת בשר אדם, אמנם איש לא היה רוצה שיקרה הדבר לו־עצמו; יש עדות קאניבאליסטית גם באחד מספרי ק. צטניק, כלומר — בעת פיקוח נפש, במצב קיצוני — מותר. לא יהרג ויעבור.

מתבקשת, איפוא, המסקנה שלא על קאניבאליזם אנו באים לדון ברוחותיהם של הסטודנטים הללו, אלא על קאניבאליזם (אם יוכח שהיה קאניבאליזם בפועל) שלא היה הכרחי, אלא נעשה בשל בדיחה, אמנם בדיחה אומללה למדי.

מבקשת כותבת זו הוכחה ואינה מוצאת: היכן הוכח לפנינו שיחס אל גוף מת יש בו כדי ללמד על יחסו של אדם אל גוף חי ומצון ריפוי? מה הקשר? מנין לנו שסטודנטים אלה — שהכותבת אף אינה יודעת מי הם — יהיו רופאים גרועים יותר, מסורים פחות לריפויו של גוף חי, נבדנים פחות בלבם מסטודנטים שלא עלתה בדעתם בדיחה טפשית דומה? אדרבא, יבוא מאן דהוא ויראה מחקר שנערך אי־פעם, אם הוא נערך, על הקשר בין התנהגות בחדר הדיסקציה של תלמידי רפואה לבין הצלחתם כרופאים לאחר מכן — ויתכן שנמצא שם כמה וכמה הפתעות. בעולם לא שמענו על חובת הרופא לכבד רקמה באשר היא רקמה. שמענו שחובתו לרפא — ומה אי אפשר לרפא — ושמענו על חובתו שלא להזיק, ועדיין לא שמענו למי הזיקו הכשת הבחורים, פרט לתקנון.

במקצוע הרפואה אינני מקצוע „יפה", או אלגנטי, עוסקים ברקמות, בהפרשות, בסרחון, בחולי שאך לעתים רחוקות אפשר למצוא בו פן כל יופי. כל צוד קשורים הללו באדם חי, בחולה, יש מסורה אחת הבכפרה על כל העיסוק הקשה והבלתי אלגנטי: הרצון לסייע לאיש זה ולרפאו, ובינינו, לעתים קרובות כאן, קיימת גם הדיעה איך לרפאו. כה בכל אלה מוצאים אנו בקטע רקמה בבחינה של פורמלין? איך יקשר אדם בין זה לבין נפש, חיים, פעילות, דיבור, כל מה שכבר איננו? מה לזה ולצורה? למי היה צריך לעזור כאן?

●

כותבת זו מציגה שאלות מבלי שתהיינה לה בהכרח תשובות לכולן. אבל היא מבקשה להבין מדוע על כריכיה של רוצח בארץ „מחיר האין־ערך" יותר בבחינה אי־ביה ההברהיה. אנו עוברים לסדר היום בארוחת הבוקר, ואילו היאור הקאניבאליזם־כביכול הזה, שלא היה כרוך בשום רצח, ולמעשה בשום נזק בגלוי, עורר את מה שעורר בארץ.

אם אילחץ לקיר, אומר: יתכן שלו הייתי בחדר הדיסקציה הזה, לא הייתי בין המבדרים; אבל לו הייתי בוועדה הצונבנת, גם לא הייתי מצילה בחמשת האנשים את כל ספר החוקים והאתיקה הרפואית, כדרך שהצילו. בעשותה עבירה נגד ערכי תרבות בסוריים, נגד הטעם הטוב, ספק בעיני עד היום אם באמת נעשה פשע, פשע גדול יותר מפשעו — כך בנבב — של מנתח לב ההריג מבמשפחה נבחרה אלפי לירות המרג צוות לילדים, באופן פרטי, והמחזיק לי־חבורתו התמיכה כל ההטיב בהפגת הורים. עד שאנו באים להבוא את כבוד רקמתם של אלה שכבר לא נוכל להחייתם, שבא נודיע קודם, ובהדר גודל לפחות דהבה, בשל אי כיבוד רקמתם החיה של אלה שאפשר וצריך להחייע, ואין אנו מושיטים באדישותנו? חולי כליות, לבשל? מתמפקים על דלתות מנתח לב, הבשבוק בחיים בתוך שיקולי ממון?

קנה־המידה הכפול זה הוא המפריע לכותבת זו, מפריע כמעט, להמשיל קולה עם המלבדים קטיגוריה על חמשת הסטודנטים, שאינם הגדולים בפושעי המדינה, אינם קופצי דבים, ולא הוכח כלל שיהיו בסופו של דבר רופאים גרועים כל כך. שירותם כחובשים בעת מלחמה יהוי"ל הוא בעיני עדות נאמנה יותר לכשירותם, או אי בהירותם לעקרון העזרה וקדושת החיים, כאותו מעשה מקברי־שם, חסר טעם, אך לא נפשע, בחדר הדיסקציה בירושלים. יתכן כהוהלם שאי־כיבוד אבריו של ערכי החיים אצלנו הוא הבד העני של ההדרהעות המפורזת בשל אי־כיבוד רקמה מתה; ואין זה קנה־מידה שיש לקבלו.

מתכבדת להזמין
עולים ו״ותיקים מארה״ב וקנדה
ל„שבוע קליטה" - בית פתוח
ביום א, 18 באוגוסט
* כיבוד קל *
מארחים ישראלים־ותיקים יצטרפו לשיחות רעים (באנגלית)

איזור באר־שבע — 20.30
באר־שבע
מארח: ד"ר מ. כוגן, רח' רותם 8, עומר
מארח הכבוד: ע. בולקין
מארח: ל. פרלוב, מרכז קליטה א'
מארח הכבוד: א. סקלר
קבלת פנים עם ראש העיר, אליהו נאוה, בבית העיריה, יום ג', 20 באוגוסט, 8.30 בערב.
אילת
מארח: משפ' ל. באום, 1133/31
מארח הכבוד: ר. בראורי

איזור חיפה והצפון 20.30
איזור נצרת
מארח: משפ' י. מילה.
מושב שדמות דבורה (כביש כפר תבור — יבניאל).
מארח הכבוד: חברי המושב
טבעון
מארח: משפ' מ. ראיקוף, רח' הבונים 8
מארח הכבוד: י. מרגלית
קבלת פנים עם ראש העיר מאיר ברזורי, בבית העיריה, יום א', 18 באוגוסט, 10.00—11.00 לפנה"צ.
הקריות
מארח: משפ' ר. קרצמן, הגדוד העברי 63 א', קרית חיים
מארח הכבוד: א. פדה
חיפה
מארח: גב' ב. לרנר, רח' אלנבי 92, קרית אליעזר
מארח הכבוד: גב' ר. מור־סגל
מארח: משפ' ד"ר י. ויינר, רח' זמנהוף 21 א', אחוזה
מארח הכבוד: י. אברמס
קבלת פנים עם ראש העיר, יוסף אלמוגי, בבית העיריה חדר המועצה יום א', 18 באוגוסט, 10.00—11.00 לפנה"צ.

איזור נתניה — 17.00
נתניה
מארח: ד. דאו, המעפילים 12
מארח הכבוד: מ. יעסטר, י. פריש
קבלת פנים עם ראש העיר, אברהם בר־מנחם, באהל־שם, יום ג', 20 באוגוסט, 6.00—7.00 בערב.

איזור ירושלים — 20.30
ירושלים
מארח: ר. רוזנצוייג, שד' אשכול 20
מארח הכבוד: ר. עמרם, מ. טוטנאור
מארח: גב' ה. פלאוט, חובבי ציון 15
מארח הכבוד: א. הדרי, א. רמון, ז. מחסאי
קבלת פנים עם ראש העיר, טדי קולק בבית העיריה, יום ד' 21 באוגוסט, 6.00 בערב.
קיבוץ מעלה החמישה
התכנית החד שנתית של תנועת הנוער המתקדמת יארחו סטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים

איזור תל־אביב — 17.00
אשקלון
מארח: משפ' נ. פרמן, מבוא השיטה 22, אפרידר
מארח הכבוד: צ. בר־אמוץ
בת־ים
מארח: גב' ב. רובין, מעון רמת יוסף, רח' כמלסון 63
מארח הכבוד: מ. שגיא
פתח־תקוה
מארח: א. שניידר, בית זרובבל, רח' ההגנה 10
מארח הכבוד: גב' ר. הדס
רמת־אביב
מארח: משפ' מ. ברזל, רח' רבינא 1, נוה אביבים
מארח הכבוד: א. גליקמן
רמת־השרון
מארח: משפ' ג. גלזר, רח' הבונים 1
מארח הכבוד: גב' ח. בראורי
תל־אביב
סיור מטעם עירית ת"א לעולים חדשים — „היסטוריה, סוציולוגיה ואקולוגיה של תל־אביב" — תחבורה מובטחת מבית ברודצקי, רמת־אביב ומאודיטוריום ע"ש מן, ביום ג', 30 באוגוסט, בשעה 1.30 בצהריים (עד 6.00 בערב).

בחסות התאחדות עולי אמריקה וקנדה בישראל
סימה אלטמן, נשיאה — חנה גרינבאום, יו"ר ועדת קליטה
עזור לאחרים ותהנה בעצמך — הצטרף להתאחדות עוד היום!

מברקו של רבין לאלון

(המשך מעמוד 15)

ולבנאים — אומר טוקאן וסעיד נאבולסי), וקיים פגישות עם הנשיא ניקסון ושר החוץ וההגנה. כעבור זמן קצר הצהיר שר־החוץ הירדני זאיד, צאלח אבו זייד, שאפילו ירושלים אינה צריכה להיות מכשול בדרך לשלום עם ישראל („אל נהיה שבויים בידי מלים. אני חושב שהכרה בזכויותיה של ירדן בירושלים היא עצמה הישג. אנו מדברים על זכויות שלנו בירושלים ולא על ש ל י ט ה כפי שכמה אנשים נוטים לחשוב..."). ובאחד הראיונות הצהיר איש בכיר בחצרות הירדנית כי „אין ספק שניתן לערוך הסדרים (בירושלים), אשר יבטיחו לירדן מעמד מ ס ו ג כ ל ש ה ו בעיר". משמע, מהתבטאות כזאת לא היה צריך להסיק בהכרח, שהחזרת „ירושלים הערבית" לריבונותה של ירדן היא תנאי מוקדם לכל הסדר שלום עם ישראל. אבל באחרונה נשתנתה הנימה, הן לגבי ירושלים והן לגבי הימצאותה של ישראל ביהודה ושומרון. תמורה זו בעמדה הירדנית נובעת בלא ספק מן ההכרה של חוסיין בכוחה המדיני, אם לא הצבאי, של ירדן. הסורים מחזרים אחריו כדי להבטיח שלא יצטרף למצרים ויקל עליה להגיע להסדר נוסף עם ישראל. המצרים מחזרים אחריו מן הנימוק ההפוך, כדי לחלצו מידי סוריה החולמת על סיבוב נוסף במסגרת חזית מזרחית, העלול, כאמור, לסחוף לתוכו גם את מצרים. במעמד מבוקש זה מאמין חוסיין כי הוא יכול להיות תקיף יותר בהצגת הדרישות לישראל. וארה"ב חוששת מהיפתחות צבאית ירדנית ועתיקות מתלקחות מערכה פלשתינאית אלימה, שבתמיכה סובייטית עלולה לשבש את מהלכיה באזור — מנסה „להשפיע" על ישראל שתעשה משהו למען ירדן.

● המירשם של פורד

מה הן האפשרויות העומדות כיום בפני יצחק רבין?

מקובל להניח, שעמדתו הברורה בנושא הירדני־פלשתינאי ואי נכונותו ללכת לקראת הסדר חלקי, שיש עמו נסיגה, מושפעת לא מעט מעמדתו של השר ישראל גלילי, שהוא כיום המקורב ביותר אל ראש הממשלה בכל הנוגע להתוויית הקו המדיני בנושא זה.

אין ספק שנסיונו הרב והבנתו המדינית של גלילי מסייעים לרבין בצעדיו הראשונים כראש ממשלה, אבל יש לו גם „ייחוס עצמי". מבחינה מסויימת יש לו אף יתרון על פני גלילי. הוא מכיר את הזירה האמריקנית היטב מקרוב ובקי במוקדי ההשפעה בוושינגטון.

קרוב לוודאי, שינסה להסיק תועלת מחילופי הממשל בוושינגטון. אמת, התבטאויות של מדינאים, כשאינם נושאים במשרה מחייבת, אינם בחזקת שטרות, שפרעונם מובטח. ג'רלד פורד, בטרם היתנו לנשיא, דיבר על ישראל כעל „אחד המבצרים הגדולים" במזרח־התיכון נגד השתלטותה של ברית־המועצות עליו ומכאן החובה המוטלת על ארה"ב להבטיח ישראל חזקה. גם בשאלת הגבולות אמר דברים חשובים כשנשאל מה לדעתו המירשם הרצוי בתחום „הטריטוריאלי, בהקשר של הבטחת ישראל חזקה" אמר פורד: „אשר לערכים היותר מאשר את השיפוט לגבי גבולותיה של ישראל — לישראל זה".

ספק אם קיסינג'ר יסכים למירשם זה. וספק אם הנשיא החדש יהא מוכן לדבוק עתה באותה הצהרה. אבל גם אם בכוונה הגונה, כי בשל היעדר נסיון מדיני מעשי לפורד ינצל כוח השפעתו של שר החוץ קיסינג'ר אין זאת אומרת שהנותן לו יד חופשית. גם לפורד הטירון יש אינטרסים משלו. העובדה, כי הוא מבקש להיבחר מחדש פותחת בפני ישראל אפשרויות מסויימות.

לא יהא זה מוגזם להניח, כי אכן יצחק רבין הוגה באפשרויות הללו. רבין היה האיש שידע לנצל בימי שרותו כשגריר בוושינגטון את הכוח הפוליטי הטמון ב„קול היהודי" ולא רק במובנו הצר (שוחרי „לשריכת בחירות בארה"ב דרוש הון עתק, שבלעדיו אין מועמד ויהא מוכשר כאשר יהא, יכול בכלל לחלום על המשרה הנכספת של נשיא).

בנובמבר השנה יש בחירות לקונגרס ולשליש הסנאט. לאחר מכן מתחילה המערכה על... הנשיאות בארה"ב. אם יידע ראש הממשלה לנווט את הענינים בזהירות, תוך האמת והתאמה של המהלכים האמריקניים, אפשר בהחלט שיהיה בבחירות בארה"ב עוגן־הצלה מפני בחירות ב... ישראל.

יוסף חריף

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

■ מנחם בגין

אדרבה, נתבונן בעובדות

א.

הפעם ארשה לעצמי לרשום הערה מקדימה. רציתי לכתוב, השבוע, על המפנה בארצות־הברית ועל מוהר הדמוקרטיה מן הרודנות. השבתי לצרוך השואה, גם בצורת ספרו האחרון של סולז'ניצין, בין גילויו של חרושצ'וב, שלוש שנים לאחר מותו של סטאלין, על פשעיו שנמשכו שלושים שנה, לבין השנתיים של פרשת ווטרגייט וחילופי הגברי בבית הלבן. נוכח גילויים כאלה יש מקום לשוב ולהביע התפעלות מכוחה של האמת, בכל המשטרים, אפילו אין היא מוקדמת. עמדתי גם לספר משהו על נסיון שנעשה אצלנו להעמיד את השרותים הנושאים פעל לרשות האזרחית הנבחרת, וכיצד הוא סוכל, בזמן היותי חבר הממשלה. הלקח מכל „הפרשיות" הוא, כי דווקא במדיניות יש לקיים עקרונות; הוא חשוב לצבים גדולים, כקטנים.

אבל... קצב ההתפתחויות המדיניות הוא מהיר. בעיותינו הלאומיות, הנוצצות לפתע, הן רציניות ודוחקות. החלטתי, איפוא, כי על ווטרגייט ומוסקווה ומשטריהן אכתוב כשאפנה, אפילו קיים החשש שמא לא אפנה; ואילו היום אבקש את אזרחי ישראל, ללא הבדל נסיונותיהם, להתבונן במצבנו המדיני. אבקש סליחה על אשר כתבתי על מה שלא אכתוב. ונעבור מיד לבעיות הנוגעות לנו בבישרנו.

✶

לאמבולת, שלפיה, אם נבטיח מראש ויתורים למדינות ערב, נגיע עמם להסכמי שלום, ניתנו, במשך ארבע שנים תמימות, כל הסיכויים להיבחן במציאות. עד יולי־אוגוסט 1970 פעלה ממשלת ישראל על פי העקרונות הבאים:

✶ נתבע הסכמת שלום אמיתי בינינו ובין מדינות ערב.

✶ הגיעור לשלום כזה הוא במשא ומתן על חוזי שלום חתומים.

✶ באין חוזי שלום, יקוים במלואו המצב שנקבע עם הפסקת־האש.

✶ הגבולות בינינו ובין שכנינו יקבעו בחוזי השלום.

הכללים האלה, המבעיים, המוכרים, המתנים, נשברו, בתולדיך של שריקה עצמית, תוך משלוש הקיץ של שנת 1970. אולי כבר נשכחה מלב רבים העובדה, כי עד אז הורה בעיקשות הממשלה, כי אם לא נשגמש בהלת נסיגה, לא תהיה שום התקדמות לקראת שלום. לפני ארבע שנים חל המפנה, שנדרש על ידי כל המומחים, בארץ ומחוצה לה, להשגת שלום. על פי יוזמת רוג'רס המפורסמת, התחייבה הממשלה בנסיגה. אבל אז עדיין התחייב בפנינו הנשיא לשעבר, כי לא יופעל עלינו שום לחץ להוציא אפילו חייל אחד (!) „משטחים כבושים", כל עוד לא הושג הסכם שלום חוזי.

במרוצת הימים, נתנו להבטחה נסיאוהיה, הגיגיה, לעבור מן העולם. בבהלי מדיניותנו הסכימו לנסיגות, בלי חוזי שלום, להם הסכמי שלום חוזיים. נסיגות אלו בוצעו על פי הסדרי ביניים, שאין ביניהם לבין שלום ולא כלום. הניסוי המדיני־מדעי, אם מותר לומר כך, נעשה עד תומו.

מאחר שנרשמו אזהרות כמויימות לפני המעשה, זכותי, אף גם חובתי היא, לשאול בדיעבד את אזרחי ישראל, האם הם חשים, כי בדרך בדוקה זאת, בה הוליכום מנהיגיהם, התקרבנו לשלום, להסכם עם אויבינו? ארבע שנות נסיון, עם כל ההוכחות הביניהן, הגלויות, והלא דבר הוא.

ב.

ההבטחה, כי התחייבות בנסיגות, או ביצוען, יקדמונו אל השלום, חזרו ונשנו בכל שלב של הכבישה הנפשית. עדיו זוכרים, כולנו, את הקיץ החמתו של שנת 1970. נאמר לנו אז במפורש, כי נפתח סיכוי ממשי לשלום; כי חל שינוי בעמדתה של מצרים; כי להפסקת האש יש דינמיקה משלה; באחד הימים אפילו שמענו הודעה רשמית, כי למצרים אין עוד אופציה צבאית נגדנו. הערכה מדינית זו ניתנה לנו בקיץ 1973. בעקבותיו בא עלינו יום הכיפורים... שברנו את הכלים. הבטחנו נסיגה. יזמנו הסדר ביניים. קיבלנו — מלחמה.

לשם הסחת הדעת מן האמת מנסים גורמים מסויימים להתכתב במלחמת יום הכיפורים, כדי להוכיח, כי דווקא העקרון, שלפיו אין נסיגה כלשהי בלי חוזה שלום, לא עמד במבחן. הסטטוס־קוו, הם אומרים, הביא לכך שהמצרים יצאו למלחמה הניגוזה.

אין לפנינו אלא נסיון הטעיה. העקרון הטוב עבד במבחן; נכשלו אלה שהיו מופקדים על קיומו. הסדר בה היא, כמובן, למחול הדדי. עוד באי נכבד, הכותב אף הוא בעתון כאררחי, ציין כי השאלה אשר הוצגה בכנסת: „למה לא גייסתם את המילואים, למה לא קירבתם את הכלים ל־" — תהדהד עוד זמן רב באזני הדור. חוסר התשובה לשאלה הוא המבחן הנורא.

למחרת יום הכיפורים הגענו למסקנה זו מתוך בחינת העובדות. ביסבכי חקירה עדיין לא עבדו לדרשותנו. בינתיים קראנו [illegible] ברכים. סודיים הם, לפי שעה. לא נגלה הכבס. אבל זאת מותר לנו לרכום, בלא ספק, על דעת כל קוראיהם: כזאב, נורא כזאב. כל מבגנו יכול היה להיות אחר, אלימלא אותה „רגיאה מבאלית". האם היא שהביאה את השינוי בסטטוס־קו, מדוע צריך לגנות אותו?

העקרון המדיני, החיובי והצודק, אשר שימש לנו חומת מגן, היה מוסף לעמוד במבחן; לא עמדו בו שומריו, שבויי המליצה „סבירות גבוכה".

ג.

אחרי מלחמת יום הכיפורים, יוחחלה באסון אי בהתייחסה בהדיפה האויבים, ביהם לנו הסכמי ההפרדה בדרום ובצפון. כוחות ישראל נסוגו גם מקוי הד־4 ביוני 1967, בלי הסכמי שלום. שוב הובטח לנו כמו לפני ארבע שנים, כי זהו צעד, אולי אף מכריע, לקראת השכנת השלום. רבו הסיפורים, כנראה בהשראתו של ד"ר קיסינג'ר, כי חלה תמורה יסודית בהשקפתה של מצרים; כי ההעגיינות היא לבניה, לא לבעייה ארץ ישראל; כי רצונה בשיקום ערי התעלה ולא בעימותים חיצוניים.

ההתלהבות לקראת השלום, שיצבה בהסכמי ההפרדה, השתפכה מדרום לצפון: אפילו בסוריה — נאמר לנו — חלה תמורה. לעיירה קונייטרה ישובו אזרחיה רבים והם יערבו, בעצם הימצאותם באיזור, לשאיפת השלום של דמשק.

לא עברו אלא חודשים ספורים, וכל הסיפורים האלה היו לאגדה של אלף לילה ועוד אחד. אין בקונייטרה אזרחים, אלא חיילים מחופשים. משני צידי התעלה נערכים הכרזי תקיפה. מדינות ערב מאיימות במלחמה רב־חזיתית. ממשלת ישראל, המושכת כפני כחוזל שני, מעריכה את האיומים האלה בסבירות גבוהה דווקא. בשבועות האחרונים לא פסקנו לשמוע אזהרות מבית מפני מלחמה קרובה, או קרובה.

בתנאים מיוחדים כאלה, שנוצרו הפעם בתקופת זמן קצרה מאד, יש זכות לשאול מי צדק בניתוח המדיני, מי נוכיח כי „הפראגמטיזם" שלו הוא אשלייה ילדותית. אבל את השימוש בזכות זו אפשר לדחות לזמן אחר, נוח יותר. עתה בדיין את העיקר. במהירות רבה התברר לעיני כל, כי נסיגות בלי שלום הביאו את קרבת המלחמה. עובדה נחרצת היא.

עלינו להוסיף ולהתבונן בעובדות המדיניות היסודיות. מה אומרים אויבינו? מהי שאיפתם, תירועה לנו כפיהם, בלא צורך לחפש בקורות סתר? הן זו השאלה העיקרית. כל נסיונותינו מזהירים אותנו מפני אי־הקשבה להודעותיהם של אויבי היהודים.

יכול, כמובן, אדם לומר: אינני רוצה לשמוע. מה בכך, אם אויבינו מודיעים על שאיפותיהם ותכניותיהם? מיטיב אני לדעת מהם, מה רצונם. אבל אם אדם האומר כך אינו פרט אלא שליח ציבור, הנושא באחריות לעתיד, הרי „בתרשושתו" הוא מתחייב בנפשו, לא של עצמו אלא של עמו. היכן נסיונך, בן־אדם?

בעקבות הסכמי ההפרדה חיסלו הערבים לחלוטין את הסיסמה היהודית הנבובה: שלום תמורת שטחים. בקשר עם קביעה סופית זו יש לקיים מצווה דיוק ביחוד: אמנם יש חוגים בישראל המוכנים לשלום תמורת (כל) השטחים. אבל הבעיה, לרבות מפיס, עד היום אינו נבנה עמם. עדיין קיימות ההצהרות הרשמיות, שלפיהן לא תחזור ישראל לקווי ה־4 ביוני 1967, אפילו לא במסגרת של חוזי שלום.

אבל הערבים, לא זו בלבד מאיימים במלחמה אם לא ניסוג לקווים אלה, אלא שהם הוללו להדגיש, כי אפילו היינו מבצעים את הנסיגה הטוטלית, לא יהיה לנו שלום. במלים אחרות, מלבד בדבון היהודי אין במציאות המדינית שום תכנית של שלום תמורת שטחים, ואף למעלה או למטה כזה, גם הסיסמה הקיצונית ביותר — השטחים תמורת שלום — אינה קיימת עוד.

כי כך אומרים לנו כל שליחי ערב: עליכם, היהודים לסגת, בכל שלוש החזיתות, לקווים שקדמו למלחמת ששת הימים; משתעשו כן, לא יהיה לכם שלום. אז יבוא תורו של השלב השני בעיצוב היחסים בינינו וביניהם, הלא היא החזרת זכויותיו של העם הפלסטיני. מביניכם?

כך, הלא אחרת, מדברים אלינו האויבים מסביב. מי לא ישמע? או מי יתחייב בנפשו, על ידי שיאטום אזניו בפומבי?

ד.

מתברר, איפוא, כי הנסיגות, הבטחתן וביצוען, אינן מביאות שום הסכם, אלא תביעה לנסיגות נוספות מלווה באיומי מלחמה. זוהי „התגורה"; אין זולתה. האם אליה נשאו עיניהם, או נפשם, בעלי הסיסמה: שטחים תמורת שלום?

השבוע שמענו תלונה מרה יוצאת מפיה של הגברת מאיר. היא טענה נגד עלילה אשר חוגים מסויימים הטילו על ממשלות ישראל, כי לא עשו למען השגת שלום בינינו ובין הערבים. כנה התלונה, שנאמו עלילות. אבל דוברי המערך חייבים לשאול את עצמם, האם הם עצמם לא חטאו בעלילה — על נאמני ארץ־ישראל, כי עמידתם על זכותנו מונעת שלום עם הערבים.

הן התברר לראש הממשלה לשעבר, כי לא רק על־ידי מסירת „שטחים" אי־אפשר להגיע את השלום עם הערבים, אלא אפילו על ידי מסירת (כל) „השטחים" אין לקבלו מידיהם. בינתיים נעשה עוול בלתי משוער לעמנו ועתידו, על ידי שהתביעה הטבעית, לקיים את זכותנו לארץ־ישראל, הוכרזה „קיצונית".

נזכר אני בתלונתו של זאב ז'בוטינסקי בקונגרס הי"ז, שבו נדחתה דרישתו להכיר כי הציונות פירושה מדינה יהודית. מהי ה„קיצוניות" בתביעה זו, שאל. הוא הוסיף ושאל: ואנחנו בעצמנו צריכים לומר, כי השאיפה למדינה היהודית היא קיצונית? מחיר יקר שילמנו בעד הפיזות ההיסטורי ההוא, עד שכולנו הגענו למסקנה, כי אין טבעית ממדינה יהודית, כי בלעדיה אין אנו יכולים להתקיים.

יהי רצון, כי שוב לא יסבול עמנו בגד הציות החדש, הנעשה לאתרוה על ידי חוגים שונים, לאמור: הודיסטה להכליל את יהודה ושומרון בשטח הריבונות הישראלית, קיצונית היא, כביכול.

על הפרק עומד לתת לנסיגה חלקית ביהודה ושומרון. קברניטינו, כדרכם, ניסו להתחכם (האלו האם אי־אפשר להסכים, כי אמנם נחזיר את שלטונו של חוסיין (לא אכחיש, כי דזאג דחרד הלב בצבם כתיבת השורות האלו) לערי יהודה ושומרון, אבל צבאנו יישאר בסביבתן. התשובה להצעה מהורידה זו — מסירת הריבונות של שכהי המולדת לשלטון נכרי, לפולש תוקפן — היתה שלילית ללא סייג. חוסיין יאות, בהסדר ביניים, להסכים לנסיגה טריטוריאלית חלקית שלנו ביהודה ושומרון, אבל היא צריכה להיות כלאה מבחינה טנקציאלית. עלינו להבאנו גם יותר חייבים לעזוב ולפנות מקומם לשלטון ההאשימי.

ראש ממשלתו של חוסיין אינו מסתיר, להיפך, הוא מדגיש, כי לא יהיה זה אלא הסדר חלקי; בעקבותיו צריכה לבוא נסיגה מוחלטת של ישראל מן „הגדה", לרבות ירושלים המזרחית. ואז יבוא תורה של הבעיה הפלסטינית.

אנו רואים בעליל לאן עלולה האוכה להידרדר, אם המדיניות שנוסתה במשך ארבע שנים תימשך. על הפרק אינו עומד משא ומתן לחתימת חוזי שלום; הכוונה היא לנסיגות, במקומות שונים, על הסדרי־ביניים נוספים, שמשמעותם המעשית היא נסיגות חוזרות. הן לא יביאו את השלום אלא את הצבאות הערביים קרוב יותר לערי ישראל, למרכזי האוכלוסין שלנו.

הנבות התמור, שנקבה ביסודים רבים, מחייב כל אזרח נבון, בלא הבדל השקפה מפלגתית, לקרוא לעבור שלה לעצור, להתבונן, לא להמשיך עוד בדרך המוליכה לא רק לויתור על זכותנו הטבעית אלא גם לערעור כל יסודות בטחוננו הלאומי, לסיכון קיומה של המדינה. זו אף זה, הזכות והבטחון, חד הם.

יש, כמובן, חילוקי דעות על תוכנם של חוזי השלום העתידים להיחתם. אבל הכל צריכים לשוב ולהסכים כי חוזי שלום, ולא הסדרי־ביניים הם מטרתנו המדינית הישירה. ובאין חוזי שלום, יקוים, בכל הגזרות, המצב, כפי שנוצר, או נותר, אחרי הסכמי ההפרדה. הם שמאיים עלינו במלחמה כדי שנוותר על כלולי חיים אלה, עליו לדעת, כי הוא כאיים על עצמו.

אם לא תחול, בבהרה תמורה זו במדיניות הישראלית, עלולים אנו לראות את נושאי הסיסמה: שטחים תמורת שלום, מוסרים שטחים, ומקבלים מלחמה. פרדוכס? אינני רוצים לצחוק עליו. אנו דואגים לעמנו, לילדינו. אנו רוצים בארצנו, ארץ־ישראל, בבטחון ובשלום.

מתתיהו פלד ●

„ידידות" רוסיה

לפני ימים לא רבים נשתרבבה לתוך הכרוניקה היומית שלנו ידיעה מוזרה, שכאילו צנחה מכוכב לכת; ידיעה זו מסרה כי מתארגנת בארץ אגודה או ועדה לטיפוח הידידות בין ישראל ורוסיה. אפשר היה באותו רגע להתייחס אל ידיעה זו כאל אחד הקוריוזים המרובים של הווי חיינו המדיני ולפטרה כלאחר יד, בהנחה שיש בעצם הקמת הגוף הזה משום הבלטה מספקת של האבסורד שבו.

אולם ידיעה נוספת, מבוררת, שהתפרסמה השבוע, העלתה בהכרה מחדש את שאלת יחסי ישראל־רוסיה כיום שהיה בה לא רק להזכיר נשכחות, אלא גם לעורר הרהור עמוקה. הכוונה לידיעה כלפיה „הזהירי" שגרירה של רוסיה בבירות את מפקדת אש"ף, כי ישראל עומדת לפתוח בהתקפה רבתי בצפון, כלומר בחזית הסורית ואזור ה„פתח־לנד".

אין זה חשוב לגעת ברגע זה את סממניה המיסטניים של הידיעה, כגון מדוע חייבת ההזהרה להינתן דווקא להנהגת אש"ף, ומדוע על־ידי השגריר הרוסי בלבנון, ומדוע עכשיו ולא בעבור זמן־מה. כל השאלות הללו חשובות כמובן, וניתוחן המפורט ילמד ללא ספק על התרקבות של מערכת היחסים בין גורמים ערביים לבין רוסיה שיש לעמוד על כלוא משמעותה. אולם כרגע חשוב מאד כי נבין את בידה העקביות שמבטיגה ידיעה זו לגבי הפרשנות הכוללת על רוסיה את מעמדה ואת עליונותה במזרח־התיכון.

תכסיס דומה, המורכב מהפצת שקר גס ביודעין ובכוונה תחילה על כוונת לעורר משבר במזרח התיכון, זכור כיפי כאי 1967. גם אז גילתה רוסיה בראשונה את קלפיה בהפצת ידיעה על כוונת ישראל לתקוף בחזית הצפון. על תוצאותיו של אותו מהלך כבר נכתב רבות, כיום ידוע לכל תלמיד מתחיל של תולדות המזרח התיכון המודרני כי זה היה מהלך שנועד להרחיב את השפעתה של רוסיה באזור על חשבון ארה"ב, וכי במקרה המצלב ביותר נועד מהלך זה להסל ללא מלחמה מכש את משבר ההסדר הישראלי־מצרי בכנית 1957 ולהחזיר על כנו את מכבר שבזהות הבצק סיכור לפניו.

כוחותו של שינוי זה היתה סגירה כצר כאורם אל־עיה בפני שיט ישראלי וסילוק כוחות האו"ם שחנו בעזה המצרי לאורך הגבול הישראלי־מצרי.

אך הגדרת השינוי במונחים של יחסי ישראל־מצרים צריכה להסבה כאוד; שכן יחזה מי שיאמר כי אין בשינוי כזה לחולל הבירה כבמצד היות ביחסי הכעצמות באזור, ולפיכך אין צורך לראות בהלך הרוסי ההוא יותר מן המסע שיש בו. אולם, גם אם נשאר בתחום ההגהה המצעכת, האמרה שיתכן כי רוסיה היתה מוכנה להתפתח באמת בשינוי שהואר, ברור כי בהנהגתה של רוסיה היה זה שינוי בהחזק לכת ביותר.

בפעולתו של שינוי זה היתה רוסיה מצליחה לקבוע את ברותה בכעצמה־על במזרח התיכון, וכדי להבין זאת יש רק להבין לרגע מה היה קורה אילו הכריעה ישראל להשלים עם מהלך כזה ולהחזיר לביצור סביבה המצב שקדם למבצע 1957.

⊛

יש להניח כי ארה"ב, שהתגלגה אז להיות כליה להתכנסה מן ההסתבכות [illegible] של ההסדר שקם לאחר מלחמת סיני והרבה לקיומו, היתה מבריכה על השלכותיה של ישראל עם התרגש הרוסי, אך אילו נהגה כך ישראל, היה הדבר נתפס כעדות לכוחה של האהדה הערבית הקמה בהוצאה [illegible] עידתה של רוסיה, לא רק לכפות הסדרים על ישראל אלא גם להגבר ברות בתצלות בארה"ב.

הסכנה שבויתור הישראלי באותו כשבר היתה איפוא לא בסיפוק הספציפי שהיה בא בעקבותיו, הגם בלא היה בו להציל לצבירה של ישראל, אלא במערכת היחסים הכה שהיתה קמה לאחריו. זו היתה מערכת יחסים שבה היתה הצבורה באזור עוברת לידי רוסיה, ולפחות ומרימה היתה בכורה זו נהפכת כתנאי הכרחי לקיומה של האהדה הערבית לעצמאות, בעוד שישראל היתה נתונה בלחץ קשה להתאים את עמדותיה לאינטרסים הרוסיים, כשמלחמה בארה"ב גם גדילה וגם בלתי כבעתה.

לפיכך היה בנצחון במלחמה ששת הימים, שבו הביסה ישראל את הצבאות הערבים והביכה את מהלכיה של רוסיה המוביילית באזור. ביום פתח לעיצוב מערכת יחסים המבוססת על העניין המשותף לכל העמים החיים באזור להוציא את המזרח התיכון מזירת המאבק הבי־גושי ולקיימו כאזור בינלאומי.

המתנגים למדיניות זו בכירתת הימצויגים: עליונותה של ישראל בניאתה או כעובדה נוצרת; אי יכולתה של רוסיה לפעול בעת משבר צבאי לארצות הערביות הוכחה מצל לכל ספק; ארה"ב, כשהתארכבה בתולה המלחמה גוכה היעגה של ישראל, השתחררה מהתחייבותיה והצזה לגייס צבים שנועדו לרסן את בהיעדרותה הצבאית של רוסיה.

לפתע התברר, כי יש בכוחה הכון הרבה יותר יכולה לעביר כנה מהניתחה של רוסיה כתהיה נגבה הוליה, וכי ארה"ב יכולה להביא מעוצמה זו לפתוח מבוכה זו שהתערבותה באירועי האזור אינם מוליכים אותה בהכרה להתערבות צבאית פעילה — דבר שמפניו חששה הממשלה האמריקנית יותר מכל.

והאכזבה הערבית מרוסיה היתה קיצונית, שכן מנהיגות העולם הערבי ידעה אל־נכון למה שאפה רוסיה שעה שהזלה את מהלכיה באצבעות אותו ככב על כוונותיה של ישראל לתקוף את סוריה, והם שיתפו איתה פעולה מתוך הנחה שהערכותיה של רוסיה, הן לגבי התנהגותה של ישראל והן לגבי התנהגותה של ארה"ב, היו מבוססות הרבה יותר.

זה היה רגע בו חששה רוסיה מאוד כי אחיזתה במזרח התיכון תאבד לחלוטין, והיא עשתה מאמצים כבירים לבלום את ההתמוטטות שהיתה כל כך צפויה בעקבות מלחמת ששת הימים.

אילו ידעה ישראל לנצל את הצלחתה במלחמה על־ידי מתקפה מדינית נמרצת, היו סיכויים להביס את רוסיה שנית ולגרום לסילוקה מן האזור יותר בטובים. ביסודו של דבר היתה ישראל חייבת אז לומר לערבים במפורש, כי היא רואה במלחמה שזה רק נסתיימה מיפנה בתולדות האזור, וכי היא תפעל בכל כוחה לחיסול הבעיות המוטמעות ביסודו של הסיכסוך. כמובן, ישראל היתה חייבת להבהיר כי השטחים שנפלו לידיה במלחמה יוחזרו לידיים ערביות כפי שייקבע במסגרת אותם הסדרים שיקומו בינה ובין המדינות הערביות.

●

היענות הערבית למדיניות כזו לא היתה באה כהרף עין, כשום שכל העולם הערבי היה נתון אז בהלם ובמבוכה קשים ביותר. אולם כופה של מדיניות ישראלית כזו היה מביא ללא ספק הקלה לרווחה לאזור כולו, ולישראל בראש ובראשונה.

תחת זאת, כידוע, נקטה ישראל מדיניות כל שב ואל תעשה. ההבהגה הידועה לטלפון הפכה לסמל המובהק של מדיניותה של ישראל, אשר בפועל היתה המדיניות הכספית ביותר לאינטרס הרוסי. שכן אינרציה מדינית כצד ישראל ברגע של הבקעה היסטורית בחזית ההתנגדות להתפשטות הרוסית באזור היתה הדבר הדרוש ביותר לרוסיה לצורך שיקום עמדותיה. והאבת [illegible] כי אינרציה ישראלית כוספת לשרת את האינטרס הרוסי כאן ועד היום.

ההרמוניה הרוסית החדשה בדבר הכוונות התוקפניות של ישראל נתנת כשמצבה של רוסיה אינו דומה למה שהיה בשנת 1967. מאחוזיה של רוסיה בחלק ניכר של העולם הערבי אינם כפי שהיו אז, ותנופת התעצמות של ארה"ב באזור אינה דומה כלל לבסלנות שאופיינה את המיכשול האמריקאי שעה שהמלחמה האמריקנית בוויטנאם היתה בעיצומה.

אולם ביסודו של דבר באה התגררעה הרוסית הפעם למטרה דומה. יש בה כדי לרמז על נכונותה של רוסיה להסתבך בהרפתקה מרחיקת־לכת על כנת לנסות לשקם את מעמדה באזור.

זהו מעשה המעיד על מידה רבה של אכזבה ואולי אף יאוש, לאחר הקתמה של השקעות כבירות שלא השתלמו עד כה. אכבם, אין להניח כי מצרים תהיה מוכנה לשמש שנית בשביל בידי הרוסים כפי שהיתה ב־1967. גם מעמדה של רוסיה בעיראק אינו כשוהר מקשיים האופייניים לאותה ארץ ערבית, ואין רוסיה יכולה להבטיח לה דבר תמורה פעילות מובהקת למען האינטרס הרוסי.

אולם לרוע המזל, נתונה סוריה כיום במצב שהידוק הבלהבה עשוי להיות לה להועלה. אפשר לומר, כי מבנה של סוריה כיום דומה מאד לזה שבו היתה נתונה מצרים כאז 1970 ועד מלחמת יום הכיפורים.

סוריה עתה כמצרים אז, עברה את ה„רוביקון" של הנכונות לדבר בפומבי על שלום עם ישראל. לא רק כי סוריה הכירה בהחלטה 242, ונשיאה הדבר בגלוי על רצונה של סוריה בשלום, אלא גם היכיפה התכבידה מחדש את יחסיה עם ארה"ב על בסיס נורמאלי יותר. הדברים בשלבים בדרך כלל, כפי שראינו, פני כן במצרים. אולם הלקח המבראה — כך לפחות יכול לה־בדיונאי סורי — כי הישג צבאי גבל כלשהו בחזית הישראלית תנאי כל יעבור ליצירת גבעות ראליה להצריך את השינוי של מחשבה המדינית הערבית.

שהרי אין להבין מדוע כל בדיוק של סאדאת לפני מלחמת הכיפורים על נכונותו של מצרים לשלום לא זכו להכרה ישראלית, אילו לאחר המלחמה הם זכו להכרה ישראלית גלויה והפורשת.

●

הקושי של סוריה הוא שאין היא יכולה לסמוך על התערבות רוסיה במלחמה שהיא תוחם במידה שמצרים תבייד יכולה להסיך על השתתפות סוריה במלחמה עצמה יזומה.

סוריה יודעת, כי עניינה של מצרים עכשיו הוא במהלכים מדיניים דום ההסדרים עם ישראל, גם הושדת כי הסדר מצרי־ישראלי עכשיו יותר בנה שיתופה ביב־ הבעיה הפלשתינית מאשר שיקרה ברמת הגולן. המסקנה יתנית שסוריה יכולה להסיק זה הוא לשלול ממצרים כל אפ־ לקדם את הטיפול בבעיה הפלגית, ואז יוכל היקום המלחמה ברמת הגולן להחשב כחלק מן בק הכלל ערבי ולא כעניין לסוריה בלבד.

מכל מקום, סביר למד להנחתורעה הרוסית על כוונותיה פניות של ישראל נמסרה דווקא אש"ף על מנת להכליס את הכלל־ערבי של הבעיה ולהוציא תה מן המעגל המצומצם יותר האינטרס הלאומי הסורי.

ההערכה ששמענו מפי ראש ממשלה יצחק רבין, כי עוצמתו צבאית של סוריה בצירוף סיוע עיראקי ואולי אף ירדני עולה על מצרים, משמעותה כי סוריה מוגלת ליזום מלחמה אף בלא חייבות מצרית להצטרף אליה. יתכן שדיין סביר כי סוריה תיזום מלחמה נוספת בלא כי מצרים לא תוכל שלא להצטרף אליה.

כמובן, הדבר תלוי בשאלה מה ניתן יהיה, בבקרה של היזום חמה, להציג את הצורך בהצטרפות של מצרים כנובע משיקולים ערביים שמצרים אינה בתחום התגלם כהם. דומה, כי זה שרוסיה גלה על עצמה לב־ והיא כבר נותנה בעיצומו, על־שה.

במצב זה יכולה ישראל, בב־מיה, למלא תפקיד נכבד במתנית למהלך העניינים שהתאצבדיקה שלה והפריע לעניינה של רוסיה. אילו היתה ישראל יוזמת מהלכים מדיניים שיבהירו לסורי נכונותה העקרונית לשלום זה הכנתה ישראלית, וכי ישראל כתכוננה לגשת לדיונים עם בו־צורה ללא כל תנאים מוקדמים, יתכן מאד שהיה בכך להסות [illegible] כן ולהביא את סוריה להצטרף מהלכים הדיפלומטיים, בדומה למצרים.

זה היה, כמובן, גורם נסיגה נוספת לאינטרסים הרוסיים. אולם ישראל, כידוע, עוסקת בעצם הימים אלה בשכנוע עצמי כי הקפאה בגולן היא המעשה הרצוי ביותר [illegible] גילה, וכי סוריה אינה צריכה פות לכל היגע לשכמואתי בז'נווה.

וכך, באמנה לדרכה כאז בנה להמת ששת הימים, מוסיפה ישראל לסייע לרוסיה לשקם את עמדותיה ההרוסות, עדה ללא כל יכולה להיעצר כבהן צבאי נוסף. בו בזמן גם בנת ישראל מלהציג הקלה ל־ על־ידי יצירת ציפיות כבדות די הבעיה הפלשתינית, ויוצרת קום זאת, תנאים שיקשו מאד על מצרים להשאר מחוץ למלחמה שתפרוץ.

יעקב שדה

פלוש וקח!

כבר דיים הכבים, סוהנים וגורסים ● כפיקים לקחת מגורל קפריסין ● מתפסים את חלקו של הנפט בחיכוך בכלים ערות נאט"ו שהשף הסכסוך ● בשתבבים בקביעו מוגות הרוסים ● מתברכים בתולכה קיסינג'ר המקסים ● יוצגים לבובות הפוחלץ של באו"ם ● חירכבות הנות, בשיגור הדקלום ● כצביעים על חולשת היוונים־הכעסים ● שבבקות יריבך רק יסרו בהוטים ● מתחילים לצוד בעבודת התורכית ● כי אם הם המנצחים מי עמם לא יסכים? ● נזכרים בחלקם של הבריטים, צבעים ● היושבים בבסיסים כמזכרת עיופים ● אלמלא הלהוש על האי קפריסין ● זוקה לנם בו החי אוכלוסין ● מוחלפים בכפייה כלפני שנות יובל ● ולמי זה האי לא היה עוד שואל ● אך אויה, בציה, האנגלים התנוונו ● בידידה לאזור או־מריבה רק נתנו ● כל מקום (חזה, בורכת, מלאית, אי"י, ניגריה, אוגנדה — בו דרכו ● רק הפרידה, מבלה, חידוד וסרחו) ● לא נותרה לפתרון אך שיטה ..זבנג וגמור!" ● ואמרי הכביכ, ראמו לא ראש המוזר ● אך אולי נפרע פה למען הספר ● כי אחד בעולם המכונה המשותף ● והכות, נצים־לא־נצים, ידידי ● בסופו של חשבון בא כבריט, ודי ● קפריסין היא עידוד לתוקפן: „פלוש וקח!" ● אין ברירה, בהפליג — ובקנה עוד תוותה.

אם השתתפת בהגרלת מפעל הפיס ונדמה לך שלא זכית...

אם בדקת היטב את פרסומי המספרים שזכו בהגרלת מפעל הפיס, ולא מצאת ביניהם את מספר הכרטיס שלך, אם מוכר הפיס הניע את ראשו בשלילה לאחר שבדק את כרטיסך, ואם אתה חושב: "לא זכיתי" כדאי שתדע: אתה כן זכית!

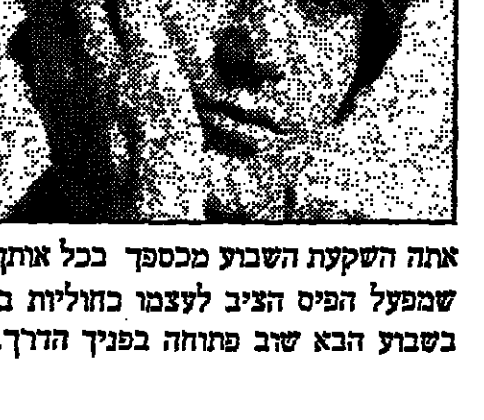

זכית במאבק על חייו של חולה במחלקת הלב בבית החולים איכילוב, זכית בבכי ראשון של תינוק ומבט אם מאושרת במחלקת היולדות בבית חולים השרון, זכית בשחוק וחדוות חיים של אלפי תלמידי בתי ספר הלומדים בתנאי רווחה ונהנים מפעילות חברתית וספורטיבית במועדונים ובתי נוער, זכית במילת תודה מעשרות אנשי מחקר, הרכונים על עבודותיהם, בתקוה להביא לעתיד טוב יותר.

אתה השקעת השבוע מכספך בכל אותן תכניות שבדרך, בכל אותן מטרות שמפעל הפיס הציב לעצמו כחוליות בשרשרת של קידום ורווחה סוציאלית. בשבוע הבא שוב פתוחה בפניך הדרך, והפעם - גם אל תכניותיך שלך. מי יודע?

מפעל הפיס - לשיפור איכות החיים

נשיא מבטיח להתייעץ

...לד פורד החל כהונתו בהבטחה לחברי הקונגרס ...יות אחד מהם" - היוכל לעמוד בהבטחתו?

...את פיליפ בן
„מעריב" בארה"ב

נקשורת, פיוס, פש־רה ושיתוף פעו־לה" — ג'ראלד פורד רוצה שמלים ...סמלו את מימשלו. ...נים לקחת ארה"ב ...ווטרגייט והיו סיכו־ ...חודשים הבאים ותר־ ...גופת האדיר של ה־ ...לא היה מרפא אלא מוקד הבעיה ואנשים ...ים בהגיון העליון של ...ירת יבינו באור זה ...נו של ריצ'רד ניקסון ...ליית ג'ראלד פורד.

חילופי משמרות: כבר הורידו את תמונת ניקסון ותולים במקומה את תמונת פורד...

...לבד שריצ'רד ניקסון ועו־ ...שנואים בגלל פרשת ווטר־ ...ג' טיתקן כי קנו לעצמם ...בים עוד יותר בכך שסירבו ...אנשים ולהאזין (או לפחות ...נים כמאזינים) לדעותיהם. ...צעירים אלה, שסברו כי ...ים בפסיכולוגיה האנושית ...ג יודעים כיצד לשכנע לקו־ ...ו משחת שיניים או גלולות ...ב פקידי הבית הלבן ב־ ...קסון היו לפני כן מנהלי ...סומת שהתמחו בהפצת מו־ ...היו עורכי דין שעסקו ...הציבור להשקיע כסף ב־ ...ייסות) ידעו את הנתונים ...המחקר למיניהם, שהרי ...וקרים הכל.

...ה שאנשי ניקסון לא ידעו, ...ומוטב שכל מי שעומד ...עולם בראש מישטר מדיני ...כלשהו ידע זאת יפה — ...בני־אדם מחשיבים לא אחת ...ת האישית יותר מאשר ל־ ...אות ואשר משפחה. ...האישית, השאפתנות ואי־ ...ברוב המקרים היא מוגזמת. ...היא ההופעה האנושית הר־ ...ער בעידן השפע שלנו. בין ...בדמוקרטיה או בדיקטטורה, ...בני אדם פחות ופחות שיצוו ...למעלה, הם רוצים לחוש ...אשליה שנועצים בהם ו־ ...בחשבון את דעותיהם. ...הצעירים היעילים ש־ ...ת ניקסון השפילו אנשים ... — סנאטורים מפורסמים, ...רס רבי־השפעה, פקידי מ־ ...ירים ואף שרים. הם גרמו ...אמריקני כולו להרגיש, שה־ ...אלו הפועלים בשמו אינם ...אזין לדברי זולתם ואין להם ...האזין לדעותיהם. הם הו־ ...הופעתם כי אינם זקוקים ...לא יקלטו לבנם מה לע־

...זדמנות לנקמה

...ועורים אלה עשו מלאכתם ...הם ידעו שהנשיא ממלא ...ללא ספק, שלרשותו רק ...זהות ביום ואין הוא יכול ...ם אורח המדבר שעה שלמה ...שהנשיא סבור שאין להקד־ ...יותר מ־15 דקות. ...ניקסון ובעיקר היה הקונגרס ...הדעילה, האיטיות הנובעת ...במוסכים ומהעדר פעולה. ...על הקונגרס בסונהים של ...בים מן החוקים שהקונגרס ...ער של דבר לאחר ויכוחים ...והצבעות. עד אין קץ. וה־ ...לא גבול שחלקם נקלטו ...יותו זוכו בסופו של דבר ...הנשיא.

...וי היו ההזכות לכך של־ ...ולחברי בית־הנבחרים ה־ ...אין השפה כלשהי על ה־

...א, איפוא, שרובם שבאו את ...הבית הלבן ואת ה„בוס" ...קצו על פיקה והרגיש ...בה הזכבנה בלהתיצפיה

...פורד החל את הקדנות ב־ ...ער שאמר לסנאטורים ולחב־ ...ים כי בבקום להיות אויבם ...להיות אחד מהם. היא היה ...ויועץ בכל עניין. ...הוא זקק לעצה.

...ות להתייעץ

...הקונגרס, שחלק מהם הם ...מפרסמים באור חבר בטוב ...דברי הנשיא החדש, שכן ...עימם אירמה, אותה התחרה ...ולי לא תביא תוצאה כחד ...יודיות ויתכן גם שכל ה־ ...לא יעמוד במבחן המציאות. ...ים ההלה לנשב היו אהרה

...ה דיבור הפרשנים — אמ־ ...רים כאחת — על „הבטירת ...", עתה הם מדברים, אולי ...ראשונה על נשיא שנבחר ...ה כאחת בבתים יוועץ בכל ...בדבר, ובכל לכל באלה ...על פי החוקה בת 200 ה־ ...עדיין ראים בה עד היום ...את גילויה של התבונה ...עם הנציגים המובהקים ב־ ...העם האמריקני — עם חבר ...רס.

...כולה ממשלתה של מעצמה ...בביה בעידן הגרעין, ב־ ...ראתה את עליתם ונפילתם ...לר וסטאלין, בעידן של אב־ ...ים אחרים, רדים אך רב־ ...להוועץ תמיד בכל הנוגעים ...רים תוליכ? ...ה בשאלה, התשובה תינתן

...ד פורד הבטיח להתפיס לא

רק עם הקונגרס אלא גם עם מוסדות אחרים, הקיימים בכל מדינה מודר־נית ודמוקרטית ובארה"ב הם חזקים יותר מבמקומות אחרים — העתונות והטלוויזיה.

עדיין לא יכול איש לומר מה פי־רוש דבר זה לאורך ימים ואם אפשרי פיוס כזה, אולם עובדה היא כי בינתיים פורד הוא גיבור אותם עתו־נים אמריקניים ואותם פרשנים ב־טלוויזיה האמריקנית, שלא הרשו עד אתמול אפילו מלה טובה אחת על ראשו של ניקסון.

● הבטחה מרחיקת־לכת

חוגים נרחבים בדעת־הקהל האמ־ריקנית עדיין מאמינים — בצדק או שלא בצדק — בחירות שעליהן הכ־ריזו לפני 200 שנה כאשר לא חשב איש על נשק גרעיני ועל טילים בין־יבשתיים. רבים בציבור האמריקני מאמינים שאפשר לחזור על עיקרון אלקטורלי, על האמונה בסתר ועל מצעי־פתע על אף האמונה, מבריחי הסמים, מרגלי הק.ג.ב., חוטפי ה־מטוסים ושאר מיני הטרוריסטים, פו־ליטיים וסתם משוגעים.

לכל אלה נתן ג'ראלד פורד הבט־חה: בימי מימשלו לא תהיה האזנה אלקטרונית, לא יהיה ציתות, לא ייע־רכו חיפושים ללא צווי חיפוש.

היוכל לעמוד בהבטחה זו? יתכן שהעולם האמיץ החדש אמנם אפשרי, אם כי, כידוע, עד כה הצביע הכל על כך שהדבר אינו בר־ביצוע.

העימות הראשון בין ההבטחה ו־הגשמתה יבוא קרוב לוודאי בתחום הכלכלי. המשימה מספר אחת של פורד היא לרפא את ארה"ב ממחלת ווטרגייט, אך המשימה מספר שתיים היא לרפא את הכלכלה האמריקנית מאינפלציה.

המימשל של ריצ'רד ניקסון פשט את הרגל כיום שמדי כבה שבועות חזו הכלכלנים המלומדים שלו שיפור במצב הכלכלי, ירידה במחירים, ירי־דה בריבית והפסקת האינפלציה, ב־עוד שלאמיתו של דבר הוסיפו ה־מחירים להאמיר, הריבית הרקיעה, מספר המכוניות שנמכרו ירד והבניה נתמעטה.

● ואף־על־פי־כן — החלמה

ניקסון עצמו יעץ פעמים רבות לבני ארצו לרכוש מניות ולהרוויח כסף, אולם המניות בוול־סטריט ירדו משפל לשפל.

ג'ראלד פורד הבטיח לערוך ועידה כלכלית ואמר כי ייוועץ בכל — בבנקאים ובמנהיגי האיגודים המקצו־עיים, ביצרנים, ובצרכנים, באיכרים ובעקרות הבית. אולם האם יתחילו המחירים לרדת? התרד הריבית? התוחזר יוקרת הדולר? ההשכך ה־בהלה לזהב?

כל נשיא חדש נהנה מירח דבש, שבמהלכו משבחים אותו ומעטים לכתוב עליו ביקורת. אפשר שפורד יזכה לתקופת־חסד ממושכת יותר מ־שום שרוב אלה ששנאו את ריצ'רד ניקסון עדיין ימצאו בהלדירות מ־רוממה.

אולם ארה"ב היא במצב קשה ו־איש, כנראה, אינו יודע בדיוק מה יש לעשות כדי להחזיר לה את מעמד המדינה החזקה בעולם ובעלת הסמ־כות המוסרית הגדולה ביותר...

ובכל זאת, בשבוע שעבר היתה המדינה עדיין חולה, כיום חלפה המחלה והחלה ההחלמה.

אנטומיה של סופר־טכנוקרט

צפוי עימות בין ג'יימס שלזינגר והנרי קיסינג'ר במימשל החדש של הנשיא ג'ראלד פורד

מאת פרופ' עמוס פרלמוטר

נשיא ארה"ב, ג'ראלד פורד, לא ינהיג כי נראה שינויים קיצו־ניים במדיניות הבט־חון והחוץ של ארה"ב וכבר הודיע על רצונו בהישארות ד"ר הנרי קיסינג'ר כשר ה־חוץ.

ג'יימס שלזינג'ר
שר ההגנה

הנרי קיסינג'ר
שר החוץ

בתקופת „ירח הדבש" שלו כנשיא יקבע ג'ראלד פורד רק שינויים פ־עוטים בהרכב הקבינט שלו ויתכן כי לא יקבע שינויים כלל, אך אין לו כל כוונה לחיות בצילו של ד"ר קיסינג'ר. אם בדעתו „לרוץ" ב־בחירות לנשיאות בשנת 1976, חזקה עליו שיבקש להסביר ההתמר על ב־הלכי מדיניות החוץ ועניני הבטחון של ארה"ב.

דומה, כי לאור זאת ימשיך גם כוכבו של שר ההגנה, ג'יימס של־זינגר, לזרוח. הניהול הצלח של מש־רד ההגנה ויחסיו המצויינים של ה־שר ג'יימס שלזינגר עם הסנאטורים ג'קסון וסטניס, כמנהיגי הסנאט ב־תחום הבטחוני, ויחסיו הטובים עם כמות הצבא ומשקל־הנגד שיש בו כול קיסינג'ר לא רק ישתלבו היטב בבימשל פורד, אלא גם יעניקו ל־שלזינגר תפקיד נכבד בקבינט האמ־ריקני ואולי אף יסייעו לו להיות שר גם בבימשל של אחרי 1976.

שובלי הכילון המתמשכים מאחורי הנרי קיסינג'ר המהרצץ בכספית, הסתירו מוקד של עוצמה פוליטית גוברת ורבת־חשיבות בדמותו של ג'יימס ר. שלזינגר, אשר סיים את בית־הספר למינהל של אוניברסיטת הרווארד בשנת 1950 — השנה בה סיים הנרי קיסינג'ר את הפקולטה למדע־המדינה באותו בית־אולפנה.

תקופה קצרה שימש שלזינגר ה־חילה בראשות הועדה לאנרגיה א־טומית ואחר־כך ב־סי.אי.איי., ואחר־כך במאי 1973, נתמנה לשר ההגנה.

כאינטלקטואלים אחרים בוגרי ה־רווארד (קיסינג'ר, סיימון, שולץ, מ־יינהן) נמנה גם ג'יימס שלזינגר עם הדגם, הפראגמטי־טכנוקרטי, בעל ה־שאיפות לשליטה ולפעילות פוליט־ית, שדווקא בו בחר „שונא האינ־טלקטואלים" הנשיא ניקסון.

על־מפלגתיים

אכן, ניקסון הסתייע באישים מסוג זה בשל כישוריהם — יכולת טכ־נוקרטית, מקצועית, כושר תמרון ב־סבך הפוליטיקה והבירוקרטיה של וושינגטון, ומעל לכל — עמדתם הבלתי־מפלגתית. קיסינג'ר, שלזינגר ודומיהם הם כולם נאמני ניקסון ללא התחייבות ומלבד מקשר זה אין להם ולא כלום עם מפלגה או מוקד פוליטי אחר כלשהו במערך הפוליטי האמריקני.

„קבינט המסבתי" לענייני הגנה, בטחון ועניני חוץ של ניקסון הורכב בהקצוענים מסוים, שעניינים מפל־גתיים לא משכו את לבם — בניגוד לחברי קבינט אחרים של ניקסון, ש־הכישו עליו את שואת ווטרגייט.

ג'יימס שלזינגר היה פרופסור לכלכלה באוניברסיטת וירג'יניה וב־מיכללת המלחמה הלאומית וחבר ב־צוות המומחים של „חברת ראנד". ספרו הראשון היה „הכלכלה הפו־ליטית של הבטחון הלאומי" (1958). יש קווי דמיון בולטים בינו ובין רוברט מקנמרה, שהיה כוהנו בהר־וארד, למרות שגישותיהם אינן ב־הכרח זהות.

את רוב הקריירה האקדמית וה־ציבורית שלו הקדיש ג'יימס שלזינ־גר לבעיות אסטרטגיה — חשיבה אסטרטגית, מערכות נשק, ניתוח מע־רכות ותיאוריה אירגונית ואין פלא שבהתמנותו לא היה פנים חדשות במשרד ההגנה. לנסיונו הקודם בת־חום האסטרטגי — נודע משקל רב ברכישה סמכותו במשרד ואמינותו אצל ראשי הצבא והמכלול התעשיי־תי־צבאי. בלא ספק שולט ג'יימס שלזינגר במשרד ההגנה לא פחות מ־רוברט מקנמרה, ואף נקלע פחות מקודמו זה למחלוקות.

ג'יימס שלזינגר הוא תוצר ליברלי של המלחמה הקרה, וכליברל פרגמ־טי — כקיסינג'ר — הוא מאמין כי כעצמה־על חייבת ארה"ב להתאים את עצמה למגבלות העוצמה ולאחר־יותה הפוליטית. הוא עקשן, רציו־נאלי ביותר, ושואף להשיב את ה־בטחון העצמי של מערכת ההגנה האמריקנית בעידן שלאחר וייטנאם.

כושר „מכה שניה"

לדעתו, ההפשרה רצויה אך מסו־כנת. „איננו שוטרי העולם, אך אנו עמוד־השדרה של הבטחון הקולקטי־בי של העולם החופשי", אמר בדו"ח שהגיש לועדת ההקצבות של בית הנבחרים לקראת הקצאת תקציב ה־הגנה לשנת הכספים 1975. הוא גו־רס כי המיבנה הבינלאומי חייב ל־השפיע על מדיניות החוץ. „המצב ה־בינלאומי צריך להשפיע על צורתו של מימסד ההגנה האמריקני. כחו־תינו קיימים כדי להתמוך במדיניות החוץ שלנו".

כבהירה מבצעית פירוש הדבר: א) יצירת יכולת צבאית; ב) כחות צ־בא מעבר לים; ג) סיוע צבאי; ד) השקעה בחקר ופיתוח.

מעל לכל מתמסר ג'יימס שלזינגר ליצירת יכולת ואפשרויות בשביל אר־ה"ב ובניצת יתרונות אסטרטגיים מבריה"מ. התחום העיקרי של פי־תוח היכולת הוא בחימוש גרעיני ו־קונוונציונאלי ובפיקוח על נשק גר־עיני.

הגבלות היתרונות הפוליטיים של הסובייטים פירושה השגת יתרונות אסטרטגיים לארה"ב. שלזינגר הוא הסיר „דוקטרינת כושר המכה הש־ניה", כלומר השגת אפשרות להחזיר מכת־נגד לבריה"מ אם זו הכה ראש־שונה.

מכת־נגד פירושה יכולת להכות ב־מצבורי הטילים של היריב וירידה ב„אופציית הטווח הגמישה הסלק־טיבית". האופציה האחרת נקראת „כושר השמדה אוכלוסיה".

ג'יימס שלזינגר שינה מעט את „דוקטרינת ההשמדה ההדדית" של מקנמרה, האומרת להרתיע את האויב בנסיון להכות מכה ראשונה בשל אפשרות ההשמדה המיידית של עריו ותעשייתו. הוא מעדיף „מכת־נגד" כדי להכות במצבורי הטילים של האויב, ודוקטרינה זו מצטיינת בגמישות (אי־פגיעה במטרות אזר־חיות ותעשייתיות), ובפגיעה סלקטי־בית בכחות הטילים ומצבורי הטי־לים של האויב. ג'יימס שלזינגר מת־נגד למדיניות קיסינג'ר בענין סא־ל"ט־2. הוא מעוניין בהגברת כושר מכת־הנגד האמריקנית בטווח סלק־טיבי על האויב.

שלזינגר נגד קיסינג'ר?

רבות נכתב על מאבק השליטה הנרי קיסינג'ר וג'יימס שלזינגר. קי־סינג'ר הוא דיפלומט מקצועי, תיאור־טיקן ופובליציסט. שלזינגר הוא טכ־נוקרט מקצועי של משרד ההגנה, כלכלן ותיאורטיקן של מינהל וכל־כלה פוליטית של הגנה. קיסינג'ר מבריק, פיקח, גמיש, תככן, כריזמ־טי, ונעים. שלזינגר עצור, ביישן, ענייני, חכם, נוקשה יותר, לא כל־כך לבבי, ולא תככן רווחב.

שלזינגר הוא על־טכנוקרט וביורו־קרטי יותר מקיסינג'ר. קיסינג'ר על־דיפלומט בודד. שלזינגר איש צוות — טכנוקרטים הם אנשי צוות כעצם הוייתם. לקיסינג'ר אופקים היסטו־ריים, לא כן שלזינגר, אף שיש לו פרספקטיבה לגבי תפקיד ההיסטו־ריה.

קיסינג'ר הוא תוצר של המרכז ל־יחסים בינלאומיים בהרווארד, שבעי־קרו הוא בית־ספר למדיניות ותיאו־ריה בינלאומית, המכשיר פרופסו־רים. שלזינגר הוא תוצר בית־הספר למינהל עסקים, מוסד טכנוקרטי ר־ציונאלי המכשיר אנשי עסקים ו־תעשיינים. האחד בעל הנטפה (קי־סינג'ר), השני — רב־עוצמה (של־זינגר). סגנונו של האחד אישי, הי־אחר נוטה אל הכיבסד.

האוריינטציה של קיסינג'ר נוב־עת מהאוריינטציה הדיפלומטית שלו. קיסינג'ר עוסק בבקורות דיפ־לומטיות. מדיניות ה„דטאנט" של קי־סינג'ר נובעת בתקותו, שכדי להג־ביל את רבת השאיפות של הסובי־טים יש להגיע או לפתוח לבתן את פעילות הדיפלומטית. הוא מאמין גדול בפיקוח על נשק והיה מוכן לעשות ויתורים גדולים לסובייטים בסא־ל"ט־2.

עניינו של שלזינגר הוא הדוקטרינה האסטרטגית האמריקנית. הוא מעו־ניין בהגברת היכולת האסטרטגית ו־בפתוח וניהול של נשק אסטרטגי, כדי להתגבר בכח הטכנולוגיה על האופציות הפוליטיות הסובייטיות.

ניגודים ועימותים

קיסינג'ר עוסק יותר בתפיסות וב־אופציות של ברז'נייב, גרומיקו ודוב־רינין. שלזינגר עוסק יותר במרשל גרצ'קו (שר ההגנה הסובייטי) וב־גנרל קוליקוב (הרמטכ"ל הסובייטי) ובשאיפות הטכנוקרטים הצבאיים ה־סובייטיים. עיקבתם המיבנית האי־רגונית של שלזינגר וקיסינג'ר כש־בה. הם בלתי־גים זה את זה אך ה־אוריינטציות שלהם מנוגדות.

קיסינג'ר הוא איש הקהילה הדיפ־לומטית. שלזינגר שייך למכלול ה־צבאי־תעשייתי. קיסינג'ר קצר את פירות ה„דטאנט" בדרום־מזרח אסיה, במזרח־התיכון ובסאל"ט־1; ידו של שלזינגר היתה על העליונה בסאל"ט־2. ניכסון קיבל את גירסתו של של־זינגר — ולא את של קיסינג'ר — לגבי הסכם פיקוח על הנשק עם בריה"מ בשיחות סאל"ט־2.

ידם של שלזינגר ומפקדי הצבא האמריקני היתה על העליונה הזול בפגישת הפיסגה במוסקווה ביוני, ו־נוכח האוריינטציה והעמדות השו־נות גרו שהיריבות בין השניים תג־בר.

כיוון שהעימות במזרח־התיכון מ־דיני הדיפלומטי זה תחום של הנשיא ושל קיסינג'ר. באותה שעה, טוען שלזינגר בבהירות, כי המעמד הבינ־לאומי משפיע על ההגנה והאפשרויות ההגנה של ארה"ב משקפות את יכו־לתה לטפל בעימותים בינלאומיים א־חרים, ויש לו עניין בעימות במזרח־התיכון.

אין פלא, שלג'יימס שלזינגר היה במלחמת אוקטובר תפקיד גדול מש־ייחסו לו. קיסינג'ר שלט בזירה וד־מותו אף התעצמה מאז תחילת אוק־טובר 1973, אך שלזינגר פעל וה־גיב, ולא תמיד מתוך זהות עם קי־סינג'ר או הסכמה עמו.

ג'יימס שלזינגר מילא תפקיד משני באוקטובר 1973, אך כאן יש לו תפקיד משמעותי יותר באזור בשל עניינו לבטל בו את האופציות ה־פוליטיות הסובייטיות על־ידי העצמת היכולת האסטרטגית האמריקנית (וכן במפרץ הפרסי ובאוקיינוס ההודי). הוא מבין לצרכיה הצבאיים והאסט־רטגיים של ישראל ואף שאינו מת־ערב בדיפלומטיה של קיסינג'ר, הוא משקיף על האזור לאור התחייבוי־תיה הגלובליות של אמריקה, צרכיה האסטרטגיים ואפשרויותיה.

קיסינג'ר דחה

על חלקו של שלזינגר בשבוע ה־ראשון של מלחמת יום הכיפורים רווחו גירסאות שונות. המוסמכת ב־יותר היא של האחים קאלב, ותפ־קידה להאדיר את קיסינג'ר. גירסתו של קיסינג'ר לגבי חלקו באספקת הנשק לישראל — כפי שסיפר ב־אורח פרטי ובפומבי — היא שמש־רד ההגנה, ובמיוחד שלזינגר, סי־רבו לספק לישראל את הנשק שהיה כה נחוץ לה ביום הראשון למלחמה.

כאשר לקתה ישראל במחסור ח־מור לנשק, דחה קיסינג'ר את שמחה דיניץ וגולדה מאיר בהתלוננו לפני שגריר ישראל בוושינגטון, כי אינו יכול לסייע לישראל בשל „קשיים בירוקרטיים" הנעשים על־ידי משרד ההגנה" וברכמו כי הוא נתון בקרב יחיד עם הפנטגון.

כאשר הגבירו הסובייטים את מש־לוחיהם לערבים הורה הנשיא „פת־אום" לפנטגון לספק נשק. אבל, ל־טענו של קיסינג'ר, חסם הפנטגון את הוראת הנשיא ולמרות קריאות הנשיא ושר־החוץ התעקש לא לש־לוח משלוחים בקנה־מידה גדול ל־ישראל. חקירות שערכתי בוושינגטון ביוני ויולי השנה סותרות חלק ניכר בסיפור זה של קיסינג'ר.

שקר הוא שמשרד ההגנה האמ־ריקני סירב לספק לישראל נשק. ה־סירוב בא לפי הוראות קיסינג'ר. טד שולץ כתב ב„ניו־יורק טיימס מגזין" ב־1 ליולי 1974: „קיסינג'ר, שלא היה בינו כיודע נבון לגבי תנאי הקרב בכה"ת באוקטובר, התנגד ש־בות תביים לספק חיים לישראל. של־זינגר העדיף רכבת אווירית של כלי־טיס צבאיים אמריקניים, אך שותק על־ידי הנחיה מדינית בולטת של הבית הלבן, שנוסחה על־ידי קיסי־נג'ר.

ההנחיה היתה יצירת מאר של דיפלומטיה ותכבית מהסיפוס הקי־סינג'רי. כוונתה היתה להציג את אנשי הפנטגון כברנשים הרעים, ה־דבר היה בחוץ לגמישות דיפלומטית — כדי לטפל בדרסים ולא להתגרות בערבים מחשש אמברגו נפט.

גם הכוח קובע

לאמיתו של דבר, כבר ב־6 בחודש ידע סנאטור ג'קסון שהערבים נכו־נים לצאת למלחמה. הוא הכין נאום, שאת תוכנו שלח לנשיא, על אודות צורך בסיוע צבאי מקיף וכולל ל־ישראל. הנשיא קרא את הטקסט אך קיסינג'ר יעץ לו לעכב את ההעברה לישראל כיוון שישראל יכולה לנצח בקלות. שוב היה קיסינג'ר שבוי ב„דטאנט" בלתי־מציאותי, והוא הת־עקש על דעתו עד שהסובייטים הת־גרו בניקסון במשלוחי הציוד הצבא־יים לערבים.

ג'יימס שלזינגר לא שיחק את מש־חק הברנש הרע שיעד לו הנרי קיסינג'ר. שלזינגר אמר לעתונאי של „וואשינגטון פוסט", כי גירסת קי־סינג'ר על אספקת הנשק לישראל באוקטובר היא „שטויות". העדיפה המלאה והמפורטת של שלזינגר טרם סופרה. אחד מיועציו הקרובים טען באזני, כי כשראתה גירסת קיסינג'ר אור היו הוא והנשיא במוסקווה, ב־דיוני סאל"ט־2. אמר שלזינגר: „אין טעם לדבר על מה שעבר וכת. ב־מוסקווה נקודת הראות שלנו היא ובנבוזה. זה מה שחשוב".

ההשלכות של דוקטרינה זו לגבי המזרח התיכון חשובות ביותר — תגבור הכוחות הימיים האמריקניים בים־התיכון, באוקיינוס ההודי וב־מפרץ הפרסי, הצבת בסיס לכחות כוננים באזור, פיקוח בזין ופירבוה לגבי נשק סובייטי אסטרטגי, הביכה בבעל־בריות לנגד תוקפנות סובייטית בהעברה „רכבות־אוויר" בהיקף נרחב לאזור.

לא תמיד הדיפלומטיה בסיינה עי־כוה בינלאומי. הפגנת כוח גם היא תרופה טובה לטיפול השאיפות ה־סובייטיות.

גני מרחביה בע"מ
מציעים למכירה במעלות דפנה בירושלים
דירות פאר עם כל השכלולים.
קוטג'ים בנות 4 - 5 חדרים דירות גן 4½ 5½ חדרים
ביצוע וניהול ע"י הקבלן מתתיהו ליפשיץ

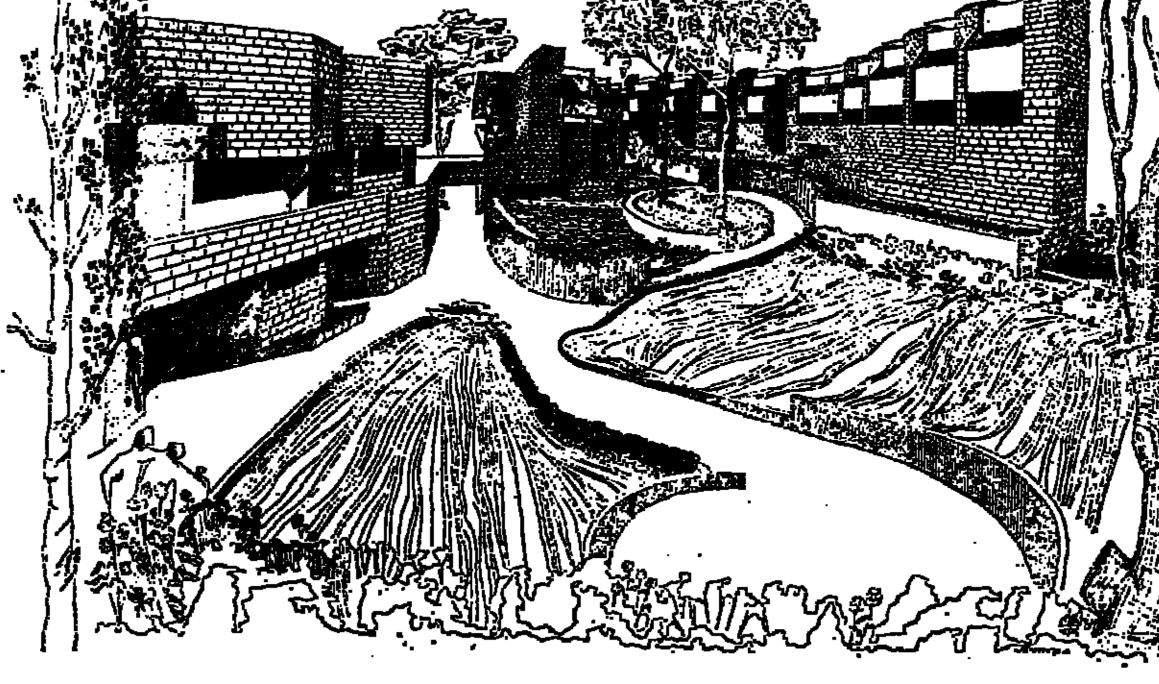

בדבר פרטים: שקלים בע"מ חברה לחוזר והשקעות
טלפון 02—222439, רחוב קרן היסוד 41, ירושלים
יפתקי — סבינו ושות'

صورة عن الاصل

המחסום האחרון להשתלת אברים באדם

מאת אברהם פלג

בעיית התגובה החיסונית תידון בקונגרס הבינלאומי החמישי של האגודה לטרנספלנטציה שייערך בסוף החודש בירושלים * בעיית היסוד היא כיצד למנוע את דחיית האבר המושתל על ידי הגוף המקבל, אומר פרופ' מיכאל פלדמן * השבוע נתבשרנו כי צוות מדענים במכון וייצמן פיענח את החידה: מדוע אין המנגנון החיסוני תוקף את תאי הגוף עצמו * השתלת כליות נעשית כיום באורח שיגרתי, ואילו השתלת לבבות נעשתה נדירה

הקונגרס הבינלאומי החמישי של האגודה לטרנספלנטציה מתכנס בסוף החודש בירושלים. 1200 המדענים והרופאים מחוץ לארץ ו־200 עמיתיהם מישראל שיבואו למיפגש מדעי גדול זה ידונו בתחומי המדעים הבסיסיים וכן תוצאות העבודות הקליניות — הכרוכים בהשתלות.

אף שרופאים החלו לעסוק בהשתלת כליות כבר לפני למעלה מעשור שנים, הנה הגיע תחום זה לידי שיאו הדרמטי לפני שמונה שנים כשהשתיל — לראשונה בתולדות הרפואה — הרופא הדרום־אפריקני ד"ר כריסטיאן ברנארד לב בגופו של אדם. אחריו קמו כירורגים ומומחי לב — ביניהם אחד מישראל — שהשתילו לבבות ואולם תוך זמן קצר התברר שההשתלות — ובעיקר השתלת לבבות — הגיעו למחסום שאין לעבור אותו: הדחיה החיסונית (האימונולוגית). בזה אחר זה נפטרו מרבית החולים שבגופם הושתל לב וזאת משום שהדחיה החיסונית דחתה את הלב הזר. כיום ממעטים להשתיל לבבות והעוסקים בכך מצפים שעמיתיהם, הביולוגים, יסלקו מן הדרך את המחסום האימונולוגי. אין תימה, איפוא, שתורת התגובה החיסונית — על השלכותיה השונות — תהיה אחד הנושאים המרכזיים שיידונו בקונגרס הטרנספלנטציה.

פרופ' מיכאל שלזינגר מהאוניברסיטה העברית בירושלים שהוא יו"ר הקונגרס וראש הועדה המארגנת שלו מסר שלקונגרס הוגשו 500 עבודות ומתוכן נבחרו 180 המחקרים הטובים ביותר והם שיובאו בפני באי הכינוס המדעי.

פרופ' מיכאל שלזינגר מציין שבמהלך הקונגרס יימסרו סקירות על המצב הנוכחי בתחומי השתלות הלב, הריאות, הכבד והחידושים באימונולוגיה.

אילוף הסוררת האימונולוגית

התגובה החיסונית נתגלתה לראשונה למדע כפיה טובה המוכנה ומגינה עלינו מפני הפלישה המתמדת של גופים זרים לגופנו — החיידקים, הנגיפים, הספילים והפטריות. ואולם לאחר מכן נתברר שהפיה הטובה אינה אלא גברת קפריזית העשויה לא רק למלא תיפקוד פיסיולוגי מועיל לגוף, אלא היא מסוגלת להכות את גוף עצמה. כזה הוא המקרה של מחלות אוטואימוניות, כלומר מחלות בהן תוקף הגורם החיסוני את הגוף שלו עצמו.

פניה השונות וההופכות — חליפות — של התגובה החיסונית הטרידו ביותר שאת את המדענים עת התברר — בעשור השנים האחרון — שהיא מהווה מכשול רציני בדרך להשתלת אברים, תחום רפואי שתולים בו תקוות כה רבות.

אחת המטרות החשובות של באי הקונגרס המדעי הזה, איפוא, היכרות קרובה יותר עם „הסוררת האימונולוגית" וזאת כדי שיוכלו לאלף אותה להצלת הרפואה בכלל והשתלות בפרט. על נושא זה שוחחנו עם נשיא האגודה הישראלית לאימונולוגיה, פרופ' מיכאל פלדמן, ראש המחלקה לביולוגיה של התא במכון וייצמן, המשמש כאחד מחברי הועדה המארגנת של הקונגרס.

„בעיית היסוד בטרנספלנטציה", פותח ואומר פרופ' מיכאל פלדמן, „היא כמובן איך למנוע את דחיית האבר המושתל על ידי הגוף שבתוכו הורכב. הבה ונתבונן, למשל, בהרה בכליה מושתלת שהיא האבר המרבים יותר מכל אבר להשתילו. כליה מושתלת נושאת על פני דופן תאי רקמתה חומרים הנראים לגוף המקבל כחומרים זרים ועל כן הם מעוררים בו את התגובה החיסונית. תגובה זו מתבטאת בכך שבגוף נוצרים נוגדנים — חלבונים המצויים בנסיוב הדם. הנוגדנים מתעוררים לפעולה על ידי חומרים הקרויים אנטיגנים המצויים בחומרים הזרים החודרים לגוף. ואולם ביטוי נוסף לתגובה החיסונית הוא התגרות תאי דם לבנים הידועים בשם לימפוציטים, המכירים באופן סגולי וסלקטיבי את האנטיגנים שבכליה המושתלת. האנטיגנים מעוררים את הלימפוציטים לפעולה והללו תוקפים את הכליה המושתלת וגורמים לה הרס.

שתי גישות לדיכוי תגובת החיסון

„המטרה היסודית, על כן, בנושא זה היא לבלום את תגובת החיסון הזאת. ניתן לבלום אותה, באורח תיאורטי, על ידי שתי גישות שונות. האחת, על ידי בלימת יכולתו של הגוף המקבל את השתל להגיב תגובות חיסון בכלל כנגד כל אנטיגן זר. השניה — על ידי יצירת מצב של חוסר תגובתיות סגולית אך ורק כנגד האנטי־

פרופ' פלדמן מציין, שברור לכל שהגישה השניה עדיפה, שכן על ידי בלימת תגובות חיסון בכלל, נעשה הגוף רגיש ופרוץ לזיהומים חיידקיים ונגיפיים שונים, מאחר שיכולתו להגיב כלפיהם נחלשה ביותר. אף על פי כן מטופלים החולים, המקבלים כיום השתלות של כליות, בחומרים הנוגדים לדיכוי כלל התגובה החיסונית. החומרים אלה מאפשרים להשתיל כיום בהצלחה ניכרת כליות, אבל בגלל תוצאות הלוואי הכלליות הכרוכות בטיפול זה, נראית הגישה כולה פגומה מבחינות רבות. „על כן מופנית תשומת לב רבה", מוסיף ומסביר פרופ' פלדמן, „להיקף האפשרויות של השראת חוסר תגובה סגולי, אך ורק כנגד האנטיגנים שבאבר המושתל". גישה סלקטיבית זו קרויה בלשון

המדענים סבילות חיסונית. מדענים הצליחו כבר להשרות סבילות חיסונית כזאת בחיות ניסוי כגון עכברים וחולדות. ההישגים בבעלי חיים מלמדים, כי אחת השיטות הטובות להשראת סבילות חיסונית כנגד אנטיגני האבר המושתל, מבוססת על הזרקת אותו אנטיגן במצב מסיס, לגוף המקבל. מסביר את הסיבה לכך נשיא האגודה הישראלית לאימונולוגיה: — „כרגיל נמצאים האנטיגנים המעוררים את התגובה החיסונית על דפנות התאים של הרקמה המושתלת. ניתן לנתק את האנטיגנים מתוך הדפנות, רק כשהם יהיו במצב נוזלי. כאשר מזריקים את הנוזל הזה לגוף — הוא מציף את מחזור הדם — עשוי השתל להתקבל ללא דחיה".

פיענוח החידה

חוץ כך שצוותו של פרופ' מיכאל פלדמן עסק באספקטים של השראת סבילות חיסונית כנגד אנטיגני אברים מושתלים, נתבשרנו השבוע שהוא גם הצליח לפענח את החידה: מדוע אין התגובה החיסונית פועלת נגד גופה היא אלא מגלה כלפיו סבילות אימונולוגית.

במחקרים שבוצעו על ידי ד"ר ירון כהן ופרופ' מיכאל פלדמן, בשיתוף עם בת־דוקטורה מגרמניה, ד"ר הרסטוס וקולה, הוברר, כי הגוף אינו מגיב כנגד האנטיגנים של עצמו לא מפני שאין בו לימפוציטים המסוגלים להכיר את תאי גוף עצמם ולפעול כנגדם, אלא בשל העובדה שבנסיוב הדם יש חומרים מסיסים הבולמים את מה שהמדענים מכנים „אזורי הקישור" לאנטיגנים של עצמם. אזור הקישור של הלימפוציטים משמש מעין מנעול והאנטיגן כמין מפתח. אם ה„מפתח" נכנס ל„חור המנעול" חלה התקשרות והיא המעוררת את המנגנון החיסוני. „החומרים הבולמים את אזורי הקישור", מסביר פרופ' פלדמן, „הם קרוב לוודאי האנטיגנים הנפלטים מדופני התאים בצורה מסיסה. ממצא זה עומד בניגוד להשקפות קודמות של מדענים בעולם שטענו כי חוסר התגובה החיסונית כלפי תאי עצמנו, נובע מהעדר לימפוציטים המסוגלים להכיר אנטיגנים עצמיים. וכשם שאנטיגנים מסיסים אלה בולמים תגובה עצמית, כך צפוי שהזרקת אנטיגנים מסיסים מגורם זר ימנעו את התגובה כנגד כליה זרה".

פרופ' מיכאל פלדמן
נשיא האגודה הישראלית לאימונולוגיה

התיאום הגינטי בין השתל לגוף המקבל

אלא שדרכו של מדען דומה למירוץ מכשולים. אך עבר מכשול אחד והכל נראה טובה ויפה — והנה צץ מכשול שני, גבוה מן הראשון. למדענים הוברר עד מהרה, שקיים גם צורך ללמוד בדייקנות את הגורמים התורשתיים הקובעים את ההבדלים של האנטיגנים בין גוף מקבל אחד למשנהו. במלים אחרות: חייב להיות תיאום גינטי גדול יותר, ככל האפשר בין השתל לגוף המקבל, כדי להגדיל את סיכוי הקליטה של האבר המושתל. „הבנת ההבדלים הללו מהווה בסיס לפיתוח שיטות לאיבחון הגנטי גבים מבחינה גינטית", מסביר הפרופ'. „בשנים האחרונות התנהל מחקר ענף ופותחו מספר שיטות המאפשרות איבחון כזה. שיטות אלה מאפשרות כיום לברור בקירוב כלשהו — אם כי לא מספיק — תורמים ומקבלים אשר המרחק הגינטי ביניהם, מבחינת אנטיגני הטרנספלנטציה, יהיה קטן ככל האפשר".

הוא מספר, שלמטרה זו הוקם, למשל, באירופה מרכז בינארצי הקרוי „יורוטרנספלנט", הנמצא בעיר ליידן שבהולנד. ב„יורוטרנספלנט" אגורה אינפורמציה על המיבנה הגינטי — מבחינת אנטיגני הטרנספלנטציה — של אלפי חולי הכליות ברחבי אירופה הזקוקים להשתלת כליות. כאשר מתרחשת תאונה בה נספה אדם שכליותיו עשויות לשמש להשתלה בגוף אחר, מגלה המחשב שב„יורוטרנספלנט" את החולים הקרובים ביותר במובן גינטי לתורם. כליות התורם מועברות במהירות באמצעות מטוס אל החולה הזקוק להן.

„אולם גם במקרים של תיאום מירבי", מוסיף איש שיחנו, „קיים הכרח להזריק לאיש המושתל חומרים המדכאים באופן כללי את תגובות החיסון. אך יש לחומרים הללו השפעה כללית קשה ואין הם מונעים לחלוטין את דחיית השתל. עם זאת הצליחו מדענים ורופאים, באמצעות התאמה גינטית ודיכוי כללי של המערכת החיסונית, לקיים בחיים מושתלי כליות לא מעטים, מהם החיים כבר עם כליותיהם המושתלות 10 שנים ומעלה. למרות הצלחה בלתי מבוטלת זו בהשתלות, הפתרון הטוב ביותר יהיה השראת הסבילות החיסונית. חלק מן המרצים בכנס הטרנספלנטציה בירושלים ידונו בגישות חדשות באיבחון גינטי וניקוי כימי של אנטיגני הטרנספלנטציה. לכשיהיו בידינו חומרים אלה מוגדרים מבחינה כימית והמצב בסיס, ניתן יהיה להזריקם לגוף לפני מתן השתל ולצפות להצלחה גדולה יותר של השתלות כליה מזו שמושגת בשיטות של היום".

בין לב וכליות

פרופיסור פלדמן — אנו שואלים — מדוע אתה מתרכז בדבריך בהשתלת כליות וממעט לדבר על האפשרות של השתלת לבבות?

פרופיסור פלדמן, הנוהג להלך תוך כך שהוא מסביר את הסוגיה המדעית בה הוא עוסק, עוצר לרגע ואומר: „הסיבה לכך היא שהשתלת כליות נעשית כיום באורח שיגרתי ואילו השתלת לבבות — אף ששימשה לפני שנים אחדות בלבד כנושא דרמטי שעורר אפילו דמיון רב — השתלה זו הפכה לענין נדיר למדי. שכן אם מתעורר משבר דחיה בשקרה של השתלת כליה, ניתן עדיין להצילה כולה, או חלק ממנה, על ידי דיכוי התגובה החיסונית. לעומת זאת אם פוגע משבר דחיה בלב מושתל נוצר מצב קריטי, שכן קשה להציל לב שנפגע מהתגובה החיסונית. מסיבה זו סבורים מדענים ורופאים רבים בעולם, שלא כדאי להמשיך ולהשתיל לבבות אלא כדאי להמתין להתפתחויות העשויות להתרחש בשני כיוונים — פיתוח ת־

(סוף בעמוד 29)

בוא אל המפעל החינוכי של

ספרית מעריב

ספרית מעריב מציעה לכם מבחר מעולה של ספרי לימוד. מילונים וספרי עזר למורה, לתלמיד, לסטודנט ולכל שוחר דעת.

„מלא"... „שימושי"... „רב עזר"... „מדוייק"...
„מן הטובים שבמילונים הדו־לשוניים"...
מילון מגידו החדיש
עברי אנגלי/אנגלי עברי
2 כרכים גדולים — 85.— ל"י בלבד
מחיר הכרך אנגלי־עברי — 50.— ל"י
מחיר הכרך עברי־אנגלי — 35.— ל"י

המילון שהילד זקוק לו עם כניסתו לביה"ס
מילון ראשון לתלמיד
3 כרכים: תורה * לשון * טבע ומולדת
בהוצאת ספרית מעריב
והחברה האמריקאית ישראלית למו"לות בע"מ
המחיר לשלושת המילונים יחד — 45.— ל"י
המחיר למילון יחיד — 18.— ל"י

ספרו של פרופ. משה פיאמנטה המאפשר לימוד ערבית מדוברת באותיות עבריות
ערבית מדוברת למתחיל
שעורים מנוקדים בהירים וברורים. אושר ע"י משרד החינוך והתרבות כספר לימוד לחטיבת הביניים.
המחיר: 12.50 ל"י

ספר מעולה ללימוד ערבית
דבר ערבית
מאת פרופ. משה פיאמנטה
ספר ללימוד הערבית המדוברת, רשימות מלים; שעורים; תרגילים ושימושי לשון.
המחיר: 17.— ל"י

המילון השימושי לכל כיס
מילון כיס עברי/ערבי
מאת א. דנה
המחיר: 5.— ל"י

דע מה שרואות עיניך — ספר חובה לכל המבקש להכיר את ארץ ישראל ועתיקותיה
לקסיקון ארכיאולוגי
בעריכת פרופ. אברהם נגב
בית ההוצאה הירושלמי וספרית מעריב
המחיר: 30.— ל"י

ספרי לימוד
וחוברות עזר בתנ"ך
פרקי תנ"ך לכיתה ה' — ו־2 חוברות עזר להכנת שעורים: שמואל א', שמואל ב' מלכים (א'—י"א) ומגילת אסתר
פרקי תנ"ך לכיתה ו' — ו־2 חוברות עזר להכנת שעורים: מלכים א', מלכים ב' ופרקים בירמיהו, עזרא ונחמיה
בעריכת: יעקב ניב, יוסף יעקבסון ועמנואל שחראי
* תואם את תכנית הלימודים החדשה *
מחיר כל ספר — 10 ל"י, מחיר כל חוברת עזר — 4.— ל"י

להשיג בחנויות הספרים או ישירות באמצעות תלוש זה
לכבוד ספרית מעריב ת.ד. 20208 תל־אביב.
נא לשלוח אלי את הספרים הבאים:
☐ מילון מגידו ☐ מילון כיס עברי/ערבי
☐ מילון ראשון לתלמיד ☐ לקסיקון ארכיאולוגי
☐ דבר ערבית ☐ פרקי תנ"ך לכיתה ה'
☐ ערבית מדוברת למתחיל ☐ פרקי תנ"ך לכיתה ו'
מצ"ב המחאה ע"ס........ מס........ בנק........
שם........ כתובת........
תאריך........ חתימה........

„מירוץ חטיבתי" בבחירת המזכ"ל

מאת משה מייזלס

בעוד שלוש החטיבות במפלגת העבודה — מפא"י אחדות העבודה ורפ"י — משלמות בימים אלה מס־שפתיים לרצונן לחסל את מכת החטיבותיות במפלגה, עומדת בחירת המזכ"ל החדש של המפלגה, שתתקיים בשבוע הבא, בסימן של מאבק בין חטיבתי חריף.

שתי החטיבות הקטנות — אחדות העבודה ורפ"י — אמנם הצהירו, כי הן משאירות לחבריהן במרכז המפלגה, יד חפשית בבחירת המזכ"ל, אך לם ברור, כי הרוב המכריע בכל אחת מהן יתן קולו למועמד מסויים זה או אחר.

גימיות וחלוקת הכוחות על פי חטיבות היתה: 66 אחוז למפא"י [illegible] אחוזים ל„אחדות העבודה" [illegible] חוזים לרפ"י. חטיבת רפ"י [illegible] לא הכירה בתוצאות הבחירות [illegible] השלימה עם בציגות נחותה [illegible] אחדות העבודה. עד היום היא [illegible] סיפה להיאבק (סימן לכך [illegible] קביעת השרים בממשלה [illegible] שלא להיחשב לחטיבה הקטנה [illegible] לגה.

קריירה על גב החטיבתיות

החברים מן השורה מאשימים [illegible] החטיבות שהן מעוניינות ב[illegible] קיומן של המחיצות בין מפא"י [illegible] דות העבודה ורפ"י בגלל אינ[illegible] אישיים וכיתתיים. במפלגה נ[illegible] פעם לשמוע מפי חברים, כי [illegible] אנשים עשו „קריירה" על גב [illegible] החטיבתיות האלמלא [illegible]

מועמד מאיר [illegible]

מועמד עוזי פיינרמן

במפלגה לא היו [illegible] מגיעים לאן שהגיעו.

כל הסיבה מאשי[illegible] שהיא האחראית [illegible] יכולה להסיר את [illegible] טוענת, כי ההתכבסויות [illegible] רפ"י ואחדות העבודה בעיני [illegible] סוציליים, ארגוניים ואפילו [illegible] הן הגורם העיקרי להעמקת [illegible] של החטיבתיות. החטיבות [illegible] לעומת זאת, הזהירו מדי [illegible] ההכנסותו של ה„גוש" במסגר[illegible] יהושע רבינוביץ והאשימות [illegible] אי שהיא חותרת למצב [illegible] תלמות סוציליות על המפלגה [illegible] מתכסה בסיסמא של ביטול [illegible] בות.

עתה באה פנייתה [illegible] חטיבת מפא"י לפתוח בסדרה של צעדים ממשיים לביטול [illegible] בות, בהודיעה כי במקרה של [illegible] התחל התארגנות חטיבתית [illegible] מצד מפא"י, נראה שראשי [illegible] הגיעו למסקנה, כי התחזקות [illegible] טיבתית דיכתה את החטיבו[illegible] נות בהישגים גדולים המסמ[illegible] עמדותיה המרכזיות של מפא[illegible] כודה של חטיבת רפ"י הב[illegible] שמעון פרס לעבודת שר הבט[illegible] שהצמצמה החטיבתית של אח[illegible] עבודה הביאה את יגאל אלון [illegible] שר החוץ וסגנות ראש [illegible] גם יחד. אולם, מאידך גיס[illegible] תופעות אלה את מפא"י לח[illegible] דיה מחדש, והיא התחילה [illegible] במסגרת חטיבתית נוקשה.

ביטול הדרגתי

מזכ"ל המפלגה היוצא הש[illegible] ידלין הבין הצעה לביטול של החטיבות. כצעדים ראשו[illegible] בציע לבטל את השריון [illegible] בסניפי המפלגה ולהפסיק את [illegible] של בחירה נפרדת של נציגי[illegible] קידים ממלכתיים, והסתדרותי[illegible] לגתיים במסגרות חטיבתיות [illegible] אשר לבחירות במישור ארצ[illegible] השר ידלין לשמור על השו[illegible] חטיבתי לתקופת קדנציה [illegible] תנאי שנציגי המפלגה ייבחר[illegible] טה של „הכל בחורים את [illegible] ולא במסגרת חטיבתית. פירו[illegible] דבר, כי לשלוש החטיבות [illegible] השריון המספרי הקיים בממ[illegible] כנסת, הועדה המרכזית של [illegible] רות וכו' לתקופת קדנציה [illegible] אך את הנציגים לאיוש [illegible] אלה הן לא יוכלו, כמו עד [illegible] לבחור בנפרד אלא הם ייב[illegible] ידי נציגי שלוש החטיבות [illegible] בפורומים המפלגתיים הם [illegible] נוהל כזה עלול להביא ל[illegible] בקביעת נציגי המפלגה בממש[illegible] כנסת, מוסדות ההסתדרות ו[illegible] גם חברי חטיבת מפא"י [illegible] העבודה יקבעו, כדוגמא, את [illegible] רפ"י במוסדות הממלכתיים [illegible] הדרותיים, חברי הסיבות את [illegible] עבודה ורפ"י גם את נציגי [illegible]

בינתיים נדונות במפלגת [illegible] הצעות שונות לשיטת הבחי[illegible] ועידת המפלגה, שצריכות ל[illegible] לפני ההקטן עוד השנה.

שיטת הבחירות תקבע לא [illegible] בראש את יחסי הכוחות הפ[illegible] וספק, אם אמנם יגיעו כל [illegible] בזה לתמימות דעים על שיט[illegible] כבת בזמן הקרוב, משום שה[illegible] הקטנות אינן מעלות על דע[illegible] התפרק מנכסיהן ולהסתכן ב[illegible] פתוחות. הן מבקשות לשריין [illegible] בראש בשיטת־בחירות שתיב[illegible] אידיאולוגיה והשתלמות חטיבת [illegible] על המפלגה.

ביטול החטיבות במפלגת [illegible] לא יתבצע על ידי הבעת [illegible] טובות. הוא ימדד על־ידי [illegible] מדה אחת ויחידה: האם יה[illegible] ההכיבות מוכנות לקיים בחיר[illegible] גימיות במפלגה על פי שיט[illegible] אינה מבטיחה מראש את [illegible] ואת החלק היחסי הקיים ש[illegible] חטיבה וחטיבה. רק כאשר יד[illegible] פא"י, אחדות העבודה ורפ"י [illegible] להסתכן בבחירות פתוחות [illegible] בלי הסכמים והתחייבויות [illegible] אפשר יהיה לומר, כי אכן הת[illegible] כוונות הכוונות רציניות.

רונה של רפ"י יתמוך בח"כ עוזי פיינרמן, ואם זה יסכים להסיר את מועמדותו ברגע האחרון, יעביר את התמיכה אל ישראל גרנית. שני המועמדים הללו נראים בעיני חטיבת רפ"י קרובים לה יותר מאשר מאיר זרמי, הנחשב בעיניה כמועמדו של הממסד המפא"י. ראשי חטיבת רפ"י אינם שוכחים, כי מאיר זרמי היה אחד משלושה החברים שדיברו במרכז המפלגה למען מועמדותו של יצחק רבין לראשות הממשלה, בעוד שישראל גרנית הודיע, כי הוא הצביע בעד מועמדותו של שמעון פרס.

בחטיבת אחדות העבודה חל פיצול בענין לגבי בחירת המזכ"ל החדש. בעוד שחברי הקיבוץ המאוחד, ובראשם מזכירו דני רוזוליו, מצדדים במועמדותו של איש הקיבוץ מאיר זרמי, נוטה הרוב בקרב חברי הסניפים העירוניים להצבעה בעד מועמד אנטי־ממסדי (ח"כ עוזי פיינרמן או ישראל גרנית) על כוונת להוכיח לחטיבת מפא"י שלא על פיה ועל פי תולדותיה ייפסק כל דבר במפלגה.

חטיבת מפא"י, אחרי התליכה לא מכבר לפנות אל אחיותיה, חטיבות אחדות העבודה ורפ"י, בקריאה ל„איחוד המשפחה", התייצבה למעשה כמעט כאיש אחד מאחורי מועמדותו של מאיר זרמי. היא הקימה מטה מיוחד להשגת תמיכה מירבית לבחירתו, תוך פניה אישית אל כל חבר מרכז ושידול המועמדים האחרים, ובראש וראשונה הח"כ עוזי פיינרמן להסיר את מועמדותם.

המועמדים

מזכיר איחוד הקבוצות והקיבוצים לשעבר, מאיר זרמי הוא איש חטיבת מפא"י, אך אף פעם לא נמנה עם שומרי החומות, בשמשו כמזכיר האיחוד היה לעתים סמוך אל מכבוד כל ה„גוש" של יהושע רבינוביץ, וייתכן שאנשי רפ"י ואחדות העבודה זוכרים לו עדיין „חטא" זה.

ח"כ עוזי פיינרמן הוא איש תנועת המושבים. הוא נחשב מזמנו כמקורב לכהנה של רפ"י, אך לא פרש עם חטיבה זו כשעזבה את מפא"י אלא נשאר בחטיבת מפא"י, ב„משבצת" יזכה בוודאי גם בתמיכת חלק ניכר מחברי המושבים.

אצל יו"ר מחלקת הארגון של מפלגת העבודה לשעבר אלוף (מיל.) ישראל גרנית, חלו בשנים האחרונות תמורות בעמדותיו הרעיוניות והארגוניות. בזמנו נמנה עם באי הסבה על ה„גוש" בביתו של יהושע רבינוביץ, אך במרוצת הזמן פרש ממנו. הוא איש חטיבת מפא"י, אך לאחרונה הודיע, כי הצביע במרכז המפלגה בעד מועמדותו של איש רפ"י שמעון פרס לראשות הממשלה והוא נחשב כמועמד על המחאה נגד הממסד המפא"י. ועדה במפלגת העבודה לקביעת מועמדים לתפקיד המזכ"ל, אישרה גם את מועמדותו של מאיר בן, מהנדס מחוז הנגב וחבר מועצת עיריית באר־שבע, שהוא חבר חטיבת מפא"י אך לא נמנה עם אנשי הממסד. הועדה פסלה את מועמדותו של מאיר אחר, שהגיש אותה על דעת עצמו בטענה, כי מי שאינו נבחר במוסד מפלגתי אינו יכול לשמש כמועמד לתפקיד המזכ"ל.

כל הסימנים מצביעים על כך שצפוי שוב „מירוץ חטיבתי" במפלגה הזאת בימים בהם מושמעת הקריאה לביטול החטיבות. למעשה כיום לצמצמן האיחוד הגלא בביטול בין מפא"י, אחדות העבודה ורפ"י לפני קבע שנים לא פסקו לדבר ולהטיף לביטול החטיבות. ב[illegible] זמן הימצאו כל מיני ניסיונות שהיו צריכים לקדם את הביטול כגון „הפסקת ההתכנסויות הנפרדות", „הכל בחורים בכל", אך לשוא.

בסניפי המפלגה וברחוב חברי ה[illegible] שיה קיים אין התחייבותיות כמלאה [illegible] אך „הצבעות" עדיין ההנהגות ביותם החטיבות, על פיהן נתהלכו עם מינון המפלגה הכוחות מדלקמן: במפא"י נפלה 57 אחוז ואחדות העבודה [illegible] רפ"י [illegible] כל אחת במוסדות המפלגה. בשנת 1970 נערכו במפלגה בפעם הראשונה בחירות פ־

מעברת זייד - „העניין בטיפול"

לאחר שאיימו השבוע „לשרוף את המעברה", הקציב משרד השיכון שש (!) דירות ל־108 משפחות ברוכות־הילדים, המתגוררות במעברה בקרית טבעון בתנאי צפיפות תת־אנושיים

מאת דוד זוהר

אילו ידע אלכסנדר זייד באיזו דרך בחרו אבות המו־עצה להנציח את שמו, „היה לבטח מתהפך בקברו" — התריסה בזעם אשה בפני האנשים שהתגוד־דו השבוע ליד בנין המועצה המקומית קרית טבעון.

האשה, שהוותה העידה עליה ש־היא מוותיקות היישוב, היתה אחת מעשרות הסקרנים שעמדו והתבוננו בעצב במחזה שקרית הגנים הפו־רחת שלהם לא ידעה כמוהו בתול־דותיה: מאות גברים, נשים וטף, רובם לבושי בלויים, רבצו בחום ה־צהריים על רחבת דשא, מטלטליהם לידם, ומביבם נעצים שלטים זור־עקים: „הצילו אותנו מחרפתנו", „שר השיכון עופר, איפה המצפון שלך ?" „מי יוציא אותנו מהמיכלאה הזו ?"

„המיכלאה" — היא מעברת אס־בסטונים עלובה, הנושאת את שמו של אלכסנדר זייד. צריפוני האסבסט המיושנים, שבכל אחד מהם דרות שתי משפחות ברוכות ילדים, כאשר רק מחיצת עץ מפרידה ביניהן, שוכ־נים בירכתיה המזרחיים של קרית טבעון, חבויים בתוך סבך עצים ב־שיפולו של מורד הר, כאילו הוס־תרו מתוך בושה. מעל רכס ממול, על גבעות שיך אבריק, מזקר פסלו של השומר האגדי המהולל, אלכסנדר זייד, משקיף בעיניים דוממות ממרום סוסו על גיבוב הצריפים הנושא את שמו לתפארה.

מעברת זייד, המאכלסת 108 מש־פחות, עומדת במקומה זה 14 שנים. תושבי המעברה, שרבים מהם חיים מקיצבת סעד, הם שני דורות ה־נשענים על עבודות דחק ארעיות. האבות, הועברו לכאן ממעברה קו־דמת שחוסלה. הבנים גדלו כאן ו־הקימו משפחות. עד כה, לא השמיעו תושבי המעברה קול צעקה ואיש לא חש בקיומם. הם ביקשו להם „פתרו־נות דיור" בשקט שאין שומע לו, הצ־רובו ממוסד למשנהו, מילאו טפ־סים, כתבו מכתבים. רוב התושבים יציגו בפניך מכתבים המכילים שתי מלים, שהפכו למילות הווי בפולקלור האפור שלהם ולמעין קללה מרגיזה: „העניין בטיפול" !...

■ „נשרוף את המעברה"

השבוע, נדלק פתיל הזעם והזעזע את קרית טבעון השלווה. תושבי המעברה, על נשיהם וטפם, יצאו ל־חזית בניין המועצה המקומית ופתחו בהפגנה סוערת, מלווה איומים. „נש־רוף את המעברה" — צעקו. „איש לא יהיה בשקט, כל עוד ילדינו סוב־לים". המפגינים, התמקמו לאחר מכן ברחבת הדשא שמול הבניין ולנו שם תחת כיפת השמיים.

„לא נזוז מפה" — אמר מנהיג המפגינים — יעקב אמיר — „עד אשר עניינינו לא יוסדר. המעט לא ילך להם. נרעיש עולם ומלואו. נחסום כבישים, נצעק ואם זה לא יעזור, גם נצית ונשרוף ואף נעשה דברים יותר גרועים".

■ בעד „המפלגה הנכונה"

סיפורו של יעקב אמיר (30), הוא אופייני לסיפורם של אנשי הדור הצעיר במעברה. „עליתי ארצה מ־מרוקו בשנת 1961" — מספר יעקב. „באתי לכאן בגלל, התגייסתי לצה"ל כצנחן. לאחר שיחרורי, פניתי ל־סוכנות היהודית וביקשתי את זכו־יותי כעולה. אמרו לי: „אתה רווק. תגור בינתיים במעברה וכשתתחתן תבוא אלינו". נתנו לי צריפון של 14 מטרים מרובעים".

„לאחר שנתיים התחתנתי. באתי ל־סוכנות ואמרתי להם: „התחתנתי, תנו לי את זכויותי כעולה". אמרו לי שיש להם בעיות יותר חמורות מאשר זוג צעיר נשוי, ללא ילדים. „יש במעברה משפחות ברוכות ילדים והן קודמות. כשיהיו לך ילדים תבוא אלינו". בינתיים הולדתי שלושה יל־דים. פניתי למועצה המקומית, ל־סוכנות, לעמידר ולמשרד השיכון. מילאתי טפסים ושלחתי בקשות אין ספור. תשובתם הנצחית היא „ה־עניין בטיפול. יהיה בסדר". לפני הבחירות האחרונות, הזדמנו אני ו־כמה מחברי שוב ההזדמנות להפעלת לחץ לפתרון בעיותינו. פנינו שוב למשרדים השונים ולראש המועצה הקודם. הבטיחו לנו שלאחר הבחי־רות יוחל מיד בטיפול כוללני בענ־יננו. נתבקשנו לעזור למפלגת ה־עבודה בבחירות. אני ועוד כמה מ־חברי המכנו כאן לנציגי המערך, הפ־צרנו בתושבים להצביע בעד „המפ־לגה הנכונה" וסיפרנו להם על ה־הבטחות שקיבלנו. במשך כל ימי הבחירות באו עסקנים למיניהם והס־תודדו עם ראשי משפחות וצעירי המקום, רמזו על „דברים גדולים" ונעלמו כלעומת שבאו, לאחר הטלת הפתקים לקלפיות".

יעקב, העוסק בעבודות דחק, זוקר אצבע לכיוון מבנה חדיש השוכן כמטחווי אבן מהמעברה ואומר: „זה מעון עולים מפואר, שנבנה כאן לפני כמה שנים. הוא מוציא את העיניים לכל התושבים כאן. לשם לא מכני־סים עולים מרוקאים כמונו. כאן ב־מעברה תשעים אחוז הם מרוקאים והיתר תוניסאים ופרסים. שם ב־מעון גרים רק רוסים ואמריקאים. אותם לא מעיזים להביא לפה. את תושבי המעון הזה גם לא תמצא שם אחרי חצי שנה. כי אחרי זה תהיה להם דירה מרווחת".

■ „רצים" — ו„זוחלים"

חברו ויד ימינו, משה אחיון, ש־עלה ארצה כבודד בשנת 1965 ו־הופנה לאחר גיוסו למעברה, מת־פרץ לדברי יעקב ואומר: „אני שי־רתתי בגולני. יעקב בשריון. שנינו השתתפנו גם במלחמת ששת הימים, וגם במלחמת ההתשה וגם במלחמת יום כיפור. היינו כמעט שישה חד־שים במילואים. כאשר קוראים לנו

(הסוף בעמוד 29)

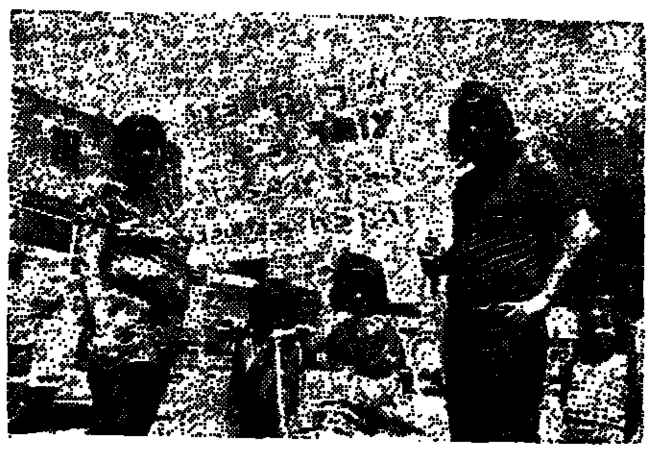
מפגינים בטבעון „מזמינים" את שר השיכון לבוא, לבקר ולהיווכח...

[ש]תי אמהות ואשה מחכות לחטופים

[מא]ת מנחם רהט

[ל]בושות שחורים, ש־[ר]ביסים צחורים לראשיהן ובידיהן ממח־טות ספוגות דמעות שלוש נשים דרוזיות ומייחלות לשוב שלו־[ם] [...]יהן, הפועלים שנח־[טפו] בעת שעסקו בע־[...]צור בגיזרת הר דב.

[ש]לושת החטופים אחד בעל [...] נערים, אחד בן 15 ואחד [...]. לקשיש בהגבורה מצפים [...]קיה אשתו, שתי בנותיו [...] לנער בן ה־15 מצפים ב־[...]צם אלמנה, שלושה אחים [...]ויל שכם, ולשלישי שבין [...]ממתינים בבית־הרבוק ל־[...]ן אם ואב שאיבד במלחמת [...]ם את שלושת אחיו ושב־[...]ותיו.

בשלהי ירלי השנה התיידד עזאם עם דרוזי תושב מג'דל שמס, חזאיה סעיד אחמד אברסאלה, אשר הקים עם תושב אחר בכפרו חברה קבלנית לביצוע עבודות לאורך הגבול. „אצלי תוכל להרוויח סכום כפול", אמר ל־עזאם.

● „שקט כמו במדבר"

למחרת יצא עזאם ברכב של הקבלן לגיזרת הר דב שבגבול הלבנון, הציב עמודי־זווית ומתח גדרות תיל. בערב חזר לביתו שבע רצון. „היום הרווחתי חמישים לירות — אמר לחסיבת אשתו — העבודה לא רעה ואין לי טענות בכלל".

שאלה אשתו: „האין כל סכנה ב־כך ?"

„מה פתאום ? — ענה לה — הכל שם שקט כמו בלב המדבר".

אחד עשר יום עבד עזאם לאורך הגדר. ביום השנים־עשר נחטף. ה־מחבלים שהתחזו בתלבושת לחיילי צה"ל ביקשוהו להציג את תעודת הזהות שלו. עזאם וארבעת הפועלים שהיו עמו לא העלו בדעתם כי ה־שניים משתייכים לארגון מחבלים. רק החלו הללו לאיים בנשק הביעו הח־מישה כי נפלו בידי מחבלים וצעדו עמם צפונה, לעבר הכפר הלבנוני אל־מג'ידיה, מהלך 20 דקות מגדר הגבול.

מקץ דקות מספר נמלט אחד ה־חטופים, סלימן מוחמד סאייד אחמד, בן 33 והמחבלים לא העזו לפתוח ל־עברו באש, כנראה בשל קירבת ה־גבול. הוא חזר לשטח הישראלי ו־דיווח למנהל העבודה בשטח. כוח צה"ל שהחל לדלוק אחר המחבלים בחזות לבנון, סרק את אלמג'ידיה, נטל לחקירה ששה מתושבי הכפר ה־חשודים בשיתוף פעולה עם המחבלים, אך את החטופים לא איתר.

● „הם מכים ומרעיבים"

מאוחר יותר התברר מפי חטוף נוסף, קאסם עוואד, בן 49, שהצליח להערים על המחבלים כעבור שעות ספורות ולחזור בשארית כוחותיו ל־שטח הישראלי למחרת הבוקר, כי ב־עת שסרק הכח את אזור הכפר הס־תתרו המחבלים וקרבנותיהם במערה בקירבת מקום. בתום הסריקה המ־שיכו המחבלים לצעוד עם החטופים לעבר ה„פתח לאנד".

„אינני יודעת מה אעשה עכשיו — אומרת חסיבת עזאם — נשארתי עם שני ילדים קטנים ואינני יודעת כיצד אפרנס אותם. את המטע והירקות שלנו הזנחתי בשל הטיפול בילדים, בני 8 ו־12 שנה. את העדר מכרתי לרועה מתושבי הכפר, כדי שיטפל בו עד שובו של בעלי משבי המחבלים. נאלצתי ללוות כסף משכנות כדי ל־השביע את פי הילדים ואיך אוכל להמשיך ?"

שתי בנותיה הבוגרות של חסיבת עזאם נשואות אחת לדרוזי ישראלי תושב הכפר הגלילי מראר, ואחת לתושב עין־קיניה, ועתה הן מנסות להרגיע את אמן. אך האשה המצור־קת אינה נרגעת. „מי יודע מה הם עושים לו עכשיו ? הם בוודאי מכים אותו, מרעיבים אותו ומתעללים בו. הם ערבים ובעלי ערבי, אבל אין להם רחמים. אילו היו ה־מחבלים הללו נופלים בידיים שלי, הייתי קורעת אותם לגזרים".

לדבריה לא טרח איש מעובדי ה־ממשל הצבאי לבקרה ולהתעניין ב־מצבה. איש מאנשי הממשלה גם לא טרח, לדבריה, להודיע לה רשמית על חטיפת בעלה. „כל מה שאני יו־דעת שמעתי מפי סולימן מוחמד סאייד אחמד, שברח ראשון אחר החטיפה".

במג'דל שמס ממתינה סבחה שופי, בת 68, אמו של החטוף עלי נאיף שופי, בן 15. לבושה שמלה שחורה שקרעים מבצבצים בשרווליה. היא אל־מנה עניה וחיה על קיצבת הביטוח הלאומי בסך 260 ל"י בחודש. בת אחת לה, בת 22, וארבעה בנים. שניים משלושת בניה הבוגרים עוב־דים באילת וחוסכים כסף ל„מוהר".

הקבלן הדרוזי שיחד עם חברו חזאיה סאייד אחמד אברסאלה זכה במיכרז מטעם משרד הבטחון לביצוע חלק מעבודות ציבור הגדר בגזרת הר דב, הציע לעלי בן ה־15 לצאת עמו לעבודה בקו הגבול, בהבטיחו לו כי ירוויח שם „הרבה כסף". היתה זו פעם ראשונה שיצא עלי לעבודה מחוץ לתחומי כפרו.

● „הצלב האדום" פועל

אמו של עלי ואחותו יושבות בחדר היחיד שבביתן ומבכות את מר גורלו של הבן והאח. הכתלים האפורים שלא סוידו מכבר, המזרנים המוטל־אים לאורך הקירות והבגדים הדה־יים מספרים על מצבן הכלכלי הקשה. מדי פעם פוקדות את החדר נשים דרוזיות המתעניינות בגורל הנעדר ו־מצטרפות אל היבבות.

„רק שיחזירו אותו בהקדם" — או־מרת האם — „הם בוודאי מכים אותו ואולי גם מרעיבים אותו".

השבוע תבעו השופטים משתאדה נאיף שופי, אחיו של הנעדר עלי, שייצא לתל־אביב ויאיץ שם אצל באי־כוח ארגון „הצלב האדום" לפעול לשחרור הנער. שתאדה, שבלאו־הכי הוא מובטל מעבודה עקב סירובם של הפועלים הדרוזים מהגולן להמשיך בעבודה בקו הגבול עקב החטיפה, אך חזר בלא כלום. הוא רק יכול להשמיע באוזני אמו ואחותו את הדב־רים ששמע בתל־אביב מפי איש „ה־צלב האדום": „נעשה כל שביכולתנו להחזירו אליכם בהקדם. נעשה הכל. אל דאגה".

עלי נאיף שופי הוא תלמיד כתה ט' בבית הספר התיכון בכפר מסעדה, שהוא מוסד אזורי לכל צפון הרמה. לדברי אמו, יצא עלי לעבודה בעיקר כדי לצבור כסף כיס לתקופת לימודיו. „כל הילדים היו מביאים אתם כסף לבית־הספר, לקניית ממתקים בהפס־קה, ורק עלי לא יכול. הוא קיווה שבשנה הבאה יוכל גם הוא לקנות ממתקים כחבריו אבל עכשיו איננו, ומי יודע אם יחזור עד תחילת שנת הלימודים".

סמוך לביתו של עלי מצפה סיניה שמס, אמו של הנער בן ה־13 חוצי, חסן איסמעיל שמס לבנה, צעיר הח־טופים. לאם בת ה־40 שמונה ילדים — ארבע בנות וארבעה בנים. חסן, הגדול בבנים, סיים השנה כתה ז'.

● „רק שיחזירו בקרוב"

אמו של חסן מנסה להסתיר את כאבה, אך עיניה ואנחותיה מסגירות אותה. בעלה איסמעיל נטש מאז ה־חטיפה את כל עיסוקיו. „כל יום ב־שבע בבוקר הוא יורד מהבית למשרדי הממשל הצבאי ומחכה עד שעת ה־סגירה להודעה. הוא יושב שם כל היום — ובוכה". סיפר לי מחמוד רבאח, מצעירי הכפר.

מחמוד מספר, כי תחילה איבד האב את שלושת אחיו בהפצצת הסורים בפ־רוץ מלחמת יום הכיפורים. את מטע התפוחים וכרם הענבים שלו איבד ב־של היותם בתחום אזור החיץ במור־דות החרמון, אשר נמסר לפיקוח אנשי האו"ם, עכשיו נחטף בנו".

אמו של חסן כועסת על עצמה משום שהתירה לבנה לצאת לעבודה מחוץ לתחומי הכפר, על בנה חסן שלא גילה לה כי הוא עובד בגבול הלבנון, על צה"ל אשר לא הציב אבטחה מס־פקת במקום עבודתו של בנה, על המחבלים שלא שחררו את בנה חרף גילו ועל אחיהם הדרוזים בצד ה־לבנוני שלא נקטו צעדים למען בנה.

„האם אין עיניים בראשם, אין לב בגופם ? הם מחזיקים נער רך שאיננו חייל ואיננו ישראלי, שכל מעשיו על הגבול הסתכמו בחפירת בורות לעמו־די גדר תמורת 4 ל"י לבור. חסן הוא ילד טוב. הוא ידע שלא ארשה לו לעבוד בגבול ולכן לא סיפר לי כי הוא עובד שם. אני סירבתי להתיר לו לעבוד מחוץ לכפר, אבל הוא הת־עקש וטען שהוא גדול דיו לפרנס את עצמו, ובעיקר עכשיו, כשהמטע של אביו מעבר לגבול".

אמותיהם של חסן ועלי ואשתו של עזאם בטוחות כי ממשלת ישראל תפעל במרץ להשבת הנעדרים. „כשהם יחזרו נערוך חאפלה גדולה, רק שיחזרו בקרוב, אינשאללה".

[...]מה חטפו אותו ? מדוע אותו הביתה ?" ממלמלת [...]מד, בת 40, אשתו ואם [...] אסעד האמד עזאם, בן 50, [...] שלא ילך לעבוד בגבול.

[...]ל לעבוד בגדר הרמה ה־[...] לפני חטיפתו, שלוש שנים [...] ביתו כפועל שכיר במ־[...] שנים בצאון, אך תמיד [...] בניין חקלאות בקרבת [...] הסתפק בעיבוד חלקתו [...] בקר, אך ב־1971 חצה [...]ת חבריו את „הקו ה־[...] שאמרו לו כי „אצל היהו־[...] ירוויח מאות לירות ב־[...]

[...] בנותיו היו אז בנות [...]עסק בקרית שמונה כפועל [...] מקצועי, ומאוחר יותר [...] בחברת „חרותי לש־[...]מים שלא נמצאה לו תע־[...] עבד בשוקי הגליל [...]. „בזמן האחרון הוא [...] יפה מאוד — נזכרת [...] כל יום היה מביא הביתה [...] היינו כולנו מבסוטים".

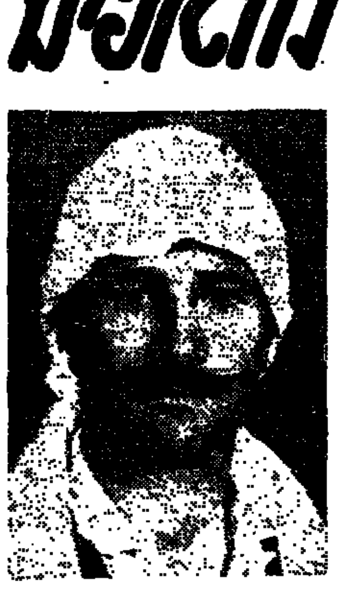
חטוף אסעד האמד אזעם

חטוף חסן איסמאעיל שאמס

חטוף אלי נאיף שופי

אמו של אלי נאיף שופי (מימין) ואחותו (משמאל)

[...]ל ב.ג. בסימן המנהל ה־13

[ה]מנהל החדש של נמל־התעופה הבינלאומי ירש צרור בעיות [...] בקרוב ישלמו אולם נוסעים, מסוף עולים ומסוף מטענים

רחל פרימור

[מ]נהלו ה־13 של נמל־התעופה בן־גוריון נכנס לתפקידו לפני כחודש וקיבל לידיו [...] מורכב ורב־מחלקות, [...] נדרשים שינוי ר[...]

[...] הקודם של הנמל קיבל [...] אליעזר כהן בירושה [...]קים שלו פועלים במתכונת [...]קשה, אחרים נמצאים מ־[...] הקינה התולכה גבול־[...] בלאומי.

[...] זרות במוסכות בהיל [...] עתה כמנהלו הנוכחי של [...]ריון להתמודד עם בעיות [...] החלו השנים שקדמו לו [...]נמל, יצחק ורדי והמפאל [...]דים בכירים בנמל שעבדו [...] המנהלים הקודמים, כבי־[...] המזור: „נראה לאיזה [...] המבאסא החדש להזיז [...] הבעיות של הנמל".

[...]כ"ים לא שמיש

[...] ה־13 קיבל לידיו נמל [...] מצידעו קודמיו, הבתאפ־[...] פיתוח בהירים על פע־[...]רו בשך השנים. אך גם [...]סודות העקרוניות כמו או־[...]ת לקהל הנוסעים, יציאה [...] בטיחות הטיסים וה־[...] בין הנוסעים הפועלים [...]ת מכונות הנובעות בציגוד.

[...]ל דאג בבואו לעשות ל־[...]ל נמל האויר. היה כי ש־[...]קביעת נוחיות עבודה ב־[...] קשורות עם קהל הנוסעים [...]תנו של בית המהיבת, [...]: והיה כי שדאג [...] בטיחות הטיסה, הוסיף עוד־[...] צבעות תנייה למכוסים [...] בפלילים.

[...] רציפות בניהול, כאי־[...] המנהלה ממנהל, [...] „מיניות".

[...] המכ"ים האמריקאלי היא [...]אלפה, על הקצבה של ה־[...] לה תחילים בהחה 1970 שר התחבורה לשעבר שמעון פרס, לאחר מקרה של „קירבת האווירה", שבו היה מעורב מטוס „אל על" ש־הסיע את ראש הממשלה לשעבר גולדה מאיר לארה"ב.

השימוש במכ"ים נועד להחליף את שיטת הפיקוח האלחוטי בין הטייס והפקח במגדל. ההחלטה על הקמת המערכת נתקבלה בתקופת כהונתו של מנהל אחד, התקנתה נעשתה בתקופתו של מחליפו, אולם רק ה־שלישי נוכח כי המערכת בלתי־שמישה בגלל ליקויים חמורים.

שנתיים נמשכו פעולות התקנת מערכת המכ"ים בנמל התעופה וצוות מיוחד התמסר כולו רק לעבודה זו. בתום העבודה, כשמערכת המכ"ים ה־ראשית על ארבעת תת־המערכות שלה כבר ניצבה במקומה, התברר, כי הפרוייקט כולו בו הושקעו קרוב ל־6 מיליון לירות איננו יפה לנמל.

מקור התקלה נתגלה בלב מערכת המכ"ים. התת־מערכה היחידה הרא־שית, שהן מתוצרת מפעלי „סולט־רוזי" ו„קוסור" מבריטניה ו„מוטורו־לה" ישראל, פועלות כראוי.

התקלות בגוף המכ"ים, שנתגלו כבר בהפעלות הראשונות, חוזרות ונש־נות בזמן גדול של תקלה ראשית אחת לדקות בערך. המכ"ים הבריטי כתוצרת בריטניה פועל כשורה, אך אין ביכולתו למלא את כל התפקידים של המערכת הראשית המקולקלת.

נראה, כי דרישת הנמל מיצרן המערכת הראשית תהיה לספק לו מערכת חדשה, ולא להתקין טלאי על גבי טלאי באופן שיגרע מאמינותה.

רכישת המכ"ים נעשתה בחיפזון פרי ניהול מפוצל. לקראת רכישת המערכת התעקש באחד הלילות אחד העובדים הבכירים של הנמל ובאופן נהול נמסר לו כי עליו לצאת למחרת הבוקר לפאריס, כדי להשתתף שם בדיון על אופי מערכת המכ"ם ש־הוזמנה מנהלת הנמל.

☐ אנטנה לא במקומה

מיקומה של האנטנה אף הוא נעשה בצורה בלתי יעילה, וכבר עתה ברור כי בתוך שנתיים תעתק האנטנה ממקומה הנוכחי במקום חדש, פעולה שתעלה כשני מליון לירות.

בשלב זה משמשת מערכת המכ"ים לנוסעים, אולם היא כשלעצמה איננה מנוצלת לפיקוח הטיסה.

☐ נוהל חדש פגום

בתקופה שהחליט משרד התחבורה על התקנת המכ"ים בנמל החליט גם לערוך שינוי יסודי בערך נתיבי הכניסה והיציאה של הנמל. לאחר שלוש שנות עבודה מאומצת הצליח צוות עובדי מנהל התעופה האזר־חית להכין את קובץ התקנות ה־חדשות שתכליתן הפרדה בין נתיבי הכניסה והיציאה, אולם כאשר ניסו להשתמש בנוהלים אלה נתברר, כי הם לוקים בחסר שכן אינם מתחשבים די הצורך בנתיבים הפנים־ארציים החוצים את אזור הנמל. פקחי ה־מגדל כלוד טענו, כי יהיה חשש לאובדן רמת בטיחות הטיס וסירבו לעבוד לפי הנוהלים החדשים.

ועדה בודקת, שמינה ראש מנהל התעופה האזרחית, מצאה 34 סעיפים טעוני תיקון והמליצה לקבוע כי ה־נוהל הישן יישאר תקף עד תיקון החדש. גם פירסומו של הנוהל החדש נעשה בצורה „חלמאית" תוך הת־עלמות מהנוהל הבינלאומי, המחייב פירסום בינלאומי לכל נוהל תעופה 28 ימים לפני כניסתו לתוקף.

ישראל החליטה משום מה לפרסם את הנוהלים החדשים ימים ספורים לפני שהפכו למחייבים ובמספר מק־רים טסו קברניטי חברות שונות ל־ארץ כשלנגד עיניהם מפות הנוהלים הישנים, בעוד שהיו אמורים לטוס לפי הנתיבים החדשים, שעליהם לא ידעו דבר. הדבר עורר ביקורת מצד גורמי תעופה בינלאומיים והטייסים עצמם.

☐ משטר צבאי מטריד

תנועת התיירות המצומצמת לישׂ־ראל מאפשרת לנמל התעופה בן־גוריון לטפל בבאים בצורה מסודרת פחות או יותר, שכן הנמל יפה ל־קליטה איטית של נוסעים, בפרקי זמן קצובים, אולם גם היום, אחר שנעשו שיפורים רבים בתחום השי־רות לנוסע, עדיין משתבשים דברים בנמל כאשר מסתמן עומס קל ב־תנועת המטוסים, הנובע לעתים כאי־

(הסוף בעמוד 29)

שלום על ישראל

בשורה זו קוראה לך מרצפת הפסיפס של בית־הכנסת הקדום אשר ביריחו.
מימי שיבת ציון, ולאחר תקופת המשנה והתלמוד — היתה בעיר זו קהילה יהודית גדולה אשר הנציחה באבן, כיסופיה לשלום־אמת לעם ישראל.
עד לראשיתה של המאה הזו — חיו, גרו ועבדו בה יהודים.

בימים אלו יש לקריאה זו משמעות נוקבת:
בירדן — עובר הקו האדום למניעת סחף מדיני־בוויתור ללא תמורה!
ביריחו — נעוץ המפתח לשלומה ולשלמותה של ירושלים! (המרחק ממנה — כ־30 ק"מ בלבד!)

יריחו מצפה היום להתישבות יהודית!

באלו הימים מתגבש והולך גרעין להתישבות המבוססת על ענפי החקלאות והעשיה, מפעלי החינוך, קיט ונופש.

בוא עמנו!

היה שותף לקביעת גבולותיה ותוספה של מדינת־ישראל!

המעוניינים בהצטרפות יפנו נא על־פי הכתובת:
"גוש אמונים" — המחלקה להתישבות ברחבי ארץ־ישראל
ירושלים, רח' בורש 14 (כניסה א') טלפון 02-231006

[...] מירוץ ח[...] בבחירת ה[...]

مكنا من الامل

דב גולדשטין — **ראיון השבוע עם** אברהם (בומה) שביט, יו"ר הועד הפועל של התאחדות התעשיינים

הקפאת האשראי תגרום להתמוטטות מפעלים ולפיטורי עובדים; במקום עם עובד נעשינו עם של בטלנים

הסיכוי למשק בריא טמון בפיתוח התעשייה ולכן הכרח הוא להעדיף אותה על פני סקטורים אחרים ● כמו שאמרנו פעם: „הטובים לטיס", עלינו להוסיף עתה: „הטובים לתעשייה!"; עלינו למשוך למשק היצרני אנשים טובים על־ידי הקלות במס ושיטת שכר אחרת ● לפועלים לא כדאי לעבוד יותר מעשרים ושניים יום בחודש; יתר הזמן הם עובדים במקומות אחרים, מחוץ למפעל, בלי מס הכנסה ● יש לבטל את כל ההנחות וההקלות במס־הכנסה, להוסיף אותן למשכורת ולגבות 50 אחוז מס; כך תיווצר שוב המוטיבאציה לעבודה ● פריון העבודה שלנו הוא 50 אחוז מהאמריקני ו־60 אחוז מהאירופי; כך אי־אפשר לבנות משק בריא ● בעניין תוספת היוקר: אנחנו משלמים לפועלים, הפועלים מחזירים לנו בקניית מוצרינו — רק המשק הישראלי מידרדר

גם ממשילי משלים מקצועיים ומפיקי לקחים זריזים יתקשו למצוא גזירה שווה בין הרשל'ה אוסטרופולר, הדמות העממית מן העיירה המזרח־אירופית, לבין הכלכלה הישראלית. „יש!" — פוסק מר אברהם (בומה) שביט, יו"ר הוועד הפועל של התאחדות התעשיינים ומ"מ נשיא ההתאחדות. וכיוון שפסק — חובת ההוכחה עליו.

וכך הוכיח: מפרנסים נמצא לו, להרשל'ה, סכום כסף, שלא נצרך לו להוצאותיו השוטפות. קם וקנה חבית יין והועידה לימים קשים. בלילה הוציא בה את עיניו וחזר הויין. בא טעם היין בחיכו, עד שנתאווה לטעום ממנו. ישהה כן החסכון לימים קשים? לא נאה. ואף אשתו נוצרה את החבית מתאוותיו. מצא פתרון: עשר קופיקות היו מצויות בידו. „קנה" מידי אשתו כוסית אחת, קטנה, ושילם לה בתמורתה עשר קופיקות שלו. מסחר הוגן? — הוגן. אלא שגם האשה בשר ודם. וגם לה התחשק לטעום. קנתה מידי הרשל'ה כוסית אחת, קטנה — ושילמה לו בתמורתה... עשר הקופיקות שבידיה. קיצורו של דבר — כל אותו לילה עסקו הרשל'ה ואשתו במסחר הוגן, קנו ומכרו והתבסמו. בבוקר לא נותרה בחביתם אף טיפת יין אחת. רק עשר הקופיקות נשארו שלמות.

● 10 הקופיקות הנותרות

— המשק?

המשק? זהו המשק! בדיוק! אנחנו, התעשיינים, משלמים לפועלים תוספת־יוקר. המוצרים מתייקרים. הפועלים משלמים יותר. מחזירים לנו את תוספת־היוקר. האינדקס עולה. אנחנו משלמים להם עוד תוספת־יוקר. המוצרים עולים יותר כסף. הפועלים משלמים יותר. כולם שותים יין מאותה חבית. היין נגמר. מה נשאר? משק כושל. אינפלאציה. עלייה בפער הצבים במאזן התשלומים. פגיעה קשה בייצוא. עשר קופיקות. זה מה שנשאר.

„בומה" שביט אוהב את התעשייה מחוץ לכל חשבון של פרנסה. הוא נהנה להאזין לקול שקשוקן של המכונות במפעליו. הוא מתבשם מהמולת הייצור. הוא חושב, שעל ראשו של התעשיין מונח כתר־היצירה.

הוא מתהלך עם פועליו בחברות, מפגין כלפיהם רוחב־לב. הוא מרגיש רגש עמוק של אחריות כלפיהם ואינו מוכן „להרדות", כי ההסתדרות דואגת לענייניהם טוב ממנו.

התעשייה היא אהבתו הראשונה. שרותו הממושך, כאיש מילואים בחיל האוויר — אהבתו השנייה. הוא מדבר במונחים חלוציים. רואה את הייצור התעשייתי ואת השרות הצבאי (במלחמת יום הכיפורים ולאחריה שרת ששה חודשים ברציפות ומעולם לא טען: יותר מדי) משולבים בריקמה אחת: „אדם ישראלי צריך לעשות מה שטוב למדינה, תמיד!"

● עתיד המדינה

„אני רוצה להגיד לך (וכאשר „בומה" שביט רוצה להגיד, הוא אומר), שבתעשייה טמון עתידה של המדינה! פשוט כך! כל הסיכויים שלנו להתגבר על המשבר הכלכלי העמוק, זה של השנה וביחוד זה של השנה הבאה, שיהיה חמור מבחינת כמה וכמה, תלויים בפיתוח התעשייה. אני לא אגיד מלה רעה על החקלאות או על התיירות. אבל נדמה לי, כי בכלל זה הן מיצו את עצמן והרווחתן לא תהיה כל־כך גדולה. לא כן התעשייה. לה — אין גבול. הגבול היחיד שלה הוא המוח היוצר של האדם ואהבת העבודה. היא יכולה לפרוח ולשגשג ולהביא אותנו לשיאים של הצלחה.

„אם מקבלים את ההנחה הזאת — לא די להכניס את התעשייה לתוך המסגרת המקובלת של תוכניות כלכליות, חדשות או ישנות. היא ראויה, לא לריווחת בעליה, אלא מטעמים לאומיים ובטחוניים ומדיניים, ליחס של העדפה. כן, כן! בפירוש כך! אין מה לפחד מהמלה המפלה הזאת. בלי יחס של העדפה, מפסידה המדינה את הסיכוי לפתח את התעשייה לממדים הכלכליים האפשריים. זה איננו ההפסד של בעלי התעשייה, אלא של המשק במדינה וכל המדינה כולה.

● לשלם פחות מס

— באלה התחומים צריך להעדיף את התעשייה?

שלא תהיה טעות, שיהיה ברור: את התעשייה, לא את התעשיינים. התעשיינים, כאזרחי הארץ, דינם כדין כל היתר, בכל התחומים. אותם אין צורך ואין הצדקה להעדיף. אבל בתעשייה — זהו דבר אחר. צריך להעדיף את כוח־האדם, העובד בתעשייה. כך שלאחרים יהיה עניין להיות משולבים במשק היצרני ולא במשק השרותי. צריך להנהיג בתעשייה שיטת מיסוי נוחה יותר, כדאית יותר — לפועלי התעשייה. יש לתת להם רמת־שכר טובה יותר, רק להם, בלי שזה יסחוף את העובדים בענפים האחרים, על פי כללי ההלות של סקטור אחד בשני. צריך למשוך את הטובים שבהם, את המוכשרים ביותר, למשק התעשייתי. היתה פעם סיסמה בחיל־האוויר: „הטובים לטיס". שעתה עוד לא עברה. עדיין אנו זקוקים לטובים ביותר בטיס, בשריון, בחיל הרגלים. לזה צריך להוסיף: „הפועלים הטובים, המוכשרים ביותר, האחראים ביותר — לתעשייה!" כי היא זקוקה לטובים ביותר והיא מוכרחה לקבל אותם. צריך שלאנשים, העומדים להחליט על דרכם, יהיה עניין להשתלב בתעשייה, לא רק מפני ששם יוצרים וזה מעניק, יותר סיפוק, ולא רק מפני שטמונים בתעשייה סיכויי ההתעצמות שלנו, אלא גם מפני שיהיו שם תנאים טובים יותר ואפשרויות טובות יותר, להשתכר יותר, לשלם פחות מס.

היום ברור, כי בלי עורף כלכלי איתן, לא נוכל לעמוד במלחמה נוספת, אם תיכפה עלינו. ובלי כלכלה מסודרת, משוכללת ויוצרת ומייצאת — נהיה חשופים ללחצים מדיניים קשים ומסוכנים, בגלל חולשתנו הכלכלית והגברת התלות שלנו בגורמי חוץ.

— ואתה אינך מקיים את הצד הזה? הרי הממשלה הודיעה וחזרה על כוונתה לחזק את התעשייה ולעודד את הייצור ואת הייצוא ואף התוכנית הכלכלית האחרונה מיועדת להשגת המטרות האלה?

● לאפות עוגה גדולה יותר

בדיבורים — אנחנו מצויינים. הכל מבהירים, הכל מוסכים, הכל מוכנים להשמיע מלים יפות. אך כשזה בא לכלל הצורך לעשות — רק מעטים מוכנים לתרגם את המלים למעשים. אנחנו כבר טוענים שנים, שהבעייה אינה איך אוכלים את העוגה ולפי איזה קנה־מידה מחלקים את הפרוסות. הבעייה הגדולה היא איך לאפות את העוגה, שתהיה גדולה יותר, מוכנה יותר, טובה יותר. כולם רוצים רק לנגוס מהעוגה. והיא נשארת קטנה. אין מה לחלק ממנה. ומה שמחלקים — מוכרחים לקחת בחזרה, בכל אמצעי המיסוי. אילו היינו אופים עוגה גדולה יותר — היה מה לחלק ממנה. אפשר היה לתת לאנשים אמצעים טובים יותר לקיום ואפשרויות רבות יותר לרווחה.

את העוגה אופה ומייצר — רק המשק היצרני. החקלאות — בהחלט, גם החקלאות. אבל בעיקר התעשייה. ביכולתה של התעשייה לייצר עוגה גדולה ועשירה יותר, טמונים כל הסיכויים שלנו. ולכן מוכרחים לטפח את החלק הזה של המשק, את התעשייה, ולתת לו לפעול בתנאים הטובים ביותר, כדי שהעוגה תגדל ותשתפר.

הממשלה הציגה תוכנית חדשה. היו בה שלושה אמצעי הבראה למשק: צמצום הוצאות הממשלה, צמצום הבנייה הציבורית והפרטית ועיקור תוספת היוקר באופן חלקי. ובעניין עיקור תוספת היוקר — נכשלה הממשלה ושגתה טעות חמורה, באופן הצגת העניין.

— אתה מתנגד לתוספת היוקר? אתה מצדיק על כך שהתעשיינים והמהנדסים ובעלי המקצוע העצמאיים יקבלו פיצוי על ההתייקרויות במשק ורק השכיר, הנושא על גבו את מעמסת ההתייקרויות, יספוג באופן קבוע הפחתת ערך שכרו ולא יקבל פיצוי?

● תוספת יוקר: כן, אבל...

חלילה. בשום אופן לא. תוספת־היוקר היא מכשיר חשוב לשמירת חלקו של העובד בעוגה הכללית של המשק. אבל תוספת היוקר אינה יכולה ואינה רשאית לתת פיצוי על שלושה סוגים של התייקרות: א. ההתייקרויות מחוץ־לארץ. ייקור הדלק, למשל, אסור היה שיתבטא בתוספת־היוקר. בעולם גרם ייקור הדלק למגבלה של חיסכון בנסיעות ובשימוש בדלק. אצלנו נמצאה מייד הדרך: התחבורה הציבורית קיבלה פיצוי ובעלי מכוניות פרטיות, שרבים מהם מקבלים הוצאה ממפעלים שונים, קיבלו העלאה לכיסוי התייקרות הדלק. ובמקום לחסוך בדלק ולצרוך פחות ולבזבז פחות — משלם המשק היצרני את ההוצאה הזאת.

ב. אסור בשום אופן שהעלאת מיסים, תהיה גורם בחישוב תוספת היוקר. אם המוצר מתייקר כתוצאה ממס נוסף, אסור שיהיה לכך ביטוי בתוספת־היוקר.

ג. שינוי בערך המטבע, במקרה של פיחות, הגורם לייקור מוצרים, אסור להשיב אותו בתוספת־היוקר.

— ואם, להערכתך, יש מקום לפיחות?

לא זו הבעייה. הממשלה אינה משתמשת בכלי הפיחות לשיפור המצב, כתוך היא יודעת, שפיחות יגרום לייקור המוצרים והיא תאלץ להיכנע לתביעת ההסתדרות לשלם תוספת־יוקר לעובדים — והנה כלום לא הושג והעולם כמנהגו נוהג — התייקרות, תוספת־יוקר, התייקרות, חוזר חלילה.

אילו היתה הממשלה מסבירה, כי על שלושה סוגי התייקרות שמניתי, אין תוספת־יוקר, היה הדבר מובן ומתקבל והוגן בהיגיונו. מה שהממשלה עשתה, היה מעין „מסחר בכוסית": ניתן לכם תוספת־יוקר אבל מייד ניקח אותה בחזרה. זה קשה לציבור לבלוע. זה יוצר התקוממות. זה לקוי מבחינה מוסרית וגובל בגזרה מטופשת בהוצאה.

— מה זה חשוב לשכיר כתוצאה ממה המוצרים מתייקרים וכוח הקנייה שלו פוחת והמחירים גדלים? הוא הי במערכת משקית, שבה לא הוא המחליט על מיסוי, פיחות, והתייקרות ומחירי גלם. כמה אתה מציע לו לחיות, אם כל זה לא יובא בחשבון הפיצוי המציע לו?

● הפועל מוכרח להוריד רמת חייו...

אני יודע את מצבו של הפועל. תאמין לי, אני נפגש אתו וחי אתו ומכיר את בעיותיו. פועל, המתקיים היום רק על משרה בתעשייה ואין לו אפשרות למלא את מחסורו במשרה צדדית, נוספת — מצבו רע. תוספת היוקר הנורא אוכל אותו. זה נכון. אבל במשק תרום אין ברירה אחרת. הוא מוכרח להוריד את רמת חייו. אין מנוס. הוא מוכרח להבין, שאם פיצול מקפיץ את מחיר הנפט, — וזה מייקר את המוצרים התעשייתיים, כי האנרגיה נעשית יקרה יותר — אזי אין התעשיין הישראלי יכול לפצות את הפועל שלו על ההתייקרות הזאת. היצרנים אינם יכולים לשלם פיצוי לעובד על התייקרויות, שלא גורמו באשמתם. אם יש לפצות את העובד — ואני יודע, שזה הכרחי במקרים רבים — זה צריך להעשות על־ידי הפחתת מיסים, כדי שהעצמו שלו יגדל והורדת רמת החיים תהיה בגדר מה שמתקבל על הדעת. אבל גם כך — אין מנוס מהורדת רמת החיים. הלא אין כמו התעשיין שנוח לו, בישראל, לשלם את תוספת־היוקר.

— זה נוח לתעשיין?

כן. זה נוח. הוא קונה לו בתוספת־היוקר הדמות של אדם הגון. הוא נותן לפועלים שלו פיצוי. מה הוא מפסיד באופן אישי? כלום! את ההוצאה הנוספת, הנגרמת על־ידי תשלום תוספת־היוקר, הוא מכסה לעצמו על־ידי העלאת מחיר מוצריו. תוספת־היוקר נותנת בידי הציבור יותר כוח־קנייה ז.א. כסף לקניות — ומי נהנה מזה? התעשיין! הציבור מחזיר לו את התוספת על־ידי קניות מרובות יותר של המוצרים. ולכן — לא עניינם האישי של התעשיינים מונח כאן על כפות המאזניים ולא ריווחתם, אלא עניינה של הכלכלה הישראלית.

— מה היה קורה אלמלא שולמה תוספת־היוקר על שלושה הגורמים שמנית?

לציבור יהיה פחות כסף. התעשיין יגלה, שאין קופצים על מוצריו, במחיריהם הגבוהים, כי האזרחים מצמצמים את קניותיהם. הוא היה נאלץ לספוג התייקרויות, להוזיל את מוצריו, לשפר אותם — כדי שיוכלו להתחרות וכדי שהאזרחים ירכשו אותם.

● הגוי — והחליפה הישראלית

— איך היה הדבר משפיע על הייצוא?

בעניין! הצרכן שלא יוכל לסמוך על השוק הישראלי, היה מחפש לעצמו שווקים בחוץ. בכפעה של התעשייה ושל הכלכלה הישראלית הוא להרחיב את הייצוא של מוצריה. מדוע שגוי נבול סנטימנטים ציוניים יהודיים ידרשו לו חליפה מתוצרת ישראלית, שהיא יקרה יותר בגלל שכר העבודה הגבוה, שניתן לפועלים כתוצאה ממיסוי גבוה? מס בטחון ומס קליטה וכל המסים האחרים — הם בעיינינו? הוא יקנה לו חליפה איטלקית, או גרמנית, או אנגלית, שייצורה זול יותר. הייצוא שלנו אינו יכול להתפתח, כי אנחנו שותים יין, כמו הרשל'ה ואשתו, ומשלמים אחד לשני תמורתו. אנחנו לא נהיה מסוגלים לייצא מוצרים תעשייתיים לחוץ־לארץ בגלל העלייה במחיריהם. המצב יילך ויחריף ובשנה הבאה, 1975, תהיה לישראל השנה הקשה ביותר בתולדותיה, בתחום המשקי.

● מחיר המלחמה

— מה יקרה בשנה הבאה?

נצטרך להתחיל, סוף סוף, לשלם את מחיר המלחמה — שלושים וארבעה מיליארד לירות היא עלתה לישראל!

— אנחנו לא משלמים עתה?

לא, לא משלמים! אנחנו מגלגלים מלים ומעתיקים כל מיני משחקים פיננסיים. אנחנו מתמקים. מפריחים אשליות, שיהודי העולם ישלמו והאוצר האמריקני ישלם — אף אחד לא ישלם את הכספים האלה כלבדנו! שתינו יין — צריך לשלם את התמורה!

אינני רואה־שחורות, אבל בשנה הבאה צפוי משבר כלכלי בינלאומי. איני יודע, ואין איש יודע, אם ילבש ממדים דומים למשבר של 1929—1930, אבל הוא יהיה חמור ביותר. משבר כזה יפגע וחריף קשה מאוד על כיסו ולבו של הצרכן ועל שווקים לתוצרה. כל המדינות יצטרכו להלחם בכל כיוון על שווקים לתוצרתן. בתחרות הזאת — כל פגם במחיר המוצר תהיה לו משמעות והוא יהווה גורם בשיקוליו של הקונה. בגלל האינפלאציה יש לנו סיכוי יותר קטן מאשר לאחרים לעשות את המוצרים שלנו בעלי כושר תחרות במאבק החמור על השווקים. מצד שני יפחת כוח־הקנייה שבידי הצרכן הישראלי. אם המוצרים לא ימצאו שווקים לא כאן, בישראל, ולא בשווקי העולם — מה תעשה בהם התעשייה? למי היא תייצר אותם? פרוש הדבר: סכנה גדולה לקיום התעשייה ואפשרות לגל של פיטורים. במשבר בינלאומי בעל היקף כזה, קשה לי לתאר לעצמי היכן ייקלטו הפועלים האלה.

● העצה: לעבוד קשה

— מה יכולה ישראל לעשות כדי לצמצם את פגיעתו של משבר כזה, לפי תיאורך הקשה?

לעבוד! לעבוד קשה! הפתרון לכל תחלואי המשק ולכל מצוקותיו הוא לעבוד! מעם עובד נעשינו, בעוונותינו הרבים, לעם של בטלנים! אנחנו לא עובדים! אנחנו סומכים, שאחרים יפתרו לנו את הבעיות. אנחנו מפגרים קשות בפריון העבודה שלנו. התפוקה הנוכחית שלנו היא בערך חמישים אחוז מהתפוקה האמריקאית וכשישים אחוז מן התפוקה האירופאית הממוצעת. לפי קצב עליית הפריון אצלנו, אם בכלל ההיה עלייה, נגיע בשנת 2040, בעוד כששים וחמש שנים, לתפוקה האמריקאנית הנוכחית. הפער בין התפוקה שלנו לבין זו של ארה"ב או של אירופה, יהיה אז — וכן עד אז — חמור יותר ממה שהוא היום. עם תפוקה כזאת אי־אפשר להתחרות ואי־אפשר למכור תוצרת ואי־אפשר להלחם באינפלאציה. רק אם אתה מייצר יותר — מותר לך לשלם יותר. רק אם העוגה גדלה — יש מה לחלק ממנה. אם אתה משלם יותר שכר בפני שהטלת מסים וקשה להתמודד עם מה שנשאר מהמשכורת, או מפני שחומרי גלם התייקרו בעולם ואתה מפצה את הפועל על ההתייקרות במוצרים — זוהי פשיטת־רגל כלכלית ואם נוסיף להנהג כך, אנחנו בהחלט צפויים לפשיטת־רגל!

● שמונה — במקום עשרה

— איזו עלייה בפריון־העבודה בישראל היתה יכולה להציל אותנו מפשיטת־רגל כזאת?

ההגדרה היא פשוטה: רק אם שמונה עובדים — בכל הסקטורים, עובדי דואר, תעשייה, ממשלה, חקלאות, כולם! — יוכלו לעשות את המלאכה, שעושים עתה עשרה עובדים, נוכל להנצל מגורל מר. וכך כל שנה! עלייה של עשרים אחוז בפריון־העבודה דרושה לנו כאוויר לנשימה. עם במצבנו מוכרח למצוא בעצמו את הכוחות להגיע לעליית פריון כזאת. אילו היינו מגדילים את הפריון במאה אחוז, תוך חמש שנים — היו בעיות רבות שלנו נפתרות וגם מצבנו הבטחוני בשטחי היה משתפר.

— אצלנו אוהב כל אחד להפנות „את האשם" על מה של רעהו. האם פריון עבודה הוא עניינם של הפועלים בלבד, או שגם לתעשיינים ולמנהלים יש בזה חלק?

בוודאי שיש! לא עלה כלל על דעתי לנקות מאשמה את החברים שלי. הבטלנות מתחילה אצלם! פריון הוא פונקציה ישירה של ניהול נבון. התעשיין הטוב, המנהל הטוב, יודעים לשמור אצל העובד מוטיבאציות חיוביות, יחס של הזדהות עם המפעל. הם יודעים ליצור את הציוד, לחדש אותו, לשפר את תהליכי הייצור. מובן שהעובד בעצמו, אפילו יהיה חדור רצון טוב והבנה, אינו יכול לשפר את הפריון, כבעיות הנדונות בישראל.

— איך יכולה להיות לעובד מוטיבאציה לעבוד יותר כשמשטר המס הנוכחי, כאשר כל הכנסה נוספת נבלעת אין בה לשפר את רמת חייו?

זו, כמובן, בעייה חמורה ביותר ואיני רואה כאן פתרון אחר, אלא על־ידי שינוי קיצוני במשטר המסים. יש להפסיק את כל הניכויים של הוצאות רכב והנסיעות וארוחות ובגדים וספרים — כל פירצות הגדר ההתחמקות לקבוצות שונות — ולכלול הכל במשכורת השכר ולגבות מהסכום הכולל חמישים אחוז מס הכנסה. ורק זה. בלי כלות ובלי תכולים נוספים. זה לא יכניס לאוצר פחות כסף, אולי יותר. אבל זה יביא שני יתרונות עצומים: יפסיקו לשקר ולנהוג בבריונות. וכמו שהדבר לא פחות: תהיה לעובד מוטיבאציה לעבוד, אם יידע שכל לירה שלו נשארת בידיו הפיכים אגורה.

● היעדרות — ומשרה שנייה

היום ילכו פועלים ויצאו להם חשבון, שלא כדאי להם לעבוד במפעל יותר מעשרים ושניים ימים בחודש. ההעדרות המבוצעת אצלנו מגיעה לחמישה־עשר אחוז! מזהים. זה כשלעצמו מוריד פריון העבודה בחמישה עשר הפועל, המסתפק רק בעשרים ימי עבודה במפעלו, מוצא ימי החודש משרה שנייה, קבועה או זמנית. אם הוא בעל מקצוע הוא משתכר בחמישה־שישה חוץ למפעל, יותר כסף מא עשרים ושניים ימי העבודה על העבודה הנוספת אין הוא מס. זו עבודה מהנהלית. יש עלים, שהמפעל משמש ל כסות למס־הכנסה ואילו כספים האמיתיים הם פרי עבודותיהם האחרות.

רפורמה במסים מוכרחה מלווה בהטלת מס ערך מוס היה צריך לעשות זאת. אמר כים לייקר את המוצר בא על־ידי עליית השכר, אלא הטלת מס ערך מוסף. ייקור בדרך זאת ירסן את הצריכ היה את מחיר המוצרים ויתר התעשיינים לחפש למוצריהם חוץ.

— איך השפיע הקפאת על התעשייה?

כשלעצמה — זהו צעד נכו אשראי פירושו פחות כסף ציבור. פחות כסף — פחו וסיכוי להורדת מחירים. אב הקפאה כזאת על התעשייה לגרום במפעלים לאי־מעטים בוודאות מסוימת, להכרח לה השערים ולפטר פועלים. כ הוא זה: אנחנו דרשנו מה להכין כמויות ניכרות של גלם, שלא נעמוד בפני שוקת אם המלחמה תתחדש. התייקרי הגלם הקשתה על הכנת התעשיינים נטלו על עצמם בויות גדולות גם בהכנת גם בהענות לקריאתנו לדמי טורים, למקרה של הפסקת כתוצאה מפגיעה בצורך, ובמ מאגרי דלק תת־קרקעיים — הקפאת האשראי עלולה כך, שמפעלים רבים לא יוכל בזה.

● מפעלים יפשטו הרגל...

— אין זו הפעם הראשונה שומעים מפי אישי תעשייה ש

היו מפעלים שפשטו את אם בגלל הקפאת האשראי עלים נוספים כאלה — יהיה להציל אותם. אסור להקפא אשראי לייצור. אנחנו כולנו אחר־כך לשלם את המחיר מפעלים יפשטו את הרגל ו יפוטרו.

ממילא אין בכל התוכנית ליה הדרכה עידוד לייצור, פועל ולא לתעשיין. כאשר רוצה לעודד את התחרות יודעת איך לעשות זאת. תנהג כך כלפי התעשייה, הנדסה מטעמים לאומיים, ה מכבלה וכל האחריות תהיה עליה.

— מדוע מעדיפים עדיין בישראל מוצרי צריכה על א המוצר הישראלי התעשייתי מעדיפים רבים מוצר זה, בגלל שווה בהדפה?

ישנן סיבות. אני מכיר את אינן נכונות. נשתרשו בציב לים רעים מן הימים שהתעש ישראלית היתה עדיין בחיתול צריך את המוצר הזה. כתוצאה היום התעשייה ה מוצר נקי, יפה ובעל־איכו איני בטוח, שלאורך ימים יהיה לעמוד בזה. הפועל מערכת שלמה, שהיא מגמה קלה, ולפעמים, באמת, מייא בא לעבודה עייף מן הנסיע כובוס דוחה ומלוכלך; הוא נלחם להידחס פנימה. הוא כולנו — חיים בארץ, שמער טלפונים שלה משובשת ומסו ביב; הפקיד מתייחס אליו ו המכתבים שלו אין עונים. החיים שלנו הולכת ומידרדר

● זקוקים לשינ

במערכת חיים כזאת אי־אפש פוה, שכל הפגמים האלה ישו אורך־ימים רק על המוצר הת התעשייה אינה יכולה להיות הקה. המוצר התעשייתי הוא של החברה, שבתוכה הוא גדל יוצרת אותו. אנחנו זקוקים בכל מערכת חיינו. התמורה תשפיע באופן חיובי גם על שיה.

טלסטאר מנטול
הסיגריה הקרירה והמרעננת של דובק

„דטאנט", המלחמה הגרעינית ומלחמת יום הכיפורים

מלחמת יום הכיפורים שפרצה חודש אחד אחר שטען קיסינג'ר בי למוסקווה אין עניין בהרפתקאות מקומיות הפריכה את האמונה בדטאנט במדיניות האמריקנית-סובייטית שתשבין שלום בעולם ● האמריקנים ביקשו להרחיק את סכנת המלחמה הגרעינית אך סכנת המלחמות הרגילות גברה ● ההגבלות בתחום הנשק הגרעיני הוליכו לשבלול מהפכני בפיתוח נשק קונבנציונאלי

אבות ה„דטאנט": ניכסון וברז'נייב. המקעקע נפילת הנשיא גם את מעמדו של המזכיר

ריצ'ארד מ. ניכסון, אשר מיקד באלה הימים את התעניינות כל העולם בגורלו, היה הנשיא האמריקני שקידם במידה רבה את ה„הפשרה" בין שתי מעצמות־העל, ארה"ב וברית־המועצות. הוא הפשיר את „המלחמה הקרה" בשלש ועידות פיסגה; שערך בשלוש השנים האחרונות, אם כי גם בימי שלטונו לא נעדרו רגעים של „על הסף", שהאחרון בהם היה במלחמת יום הכיפורים.

אך תהליך זה של הפשרה לא היה פרי אמצאתו של ניכסון. בתהליך זה החל, כפי שמסביר פרופ' תיאודור דרייפר ב„קומנטרי" הנשיא קנדי, והמשיך בו הנשיא ג'ונסון.

כיצד נולד הדטאנט, מה היו מניעיו ומהן השלכותיו — לנושא זה הקדיש פרופ' תיאודור דרייפר מסה מפורטת בכתב־העת „קומנטרי", אשר הפרק המזרח־תיכוני ממנה, הנוגע לנו במישרין, ניתן בזה באישורו של המחבר.

פרופ' תיאודור דרייפר

שורשי הדטאנט הנוכחי בין בריה"מ לארה"ב נעוצים בתקופה שלפני עשר שנים, לכל הפחות, והוא צמח מקנדי ולא מריצ'ארד ניכסון.

[...] חשוב שנשא הנשיא קנדי ב„אוניברסיטה העממית" ביוני 1963, פתח ב־[...] בדבר „הפגת המתיחויות" על יסוד [...] מפני מלחמה" משותפת. [...] נודע, כי אחד ממניעיו של קנדי [...] לכונן חזית סובייטית־אמריקנית [...] סין העממית, שהנשיא ראה אותה [...] השלום לכוח ארוך". הצרפתים, הסינים, היו מעוניינים אז ב־[...] דטאנט סובייטי־אמריקני.

[...] ב־1963 היה מורכב [...] מאותו סוג, הכלולים בדטאנט ה־[...] יותר מ־1972. ההולדות העיקריות של [...] קנדי היו [...] לאיסור הניסויים ה־[...] ביולי 1963, בצד הנבאי; ובצד — הבכירה הראשונה של תבואה [...] לבריה"מ. צרפת וסין סירבו לח־[...] ההסכם להגבלת הניסויים הגרעי־[...] עסקת התבואה — עסקי חיטה בשווי [...] מיליון דולר — היתה עניין של [...] לעומת העיסקה של 1972; אבל [...] הקדים ואיפשרה לסובייטים ל־[...] על מחסור חמור בתוצרת חקלאית. [...] של קנדי דיברו הרבה על דטאנט [...] כי אולי רק בשלב מוקדם. „רגע [...] אחרי נהפך להפסקה, ההפסקה [...] בהדרגה לדטאנט, ואיש לא יכול [...] בראש אילו תמורות גנוזות בחיק [...]" כותב תיאודור סורנסן על אותה [...] ארתור שלזינגר [...] קצת יותר [...] שבצעדים אלה וכאלה לא היו [...] עד כדי „דטאנט" ממש המחייב [...] „פער ההקפאה" בין שתי החזיתות. [...] ובין כך — הדטאנט של קנדי [...] עם רצח הנשיא בנובמבר [...].

[...] באלה, שניסוי־דטאנט ראשון זה [...] ביותר, היה ריצ'ארד ניכסון. [...] עיסקת החיטה [...] אותו. הוא [...] „התבל בעניין [...] חיטה לבריה"מ". הוא רצה ל־[...] „מדוע אנו צריכים לחלץ אותם מ־[...] וליפות את פני הקומוניזם [...]" למכור את החיטה לגרורות בריה"מ [...] עיסקה במחירים, בתנאי [...] בדבר [...] איזו מדיה של חרות, [...] יותר של חרות [...] — והרי זה בדיוק הדבר שאין ל־[...] לרצות, כעבור תשע שנים. נסיונות [...] של קנדי לא ניראו כלל לניכסון [...] ביותר [...] כאשר [...] בבחינה כל ידידות".

אבני נגף

[...] הניכוק לדטאנט של קנדי לא היה [...] הרבה מן הניכוק שסיגל לעצמו [...] ניכסון בדטאנט שלו. ב־1963 סברו [...] ארה"ב, כי כוחן של אמריקה ושל [...] בתחום הטילים הבין־יבשתיים שקול [...] יותר. [...] גרעיני בכל עוצמה רבה מאוד, ול־[...] יתרון [...]. [...] ב־1963, כמוהו כניכסון ב־1972, [...] בהפסקת מירוץ החימוש ה־[...]. אכן, [...] עד כדי שלא אפשר [...] של הדטאנט ב־1963 [...] עשר שנים. [...] ד"ר קיסינג'ר לא הכריע דעתו ב־[...] על הסכם איסור הניסויים הגרעיניים [...] או על עיסקת החיטה; אבל אם [...] לשפוט על פי [...] הכללית [...] הדטאנט בתקופה ההיא. [...] דבר אחד ודאי: אז [...] בפיו מלה טובה אחת עליהם. [...] 1966 יצא גם הנשיא ג'ונסון [...] ל„ההפשרה עם המזרח". אבל לא [...] עד כדי דיבור על דטאנט כלל־[...] אף על פי כן הצליח ג'ונסון [...] בעניין החוזה למניעת [...] של הנשק הגרעיני [...] להגיע לכלל הסכם ראשון [...] לצימצום החימוש האסטראטגי. [...] ניכסון היה [...] לעצמו את זכות הדטאנט הסובייטי־[...] אלא [...] בצד אמריקה, והפלישה לצ'כוסלובקיה באוגוסט 1968 בצד בריה"מ — [...] אבני נגף [...] מכדי להתגבר [...].

[...] ניכסון [...] כדי [...] את הדטאנט לכלל הוויה. השלב [...] עם ההסכם [...] על ברלין ב־1971; נראה כי [...] ניכסון [...] הפיסגה במוסקווה, [...] באוקטובר [...] בנובמבר 1971 [...] ניקולאי פאטוליצ'ב [...]. אחרי כן [...] האחרונים של 1971.

עקיפה הדדית

[...] ועידת הפיסגה במוסקווה במאי 1972 [...] היתה בדבר הטילים הנגד־טיליים. אין [...] צריכים להאריך בפרטים הטכניים; [...] חשוב כאן הטיעון של שוויון [...] בהסכם. [...] את ההסכם [...] שני הצדדים [...] בהשפעה נוספת, [...] מאז נעשה ההסכם. [...] שמירוץ החימוש הגרעיני נהפך לבירור איכותי, וההדגש מוסט בדייקנות וב„מיספר כותלי". לכן מוציאים שני הצדדים עוד יותר מבעבר, וכאשר [...] את זה בתקופה [...] של ההסכם במאי 1972 בפיתוח כלי נשק חדשים, [...] יותר.

כלומר, בחינת־השוויון של ההסכם הראשון לצימצום החימוש הגרעיני. היא ארעית ובלתי יציבה מעצם טבעה. אפילו יצליחו להגדיר מה [...] של „שוויון" בהקשר זה — ורב הספק אם הגדרה כזו היא בגדר האפשר. כיון שההסכם ראשון זה — על היתרונות והמגרעות שבו — מוגבל לחמש שנים, יש להוסיף בהגבלה [...] יותר של החימוש האסטראטגי. זו כוונת השלב השני של השיחות לצימצום האסטראטגי, שלפי שעה הן [...] בקיפאון. ד"ר קיסינג'ר הודה, שאם ייכשל השלב השני של השיחות, תהיה „הרקעת מירוץ החימוש בלתי נמנעת", וייתכן שבריה"מ „בסופו של דבר יהיו לה ראשי נפץ מרובים [...] יותר משיהיו לארה"ב בסוף העשור הנוכחי". אם לא יצליח השלב השני של השיחות, עלולה ארה"ב להצטער על השלב הראשון. התוצאה הסופית עדיין רחוקה מלהיראות לעין.

ג'ון ניוהאוז כתב מחקר על השלב הראשון של השיחות לצימצום החימוש האסטראטגי בשם „שחר קר", וד"ר קיסינג'ר עצמו הגדיר את חיבורו כ„מדויק" ו„נכבד". לפי מסקנתו של ניוהאוז „השיחות לצימצום החימוש האסטראטגי הם [...] מעורפל, ועל כל פנים מפעל [...] שביסודו [...] „פוליטיקה". כך, [...] לגבי ההסכם בשלב הראשון של צימצום החימוש האסטראטגי — וכך בפירוש לגבי מיסמך חשוב אחר שנכתב בוועידת הפיסגה המוסקואית במאי 1972: „עקרונות־היסוד של היחסים בין ארצות הברית של אמריקה ובין ברית הרפובליקות הסוציאליסטיות הסובייטיות". מיסמך זה כולו פוליטיקה — הפוליטיקה של דטאנט.

לדברי ד"ר קיסינג'ר יצא הרעיון של קביעת „עקרונות יסוד" אלה מן הסובייטים וארה"ב „השתהתה" את העניין [...] עד שיובהר לה, שיכולה להיות „משמעות [...]" למיסמך זה. במשך „חודשים אחדים" נדון הרעיון [...] לעקרונות כלליים. הרעיון של פירסום העקרונות בסיומה של ועידת הפיסגה היה „רעיון [...]" לפיכך אנו רשאים להניח כי היתה כוונה שלמיסמך תהיה לו „משמעות [...]", גם אם לא [...] אותו, [...] באותה מידה.

לא עימות צבאי

אך למילוי פורסמה מגילת־דטאנט זו. אם אנו רוצים לדעת מה הוא הדטאנט, או מה כלול בו — הנה הדברים לפנינו. שוב אין כאן „הפגת המתיחות" מעורפלת [...]. זהו קודקס־התנהגות [...]. כיון שבריה"מ היא שהציעה את הרעיון, והוקדשו כמה חודשים לפיתוח הרעיון למנוחת־דעתם של שני הצדדים לא יוכל בריה"מ — כמוה כארה"ב — להתנגד שיישפטו על יסוד הקודקס הזה.

אחדים ב־12 „עקרונות היסוד" הועמדו עד מהרה במבחן. שני הצדדים התחייבו בין השאר:

★ [...] ההתפתחות [...] העלולים להביא להחמרה [...] של היחסים ביניהם.

★ לעשות כל מה שביכולתם להימנע מעימותים צבאיים.

★ לראות נכוחה כי נכונות לזכות ביתרון לצד אחד על חשבון הצד האחר, במישרין או בעקיפין, אינם עולים בקנה אחד עם כוונות אלה.

★ [...] על עצמם אחריות מיוחדת לעשות כל מה שביכולתם לבל יתעוררו סיכסוכים או מצבים [...] כדי להגביר את המתיחות הבינלאומית.

★ לא יתבעו לעצמם זכויות מיוחדות או יתרונות מיוחדים בענייני העולם, ולא יכירו בטענות של שום צד אחר לכאלה, שני הצדדים [...] בשוויון הריבונות של כל המדינות.

כמובן יש עוד עניינים רבים באותו מיסמך, אבל די בחמשה סעיפים אלה. את [...] האחרון של המיסמך — הוא העקרון ה־11 — פירש ד"ר קיסינג'ר כוויתור ספציפי „על כל מענה לתחומי־השפעה מיוחדים". יתר על כן, לדברי פקיד רשמי אמריקני בכיר, [...] ויתור אלה [...] באופן ספציפי על המזרח התיכון ומשמעותם כי האיזור „לא יהא אזור שבגללו יהיה עימות בין ארה"ב ובריה"מ".

בעקרונות יסוד אלה אנחנו יודעים, מה היתה כוונת הדטאנט בבחינה מבצעית. [...] ציניקנים, [...] בריה"מ לא היה מקבל ברצינות הכרזות [...] בינלאומית אלה [...] הדיפלומאטים [...] על כך, [...] לחתום על פיסת נייר [...] את האשליה כי בריה"מ [...] על תחום השפעה באירופה המזרחית? בכל מקום עובדה היא, שלמגילת הדטאנט במאי 1972 התייחסו ברצינות גמורה — על כל פנים בארה"ב ובישראל. היא הובאה בחשבון בשוקלם את האפשרות של מלחמה ערבית־ישראלית נוספת, [...] הכריעה את הכף לצד הערכה אופטימית של המצב לפני מלחמת יום הכיפורים. אם נראה את ועידת הפיסגה של מאי 1972 כביטוי [...] של הדטאנט, הרי התקפה הערבית על ישראל באוקטובר 1973 היה [...] של הדטאנט.

הרוסים הפרו

עובדה היא: לו כובדו „עקרונות היסוד" של הדטאנט, לא היה מקום להתקפת המצרים [...]. בלא שום ספק [...] ללא שיעור [...] הסובייטים; בהכרח היה בה כדי לגרום החמרה במוכנות של היחסים בין ארה"ב לברית־המועצות; [...] יצירת יתרון חד־צדדי לבריה"מ על חשבון ארה"ב. ואין שום ספק שהגבירה את המתיחות הבינלאומית.

אחרי ככלות הכל, ארה"ב ובריה"מ היו „קשורות כל אחת באחד הצדדים הנאבקים באזור", כפי שהגדיר זאת קיסינג'ר עצמו, ובעקבות סיכסוך ישראלי־ערבי נעשה [...] סובייטי־אמריקני [...] לא נמנע. [...] בריה"מ לעשות [...] לקיים את ההסכם במאי 1972, צריכה היתה לעשות כל מה שביכולתה למנוע עימות ערבי־ישראלי. ולא כל שכן לאפשר אותו או להאיץ [...] ערביות אחרות שיצטרפו לעימות.

האמריקנים והישראלים, מתוך שהאמינו כי זה מה שמקופל בדטאנט בנוגע למזרח התיכון חשפו את עצמם [...] בשל התקפה הערבית. אחד הגורמים המכריעים של הערכה [...] היה התשובה על השאלה: כלום לדעת בריה"מ, החשוב לה [...] את הדטאנט עם ארה"ב יותר מלעזור למדינות ערב להתקיף את ישראל? אם היתה ההכרעה לצד [...] הראשונה, [...] צריכה היתה הערכת [...] לנטות לשלילת האפשרות של התקפה מצד הערבים ולהנחה שאם [...], תהיה ישראל [...]. אם היה בידי ישראל מידע מספיק — כפי שנתברר — אלא שפירשה אותו פירוש מוטעה הרי אחד הגורמים להערכה המוטעית הוא ההבנה המוטעה של הדטאנט.

[...] זו ובכמותה [...] אחדות מן הטעויות הרציניות ביותר בהיסטוריה של ארה"ב בזמן הזה. [...] סובייטיים [...] המומחים הסובייטים במצרים וסוריה ב־4 באוקטובר [...] לפני ההתקפה, היו [...] בין אמריקנים שפירשו טיסות אלה כסימן [...] בין המצרים ובין בריה"מ [...] ביולי 1972, זמן קצר אחרי ועידת הפיסגה במוסקווה. בבוקר 6 באוקטובר, יום פרוץ המהומה, העריך [...] האמריקני ברמה גבוהה ביותר, שנכתב יום לפני כן, כי [...] עומדים [...]. [...] אפשרות של [...]. כאשר הגיעה לוואשינגטון הידיעה על ההתקפה, סברו תחילה [...] הבין האמריקנים, שישראל התקיפה את הערבים.

האמריקנים רומו

לא היה כישלון [...] כל כך של אנשי המדיניות ואנשי [...] למן ימי המיבצע ב„מפרץ החזירים" בקובה.

הדטאנט יכול להיות מקסימאלי, או מינימאלי, או אי שם בין שני הקצוות. „עקרונות היסוד" במאי 1972 משקפים דטאנט [...] — ובסופו של דבר נתגלו כמלכודת וכאשליה גמורה. [...] היתה התגובה הרשמית של ארה"ב. הנשיא ניכסון חתם על „עקרונות היסוד" והביא אותם לפני הקונגרס כ„מסגרת איתנה ליצירת יחסים טובים יותר בין אמריקה ובין בריה"מ בעתיד". לא היה נשיא אמריקני למן ימי פרנקלין [...], שהיה לו מקום להצטער יותר על ביטוי פומבי של אימון בכוונות הכשרות של ההנהגה הסובייטית. [...] בדטאנט היתה מרובה כל כך, עד שהנשיא ניכסון וד"ר קיסינג'ר [...] בפומבי על תפקיד הסובייטים בסיכסוך [...] לא היתה ולא נבראה „המסגרת האיתנה". [...] של אנשי הרשות [...] את הציבור [...] „עקרונות היסוד" [...] הירבו לשבחם ולהללם.

הקו [...] היה גירסת מינימום של דטאנט. [...] את מושג הדטאנט עד שכמעט לא נותר בו אלא מניעת מלחמה גרעינית בין מעצמות העל. „עקרונות היסוד" המקוריים של הדטאנט הם ספציפיים ומחייבים. כעת הגדיר קיסינג'ר את הדטאנט [...] ו„דו־ערכי [...]". הדבר הטוב ביותר — כמעט היחיד — שהיה בפיו לומר לטובת הדטאנט הוא, שיש בו כדי להצבם „סיכוני סיכסוך גרעיני" וכאמור ויליאם פולברייט פירש: „דטאנט הוא מעיקרו הסכם שלא להניח למחלוקות אלה (בין שתי מעצמות העל) ליהפך למלחמה גרעינית".

אמור לנו, הדטאנט הוא תהליך שיש בו שלב ראשון ושני ושלישי ויותר, [...] שנות־עשור, וכעת אנו בשלב הראשון, שלב של דטאנט מוגבל, שעיקר כוונתו, „לצמצם את הסכנה של מלחמה גרעינית". [...], כי „עקרונות היסוד" במאי 1972 [...] לשלב מאוחר הרבה יותר, [...] אנחנו הולכים אחורנית — כדי להתקדם.

„שלום קר"

[...] ראויה זו נבדל דטאנט ממלחמה [...]. אבל היא בקרבת קרובה [...] למשטר [...] בין דטאנט ובין מלחמה קרה. גם המלחמה הקרה [...] עדיפה ממלחמה [...], משום שהסיכסוכים והתחרות בין המדינות [...] „מעצמות על" [...] סייגים [...] ליהפך גרעינית ממש. [...] „מלחמה קרה" בעולם לא היה קולע באמת; בצדק אמר ג'ון לוקאץ' שמוטב היה לדבר על „שלום קר".

„מלחמה קרה" ו„דטאנט" שניהם [...] למצבי של אקורדיון; אפשר להרחיבו או לכווצו, עד שלא תהיה בהם כל משמעות שהיא. בעת המלחמה הקרה יכלו ארה"ב ובריה"מ לשתף פעולה ב־1956, [...], נגד בריטניה, צרפת וישראל; בעת הדטאנט יכלו ארה"ב ובריה"מ לאיים זו על זו ב־1973 בגיוס מוקדם או בכוננות גרעינית לשם זהירות. אם ל„דטאנט" כמעט אין משמעות אלא „צימצום עימותים בתוך גבולות, שלא יסכנו את חיי הציוויליזציה", כהגדרתו של קיסינג'ר — בעצם כמעט אין בו יותר משהיה במלחמה הקרה. [...] לשכוח שכמעט כל העימותים, פרט לסיכון חיי הציוויליזציה, עולים בקנה אחד עם הדטאנט.

הגיעה העת להבדיל בין המונח „מלחמה קרה" לשם הפחדה ובין המונח „דטאנט" לשם הרגעה; ביחס למלחמה גרעינית כמעט אין הבדל ביניהן. ייתכן כי [...] צרפתי [...] אמר כל מה שיש לומר על מונחים אלה: [...] של קלאוזביץ העיר כי „דטאנט הוא מלחמה קרה באמצעים אחרים, ולעתים — באותם האמצעים".

מירווח סיכונים

מה הדבר היסודי והקיים בתקופת דטאנט זו? דומה שהכל [...] שהיתה תמורה גדולה, אלא שאיש אינו יודע בוודאות מה התמורה ומה כיוונה. בלי ספק אנחנו קרובים אל [...] יותר מכדי לראותם בפרספקטיבה נכונה. אבל שומה עלינו להתאמץ כמיטב יכולתנו לסכם את החשבונות ולהעריך את סיכויי העתיד. כמעט עוד לא התחלנו לראות נכוחה את המקופל במלחמת יום הכיפורים ואת תוצאותיה. אבל [...] מקום כלל לשאול כמה שאלות בדבר אחדות מן ההנחות היסודיות, שעליהן הושתתה מדיניות ארה"ב בשנים האחרונות.

מלחמות גרעיניות ומלחמות אחרות: זמן רב לפני שהמונח דטאנט נישא בפי כל, ברור היה, שנשק גרעיני הוא סוג־חימוש [...] ומיוחד בפני עצמו, סוג שונה מכל אותם סוגי החימוש, שעליהם הושתתה [...] בעבר. האסטראטגים [...] סבורים [...], שמה מדינה בעולם לא תשתמש לעולם בנשק גרעיני, משום שיש בכך כדי [...] האבדות. לאסטרטגים האלה יש יתרון [...] להוכיח כי הם צודקים.

מדיניות, שכל עיקרה מניעת מלחמה גרעינית, עדיין מניחה לפנינו את הסיכון של כל המלחמות, שנלחמו בני אדם לפני שהומצא הנשק הגרעיני. הנסיון מלמד שארה"ב וברית־המועצות מסוגלות בהחלט להגיע עד סף מלחמה גרעינית, בלא לעבור את הסף. פחות או יותר עשו זאת בעת משבר הטילים הקובאני באוקטובר 1962, ושוב בעת מלחמת יום הכיפורים. לדעת ד"ר קיסינג'ר יש לדטאנט תפקיד מיוחד למנוע צמיחת מלחמה גרעינית כללית. ב„תורתה של מדיניות־החוץ". ואכן זה היה טעמם של „עקרונות היסוד" במאי 1972 — אבל גורלם של עקרונות אלה איננו מרגיע. ארה"ב בווייטנאם ובריה"מ במזרח התיכון הוכיחו שהן מסוגלות להסתכן סיכונים גדולים לטובת מדינות חסות, בלא להגיע למלחמה גרעינית. האפשרות של מלחמה גרעינית כמובן קיימת תמיד; אבל יתכן, שמשהו אחר יהיה סביר יותר. [...]

ד"ר קיסינג'ר עצמו הבהיר, [...] עלולה לבוא צרה. וכך אמר [...] לקראת אישור מינויו: „אולם אם נניח שאיזון הכוחות הנוכחי יתקיים, [...] האסטראטגית [...] הולך לראות [...] למלחמה גרעינית כללית [...] בהרפתקאות [...]". [...] הזמן [...], ובריה"מ יצאה ל„הרפתקה [...]" כזאת [...].

אבל שום [...] לא היה [...] להביא את העניינים לכלל הכרע, ולכן לא [...] בריה"מ לשלם את מחיר הסיכון. לא הדטאנט היה הגורם, אלא אותו גורם [...] המלחמה הקרה: [...] מעצמות־העל בפני מלחמה גרעינית. הקונפליקט הערבי־ישראלי ב־1973 בעצם איננו [...] את הכלל, [...] ד"ר קיסינג'ר, כי [...] שמלחמה גרעינית נעשית סבירה פחות, [...] — [...], שהן נעשות סבירות יותר.

כעת נשתלב יסוד חדש [...] זו. האמריקנים [...] לראות [...] הסובייטים [...] בעת ההתנגשות הערבית־הישראלית האחרונה, [...] „[...] לא־גרעינית [...]". [...] „נשק [...]", בכלל זה טילי [...] הנגד־טנקים הנגד־מטוסים הסובייטיים החדשים, [...] סאם 6 וסאם 7, שאיפשרו [...] להפביל את [...] חיל האוויר הישראלי [...] באוקטובר.

פתח למלחמות

אומרים כי הטכנולוגיה החדשה מאפשרת [...], שלא היה כמוה בעבר. ולכן אפשר להשתמש „בנשק לא־גרעיני בנסיבות רבות, שבהן היו [...] בעבר [...] בנשק גרעיני [...]". [...] נראה כי [...] היא להפוך את הסכנה ולפתח כלי נשק [...] יותר [...] של שיורן המבצע־קרב, [...].

פרופ' אלברט וולסטטר, [...] יודע דבר בתחום זה, [...] של ההתפתחויות אלה, [...] [illegible]

היא את הסף של מלחמה גרעינית, ומגדילים בשיעור ניכר את הסבירות של מלחמה קונבנציונאלית, לא־גרעינית.

אם כך, יש צורך לחזור ולעיין בדטאנט בנקודת ראות זו. משנת־הדטאנט שלאחר אוקטובר 1973 מקטינה אותו לגבולי למניעת מלחמה גרעינית. אבל אם מלחמה קונבנציונאלית [...] סיכוניה [...] למלחמה גרעינית נעשתה „סבירה פחות ופחות, [...] רציונאלית פחות ופחות" — כהגדרתו של ד"ר קיסינג'ר — ואם הלוחמה הקונבנציונאלית [...] הטכנולוגיים עד שהיא נעשית גילוי־עוצמה סבירה ורציונאלית יותר — כי אז צריכה [...] זו של סבירות מלחמה גרעינית לעומת מלחמה לא־גרעינית להשתקף בתיפקודו של הדטאנט. מכאן ואילך הוא צריך להתייחס קודם כל דווקא לאותו סוג־מלחמות, שלא הצליח למנעה באוקטובר 1973, ואף ייתכן שהיה בו כדי לעודד סוג־מלחמה זה. [...] במניעת מלחמה גרעינית היא אולי מוצא קל; ייתכן שהבעייה הקשה והדחופה יותר היא מניעת מלחמות קונבנציונאליות, לא־גרעיניות.

יתרונות שוליים: ד"ר קיסינג'ר העלה עוד הנחה בעניין „העידן הגרעיני", שאפשר להטיל בה ספק. לדבריו שינה עידן זה את מאזן־הכוחות, עד שבריה"מ וארה"ב שוב אינן צריכות לחשוש זו מפני זו בתחרות על יתרונות שוליים. תיאוריה זו היתה אחת הסיבות שבגללה לא היתה צריכה לפרוץ ההתנגשות הערבית־ישראלית באוקטובר 1973.

קיסינג'ר הזה

ביוני 1972, זמן קצר אחרי ועידת־הפיסגה במוסקווה שהצליחה [...] מן הגישות הגרעיניות האלה, טען ד"ר קיסינג'ר כי „[...] ליתרונות שוליים על הצד שכנגד, שוב אין לכך תוקף". הוא הסביר באריכות:

[illegible]

חזרה לדאלס

[illegible]

מארגני טיולים

MPT ISRAEL WHOLESALE DIV. OF MELIA

חברה בין לאומית לנסיעות בעלת רשת של 140 משרדי נסיעות בכל רחבי תבל

מגישה לך:

טיולי החגים

45—22 יום — ארה"ב ומכסיקו
יציאה: 16.9. המחיר: 2045 ל"י + 635 דולר.

18 יום — רומניה וספרד
2 יציאות: א. ערה"ש 13.9 ב. סוכות 29.9
המחיר: 2555 ל"י + 350 דולר.

23 יום — איטליה, שויץ, אנגליה, צרפת וספרד
יציאה: 13.9. המחיר: 2715 ל"י + 570 דולר.

27 יום — ספרד, פורטוגל, סקוטלנד, אנגליה ואוסטריה
יציאה: 16.9. המחיר: 3100 ל"י + 645 דולר.

10 ימים — יוון.
4 תכניות ביוון, רודוס, כרתים, קורפו ושיט לאיים
2 יציאות: א. ערה"ש 16.9 ב. סוכות 30.9

22 יום — ספרד, פורטוגל ואיטליה
סוכות. יציאה: 27.9. המחיר: 2645 ל"י + 490 דולר.

פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות

לפיטורי בטלנים

העצה: לעבוד קשה

שמונה — במקום עשרה

היעדרות — ומשרה שנייה

صكنا من الاصل

אסתר מרקיש • ימים אחרונים עם פרץ מרקיש

זהו פרק מזכרונותיה של אסתר מרקיש, אלמנתו של הסופר היהודי הסובייטי, שהוא ועמיתיו נרצחו ב־12 באוגוסט 1952 בפקודת סטאלין

פרץ מרקיש: „כל היום צלצלו אלינו מכרים וחרים ושאלו ,השלום למרקיש׳ ?"

לפני המבול: פרץ מרקיש (ראשון משמאל) עם חבריו שמואל הלקין ואיציק פפר.

במשך הקיץ האחרון עם מרקיש בשנת 1948 התגוררתי בפרבר של מוסקווה בקייטנה באילינקה. תפסנו את הקומה הראשונה של הבית. בקומה השניה התגורר דר נסתר עם אשתו. נסתר — שתקן, כנוס בתוך עצמו — ממש כאילו נפתח בקיץ הזה. יושב היה שעות ארוכות עם מרקיש לפני שקיעת החמה והיו משוחחים, משוחחים...

לא עליזות היו השיחות האלה. הן מארקיש והן דר נסתר לא השתעשעו בהשליות לגבי עתידה של התרבות היהודית והיהדות עצמה בברית־המועצות. הארץ הענקית נכנסה לעידן של „האנטישמיות שלאחר המלחמה", שהיו לה תכונות ויחודים משלה. הוקמו מחסומים מלאכותיים בדרכם של הצעירים והצעירות היהודים במוסדות ההשכלה הגבוהים. שוב התבלטה המגמה המסורתית לרוסיה להטיל את האשמה על כל הצרות הפנימיות על כל היהודים: המחסור במזונות ובמצרכים ראשונים במעלה, השיטה המפרכת במפעלי התעשיה, שכר העבודה העלוב, חוסר ההוקיות והאזרחות המלאה. הממשלה לא נקפה כל אצבעים לשם הפסקת המגמה המכוכנת הזאת והאדישות הזאת מצד הממשלה שילהבה עוד יותר את היצרים האנטישמיים.

מארקיש לא היה כמעט נוסע מהקייטנה העירה. הוא סיים את עבודתו על הרומאן „מצעד הדורות" (לפי כוונותיו הראשונות חייב היה הספר לצאת את השם „היהודי") ועל ספר שירים ומסר את כתבי היד להוצאה הספרים היהודית „דער עמעס". הוא היה עייף מאד, הדבר באורה ברור במשך השנה הארוכה האחת הזו. ואני עמדתי על כך שיסע לנוח בבית־הבראה, בקיסלובודסק. מארקיש לא רצה — אך בכל זאת השגתי את מה שרציתי וליוויתי את מארקיש לאחר הנופש. הוא נסע, כתמיד, כשהתיק בידו האחת ומכונת הכתיבה בשניה.

הוא היה בקיסלובודסק כאשר השלטונות סגרו את ההוצאה „דער עמעס". הנה כיצד התרחש הדבר.

אותו יום באו העובדים, כתמיד, בשעות הבוקר לעבודה, לבית הישן בסמטת סטארופאנסקה. במכונות הלינוטיפים החדשות עבדו בקול רך חורישי. העורך הראשי משה בילינקי קיים התייעצות עם מנהל ההוצאה סטרונגין... ולפתע — כמו בסרטי קולנוע על תקופת היטלר — הגיעו אל בית־ההוצאה־לאור משאיות עם אנשי מ.ג.ב. חיילים לבושי מדים פרצו לבית הדפוס וניתקו את המכונות. העבודה בבית הדפוס נפסקה, השתררה דממה.

„ההוצאה לאור שלכם נסגרה!" הודיע אחד המורשים.

„מיד אחר־כך עלו לקומה השניה. שילחו את העורכים, ציוו על סטרונגין ובילינקי להכין „צו חיסול".

למארקיש נודע הכל אחרי שחזר מקיסלובודסק. בקללו בלחש את סטאלין וכל כנופיתו, סיפר בילינקי למרקיש את כל פרטי ההרס של ההוצאה לאור. סטרונגין החזיר למרקיש את כתבי היד של הרומאן והספר השירים — הוא הציל אותם, שהרי היה צורך להחרימם.

עם סגירת ההוצאה לאור לא נותרה למארקיש שום תקווה. הוא הבין, כי הגיע הקץ — הבעיה היתה רק של זמן: של ימים, או במקרה הטוב ביותר, של חדשים.

מקיסלובודסק הביא מארקיש כמה שירים חדשים — לירקה שקטה כלאה הסתלקויות. עכשיו, אחרי בואו, כמעט בלא עבד על יצירות חדשות — עבר על הארכיון, קרא, בלי להקן, את הדפים המצהיבים של כתבי היד. מארקיש הראה לי דפי נייר ארוכים וצרים, שהיו מלאים בכתב ידו.

„זה „בן־הארבעים" — אמר מארקיש — היצירה הטובה ביותר בכל מה שכתבתי".

מארקיש לא דיבר מעולם עד כה על „בן־הארבעים" ולא פירסם אף שורה מהטוב.

„ההולה" לכתוב אותו בראשית שנות ה־"20". מרקיש ציפנף באהבה בדפים והניח אותם הצידה.

מיד אחר־כך כתב מארקיש את שירו האחרון — מלא הוד הנבואה:

> כל עוד נחיה פה בעולם,
> עדי קץ עצוב, יקדר —
> כל עוד נחיה פה ונבער —
> בגביעים נמזוג היין,
> אל כוכב נישא העין —
> לו יבוא כבר שנגזר!

דצמבר של שנת 1948 עבר מכה כלקט לפני הכפרה. הבריות הכביד לבלות זה עם זה, פחדו לשוחח. הארכיון היהודי ביקר בלנינגרד. זוסקין — אחרי הרצח של מיכואלס נתמנה כמנהל האמנותי — שכב בבית החולים. ריפאו אותו בעזרת שינה. הוא ישן זה כבר שבועות אחדים במוסקווה. בתיאטרון, נשארו רק שחקנים אחדים וחלק מיצגו מאנשי ההנהלה.

אור ל־30 בדצמבר נאסר ראשון בדירתו במוסקווה איציק פפר. אותו לילה לקחו את זוסקין מבית החולים, ישן, עטוף בשמיכתו. נגזר עליו להתעורר בכלא לוביאנקה.

זמן רב לפני הי"ז נדברנו לפגוש את השנה החדשה בפרוורי מוסקווה, באחוזתו של מארשאל חיל הקשר איוואן פרסיפקין ואשתו רוזה. לבבה אותו לילה בבית ההכוה לדפיקה של אדם זר על הדלת, לרעד לקול חריקת הדלת כל המעלית לא רצינו, והחלטנו לנסוע לקייטנה של פרסיפקין. בשעה 5 אחר הצהריים טילפן פרסיפקין ואמר:

„מכוניתי תחכה לכם לפני ביתכם בשעה שמונה ואחת אפס אפס".

נסענו.

את רוזה פרסיפקין הביא לביתנו כיד לאחר המלחמה העורך לשעבר של הכתב „איזווסטיה", סליה. הוא טילפן אז למארקיש ואמר:

„מארקיש, איזה אשה מתחננת בפניך שתפגין בשירית. אנא, עצה זאת!"

תוך שעה הגיע סליה עם אשה צעירה, בלאת גוף, בעלת יופי יהודי בינוני קיפוני, ועיניים כחולות חכמה.

„אשתו של מארשאל חיל הקשר פרסיפקין!" הציג סליה.

„את דומה יותר לרבניה, מאשר לאשת מארשאל!" אמר מארקיש.

„אני מפרוסקורוב..." הסבירה רוזה.

את שיריה של רוזה קבל מארקיש — לא הותיר אבן על אבן. אך רוזה לא התבלבלה בכיוהד — היא כפי הנראה לא סבכה משום מה על כשרונה הפיוטי, אלא סתם רצתה להכיר את מארקיש הידוע. התידדנו עם רוזה — היא הצליחה לשמור על יהדותה בחוגים הגבוהים של הצמרת הצבאית בממשלתית הסובייטית. מה שנוגע לבעלה, המארשאל איוואן פרסיפקין — היה זה אדם הגון וטוב, שלא נדבק בחיידקי האנטישמיות.

זמן קצר אחרי מלחמת האזרחים חנה גדוד הפרשים של שירת המודאי ואניה פרסיפקין בעיירה היהודית פרוסקורוב. שם פגש ואניה את ריזל — הבין, שכאן נמצא גורלו. ריזל הבינה אותו דבר, והודיעה על כך להוריה. היא אמרה גם שבדעתה לצאת עם ואניה ולהיות לאשתו. לשמע הידיעה הזאת הטיל אביה האדוק של רוזה מארה על בתו, השואפת להיות לאשתו של „גוי". הבת המנודה טיפסה על האוכף אל ואניה שלה, והם עזבו את העיירה היהודית פרוסקורוב.

ואניה פרסיפקין שיצא משכבת פועלים ואיכרים, טיפס מהר במעלה. היו עם אשתו היהודיה חיי טובים וידידותיים, ובמרוצת הזמן הסיר אביה של רוזה, אמנם בלב כבד את המארה מבתו והכיר בבעלה. בימים הראשונים של המלחמה, כאשר הגרמנים התקרבו לפרוסקורוב, שלח פרסיפקין מטוס כדי להביא את הורי אשתו — והזקנים ניצלו.

„ואניצ'קה שלנו!" אמרה אחר כך אמה של רוזה. „הרי הוא גוי של זהב! הוא ממש הוציא אותנו מן הקבר!"

ואת המארשאל פרסיפקין לא הביך כלל וכלל ולא ביייש המראה הפרובינציאלי של הזקנים וההיגוי היהודי שלהם, אשר היה מעורר לעג אצל ברעיו.

אמה של רוזה מתה במוסקווה והובאה שם לקבורות. בשובו מבית הקברות עשה האלמן „קריעה" ובהתאם לדין היהודי התיישב על הרצפה של אחד החדרים בדירת הפאר של המארשאל. מתוך השתתפות בצערו של חותנו מזג פרסיפקין שתי כוסיות וודקה וניגש לזקן. הלה סירב לשתות, סירב לעזוב את מקומו ולהתיישב ליד השולחן לכירה רוסית.

„גו, ובכן, אבאל'ה", אמר המארשאל. „כיוון שאסור — אסור... ובכן אני איתך כאן, על הריצפה, אשב קצה..." והתיישב על יד הזקן.

והנה, עוד לפני הרצח של מיכואלס, באה אלינו פעם רוזה ואמרה לי, בלחש, לאחר שקראה אותי הצידה:

„אני מתחננת בפניכם, היזהרו! אל תיפגשו עם נתיני חוץ־לארץ!"

„מה קרה?" שאלתי.

„אינני יכולה להסביר לך — אך אני יודעת מה שאני אומרת! באים זמנים קשים!"

הקייטנה של פרסיפקין שכנה ב„איזור הממשלתי" של פרוורי מוסקווה — על ההר ניקולינו. מיד לאחר שבאנו, קראתי החוצה את רוזה:

„אסרו בלילה את זוסקין ופפר!"

„ריבונו של עולם!" הבטעקה רוזה. „רק אל תגיד לואניה!"

אך אני בטוחה, כי אילו אמרתי זאת לואניה הוא לא היה נבהל.

אורחיו של פרסיפקין — רובם אנשי צבא — חגגו את השנה החדשה בצהלה. הירבו לשתות. מארקיש, לפי מינהגו, לא שתה מאומה.

„כשאני מדבר איתך — נדמה שגדלתי בראש!" אמר פרסיפקין למארקיש. „הצרה רק שאינך שותה..."

שבנו הביתה עם שחר. על הרחבה הקטנה של המדרגות בביתנו, ליד החלון, עמדו שני סוכני מ.ג.ב.

סוכנים עמדו גם לפני דלת הדירה, ואחרים צעדו כאן בעקבותיו של מארקיש. ב־10 בינואר הלכתי עם מארקיש לחזות בסרט חדשה בקולנוע — „הבלוזים" התייצבו באולם משני צדדנו.

באמצע ינואר הלך מארקיש בפעם האחרונה לאגודת הסופרים — התקיימו שם בחירות לועד. בוריס גורבאטוב שהיה מועמד לועד, לא היה באסיפה. מיהו בן הנשיאות קם ממקומו, הקריא מכתב מגורבאטוב. במכתבו ביקש גורבאטוב להסיר את מועמדותו: הוא חשב את עצמו לבלתי ראוי מכיוון שערב הבהיריה איקטיבסקיה.

ב־19 בבוקר הודיעו לנו בטלפון:

„גוסיקוב חלה..."

בטלפון פחדו לומר: „נאסר", אמרו „חלה". במשך כל יום ה־20 טילפנו אלינו מכירים וחרים, כשהם שואלים — השלום למארקיש?

ב־23 בבוקר הובלנו למנוחה את המשורר מיכאיל נאסרה אשתו — שחקנית הקולנוע הידועה סאטיאנה גילודזי, שנדרסה — או נרצחה — על־ידי מכונית במשל־היה באחד מרחובות מוסקווה.

אור ל־24 נאסרו דוד ברגלסון, לייב קוויטקו, כמה זילנקי. לא נותרה כל תקווה. מארקיש ביקש מסימון לארוז את כתבי היד של הרומאן „מצעד הדורות", של ספר השירים האחרון ושל „בן הארבעים". סימון ארז, וכתב על התיקים „הארכיון שלי".

אני חליתי ונפלתי למשכב. בבית לא בישלו ארוחת צהריים, לא ניקו.

ב־27 בינואר בערב לקח מארקיש את התיקים עם כתבי־היד מסימון והעביר אותם לשולחנו. אחר כך שאל אצלי היכן תיק הנסיעות שלו. הראיתי לו איפה. מארקיש רוקן את התיק מן החפצים שהיו בו, והכניס בו בקפדנות את התיקים עם כתבי־היד.

„,בן הארבעים' הוא ספרי הטוב ביותר", חזר מארקיש. „אני רוצה כי תשמרי עליו".

בשעה 9 בערך באה אלינו אחת מבנות הדוד של אמי. אני נשארתי במיטה בחדר העבודה של מארקיש ומארקיש עם אמי ועם בת דודתה יצאו למטבח לשתות תה. אני הרגשתי לא טוב — מזמן לזמן נמנמתי, או התעוררתי: מאז עמדו ליד פתח ביתנו הבלשים לא יכולנו לישון בלילות.

דקות אחדות לפני 12 נכנסה בת הדודה של אמי עם מארקיש לחדר העבודה ומארקיש מסר לה תוך שתיקה את התיק עם כתבי היד. הדודניה לקחה את התיק ומיד יצאה מן הדירה אל המדרגות. המעלית היתה תפוסה, הדודנית המתינה לה זמן רב לשוא וירדה במדרגות. היא לא הספיקה לרדת אפילו קומה אחת, כאשר המעלית נעצרה בקומה שלנו.

פעמון הדלת שלנו לא פעל זה כבר כמה שבועות, ולא עלה על דעתו של איש מאיתנו לקרוא לבעל מלאכה ולתקן את הפעמון, כאשר לחצו על הפעמון היה משמיע רק קול זמזום קל. מארקיש, שליווה את בת הדודה אל הדלת, חזר למטבח. לשם לא הגיע הזמזום החלש של הפעמון — ורק אני שמעתי אותו, אך לא מצאתי בי די כוחות כדי לקום או לומר למארקיש שמצלצלים. החלו אז לדפוק באגרופים בדלת.

מארקיש פתח את הדלת. שמעתי בפרוזדור קול דישדוש רגליהם של אנשים אחדים, וכעבור רגע קט נכנס מארקיש לחדר העבודה — לובש כבר מעיל, על ראשו כובע, עטוף סודר שהשתלשל על כתפיו. אחריו נכנסו שבעה קצינים, לובשים על מדיהם הצבאיים מעילים בעלי צווארוני פרווה אפורים, חובשי כובעים עם אוזניות, על שוליהם פסי פרווה אפורים. כל אזרח סובייטי הכיר יפה את המעילים והכובעים האלה — היו אלה המדים המיוחדים של מ.ג.ב.

כשראיתי אותם מאחורי גבו של מארקיש, פלטתי צעקה.

„גו, מה איתך?" אמר אחד הקצינים. „בעלך נקרא על־ידי המיניסטר שלנו לשיחה".

מארקיש הציץ לחדרו של דוד הפעוט שישן וחזר לפרוזדור. שם זינק אליו סימון. גם אני קמתי ממיטתי ויצאתי בריצה.

„שקט, שקט!" אמר אחד הקצינים. „כדי שלא תפחדי, ישב אצלך קצת אחד מאנשינו... בעלך יחזור מהר!"

על מארקיש התנפלה בבכי לנה האומנת שלנו, אך סילקו אותה הצידה. שישה מהם יצאו יחד עם מארקיש, השביעי נשאר איתנו. הוא התיישב תוך שתיקה בחדר העבודה וישב בלי להוציא הגה. אחר כך אמר:

„שיתאספו כולם בחדר הזה!"

„הילד הקטן ישן", אמרתי.

„בסדר, אל תעירו בר", אמר הקצין. „שישן".

כעבור שלוש שעות נטרקה הדלת של המעלית ברחבת המעלית שלנו, החלו לדפוק בבה באגרופים. נכנסו באו ארבעה אנשי מ.ג.ב. — כולם חדשים. אלה כבר לא הרגיעו, ולא התנצלו על ההטרדה. הללו הציגו צו מאסר על שמו של מארקיש וצו חיפוש. אחר כך הורידו בקפדנות את הוילונות — כדי שלא יראו מן הרחוב שאין ישנים בדירה.

אחר כך התברר שאיש מחבריו של מארקיש, פרט לינה שטרן, לא נאסר בצורה כה מתוחה: נקרא כביכול לשיחה עם המיניסטר. מארקיש נלקח שעות אחדות לפני 12 ב־27 בינואר — וצו המאסר הוצג שלוש שעות אחר כך ונחתם ב־28. האחרון אחרון, מארקיש היה היחיד שלא ציוו עליו להסיר ולהשאיר בבית את חגורת המכנסיים ואת העניבה.

הקבוצה שערכה את החיפוש ובראשה סגן־אלוף, החלה במדפי הספרים. הספרים הושלכו על הרצפה, כל ספר נבדק בקפדנות — כולל דיפדוף בהם. אחר כך ניגשו אל חפצי הבית. כל חפץ מישמשו יפה או דפקו בו. אחד מן הקבוצה — אדם צעיר — התעלל במיוחד: הוציא את הגורות מן המגירות, פירק לחלקים את מגירות השולחן, בחן החיפוש במעטפת הסתכל בקופסים ובסירים.

בבוקר התעורר דוד הפעוט, שלפני זמן קצר מלאו לו 10 שנים, ראה את האנשים הזרים לבושי המדים, אך לא שאל מאומה.

חיש מהר החלו צילצולי הטלפון. עלינו נאסר לגשת לטלפון — סגן האלוף היה מוריד את השפופרת ועונה: „הוא איננו", או „היא איננה"...

לקראת הצהריים נשאר בלתי נגוע רק הארכיון של מארקיש. סגן האלוף שיחרר שניים מאנשיו, ונשאר עם עוזרו. בדירה היה הכל הפוך. סגן האלוף היה סובב מחדר אחד לשני, כאילו הוסיף לחפש משהו. לבסוף גילה בחדר האמבטיה, על האינטרסול, מזוודה עם ניירות ישנים. שם היה מונח החומר של הועידה הראשונה של הסופרים. אחרי שמצא את נוסח הרצאתו של ראדק שמח סגן האלוף וכאילו נכנסה בו רוח חיים. את ההרצאה הזאת שם הצידה — יחד עם קטעי היצירה „למיכואלס — המאור הנצחי" בתרגומו של בוריס פסטרנאק ועם העתק המכתב של מארקיש בדבר מסירת הרפובליקה הגרמנית לשעבר להולנה ליהודים. עלושת הכיסכלים האלה בארזו להוד.

סימן שאלה גדול עורר אצל סגן האלוף התסריט של מארקיש, שעל פיו הוקרן סרט קולנוע עוד לפני המלחמה.

„מה זה?" שאל סגן האלוף. „מהו זה?"

„תסריט קולנועי", אמרתי.

„מה פירושו על דבר?" שאל סגן האלוף.

משכתי בכתפי — תשובתי היתה ברורה למדי.

„ובכן, איך לרשום את זה?" המשיך סגן האלוף לשאול.

„סיפור בשביל הקולנוע", ניסיתי להסביר. „אפשר גם כך..."

סגן האלוף קירב אז לעצמו את צו ההחרמה ורשם כשהוא נושף מרוב מאמץ: „סיפור קולנועי".

מזמן לזמן צילצל סגן האלוף בטלפון לממונים עליו, כשהוא מדווח כי „הכל בסדר".

במשך היום באו אלינו כמה מכירים וידידים. לכולם הניחו להיכנס לדירה והחזיקו אותם בה עד לחצות, כאשר החיפוש נסתיים לבסוף. נבדקו במובן תעודותיהם של הצעירים. והנתונים נרשמו בפרוטוקול. שיטת מעצר כזאת כונתה בלשון המ.ג.ב. כפי שנודע לי, „מישלובקה", כלומר מלכודת עכברים. לקראת הערב הודיע לי סגן האלוף, כי שלושה חדרים מתוך הארבעה ייחתמו וכי אני יכולה להעביר את כלי הבית לחדר הרביעי: כל היתר יישאר בצל חותם.

„אני מרבה", אמרתי, „השאירו לנו שני חדרים — הרי המשפחה..."

סגן האלוף צילצל לממונים עליו ודיווח:

„אני רוצה להחתים שלושה חדרים והיא מוחה ומבקשת שניים".

המפקד החליט כפי הנראה להשאיר שני חדרים. וסגן האלוף החל יחד עם עוזרו להעביר לשני החדרים הנדרשים את התיקים עם הניירות של הארכיון והספרים. כשסיים את המלאכה הזאת, נעל את הדלתות בנפצה יתרה.

„אם יפגעו בהחתמות", הזהיר סגן האלוף, „תקבלי פסק דין של לא פחות מ־10 שנים".

אחרי זה ירד עוזרו של סגן האלוף לקרוא למנהל הבית ולחצרן, ובנוכחותם נחתם הפרוטוקול של החיפוש וההחרמה.

באותו זמן אולי בחצות כליל, התחילה אצלי התקפת עצבים. אני ביקשתי מסגן האלוף שירשה לקרוא לרופא. הלה אמר „הי"ל".

בחצות — 24 שעות אחרי שלקחו את מארקיש — הגיע החיפוש לסיומו. סגן האלוף עם עוזרו יצאו כשהם לוקחים איתם חלק מהניירות — במיוחד את הרצאתו של ראדק, שיריו של מארקיש על מיכואלס והעתק המכתב על הרפובליקה הגרמנית לשעבר להולנה.

סמוך לשעה 1 אחרי חצות התפזרו האנשים שנעצרו ב„מלכודת העכברים". נשארנו לבדנו: הילדים, אמי ואני. אחרי החיפוש נראה הבית כלאחר חורבן. בלי להציע את המיטות, בלי להפשט שכבנו לישון. בפעם הראשונה אחרי זמן רב ישנתי כהרוגה: בהתייחה ההמבהה האיומה למאסרו של מארקיש. התרחש הדבר — כולנו ידענו זאת ואף מארקיש עצמו — כתוב היה להתרחש.

„אני ילד[ה] יהודיה מבוסטון..."

מאת חיים גיל (בוסטון)

ו[...]ככה מתרחשים [...] רים כאן בבוסטון. משרד ישראלי קטן מרכז העיר נכנסת [...]רה יהודיה טובה ויפה, ש[...]ליטה לבוא לישראל לשנת [...]רות. היא נכנסת פנימה [...] במבוכה, בחליפת מכנסיים, [...]נים משוכות בצבע וסנד[...] גבוהי־עקב. מביטה סביב [...] הקירות ורואה פלקטים [...]ראל — אילת, ים המלח, [...]הר הכרמל — ורואה [...] בחור ישראלי חביב בשם [...]

הילדה היהודיה הטובה והיפה מת[...]מול הישראלי החביב ומספרת לו כ[...]ליטה לבוא ולעשות שנה בישראל יושבים זה מול זה ומדברים.

היא בת עשרים ושש. בחום [...] „יותר מעשרים ושלוש לא הייתי [...]לך". היא מחייכת ואומרת: „תוד[...] כאן חייבים לומר, כי כאשר [...] בחורה כזו למשרד הישראלי בבו[...] אתה לא יכול לדעת אם היא יהוד[...]יה. השם אינו יהודי כל־כך וסימני[...]ריים כיהודים הרי אין לה. נכון שהיא תחיבה אמיתית, אבל גם [...] תמיד סימן יהודי.

אומרים שיש כך וכך מליוני [...] בארה"ב. אבל המספר המדויק [...] לא נקבע בוודאות, אין רישום יהוד[...] כיפקר יהודי ובתעודות הזהות אין [...]דת. רק מעט יהודים מדברים אידי[...]עטים עוד יותר הולכים לבית־כנסת. ששי האחרון ראיתי קבוצה קטנה יהודים פוסעה ברחובה של עיר בית הכנסת. הם היו לבושים בגדי [...]חג, כובעים לכיפות, אבזי זה לזה [...]שלום" ופסעו בניחותא תעניגית. הק[...] היהודית הקטנה הזו נראתה כאילו [...] סייבת למקום אחר.

*

בחום שאל אותה איפוא אם היא י[...] היא אמרה: „כן".

אחר־כך סיפרה לו כי למדה באו[...]ניסה שפה וספרות רוסית ופעם אפילו ביקרה ברוסיה. החוג שלה [...] אוניברסיטה נסע בקבוצה לברית [...]צות, כדי לשפץ את השפה ולהכיר רוב את חוי החיים הרוסי. כן, היא פגשה שם יהודים. הם הכירו אותה פי המגן־דוד שנשאה על החזה. שהם פחדו לדבר אתה באופן חופש[...] היה בשנת 1967 היהודים שזיהו את הדוד שאלו אותה בשקט: „את מישו[...] היא היתה אומרת: „לא, אני ילדה [...]דיה מבוסטון, ארה"ב."

אני כבים בה ורואה בחורה אינט[...]פית, בהדורת, תחיבה אמיתית, מס[...] ילדה אמריקנית במונקה כזו. בחום אותה עכשיו מה דוחף אותה לישר[...] היא מתחילה לספר בשקט, שפה בב[...]קה נמאס לה. היא כורה בתיכון. [...] גיאוגרפיה, גרמנית ורוסית, אבל [...] כאן חסרי משמעות. והעיקר — היא יהודיה. כשביקרה ברוסיה הבינה גורל יהודי משותף. והיא רוצה [...] מעורבת במשהו חשוב יותר. לקחה לצזור. ואם אין פה ענין לאומי, באופן אישי איננה יכולה להמשיך יות כבה. כפני שאיננה רואה שום [...]רה. ואם אין מטרה, הרי אין טעם הענין. עכשיו, כיון שהיא יודעת [...] וכיון שיהודי־רוסיה עולים ארצה, [...] שטוב יהיה אם תבוא לישראל [...] לעולים מרוסיה.

לא, אין לה מושג איך נראים [...] בישראל.

*

עכשיו אני נזכר בסיפור ששמעתי בבוסטון מיהודי אחד. הוא היה בב[...] בארץ וביומו הראשון בישראל טיי[...]ל ברחובות ירושלים. מעוצם ההתרגשות דז דמעות בעיניו. הוא היה בעיר [...] וכל השלטים הללו בעברית והאנשי[...] ברחוב — יהודים כולם. הרגיש כמי [...] שהלך בחלום. רוצה היה לגשת לכל [...] ואחד ולנשק אותו. אבל הרי אי א[...] לגשת ככה לאדם ברחוב ולנשק א[...] ובאודירה כזו נגשת אליו בחורה ומב[...] לו בעברית (סילחו לי על הביטוי), [...]עה לו „דפיקהי". זה לא יעלה הד[...] היא מבטיחה. הוא סיפר לי שרח[...] לצעוק עליה: „את לא יהודיה! לא יהודיה!" היא יצאה מן הכל[...] „אני לא יהודיה?! אביך לא יהו[...]

*

נחום מתחיל לספר לה מה זה [...] שירות. לישראל היא תיסע על חשב[...] כמה חדשים תלמד באולפן ואחר־כך [...] שלח עם כמה חברים לעיירת פיתוח. [...]לות, אפקים, קרית שמונה, או מ[...] כזו. שם תתנדב לעבודות שונות הק[...]רות להברה המקומית וזה לא יהיה [...] בתמורה לא תקבל, רק דמי קיום כמה מאות לירות לחודש. כל הצינו הללו שיש לה פה באמריקה — שם יהיו לה. הבחורה הזו מביטה בו ואום[...] כי שמעה, היא יודעת והיא לא נוס[...] לישראל כדי לטייל, היא רוצה להתנ[...] בישראל.

*

היה שם עוד צורך למלא שאלונים כל השאר ואחר כך היא קמה ויצאה [...] החדר. בפרוזה, כך אני מניח, תראו [...] תה בארץ. אם תקפצו במקרה למעל[...] או קרית שמונה יש סיכוי טוב שתה[...] אותה שם. מתנדבת כזו, אתם יודעי[...] מדברת עברית במבטא אמריקני כ[...] והאף שלה כבר נשרף בהשמש.

אילו הייתי צריך להוסיף עוד שהי[...] גרושה. זה בשביל אלה שרוצים לומ[...] כאן: „נו, בטח". אפשר, כמובן, לשכ[...] מחדש את הדברים שאמרה לנחום לאו הצדבדה שהיא גרושה ומי שרוצה יכו[...] גם להבין אחרת את הרצון שלה „להתח[...]דש", כדבריה, „ולהיות חיים של מש[...]מעות".

אני, בכל מקום, נשאר איתן בדעת שמה יש לנו עסק עם ילדה יהודיה טובה ויפה מבוסטון.

קנה דירתך בדירות גינדי

ראשון־לציון: רח' הרצל 59
רחובות: רח' הרצל 187
פתח־תקוה: רח' חיים עוזר 28

הפתרון לדירה למשפחה!

דירת 4 חדרים

ברחובות

במחיר חסר תקדים!

178.000 ל"י

תנאי רכישה:

הרשמה	10,000 ל"י
חוזה	75,000 ל"י
תשלומים נוחים ל־20 חודש	73,000 ל"י
משכנתא לא צמודה	20,000 ל"י
סה"כ	178,000 ל"י

הצייר הבדואי הראשון

מאת מנחם תלמי
צילם אסף קוטין

לפני עשרים ושלוש שנים נולד הצייר הבדואי הראשון בתולדות מדינת ישראל. מחר, בבית פרסי ברמת־גן, הוא מציג ארבעים מציוריו האחרונים. אין זו התערוכת ציוריו הראשונה. כבר היו לו אחדות, בשותפות עם עמיתים אחרים.

אילו היה באשיר אבו־רביע בעל חוש מסחרי, היה ניצב בפתח התערוכה לבוש בעבאייה גדולה וחגור חרב מוזהבת. הוא היה אז זוכה בפרסומת בלתי רגילה, מלהיב דמיונם של קונים בכוח ומושך קהל רב אל המוזמנים.

אבל לבאשיר אבו־רביע זרים גינונים כאלה. מן הסתם גם אין לו עבאייה ייצוגית וחרב לא חגר מעודו. הוא לובש מכנסי ג'ינס וחולצה פרחונית קלה, נראה ככל האדם. סתם עלם צעיר, יפה תואר, שאין כל דמיון בינו לבין דמותו המקובלת של הבדואי.

באשיר אבו־רביע הוא בדואי אמיתי. בדואי הגר בתל־אביב, שעה שנפשו מבקשת להיות איש במרחבים הגדולים של הישימון הצהוב־אפרפר.

באשיר נולד באוהל שחור, שהיה נטוע על אחת הגבעות שבאזור תל־ערד. עשרות קילומטרים הפרידו בין אוהל מגורי המשפחה, לבין צריפי בית־הספר הבדואי שבתל־מלחתה. בוקר בוקר היה באשיר עושה את הדרך הארוכה הזו ברגל.

„הייתי הולך במדבר ורואה תמונות דמיון, — אומר היום באשיר אבו־רביע, כשהוא נזכר בילדותו — הייתי רואה חזיונות מוזרים, שאינם שייכים לסביבה, שאינם קשורים בהכרח למדבר. הם יצאו

באשיר אבו רביע
אני בת"א ולבי במדבר...

מתוכי, כנפשי, וקיבלו ממדים עצומים במרחבים הגדולים. הייתי הולך בשממה ובדממה ורואה דברים שלא היו ולא נבראו ודברים שעתידים היו להתרחש, או להראות לנגד עיני כעבור הרבה שנים. הייתי ילד עם הרבה דמיון והרבה חזיונות. אני חושב שירשתי את זה מאבא שלי. מי הוא האבא שלי? תרד למדבר ותשאל. כשהמדבר היה מדבר ואורח חייו של הבדואי טרם השתנה, היה אבא שלי נסיך המדבר. בני דודי יספרו לך שהוא היה סיפור מיוחד במינו, אציל אמיתי, משורר נערץ על בני המדבר, שהיו שרים את דבריו ואת שירתו המיוחדת בהתמכרות".

באשיר אבו־רביע, צייר בדואי בן עשרים ושלוש, בחור יפה תואר, שעשה קפיצה נחשונית מעידן האוהל אל עולם הציור המודרני, מצית סיגריה, נושם את עשנה, מהרהר רגע ארוך בינו לבין עצמו וממשיך בנימה עצב:

„אחר כך פלשה הציביליזציה למדבר. היא הביאה לשם רפואה, מים זורמים, כבישים, בתי־ספר, אבל לקחה מהמדבר את הבדואי האמיתי, הבדואי האציל, את המדבר שלו, את יעודו האציליות. מנהגים זרים החלו פושטים בין האוהלים. הכל השתנה. זה השפיע מאוד על אבא שלי. אני הייתי אז ילד ולא הבנתי את כל התהליך הזה. אני הוספתי ללכת במדבר ולראות חזיונות. חלק מהם אני מצייר היום".

בן אחת־עשרה היה באשיר אבו־רביע כאשר החל מצייר.

„יום אחד נכנסתי לחנות בבאר־שבע וקניתי הרבה צבעים. חזרתי לאוהל והתחלתי לצייר. לא ידעתי דבר על טכניקות, על צבעי יסוד, על הכנת בדים. ציירתי הרבה, עם הרבה צבעים וכמובן שמכל הציורים האלה לא נשאר דבר. סתם סדין ישן וצבע שמן פשוט אינם מחזיקים מעמד זמן רב".

אחר כך למד את הטכניקה ואת הציור הראשון שלו מכר לסטודנט אמריקני בערד. העובדה שציוריו הם סחורה עוברת לסוחר הקפיצו בבת אחת את ערכו בקרב בני שבטו. וכעבור זמן, כאשר כתבו עליו בעתון ותמונתו ניבטה ממסך הטלויזיה, נשתנה מצבו לאין ערוך: גם ממון וגם כבוד — סימן שהעסק אינו משובש כמו תורה.

הוזמן לצייר, להתקדם, ללמוד ולדעת הביאו לתל־אביב. ארבע שנים למד במכון לציור על שם אבני. פה ושם מכר תמונות. פה ושם השתתף בתערוכות ותצוגות. צייר מן הבדואים היה בבחינת סנסציה. ציוריו, שהיו כנים ומעניינים, הפנו אליו זרקורי המתעניינים.

היום הוא מדבר עברית שוטפת. בחדרו שבצפון תל־אביב תמצא ספרים, אותם הוא בולע ברעבתנות, תקליטים של מוסיקה קלאסית וג'אז, אלבומים של מיטב ציירי העולם. הוא לוגם את ה„תרבות" ברעבתנות, מרבה לצאת לבתי קולנוע ומועדוני סרט טוב. הסרטים משמשים לו כר לחלומות חדשים, גשרים על פני פערים גדולים בעולמו הרוחני, שערים והרגשה. הוא מעריץ את פליני ויסקונטי. הסרטים של ברגמן מפחידים אותו. בצד היותו צייר, יש לו תכניות להיות גם יוצר קולנוע. דמיונותיו פורצים לכל עבר, מבקשים מסילות ופתרון.

לכאורה הוא חי חיים של צייר צעיר, במסגרת מקובלת. לכאורה הוא דייר תל־אביבי, המבקר בגלריות, יושב בבתי קפה, מתרועע עם בני גילו והמקצוע, יוצא עם „חבירותיו" ו„ביבורתיו" עליו — שכן הוא עלם יפה תואר, אכזוטי, חריג במהותו והגותו.

„אבל בנשמתי הייתי ונשארתי בדואי, — הוא מודה — כל השאר הם אביזרים, דברים חיצוניים. נשארתי בן המדבר ורק שם אני מרגיש עצמי אדם משוחרר. אם פעם יהיה לי כסף, אבנה את ביתי בנגב, על איזה גבעה בודדה, הרחק מהמולת בני האדם".

„לצייר — זה התענוג הגדול ביותר שלי. אני נהנה מכל רגע של ציור"

ציוריו, רובם פולקלור אבסטרקט, רוויים גוונים חמים. הוא מתקשה להגדיר אותם במונחים המקצועיים המקובלים ולמעשה אין ענין ההגדרה מטריד אותו. הוא מצייר מה שהוא מרגיש ולא כובל עצמו למסגרות ולזהות מסוימת. סמלים מסויימים חוזרים בציוריו, כשמאחוריהם מהדהדים דחפים מיסטיים, המבקשים לפרוץ ולקבל ביטוי מאופק. עולם הלהבותיו משתקף אף הוא בציורים. על רקע הזיותיו הנגב הריאליסטי הלביש שפע של מהלצות דמיון.

כמו בציוריו, כן בשיחו: תערובת של פרימיטיביות, עם ערכים שאולים מכאן ומכאן. הזינוק העצום שעשה מעידן לעידן הותיר בו חללים שטרם מלאו. אך הוא ממשיך לרוץ קדימה, בקצב בלתי פוסק, להשיג את אשר החמיץ.

ציוריו יפים וחודרים ערגה הם משקפים רק במעט את עולמו הפנימי, הפעמים התחבטויות והזיות בלתי מאוקלמות. הוא מצייר בתל־אביב, מציג ברמת־גן וחי בנגב — גם כאשר הוא רחוק ממנו.

ככל אמן הוא מאמין ביצירתו. אבל מעל הכל הוא נהנה מעשייתה.

„לצייר, — הוא אומר — זה התענוג הגדול ביותר שלי. אני יכול לצייר עשר שעות ביום כמעט ללא הפסקות. אני נהנה מכל רגע. לפעמים נפסקת ההנאה הזו ואז אני מפסיק לצייר. מפני שאני לא מסוגל לצייר כשאינני נהנה מכך הנאה מלאה".

על אחת הגבעות באזור כסייפה, באזור ערד, במשכנו המדברי של אביו, תלויים כמה וכמה מציוריו של הבן ש„היגר" צפונה. הגירה פיסית, רוחנית ותרבותית. רובם ציורים הנוטים להפשטה.

„אבא שלי, — אומר באשיר בסיפוק רב — אוהב את הציורים שלי. אני יודע שהוא גם מבין אותם, בדרכו שלו. לפני כמה שנים לימדתי אותו להסתכל בציורים מופשטים, להבין את משמעותם. הוא קלט את הענין מיד. היום הוא כבר מנתח ציורים כאלה, כשמיל ביקורת. ואפילו שאין לו רקע בתחום זה, הביקורות שלו מאוד מצגייבות וקלעות. יותר מכל הוא אוהב את הציורים המופשטים שלי. אולי מפני שיש לו נפש של אמן. את הצד האמנותי שלו היפנה אל עולם השירה. לי, אני חושב, הוא הוריש את עולם הציור".

באשיר הנו חובב מוסיקה, ויש לו תקליטים של מוסיקה קלאסית וגם ג'ז...

ממיטולה עד אילת

שיברא הספר השלישי...

...ת הועץ הבטחון של הכנסת ערכה ...שבוע ארוחת פרידה לגולדה מאיר, ...דיין ואבא אבן, עם פרישתם מתפקידם ...ה.

...הסעודה, ח"כ יצחק נבון, הציג כל אחד ...מסבה את עיסוקיהם הנוכחיים. כאשר

לאבא אבן, הסביר יצחק נבון: „כי הוא כתב ספריו „עמי" ו„ארצי". עכשיו הוא כותב את ספרו השלישי: „במפלגתי".

...פילת זקן ורגיל...

...כ אבא אבן הודה לברכה אשר העתירו ...עליו שבחים, עם פרישתו מתפקידו.

...אבן: כשליח ציבור אני מפילה ש... בי הכתוב „אל ישליכני..." ...לו ח"כ חיים לנדאו: אל תשכח שזה בתפילת „הנני העני ממעשי".

...תי חזיתות...

...כ הרב י. מ. אברמוביץ, האגודאי נלחם ...במקף המושב הזה של הכנסת בשתי חזי... ...בכל לבטן ביצוע הצעת החוק ...ת שלו, בדבר התנכה להשתמש בתגרי... בטיחות במכוניות, ואילו בימים האחד... של המושב הצליח להעביר הצעת חוק ...ם נוספת שלו, בדבר מניעת הונאה ...ית של תפילין ומזוזות.

...על אותו ח"כ נסים אליאד: מה הקשר ...שתי המערכות. הלוד שאתה מנהל ...ב לו הרב אברמוביץ: חגורות הבטיחות ...ות נזקים בתאונות דרכים עם אנשים ...ים, ואילו רצועות התפילין מרבות הגנה... עם הבריה...

...גורל" שחמד לצון...

...ב שביקר עם בתו באזור השעשועים בגני התערוכה בתל־אביב, נפתה לה אפשרות להציב לה לידה להיות בגורל הנחלתה. הכול... פניה, הילדה זכתה באחת הזכיות הגר...ת — בננבונייה גדולה למדי, עשויה ...הדיוב בנייר צלופן.

...עם הבזה נפתחה הבננבוניה הצבעו... בשקיקה. בתוכה היתה שקית פלסטיק ...ה ובה סוכריות „טופי פירות".

...זה לתפוס ותתק...

...יום ראשון הקרוב ייפתחו שרותי גמל ב... מעגן השני של גמל הנפט אשקלון. ... הכל ארעי שם — אך המנגנים הרשל... הסירות הגיעו ההנהלה התמקמה בתוך ...ים ארעיים.

...ו מפעילי הגמל מהלכים בחולות העתי... להתכסות אספלט והשמש קופחת על רא... הנה ראו לנגד עיניהם צעירה אשקלונית ...חובבת במקום.

...אלו אתה כה מסר ביקורה המפתיע ב... שומם זה היא השיבה: „שמעתי ש...חים כאן גבל. הבל ללא בחורות אי־אפ... מוטב לבוא לכאן מהיום הראשון לתפוס ...ק"...

קשה לבטא אותן...

כמניין של חברי־הכנסת ועובדי משכן הכנסת לומדים עתה בשקידה את הערבית המדוברת, בשעורים שמנהל צבאים בעולם התרצאות של הכנסת המורה אברהם לביא. שלימד את העברית והערבית גם יחד להרבה שגרירים זרים שכיהנו אצלנו.

כדי להיות מעשי לימד מר לביא את החניכים ראשית הכמה כיצד לבטא בערבית את שמות כל המפלגות והסיעות המיוצגות בכנסת.

התלמידים נאנקו ונאנחו כשהתקשו לבטא את שמות המפלגות, במיוחד של החזית הדתית התורתית והתנועה לזכויות האזרח. יימר אותם המורה לביא: אין זו אשמת השפה הערבית. זו אשמתכם, שיש כל כך הרבה מפלגות עם שמות מסובכים כאלה...

טראגדיה...

באותה הוצדת של מליאת רשות השידור בעניין דיון על תוכנית „ניקוי ראשי" המשודרת בטלויזיה.

נוכח הביקורת שהוטחה כלפי התכנית הסביר המפיק מרדכי קירשנבאום, כי זוהי תכנית סאטירית אשר כוונה להרגיז אנשים.

העיר חבר הוועדה דב ביטוב: „אני לא מקבל הגדרה זו. גם מס הכנסה מרגיז את האנשים — אז זו סאטירה?

„הסביר" לו ח"כ אברהם כץ: מס הכנסה איננו סאטירה אלא טרגדיה...

שבר את האמברגו...

ראש עירית נצרת־עילית מרדכי אלון, שחזר השבוע מצרפת, שם חתם על ברית ערים עם סאנט־אטיאן, הביא עמו בשורה: „שברתי את האמברגו הצרפתי על נשק לישראל" — אמר בדרדו מכבש המטוס, בשדה התעופה בן־גוריון.

וכדי שכולם יאמינו שאכן כך הוא הדבר, הוא שלף ממזוודתו רובה שאותו קיבל כשי מראש עירית סאנט־אטיאן, מישל דורפול.

„ואין הוא סתם ראש עיר — מישל דורפול הוא שר בממשלת צרפת ומכאן משמעות מיוחדת לשי הסמלי" — אמר אלון.

אם הפרדה, אז...

חופי־הים הנפרדים לגברים ונשים ליד „שרתון" בתל־אביב, אשר בעבר היה נושא לויכוח בין דתיים לחילוניים, ממשיך עדיין לשמש סלע מחלוקת, אולם הפעם בין הדתיים לבין עצמם.

מתברר, כי המחיצה הבנויה בעומקו של הים והוצבת בין שני המינים, איננה ארוכה די צרכה ואלו המרחקים לשחות, „עלולים" להיפגש בבריכת־פיוז קצר עם בני המין השני.

מציאות זו גורמת לויכוחים ולהתמרמרות לא מעטה בין חלק מציבור המתרחצים, שנפשם חפצה בהפרדה מוחלטת. אמר אחד מהם: כדי לראות „מה שלא ראתה שפחה על הים", אין צורך לטרוח ולבוא להוף נפרד!...

לצנן את הלהט...

שר האוצר יהושע רבינוביץ הרצה באוזני ועדת הכספים של הכנסת על תכנית לבלימת האינפלציה במשק.

העיר ח"כ יצחק גולן, איש ליע: רבינוביץ, אני מתרשם במיוחד מלהט דבריך.

העיר לו ח"כ עזר אמראי: גולן, אל תכניס כאן את להט...

„אינטליגנטים" לתיאבון...

חבר הועדה המרכזת של ההסתדרות, מר אברהם אהליך מ„הפועל הדתי", פנה השבוע למזכיר ההסתדרות, מר ירוחם משל, ותבע שההסתדרות תגנה במרצות את הביקרה הבזויה של אכילת מוח של מת, ע"י קבוצת סטודנטים לרפואה. בתביעתו דרש שההסתדרות

„תגריע במרצות נגד ההידרדרות המוסרית של חלק מהאינטליגנציה הגבוהה".

כשל הבטיח שירד הודעה לסטודנטים כי ההסתדרות, שמואל בהם, יברר את הענין. ואילו בהם אמר, כי הכל מופתעים מעצם המעשה — אם אמנם נעשה — אך עם זאת, הסתייג מן הביטוי „הידרדרות מוסרית של האינטליגנציה הגבוהה", שכן לדעתו המשה הסטודנטים אינם בכלל בקטגוריה של אינטליגנציה...

חיפש רהיטים — מצא (עצמו) כפות...

שלוש שעות היה סלים אל עסא בן עייד אסמעיל, בן 50 מעזה, כפות בחגורה ובכפיה שלו ראשו, כשהוא מוטל ליד מערות בית גוברין. כאשר הצליח להשתחרר מיהר למשטרה קרית גת ובפיו סיפור:

שלשום בבוקר בא לשוק הפשפשים בתל־אביב לקנות רהיטים משומשים. יהודי הציג עצמו כקבלן בנין וטען כי יש לו ריהוט רב למכירה. ה„קבלן" ביקש מהרוכש העזתי לעלות למכונית, בה כבר ישבו שני צעירים נוספים, והרכב נסע דרומה — עד שהגיע לאיזור בית גוברין. שם התנפלו עליו השלושה, כפתו אותו וערכו חיפוש בכיסיו. מצאו אצלו 300 ל"י והותירו אותו ליד המערות.

חקירת משטרת גת העלתה כי באשקלון נרשמה תלונה דומה חודש לפני כן מפי תושב עזה אחר: אף הוא בא לשוק הפשפשים בתל־אביב לקנות רהיטים משומשים. יהודי הציג עצמו כקבלן בנין. הוא ושני חבריו לקחו את העזתי במכוניתם עד כביש חסה, צפונית מאשקלון, כפתוהו בחגורה ובחבל, שדדו ממנו 1500 ל"י והותירוהו ליד הכביש...

כתבו או לא כתבו?...

באחרונה נפוצו שמועות בעירית אשדוד, כי קבוצת מנהלי מחלקות בעיריה חיברו מכתב משותף להנהלת העיריה, בו הם מודיעים על רצונם להתפטר מעבודתם. טענתם היא, כי אין הם מסוגלים עוד להשתלב על המנגנון הנוכח העבודה. פקיד אחד עוסק בתיווכים תוך כדי עבודתו, שני אחרים פותחו עסק עצמאי ועובדים בו מיד לאחר החתמת כרטיסיהם בעיריה כדי בוקר. אחרים באים לעבודה ואינם עובדים. רבים אינם שומעים בקול מנהליהם.

כאשר נשאל ראש עיריית אשדוד, אם קיבל מכתב משותף של מנהלי מחלקות המבקשים להתפטר, אמר כי בדק את תיבת הדואר שלו ולא מצא, כי אם אמנם קיים מכתב כזה, יתכן שכדאי לקבל התפטרותם של כמה ממנהלי המחלקות...

אם אתה לא...

רבוץ הצרים בנגב מצטיין במדרכאות המטופחות שלו. אולם יש חברים המקפידים את ההלך ודורכים על הדשא.

כדי למנוע זאת, תלו שלט: „אם אתה לא מפסרה — אל תתהלך על הדשא". יש אומרים שהאזהרה מועילה...

זהירות, אפלייה:...

שלושה חודשים עסקו שוטרי תנועה בתל־אביב ואנשי סיירת החנייה בכתיבת דרישות לנהגים שהחנו את רכבם ברח' בלפור בת"א, ליד בית החולים „הדסה". השבוע התברר כי הנהגים היו „בסדר" — ואילו תמרורי „אין חנייה" שנקבעו שם — הוצבו שלא כחוק.

הדבר התברר בעקבות חליפת מכתבים של ישראל גיל, המתגורר ברח' בלפור 9 בת"א. הוא פנה באמצעות עורך־הדין דם כספי למפקח על התעבורה במשרד התחבורה, רפאל כהן, וציין כי הצבת התמרורים של „אין חנייה" ליד בית החולים — כאשר הם מתירים חנייה רק לרכב של עובדי בית החולים, ללא כל הגבלה לתפקיד — היא אפליה, שכן לדיירי הבתים הסמוכים, שהם בעלי רכב — אין היכן להנות.

ואכן בדיקה שבוצעה המפקח על התעבורה העלתה כי תלונתו של מר גיל בצדק יסודה — ואילו התמרורים הוצבו שלא כחוק. בימים אלה נדרשו העירייה והמשטרה לפעול להסרת התמרורים שגרמו לאפליה.

صكنا من الاهل

הדגל הבטחוני והתורן החברתי

המדיניות החברתית של ממשלת יצחק רבין עדיין לא באה לידי ביטוי ממשי אך הצרכנים דוחקים ✶ האוכלוסיה שנפגעה מפעולות הטרור היתה בעיקר אוכלוסיה במצוקה ✶ שלוש מאות ההמלצות של „ועדת כ"ץ"

מאת א. גזית

עוד מעט ימלאו 100 ימיה הראשונים של ממשלת יצחק רבין, והשאלה היא אם במבחן מאת הימים ייכלל גם מאזן מדיניותו החברתית, או שבשלב ראשון זה של שלטונו תיבחן ממשלת רבין רק בתחומי הבטחון, החוץ ואולי גם הכלכלה.

השרה שולמית אלוני מאמינה שבבאה הימים לא יערכו עם ממשלת רבין את החשבון החברתי אלא ישאלו שאלות על פלשתינאים, צבא, גבולות, התייקרות וכיו"ב. „יש ציפיה שהממשלה תתן „תשובות", אומרת שולמית אלוני, אבל בענין החברתי יהיה מבחן אמינותה רק בשלב מאוחר יותר".

אבל מסתבר שבחוגים שונים, כמו הפנתרים ואוהדיהם, נשואים עיניים ואוזניהם כרויות לראות ולשמוע מה עושה ואומרת ממשלת יצחק רבין בנושא צמצום הפער. „אני בטוח שיצחק רבין הוא איש פתוח ובעל כוונות טובות", אומר ראובן אברג'יל ממנהיגי הפנתרים. „אבל את עיקר מאווייו הוא מקדיש לנושא הבטחוני ומותיר לנושא החברתי להתגלגל. אני חושש מהתפרצות. אני שומע את הלכי-הרוח ברחוב. כמו קומקום שרותח — זה ענין של זמן כתי יתפרצו המים ממנו".

כאן מלחמת יום הכיפורים — במיוחד אחרי התקפות המחבלים בקרית שמונה ובמעלות בא הקץ לנוסחה הידועה: שבעת שקט בטחוני עולה המתח החברתי ובעת מתיחות צבאית דועך המתח החברתי.

השר שלמה הלל
יו"ר ועדת השרים לענייני רווחה חברתית

בטחון או חברה

אחרי מה שקרה במעלות ובקרית שמונה, כשאוכלוסית הנפגעים היתה מזוהה עם אוכלוסית המצוקה, נלכדו הכל בבהלה המימסד לחוש לעזרתה, להבטיח לה, להעניק לה ולפאר אותה — אחרי אסון. אוכלוסיה זו של מעלות וקרית שמונה, שנציגים מזדהים לה בכל רחבי הארץ, נעשתה ציבית, חסרת סבלנות ותובענית, שכן, אחרי יום הכיפורים, ובמיוחד אחרי הפרג בקרית שמונה ומעלות, נשמעת השאלה „בטחון-או-חברה" כשאלה לילד: את מי אתה אוהב יותר — את אבא או את אמא?

שר המשטרה שלמה הלל, שהוצב בראש ועדת השרים לענייני רווחה חברתית, מסכים כי הבעיות הבטחוניות כבר אינן יכולות לדחות את פתרון הבעיות החברתיות. אדרבה, „מעלות וקרית שמונה מבטאות את הפרובלמטיקה הבטחונית החדשה. הערבים גילו את נקודת התורפה של החברה הישראלית. בהתקיפם את קרית שמונה ומעלות ידעו כי הם תוקפים ישובים שכושר ספיגת-המכה שלהם קטן. אם הם גילו זאת, הגיע הזמן שגם אנו נכיר בכך".

אבל ממשלת ישראל מצהירה הצהרות יפות בדבר הצורך בצמצום הפער ומנהלת לעתים, מדיניות הפוכה. שלמה הלל טוען כי „עוד לא היתה ממשלה שנתנה בזמן כה קצר התחייבויות כה מפורשות מפיו של ראש הממשלה בתחום החברתי, וזאת חרף הבעיות הבטחוניות והכלכליות". אבל, בכל זאת, כשהתברר שממשלה זאת נעניה ללחץ הציבורי של השכבות המבוססות והחזקות יתר מאשר לזה של השכבות החלשות.

דוגמה: חישובי ההתייקרות מלמדים כי שכר הלימוד התייקר ב-62 אחוז, מי ששילם 1,000 ל"י אמור לשלם 1,620 ל"י ובכובן אלה ששילמו שכר לימוד מלא אף הם נהנו מסובסידיה של משרד החינוך והתרבות (שכן שכר הלימוד אף המלא אינו מכסה את הוצאות החינוך). הגיוני היה להחיל את ההתייקרות באופן מלא על המשלמים שכר לימוד מלא, באופן מדורג על המשלמים שכר לימוד מדורג ולשחרר בכבו את מעוטי היכולת המשוחררים משכר לימוד. אך לא כך נהגו. אכן קיצצו בסובסידיות למצרכים עממיים כשמן וסוכר (הנצרכים בכמויות על-ידי השכבות החלשות) אבל באותו זמן מבקש שר החינוך והתרבות להחיל על משלמי שכר הלימוד המלא תוספת התייקרות של 41 אחוזים בלבד (ולא של 62 אחוז) וב-21 אחוז הנותרים תישא הממשלה. פירוש הדבר, שמגדילים סובסידיה לשכר לימוד לקבוצה בעלת יכולת במדינה. חישוב זהיר אומר את 21 האחוזים האלה ב-15 מיליון ל"י, שאפשר היה להשקיעם ביום לימודים ארוך, בחיזוק תלמידים חלשים, במניעת נשירה מכיתות ט'. כך כופים כשאבי המדינה לעזרת המבוססים על חשבון הנזקקים.

ועדת השרים לענייני רווחה חברתית

עתה יש כתובת לתלונה ולביקורת בדבר קביעת העדיפויות. זוהי ועדת השרים לענייני רווחה חברתית ששלמה הלל עומד בראשה ובה חברים שרי האוצר, הבריאות, הסעד, התחבורה, החינוך, החקלאות, העבודה, הקליטה, השיכון, התחבורה והשרים בלי תיק שולמית אלוני, ישראל גלילי וגדעון האוזנר. ועדת שרים לענייני רווחה אמנם הוקמה על ידי ממשלתה האחרונה וקצרה הימים של גולדה מאיר, אך מעולם לא נתכנסה. ההבדל בין שתי הוועדות — מלבד בהרכב האישי — הוא בכך שגולדה מאיר עמדה בראש הועדה ואילו יצחק רבין הפקיד את ראשותה בידי השר שלמה הלל.

עובדה זו מעלה את השאלה אם יצחק רבין מתייחס פחות ברצינות לועדה ולנושאה, שכן המוניטין של ראש הממשלה עשוי להוסיף לה דינמיות והתלהבות. שלמה הלל מגן, כמובן, על יוקרת הועדה שבראשותו. „ראשית, ראש הממשלה מתכוון להשתתף ברוב ישיבותיה, ושנית, היות ראש הממשלה טרוד ועסוק בנושאים רבים אחרים עלול לגרום לדחיות בהפעלת הועדה".

מכל מקום, ערב כינון הממשלה הנוכחית התנצחו השרים המיועדים שלמה הלל ושולמית אלוני על ראשות ועדת שרים חשובה זו וזכה הלל. לשולמית אלוני, נדמה כי מוצאו העדתי של השר הלל (עיראק) היה בין השיקולים להעדיפו עליה. „בישראל", אומרת שולמית אלוני, „נעשו יוצאי עיראק אפוטרופסים לבעית הרווחה. למזלנו נקלטה העליה העיראקית היטב, אף טוב יותר מן העליה הרומנית וההונגרית. רבים מבניה נקלטו כעורכי-דין, בנקאים, רופאים, ח"כים, בעלי בתים, קבלנים. העלייה מצפון אפריקה, שהיא בעיקר לוקה במצוקה, נפגעה מפני שהעלית של יהדות צפון אפריקה לא עלתה לארץ אלא היגרה לצרפת ולקנדה. אך המצוקה היא בעיה של כוללנו ואסור לקבוע את הטיפול בה במסגרת עדתית-ייצוגית. זה מקומם כמה קבוצה ומשחרר מאחריות קבוצות אחרות". כך, למשל, מאמינה שולמית אלוני שאשכנזים מובהקים כמו אריה (לובה) אליאב או הד"ר ישראל כ"ץ או היא עצמה אמינים על ציבור המצוקה והקיפוח לא פחות מבני עדות המזרח.

מיבחנו של הלל ומיבחנה של הממשלה

גם שלמה הלל מסכים שלא המוצא העדתי מכריע מי „כשר" לטפל בנושא החברתי אך בכל זאת מציר הוא כי „מי שראוי להתמודד עם בעיות הפער והמצוקה הוא זה שחש מעורבות בה, בעיקר בשל המקום שתופס הענין בליבו". לכן מוכן השר הלל להעמיד את כל הקריירה הפוליטית-ציבורית שלו למבחן על-פי הצלחתו או כשלונו כיו"ר ועדת השרים לענייני רווחה. „אם לא אצליח להוביל התקדמות בתחום זה אראה את עצמי כמי שנכשל, אפילו אצליח בתפקידי במשרדי המשטרה והפנים".

מבחנו של שלמה הלל הוא דבר אחד ומבחנה של הממשלה הוא דבר שני. לפני זמן קצר נשאל יצחק רבין על-ידי כמה ח"כים מן המערך מדוע אינו מתבטא יותר בעניינים החברתיים והכלכליים, אלא ממשיך את מסורת קודמתו שהיתה שקועה בבעיות חוץ ובטחון, ורק התנסיה של הפנתרים עוררה אותה לטפל בנושאי חברה. ראש הממשלה השיב, כי העובדה שאינו מדבר על ענייני חברה אין פירושה שאינו מחשיבם. הוא לומד את הסוגיה ובקרוב ישמיע דברו עליה.

אפשר להניח שיצחק רבין עצמו מבין כי ממשלתו מתקשה יותר מאיזו ממשלה שלפניה להוכיח רצינות וכוונות טובות לבעיות קיפוח חברתי. מסביב השמות בן-גוריון, אשכול, ארן, לוז, ספיר, בן-צבי, שזר ריחפה הילה של בנין הארץ, של חזון, של פאתוס, של צניעות המידות הנדרשת. אפשר שהתדמית וההילה שימשו לעתים מסווה לאדישות, אבל אי-אפשר היה להתעלם מן הרקע האישי של מנהיגי דור המייסדים. כאשר היו באים בתביעות אל גולדה מאיר, היתה היא משיבה בסיפור על הימים שבהם היו צריפים ואוהלים, והאנשים מהלכים ביפוימות ועוד כהנה וכהנה תיאורים המבליטים את המהפכה שחלה בערי העיירות ובעולים מהרי האטלס. מאידך גיסא היו תורקים שן בחשאי על אי-הרלוונטיות בדבריה. אבל את שיכלה גולדה מאיר להרשות לעצמה לא יכול יצחק רבין. ככלות הכל, על שמות של ממשלת דור הבנים כמו רבין, פרס, אלון, בר-לב, יריב, צדוק, עופר אין מרחפת אותה הילה של חזון וצדק חברתי. לכן על ממשלה של טכנוקרטים, יהיו טובים וישרים כאשר יהיו, רובצת הרבה יותר חובת ההוכחה של רגישותה לפער חברתי, למצוקה ולקיפוח. ח"כ יוסי שריד מן המערך חושש כי „הרקע הנסיון האישי של ראש הממשלה — צבא ודיפלומטיה — מקשה עליו, לפחות למראית עין, לעשות תפנית ולעסוק במסלול נוסף של חברה וכלכלה". גם לחץ הזמנים המדיני-צבאי מכביד על רבין להעקר מבעיות מרכזיות אלה.

„הוכיחו את עצמם"

אלוף-משנה (מיל.) ברוך לוי, יועץ ראש הממשלה לענייני נוער (שמונה בעקבות הדיון ועדת כ"ץ לילדים ונוער במצוקה) סבור ש„הרגשת הקיפוח העדתי אינה רק תולדה של מצוקה חומרית". ח"כ חביב שמעוני גילה באחרונה כי מתוך תשע-מאות חברי דירקטוריונים של חברות ממשלתיות רק עשרים הם בני עדות המזרח. הוא גם מזכיר כי אחרי מלחמת יום הכיפורים יש שרים הקובעים כי „בני עדות המזרח הוכיחו עצמם, שאפשר לסמוך עליהם". (רבים שמו לב לפיסקה ביומנו של משה שרת, שבה הוא מעריך את נאומי פתיחת ועידת ברית עברית עולמית: בהגיעו לברכת הרב הראשי הספרדי כתב ראש הממשלה ושר החוץ הנבוך: „ברכה של הרשי"ל יצחק נסים — נאום לא רע לגמרי בתוכנו ובשפתו, ביחוד בשים לב למוצאו ולמעמדו של הנואם"). „הייתי חשוד שאין לסמוך עליי", אומר ח"כ חביב שמעוני שהוא ממוצא כורדי.

מי מתאר לעצמו, כי תנועת המחאה שהורידה את גולדה היתה מרגיזה רבים מבני עדות המזרח מפני שהצליחה. שכן „קמו מובל הנוער", בלשונו של ח"כ שמעוני מן המערך „והפגינו בעד אחריות מיניסטריאלית. כשנוער כזה מוחה, מזדעזע הממסד ומאמין שמשהו רציני קורה ביסודות. אבל רבבות הפגינו במשך השנים נגד פער וקיפוח ואפליה — ולא נעו אמות הסיפים של המדינה".

מה שבטוח הוא כי ממשלת רבין עומדת להתייחס לבעיה החברתית יותר מטעמים פרגמטיים ופחות מהתחייבות אידיאולוגית. עד כמה שמור הדבר מהנהגותה תתבטא בעוז רוח לומר לעם לא רק מה ייעשה אלא גם מה לא ייעשה. בשנת 1974, שבה מתקצצים תקציבים מלבד תקציבי הבטחון, ושבה גדל הנטל על הציבור חייבת הממשלה לומר לציבור: את זה וזה אנו מתחייבים לתת במצב הנתון. את זה לא נוכל. הד"ר ישראל כ"ץ, לשעבר מנכ"ל הביטוח הלאומי ושריכז את ועדת ראש הממשלה לילדים ונוער במצוקה, מאמין כי קביעות קדימויות ביעדים מסלק את אלמנט האשליה. הנה הוא, ד"ר ישראל כ"ץ, שכונה בזמנו „מסית ומדיח" על ידי פנחס ספיר בהיותו שר האוצר (כיון שהעלה כמה בעיות קיפוח ואפליה במדיניות החברתית של הממשלה) משבח עתה את פנחס ספיר „שבתפקידו כיו"ר הנהלת הסוכנות וראש מחלקת העליה והקליטה שלה התחייב בפומבי לפתור את בעית השיכון לעולים. יתכן שאפשר לפתוח בויכוח ציבורי אם שיכון עולים קודם לשיכון זוגות צעירים, אבל קיימת לפחות התחייבות מסוימת".

300 המלצות ושבע בעיות

ועדת ראש הממשלה שרוכזה על-ידי ד"ר ישראל כ"ץ (שבינתיים הועמד בראש המוקד ברוקדייל לבעיות אדם וחברה מטעם הג'וינט) כללה מאה ושלושים חכמי חברה וכלכלה והוציאה מתחת ידה את המיסמך היסודי והמקיף ביותר עד כה בתחום זה. מן הדו"ח בישלו 300(!) המלצות בתחומים שונים וכל משרד ממשלתי נתבקש על-ידי ועדת השרים לענייני רווחה לדווח מה כבר נתבצע ומה בתהליך ביצוע (בצירוף לוח זמנים), מה אינו ניתן לביצוע ומדוע, ומה לא רצוי לבצע ומדוע. ועדת השרים תהיה זו שתכריע מה הן הבעיות שאפשר להקפיא ומה הן הבעיות שהזמן מחייבן הכרח לפתרון מייד.

שלמה הלל כבר קבע את העדיפויות שלו: מכלול החינוך, והקבולים למשפחות מחוץ למעגל השכר, שיכון במקומות „חלשים", דמוגרפיה ותכנון המשפחה.

ד"ר ישראל כ"ץ סיווג בצורה מפורשת יותר את שבע הבעיות שהשהייה בטיפולם מסוכנת.

✶ מתוך כמיליון מפרנסים בישראל (גילאי 18—65) יותר משליש אינם צוברים זכויות פנסיה בביטוח יותר להכנסתם בתקופת עבודתם. בין אלה לפחות 150 אלף עובדים שכירים ו-200 אלף עצמאים. להמון זה צפוי עתיד של קיום על קיצבת הביטוח הלאומי הזעומה בלבד.

✶ השלמת הרפורמה בהבטחת הכנסה על-ידי העברת ילד ראשון ושני לקיצבת משפחה. רפורמה זו תוליך לביטול ניכויים בגין תלויים ותבוא במקום קיצבאות.

✶ ביטוח ממלכתי לתאונות דרכים.

✶ תכנון המשפחה, ויסות הילודה („לא הקבוצות החלשות יסבסדו את המדינה בכוח אדם").

✶ הנרימיליון ילדים (54%) הם בנים לאב שהשכלתו שמונה שנות לימוד ומטה. מערכת לאומית לחינוך מבוגרים תעלה את סיכויי הילדים.

✶ שר השיכון אברהם עופר אמר בשידור טלוויזיה בקרית שמונה, כי תוך ארבע שנים תיפתר בעיית צפיפות הדיור. לאלה שגרים בצפיפות של 3 + לחדר. האמריקנים כבר גילו שהבנייה אינה מדביקה את צרכי השיכון וכדאי שגם אנו נגלה זאת בשלב מוקדם ונתקן ונחדש את מלאי הדירות הקיים ככל שהוא מוגנה.

השרה שולמית אלוני מתגנבת לפיגור משכנות עוני: „אדון מזרחי גר בשכונתו, שם מכירים אותו, מכבדים אותו ונותנים לו אשראי במכולת. הוא משוטט בשכונה בתלבושת הנהוגה לו ושומע מוסיקה עריבה לאוזניו. אם מעבירים את מר מזרחי לשיכון אחר הוא מפסיק להיות אדון מזרחי ונהיה סתם מזרחי, אדם מנוכר לסביבתו, זר בתלבושתו ובמנהגיו, אינו מוכר במכולת כדי קנייה בהקפה ואדיש לגינון. ספק אם אדון מזרחי מאושר במהפכה שחלה בגיל מתקדם בחייו".

✶ בדיקה מתוכננת של התפקידים, פנסיונרים ונוער תכניס אנשים לשירותים חברתיים ולהוראה.

רק לפני עשרה ימים גילתה שורוריה לאומית: 30 אלף דירות עומדות פנויות. כיצד נודע נתון מדהים זה רק עתה? גילוי זה מצביע על הצורך בריכוז מידע בכל תחומי הרווחה.

מדינה המתכוננת למלחמה

שילוב החברה בבטחון מתחיל לחדור לתודעה הציבורית. חיוני כי ההנהגה תהיה הראשונה להכיר בכך. מדינה המתכוננת למלחמה, התובעת קרבנות כלכליים ומגייסת את כל משאביה למען ענייני בטחון וצבא צריכה להעניק לאזרחיה הרגשה כי הם חיים בה לא רק למען הקיום הפיסי. תמה תקופת הפאתוס החברתי של דור המיסדים, ומכאן ואילך מעשים. ויעדים חברתיים יעניקו את הצביון המיוחד לחיים במדינה היהודית.

זו פעם ראשונה יש בישראל קבינט מיוחד לענייני חברה וטרם ברור אם הוא יהיה בעל „שיניים" (ליד ועדת השרים לענייני רווחה וליד לשכת ראש הממשלה יפעל צוות מקצועי לענייני חברה בנוסח דומה למועצה לבטחון לאומי המתוכננת במשרד ראש הממשלה, וכן יקומו מועצה ציבורית מייעצת לענייני רווחה חברתית, ועדה בינמשרדית בדרג סמנכ"לים לתיאום הפעולות).

בכל מקום, הכנות למלחמה או מתח בטחוני כבר אינם מצדיקים את ויכוח „הדגלים הכונפים". אדרבה, מאז מלחמת יום הכיפורים נעשה ברור כי הנושא החברתי אינו דגל מקביל לדגל הבטחוני, אלא — אם נשתמש באותו ביטוי משאל — הוא התורן עצמו.

„העולה המסתורי" של ד"ר קיסליק

מאת אברהם תירוש

השעה היתה קרובה לחצות וכל המשיטים עלו כבר מן הנהר. הסירות עגנו בתחנת השייט שעל גדת הדניפר, החוצה את קייב.

ד"ר ולאדימיר קיסליק, פיסיקאי במקצועו, עמד לסיים את משמרתו ולנעול את התא הסמוך שליד מעגן הסירות. זה כמה חודשים שהכיר את העבודה שבמכון לפיסיקה שבקייב, ב„עבודות שחורות" למיניהן. עכשיו שימש שומר לילה במעגן הסירות. כך, סבר, יקל עליו לקבל אשרת יציאה לישראל.

לפתע נשמעו צעדים מתוך החשיכה. קיסליק לא הספיק להציץ החוצה ובפתח הוא הופיעו ארבעה צעירים חסונים, שמעולם לא ראה אותם. שניים מהם נכנסו לתוך התא, הפילו את הפיסיקאי ארצה והחלו להכות בו בכל כוחם, במכשירים קהים שהיו בידיהם.

קיסליק לא יכול היה להתגונן. קודם שנתערפלו חושיו, עוד הספיק לשמוע את הצעירים מגדפים וצועקים: „פרצוף של זייד! אנו נלמד אותך כיצד מתלוננים, כיצד נוסעים למוסקווה, כיצד אין מצביעים בבחירות ומנהלים תעמולה נגדם".

ד"ר ולדימיר קיסליק
מקייב עם בנו מקסים בן ה-9

התגרשנו לכאורה

הם הוסיפו להכות ולבעוט בקיסליק, כאשר היה שכוב על רצפת התא, עד שאיבד את הכרתו לחלוטין. כעבור זמן-מה, כאשר התעורר מעלפונו, זחל אל טלפון קרוב והודיע לאחד מחבריו ואת המשטרה.

התנפלות ברוטאלית זו, היתה שיאה של ההתנכלות למדען בן ה-39 מקייב, שעד שנים מספר קודם לכן, היה פיסיקאי מצליח, שעסק גם במחקרי האטום. לאחר שסיים את חוק לימודיו, עבד כשמונה שנים, עד 1967, בצ'יליאבינסק, שם עסק בעבודה המוגדרת כ„סודית" וזכה לתואר של „קאנדידאט למדעים", במשך השנים פירסם 40 עבודות מדעיות.

בשנת 1968 עבר לקייב, שם מתגוררים הוריו, והחל לעבוד במכון לפיסיקה. בקייב פגש גם את יבגניה בראס, אותה נשא לאשה. היום נמצאת יבגניה בישראל עם בנה מקסים, בן התשע.

היא מספרת: „במכון לפיסיקה נתקל ולדימיר בקשיים רציניים. היה שם מנהל אנטישמי בשם פסיצ'ניק, שעשה הכל כדי להתנכל לו. מלכתחילה לא נתנו לו משרה בתאימה להשכלתו ולמעמדו המדעי וקיפחו אותו במשכורת.

כאן נישאנו, ב-1967, התחלנו לדבר על ישראל. אך היה ברור לנו שלא יתנו לולאדימיר אשרת יציאה, בגלל עבודתו בצ'יליאבינסק. אך בשנת 1972, כשגברה תנועת העליה, הלכו ורבו קשייו של בעלי במכון לפיסיקה — החלטנו שהגיעה העת לנסות לממש את שאיפתנו לעלות לישראל.

„גם אז היה ברור לנו, שסיכוי לבקשתו של ולאדימיר, בגלל עברו הסודי בצבא, על אף שכבר חמש שנים כאן הפסיק לעסוק בה, מטוב כך הערכנו, שאם נגיש בקשה כמשפחה אחת, יגרמו המגבלות המוטלות מטעם השלטונות על ולאדימיר, לתשובה שלילית, ולסבל רב, לכולנו. החלטנו איפוא, על צעד דראסטי, שיהודים נוספים בברית המועצות נקטו בו. התגרשנו לכאורה וב-1972 הגשתי בקשת עליה בשמי ובשם הבן. היינו משוכנעים, שאם אכן אצליח לקבל אשרת יציאה לשנינו, נוכל לאחר מכן, כשנהיה בישראל, לסייע בצורה טובה יותר גם לולאדימיר לבוא בעקבותינו".

„שגיאה חמורה"

יבגניה פוטרה מיד מעבודתה במכון הכימי בקייב, לאחר כחצי שנה קיבלה אשרת יציאה לה ולבנה. „יתכן שזה קרה משום שעם נישואינו, לא החלפתי את שמי, ואף אחד באותם המשרדים, לא קישר בינינו לבין ד"ר ולאדימיר קיסליק. באותו יותר, כשהיינו כבר, מקסים ואני, בארץ, אמר פקיד לולאדימיר, כי היתה זו שגיאה חמורה לתת לי ולבננו לצאת לישראל" — היא אומרת.

יבגניה ומקסים הגיעו לישראל בסוף חודש יולי 1973 ושיגרו מיד, בשם הילד, „הזמנת קרובים" לולאדימיר קיסליק, כדי שיוכל להגיש בקשת עליה. הוא עשה כן, עד היום לא זכה לכל תשובה ענינית. בעל-פה נאמר לו באמת הזדמנויות, כי אין לו אפילו הזכות לצאת לישראל, בגלל העבודה בעבר. „מצב מגוחך ומרגיז — אומרת ייבגניה. „שם התנכלו לו בגלל יהדותו, לא נתנו לו תנאי עבודה נאותים ומנעו ממנו התקדמות. לצאת משם — מסרבים לתת לו".

עם הגשת הבקשה הפסיק קיסליק לעבוד במכון לפיסיקה. הוא עבד כמורה ב„טכניקום", פוטר. הוא עבר לעבוד ב„עבודות שחורות" והיה במשך כמה חודשים כרטיסן באוטובוס. הוא פוטר ממשרה זו ועם תחילת עונת השנה, החל לעבוד, עם מדען יהודי נוסף בשם רבינוביץ', כשומרים במעגן הסירות שעל גדת הדניפר.

במשך כל השנה האחרונה נתון גם להטרדות ולעיקובים השלטונות והמשטרה החשאית. הגיש תלונות על כך ושלח תשובה על בקשת העליה שלו, נסע לשם כך למוסקווה. מעבודות מדעיות שלו שפורסמו בשנה האחרונה, — „נעלם" שמו. לא פעם איימו עליו, ואותו לילה שבין ה-19 וה-20 ביוני השנה, קרוב לוודאי, כנראה, „מישהו" לממש האיום.

יד מסתורית

כשנעצר ולאדימיר קיסליק מעגן, היה ברור לו כי יד מי במעגן. אף על פי כן ניסה לפעול ב„בגנ המקובלים" כשהגיעו השוטרים, ניצבו בראש המדרון שליד המעגן סירבו להענות לבקשתו לרדת לתא שליד המעגן, כדי לחקור מקום ההתרחשות ולראות את סימני הדם והשמשות המנופצות, בעקבות ההתנפלות עליו. השוטרים דרשו מולאדימיר שיעלה אליהם. הוא עצמו למעלה, פצוע בשארית כוחותיו.

השוטרים החלו לחקור אותו במכוניתם ולאחר מכן הוליכו לו מן המקום. הם טענו כי ליד חלפה מכונית חשודה, אשר לרדוף אחריה, שמא יש לה קשר עם המקרה. לא הפילו לבן של קיסליק. השוטרים נסעו אותו מרחק של 10—15 ק"מ, לרדוף כביכול, אחרי המתנפלים עליו. לא הדביקו שום מכונית ולא גילו דבר, הסכימו סוף לחזור אל מעגן הסירות ולהס מקום האירוע.

כשהגיעו אל תא השמירה היה נקי ומסודר ולא נותר שום סימני-דם או זכוכית שבורה, יד מיסתורית דאגה לנקות כל הרכוש. במקום מצאו השוטרים את חברו של קיסליק, שהוזעק לפתע והגיע בינתיים אל מעגן הסירות.

הופעתו של יהודי זה במקום, שימשה לשוטרים „הוכחה" למה שרשמו לאחר מכן בדו"ח החקירה: היהודים הם שהתנפלו על קיסליק והיכו אותו, בגלל סיכסוכים פנימיים בין יהודי קייב.

קיסליק נלקח לתחנת המשטרה, סירב לחתום שם על דו"ח בזה, בבוקר הלך למרפאה כדי לטיפול, אך הרופאים ששמעו סיפורו חששו לטפל בו לבסוף ... לו כי הוא צריך להבדק בבית חולים. לאחר שבערב חש ברע אושפז בבית-החולים, שם עבר בדיקות ואובחנו אצלו פגיעות חמורות.

מאבק בינלאומי

קיסליק שהה בבית החולים שבועיים, ולדעת יבגניה הוארכה שהותו שם, משום שלא רצו לשחרר בעת ביקור של הנשיא ניכסון בברית המועצות. זה היה תוליף אותו" למאסר.

ביום שלאחר ההתנפלות, הלך ולאדימיר — שפניו היו חבולות ונפוחות — להצטלם, כדי שיוכל להוכחות מצולמות לפגיעות החמורות בו. כיון שהבחין שעוקבים אחריו נטל עמו את אביו ונתן בידיו התמונות, בדרכם חזרה מן הצילום, כשהיו בדרכם הביתה, עצרם לפתע לידם וקפצו מיליציה בדרך קפסן אבר לקיסליק, כי הוא ... להצטרף אליו.

הוא ניסה לסרב, אך ללא הועיל הסכימו רק לשחרר את האב. ולאדימיר הובא שוב לתחנת המשטרה ונדרש לחתום על התחייבות שיעזוב את קייב ולא יפיץ את סיפור ההתנפלות עליו.

מאז שחרור מבית החולים, שוהה ולאדימיר קיסליק בדירת הוריו סובל עדיין מכאבים ומחום. ייבגניה הצליחה לשוחח איתו טלפונית כשבועיים, היא מספרת, כי אינו עובד עתה כלל וכדי אם הוא מצטרך לצאת מן הבית, אין הוא מעז ... אחריו. באחרונה אף התקינו לו, באותן מפתיע, מכשיר טל' בבית, לאחר שלפני כן, במשך שנים, ביקשה משפחת קיסליק טלפון ולא נענתה. המכשיר שהותקן עתה לדירה, משרת, לדעת ייבגניה, לא רק את ולאדימיר...

ייבגניה, עצובת פנים ובעלת עיניים בהירות וגדולות, פתחה במאבק בינלאומי למען בעלה. בשעה שהיא שוהה בישראל, עברה קורס כדי להסב את מקצועה ממהנדסת מכונות למורה בבית ספר מקצועי.

כה שחסר הוא הבעל-האב בבית כדי לחוש את שלמות המשפחה. מקסים הקטן אינו פוסק מלהזכיר את אביו. כאשר הוא נתקל בקושי כלשהו, כאשר ילד מכה אותו בחצר הבית שבחולון, כאשר צעצוע מתקלקל, הוא מנחם את עצמו בקול „אין דבר, עוד מעט יבוא אבא ויסדר את הכל".

תיק נסגר - תיק נפתח

מאת יגאל לב

יש בתעלומה משהו מפחיד. הספק. ש„אולי בכל זאת". אולי האיש שנעלם חי לו אי-שם. הספק פורש את כנפי הדמיון וממריא, הספק מכרסם כמו תולעת ומדריך את המנוחה. יצאה נערה בת 15 מביתה ב-16.6.71 מכפר מל"ל, כדי לקבל מחברתה לכיתה את שיעורי הבית שניתנו אותו יום.

אורית ביטנר נראתה לאחרונה לובשת חולצה אפורה, מכנסיים ארוכים ירוקים ונועלת סנדלים לבנים.

נראתה לאחרונה. לגבי ילדה בת 15, שמעגל חייה הוא משום כל כך: הכפר, הבית, המשק, בית הספר, המשחקים עם חברותיה — הופכת התעלומה למשהו נורא, כמו סיוט.

נערה קטנה, גובה 1.55 מטר, שיער שחור וארוך, פנים רחבים ושזופים, מצח נמוך, אף קטן. זהו התיאור המשטרתי היבש, שאין בו כדי ללמד את השובבה או להאיר את השמחה בעיניים.

נראתה לאחרונה...

על כנפי השמועות

היה יום בהיר. בית ביטנר בכפר מל"ל חגג את נשואי הבן. כאשר אורית יצאה עדיין מהבית, תלויים היו הקישוטים ואווירה של שמחה עמדה בבית. היא הלכה רק לכמה רגעים. רק לקחה מחברתה. השעה היתה 4 אחה"צ כאשר התברר להורים כי היא מאחרת לשוב. הם לא התרגשו. אולם כאשר התארכו השעות, החלה הדאגה לתפוס את מקום השלווה. אורית ביטנר נעלמה. נפרץ סכר השמועות, ההשערות והעדויות השוא. המשטרה פתחה בחקירות. נערי בית הספר פתחו בחיפושים לשוא. מר שמואל ביטנר, בעל כאפיה, בכפר מל"ל, קבע פרס של 50 אלף לירות, למי שיגלה את בתו.

התחילו הטלפונים. כל מיני אנשים, חלקם ברצון טוב, חלקם הרפתקנים, חלקם תמהוני הויות, החלו לתזז את המשפחה בסיפורי בדים, בתגצאי אכזריות. בשמועות. המשפחה היתה להם כרף, כההיא באחוה בהקהת-השוא, כי אולי, אולי יסור הספק כאותה המלוכה. לפעמים אפילו ודאות איומה טובה מגילו הכבד של הספק.

הדרך למינהר

סיפרו שראו אותה נוסעת צפונה לכיוון טבריה, סיפרו שראו אותה בכרמנים, סיפרו שראו אותה באילת, סיפרו שראו אותה בקרית שמונה, סיפרו שראו אותה בראש הניקרה. סיפרו...

ואז בא איש עם הסיפור המזהר בכל: „אורית ברחה מבית הוריה והתגוררה במינזר בטבריה". ועוד הוסיף המודיע: „אני בעניין ההורים. אם ימצאו אותה, אני רוצה לקבל את מלוא הכסף שהגיע הפרס".

גם שמועות שוא נבדקו. זוהה שהסכום של 50 אלף לירות עורר את דמיונם של כל מיני אנשים, שתאוות הבצע לעיניהם. אף על פי כן יש לבדוק כל פרט.

תיק היעלמו של אדם הוא תיק שלא נותנים לו לסגור אף פעם. ביקורתי בתיקיה המאה. ראיתי את אותם תיקים כאחולים. המכילים בתוכם סיפור לא גמור. סיפור על אדם שנעלם, סיפור החיפושים אחריו, הסכנות שנבדקו, המילי החקירה שלא הולידו דבר. בקיים ולבסוף קופאה התעלומה בעמוד האחרון של התיק ובבתיבה. לפעמים שנה, לפעמים עשר שנים, לפעמים גם עשרים שנה. פתאום נמצא חוט מקשר, לפתע נמצא קטע פסיפס שמשלים את התמונה.

התיקים יש להם זיכרון ארוך. הם יכולים להמתין, לא כמו בני אדם, שהם קצרי רוח.

התיק של אורית ביטנר סיפר על הכסף לאורך סבן ניצב מריפון עם הבר סופרו במינזרים ובכנסיות של טבריה, בכנסיה הסקוטית, במינזר הפרנציסקאני ע"ש ברים הגדולית, היושב על כביש טבריה — מטולה, בהר האושר, ובא המינזר של הנזירים הפרנציסקאנים הסמוך לכנרת. התיק המשטרתי נספר בפרוטרוט על החקירות הם כולם כשתיהם במילה אחת: הנערה לא נתגלתה, התעלומה בעינה.

האב שוכר משרד חקירות פרטי, אולם לא המשטרה ולא החוקרים הפרטיים העלו דבר.

צל הספק מטיל אימתו על בית ביטנר, מעורר אי שקט. האם היא חיה? מה עלה בגורלה? היכן היא? ספק של כדירות. ספק של כאב.

העקבות השלד

בביילים גילו את השלד. שלד שהיה מונח בחלמוניה עבותה ברמת הדר. חוקרי משטרת כפר סבא שהגיעו למקום, נכו לדחות כל ביתי הנערה ויבשו לחקירה יסודית. ליד השלד נמצאו מכנסיים ירוקים כמכנסיה הארוכים הירוקים של אורית. חקירה שנערכה בבית ההורים העלתה, כי יש להורים חגורה בד שהיתה שייכת לאורית, חגורה בצבע זהה. למרות שהמכנסיים היו בשמש ובגשם, ניתן לזהות את צבען בחקירה להמישה פלילי. נמצאה גם חולצה פרוזינה החוריה. אמה של הנערה כגבה כי זו החולצה שיצאה עבה.

תיקי הנעדרים במשטרת ישראל מצטברים באיטיות בזול. מכתבים. כל שנה נעדרים מאה אנשים. כתוכה אחד או שניים הופכים לתעלומה שאין לה פתרון. זהו זוכה למשטרת ישראל כי יש בידה פתרון לסגירת התיק. השאלה אם לא ייפתח תיק חדש על רצח.

מעריב מס' 918

למנויי הטלפון
אזור חיוג ירושלים

ועדת הליגה החמירה בעונש

חקי הליגה, כשמע, אין כסף להוצאה הנסיעה לירושלים! זה אבסורד שכך יתמלו פעו... בשחמט. חברי הקבוצה נזקקו להבטיח לעצמם "טרבט" בכבודנו של אחד משתתפי ההזרה.

אך בכך לא תמה פרשת ה־קשיים. שנים בתוך שנה הב־רי הקבוצה הודיעו שלא יוכ־לו לנסוע...

ועדת הליגה קיבלה ב־אחרונה החלטה קיצונית, מוליכה בהחמרה...

לא עלה לגמר

יהד ברנשטיין, האלוף ה־יוצא של הנוער בישראל, ה־משתתף עתה בטבילה באליפות העולם לנוער, לא הצליח להיכנס לגמר. הוא הגיע ל־מקום ה־11 וחסרה לו הצ־נקודה בלבד כדי להיות בין עשרת הנכנסים לגמר.

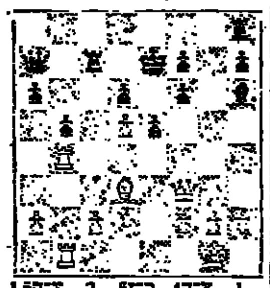

מעשחקי האולימפיאדה

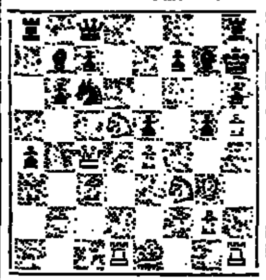

ניצחו באמסטרדם

תשבץ מעריב מס' 918

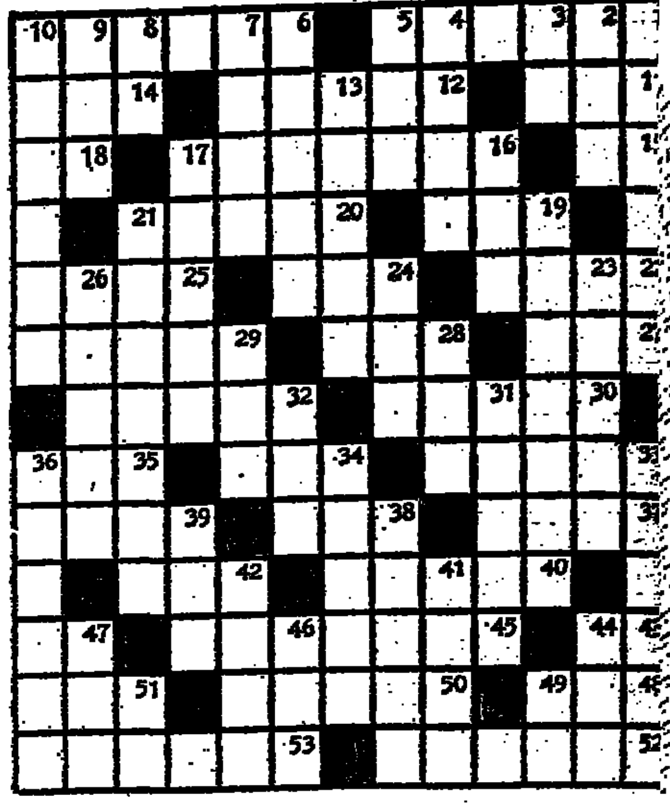

בואו חשבון [908]

איפה: 60 4 82164 65 ב־034

6102 ב־034 656,5 4 6102

7917

פתרונות החידונים הקודמים

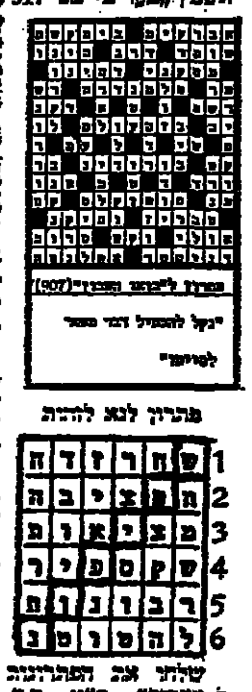

דז המעגלים

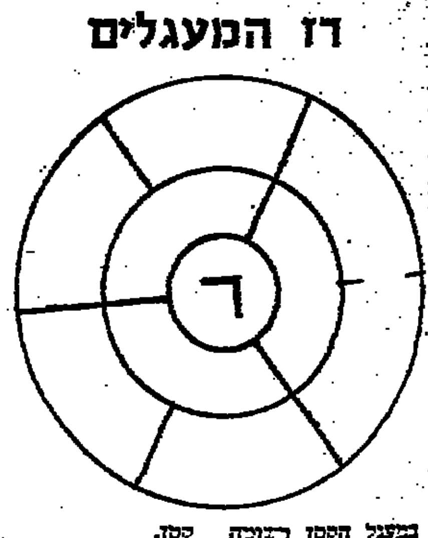

אנציקלופדיה חיות הבר

חוברות המופיעות בכל שבוע!

חידון שבועי חדש!

החל מחוברת מס. 44

כל שבועיים הגרלת פרסים

- אופנים מתוצרת I.C.M.
- שעון יד שויצרי מעולה
- 10 כרטיסי כניסה לספארי ברמת־גן
- 4 כרטיסי כניסה לגן החיות בתל־אביב

להזמנת חוברות קודמות במחיר הישן עד תאריך 1.10.74

שובר הזמנה לנסיון חינם

לכבוד אנציקלופדיה "חיות הבר"

מיילקס (ישראל) בע"מ, רח' המלאכה 3, חולון 38851

נא לשלוח אלי 43 חוברות של אנציקלופדיה "חיות הבר" ממספר 1—43 ואני אשלם אך ורק עבור 42 חוברות בלבד במחיר הישן של 3.50 ל"י לחוברת באם אשלח את התלוש עד תאריך 1.10.74. וכך אחסוך סך של 37.90 ל"י. עבורם אשלם סך של 147.— ל"י במקום סך של 184.90 ל"י.

התשלום יבוצע על ידי ב־4 תשלומים. ה־תשלום הראשון של 47.— ל"י ו־4 תשלומים חודשיים של 25.— ל"י כ"א. לאחר מכן אקבל כל חודש 4 חוברות משפחת המנויה 4.30 ל"י בלבד לחוברת ואוכל לבטל את המנוי שלי בכל עת בעקבות הודעה בכתב שאשלח אליכם.

שם משפחה: ______ שם פרטי: ______

רחוב: ______ מס': ______

עיר: ______ מיקוד: ______

מס' תעודת זהות: ______ גיל: ______

חתימת המזמין

מיילקס (ישראל) בע"מ, רח' המלאכה 3, חולון 38851

זכיה בכניסה לקניה

אורה תמרי - באר־שבע

זכתה בכרטיס טיסה זוגי הלוך ושוב לקניה.

במו כן זכו בשעונים שויצריים מעולים:

צמוס בלויצמן, ת"א. מרי סקטלה, ר"ג. לוי מנוח, ב"א. רשף מרדכי, קרית ביאליק. רבינוביץ יובל, ת"א.

ב־2 מכונות התפירה זכו:

יונתן חמה, אשדוד. צוקר משה, ר"ג.

זכו בבולונרקר

1. ליבוביץ משה – מיהוד.
2. יואב מרגלית – מבאר יעקב.
3. שוורצמן אשר – מבני ברק.
4. דן שפירא – מגדרה.
5. גידורף לאה – מתל־אביב.
6. אורה ידין – מקרית שמונה.
7. אמיל זינגר – מחיפה.
8. באוה רוזנר – מקבוץ מבוא חמה – רמת הגולן.
9. אפרתי אורנשטיין – מבני ברק.
10. שטרנליכט אבי – מנתניה.

וכן נשלחו לזוכים נוספים

4 שעוני נשים, 42 שעוני קיר, 125 סדרות ספרים, 11 סירי אמאייל, ס"ה 200 פרסים.

בהגרלה השתתפו:

מנהל החברה.
מנהל חשבונות החברה.
פרסומאי החברה.
נציג משרד האוצר.

משרד התקשורת
מודיע

למנויי הטלפון באזור חיוג ירושלים (02)

בימים אלה הוחל בחלוקת כרך ב' של מדריך הטלפון תשל"ד — 1974, המכיל את אזור חיוג תל־אביב (03) בלבד.

המנויים מתבקשים להמשיך ולהחזיק את מדריך הטלפון תשל"ג—1973, שהוא כרך א' המכיל את כל אזורי החיוג בארץ מלבד אזור חיוג תל־אביב.

לגני ילדים
ציוד
וצעצועים מיוחדים
רח' הקליה 12 רמת גן
טל. 03-722348

"רפיד" חברה לבניה
שפוץ בתים ודירות
באחריות
תל־אביב, יהושע בדרון 81, 453812

صكنا من الاحل

פינת הבולאי

מג'ורג' וואשינגטון ועד לג'רלד פורד

העולם כולו ביחד עם ה־200 מיליון אמריקאים היו עדים לאחת הדרמות הגדולות ביותר שעברה על הבית ה־לבן לפני שבוע כשניכסון התפטר וג'רלד פורד הושבע כנשיא ה־38 של ארצות ה־ברית. נקדיש, איפוא, את מדורנו לנשיאי ארה"ב כפי שהם משתקפים על בולים.

ג'ורג' וושינגטון נשיא ה־ראשון של ארצות הברית מ־

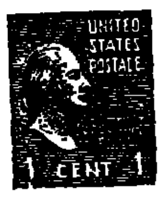

1789 עד 1797 שהיה גם מפקדה העליון במלחמת ה־שחרור האמריקאית (1775—1783).

דיוקנו מעטר כמה בולים בארצות הברית. בול אחד ב־ערך של סנט אחד ראה אור ב־26 באוגוסט 1954 והוא מ־ציג את דיוקנו לפי הציור של ג'ילברט סטיוארט, הנמ־צא בגלריה הלאומית לאמ־נות בוושינגטון.

ג'ון אדאמס (1797—1801) היה פדראליסט. דיוקנו מו־פיע על בול שהונפק ב־3 ביוני 1938 בערך של 2 סנט.

תומאס ג'פרסון (1801—1809) רפובליקני, (מקביל ל־„דמוקרט" בזמננו) מופיע על

בול שהונפק ב־15 בספטמבר 1954 בערך של 3 סנט.

ג'יימס מדיסון (1809—1817)

רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־1 ביולי 1938 ב־ערך של 4 סנט.

ג'יימס מונרו (1817—1825) רפובליקני, מופיע על בול

שהונפק ב־28 באפריל 1958 בערך 5 סנט. הבול ראה אור לציון 200 שנה להולדתו.

ג'ון קווינסי אדאמס (1825—

1829) רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־28 ביולי 1938 בערך של 6 סנט.

אנדרו ג'קסון (1829—1838)

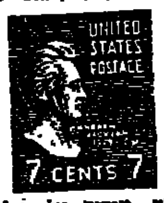

דמוקרט, מופיע על בול ש־הונפק ב־15 במרץ 1967 בערך של 7 סנט.

מרטין ון בורן (1838—1841) דמוקרט, מופיע על בול ש־ראה אור ב־11 באוגוסט 1938 בערך של 8 סנט.

ויליאם האריסון בן 70, ש־כיהן מ־4 במרץ 1841 עד 4 באפריל 1841, בגלל מותו ה־פתאומי. היה „ויג" (דמוקרט בזמננו) ודיוקנו מופיע על

בול שהונפק ב־18 באוגוסט 1938 בערך של 9 סנט.

ג'ון טיילר שנבחר כנציג

כסגנו של האריסון ושירת מ־1841 עד 1845, דמוקרט, מו־פיע על בול שראה אור ב־2 בספטמבר 1938 בערך של 10 סנט.

ג'יימס פולק (1845—1849)

דמוקרט, מופיע על בול ש־הונפק ב־8 בספטמבר 1938 בערך של 11 סנט.

זכרי טיילור (1849 עד 9 ב־

יולי 1850) דמוקרט (הוא מת באמצע כהונתו ונאמר שמותו הוחש מחמת דיכאון כשנודע על מקרי שחיתות בצמרת ה־שלטון), מופיע על בול ש־ראה אור ב־14 בספטמבר 1938 בערך של 12 סנט.

מילרד פילמור (1850—1853)

„ויג", מופיע על בול שהונפק ב־22 בספטמבר 1938 בערך של 13 סנט.

פרנקלין פירס (1853—1857)

דמוקרט, מופיע על בול ש־הונפק ב־6 באוקטובר 1938 בערך של 14 סנט.

ג'יימס ביוקאנן (1857—

1861) דמוקרט, מופיע על בול שראה אור ב־13 ב־אוקטובר 1938 בערך 15 סנט.

אברהם לינקולן (1861 עד 15

באפריל 1865) רפובליקני, והיה הנשיא ה־16 של ארה"ב, מגדולי המדינאים של המאה ה־19, משחרר העבדים, נרצח בתיאטרון על ידי שחקן קנ־אי. דיוקנו מופיע על הרבה בולים בעולם. הבול הפופ־לרי ביותר הונפק ב־22 ב־אפריל 1960 בערך של 25 סנט המציג גם את ה„אני מאמין" של לינקולן.

אנדרו ג'ונסון (1865—1869)

רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־27 באוקטובר 1938 בערך של 17 סנט. ג'ונסון היה הראשון והיחיד בין נשי־אי ארה"ב עד [illegible] — אבל זוכה.

יוליסס גראנט (1869—1877)

רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־3 בנובמבר 1938 בערך של 18 סנט.

רתרפורד הייז (1877—1881)

רפובליקני, מופיע על בול שראה אור ב־4 באוקטובר 1922 בערך של 19 סנט.

ג'יימס גארפילד, (כיהן מ־

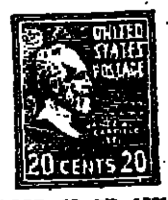

מרץ 1881 עד 19 בספטמבר 1881) רפובליקני, והיה נשי־אה ה־20 של ארה"ב. הוא נורה בגבו בתחנת הרכבת בוושינגטון ע"י מחוסר עבו־דה. דיוקנו מופיע על בול שהונפק ב־10 בנובמבר 1938 בערך של 20 סנט.

צ'סטר ארתור (1881—1885)

רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־22 בנובמבר 1938 בערך של 21 סנט.

גרובר קליבלנד (1885—

1889) דמוקרט, מופיע על בול שהונפק ב־20 במרץ 1923 ב־ערך של 22 סנט.

בנימין האריסון (1889—

1893) רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־6 ביוני 1959 בערך של 24 סנט.

גרובר קליבלנד 1893—1897 ששימש פעמיים כנשיא.

ויליאם מקקינלי (1897 עד

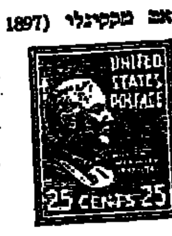

14 בספטמבר 1901) רפובלי־קני, נרצח בתערוכה בבאפא־לו על ידי האנארכיסט ה־פולני צ'ולגוש. דיוקנו מו־פיע על בול שהונפק ב־1 במאי 1923 בערך של 25 סנט.

תיאודור רוזוולט (1901—

1909) רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־8 בדצמבר 1938 בערך של 30 סנט.

ויליאם טאפט (1909—1913)

רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־18 בספטמבר 1930 בערך של 50 סנט.

וודרו וילסון (1913—1921)

מופיע על בול בערך של 1 דולר.

וורן הארדינג (1921 עד ל־

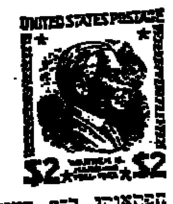

מותו הפתאומי ב־2 באוגוסט 1923) רפובליקני, מופיע על בול שהונפק ב־29 בספטמבר 1938 בערך של 2 דולר.

קאלווין קולידג' (1923—1929)

רפובליקני, מופיע על בול ראה אור ב־17 בנובמבר בערך של 5 דולר.

הרברט הובר (1929—1933)

רפובליקני, מופיע על שהונפק ב־10 באוגוסט בערך של 5 סנט.

פרנקלין דלאנו רוזוולט

1933 עד ליום מותו [illegible] אפריל 1945) דמוקרט, מופיע על בול שהונפק ב־29 ינואר 1966 בערך של 3

הארי טרומן (1945—1953)

דמוקרט, מופיע על בול הונפק ב־8 במאי 1973 8 סנט. בולי טרומן הופיעו בכמה מדינות דרום אמריקה ובהן אקוואדור 1952. בול טרומן יופיע בישראל ב־1975 בערך לירות.

דוויט דוויד אייזנהאואר

(1953—1960) רפובליקני, מופיע בול שהונפק ב־1969 של 6 סנט.

ג'ון פיצג'רלד קנדי

1960 עד ליום רציחתו בנובמבר 1963) דמוקרט, מופיע על בולים רבים שהוצ' לזכרו. הבול הראשון באר' הונפק ב־29 במאי 1964 במלאת 47 שנה להולדתו, ערך של 5 סנט הציג דיוקנו.

לינדון ג'ונסון ([illegible]—1963)

דמוקרט, מופיע על בול הונפק ב־27 באוגוסט בערך 8 סנט.

ריצ'רד מ. ניכסון [illegible]

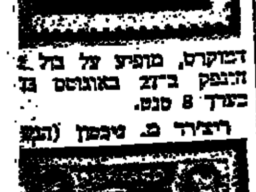

ה־38 שכיהן מ־1969 עד ל־ [illegible] באוגוסט 1974) רפובליקני מופיע על בולים שהונפקו [illegible]

בימי מצוקת האשראי - אנו נותנים
אשראי עד 100,000 ל"י
ב־10% רבית ללא הצמדה
לרוכשי חנויות ומשרדים
במגדלור

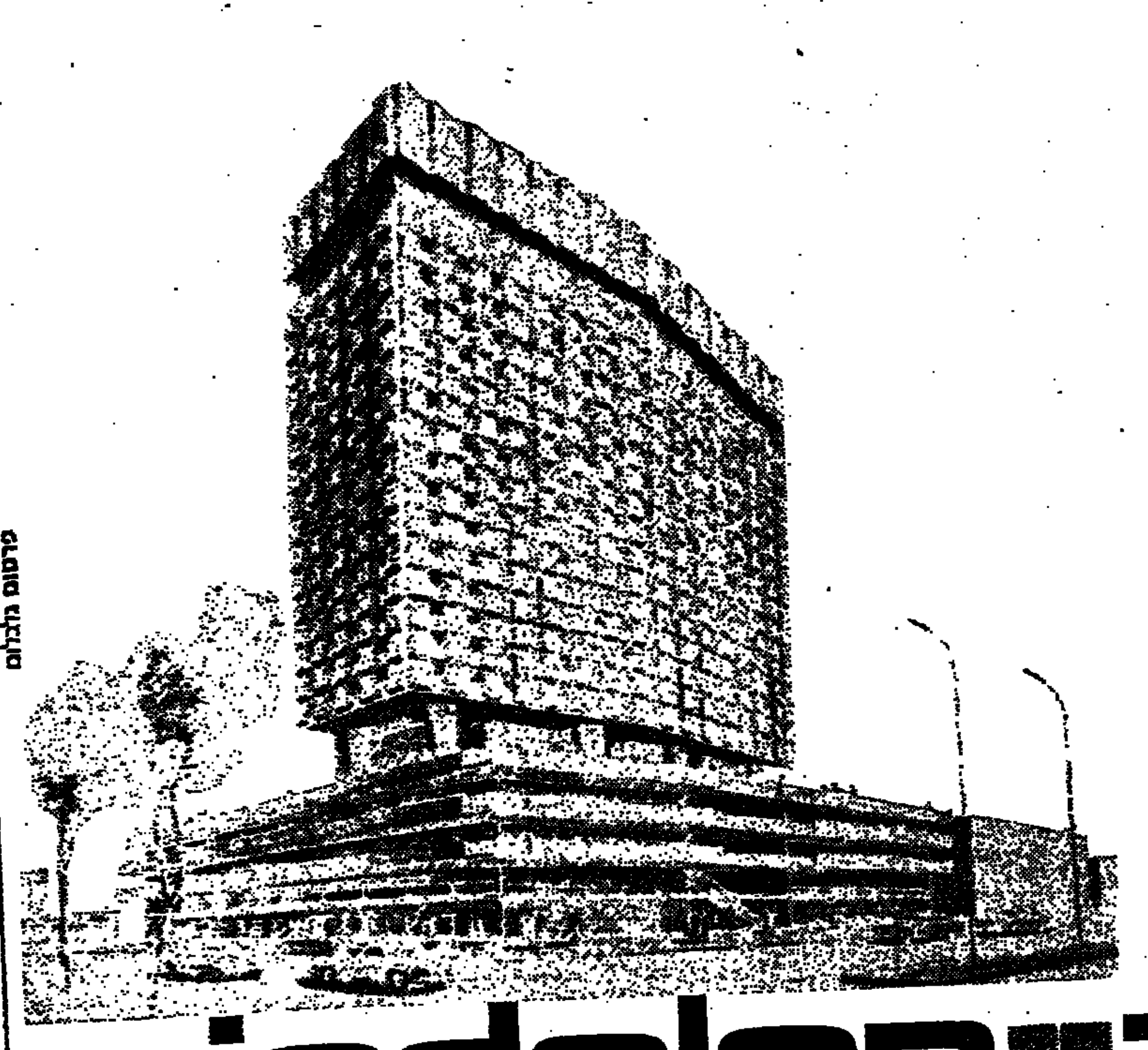

פרסום גלבוע

במגדלור, המרכז המסחרי הגדול והמפואר ביותר בתל-אביב, הנבנה על ידי משפחת א. פאלוך, תוכל לפתוח עכשיו עסק עצמאי משגשג — חנות או משרד.

למרות מצוקת האשראי, אנו נעמיד לרשותך אשראי עד 100,000 לירות לשנה אחת, בריבית של 10% בלבד, לא צמוד, כך שתוכל לפתוח את העסק, לרכוש מלאי סחורות, לבנות לעצמך ציבור לקוחות — מייד!

הצעה זו בתוקף רק לגבי חוזי-מכירה שייחתמו עד סוף ספטמבר. על-פי היתר מיוחד של הוועדה לוויסות הבנייה יושלם המרכז המסחרי במגדלור תוך שבועות מספר.

מאות אלפי אנשים יבואו לבקר בכל שבוע. תעבוד עד תקופה ארוכה מאד עד ששוב תהיה הזדמנות לרכוש חנות או משרד גמורים במרכז מסחרי משגשג.

במגדלור ניתן גם עדיין לשכור בשכירות חודשית משרדים ותנויות.

בוא נקבע פגישה במגדלור. היום.

MIGDALOR מגדלור

פרטים, ביקורים ומכירות: חברת „אל-בן" בע"מ, בן־יהודה 4, ת"א, טל. 296264 (מ־8 בבוקר עד 7 בערב)

האחרון להשתל

...ייך - „העניין

בסימן המנ

שלות ... בחיפה

...לכלת

חסום האחרון להשתלת אברים

(מעמוד 20)
להשראת סבילות חיסונית ...זה, או פיתוח לב מלאכו־ ...גישית הוא שהלב המלא־ ...להיות פתרון יעיל יותר. ...בעיקר הוא אבר משוב, ...שואת הלב לכבד, למשל, ...הראשון כמשאבה לעומת ...עקי המורכב. מכנולוגיות ...ימצאו פתרונות לפיתוח ...ויה למלא את התיפקודים

...כן תמיהתו, תרמו תור־ ...משלהם לקידום מחקר ...במחלקה לביולוגיה של ...מערכת גיסיות שבה ...תגובות של הדחיה ה־ ...יסתל מחוץ לגוף. המדו־ ...רבית תאים, בה מצוי־ ...אים עוברים המייצג את ...גורעים ואי דם לבנים, ...ציטים ממקור גינטי זה ...מערכת התגובה החיסו־ ...זו מערכת זו ניתן היה ...ולדייק רב את שלבי ...יסונית ואת הגורמים ה־ ...מה.

...מלחמה

...בוחים על המערכת הגי־ ...גילתה שוב הגברת ...ריה התגובה החיסונית, ...שותקים. „גילינו כאן,

מספר פרופ' פלדמן, „את הצד השני של המטבע — את היתרון שבעבודה של התגובה החיסונית כדי להפנותה למלחמה כנגד תאים סרטניים".

הזקורים למדו, שהתגובה החיסו־נית עשויה להפוך לבת ברית למלחמה בסרטן, כאשר בהמשך המחקר במכון וייצמן נתגלה, כי בתרבית הרקמה — מחוץ לגוף — מקבלת התגובה החיסו־נית עוצמה הגדולה עד פי 10 מה־ היתן המקביל בגוף. הסיבה לכך היא שבתוך הגוף הלימפוציטים מתחלקים מספר פעמים ולא עוד. ואילו בתרבית הרקמה קיימת מעין ברירה טבעית: הלימפוציטים שהתחסנו — כלומר, אי־לה שלמדו לפעול כנגד הגופים הזרים — גברוים ומתחלקים מספר פעמים גדול יותר ומתרבים על ידי כך.

„אנו בדקנו את האפשרות ליישם עוצמה מוגברת זו של התגובה החי־סונית במקרה של סרטן. ידוע כי בחלק ניכר — אם כי לא בכולם — של הגידולים הסרטניים יש על דופן התאים הסרטניים אנטיגנים השונים מן האנטיגנים ברקמות הנורמליות של אותו הגוף. יתכן שמנגנונתי ה־ תגובה החיסונית מכירים בכוחנו של האנטיגן הסרטני ותוקפים אותו — ואפשר שתהיות לכך לוקה רק אחד מתוך שישה אנשים בסרטן. אצל השאר מרשמד הסרטן עוד בטרם אובחן. צעדנו צעד אחד נוסף קדימה ושאלנו את עצמנו: האם ניתן לרפא אנשים שלקו בסרטן על ידי תיגבור התגובה החיסונית ?"

בשאלה זו התלבטו הוא ועמיתיו למחקר זה, פרופ' ירון כהן והדוק־טורנט אברהם טרבס. בתחילה היה עליהם למצוא סוג סרטן שמפתח שלוחות סרטניות בעכברים. שכן ה־ שלוחות הסרטניות הן תופעה רווחת אצל בני־האדם, אך נדירה בעכב־רים. בסופו של דבר הצליחו להד־ביק בלכבור את כה שקרוי בפי ה־ מדענים „קרצינומה (סרטן) הריאה של לואיס". בעכברים שלקו במחלה זו הוצא מוקד הגידול ועתה הפילו הזוקרים נגד השלוחות שהתפתחו בריאתו את המנגנון החיסוני שתוג־בר בתנאי מעבדה. ואמנם נמצא כי הזרקת לימפוציטים שחוסנו בתרבית הרקמה — כנגד הגידול הסרטני — הורידה באורח משמעותי את מספר חיות הניסוי שמתו מ„סרטן הריאות של לואיס". הצוות כהכנן עתה את הרחבת המחקר במגמה של טיפול בשיטה זו בגידולים סרטניים מסוגים אחרים.

„בעיות הדחיה החיסונית", מסכם פרופ' פלדמן, „מהווים נושא ראשון במעלה לחוקרי ההשתלות. ניתן לצ־פות כי בשנים הקרובות יגיע האיב־חון הגינטי של אנטיגני הטרנספלנ־טציה לכבב שיאפשר התאמה טובה יותר של תורם ומקבל. וזה יהווה רק אספקט אחד מן האפשרויות ה־ גנחות במנגנון רב עוצמה זה שב־ גופנו הקרוי התגובה החיסונית".

אברהם פלג

...ברת זייד - „העניין בטיפול"

...(משך מעמוד 21)
...צים על ארבע — וכאשר ...לפנות למשטרה, כדי ...ינו, אנו חולים על ...אותנו לתור הזה ואיש ...להוציא אותנו מכאן. ...הפילה פעמים בגלל ה־ ...בהקיב. בפעם הראשונה ...כאשר התהלכה בשבילי ...שוכה והפילה. בפעם ה־ ...ה בגלל הצטבנות המתח ...זיה כאן. עכשיו נולדה ...ואין לי אפילו מקום ...ביר לה. ליעקב יש בן ...עם אישה רפואי שאמור ...זאים אלה".

...הגעתי עם עליית הנער ...ותי עם בעלי וצעירתי — אובית סלבית עכ־ ...ולשה ילדים, ונמצאת ב־ ...וה האחרים. בסובבת ...כאבד באתי, שיש לי ...עולה וכשיהיו לי ילדים ...באו שבולדו הילדים ...המוזרות ושלותי מכת־ ...לשר השיכון, כל הזמן ...עניין בטיפול. בוא אלי ...ה באיזה תנאים אנו חיים ...ביקים, רמשים. ובחוץ ...בים, עקרבים נמשים".

...ילדים — ...משפחות ...מנות...

...דים יש לו ליצחק כחורי, ...רה, איפה ישכנם? כמד־ ...מבא פתרון: הוא כמד ...לשפחות אימנות. „ר ...אותם, בצריף של 18 ...בעים? הוא לא יספיק ...ה לולים. ופרנסה כאי־ ...להב. לפחות, תהיה הו־ ...ים טובים יותר. תאמין ...הפרצה ביותר כאן היא ...תנאי הדיור ואיהסין

המזון כאן גורמים לכך שהאנשים סובלים מקילקולי קיבה תמידיים".

סיפורים דומים, בפיהם של שאר התושבים. מרביתם — בעלי משפחות גדולות, בתחתית הסולם הסו־ציאלי, חסרי השכלה ומקצוע. ב־ שבילים ההרוסים המלוכלכים של המעברה מהלכות נשים שכרסן בין שיניהן. רוכן מושכת בבגדיהן ו־ כפפיות כנו להציץ בצריפיהן. ה־ מראה, מהווה עלבון לצלם אנוש. בתוך שטח זעיר, דוחקים בצפיפות מיטות, שולחן, מקרר, ארון, מיטת תינוק וחפצי בית בסיסיים. הכל צמוד וצפוף. אין מקום לעמידה ו־ למשחקי ילדים. השכש הקופחת על פנות האסברס יוצרת אוירת מחנק. הדיירים, כיד האילתור הדמיון, מנ־סים לרכך את האוירה הקשה על ידי עיטור קירות בתצלומים שנגלשו מעתונים מצויירים. הבובות צבעוניות של הרי האלפים המלבינים בשלג, תצלומי נוף של ימים ואגמים ושל גורדי שחקים.

„עוול גדול נעשה לאנשים אלה" — אומר ראש המועצה המקומית קרית טבעון, עמי בן־דרור. מאז היבחרו לכהונתו המוכחית בסבר־תשר השנה, מוטרד בן־דרור ע"י נושא זה הגואל, לדבריו, חמישים אחוז מזמנו. „עד שנכנסתי לתפקידי, לא ידעתי כלל על הנעשה במעברה זו, אבל כאשר יום אחד באה משלחת מהמעברה והעלתה בפני את הבעיה, הלכתי לסייר במקום — והביקור הפתיע וזיעזע אותי. האנשים חיים בתנאים קשים מאוד של תת־דיור. מאז לא הפסקתי להריץ מכתבים ולקיים מגעים עם המוסדות למיניהם למציאת פתרון לבעיה. אך עד כה נתקלתי בקיר אטום".

ויהי לאחר ההתפוצצות

„הצרה היא", אומר מר בן דוד, שאחרי שלש שנים הם איבדו את זכרית הצולה שלהם. כיום אינם מסתגים בשום קריטריונים. הבעמד שלהם, הוא, למעשה, של מוצמדים להיות מפונים. הרשות המקומית היא מאוד מוגבלת בנושא השיכון בכלל. בכל התכניות של משרד השיכון ב־ טבעון הוקצו בסך הכל 10 אחוזים לפתרונות מקומיים. השאר ביועד לקליטת עליה. במשך השנים ה־ אחרונות הוקצו לנו בסך הכל 12 דירות לפתרונות מקומיים. לדירות אלו הועברו 12 משפחות ברוכות ילדים, שלכל אחת מהם כ־12—10 ילדים. חמש מתוך המשפחות הללו היו תושבי המעברה. השאר משפחות שגרו בתנאי צפיפות קשים באזורים אחרים של העיר. המגוחך הוא, ש־ הכניסו את כל המשפחות הללו להוך בניין אחד בן 12 דירות, וכך יצרו בעייה לא פחות חמורה. לגבי תושבי המעברה לא הוצע עד כה שום פתרון".

בר בן־דרור מראה לנו התכתבות עניפה עם „עבידר", משרד השיכון, שר השיכון ושר הקליטה. בכל אחד מהמכתבים הוא חוזר ומתריע כי אם לא ימצא פתרון לבעייה תושבי המעברה, הם יופיעו כ„התפוצצות אליהם" שתבוא באחד הימים. הוא הציע גם הצעות לפתרונות מעשיים, אך כל התשובות היו מתחמקות או שליליות.

השבוע, לאחר שההתפוצצות באה, ולאחר שמר בן־דרור הזעיק עולם ומלואו, בהלקה „נורה אדומה" ב־ משרד השיכון. ביום רביעי צילצל הטלפון אצל ראש המועצה וממשרד השיכון הודיעו: „החלטנו להעביר לרשות תושבי המעברה כ־ דירות בקריה שהוקפאו עבור עולים וכן החלטנו לרכוש דירות יד שניה ב־ קריה, ונתחיל לשכן בהן בהדרגה את תושבי המעברה".

„חבל" — אמר ראש המועצה — „שתמיד מחכים עד להתפוצצות ואז באים בפתרונות ארעיים היוצרים לאחר זמן בעיות חדשות".

מנחם רהט

...ל ב.ג. בסימן המנהל ה־13

...(משך מעמוד 21)
...וות הבינלאומיות, או ב־ ...הדה. נוצר כחמר בענ־ ...ובדה לרשות הנוהגים, ...דיקה המיוחדות מהמכוס ...מתנת הנוסע בנמל. ...קודם של הנמל הנהוג ...אבל עובדי מחלקה ה־ ...צינה, העובדים הולכו ל־ ...בדו בתוך — חלקן ביתי־ ...ציליות בית הנתיבות ו־ ...ואחרת עיקר כבוסים, ...תוך סירתו את הנוסעים ...„דמי הסחיה" הכבסכים ...זה למבכוריהם. ...ערכו אסיפת סיפרת ב־ ...וביקתו בהנהלה ההד־ ...את העבודה הקודמה, ה־ ...לדעתם. ...שמעניק הנמל לקהל צר־ ...ויצל ונמל מהשירות ה־ ...הצופה בודרים. הנוסע ...את בדיקות הבטחון ...המעבדה אינו בתהליך ...כניסה, אולם אינו ביכן ...לא קשה בתור כדי לקנות

כוס קפה במחיר גבוה, או לגלות בביתו כי חפצים יקרי ערך נגנבו מבזודותיו.

ציבור הסוכנים בהלוגע על העדר מסלולי הסעה בנמל, על העדר כנ־רכת תקינה של עזרי ניווט, על המחסור בנקודות חניה למכוסים ו־ על משלוחים שבגייהם אינה מאפ־שרת את ניצול מלוא יכולתם. כ־ דוגמה „מסלול הסקכ" שבו הוש־קע כמה עשרות מיליוני לירות אך אין הוא נוח לציכה בגלל ההרים ה... ואי היכולה של מגדל הפיקוח להשגיח על התנועות בו בשל ריחוקו מבית הנתיבות. 600 מטרים של ה־ מסלול התאו מהיצע בכל קרבתם היתרה ליישובים סמוכים ולפיכך ינוצל המסלול ביינו רק להמראות במערב כאשר הניהלים החדשים ייכנסו להוקף.

קץ לפיזור מטענים

בציות אלו תבינהה על שולחנו של מר אליעזר כהן, מנהלו החדש של הנמל, יהיו קשה לפתרון לאור העובדה שמשרד התחבורה קיצץ את היקף ההשקעות בנמל בשנת הכספים הנוכחית. העמידו על 27 מיליון לירות בלבד (לעומת 35 מיליון לי־רות אשתקד).

בתחום הפיתוח יעמיד הנמל בחוד־שים הקרובים אולם נוספים חדש שיפעל במקביל לאולם הנוסעים ה־ יוצאים הקיים עתה, ויאפשר מתן שירות נאות יותר לנוסע. בראשית השנה הבאה יועמד לרשות מקרדי הקליטה בנמל מסוף נפרד בשטח של כאלף מ"ר ותיוזצר הפרדה בין אי־ לבות הנוסעים היוצאים והאולם ה־ משמש לקליטת העולים.

מסוף מיטענים, שבו הושקעו 33 מיליון לירות, יאפשר הסדרת הסי־פול בכמות המיטענים הגדולה ה־ עוברת את הנמל ליצוא וליבוא. ה־ מסוף יתופעל כחברה עצמאית ובכך מקווים הגורמים השונים כי יושם קץ למחזה של עגלות מיטענים ו־ מכולות מיטענים המפוזרים בחלקים שונים של הנמל.

רחל פרימור

בידור
• • • לאן השבוע • לאן השבוע • • • לאן השבוע • לאן השבוע • • •

תיאטרון הקאמרי

הקומדיה שכבשה את כל הקהל
יהודה ברקן
נשבר לי...

דעת הקהל...
צחקתי, נהניתי, הזדהיתי עם
יהודה ברקן שביטא
בדיוק את מה שאני מרגיש.
מומלץ! נהדר!

גבעתיים „משואה"	יום ד' 16.8	ב־9.15
תל־אביב „נחמני"	מוצ"ש 17.8	ב־9.30
יהוד „אלהמברה"	יום א' 19.8	ב־9.00
חדרה „חן"	יום ג' 20.8	ב־9.15
נתניה „אטרה"	יום א' 22.8	ב־9.15

כרטיסים „צחור" 31688 והיתר משרדי הכרטיסים.

מרכז החאן הירושלמי לתרבות ולבידור

יום ו' 16.8 ב־3.00
מרקחה ואן לילדים
בלילה 10.00 12.00
סרט „הבוקר"

מוצ"ש 17.8 ב־9.00
קונצרט
מוסיקה קאמרית
בערכת בהרות:
„עין הורה עוד"

יום א' 18.8 ב־8.30
„קצת אחרת"
(פנה, דוק, גיל)

יום ב' 19.8 ב־9.00
מסורות
מוסיקה
בישראל

יום ג' 20.8 ב־9.00
האנסמבל הישראלי
לריקודי עם

יום ד' 21.8 ב־9.00
פולקלור להיידיש
עם:
„עברי־ירושלמי"

תאנברס
ערב ערב

האגודה למען החייל
בתל־אביב
מקיימת
„ערב בינגו"
במוצ"ש 17.8.74 בבית החייל, רחוב ויצמן 60
תל־אביב, בשעה 9.00 בערב
בואו לשחק „בינגו", המשחק המלהיב והמרתק לכל המשפחה!
השתתפות במשחקי „בינגו" מאפשרת זכיה בפרסים יקרי ערך.
דמי כניסה —.10 לירות ל־10 משחקים ראשונים.
כל ההכנסות קודש לפעולות למען חיילינו.
„בינגו מיוחד" יתקיים בגני־התערוכה, רמת־אביב ב־31.8.74.

מועדון לילה
הלילה בת־ים

ביום ו' 16.8	במוצ"ש 17.8
מופע ענק	ערב אמנותי
עם אהובי הקהל	גדול עם הזמרים
★ מריפואס	★ איזקים
★ נסים סרוסי	★ שושי אביב
★ ג'קי בר און	★ צירלי ג'ונס
★ נערת סטריפטיז	★ פילבן ולהקתו
בריקוד סקסי	
מנחה בדרן:	
חופני	
סולומון הקטן	★ ריקודים סלוניים

הזמנת מקומות מראש. טלפון 228511.

מרכז המחול
מנהלת אמנותית: ליה שוברט
הכשרה מקצועית לרקדנים ומורי מחול.
הכשרה קדם־מקצועית לילדים ונוער.
שעורים בכל הרמות לילדים, נוער ומבוגרים.
משחקי מחול לילדים בני 5—8.
שנת הלימודים תחל
ב־1 בספטמבר 1974

בלט קלאסי	ליה שוברט, אילנה הוביר שטיין (רוסיה), משה דוידסון
ריקוד אופי	קלרה חלקי
מחול מודרני	ורק לינטון (ארה"ב), ג'נט לנגר־ וואר (הולנד), ליטו ברודסקי
יצירה	רחל כפרי
ג'ז	ג'נט לנטוואר (הולנד), יחיאל דוד, משה אסטרוגנו.
משחקי מחול	אביבה המר, לאורה גוה.

הרשמה: תחל מ־18 באוגוסט 1974 בימים א'—ה' בשעות 3.30—7.30 בערב, ימי ו' בשעות 11.00—13.00 למהצ"ש
בבית למס א. דה רוטשילד, שד' הנשיא 142, חיפה, טל: 82749, 83424.

מועדון 2,2 בטכניון
יום שישי 16.8.74
✱ שני סרטי קולנוע
„חדר המדרגות"
— עם ריצ'רד ברטון
„בין שתי ערים"
— עם דירק בוגרד
✱ רקודים לצלילי תקליטים
בהגשת בצירצ'יל:
יהונתן נפן
ודני ליטאני
בוטכניותם
„זה הכל בינתיים"
(בינתיים זה הכל)
זמרת אורחת
אנה סמושי מקנדה
ביום ראשון 18.8
בשעה 20.00
ערב בלוז בבמה הסטודנט בימי שלישי ומוצ"ש
המועדון פועל כרגיל הכניסה לסטודנטים ולבאים כלבד

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
התזמורת הסימפונית והמקהלה של הטכניון
קונצרטים פתוחים בסידרה
„מוסיקה לעם"
בעריכת דליה אטלס
קונצרט פתוח מס' 6
בביצוע
נגני קורס הקיץ למוסיקה קמרית
בהדרכת: דמי שבלוב
בתכנית
שלישיות ורביעיות מאת מוצארט, בטהובן, שוברט וברטוק
הכניסה חופשית — הקהל מוזמן
קרית הטכניון, אולם צ'רצ'יל,
יום ג', 20.8.74, שעה 20.30.

קבוצה אחרת

קרית־חיים „בית גגלר"
הערב יום ו' 16.8 ב־9.00

אבישלום דרורי
מהפנט
הוגים ל:
✱ היפנוזה שימושית
✱ גמילה מעישון בעזרת היפנוזה
✱ לימוד אנגלית בעזרת היפנוזה
✱ הרזיה בעזרת היפנוזה
✱ בעיות ??
פרטים תל־אביב טלפון 266349

במת בימות
הערב ליל שבת 16.8 בשעה 9.00
מחכים לגודו
מאת ש. בקט
„...הביצוע הטוב ביותר של השנה..."
בועז עברון „ידיעות אחרונות"

רק 15.000 איש
חזו בהצגת השנה
"טיפות הגשם"
עד אתמול.
האם אתה ביניהם?

דעת המבקרים	דעת הקהל
חזיון מרהיב...	נהנינו, נהנינו...
ערב שכולו הנאה	נהנינו...

פגודה
מסעדה סינית
מזוג אויר מלא
הנהלה וסבת סיניים
פתוח לארוחות צהריים וערב
חיפה, בת גלים
(מול הבריכה)
טל. 524565

במת בר־אילן
אגודת הסטודנטים אוניברסיטת בר־אילן
במוצ"ש 17.8.74, כ"ט באב תשל"ד
בשעה 21.45
יתקיים אי"ה באודיטוריום הגדול המופע
„טוב לאהוב"
תוכניתו של דן אלמגור
במתכונת התוכנית בטלויזיה
עם אומני צמרת נבחרים
לאחר ההופעה ריקודים במועדון האגודה
הכניסה עם תעודת סטודנט בלבד
התבורה חזרה מובטחת

במוזיאון ההעפלה וחיל־הים בחיפה
(באוניית ההעפלה „אף על פי כן")
מתקיימת תערוכת ציור
בנושא:
חיל־הים במלחמת יום־הכפורים
מציוריו של הצייר אריה מוסקוביץ
התערוכה פתוחה לקהל עד התאריך 15 בספטמבר 1974, כדלקמן:
בימים: א'—ה' בשעות 10.00—13.00, 17.00—20.00
בימים: ו' בשעות 10.00—13.00
בימים: מוצ"ש בשעות 19.00—22.00
הכתובת: בכניסה לחיפה, רח' אלנבי 204, מול מערת אליהו הנביא.

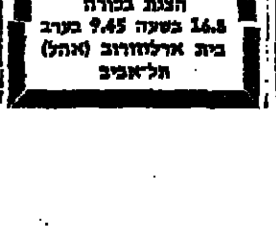

תפוח זהב
הצגת בכורה
16.8 בשעה 9.45 בערב
בית ארלוזורוב (אהל)
תל־אביב

מסעדת חוף
„זבולון"
מאכלי דגים
צהרים — וערב
טלפון 930046
הרצליה

האקדמיה למוסיקה בירושלים
ע"ש רובין
קורס קיץ לפסנתר
ביום ראשון 18.8
בין 9.00—12.00
לאון פליישר
שעור פומבי
בין 16.00—18.00
פרופ' אריה ורדי
שופן אטיודים מס' 10
ערב חפשי

שמלות כלה בחיפה
לרגל חיסול מחלקת הכלות
שמלות מקסימות למכירה
במחירים זולים במיוחד
סלון קלרה לכלה:
בית הקרנות, רחוב הרצל 20 קומה ב'

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בבי"ס לכתיבה „דימון" ת"א, רח' דיזנגוף 77. טל' 281995
כיתה עיוורת — מיקוד מבשילתי

صكنا من الاحل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע

התיאטרון הלאומי הבימה
זה, זה ילדה
תל־אביב האולם הגדול
מחר מוצ"ש 17.8 ב־9.00
יום א' 18.8 • יום ב' 19.8
מי הוא מה?
הערב יום ו' 16.8 ב־9.30
מחר מוצ"ש 17.8 ב־9.00

התיאטרון הקאמרי תל אביב
לפני הפסקה הקיץ
מחר מוצ"ש 17.8 תל־אביב
14.8.74

התיאטרון העירוני חיפה
חיפה 17.8
בקרוב:
פרסום בלקין

בית הצנחן
רסטורן
ריקודים והרבה בידור
אומנים, בדרנים וזמרים
מוצאי־שבת זו וכל מוצאי־שבתות
מוצאי־שבת 17.8.74
חקין ובדרן
מוטי גלעדי
מוסיקה לריקודים,
החל משעה 20.30
לצלילי
הכוכבים־הכחולים
כרטיסים בערב ההופעה
בקופת בית הצנחן
אוטובוסים:
20, 22, 23, 40, 42, 67.
באולם מזוג אוויר מלא

אמפיתאטרון
עין הוד
הערב 16.8.74
משעה 10
בידור ושירה
בהשתתפות:
שייקה אופיר
שלישית
מנטה קסטיק
תיקי דיין
לרשותכם:
ביקור בגלרית הכפר
ובמסעדת הצמרת
לילות עין הוד.
כרטיסים בכל קופות הכרטיסים בחיפה ובערב ה־מופע בעין הוד.

הערב 16.8
בשעות 12—10
יוצג הסרט
עדות גורלית
עם
✶ לינו ונטורה
✶ מרלין ז'ובר
בבנין „נאות־אביב"
ת"א, אבן גבירול 30
ע"י אולמי „צוותא",
„בדורי",
טל. 260773, 255209

הערב!
בשעה 11.00 בלילה
בבית ציוני אמריקה
תל־אביב
תוכנית בדור עם:
אבי מולדון
דודו דותן
בלווי תזמורת
כרטיסים בקופה.
מזוג אויר באולם.

ההנאות הקטנות שבחיים
ערב ברטולד ברכט
שירים ופזמונים בלווי תזמורת
מרי אלוני־יוסי פולק
בני אמדורסקי

תל־אביב „צוותא" — הצגות בכורה
הערב ליל שישי 16.8 בחצות
יום ג' 20.8 ב־9.00 ● יום ד' 21.8 ב־9.00
ליל שישי 23.8 ב־9.30 ● מוצ"ש 24.8 ב־8.30
כרטיסים: בצוותא טל. 250156־7 ובמשרדים.

להקת מחול בת־שבע
במסגרת הפסטיבל הישראלי 1974
במלאת 100 שנה להולדת ארנולד שנברג
בתכניה:
1. בכורה עולמית „נסיך האפלה"
כוראוגרפיה: ג'ון באטלר
מוסיקה: א. שנברג
2. „הגולים"
כוראוגרפיה: חווה לימון,
מוסיקה: א. שנברג
3. „אודה לנפוליאון" מאת א. שנברג
ירושלים — תאטרון ירושלים
מוצ"ש 17.8 ב־9.15 ● יום ב' 19.8 ב־8.30
יום א' 18.8 ב־8.30
יום ג' 20.8 ב־9.00
יום ה' 22.8 ב־9.00

מועדון התיאטרון
תל־אביב • רח' מונדלי 7 • טל. 230039
הרביעיה חוזרת
לידי הפסנתר: רפי קדישזון
הערב יום ו' שתי הצגות ב־9.30 ובחצות
מחר מוצאי־שבת — ב־11.00 בלילה
יום ב' 19.8 ויום ג' 20.8 — ב־9.30
התיאטרון החי מציג:
„בחופשה ממוסד סגור" — מחר ב־9.00
Lee עושה אנשים יפים

מועדון בר־מינן
בהנהלת דליק
הערב ליל שבת 16.8
מארח את:
✶ טוביה צפיר
✶ אלי גורנשטיין
במערכונים וסאטירה
✶ שרה בדישי
זמרת אורחת
ריקודים לצלילי התזמורת
✶ עונות השנה
✶
באודיטוריום בר־שירה
בשעות 24—22
יוקרן סרט מעולה
מחר מוצ"ש 17.8
ריקודים
באולם ממוזג אויר
לצלילי תקליטיה עשירה
✶
באודיטוריום בר־שירה
ממוזג האויר
משעה 21.00
מני פאר
מארח
ח"כ מאיר פעיל
דן כנר
סודות מהמסך הקטן
הנן יובל
ישראל גשרי — קסילופון
שעשועונים ופרסים
✶
המועדון פתוח
בימי ה' ו' ושבת
✶
הכניסה עם
תעודת סטודנט בלבד!

סינמטק ת"א
טל' 267888
222759
אולם א'
רח' בן יהודה 77
הערב ב־10.00 —
ג'ימס קוברן, דיאן קנון,
דין מרטין
הלילה ב־12.00
LET IT BE
אולם ב'
רח' אבן גבירול 62
הלילה בשעות 12—10
ג'ין פונדה,
דונלד סטרלנד,
פיטר בויל (ג'ו)

לתושבי עמק יזרעאל
סבן טלית־דני בלנק מציגים:
פסטיבל ים תיכוני
אריס ס... ולהקתו
נתנאל...
יזהר כה...
העמרנ...
אורח הפסט... הנער
נועם קנ...
מעין חרוד אמפי „מיקה"
יום ג' 20.8 ב־9.15

הצועני השורק... טוב לאהוב
הערב 16.8 ר"ג אורדע
יום שבת 17.8 ת"א בר־אילן
יום ב' 19.8 ת"א בית החייל
יום ג' 20.8 לוחידות צ.ה.ל.

בני הדוקט...
הערב 16.8 באר שבע גילת
מוצ"ש 17.8 ירושלים ימק"א
יום ב' 19.8 טירת הכרמל עטרת
222445

זה הכל בעניים (בעניים זה הכל)
יהונתן גפן
דני ליטני
17.8 שבת ת"א „צוותא" ב־8.30 בערב
18.8 יום א' ירושלים החאן
19.8 יום ב' „צוותא"

טיפות הגשם
להיטי ברט בכרך

כרמלה קורן
ולהקת רקדנים
בלווי תזמורת בת 30 נגנים
ת"א „אלהמברה" יום ו' 16.8 ב־9 בערב
ת"א „בית החייל" מוצ"ש 17.8 ב־8.30 וב־10.30 בערב
צ.ה.ל. יום ב' 19.8 ב־9.00 בערב
ת"א „ב. החייל" יום ג' 20.8 ב־9.00 בערב
כרטיסים: „עתיד" 31688

התיאטרון מארץ עוץ
לילדים בחופש הגדול
שמלת השבת של חנה'לה
יפו „אלהמברה" יום א' 18.8 ב־4.30
חיפה „שביט" יום ב' 19.8 ב־4.30
ת"א „ב. החייל" יום ג' 20.8 ב־11.00
ירושלים „ב. העם" יום ד' 21.8 ב־4.00
הילדי בת־ההרים
כפר סבא „עמל"
היום יום ו' 16.8 ב־4.00
ת"א „ב. החייל" יום א' 18.8 ב־4.30
חולון „ארמון" יום ב' 19.8 ב־4.30
פתח תקוה „שלום" יום ג' 20.8 ב־4.30
כרטיסים: „עתיד" 31688 ובכל משרדי הכרטיסים בארץ
פרסום בלקין

שחקני החאן מציגים
„הצעת הנישואין וחגיגת היובל"
מאת: צ'כוב במאי: מ. אלפרדט
מוצאי־שבת 17.8, בית יד לבנים חולון
„...חיוניות עצומה משובבת ומרנינה" (במות ובדים)

שגריר להיטי אנגליה
ג'ו דולן ולהקתו
JOE DOLAN

להיטיו
• GOOD LOOKING WOMAN
• MAKE ME AN ISLAND
• TERESA
תל־אביב „אלהמברה" יום ה' 22.8 ב־9.30
תל־אביב „אלהמברה" יום ו' 23.8 ב־9.30
ירושלים התיאטרון העירוני מוצ"ש 24.8 ב־9.30
נס־ציונה „אמפי" יום ב' 26.8 ב־9.30
אשדוד „דגון" יום ג' 27.8 ב־9.30
רמת־גן „רמה" יום ד' 28.8 ב־9.30
נהריה „הוד" יום ה' 29.8 ב־9.30
חיפה „ארמון" יום ו' 30.8 ב־9.30

אני פשוש
הצגה לילדים מאת: ע. הלל
בהשתתפות:
רפי גרנות שלומית אהרן
עזרא דגן בינה וילציר
הצגה לכל המשפחה

פול ניומן
רוברט רדפורד
כוכבי „העוקץ"
קיד וקסידי
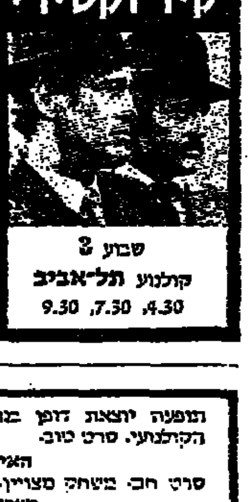
שבוע 3
קולנוע תל־אביב
4.30, 7.30, 9.30

הגשש החיוור
גבעתיים „הדר" הערב 16.8
צפת „צלילי" מחר 17.8
נתניה „שרון" יום ה' 22.8
כפר־סבא „עמל" יום ו' 23.8
חיפה „שביט" מוצ"ש 24.8

אף אחד לא קם
התקליט חדש של
הגשש החיוור

פוגי בפיתה
התקליט שני
של להקת
„כוורת"

שוב חוזר אליכם
בסערת צחוק
יעקב בודו
בקומדיה
המשגעת
בווישה
ונטילטור
בימוי: חיים בנאי
הצגות בכורה
החל מ־1.9.74

עדנה פליידל - אברהם מור
בקומדיה הנפלאה
שירלי
חנה לסלו
באר־שבע „קרן" הערב 16.8 ב־9.45
תל־אביב „אהל" מחר 17.8 ב־9.30
נהריה „הוד" יום ו' 23.8 ב־9.45

להקת „כוורת"
סיפורי פוגי
חולון „רינה" הערב 16.8 ב־9.45
יפו „אלהמברה" מחר 17.8 ב־9.30
נס־ציונה „אמפי" יום ב' 19.8 ב־9.15
ק. גת „היכל העשור" יום ג' 20.8 ב־9
ק. אונו „אור־און" יום ד' 21.8 ב־9.00

המופעה יוצאת דופן בנוף הקולנוע. סרט טוב.
הארץ
סרט חם. משחק מצוין.
מעריב
שבוע 6 בקולנוע
„בן־יהודה" ת"א
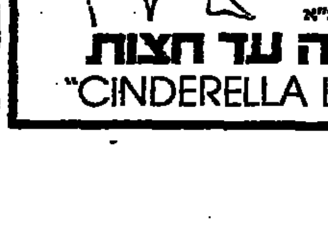
חופשה עד חצות
"CINDERELLA LIBERTY"

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב

במוצאי־שבת: 7.30, 9.30
חול: 4.30, 7.30, 9.30

פאר: שבוע 3 אדוק חיים ובמגורה ברנשים וקשוחים
הוד: שבוע 2 אלי מקגרו ריין אוניל סיפור האהבה
רקס: שבוע 2 הצגת בכורה שלום לתמידה שלום
אלנבי: 7.10, 9.40 שבוע 12 פול ניומן העוקץ
שחף: 7.30, 10.00, שבוע 16 הרון, סטיב מקוין פרפר
יהודה: שבוע 6 ג'יימס קאן המשחק עד הסוף
גורדון: 7.30, 9.30 שבוע 8 אלן דילון ללא רביעה
גת: 6.30, 9.00 שבוע 17 ג'ק למון אדובמיר
... : 7.30, 9.30 שבוע 3 סרטו של רומן פולנסקי מה?
דרייב אין: 8.00, 10.30 האינדיאני הקטן, איזה בין 12.30
...: שבוע 2 קית מישל, יונה אליאן סיפור יעקב ויוסף
...: 7.30, 9.30 שבוע 3 בכורה מאמה ג'ריה הירבי בכי?
...: מרווים
...: שבוע 3 ריאן אוניל ...: יללו של ציור
...: 7.30, 9.30 שבוע 2 צ'פלין הדיקטטור הגדול
...: שבוע 2 הצגת בכורה המשאיה שבלב
...: 7.30, 9.30 שבוע 8 אריסטוקטים במוטורסקל
כרמל: שבוע 2 חסרם היותי ברברה
מנבוטר: סרט הקרטה מכת הנקם
...: 7.30, 9.30 שבוע 6 ... עיניים ברזלות
...: שבוע 6 ... הסים ושני ב
...: שבוע 7 מרגם היל קוראים לי אף אחד
...: שבוע 3 לינו ונטורה שנה טובה לאוהבים
...: שבוע 2 הכרם הישראלי אור בן החפקר
...: ז'אן גאבן, אלן דילון ... ארציות שני גברים בעיר
רמת־אביב: 7.30, 9.30 מאני היל כשטיה
...: סרטו של ג'ורג' רוי היל בית מטבחיים 5
...: שבוע 3 פול ניומן ...: קיד הסמירי
...: הצגת בכורה ארציות ה.ח.ח.ה

יפו

בשעות: 7.30, 9.30
גבה: צ'רלס ברונסון מסמכי המאפיה
צליל: שייקה אופיר אבו אל בנאת

בת־ים

בשעות: 7.30, 9.30
ארנינה: לנדו בוונקה בונקה בכיכנסיה
...: שבוע 3 שייקה אופיר אבו אל בנאת
...: שבוע 2 לינו בונקה הכלודות של דייר דניאלי
...: אני ז'ירדין איך עשו ללא אש
בת־ים: ג'יימס קובורן האריה והרוח

חולון

בשעות: 7.30, 9.30
...: שבוע 3 בקים מאמין מאורק. האהבה
מגדל: האחים מארקס בדרך מערבה
...: גלנדה ג'קסון אהבת החיים
רון: לנדו בוונקה הביגמיסט
...: שבוע 2 אל פצ'ינו פרנק סרפיקו

קרית אונו

...: 7.00, 9.15 השרלו האריסטוקטים בחופשה

אור־יהודה

...: 7.30, 9.30 ג'ים קלי ...

הערב ב־10.00
סרט המתח
"רוצח לעונת הקיץ"
רח' דיזנגוף 101 (פסז')
טל. 226226

צ'רלי צ'פלין
...

הדיקטטור הגדול
שבוע 3
"ליבורו" ת"א
"ארנון" ים

חיפה

בשעות: 7.30, 9.30
במוצאי שבת: 6.45, 9.00
בימי חול: 4.00, 6.45, 9.00

אורדן: שבוע 2 אלי מקגרו ריאן אוניל סיפור אהבה
אורה: אהבה היא רק מלה
אורלי: שבוע 2 רות גורדון הרולד ומוד
אמפיתיאטרון: שבוע 2 אריסטוקטים במוטורסקל
ארמון: 6.30, 9.00 שבוע 3 פול ניומן העוקץ
בית רוטשילד: אליוט גולד, קנדיס ברגן המתגברים
גלאור: צ'רלס ברונסון המכשף
חן: סרטו של ולט דיסני שירת הדרום
כרמל גנים: הצגת בכורה ארצית הכרם הנורכי הגדול
מוריה: שייקה אופיר אבו אל בנאת
מירון: מפגשים המוות
נוף: 7.00, 9.00 לואי דה פינס שבטטל הנרלות
עצמון: ג'ורג' ס. סקוט יומו של הדולפין
פאר: שבוע 2 סימוטי ולפה אנקת גבהים
רון: 8.00 שבוע 4 וויואיאן לי קלרק גייבל חלף עם הרוח
שביט: 7.00, 9.15 דקמרון כמ' 2
שמש (נווה שאנן): רוברט רדפורד הרהלות הלוהט
בית העם (קרית חיים): סיפורה של גימנסטית
היכל (ק. חיים): מרגם היל בחזרה למערב
סביון (ק. ביאליק): 7.15, 9.30 סיפורה של גימנסטית
ספיר (קרית ביאליק): השגשה המקסים
כינר (קרית ים): 7.00, 9.15 דליה פרידלנד שרית
הדר (ק. מוצקין): 7.00, 9.15 ז'אן לואי טרינטיניאן המזימה
יובלאור (ק. מוצקין): 7, 9 בי"ו הסוד, אל פצ'ינו הדהליל

עכו

ברנדר: 7.00, 9.00 בוקמייל

קרית־שמונה

תרמוד: 6.15, 8.30 הכרם התנורכי הגדול הנאמן
...

פרדס־חנה

דקל: 7.30, 9.15 ג'ורג' סגל אני אוהב את גרושתי

חדרה

בשעות: 7.30, 9.30
הדרה: ג'וליאנו ג'מה גם מלאכים אוכלים שעועית
תפארת: וולטר מתאו צ'ארלי הוואריק

נתניה

שרון: 7.00, 9.30 שבוע 3 דסטין הופמן פרפר

הרצליה

בשעות: 7.30, 9.30
דגניה: הכלבורניטו המשוגע
דוד: 7.15, 9.30 שבוע 2 יוסי בנאי חכם בבליאל
היכל: לי ואן קליף יום הדמים
תפארת: רוג'ר מור שלום לכם...

כפר־סבא

הדר: 9.00 גרמה בעקבות הכרימיים
תל: 7.30, 9.30 ברברה הרשי השכלית אשה ברוכה
עמל: 7.30, 9.30 מכבב לשורים

פתח־תקוה

בשעות: 9.00
אורדן: מרגם היל קוראים לי אף אחד
הדר: שבוע 2 לינו ונטורה ... עם ריטה
היכל: שבוע 2 ג'ורג' סגל אהבת החיים
שלום: 8.15, 10.15 שבוע 2 בקים מאמין מארק. האהבה

קולנוע "גורן" נתניה
טל 22909
שבוע 3 ואחרון!
* סטיב מקווין
* דסטין הופמן
בסרט המרשים
"פרפר"
7—9.30

ירושלים

במוצאי־שבת: 7.00, 9.00
בימי חול: 3.45, 7.00, 9.00

אוריון: 9.00 הסרט התורכי הוליה קנציים משחק הגורל
אורגיל: 7.30, 9.30 שבוע 2 יונה אליאן סיפור יעקב ויוסף
אדיסון: שבוע 2 מייקל יורק רחל וולש שלושת המוסקטרים
אורנה: אורסולה אנדרס, אלי ואלך ההזדמנות האחרונה
ארנון: שבוע 3 צ'רלי צ'פלין הדיקטטור הגדול
הבירה: 7.30, 9.30 סמלה בריך ג'ודי בראון נשים בכלובים
חן: 7.30, 9.30 מליכה לינגו סודות הקברות
ירושלים: 7.30, 9.30 לואי דה פינס רבי יעקב
מיטשל: 7.30, 9.30 שבוע 5 שני גברים בעיר
סמדר: ולטר מתאו פיט וטילי
עדן: 7.30, 10.00 שבוע 8 פול ניומן העוקץ
רון: 7.30, 9.30 שבוע 2 וודי אלן שחק אותה סם

רמלה

המגדל: 7.30, 9.30 אירן פאפס נדה המחר

לוד

בשעות 7.15, 9.15
אורלי: שטור באהבה
נהריה: ריאן אוניל הגנב שבא לסעוד
תרבות: 7.15, 9.30 רוג'ר מור חיה ותן למות

ראשון־לציון

בשעות: 7.15, 9.15
גשמן: מווי קנביל המשחק הוא סוס
ראשון: קלודיה קרדינלה, צ'רלס ברונסון המקצוענים
תפארת: 7.00, 9.15 קליגם איסטווד קיר השכה ביהנום
תרבות: 9.00 שבוע 3 יוסי בנאי חכם בבליאל

נס־ציונה

נוה: 7.15, 9.15 לפי ספרו של שוטה נור קנית של הנבוחים

רחובות

בשעות: 7.00, 9.45
בית העם: שייקה אופיר אבו אל בנאת
זהר: ברברה סטרייסנד בר הזבל
חן: דקאמרון המצור

אשדוד

בשעות: 7.30, 9.30
אורליה: ג'ינה לולובריג'ידה נשואה ומתפרפרת
אסתר: 7.15, 9.30 אלן ביגס הנשר של כפר קהאר
אשדוד: ליגרה מרלו ואפר הגדולה
דגון: קירק דוגלס גבר עם כבוד

קרית מלאכי

בשעות: 7.30, 9.30
בירור: פופר בויל קריזר בד
הוד: 24 שעות של מתח

אשקלון

רחל: 8.00, 10.00 לואי דה פינס רבי יעקב

אופקים

בית־העם ברהבים: 8.00, 10.00 אנן דילון סקורפיו

נתיבות

שלום: 8.30, 10.15 שייקה אופיר אבו אל בנאת

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 7.30, 9.30
ארמון: שבוע 3 ג'וני וויסמר תום סויר
אורדע: הנרי פונדה, טרנס היל קוראים לי "אף אחד"
אורלי: 7.15, 9.30 שבוע 2 ליזה מינלי, יואל גריי קברט
ארמון: בריג'ים ברדו. דון ז'ואן 73
גלאור: שייקה אופיר אבו אל בנאת
הדר: 7.00, 9.30 סטיב מקווין פרפר
לילך: 7.15, 9.30 שבוע 3 אל פאצ'ינו פרנק סרפיקו
רמה: שבוע 2 אליזבט מיילור לילה אלף פניים
רמת־גן: שבוע 7 גלנדה ג'קסון ג'ורג' סגל אהבת החיים
שבים: אליזבט טיילור גדולה של אשה יפה

חצות!
הלילה ב־10—12
הירקון 106 מול מלון דן
* ברנרד פק
בסרט הדומטי
"מות הזמיר"

שלום צ'וצ'ו
הצגה לילדים
בביצוע מיליס דיסקין
"צעותא"
ירושלים, המלך ג'ורג' 38
כל יום שני ב־4.

קולנוע דרייב־אין ת"א
קולנוע "דרייב־אין" טל. 477171
הקולנוע ללא בעיות • ביכי מיצר • חניה • פרטיות
הצגת בכורה ארצית • ממוצ"ש 17.8
2 הצגות כל ערב בשעות: 8—10.30
* ג'יימס גרנר
* ורה מיילס
בסרטו של וולט דיסני
האינדיאני הקטן
פורום בצבעים
מוצ"ש 17.8 — הצגת חצות ב־12.30
* רוק הדסון
בסרטו של רוזה ואדים
"איזה בין גימנסיה"

הובה
מועדון התיאטרון
ביצות הבידור הקל
בהנהלת אלי בביארי
רח' יוסף... טלפון 660900 642542
תכנית חודש אוגוסט — ערב ערב (פרט לימי א')
* ג'ורג' שליק
ונטרילוג — מופע בובות משעשע ומיוחד במינו מגרמניה
* LYNE BAREL
חרייטה מוזיקלי מפריס
* TAKY DE PEKIN
סטריפטיז מלהיב מה,"סקסי" בפריס
* לאס פאמפאס
ריקודים בקצב דרום אמריקאי
* פרדי דורה — מנחה ומבדר

התיאטרון לילדים ולנוער
"הרפתקה בקרקס"
מאת: ג'יימס אמברוז בראון
עברית: עדה ברנתוס
בימוי: אורנה פורת
תפאורה: לידיה פינקוס־גני
תאורה: ברציון מוניץ
המשתתפים (לפי הא"ב): מוסקו אלקלעי, מישו הרוביאן, יוסי חן, טינה לוינסטין, נטע פלוצקי ודבורה קידר.
21.8.74 תל־אביב נחמני 16.00
28.8.74 תל־אביב נחמני 16.00
ההצגות נערכות בשיתוף עם עירית תל־אביב
כרטיסים להשיג במשרד יוקי ובשאר משרדי הכרטיסים, ביום ההצגה בקופת אולם נחמני.

הסינמטק הישראלי
בית עובד העיריה רח' פומבדיתא 4
שבוע של קולנוע ספרדי ומקסיקני
17.8 ב־19.30: וירידיאנה — לואיס בונואל
ב־21.30: שלום מיסטר מרשל — לואי ג' ברלנגה
19.8 ב־17.00: וירידיאנה — לואיס בונואל
ב־19.00: מותו של רוכב אופניים — ח' א' באורדם
ב־21.00: סימיטריו — אמיליו ג' מוריאל
21.8 ב־17.00: שלום מיסטר מרשל — לואי ג' ברלנגה
ב־19.00: הרחוב הראשי — ח' א' באורדם
ב־21.00: מאקריו — רוברטו גאבלדין
22.8 ב־19.00: העקורים — גילברטו גסקין
ב־21.00: מותו של רוכב אופניים — ח' א' באורדם
23.8 ב־14.30: טריסטאנה — לואיס בונואל
לנוער: 22.8 ב־16.30:
הרפתקאות צ'רלי צ'פלין
נא תיל לשעות ההקרנה במוצ"ש
טל. משרד: 284425 טל. קופה: 235865

צוותא לתרבות מתקדמת
ליל שבת 16.8 ב־9.00 "מחכים לגודו".
בחצות: "ההנאות הקטנות שבחיים" — ערב ברסולד ברכט בשירים ופזמונים. משתתפים מירי אלוני, יוסי פולק, בני אמדורסקי. נוסח עברי: דן אלמגור, אהוד מנור. בימוי: צדוק צרפתי. ניהול מוסיקלי: אלכס פגן.
מוצ"ש 17.8 ב־8.30 וב־10.30: זה הכל בינתיים (בינתיים זה הכל) — יהונתן גפן וחני ליטני בליווי פסנתר וגיטרות.
יום א' 18.8 ב־9.00 הרב שלמה קרליבך בשירים חסידיים.
יום ב' 19.8 ב־9.00: זה הכל בינתיים (בינתיים זה הכל).
יום ג' 20.8 ב־9.00 "ההנאות הקטנות שבחיים" — ערב ברכט בשירים ופזמונים.

תל־אביב "בית־דור" מחר מוצ"ש 17.8 ב־8.45
חיפה "בית אבא חושי" הערב יום ו' 16.8 ב־9.30
כרטיסים "הדרך" ויהר הבהרדים. טל. קופת בית־דור: 263178
המשרד: רח' דוד המלך 8 ת"א טל. 266349, 265092

אסור להחמיץ!! את
עדנה פליידל ואת אברהם מור
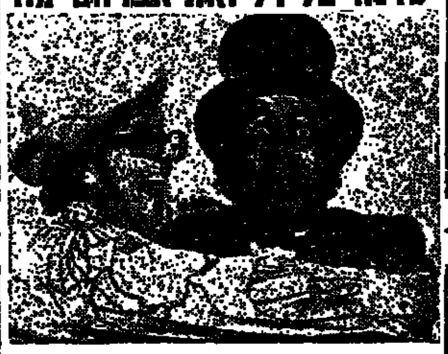
בקומדיה הנפלאה
"שיר ערש" לילד בן 37

גליף
יפו ... טל. 822171
מדי ערב פרט לימי א'
* אבי טולדנו
* THE TROTTERS
מופע בובות מקסים מארה"ב
EROTICA LONDON
צמד אירוטי נוע...
SKATIN... PERLAS
שלישיית מחליקים משוויצריה
DE MILL...
... מרוקו ... איטליה
* שלישיית לאו פלוס
בשבת

סבן־טלית מציגים:
אריס סאן

בתוכניתו החדשה
תל־אביב—יפו "אלהמברה" התחנה נוספת יום א' 25.8 בשעה 9.15 כרטיסים: "רוקוקו" דוהר המשרדים.
חיפה "ארמון" הופעה נוספת יום ה' 5.9 בשעה 9.15 כרטיסים: קופת היכל.
ירושלים "בנייני האומה" מוצ"ש 17.8 בשעה 9.00 כרטיסים: "כנגה".
בערים: ת"א, חיפה, ירושלים ונתניה: אמן אורח: הזמר נועם כנואל
ערב עם אריס סאן והזמנותיו
הערב 9.30 ב... "עמלי"
20.8 יום ב' 9.15 בקרית־חיים "סקהל"
21.8 יום ג' 9.30 ברחובות "בית העם"
22.8 יום ד' 9.30 באשקלון "אתרי"

בצלאל
האקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים
שוק קרמיקה
מעבודות הסטודנטים במחלקה לקדרות
יתקיים בימים שני ושלישי 19—20 באוגוסט 1974
בין השעות: 9—19
בחצר האקדמיה, רח' שמואל הנגיד 10.

חברותא
לצעירים דתיים
כ"ח במוצ"ש כ"ח באב 17.8 מהשעה 8.45
באולם בני ברית
רח' קפלן 10 תל־אביב
בתוכנית הזמר
* שולי נד
והמזמורזו
הקוטם "חרוסי"
יגור ידלין
רוקדים לצלילי ומזמורות ההורוסקופ.

נועם סמל מציג:
יוסי בנאי
בעוד שירים ומזמורים
פרצוף של צוענֵי

לתרשבי בריה והסביבה
הערב ליל שישי 16.8 נהריה "הוד" ב־9.30
תל־אביב "אהלי" יום ו' 23.8 ב־9.30

מוצ"ש 17.8
בשעה 9 בערב
מועדון התיאטרון
(רח' מגדלי 7)
"בתופעה ממוסד סגור"

סרטי חצות
רח' יונה הנביא 2
ע"י האופרה, שפת הים
הלילה ב־10.00
... דקלייר
הלילה בחצות
... פוסל
... פול בלמונדו

סרטי צילום?
אצלנו יותר זול!
פוטו־סטריאו ספפורט
בן־יהודה 8, תל־אביב

---

* בקולנוע "אורלי" תל־אביב *
ממשיכים שבוע שלישי
פסטיבל סרטי ילדים בצבעים
כל יום סרט אחר, בשעה 11 לפני־הצהרים, מחיר אחיד 3 ל"י
ביום ראשון החתול במגפיים — ביום רביעי נסיך העניים
ביום שני היידי בת ההרים — ביום חמישי בן המלך והעני
ביום שלישי אי המטמון — ביום ששי סינדרלה
טור ושמור

תיאטרון יובל מציג:

תיאטרון יובל מציג
הזמיר של מלך סין
בהצגה החדשה בהשתתפות "בובות העץ של אריק"

"...התיאטרון הבובות לילדים הבאה והבתוכם ביותר הנהלל כרגע בארץ" — ידיעות אחרונות
יום א' 18.8 10.30
יום א' 18.8 4.00
יום ב' 19.8 10.30
יום ב' 19.8 4.30
יום ב' 20.8 10.30
יום ב' 20.8 4.30
יום ד' 21.8 10.30
יום ד' 21.8 4.30
כרטיסים: "יוקי" (לאן) והמשרדים
כל ילד חייב בכרטיס!

אילי גורליצקי
תמי ספיבק
ג'ידי לוקוב
אלי תשאורי
לזורות בקר?

הקומדיה המוזיקלית של העונה
חיפה 16.8 9.00
ת"א בית־דור 23.8 9.30
ת"א בית־דור 24.8 9.30
הרצליה דוד 30.8 9.30
כרטיסים: "יוקר" ("לאן") והמשרדים. טל' "בית־דור" 263178

חוה אלברשטיין והפלטינה

הצגות אחרונות
ת"א בית־דור הערב יום ו' 16.8 9.30
ירושלים בית העם יום ב' 20.8 9.00
כרטיסים: "יוקר" (לאן) והמשרדים
טל' "בית־דור" 263178

מודיעין

● יום ששי, כ"ח מנחם־אב תשל"ד ✶ 16 באוגוסט 1974 ✶ שקיעת החמה: 19.24 ✶ זריחתה מחר: 6.05

● פרק יומי: דברי הימים ב, יא
● משנה יומית: תמיד: ה—ו, ו—א
● דף יומי: חולין: צב
● הלכה יומית: שבת: שער, א—ג
● פרשת השבוע: ראה

● יום שבת, כ"ט מנחם־אב תשל"ד ✶ 17 באוגוסט 1974 ✶ שקיעת החמה: 19.23 ✶ זריחתה מחר: 6.06

● פרק יומי: דברי הימים ב, יב
● משנה יומית: תמיד: ו, ב—ג
● דף יומי: חולין: צג
● הלכה יומית: שבת: שער—ה, ד—ב
● פרשת השבוע: ראה

ברדיו

ראה „ימים ולילות" עמודים 46—47

בתי־קולנוע

ראה עמוד 31 ✶ מבחר סרטי השבוע — ראה „ימים ולילות" עמוד 41

רכבת

מירושלים
● לתל־אביב — 07.52, 10.58, 12.52, 14.13.
● לחיפה — 07.14, 12.12.
● לבאר־שבע חיפוטה — 7.52, 12.12.

מתל־אביב
● לירושלים — 7.00, 10.06, 12.08, 14.00.
● לחיפה — 6.40, 8.00*, 8.52, 9.40, 10.44*, 12.20, 13.16*, 13.46, 14.50*, 15.42* 16.00*.
במוצ"ש 21.00*, 22.50.
● לנהריה 8.00*, 13.16*.
● לבאר־שבע — 6.33, 9.02, 13.00.
● לדימונה 9.02, 13.00.

מחיפה
● לירושלים 6.50, 11.50.
● לתל־אביב 6.25*, 7.10*, 7.55, 8.42*, 9.53, 11.30*, 12.33, 13.23*, 14.10, 15.00*, 15.50*.
במוצ"ש 20.58*, 22.42.
● לבאר־שבע ולדימונה — 6.50.
● לנהריה — 6.30, 9.08*, 14.34*.

מנהריה
● לחיפה ולתל־אביב — 5.57, 7.47, 10.38*.
● לירושלים, לבאר־שבע ולדימונה — 5.57.

מדימונה
● לתל־אביב ולירושלים — 6.18, 12.47.
● לחיפה — 6.18.

מבאר־שבע
● לירושלים 6.47, 13.17.
● לת"א 6.47, 9.28, 13.17.
● לחיפה 16.18.

* רכבת מהירה.

מטוסים

● נוחתים: אולימפיק 738 מרומא 13.25; אולימפיק 301 מאתונה 13.50; אל על 004 מניו־יורק 13.50; ט. וו. אי. 800 מניו יורק ורומא 14.40; אל על 468 מפאריס 16.05; ט. וו. אי. 810 מבוסטון, פאריס ורומא 16.30; אל על 362 מוינה 16.40; אל על 358 מפראנקפורט 16.50; אל על 464 מרומא 17.10; אל על 348 מציריך 17.20; ט. וו. אי. 840 מסאן פראנציסקו, ניו יורק, רומא ואתונה 18.00; אל על 858 מניו יורק ואמסטרדם 18.15; אל על 256 מניו יורק ולונדון 19.30; מהיסט איר 336 מציריך וז'נבה

20.25; אל על 2044 מניו יורק והאמבורג 20.30; בריטיש איירוויס 484 מלונדון 21.35; איירפראנס 130 מפאריס וניצה 22.50

● ממריאים: בריטיש איירוויס 483 ללונדון 10.25; אל על 465 לפאריס ולונדון 15.30; אלימפיה 739 לרומא 14.10; אוליםפיק 302 לאתונה 14.35; ט. וו. אי. 810 לבומביי ובאנגקוק 17.40.

מועדי נחיתות מטוסים בנמל תעופה בן־גוריון מוקלטים 24 שעות ביממה במס' טלפון — 03461656. פרטים נוספים ניתן לקבל בלשכת המודיעין של נמל התעופה טלפון מס' — 03971461/2/3

מידע בהקשר לטיסות אל על במס' טלפון 971333.

מספר הטלפון כדי לוודא מועדי המראת מטוסים ונחיתתם — 03—614656

עזרה

משטרה
ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — 100; אילת 2444; חדרה — 22444; טבריה — 20444; קרית־שמונה — 40444.

מכבי אש
ירושלים, ת"א, חיפה, פ"ת, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת־גן — 742222; בני־ברק — 781132; גבעתיים — 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 842112; אילת — 2223; באר־שבע — 2222; חדרה ונתניה — 22222; טבריה — 20222; נצרת — 5532; קרית־שמונה 922222; 40133.

מגן דוד אדום
ירושלים, תל־אביב, חיפה — 101; אילת — 102; רמת־גן, בני־ברק גבעתיים — 781111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון לציון — 942333; אשדוד — 22222; אשקלון ובאר־שבע — 3333; חדרה — 22333; פתח־תקוה — 912333; נצרת — 54333.

עזרה ראשונה נפשית
02—69911.

רופאים

תל־אביב והמרכז
ד"ר הר־אבן, אפשטיין 6, טל' 443281.
מד"א טל' 614333, שירות אמבולנסים ובמקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.
עזרה ראשונה לטיפול בשיניים
במרפאת ההסתדרות ברח' שינקין 31 ת"א, טל' 288098 בערבי שבת 17.00 אחה"צ — 21.00. בשבת 09.00—13.00 לפנה"צ.
קופ"ח „מכבי"
תל־אביב — שישי (מ־14.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר למחרת): מד"א טל' 101.
שבת: (מ־07.00 עד 20.00 בערב) גב' ד"ר הרר (כללי), דרך חיפה 112, טל' 451259; ד"ר כהן ש. (ילדים) שד' נורדאו 71, טל' 444408. מ־13.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר — מד"א טל' 101.
גוש־דן — שישי (מ־14.00 עד 19.00): ד"ר רכלר (כללי), רמת־גן, שלם 18/2, טלפון 763896; ד"ר אידלסון, ר"ג הרצל 1, טל' 726680. מ־19.00 עד 07.00 בבוקר רופא תורן במד"א, ר"ג, הגלגל 42, טל' 781111.
שבת: (מ־07.00 עד 20.00 בערב) ד"ר פוסטקין (כללי וילדים), רמת־גן, הראל 4, טל' 744364 (מ־20.00 עד 07.00 ביום א') רופא תורן במד"א ר"ג הגלגל 42, טל' 781111.
עיר: מ.ד.א. טל' 057־97222.
פתח־תקוה: טל' 912333.
בת־ים: טל' 863333.
לוד: טל' 962133. מ־19.00 ביום ו' עד 06.00 בבוקר יום שבת, ומ־19.00 בשבת עד 06.00 בבוקר יום א'.
נתניה: טל' 4—2333.
אשדוד: טל' 22222.
חולון: טל' 843133.
קופ"ח „מאוחדת"
תל־אביב: מד"א, טל' 101.
גוש־דן: מד"א: טל' 781111.
בת־ים: מד"א, טל' 863333.
חולון: מד"א, טל' 843133.

ירושלים והדרום
קופ"ח „מכבי"
שרות לילה
מד"א, טל' 523133 שירות אמבולנסים ומקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.
קופ"ח „מאוחדת"
שירות רפואי לילה מ־8 בערב עד 7 בבוקר, מד"א, טלפ 523133.

חיפה והצפון
רופא תורן כללי (ילדים), : 254530; ד"ר פרידמן (כללי וילדים), רח' הלל 43, ט 524922; מד"א: טל' 101, מ בערב עד 7 בבוקר.
קופ"ח „אסף"
רופא תורן כללי וילדים — טלפון 254530.
קופ"ח „מאוחדת"
נצרת: ד"ר עטאללה, טלפון 54096.
קריות: טקסי ביאליק, טלפון 713232, 711515.
קופ"ח „מכבי"
חיפה: הודעות לילה: מד"א, טל' 101, מ־20.00 עד 07.00. שבת (מ־13.00 עד 07.00 בבוקר יום א') מד"א טל' 101.

בתי־מרקחת

ירושלים:
שישי: סג"ר, רח' קק"ל 33, טל' 39893; אלקודס אלכברא, רח' הרון אל רשיד, טלפון 283333.
שבת: רחמה, רח' זהר־ילין 31, טל' 222788.
מוצ"ש: זכרון משה, רחוב ישעיהו 10, טל' 228285; הבש, רח' הגיא, טל' 284285.
תל־אביב:
שישי: בני, רח' דיזנגוף 174, טל' 222386; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; יאנג, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474; מעין חיים, רח' בן־צבי 2, טל' 821607.
שבת: גוטמן, רח' אחד העם 91, טל' 285301; פושקובין, רח' המלך ג'ורג' 25, טל' 282650; צפון, רח' יהודה המכבי 33, טל' 449995.
מוצ"ש: כבר המדינה, רח' ה' באייר 48, טל' 258046; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; נורדאו, רח' בן־יהודה 183, טל' 242673.
חיפה:
שישי: בלפור, רח' מסדה 1, טל' 662289.
שבת: הנשיא, רח' הנשיא 33, טל' 87312.
רמת־גן ובני־ברק:
שישי: עמית, רח' מהריפין 130, טל' 722954.
שבת: רמה, ז'בוטינסקי 65, טל' 793483.
חולון ובת־ים:
שישי: בריאות, רח' קראוזה 46, חולון; גבי בת־ים, רח' הנביאים 3, בת־ים.
שבת: בלפור, רח' בלפור 90, בת־ים; אסותא, רחוב טרומפלדור 4, חולון.
באר־שבע:
שבת: הנגב, רח' קק"ל 108.
נתניה:
שישי: [illegible] 36
[illegible]
(כי... [illegible] א.א.ג., פני... ית, קירורגית, עיניים).
תל־אביב:
שישי: הדסה (פנימית).
שבת: איכילוב (פנימית).
חיפה:
שישי: רמבם (כירורגית, תאונות, פנימית, ילדים, עיניים, א.א.ג., נוירוכירורגיה, מחלות נפש, כירורגיה פה ולסת); רוטשילד (נשים).
שבת: רמבם.

בטלוויזיה

לכל השבוע

(היום ומחר — ב„ימים ולילות")

יום ראשון 18.8.74
5.30 חדשות
5.32 חבורת בריידי
6.00 אות אות אות
6.30 חדשות (ערבית)
6.32 סמי וסוסו
7.00 סרט דוקומנטרי — „הנות עבה אבוד", „המקדש". נסיון לשחזר המקדש העתיק במצרים עפ"י ממצאים ארכיאולוגיים
7.30 חדשות ויומן השבוע (ערבית)
8.00 צלם ועל־כנה
8.30 מבט לחדשות
9.00 „הקוסם" — סידרת מתח — סרט ראשון: „האיש שאיבד את ההוה".
9.50 תעודה — „אשרי איש מאושר" — מישדר דוקומנטרי של הלורד סנאודון
10.35 פסוקו של יום וחדשות

יום שני 19.8.74
5.30 חדשות
5.32 „מה לראות" — שעשועים ותחביבים
6.00 „הגדיש של תמרי"
6.30 חדשות (ערבית)
6.32 ספורט (ערבית)
7.17 זרקור (ערבית)
7.30 חדשות (ערבית)
8.00 „כל ההתחלות" — עולמם של הפועלים החדשים. שם הסרט: „ילדות שנייה"
8.30 מבט לחדשות
9.00 סגנון. משתתפים: דוד ארנפלד, אמנון שמוש וד"ר הרמן ציגר.
10.10 בידור קל
10.30 פסוקו של יום וחדשות

יום שלישי 20.8.74
5.30 חדשות
5.32 משדר שירות
5.42 סידרת טבע
6.05 „פנאי לי" — מה לעשות בחופש הגדול ובשעות הפנאי
6.30 חדשות (ערבית)
6.32 כח אווירי. שם הפרק: „היפנים בפסיפיק". האוקינוס השקט בשנת 1943, בשליטתו הבלעדית כמעט של הצי היפני.
7.00 למשפחה. בתכנית 4 מדורים: ● הכנת פיקניק ● עשה בעצמך — סתימת חורים בקיר. ● הדרכה לקראת תחילת שנת הלימודים. ● הכבלמה המטיירת — עבודות חרס מעוגה.
7.30 חדשות (ערבית)
8.00 כורשה — „בסוד חכמים". על איכות החיים בישראל — בהשתתפות הרב שמחה קוק, ד"ר הרצל פישמן ובני גל.
8.30 מבט לחדשות + מוקד
9.25 קולומבו
10.35 פסוקו של יום וחדשות

יום רביעי 21.8.74
5.30 חדשות
5.32 בשטחת פרטרידג'
6.00 סרטים מצויירים
6.30 חדשות (ערבית)
6.32 „סיפורו של..." — סידרה חדשה, העוסקת בפרופיל של אדם בתחומי החיים השונים. שם הפרק: „טייס מנוסאת מסוקים". טייס צעיר, דונלד וסקינג, והבריה מבריאים כנושאת מכוסים ולא משדות תעופה רגילים
7.05 כרטיס ביקור — עם הזמר תופיק מנצור, ציירבל בצפים בבית־לחם
7.30 חדשות (ערבית)
8.00 האומנות והפרופסור
8.30 מבט לחדשות
9.00 סרט קולנוע: „מוצאי שבת ובוקר יום א'" — סרט בריטי על פי ספרו של אלן סלטו, על חיי הפועלים באנגליה. עם אלברט פיני ורחל רוברטס. הסרט זכה ב־3 פרסי אוסקר.
10.30 פסוקו של יום וחדשות

יום חמישי 22.8.74
5.30 חדשות
5.32 קרקס
5.40 עולמו של וולט דיסני
6.30 חדשות (ערבית)
6.32 סרטים מצויירים
6.45 „בין האורח לרשות" — תכנית תורנית חדשה, שתעסוק בתלונות של אזרחים, הקשורות בסדרים, רצויות וגופים שונים, ובדרכים שבהן נפתרו תלונות אלה על־ידי הנציבות הפרלמנטרית
7.30 חדשות (ערבית)
8.00 תעודה — „בשעתו של ציור", סידרת סרטים על מקומות מעניינים בעולם, בהנחיית השחקן ציור רוברו. פרק שני: „מצודת הזהב", סיפורה של העיר קרקסונה.
8.30 מבט לחדשות
9.00 הוואי חמש אפס
9.50 קלעים
10.35 פסוקו של יום וחדשות

דרושה חנות
במקום מרכזי בתל־אביב
רצוי ברחובות – אלנבי
או אבן־גבירול
לפנות טל. 268834

דרוש מחסן
150 מ"ר בערך
בחיפה
●
לטלפון 04/241619

מכירת סוף העונה
ז'קטים לגבר, חליפות לאשה
מצמר וז'מש
שמלות, סוודרים, כותנות, חולצות
גם מידות גדולות
הנחה 20% - 30%
דוקרם ביח"ד לסריגים אשמלות
ת"א: שד' רוטשילד 75, שעות 8.00—17.30
לוד: ע"י טלרד שעות 8.00—16.00 פרט ליום ששי

מגרש נהדר
1 דונם במרכז קרית־אונו
למכירה ו/או החלפה בדירה
טלפון: 03—752903

המפעל החינוכי של
ספרית מעריב
לראשונה בארץ ובעולם
הופיע

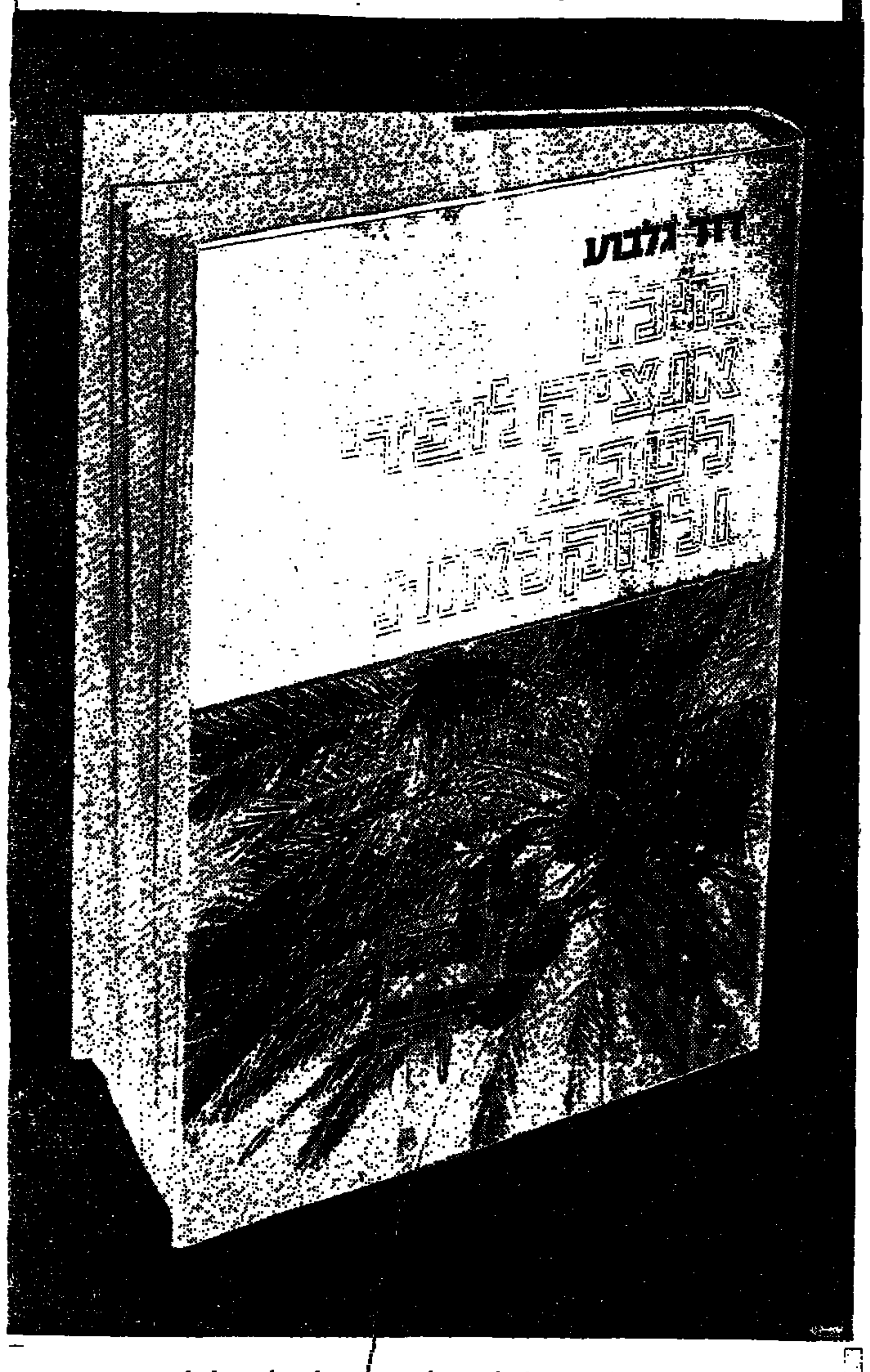

ספר עזר חיוני למורה, לתלמיד, לסטודנט, לחקלאי ולכל שוחר דעת. מילון אנציקלופדי האוצר בתוכו אלפי ערכים בטבע ובחקלאות.

מילון אנציקלופדי המלווה במאות רבות של איורים מרהיבי־עין ובעלי רמה מקצועית גבוהה.

הערכים במילון מופיעים לפי סדר אלפא־ביתי. שמות הערכים ניתנים בעברית ובלטינית. ההגדרות מדעיות, אך פשוטות ומובנות לכל אחד, תוך שימת הדגש על ערכים המלווים את האדם בחיי יום יום.

בסוף הספר מובא אינדקס מורחב באנגלית ובלטינית.

המילון נכתב ע"י אגרונום דוד גלבוע בהשתתפות מערכת של אנשי מדע הכוללת את: פרופ' יצחק ארנון, חתן פרס ישראל בחקלאות ומנהלו לשעבר של מנהל המחקר החקלאי; פרופ' פנחס שפיגל, מנהל המכון למטעים במנהל המחקר החקלאי; ד"ר משה אהרוני, מנהל המחלקה החקלאית של „פרדס סינדיקט"; האגרונומים ממשרד החקלאות: בנימין ספרן, אריה עומר, אלכס פודת, י. אבט, א. יפה, א. ספיר ורפי רמון מנהל המחלקה למיכון במשרד החקלאות.

מרכז המערכת ומנהל ביצוע: חיים מסינג.

ספרית מעריב בשיתוף עם

ההפצה במוסדות, מפעלים, ועדי עובדים.
קבוצים ומושבים ע"י „ספרית דבר"

המחיר 41.- ל"י

להשיג בחנויות הספרים או ישירות באמצעות תלוש זה:

לכבוד ספרית מעריב ת.ד. 20208 תל־אביב
א.נ.,
נא לשלוח אלי את המילון האנציקלופדי לטבע ולחקלאות. מצ"ב המחאה ע"ס 41.— ל"י
מס' .... משוכה על בנק ....
שם .... ת.ז. ....
כתובת ....
תאריך .... חתימה ....

صكنا من الاجل

ד על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • **לימודים** • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

מכללה
המדרשה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים

משכת ההרשמה
מכללה למינהל
שנת הלימודים תשל"ה

מודי־ערב אקדמיים
וגים:

מינהל ציבורי
מינהל עסקים
ראיית־חשבון

:ות בהנהלת־חשבונות לחוג לראיית חשבון תיפתחנה
טמבר בתל־אביב, בירושלים ובבאר־שבע.

ור משכר־לימוד זכאים תלמידים, לפי חוק החיילים
וחררים.

'המילגות ע"ש שושנה אמיר מעניקה מילגות לתלמידי
'וחה בירושלים.

ים והרשמה בשלוחות המכללה:

שלים — בית־הפקיד, מסריק 10, טל' 02-66380
'אביב — המכללה למינהל, אלנבי 113, טל' 03-624462
פה — בית־הפקיד, מאיר 44-46, טל' 04-524103
ר־שבע — המכללה למינהל, השלום 18, טל' 057-78706

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה לרפואה
הועדה ללימודים מתקדמים

רישום ללימודי "מוסמך"
שנת הלימודים תשל"ה 1974/75

זה לרפואה מתקיימים לימודים ב־5 תכניות המעניקות
למסיימים את התואר "מוסמך".
ההרשמה לכל התכניות תסתיים ב־31.8.74.

דעי הרפואה:
סיימים יוענק התואר "מוסמך למדעי הטבע" (M.Sc.) במדעי הרפואה.
צעות ההתמחות הם: אנטומיה, ביוכימיה, ביולוגיה התפתחותית, פיסיו־
יה, פרמקולוגיה, פתולוגיה, תזונה ואנדוקרינולוגיה.
שמה וייעוץ מתקיימים במזכירות המדור ללימודים מתקדמים, ביה"ס
פאה שבמרכז הרפואי בעין כרם (טלפון 02-414111, קו פנימי 007).

נוירוביולוגיה:
סיימים לימודים אלה יוענק התואר "מוסמך למדעי הטבע" (M.Sc.)
נוירוביולוגיה (מדעי העצב). עבודת גמר ניתן לבצע באחד התחומים הבאים:
'רואנטומיה, נאורופיסיולוגיה, נאורוכימיה, נאורופרמקולוגיה, נאורופתולוגיה,
'רואנדוקרינולוגיה ופסיכו־פיסיולוגיה.
שמה ויעוץ כנ"ל.

בריאות הציבור:
ודים אלה מעניקים למסיימים את התואר "מוסמך לבריאות הציבור"
Master of Public Health (M.P.H.). הלימודים ועבודת הגמר מתבצעים
חלקה לרפואה חברתית. התכנית מותאמת לרופאים, רופאי שיניים, רופאים
'טריים, מהנדסים, אחיות, מחנכי בריאות, עובדים סוציאליים וכן בוגרים
דעי הטבע והחברה המכשירים עצמם לעבודה מעשית, מחקר או הוראה
חים שונים של רפואה חברתית ובריאות הציבור.
שמה כנ"ל. יעוץ במזכירות המחלקה לרפואה חברתית (טל. 414111 קו
מי 906).

מיקרוביולוגיה:
סיימים יוענק התואר "מוסמך למדעי הטבע" (M.Sc.) במיקרוביולוגיה.
דת גמר ניתן לבצע בתחומים הבאים: אימונולוגיה, אנטומולוגיה, ביולוגיה
קולרית, בקטריולוגיה, בקטריולוגיה רפואית, הלמינטולוגיה, וירולוגיה
קולרית, כימיה מיקרוביולוגית, מיקרוביולוגיה קלינית, מיקרוביולוגיה
מושית, פרוטוזואולוגיה.
רשמה תתקיים אצל הגב. א. בליזובסקי במזכירות הפקולטה למדעי הטבע
531221 קו פנימי 312). יעוץ לתלמידים ינתן במזכירות המכון למיקרו־
לוגיה, ביה"ס לרפואה (טל. 414111 קו פנימי 706).

מדעי הרוקחות:
מודים אלה, המתקיימים בביה"ס לרוקחות, מתקבלים בעלי תואר "בוגר"
רוקחות (B. Pharm) או תואר המקביל לו. למסיימים יוענק התואר
מוסמך למדעי הרוקחות" (M. Pharm). עבודות גמר ניתן לבצע במחלקות:
ימיה פרמצויטית, פרמקולוגיה שימושית, רוקחות, המעבדה לחומרי טבע —
קוגנוסיה והמעבדה לכימותרפיה.
ץ והרשמה יתקיימו במזכירות ביה"ס לרוקחות שבמרכז הרפואי בעין כרם
02-418111 קו פנימי 075).

חייל מילואים
בשירות או משוחרר
נצל את זכותך
ללימוד חינם

אנו מציעים לך את הזכות ללימוד חינם, המוענקת לך על ידי הממשלה, ללימוד מקצוע או להשלמת בחינות הבגרות.

אם עדיין לא השתחררת, האפשר לך שיטת הלימוד שלנו בכתב, ללמוד במקום שירותך ולהמשיך לאחר מכן בביתך, לפי הקצב והיכולת האישיים שלך.

לבחירתך הקורסים הבאים:

* בגרות
* מוקדמות
* גרפיקה
* עיצוב פנים
* תכנות י.ב.מ.
* פרסום ויחסי צבור
* רדיו אלקטרוניקה

גזור התלוש המצורף, הדבק ע"ג גלוית דואר או שלח במעטפה סגורה.

[1] לכבוד
המכונים האמריקאיים ת.ד. 28124 ת"א
עבור "חייל מילואים או משוחרר"
מעונין בקורס: ______
שם ______ גיל ______
כתובת ______ משרת/משוחרר ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללמוד השפה העברית, תרבות ישראל ודיע הארץ

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

לתיירים, עולים ותושבים
אולפן לעברית - 20 שבועות
פתיחה: 8.9.74

* כתות למתחילים ולמתקדמים.
* 5—6 שעות למוד במסגרת כתתית.
* פעולות חברה ותרבות באוירה ישראלית.

האולפן מתקיים בתנאי פנימיה במלון הדר.

תושבי נתניה והסביבה מתקבלים כתלמידים אקסטרניים.

פרטים והרשמה: אולפן עקיבא נתניה, חבצלת השרון, טלפון: 053—24506

־גרפיקה־
נפתחים קורסי ערב בתל־אביב • בחיפה

מתקבלים רק בעלי כשרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני. בוגרי הקורסים יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים — בהתאם להישגיהם.
לקבלת פרטים נא לצלצל לטל. 739193 ת"א, טל. 669041 חיפה.

או מלא וגזור
(1) לכבי המדרשה לגרפיקה ולציור
שליד "סטודיו ציור", ת.ד. 36239 תל־אביב
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שמי ______ גיל ______
כתובתי ______

משרד העבודה / משרד החנוך — המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

המכללה הטכנולוגית
באר־שבע
מודיעה על
המשך ההרשמה
לשנה"ל תשל"ה
במגמות

הנדסאות יום/ערב
מכונות — כימיה
חומרים — בנין
מחשבים — אלקטרוניקה
חשמל — ביו־הנדסה (אלקט' רפואית)

טכנאות יום/ערב
מכונות — חשמל
כימיה — מכשור ובקרה
אלקטרוניקה — תעשיה ומנהל

קדם הנדסאות — יום וערב
מדריכים מוסמכים — יום וערב
מורים טכניים — ערב בלבד
מורים הנדסאים — ערב בלבד

* תנאי קבלה
הנדסאים וטכנאים
א. למגמות אלקטרוניקה, כימיה, מתקבלים בוגרי/ות י"ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי/ות בתי־ספר תיכוניים מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית) בעלי תעודת גמר ממשלתית.
ב. למגמות מכונות חומרים, מתקבלים בוגרי/ות בתי־ספר מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית). בוגרי תיכון יקבלו הכשרה מעשית תוך כדי הלימודים.
הכנה להנדסאות וטכנאות
מתקבלים בוגרי/ות י"א כתות, או תלת־שנתי מקצועי בעלי תעודה גמר ממשלתית.
מדריכים מוסמכים
בוגרי/ות תלת שנתי מקצועי בעלי ותק של 3 שנים בתעשיה.
בוגרי/ות 4 שנתי מקצועי בעלי ותק של שנתיים בתעשיה.
מורים טכניים
מדריכים מוסמכים בוגרי 12 שנות לימוד או טכנאים מוסמכים.
מורים הנדסאים
הנדסאים בלבד.

* משך הלמודים
הנדסאות 5—4 סמסטרים לימודי יום, 9—8 סמסטרים לימודי ערב.
טכנאות 3—4 סמסטרים לימודי יום, 6—5 סמסטרים לימודי ערב.
הכנה להנדסאות — קורס חד שנתי — 3 סמסטרים.
מדריכים מוסמכים — לימודי יום — שנה אחת, לימודי ערב — שנתיים.
מורים טכניים — לימודי ערב — שנה אחת.
מורים הנדסאים — לימודי ערב — שנה אחת.

* פרסי לימוד והלוואות
א. במכללה קיימת קרן לפרסי לימוד ע"ש הנדבן יוסף רבינוביץ ז"ל.
ב. ללימודי יום יינתנו הלוואות בתנאים טובים כמקובל במכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.

* חיילים משוחררים
חיילים משוחררים ששרתו מעל 75 יום מאוקטובר 73 עד ספטמבר 74 פטורים מתשלום דמי הרשמה ושכ"ל יסוד לשנה אחת.

* פרטים והרשמה
המכללה הטכנולוגית, רח' בזל 71, באר־שבע, טלפון 79132, ת.ד. 45 בימים א'—ה' בין השעות 8.00—13.00 ובין השעות 17.00—20.00. ביום ו' אין קבלת קהל.

ת.ד. 45, רח' בזל 71, טלפון 79132, באר־שבע

למד
עיצוב פנים
בביתך
בזמנך הפנוי

האם אתה אוהב רהיטים יפים?
האם אתה מרגיש כי יש ביכלתך לעצב ולהביע רעיונות חדשים?
המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב מוכנים לבדוק את כשרונך והתאמתך למקצוע אדריכלות פנים בביתך.

ללא תלות בגיל והשכלה

לכבוד "המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב", ת.ד. 28124, תל־אביב, למנ' 66
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, הוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע אדריכלות פנים.
שם: ______ גיל: ______
כתובת: ______ טלפון: ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למיד
י"א. י"ב
אתה מעונין לעסוק
שירותך בצה"ל
קצועות האלקטרוניקה
כל תעודת גמר ממשלתית

במסלול 4 שנתי (מסמ"ר) (לימודים דרשנתיים)

עם גיוסם לצה"ל יועסקו הבוגרים במקצועם

מתקבלים נערים בני 16—17 ו־9 חודשים

הלימודים מתקיימים במוסדות המפורטים להלן:
(בתי־ספר בפיקוח משרד העבודה)

* הדסה־נעורים, ע"י כפר ויתקין (עם פנימיה)
* אונים — מרכז להכשרה מקצועית, רח' תרזה פולד כפר־סבא (עם פנימיה) מתקבלות גם בנות.
* מישלב — מכון ישראלי להשכלה, רח' ויצמן 53, ת"א (בלי פנימיה).

פרטים והרשמה בבתי־הספר
פרטים בכתב ניתן לקבל
בדואר צבאי 2150/ש.

صكنا من الاحل

דע את יהדותך

אבל יחיד

מה יום ושעה שפה מתכנסות המשפחות הגדולות לאבל יחיד בבתי הקברות ברחבי הארץ: אבל־יחיד אופף את המדינה, שאינו מלווה בצפירה ובטכסי ההייחודיות מרכזיים, אבל שלא הוכרז, שאינו מופנה אל כל חללי מערכות ישראל. האבל הפרטי, הבלעדי, המיוחד על כל אחד מן הנופלים.

של כרחנו אנו חייבים להבחין בשוני ובר־צביונו המיוחד של אבל זה. בהבדל הדק שבין שתי תחושות אבל. אבלה וחשבון נפשה של אומה כואבת, ואבל היחיד של קרובי ומכרי החללים לעת כזאת. (הכי מאתנו נמלט היום מגורל זה).

לאבלה של האומה משמעות לאומית, שעם כל הכאב, כרוכה בו בשורה לחיים. כך נאמר במדרש: „מזמור לדוד יענך ה' ביום צרה: (משל) לאב ובן שהיו מהלכין בדרך, ונת־ייגע הבן: אמר לאביו, היכן היא המדינה? אמר לו, בני, סימן זה יהיה בידך: אם ראית בית הקברות לפניך, דע כי המדינה קרובה לך; כך אמר הקב"ה לישראל: אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם, באותה שעה אתם נגאלים, שנאמר: יענך ה' ביום צרה. (מדרש תהלים כ').

אולם באבלו של היחיד, (ובפרט כאשר בה רבים הם ה„יחידים"), מופיע הכאב ה־נורא בכל עצמתו. כאן מתוודים התהומים. כאן מופיעות השאלות, והתשובות מתנפצות על פני מרחבו המובן של ליבנו — להנחם.

*

על אבלו של היחיד, נאמר בתורה בפרשת שבוע זה, פסוק אחד, המעניק משמעות אחרת למוות: בנים אתם לה' אלוקיכם, לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת, כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך, ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים... (דברים י"ד).

הידיעה כי אנו בנים לה', היא המעניקה משמעות שונה למוות. היא המייקרת את ערך החיים המבוהרה את משמעותם, היא גם הקובעת כי המוות אינו מבטל חלילה כליה.

כך מסביר רבי משה אלשיך את משמעות הפסוק: „...כי כאשר יקרה לאשה ובנה הדרים בעיר אחת, ובעלה במדינה אחרת (והוא שם עשיר גדול מאוד). והבן הלז־עבר מאיתה והלך לארץ שאביו שם, הגם שתדאג על פרידתו מאיתה, אבל הלא תשמח על טובת בנה, כי יתענג בכל טוב אביו ונחת שולחנו. וכדבר הזה אומר משה רבינו לישראל, „בנים אתם לה' אלוקיכם", ואם־כן כאשר ימות לו פה, לא ירע על מתו בגוי עצמה, כי הלא הלך שם לאביו שבשמים, כי בן הוא לאביו... ע"כ לא תתגודדו...

*

ההגבלות המופיעות באותו פסוק על קדו־שת החיים „כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך", מצביעות על הערך המיוחד, האמי־תי, של החיים. חיים שיש להם ערך זה, שיש להם משמעות יהודית, אין להם קץ ואין הם מתבטלים במוות.

מן ההיבט המיוחד הזה לחיים, נובע גם היחס המסורתי לקדושת גוף האדם בחייו ולאחר מותו. במקומות שונים בתלמוד אנו מוצאים השוואות מפתיעות בין האדם ו„ספר תורה" העומד ליד האדם בעת מותו, דומה כאילו רואה ספר תורה שנשרף (מועד־קטן כ"ה). במסכת כפר תורה שבלה, עושין אותו תכריכין למת מצוה (מגילה כ"ו) ועוד. כשם שאין הבדל בין ספר תורה שלם לבין אות אחת בגנוז, כך אין הבדל בין מת שלם, לחלק קטן ממנו (מסכת סופרים).

השוואות אלו אינן להפארת המליצה, זו היא המשמעות הבלעדית של יחס התורה לחיי האדם ולגופו. משמעות זו בולטת גם בשורה ארוכה של הלכות הנוגעות בהתנהגות הולמת בנוכחות המת ובבית הקברות.

קיים איסור חמור לנהוג קלות ראש בפני המת, וכן: „בתי הקברות אסורים בהנאה... אין אוכלין ואין שותין בהן, ואין עושין בהן מלאכה, ולא קורין ולא שונין בהן. כללו של דבר, אין נאותין בהן ולא נוהגין בהם קלות ראש. ולא ילך תוך ארבע אמות של קבר, ותפילין בידו וספר תורה בזרועו ולא יתפלל..." (רמב"ם פרק י"ד, הלכות אבל). ואין מחשבין שם חשבונות... ולא יטייל בהם קפנדריא (לא לעבור בהם כדי לקצר את הדרך, שו"ע).

*

אולי אין לה ליהדות נחמה לצער הפרידה, לכאב הנורא של השכול, היתום והאלמנות. אולם אין היא חרדה, אין היא דואגת, אין היא צבבה, על עתיד גורלם של קדושיה, בניה האהובים, אשר יצאו לשוח בארצות החיים.

אנטומיה של יחס

היתה זו פסיעה אחת, מיותרת, שדחפה אותו אל אחד הרגעים הקשים שבחייו. הוא אינו זוכר כלל למה יצא ממקומו, ופנה אל הסימטא הצדדית, שבה גילה לפתע גופה שרועה על הדרך. מרחוק, הוא הבחין כבר בפרצוף המוכר בכל העיר. בדמותו הטראגית של עבריין מועד, איש שנתפס ונשפט על שורה ארוכה של עבירות ושמו הטיל מורא על כל הסביבה. האיש שלראשונה, שכב על רצנו לא משום שהיה שיכור אלא משום שמת...

מול אותה גופה, עמד הכהן הגדול יום אחד לפני יום הכפורים, ותקף בדעתו, האם יגש לטפל בגופה, כאשר אין איש שיעשה זאת עתה במקומו? הוא זוכר היטב את אשר הוא עומד להפסיד ברגע זה. חלום של שנים ושנות הכשרה מייגעות, עד אשר זכה להתמנות לתפקידו הרם — כ„כהן גדול". חדשים של ציפייה דרוכה ליום הגדול והחשוב ביותר בחייו — „יום הכפורים". ביום זה — מחר — הוא עתיד לעמוד בבית המקדש, ולשרת בקודש, בכהונה הרמה ביותר שיש ליהדות להציע. יביטו בו ויעצו לו רבבות עינים, שיעשה את המלאכה שעליה אומן — כראוי. ועתה לפתע... הכל בגלל שיכור אחד... בגלל עבריין מועד שמת... האם יגש לטפל בגופתו, טפל הגורם לו לכהן להיות טמא... ולוותר על הכל?———

*

אמנם, כך מצווה התורה, כך נפסקה ההלכה ברמב"ם (הלכות אבל פ"ג): ...כהן שפגע במת מצוה בדרך הרי זה מטמא לו. אפילו כהן גדול חייב להטמא לו ולקוברו. ואיזהו מת מצוה? אחד מישראל שהיה מושלך בדרך ואין לו קוברין (כשהיה הכהן לבדו ואין עמו אחר).

אין לה לתורה אמות מידה שונות של יחס, למעמד של שיכור אלמוני ולגוויתו של אישיות נערצת, שכיהם נבראו בצלם האלוקים וזכאים במהירות למלוא הכבוד הראוי להם, הכבוד האחרון.

ידידים והשפעה

נושאים אקטואליים באנציקלופדיה ענקית שנכתבה בידי חכם בן עדות המזרח שהתגורר בחברון. יצירה כבידה שמתחה גשר בין תורת המזרח ותלמודה של יהדות המערב.

צריך לקנות ידידים ו־השפעה בחברה? אחת השיטות המקובלות ב־יותר, היא „חלוקת מחמאות" ביד רחבה ולכל דכ־פין. נוהג זה המכונה בלכסיקון היהודי „חנופה", נידון, בין ה־יתר, בספרו הגדול של רבי חיים חזקיה מדיני „שדי חמד". הוא מתלבט, אם מותר לכנות אנשים בתוארים נכבדים, כשאין עטרה זו הולמת אותם?

אגב דיוניו אנו קולטים מעט מהמתר־חש בעולמו של אישיות תורנית דגולה, בן לעדות המזרח, רבה של עיר עלומה במדינת קרים, שכמעט בין לילה כבש בסערה את התעניינותם ואת ליבם של רבני מזרח אירופה.

ספרו הגדול הערוך בצורה אנציקלו־פדית, מכיל אלפי ערכים בכל סוגיות התורה, ושאלות מעניינות ומגוונות בת־חומי היחיד והציבור היהודי. מבלי להכירם, התפתחה ידידות עמוקה בינו לבין גדולי יהדות אירופה, אשר העתירו עליו תגובות מבוקות ומאלפות לנושאים הנידונים בספרו. ההתכתבות הענפה שימשה בסיס לחלק השני והגדול של ספרי הנ"ל, אותו קרא „פאת השדה" ו־„שיורי פאה", ובו באו ההגהות המעניי־נות כתוספת והרחבה לספרו הראשון.

המחבר מספר על התלבטויותיו בסגנון הפניה לאישים שאותם לא הכיר, ולא ידע את מקומם ומעמדם בארצותיהם. הוא מתלונן על השימוש הנפרץ בתואר „גאון" כאשר לאחת הידיעות שהוא מבסס, תואר זה, שסיכום המספרים של אותיו־תיו (ג.א.ו.ן.) הוא 60 — מהווה כינוי לאישי התורה הגדולים שהיו בקיאים היטב בכל ששים מסכתות התלמוד.

המקוריות חובה

אחת השאלות המעניינות הנידונות ב־ספר, עוסקת בבעייתו של תלמיד חכם, אשר חידש „חידוש" כל שהו בתלמוד, ואחר כך גילה שחידוש זה כבר נכתב או נאמר ע"י מי שקדם לו. האם הוא חייב לצטט את החידוש כפי קודמו, או שהוא רשאי להראות בכך יצירה עצמית ולפרסמה?

בשאלה זו נוגע המחבר בכמה אספק־טים מעניינים הנובעים מזכויות האדם על יצירתו. הוא מזכיר את דברי התלמוד הידועים „האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" (מגילה ט"ו ועוד), ו־מאמר מקביל „כל מי שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו" (תנחומא ב־מדבר, וילקוט שמעוני, משלי כ"ב).

בעיה חמורה יותר נוצרת, כאשר אין מדובר בדברי אגדה, אלא בדברי הלכה. הרבה מן ההלכות בשאלות השנויות ב־מחלוקות נקבעות לפי שמות החכמים החולקים. יש כללים קבועים לגבי המח־לוקות, המצויות בתלמוד, בין תנאים ו־אמוראים. לדוגמא בכל מחלוקת שבין רבי יהושע ורבי אליעזר, ההלכה היא כרבי יהושע (רבי אליעזר היה מתלמידי בית שמאי, שאין הלכה כמותם), ואם כי־שהו אינו אומר דבר בשם אומרו, ומחליף דברי רבי יהושע בדברי רבי אליעזר, אין הוא רק פוגע בזכויות היוצרים, אלא גורם לסילוף ההלכה.

בסוגיית זכויות היוצרים אנו מוצאים בדבריו ציטוטים מעניינים מדברי האחרו־נים, העוסקים באיסור החמור להתעטר ולהתכבד בדברי תורה שאינם מקוריים. בסוגיא זו נערכת גם השוואה מעניינת, שיש בה חומר רב למחשבה.

רבים הפרשנים שעסקו בשאלה היהי־צח „מה בין שאול לדוד"? מדוע נסלח לדוד חטאו בבת שבע, לאחר שהודה על חטאו ושב בתשובה, ואילו שאול כאשר חטא ולא הרג את אגג מלך עמלק כדבר ה', למרות שהתודה ושב בתשובה לא נתכפר לו חטאו, וה' העביר את מלכותו ממנו?

המלך הוא אדם

התשובה המפורה היא: כי ההבדל נו־בע מטיבו של החטא. חטאו של דוד היה חטא אישי, שאינו קשור בעבודת היותו מלך. עוון „אשר יקרה לאדם בהיותו אדם". ועל כן יש כפרה וסליחה לחטא זה, כי גם המלך הוא „אדם". אבל חטאו של שאול היה קשור בכלליותו ובתפקידו כמלך. חטא זה מוכיח שאין האיש ראוי עוד לתפקידו.

וכאן באה השוואה מעניינת לעבודתו של „תלמיד חכם", אשר גם אם ניתן לכפר על חטאיו כ„אדם". קשה הכפרה לחטאים הנובעים מעבודתו ומחובותיו כתלמיד חכם. הפיכך הנוטל יצירתו של זולתו ומתעטר בה פוגע בעצמו „תלמיד חכם" ובדיון בכל חומרת הדין. (בצטט צפ"י ספרות „אהבת ציון" הדרוש כ"י).

*

בין הנושאים הנידונים בספר אנו מוצאים גם שאלות מציאות כגון אלו: האם מותר להאכיל בהמות חיות בכזון הראוי לאדם, כמו לחם לתרנגו־לים וכו'? האם אדם רשאי לחבול בגו־פו? האם המצוה של „ביקור חולים" (אחד לפי דברי המשנה במסכת פאה, נמנית עם המצוות החשובות שמתן שכרן בעולם הזה ובעולם הבא) קיימת גם לגבי חולה במחלה מדבקת כאשר קיימת סכנה שהמבקר ידבק במחלה?

מקום נרחב בקדיש הוא לשאלה האם ראוי להפסיק את הנקת התינוק במועד מוקדם, כשום שמהלכת דעה שההנקה הממושכת פוגמת בעדנות שכלו של התי־נוק? המחבר מצדד, כמובן, בזכותה של ההנקה הממושכת, ובערכו של המזון הטבעי כמעצב בריאותו וחוסנו הגופני של התינוק. בין היתר נזכר גם החשש שההנקה גורמת להשמנה יתרה שהיא אולי העילה לבהלות שונות בעתיד.

„חכם" ו„חכמה"

קיימת הגדרה תלמודית „אשת חבר כחבר" המוזכרת בתלמוד במסכת שבו־עות (ל' ע"ב) במעשה שהתרחש בבית דינו של רב נחמן. אלמנתו של רב הונא היתה צריכה להופיע בבית הדין, ורב נחמן התספק בשאלה כאחד עקרונית: האם עליו לקום ולעמוד לכבודה, כפי שההלכה קובעת לגבי „תלמיד חכם" (שחייבים לעמוד לכבודו) ולכן גם „אשת חבר כחבר", או אולי, הדבר עלול לגרום להחלשת עבודתו של הצד השני, בראותו שהדיין מכבד צד אחד בדיון?

רב נחמן פתר את הבעיה בדרך מקרית, כאשר ביקש מתלמידו, שכבלו ש־האשה תיכנס, ימציא לו איזה סיבה לעמוד, ובעל הדין לא יבחין, מה היא הסיבה האמיתית לעמידתו של הדיין.

כאן בתצוור הספק, מה היא ההלכה, כאשר ה„חבר" (תלמיד חכם) עצמו מו־פיע לבית הדין כבעל־דין, האם מותר לכבדו בפניו, והאם אין חשש שדבר זה יחליש את עבודת בעל דינו? ומדוע התעורר הספק רק לגבי „אשת חבר"?

בתשובה על כך מוסבר, כי העקרון שחייבים לקום בפני תלמיד חכם ידוע לכל, ולכן אין זה מחליש את עמדת בעל הדין המודע לכך מראש, שבעל דינו הוא „תלמיד חכם". אבל ההלכה שחיי־בים לעמוד גם בפני „אשת חבר" אינה ידועה די הצורך, ובהופעתו יכול בעל הדין לטעות, שיש כאן העדפה ברורה של הצד השני, ודבר זה יגרום לרפיון במה־עשיו המשפטיים.

בדיון זה בעלה המחבר את השאלה האם חובה זו לעמוד בפני „אשת חבר" (גם לאחר מותו) נוהגת גם באשה מה', ולא מכוח בעלה? הוא מצטט מחברים שונים, הקובעים שאין כל בבחינה זו „בכבוד שחייבים לחלוק זהה ל„חבר" כל„חכמה".

נושא זה של כבוד לאשה, גם בהקשר שונה, כאשר הוא מצטט הרמב"ם האומר כי „ציוו חכמים אדם מכבד את אשתו יותר מגופו", מסמיך לכך את דברי אחד הפוסקים שהבעל חייב לדאוג לבגדיה של אשתו שיהיו נאים יותר מבגדיו (מהרש"א יבמות ס"ב).

חברון, נחום גוטמן.

שנה ראשונה

ספק מעניין עולה אגב הדיון במצוות התורה בספר דברים (כ"ד) „כי יקח איש אשה חדשה, לא יצא בצבא... יהיה לביתו שנה אחת, ושימח את אשתו אשר לקח". הרמב"ם בהלכות מלכים קובע שאיסור זה אינו רק בהליכה אלא גם בכל מיני התפקידים אחרים שלרים בחובות הציבור והכרוכים ביציאה מן הבית (אין מספק מים ומזון, מתקן דרך ולא שומר בחומה וכו').

כאן עולה לדיון השאלה האם להתן לעזוב את הבית לצורך מסחר. שאלה זו נידונה גם במקרה ש... מסכימה שהבעל יצא למסחר ויפגע המדינה לזמן ממושך. יש אומרים הסכמה זו אינה הסכמה, משום ש... הושפעת מלגרום לבעלה צער... לו עילה לכעוס עליה, ולכן גם אם היא בסכימה, בליבה — אין היא ... לו. אך יש מפרשים האוסרים... האיסור לעזוב את הבית הוא גם כפיה לצורך הרבים, „אבל לצורך ... לכה לא יצא להרווחה, לשמח את ... כי אם אין להם מה לאכול „אין לך גדול מזה"? וכך הוא פוסק גם לו

*

רבות הלכות בנושאים מגוונים ... לות בספרו הגדול „שדי חמד", ... נשקפת בקיאותו המדהימה בספרות רבית הענפה. המחבר נמנה עם ... שהצליחו לגשר בין תורת חכמי ... המערב. בעשותו שימוש רב במדו... ובספרים שהכילו ספרייתו העשירה ... רונו המיוחד.

למרות שספרו, הערוך בצורה א... לופדית, מבוסס בעיקרו על כללים, ... את הדעות המחברים האחרים, ... היטב ידו המכוונת ושיקול דעתו ... בכל נושא ונושא שבו הוא דן.

הוא חי שלשים ושלש שנים ב־עיר קטנה אשר בחצי האי קרים, אך לבו לא עזב מעולם את ירושלים — עיר מולדתו. כיהן שם כרב בקהילת הקרימצאקים (יהודים מקומיים) אך גם הקהילה האשכנזית סרה בהכנעה למשמעתו של הרב הספרדי. הוא קומם הריסותיה הרוחניות של הקהילה, הע־ניק לה תוכן תרבותי יהודי, פעל בה גדולות ונצורות — ועם זאת, ציפה בכליון עינים ליום שבו יעזבנה וישוב לארץ־ישראל. הוא פחד, פחד מאד, שמא יקדימו המוות בנכר בטרם יחזור ארצה. על כן, נשא עמו שקית עפר מארץ־ישראל. אותה ציוה להטיל לקברו בטרם יכסוהו בעפר חוץ־לארץ.

הוא הסתפק במועט מתוך עקרון. כשבא לכהן בקהילה הנכרית, קבע לעצמו את משכורתו — בהתאם לאפ־שרויות הקהילה. משכורת דלה של 40 רובל לחודש. לא אבה לקבל תוספת כלשהי. אולם, כאשר עמד להשיא את שלוש בנותיו, ביקש העלאה צנועה למשכורתו, בגלל הוצאות הנישואין המרובות. לאחר עשר שנים, עם נישואי בתו השלישית, הודיע לוועד הקהילה, שמעתה והלאה, ישלמו לו שוב את המשכורת המקורית. כבר לא מגיע לו יותר. ושום השתדלויות והפצרות לא הועילו.

הוא התמיד בלימוד התורה. עסק בה ללא גוזמא, יומם וליל. כל ימי חייו, ישן ארבע שעות בלילה ושעה ביום, ובשאר הזמן שקד על לימודיו. זכרונו היה פנומנאלי, ובקיאותו נדירה. מוחו אצר בקרבו את שני התלמודים, ומפרשיהם הראשונים והאחרונים, את ספרות הפוסקים ונושאי כליהם, התעניין בכל ולמד הכל, ושלט בתחומי ההלכה, האגדה, הדרוש והפיוט. מצוי היה גם אצל כל ספרות בני דורו, ספרי הרב־נים האשכנזים והספרדים, וספריהם: איכלסה חיבורים שנדפסו ברוסיה ובגרמניה, בסוריה ובמרוקו, בהונגריה ובעיראק. את הכל קרא ועל הכל הגיב, והם היו הבסיס הרחב לספריו המקיפים, בניוחד לעבודתו המונומנ־טלית בת הי"ח כרכים „שדי חמד", אשר אחד מרבני וילנא כתב עליה: „אילו לא ראיתי אותו (את המחבר) חי, אזי חשבתי שהוא אחד הראשונים".

הוא „היה בעל קומה ובוכה" — כעדות אחד מסופרי התקופה (י. בור־לא) — „עם זאת יפה תואר, עיניו כחולות, זכות, שחוט ילדות נשקף מתוכן. „...כי שבא בקרבתו ועמד פתוח או יותר במחיצתו הרגיש ונוכח: לפניו תופעה מוסרית פעולה בהכלית, גלומה בדמות אנוש והיא נדירה ויקרה המצד־את בדורות רבים... והאגן... היה עגו פוה. הוא הופיע לעינינו כאחד קדמוני, כדוגמא למופת של אחד ה„ראשונים".

הוא אמנם היה ענו כה. בהקדמה לספרו, המכיל בקרבו דיונים הלכתיים בנושאים לרוב ומוזכרים בו אלפי ספ־רים סובב המחבר שספרו היא ליקוט מאיזה ספרים...

הוא הקדים ובא ראשון למסיבת קבלת פנים שערכו לו רבני ירושלים — כאשר שב לארץ, כי רצה למנוע את הקהל מלקום לכבודו.

כשהגיעו לאזניו הלחישות שהוא מוצע לתפקיד „הראשון לציון" (רב ראשי ספרדי), ברח מירושלים — חברו־נה, שהיתה אז קהילה קטנה ומספר יהודיה מועט, ושם נאות להתמנות לתפקיד „חכם באשי".

בכל יום ששי יצא בעצמו לשוק לקנות בעצמו דבר מה לכבוד השבת. בעולם לא נתן לאיש לשאת את החבי־לה לביתו.

הוא עזב את קהילתו בקרים, כי געגועי ארץ־ישראל אכלו את לבו. לא הועילו תחנוני אנשי הקהילה, אותם אהב ואתם קשור היה בקשרי רעות רבים. שכן „אין דבר העומד בפני ארץ ישראל". בשנת 1889 עזב את הגולה. ו„אנשים למאות ולאלפים" — העיד אחד הנוכחים — באו אל החוף ועמדו על רגליהם עד אשר נעלמה הספינה על פני הים השחור".

הוא היה רגיש לכבודו של הזולת בגדול וכקטן. הוא חש בכאבו של כל איש והשתדל להיטיב בכל יכולתו.

השוב בחברון: אלמנה עניה, באה להזמינו לאירוסי בתה. שאל אותה הרב: „האיפה תערכי את סעודת האי־רוסין?" ענתה: „בדירתי". שוב שאל אותה: „כלום יש מקום בביתך לכל תושבי העיר?" „וכי כולם יבואו לשמחה של אלמנה עלובה ונשכחת לשמוח בשמחתה?" — היבבה בבכי שחוק מרירה.

„אין לדעתי" — עמד הוא על דעתו — „אולי יבואו ולא יהיה מקום. על כן אני מציע שתערכי את האירוסין בביתי".

טרם קלטה האלמנה את משמעות ההצעה, כבר טיכם עם אשתו הרבנית את כל הדרוש למסיבה ואמר לה לאלמנה הנדהמה:

— „אם כי האירוסים כמוסכם יער־כו בביתנו, את לכי הזמיני בשמי כל הקהל, ואל תדאגי להכנת הס... אנו נכין הכל.

ואכן, כל תושבי העיר נענו לה רבם הנערץ לשמחת האלמנה.

הוא היה נכבד ונערץ גם על ה... בקרבם הוא חי, אם ברוסיה ו... הטטרים, אם בחברון בין הע... הטטרים הירבו לבוא לביתו ול... לפניהם את צרותיהם. הוא ק... במאור פנים, והפיג את דאגות כאשר פקדו מגפות את צאן הח... פנו אליו שיעתיר עבורם תפלה.

למרות גזירת הגירוש שאיימה כל הזרים ברוסיה הצארית, ישב בשלוות במקומו, מבין ראשי הם... יצאו אלו שלחמו עבור זכות ... בשבילו. דוגמה היתה משותרת ... רון, ברחוב השוק הערבי כל ... שעבר, והלחישה עברה מאוזן ... „הנה חכם היהודים הולך".

פעם דחף אותו ערבי חברוני ו... הפילו ארצה. הוא לא נתן למ... להכות את הדוחף. „לבטח" — להם — „היה זה בלי כוונה. ... לו שאני אפילו לא שומר לו ... בלבבי".

הערבי נדהם לשמע הדברים ה... כרע על ברכיו... ונשק את אדרתו.

הוא חלה את חוליו אשר סה... ורעש אחז את העולם היהודי. ... זו ידיעה שהכל תפכו בה. עתוני ... לים פרסמו ביולטין רפואי קבוע ... התפתחות המחלה, עליותיה וירידו... עד מותו, שהשרה אבל כבד והו... חלל ריק...

הוא רבי חיים חזקיה מדיני, ... ירושלים (תקצ"ב), „החח"ס באשי" חברון, שמנוחתו עדן (תרס"ה) ב... האבות.

אשר נשיא יחטא

בראש ספר ויקרא מפרטת התורה את ה־קרבנות למיניהם, אשר כל חוטא בשגגה חייב להביא, כחלק מכפרת עוונו. סוג הקרבנות ודרך ההקרבה שונה לעתים, בהתאם למעמדו של החוטא ולטיבו של החטא.

הפתיחה של פרשיות אלו היא כמקובל ב־מקרא: „אם הכהן המשיח יחטא...", „ואם נפש אחת תחטא...", ואם כל עדת ישראל ישגו...". אולם פרשה אחת בתוך כל הפסוקים הללו פותחת בצורה שונה מן המקובל.

הפרשה העוסקת בנשיא ובחטאו. פרשה זו פותחת במלים „אשר נשיא יחטא, ועשה אחת בכל מצות ה'... אשר לא תעשינה, בשגגה... והביא את קרבנו... (ויקרא ד').

שינוי מילולי זה בנוסח הפתיחה אומר דר־שני. שנוי זה הניע את אחד מגדולי התנאים להביע את ההסבר הבא: אשר נשיא יחטא, אמר רבי יוחנן בן זכאי: אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו. אם נשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, צריך לומר מהו על זדונו? אם נשיא שלו מביא חטאת, צריך לומר מהו הדיוט? (הוריות י').

רש"י מפרש מימרא זאת בטעמנו: „אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל־וחומר שמתחרט על זדונותיו... אם הגדול שאין לבו נסוך, מרגיש ומביא קרבן על שגגתו, כל־שכן ההדיוטות מרגישין, ש־ליבם כפוף. (שם, ועל התורה)

בדברי רש"י חשים אנו בכמיהה לתקופה יפה, שבה יתהלכו נשיאים הגונים, שגם במעמדם הרם שאינו כפוף לאיש, יחושו ויתנו לב על התנהגותם האישית. וכמובן, שהאזרחים מן השורה ינהגו גם הם בהתאם.

מפתיעים ביותר הם דברי המלבי"ם, שבהם משכילים לא רק הערכה לדור הגון כזה, אלא שאיפה מפורשת, שכך אמנם יתרחש, שהנשיא יחטא, כדי שישמש דוגמא לחינוך עמו בהתנ־הגותו ההולמת לאחר החטא.

בפרושו לתורה מצביע המלבי"ם על כך, שלמילה „אשר" שנבחרה במקרה זה, כתחליף למילה „אם" — יש משמעות נסתרת. בחירת המילה אשר מצביעה על נטיית לבו של מציג הבריות, הרוצה שצד מסויים יתקיים. לדוגמא: „ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'... והקללה אם לא תשמעו... (דברים י"א)

(כלומר כאשר מוצגת ברירה מסויימת במילה „אשר" משתמע מכך שמציג הברירה מעדיף ונוטה לצד זה של הברירה. הוא מבאר גם את הסיבה: מאחר ששורש המילה „אשר" קרוב למונחים „אושר" ו„ישר" הבאים כברכה אחד).

מכאן שאימרתו של רבי יוחנן בן זכאי, יש בה שאיפה וכמיהה, שאמנם יתרחש מעשה כזה, שהנשיא יחטא ויתן לבו להתחרט על חטאו ולהביא קרבן. „אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו".

*

חטאו של הנשיא המורם מעם ותרופתו הכנה, בגלוי וללא התחמקויות, יכולים לשמש מופת לעם כולו. לקבוע אמות מידה ומוסר שיכנו בבת אחת את פרצופו של העם. עיבור־אותו לחשבון נפש.

הדור שנשיאו „אינו חוטא לעולם", ולעולם אין לו על מה להתחרט, אינו הדור המאושר. מאושר הוא הדור המאושרת התקופה, ומכבירה אישים שיש להם העוז לקום ולומר בהכנעה מהולה, אכנם „חטאתי", והנני מביא קרבן כאות לרצוני הכן לשוב מחטאי.

אישים כאלו הם שיביאו למפנה ולמהפכה בערכי ובהתנהגותו של דור שלם.

ועל כן אשר נשיא יחטא.

בס"ד

גליון ל

יו"ל מדי שבועיים ע"י האגודה להסברת ערכי היהדות ירושלים, ת.ד. 156

*

העורך: שמואל חסידה

*

נא לשמור על קדושת הדף ולא להשתמש בו לצרכי אריזה וכו'

מעריב ספרות אמנות ביקורת

הנקודה ימית

מאת

יורם בן־מאיר

לשמשון ולמיעון. לזכרם.

אין זהו בבחינת מוזיקה. כאלו שיש להם חושים ל־ לתרגם מוזיקה למי שלבו אשר להעביר שמץ אל שפת מים. וגו דומה לחלילים בודד… זה לא. כי שאיננו מוזיקלי… בהברותיהם יהפכו ליבו… הוי פניה: דגאית סרום. …בזיונות. רקפת יוונית. ים. בתי־אבן, ריח זעתר. סל־ …יוכל לקרוא משפת הי־ …הנציפה. פיתוח הסכיצה, קליה אל ארץ־ישראל הם מן …יעים בחינוך. ואומר מיד: …כי מי שניחן בכשרון …טוב, אורח טוב, וכיוצא …שובים כשלעצמם. אך אני המוזיקה של אי"י. וזו עניין שבעצם מבוא, היא קיימת

*

ארץ בחינוך הדור באות לידי …שראלים בעלי־עצמה: מסעות …יהודים אל מראות וחוקים …ולהבות רבה אל מימצאים …רכיאולוגיה, הרצון לחקור את הארץ ולבוא בסודה, הצותא …ה, ההתכנסות בבית־ספר שדה …הטבע בחינת כפיה למגע …עם הנוף. נראה כי באלו …ים קצאים שבאדם מזדכותו. …תיקה — ההתגברות אל הניג־ …זוהא דאיניש הא איניש דיהו …האדם. תנועה פנימית שבאדם …לנשום, להתמזג כמו היליופי־ …טות. נצא השדה נלינה בכפ־

רים. נסכימה לכרבים נראה אם פרחה הג־ גפן. ארוטיקה־הורבנית אל האדמה הצבוית, גבשותיה ובערותיה. המסרנית הולכת באדם לראות ולראות גלוי עיניים את הדברים. דבר עצים ולחיכה אבנים. שיחה לבנים עם ארץ. *ההוכות עם כוכבים.* דבר לא ידעהו אנשים — כבכירתה של ציוות כנע־ ניה עתיקה. יש כאן הסתכלות אל אותם עצמים אשר הם להיכורים של הנבואה. זהו אותו תומר עצמו כבנו קורץ התני־ יפה את כהרצה. כאור כים הרים. באיל תערוג על אפיקי מים. הצבעים כקבלים חיות ובאים ביחקה אל האיש ההולך בארץ. הבעשים אכבר כי זו היתה בעלותו של כהה ששבע אלוהיו מן הסנה. הסנה בתפס כקוץ עלוב. והו הקשר הזה, המתחדש הבינ־ אשר נוצר בדור הזה עם מראה הארץ. לרבים. כן הדור שבארץ היו אלו לצבת, לטהול, לאיחשה, הבונים כגבישים שבינה לבשטם, את זכרונות ילדותם הפעורים.

יהודים שבדור הספינה את אהבתם ל־ ארץ־ישראל, ואת חוויה הארץ שנודעה ל־ הם, אל סביבתם. כמקום ישיב ושנים יהודי אשר הגיע למדרגה בנסא־הוית העלה צוצו רבים מן העדה. הניכו־הארץ נגעו בסודי האהבה שהיתה אגודה בעצבותיהם של הי־ מתכנים. הניצוצות ההבונים בצעידים ראו עצו־בעצם אור גדול. אבל מכחן בזה אל ההולכים ויוצרים החיים עצמו, ושאלו שאינם עוד, אבל רוחם צרורה בחיי תלמידיהם. מחנכים כיהושע מרגולין. כברכי מבתהם

עזה, כאליפור שכאלי ומכתם הזהבי יכה־ להיים ארוכים. איש בצורה אלון המעלה את צניחה של אי"י בפני ציבורים רבים כל השיט. אדם כיוסף פלדמן המעורר את המדבר בתוך ליבם של הציבים הרבות. אל אלו ושכמותם, יש לצרף את שדה נופה של ארץ־ישראל, שמדי בסודותיה של הי־ ארץ כה. יהר וכאמר ראב, וכפיניני הי־ בכחול והלילהבולת — נחום גוטמן ושיה קסטל. האי־אתה יכול להפריד בין אלי לי אלה. אלו ואלו אוכלים את יצירת־הארץ, המבטה־התיגובי הזה קשור אל יהודים ע־ בנם, אל מהנכים. באהבתם הגדולה, שהיא להב שלהבת־ה רבה, יעורו בקרב הל־ בדים את גדרי חוקות התנועה, מהוכם אל בידהם. שם ארגון אל מיסוד או הבי־ לבה המדינה — ואלו יש בהם השימה ויכולן ברכה לאלהר — לא יבוא בבקיעו של הסתב, ולא ירכו בצנו.

*

הרוב אל גופים וצבעים של ארץ־ישראל …הענין הרב, הרציני בידיעת־הארץ. …הבגע עצמו הופך להוויה, או להר־ בנה המעלה את האדם מעל לרגילותו, זהו …כאין בלנו. העבודה של האדביליה בסוחיקה, להיה, בבני בראשית שהארץ כלהזה בהם, היא מעבר שאין לבעלה בבנו. פעמ־ בפעם אני שואל את עצמי אם אין די בעצם השיחה, ההתקשרות של הענין הל־ הלב. אל בנכחה הרשמית והלוקי־ולה …של הארץ, שהלא ההתקשרות …זכוה אליה ולו אף בבעצה. הוא באור של הענין כי אנו עוסקים אל סלב. …כי זו היתה כתגהם הבגבוה של הכל־ …באיבים כי כל הדר בארץ־ישראל דומה כבי ביום לו אלוה. רצו הומר עבב ההוים על פני הארץ הזאת, הבגע עם כל …היא בשלעצמו רציני ומבלא את הנפש. אעפ"כ ככל שאני מעמיק בדברים ובוחן את מבצו של הנוער אך כל ארץ־ ישראל, כמהוה לי כי יש להביט ההוה אל בעבר לעצמם, אך בעבר להם ולהוריד והענין שבהם, לבחון את הבגיע הסכור מן העין הבוזה איתנו אל הארץ. שהלא מה שעיכה ביתכה התחברבנו אל הארץ אינו דייקא הבדה־מראותיה ושגוניה. לא עליה אלפי מיני פרחי הבר המשתבצים בגזרה ארץ לגעיה זו, הכי־יגבים הבל־ עולם מגונדים ויוצבים. ולא אוהב בבהים

אנדמיים שנידלב אי"י לבדה. או העבודה כי על פני כרחק קצר־ביתם, עשרה קילו־ מטרים המפרידים בין הים לבקעה, אתה פוסע בעלת־יגלואל של צופים. לא אלו, אף לא סיבבים נפלאים אחרים שאנו נותנים בטבע ובארץ, קובעים את זיקתנו אליה. שהרי לבעצה אין הבדל שבגבהות בין ארץ לארץ. היטיב לראות אל הדברים ר' בזמן ברסלב, מאבות אהביה ויהדיה של הארץ, שאמר כי בדמות ובתמונה אין חילוק כלל בין ארץ־ישראל ובין שאר ארצות. אעפ"כ היא קדושה בתכלית הקדושה. אשרי מי שזכה להלך בה ד' אמות.

אנחנו כקיבים בכל־לב את הסייפא של הדברים וקבים ומהלכים בארץ. אבל גו־ …כי יש להבהוד עם הראשית — ולר־ אות, או להרע, מה אנדר בתיבה ,,קדושה". הודעתנו אל הסכון בזה צריכה להפוך כאן דעתה למוקד התיגך של ארץ־ישראל. לכ־ אורה יש הכל: ואדי קלט ודוד־הירדן. ארכובות המדש בנחל אדמוניות וביתה־הכב־ סה בהורבת סוסיא — אבל רק ,,הנקודה הפנימית" הזיה, היים שבינינו, אשר קצרו

ניהם אל ,,ארץ־ישראל של בטח", נראה כי הנקודה הפנימית קיימת בהם במהה. הענבים לענין אי"י בההה צריכים לרכוז לשאיפם להדים על בביאתה של ,,נקודה" זו, בדרכם שלהם. שהרי צריכה להעשות עבודה־פנימית רבה כדי לכוון יחדיו את הרוני ארץ־ישראל שבכל הדורות, ואת הדור הנו ההרבים עליה בעבב היום הזה, את זקני־

שבדורות קודמים היטבים בצדורם לראשותם בנעליהם לרגליהם לכל יהמיצו שעתם להר־ גאל אליה, השירים והתהלים והגבורות ו־ המיצטיות וסעמי ההיים הארותת החיים ש־ עלו בן הארץ, *את העצמה שפעלה על* דורות רבים, צמחה לו לעם־רב מפוזר ב־ אומות לעשותו אחד קשור הישב אל ,,הנקו־ דה הפנימית", שבאי"י. אפשר נתחייב כי חדש לראות עצמנו אברהם אבינו, וכאילו אנו יוצאים ממצרים, אולי כן המיצרים של עצמנו, אל ארץ־ישראל. ואנו עם הזו־ תים (מגדלי־הזיתים), ההורשים והזורעים והאורים את התאנים עם בקר, ועם כלל העם שבשהות ובברכים בזמן בית־שני. ועד כהנה וכהנה.

אך אפשר גם — אולי מוטב — לאבד לפתע את כל המדרגות וההרהורים ולצמוד יהודי פשוט, הכסובב את כבסו אל מראוה שבבלוא־הארץ, שהיא פשוט, כך בפשטות, ארצו. אף אני כשבאתי לפני שבע שנים אל חבלים פתוחים, הריי־יהודה ומדבר־ בניכין ואפרים והבשן והלואם, דומה היה לי כי תמיד הייתי כאן. הנופים היו איתי. אדם שנולד בהם. כאן, וכי היה אך ניתוק שבזמן ביני לבינם. אם כחמת לגיזונות של המסאים שההדיבו את ירושלים, ואם מהבה לגיזונות ערבים שנאחזו בכרכים האלה.

(סוף בעמוד 24)

הרישומים: ענת צ'ריקובר

דב חומסקי /

שני שירים

עיניך הרואות

פנים לכאן ולכאן
בפנים ובחוץ.
המשתלחים בך כחניתות.

בנה ביתך
ויקרע בו חלונים הרבה
לכל נופיך השכוחים.
אבל צדין הרותים
על־כל לחות הבריה.

עיניך הרואות בפנים.
עיניך הרואות בחוץ —
שמחה לא נחוצה
ועצב מיתר.

הבודה

הבודה מעצמו והנמלט מאלהיו
יקים בא פעמיו דוקא
לטבורה של הספינה.
לכול עיניו של קברניט —
לבל יבחין בו בפתאם.
לבל יחשד.
לבל יחסם דרכו.

למי ישא בירכתים הקנין.
לבי יוצק כמעמקיו?

הירכתים נועד לאמיצים
ולבוטחים תמיד.

בירכתים יסגירהו קול לבו
אשר יבקע מתוך הדוכיה.

היתה א אנט? למסכת קאפקא

מאת

ק. שבתאי

הדברים הבאים להלן לפסוק …פראנץ קאפקא. כל עיקרם …על הנפש האנושית, אליה — ובקשרים אמיצים ביותר — האחרונה: דורא דיאמאנט. אך הבנתנו בקאפקא וביחסו לאשה …מעט להקדים דברים אחדים …יצירתו.

א, כידוע, בין הסופרים, שקשה …הבנה שלהם. יש מן המבק־ כתיבתו באספקלריית היל שלו …ניגשים ליצירתו באומלו של …וקן ורואים בספריו בבואה של …עם אביו. ושוב אחרים בבק־ את ספריו. את הניכור של …סביבה שלהם כחד לניכורו של …סביבה שלו; ויש הרואים ב־ לבטי האדם בן־דורו בחיי — ביחסו לדת. אולם, דברי …פקא מתגלה בספריו כפסימיסטן …אשי האכסיסטנציאליזם היהודי־ …רגלים לדבר. גיבוריו של …ים בתוך קיום אפל בתוך סדרי …חברה שמהם אין כל מוצא …צרך לדעתו של הפרט. אף־על־ …לוכר כל הראיה השחורה, היאוש …אינם אלא קליפתו של קאפקא. …כחות רבות־בקל. כי בעמקי

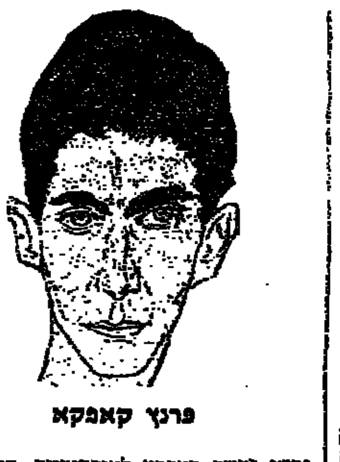

פרנץ קאפקא

נפשו נמשך קאפקא לאופטימיות. היה שוחר שלימות, ונפשו יצאה להרמוניה של החיים, לחיים שיש בהם כוונה, אבה, פשטות. שתי ציפסות כדבריו ופרנסת יוסיו עם האשה שמילאה תפקיד מרכזי בערגה זינו בעינים כאלף עדים, כי כל שקאפקא הגיע לפולם בספריו אינו אלא ציור התדבוני שפה עצירו הפנימי נשאר התום בתוך תוכו.

ב,מכתב אל אבא' הוא אומר: ,,להתחתן, להקים בית, לקבל על עצמו את הילדים אשר יבואו, לקיימם בעולם זה חסר־הבטי־ חון, וגם לנהגם קמעא, הרי זה לפי תפי־ סתי — המאכסימום שניתן לו לאדם להגיע עדיו..." בצורה ההטכריסטית־פוקצנית כו־ סיה הוא אומר, כי העובדה כחפש זה הגליה בידי רבים איננו ראיה לסתור, שכן ראשית — לא הצליה חפץ זה בידי רבים וכניה: אלה שהדבר הצליח בידם, הצלי־ חתם לא בשלהם היתה. הם לא היו ,,פעי־ לים" בכך, שכן זה רק ,,קרה" להם. אולם נפשו שלו כלותה להיות אבי־משפחה בכל חום ליבו, בכוונה תחילה, ברצון שמרצת. כאן, בלי כל ספק, יש למצוא את מקור, או לכל־הפחות אחד בבקוריה, בגעגועי־ציון של פראנץ הצעיר ותחילה.

ביומנו של קאפקא בא הצד הנסתר ב־ נשמתו לידי גילוי כפו"ש עוד יותר. ב־1915 הוא רושם: ,,אין כאן אפילו בראדים, כי …היה לו הבנה כליאה כלפיו. לזכות בבך אדם בעל הבנה כזאת, באמר: באשה, פרושו — כבעבה בוטקת נגד כל תרוחות שבעולם. פרושי — שיהיה לו לאדם אלו־ הים".

קאפקא לא זכה אמנם להגיע לאושר על חיים כלאים, אליה כלתה נפשו. אך הכל כבעיע על בך, כי בשנותיו האחרונות זכה יכול הפתה להלק כאושר אישי. יחדו היתה אשה, שהיתה לה הבנה כלאה כל־ בבו. מאמכם ביחה. כידוע, אהב והעריך את יחדל הרגול והחולה יודע לספר, כי האשה הזאת גבבה לגבותיו האחרונות של קאפקא היא היהודיה בבית שלא זכה לה עד אז. היא הזיהודיה אלה, אודר זה, בתגלה עליה בדיבור של דורא דיאמאנט. מי היתה אשה זאת?

מאמכם ברוח יודע לספר רק, כי היא באה לגרמניה בבנים הראשונות שלאחר כלהבת העולם הראשונה בעיירה קטנה ב־ פולין. אינפורמציה זו איננה בסבה את יהדותה של דורא, כמו שאינה בוכה את יהודי של המקום מבנה באה לגרמניה. אין צריך לזכור כי אין היא מכבה את יהודה של האקלים התרבותי, באותה עיירה, את ההוד הנפשי, שבסביבה היתה קרויה דורא דימאנט ואשר לתוכה הכניסה את פראנץ קאפקא בלא־יודעים ובלא־כוונה. אכן, לא רק כאמכם ברוח. העיירה לא הוותה עיירה. היא היתה עיר. ושמה היה בנדין. בעבע הזמבורבא, בקרבת שלזיה העילית. בדינת ישראל כמופפה (אוי ואבוי לאותו כפש!) בווצאי בבדין, רבים כמה ידעו את דורא דימאנט. בבית רוזל גוטבאן, בת רבה של בנדין, ישכבר דב גראיבארס, היתה גם שכנה קרובה של בית אבי דורא דימאנט וגם חברה קרובה שלה, ואין צריך לומר כי שהיתה נתבבו באיתה צור: באו באותו אקלים תרבותי. מר מיכאל לסתר, לשעבר סגן יושב ראש ההסתדרות הציונית בעיר, גם הוא הכיר את דורא, את אהיה ואת בית־אביה. שני מכרי אלה ידעו לספר על העיר שלהם ועל דורא, ידידתם.

בנדין נהייתה בעלת סגולות. היא היתה עיר יהודית, שבעצמת כבחה ליהדותה: מספר יהודיה 85%—90% בכלל תושבי הי־ עיר. והיא היתה עיר חסידית, שקשה היה למצוא *דומה לה בחסידות.* שכן לא באלצה לחלק את השלטון על הבעלות עם הבה־ בוליים, הוגבה לודף וקראקוב, למשל. היא היתה עיר שילכה בה החסידות בסוריגת: גור. הסידות־גור היתה סינתזיה של החסי־ דות הקלאסית על דאגותיה לאדם הקטן, ליהודי הפכות, עם ההם ההפכבי של פרשיסכא והמהן הבינהליסטי של קוצק, אשר העניקו לה את הבגבה הרוחנית המיוחדה ליחדיד־סגולת בהיפעים אחר ,,האמת הי־ נסתרת". בית אביה של דורא היה בית הסידי־גורי מובהק, והכוב להבין מה היה האקלים התרבותי בבית זה, מכנו יצאה דורא, כדי שנבין מה הביאה עמה לגרמניה בבהינת ,,מוהר" לפראנץ קאפקא.

הירשל דיאמאנט, אף הירשל המאבינסאי, כפי שקראו לו בבנדין על שם העיר שממנה בא לבאן, או הרשל ,,ערכה הכתפות", כפי שקראו לו על שם אומנתו, לא זכה שביחו יהיה מפור אהר. כאשר הרחות החדשות התפרצו בעת להיי ישראל בבתר־אירופה, רוהות ההילוגיה, הציונות ההבועות הסוצ־ יאליסטיות, הרסו את תשתית החיים בבתים היהודיים, החסידיים המתנגדים גם יחד. בתי ישראל נעמו הלוקים על עצמם. ואף בביתה של הירשל דיאמאנט היה הלוק על עצמו. דורא העד אחד האדים המתחיל צר־ עדים בשעלים הצבים של ההדתיות. ילי־ דים אהרים נשארו נאבבים לאלהי־האבות. שתי הנבואות יהיה בידן להכחיש את הד אקלים התרבותי של בית הירשל ,,עושה הכתפות".

הירשל דיאמאנט הזה, המהלה היה בה כדי לפדור חששות כבדים. הבן הבכור, שהלך בדרכי אביו נשלח לגור אל הרבי, כדי להגיש לו ,,פתק", כמקובל אצל החסי־ דים — כדי שהצדיק יתפלל עליו שיקום מחליו. הנסיעה הוכנגה כך שהבן יגיע ביום ששי בבוקר לבקום מושבו של הרבי, ישהה שם במשך השבת, יחזור הביתה ברכבת העוזבת את הארשא (שהעיירה גור היתה סמוכה לה) לפני הצות הלילה במוצאי־ שבת ויגיע לבנדין ביום ראשון בבוקר. במשך הזמן שהבן שהה מחוץ לבית הלה הסבה רצינית במצבו של החולה. בתחנת הרכבת בבנדין, לפת בוא הרכבת, חיכו בני המשפחה לתתר, כדי לבשר לו את הבשורה על ההסבה שחלה. אולם הבן לא הראה סימנים כלשהם של תמיהה. הוא רק הפ־ ליט: ,,תב מצלים על דעתם, שיש בפיהם כה לספר לי". הוא ידע כבר שם, בגור, על ההסבה. בשעת קריאה־התורה, בתפילה־ מנחה־של־שבת, כיבדוהו בעליה לתורה. הד־ תה זאת שבת פרשת ,,משפטים", והקטע של הפרשה שקראו לעלייתו של הבן נסתיים במלים ,,ורפא ירפא". והנה שכבו האברכים החסידים שנמצאו בבית־התפילה על הד־ צדיק, כיצד זה חזר אחרי בעל־הקורא ואו־ מר את המלים ,,ורפא ירפא". הכל ידעו, כי אין דרכו של הרבי לחזור אחרי דברי בעל־הקורא, ומכיוון שכך, ברור היה להם כי כהנהג הצדיק: בקשה מן השמים שתי־ שלח רפואה שליכה להולה הירשל מ־ פאבינאנץ השוכב על ערש־דוי בבנדין. גדולה מכך. לאברכים היה ברור, כי הד־ רפואה אכנם כבר נשלחה מן השמים. הד־ של לא השתובם כלל, כאשר אחרי התפילה ניגשו אליו הברים ובירכוהו בברכה ,,כול טובי" על הרפואה השלכה שסבר נשלחה מן השמים. באותה מידה לא השתומכו יתד־ בית כשראו שאין הדיעה הטובה על ההחמה אביו מפתיעה אותו. והאקלים התרבותי הי־ משותף שלהם גילה להם את הסוד בלי ש־ היאמר אפילו מלה אחת.

*

הדוגמה השניה קשורה בפראנץ קאפקא, דורא, שהלכה על. קאריירה אמנותית על בימת התיאטרון, עזבה אמנם את הדרכים בהם בע אביה ואחיה הבכיר. אך נשארה קשורה אל הבית ואל ראשה. בימית כבר ההבבסה המודרניות באוהלי שלומי אמוני ישראל. דור אחד קודם־לכן היה אביה קוי־ רע ,,קריעה" ויושב שבעה עליה ועל אחיה, שעוזב ,,את דרכי אלוהי ישראל". אולם בדורה שלה כבר היה הכצב שונה. לא היה בית אשר אסון הכפירה לצירהיה, לא קנה לו בו שביתה חזקה. ההורים הבינו: גזירה היא, ואין נגדה כל עצה וכל הבונה. אסור לדחוף את הבאצאים יותר ויותר אל מחוץ לתחום. ויום אחד נפל דבר בבית ,,הירשל עושה הכתפות". הדבר נתפרסם בכל בנדין כולה, והוא נעשה שיחת הימים הללות וון בקרב החסידים והן בקרב הנוער.

נתקבל מכתב מחוץ לארץ, מגרמניה. כו־ אותו שמו פראנץ קאפקא, צעיר יהוד־ גרמני, יהמכתב כתוב גרמנית. אל הירשל דיאמאנט. במכתב כותב אותו פראנץ קאפקא אל אבי דורא: ,,נפשי חשקה בבתך דורא, ושנינו החלטנו לבוא בברית הנשואין". והנה עכשיו, כבקש המיועד להיהתן מאת אבי הכלה, שישאל בטובו להת את הסכבתו לנישואין אלה. אילו היה מכתב כזה מתקבל לפני דור אחד בבית יהודי כביתו של הד־ של דיאמאנט, לא היה מקבל־המכתב סורח אפילו לענות עליו. התגובה שלו היתה, בלי כל ספק: ,,אין לי בת..."! עכשיו, בראשית שנות העשרים לבאה העשרים. ענה הירשל לפראנץ, כמו שכל יהודי אחר כמוהו היה עונה במצב כזה: הנה אני עומד לנסוע להגים הבאים עלינו לטובה אל הרבי, לגור, וכאשר אהיה אצלו אדרש לדעתו באשר לשידוך שאתה מציע... כי המבנים היהודי, הסיד גור, מעיד יהודית־ חסידית בפולין, את הסופר האירופאי הגדול־ להוך האקלים התרבותי שלו, בו לא היה מקום להבטים מכרבים בבעיה רבה הרבבת להעסיק את היהודי המערבי: ,,מי אני?"

זמן רב היתה חליפת המכתבים בין פראנץ קאפקא להירשל דיאמאנט כסעירה את בנדין, את הדור הקדם, שלבו היה בלא גאה על תשובתו של הירשל, ואת הדור הצעיר, שכאב את עלבונם של פראנץ קאפקא ודורא דיאמאנט — שכפו עליהם גזירת צר־ לם ,,מפגרי".

כך הקיץ קץ קאפקאי על תוכנית הני־ שואין של פראנץ ודורא. נקודה־המוקד של גבורי קאפקא, שהם המפכים כל היהב דרך אל עצמם, אלא שדרכיהם נסגרות עלי־ הם ואינם זוכים להגיע לבקום אליו הם שואפים. אותה כדאגדיה עצמה ביוה הגור־ ליותם של גבוריו. בדרך, כאשר נדמה היה כי רק כפסע בינו לבין עצמו, כיעי־ נפל.

סיפור קצר

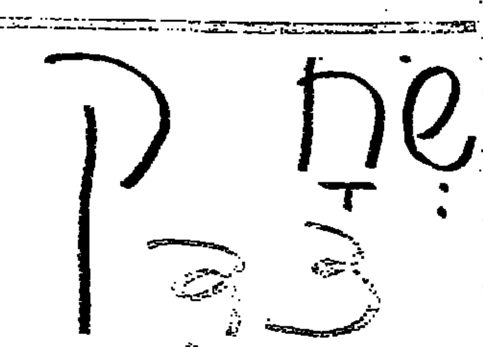

מאת

יפעת נבו

…בלל לא מתכוננת להתביש", אמרה עדה בקולה הצמיק. …קמה בהברה, והביטה בהיוך כמעט בלתי מורגש אל …רגע קודם לכן ,,איזו בושה!". היא ההבהבה בו …אבהה לקלוט את מבטו. הוא ישב בשורה התחתונית …המעמה, ואילו היא ישבה בברכה של הקורה הרא־ …כדי שהקפה בו כבטה, יכלה עדה, לראשונה, לסקור …הסקרנית. רגע הדומה המתמשך הפנה את עיני כולם …המכורבל בעצמו, שסירב להיענות לקרב־המבטים שלה. …גם לבית המשפט יש אלוהי צורך שאתביש?" שאלה, …היזך מקטים אל התובע. משנענתה בשתיקה, התישבה. …החזור על כסא הנאשמים, תיכר שאינו יודע כלל מדוע …זה. עדה אמרה לו שלא להודות באשמה, והוא, …בעה את אשר אמרה לו.

היתה זו הפעם הראשונה, לאחר שעות ארוכות, שעדה נתנה את כלשהו שהיא עומדת לציה, כפי שהבטיחה. היו אלה עבורו שעות קשות. התובע גולל סיפור ארוך, בברכו עמדה דמותה שלה. הרבה מהדברים שנאמרו, שמע אותם נחום לראשונה. אם כי נשא את עדה לאשה לפני שלוש שנים, ונדמה היה לו שהוא מכיר אותה היטב. היו גם דברים שכלל לא הבין, כמו את האשמה עצמה: היים על רוחיה של פרוצה.

כאשר סיפר התובע לבית המשפט, כי ,,כאן יש לנו עסק עם אשה בעלת נטיות שכבית. אשה יפה, אשר גייסה את כל מכמניה הנשיים כדי לשמן עם לגברים תמימים", פקח נחום זוג עיניים תמיהות באמת. הוא לא זכר שהיה ולו ,,תמים" אחד בין ידידיה של עדה, חוץ מזה, התקופה היחידה שהיה לו טוב באמת, היו השנים שחי איתה. היא ידעה תמיד מה צריך לעשות, מה צריך לומר, וכשעשה מה שאמרה לו, היה לו טוב. והוא תמיד עשה מה שאמרה לו.

,,בת תהו זו ניחונה באינטליגנציה גבוהה מאד, והיא בעלת תואר אקדמי בפילוסופיה ובמטמטיקה", אמר התובע בליגלוג כתרגש.

,,איזו בושה!" נשמעה זעקת המוסר מן השורה החמישית.

,,אני בכלל לא מתכוננת להתביש!" אמרה עדה, ותוך כדי ציד המבטים, תהל מוחה לחשב אימפולסיבית את המהלכים הבאים. היא ניצלה את השתיקה הבמקולכת, כדי לשקול בדעתה אם לעשות את הצעד המסוכן עליו השבה במשך השעתיים בהן גולל התובע את עלילותיה. קופכה אותה ההרגשה, שהקטיגור רצה לבנות לעצמו קריירה על סיפור היה של זונה אקדמאית, בעוד בעלה הוא העומד על כס הנאשמים.

,,הוית ובלי עזרתי אינך יכול להרשיע את נחום, ואתה כאד רוצה להצליח במשפט זה, ואותי הרי אינך יכול לחייב להעיד" אמרה עדה לתובע, כאשר היא שבה לאיטה רגל על רגל, וחורקת כל כיה בבהידות, בחדות, ,,לכן, אני מציעה לך מישהו הוגן: אני אצבע את עלי, באופן ובזמן בהם אבחר להביא את הדברים לפני בית המשפט. לך אשאיר את המלה האחרונה. אם תרצה לחקור, תרינו מבטיחה לך לענות — במלואה — על כל שאלה שתציג. היות ואני מהחייבת לומר את האמת, ורק את האמת, אני נותנת בידך הזדמנות לקבל המכר מרשיע נגד נחום, לכרות שזה הדבר האחרון שבו אני רוצה. האם בית המשפט מסכים לצורת …על ההתנהלות?"

,,אני מסכים!" קרא התובע בהתלהבות. ,,אינך פויו כדי ד־ שאלה עדה, בקובה ללכת לכיוון שולחן הסניגוריה שעמד צדיין בריקותו. ,,עלי להבהיר לך, ידידי המקטרג, שהסכמתך מוציאה אותך מההום הדיון המשפטי, ומפקיעה אותך מהגנתו של כתרי החוק. עם הסכמתך לתנאים אלה, אנחנו עוברים שנינו להחום המוסר. האם אתה מרגיש די חזק ובטל לשחק בפומבי מישתבדק שכזה?"

,,אם את מוכנה להשקף עצמך להקירה — אני מסכים" אמר התובע, וניסה לשוות להיוכו נימה ערמומית. עדה קמה מבקומה. והלה לצעוד לעבר שולחן הסניגוריה. הולכה קרן הוד על אבי־ לה, ועיני אנשי הספסלים נעצו בה כמשותקים. לפתע נעצרה. בטרם פנתה להתפוס מקומה ליד השולחן, נעצה מבטה לעבר כס המשפט. הבטא היה ריק.

,,רציתי לבקש גם את הסכמת בית המשפט להצלחה הגבור שלי" אמרה, ,,אבל כבוד השופט הבין, כנראה, שמבחקי מוסר הם התבודדות בה צד אחד תמיד מנצח, והצד האחר בהכרח יוצא כפסיד, לכן אין מקום לצד שלישי". היא פנתה להסתכל הוכן התישב השופט. בעבר־מזה של שולחן הסניגוריה נראו לה יושבי הספסלים כעיגולים גיאומטריים: לא גוף, לא גפיים, לא ברוקד ציניים, רק ראשים, כמעגלים מדויקים וריקים, בגדלים שונים. המעגלים לא התכו זה את זה, לא נגעו זה בזה. גם אז, באתי־ בריכיה, כשעמדה להציג בעיה או להרצות, תמיד נראו לה ראשי חבריה ללימודים, היושבים כולה, כמעגלים ריקים האוכל־ סים את הספסלים.

,,מעגלי האימה" נהגה לקרוא לכדורי־האדם השופטים את הלהם מבורום השישבום הבוגן של ספסלי הרצים. ,,הכדורים הללו אף פעם לא כשלמים את מחיר גורל הדין השרירותיים שלהם" היתה אומרת לעצמה בזעם. כדי לצאת בן המבוכה, היתה נוהגה להזכיר לעצמה את ההגדרה שנתנה פעם למושג ,,חור": ,,כלום ובסביב משהו". ההרגל עבד תמיד. גם עכשיו. והיא פרצה בצחוק.

— הכדור אצלך, אמרה לתובע, התקיף!
— אני דיברתי הרבה זמן. המיגרש שלך, התחילי.
— הלכת פעם לזונה?
— את הוקרת אותי?
— כן.
— אני כסרב לענות.
— אילו התשובה היתה ,,לא", היית עונה, לא כן?
— אינני יודע.
— תודה, קיבלתי תשובה מלאה. האם אתה כועס עלי באופן אישי?
— לא.
— אגב, אחרה היית מסרב להיות יריב שלי. האם אתה בטוח איתי, שאדם נבון יהיה מוכן להתמודד מרצונו החופשי רק עם יריב שאינו הוא מכבד?
— סליחה?
— התשוב על זה, כשתחליט, תתחיל לצפון. כעין־ספסית, את

(סוף בעמוד 41)

صكنا من الاصل

דאר אויר
מספרות העולם

מאת סינדבאד

★ מאלרו הצרפתי, מאראמזין הרוסי וטופלר ה־אמריקאי — דעות שונות על מצבו של האדם ★ מי זוכר את תיאודור דרייזר? ★ מי מפחד מ„הנשיא קיסינג'ר"? מציאות פרוזאית באורוגוואי ומציאות פיוטית בצרפת

אנדרה מאלרו בן ה־72 כבש את מקומו בכותל המזרח של ספרות צרפת כמו בזה של תרבות המערב בכלל. האיש שהיה, בגלגוליו השונים, אסתיט, משורר סוריא־ליסטי, מזרחן, מהפכן, מצדד בקומוניזם, שכיר־חרב, גיבור־מלחמה ולבסוף חסידו הנלהב של שארל דה גול, חיבר סידרה של רומאנים אפיים, שבעקבותיה באה סיד־רה נוספת של דברי־הגות על טבע האמנות, האדם והציוויליזאציה.

באלה הימים העניק מאלרו ראיון לשבו־עון האמריקני „ניוזוויק". אין זה מענייננו, במסגרת מדור זה, להיכנס להערכות הפו־ליטיות של מאלרו לגבי מצבן של צרפת ואירופה — הן אינן אופטימיות כל עיקר — אך באשר להיבט התרבותי כדאי להביא משהו מדעותיו של הסופר החשוב.

ובכן, מאלרו סבור, כי המדע שוב איננו אותו אל כל־יכול, שהיה בעיני האנושות בעבר. פגמיו ומיגבלותיו נגלו לעיני האדם, או במלים אחרות: המדע מסוגל לעשות הכל בשביל האדם מלבד לעצב אותו. תפקיד האנושות כרגע הוא למצוא דרך לעצב בני־אדם, והיא יודעת שהדבר נבצר מן המדע. זו הסיבה לכשבר הנוער והתקוממותו על האמצעים המדעיים של הדיטרמינאציה ה־אנושית. תרבות המכונה קרבה והולכת ל־קיצה. קיים מאבק בינינו לבין המכונות, ואין ספק, שהציוויליזאציה שראשיתה בימי נאפוליאון שרוייה במשבר עמוק.

כל המחזיק בהשקפה, שאנו מתנסים ברנסאנס תרבותי בינלאומי, אינו יודע מה שפיו אומר. כל עוד לא ייחרץ המשבר האנושי — לא ייתכן רנסאנס תרבותי. שתי המדינות היחידות שבהן אפשרי רנסאנס מכוונים הן רוסיה וסין, מפני שבהן מקובל רעיון קבוע בדבר המהות הרצויה של ה־אדם. אפשר שהסיפוס האנושי המופתי, המקובל ברוסיה, הוא רק פרי־הדמיון, אבל הוא חולש על המחשבה הסובייטית, והוא הדין בסין. המערב לא סיפק את הצורך הזה בדמות־אדם אידיאלית, אף כי זו, לדעת מאלרו, הבעייה החשובה ביותר הניצבת בפנינו.

אגב, בהזדמנות הראיון מגלה „ניוזוויק", כי דה גול המליץ פעם, שאם יורצה הוא ופומפידו, „יבחר העם הצרפתי באנדרה מאלרו לנשיאו". על־פי התפיסה הגוליסטית היתה בחירה זו טבעית, שכן הגנראל דה גול החזיק כל ימיו בדעה, שהמדינאות איננה רק פתרון הבעיות השוטפות היומ־יומיות, אלא העין הקפדני בהיבט־פעולה ארוכי־טווח הכלולה להחזור במבט אל נבכי העתיד.

★

באחד הגליונות האחרונים של כתב־העת האמריקני „ניו־יורק רוויו אוף בוקס" נת־פרסמת הצהרה של ולאדימיר מאראמזין מלנינגראד, המזעיק את מצפונם של אנשי־הרוח במערב בקשר עם מעצרו של הסופר וההיסטוריון הלנינגראדי מיכאל חפץ.

מאראמזין מגלה, כי חפץ נאסר באשמת עריכת מהדורה „מחתרתית" בת חמישה כרכים של יצירות המשורר יוסיף ברודסקי (ש־הורשה בשעתו לצאת את גבולות ברית־המועצות ונחשב לאחד הפייטנים הרוסיים החשובים ביותר של הזמן החדש) וכתיבת מסה על שיריו. מאראמזין טוען, כי החוק־רים יודעים היטב שחפץ לא השתתף בילקוט שירי ברודסקי, וכי הוא, מאראמזין, הקדיש שלוש שנים לאיסופם כדי להציל יצירה גדולה זו בשביל התרבות הרוסית. הוא, מאראמזין, אף שלח את כתבי־היד — ש־ברודסקי היה מוחלק בנדיבות־לבו — לחו"ל על־מנת להצילם.

בהצהרתו קובע מאראמזין, כי כל כתבי־היד שלו עצמו הוחרמו בחיפוש שנערך אצלו ב־1 באפריל השנה, אבל הוא אסף את ההעתקים, שנשמרו בידי אנשים אחרים, והעבירם לחו"ל (הוא כותב סיפורים). ל־מיכאל חפץ יש שתי בנות, האחת בת שבע והשנייה בת חמש, שהן והאם נותרו עתה בלא סעד כלכלי כלשהו. חפץ פירסם עד מאסרו שני ספרים — מחקר היסטורי ודר־מאן על חברי האיגוד המהפכני „רצון העם" שפעל במחצית השנייה של המאה הי"ט — וכן נזקפים פירסומים רבים לזכותו.

חפץ הוא, כמובן, יהודי. ברודסקי אף הוא יהודי. מאראמזין הוא בן לאב יהודי, פועל שהתנדב לצבא האדום ונהרג בחזית ליד לנינגראד ב־1942, ואילו סבו היה כומר כפרי שסבר אמונים לרוזו ומת במאסר ב־1931.

★

קבוצה של סופרים ואנשי־רוח בארה"ב יצאה חוצץ נגד... הילודה. לדעתם, כשם שביטא אותה אלווין טופלר, מחבר „הלם העתיד" (שראה אור גם בתרגום עברי), „הולדת ילד שוב איננה עניין אישי לגמרי אלא נודעות לה תוצאות חברתיות, פוליטיות ואקולוגיות".

„כל מה שאנו מבקשים לעשות", הוסיף קוהלנר אמרו, „הוא לפקח את עיני ה־בריות שקיימת ברירה בידם".

הסופרים, שעמם נמנים גם איזק אסימוב, דן וייקפילד הממאני גולד, קיימו עצרת בסנטראל פארק שבניו־יורק לכבוד „יום הלא־הורים" והכתירו בתואר „לא־הורים של השנה" שלושה מחבריהם — סטפאני מילס ודן וייקפילד.

★

היה זמן שכתביו של תיאודור דרייזר היו משוש־בשם של המו"לים שהשקיעו מאמצים רבים בחיפוש אחריהם. הופעתו של ספר חדש בפרי־עטו היתה בגדר „מאו־רע" ספרותי. עכשיו, כמעט שלושים שנה אחרי מותו, קוראים רק מעטים את יצי־רות דרייזר והופעת ספר חדש הנושא את שמו איננה מעוררת עניין. בימים אלה אכן הופיע ספר חדש מאת תיאודור דרייזר ושמו „רשימות על החיים" — וכסתבר, כי יש בו עניין רק לגבי הלמדים־חכמים ה־חוקרים את מורשתו של אותו סופר אמרי־קני. דרייזר החל לעבוד על ספרו זה עוד בשנת 1920, אך רק עם הצלחת „טראגדיה אמריקנית" שלו ב־1927 זכה בבטחון כספי מספיק כדי לחקור באופן שיטתי את התנ־הגות האנושית ואת התיאוריות האחרונות של הפיסיולוגים והפסיכולוגים. כאשר הלך לעולמו ב־1945, כבר הספיק דרייזר למלא אלפי עמודים ברשימותיו, שהוא קיווה להפ־יק מתוכן את תורת־דעתו הסופית המתמ־לסת על החיים ועל משמעות קיומו של האדם. מתוך המוני רשימות אלו צירפה מארשאל מאואד את „רשימות על החיים", אלא שהבעייה שמעורר הספר היחיד פשוטה למדי: דרייזר לא היה הוגה־דעות, אף לא פילוסוף. דבריו יש בהם עניין רק משום שנכתבו בידי מחבר „האחות קרי" ו„טרגדי־יה אמריקנית". הנאבק, לפעמים באופן גר־אש, על מציאות משמעות לחייו. אבל בהשי־קפת־העולם של דרייזר יש עניין סגולי מו־עט בהחלט.

מן הרומאנים שלו ברור, כי דרייזר היה דיטרמיניסט שהאמין, כי העולם הוא מכו־נה ואילו האדם אינו אלא חלק מתוך אותה מכונה. החיים, כשם שהוא אומר לנו בפרק המכונה „מנגנון הקרוי חיים", אינם מבשות אלא חזיון מיכאני, וכך הלאה וכך הלאה, 350 עמודים מלאים וגדושים.

תיאודור דרייזר

אנדרה מאלרו

אלוין טופלר

בקיצור, „רשימות על החיים" הן נאי־ביות, משעממות, סרבניות — ומה להן ולאותו דרייזר, אשר הפליג הרחק אל מעבר להשקפותיו, הסופר שהרעיש את כיתרסי אמריקה המסורה ב־1900, ברומאן „האחות קרי", הנאטוראליסטן שגבה על גדולה של ג'ני גרהארדט, יוצר קלייד גריפיתס ו„טרא־גדיה אמריקנית", הסופר שרצה להצטרף ל־מפלגה הקומוניסטית בעצם השעה שיצר את סולת בארנס, גיבורו הקוויקרי הגדול, ביצירתו „המעוז"?

א־פרופו ארה"ב. בימים אלה נפטרה ב־פלורידה הסופרת אליזאבט דייויס בת ה־64, שיצא לה שם על הרומאן „המין הרא־שון" שסייע הרבה להתגברות התנועה ל־שחרור האשה. כבת־בריתה של תנועת דייויס היתה בכי רע באחרונה והבשורה הודיעה, כי סיבת המוות היא יריית אקדח שנורתה בידי המנוחה.

הרומאן שיצא לאור ב־1971 ביקש להו־כיח, כי הנשים תרמו להיסטוריה תרומה גדולה יותר מזו של הגברים. הגברת דיי־וויס המנוחה כתבה גם את „העיקרון הנשי" ו„האמונות המיסודות".

★

המו"ל־הסופר הצרפתי מוריס ז'ירודיאס, בעליה של ההוצאה המפורסמת (לעתים קרו־בות לשימצה) „אולימפיה", נסתבך באחד־רונה בפרשה לא־נעימה בארה"ב, והסיבה לכך היא הנרי קיסינג'ר, שר־החוץ של הנשיא ניקסון ועכשיו של הנשיא פורד.

ז'ירודיאס, שהוא כמומחה להוצאת יצירות פורנוגראפיות (אך הוא פירסם גם ספרים שכבשו לעצמם מקום חיוני בספרות העול־מית, והחל ב„מזל סרטן" של הנרי מילר וכלה ב„לוליטה" של ולאדימיר נאבוקוב), נתקל בבעיות קשות בבואו להפיץ ספר־כים, רומאן בשם „הנשיא קיסינג'ר", בארה"ב. חברת־הפצה חשובה בניו־יורק סירבה להפיץ את הספר בגלל שתי פיסקאות הב־הארות את הגיבור — שר־החוץ דמיוני בשם הנרי קיסינג'ר שלימים נעשה נשיא — כשהוא נכנס למיטה במאריס עם סטו־דנטית אמריקנית, ובהיידלברג עם אשה פרוסית. הרומאן נכתב בידי ז'ירודיאס עצ־מו הארבעה מחברים אחרים. לא זו בלבד שז'ירודיאס נתקל בסירוב להפיץ את הספר, שהוא מכנה „סיפור־הרפתקה פוליטי" — שלטונות ההגירה בארה"ב מיאנו להאריך את אשרת שהותו באמריקה ואף־אף כל המאמצים, כפו עליו לצאת את גבולות ה־מדינה... „הכל בגלל הספר", נאנח ז'ירודי־יאס.

★

לפני זמן לא־רב היתה אורוגוואי גאה בתרבותה, ברמת־ההשכלה הגבוהה של אז־רחיה ובחירות העתונות שלה. „שווייץ של אמריקה הדרומית" התפארה בכך, שהוציאה מתוכה שלושה משוררים צרפתיים גדולים (לוטריאמון, לאפורג, סופרוויל) ויוצרים חשובים של התרבות הלאטינו־אמריקנית כגון המסאי רודו הסופרים והמחזאים פלורנסיו סאנשז, קירוגה האנגלי, או הצייר החשוב חואקין טורס־גארסיה. אולם עכשיו דומה אורוגוואי יותר ויותר לשכנתה פא־ראגוואי הצטרפה אל „מועדון רפובליקות־הבננות" — בכלים אחרות, הדמוקראטיה היתה לזכרון בגוש ההולך, בכל שטחי־החיים.

הואן קארלוס אונטי (ני סנוזה), האיש שלזכותו יש, אולי, לרשום את התרומה החשובה ביותר להתפתחות הרומאן החדש בדרום־אמריקה, חטא חטא כבר למשטר הנוכחי באורוגוואי: הוא נמנה עם חבר השופטים שהעניק פרס ראשון לסיפור קצר, „סופר־הראשי", שבו הוצג מפקח של המש־טרה כסאדיסט ואנס. השבועון „מארצ'ה", שבו פורסם הסיפור, נסגר בפקודת השל־טונות ועורכו הראשי, הבחיל שלו, מחבר הסיפור — הסופר הצעיר — נלכדו נאסרו — ואונטי עצמו הושמו במאסר. כן נאסרה המשוררת והמבקרת הפרופסורית כריסטינה ריין, שגם היא היתה בין השופטים. השו־פט השלישי, העורך הספרותי של השבועון, הצליח להימלט. מארח הצנו אלא השבועון, גם הוכו קשה בידי

השבועון „מארצ'ה" נוסד בשנת ... נחשב לכתב־העת התרבותי החש־ב בדרום אמריקה. חואן קארלוס א... בן 65, אדם חולה ועצוב. הוא ... קף־עצבים ואושפז במוסד פסיכיא... פור היה מושתת על מקרה אמי... לפני שנים מספר באורוגוואי ... מארב ששמו להחמי־הבתתרת הש... מפקח משטרה, שנודע לדראון ע... התקיה שלו, ומצעותו קשה.

★

הביקורת מקלסת במאוד פנים שיריו האחרון של המשורר הצרפתי הקרוי „לדבות". יש בספר פריכו ריות, אך בה־בעת מצוייה באנטי שעניינו כתיבת השירה, רסס פיה המעלה על הדעת את קובצי־שירים. וזהי שירה חסרת כל יומרה, ביץ' רואה את המשורר שלו, לו ברקיס — לא הפרה אלא הדמו לוגית — וכבהן, הוא גם רואה א וכפועל.

בראשית הפואימה של גילבי המשורר את השוכת־לבו להלל ריק. אין־קץ זה יש לצמצמו לכ ל„מובחר" שהוא הוא שולחן־עבודו משורר. כהיבה נעשית על־פי סד ובכוחו מתאגשת גם זהותיה. א סולם זה בתוליב גם אופיה כמי לה, ה„אפותיאוזה" בלשונו של יותר מכל הפקידו של המשורר אות: לראות, למשל, דבר פש תורי כל כך כבבעול של עשב. המשורר, להפוך גבעול זה לעשו מוים, לקרוא דרור לדמיון היו העניין החיוני הוא לראות את הג הוא לעצמו.

בספרו של גילביק יש, אולי, ליים כאשר שורות מודפסות — אינטנסיביות מקפלת במלותיו

ספרים חדשים
עין ראשון

שירה

הספר החמישי

ספר שיריו החמישי של אביר אלדן — עשרות שירים, מעין רסיסי הגות נוכח ה־כבע ונפש האדם. (אגוד אלדן „אור הפנים", הוצאת הקיבוץ המאוחד תל־אביב, תשל"ה, 80 עמ').

סיפורת

פחדי ילדות

סיפור אהבה שיכה את המספרת בפרס רחל ניימן לשנת תשל"ה. בהערכתו את הסיפור אמר א. אפלפלד: „לפנינו סיפור אהבה בוגר ומלא ניואנסים שפחדי ילדות וציפיות בצורים מוגים בו כדי יריעה פיר־סית שלמה". (רחל גבעתי, „פרחים כמו־ביס, הוצאת מ. ניומן, ירושלים ותל־אביב, תשל"ה, 160 עמ').

סיפורי א. ברש

לקט סיפורים, בצירוף הערות, ביאורים ושאלות לתלמידים בחטיבת־הביניים על פי תכנית הלימודים החדשה בספרות עברית. ערוך ומבואר בידי משה גרנות. („סיפורי אשר ברש" לכיתה ס', הוצאת „עם עובד", תל־אביב, תשל"ד, 56 עמ').

יהדות

ספר חדש של פרופ' מזר

קובץ מחקרים היסטוריים של פרופ' בנימין מזר, בשם „כנען וישראל". הוא תג לוכדי ההיסטוריה של עם ישראל וארץ־ישראל. זקן הארכיאולוגים שלנו מקבץ ב־ספרו זה זמנים — מימי האבות עד בית שני; ומרחבים — ממצרים ועד ארם. (בנימין מזר, כנען וישראל, מחקרים היסטוריים, מוסד ביאליק והחברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה, 320 ע', ירושלים תשל"ד).

מסכת ראש השנה

מסכת ראש השנה, מנוקדת, מתורגמת לעברית ומבוארת, במהדורה מהודרת, המ־לווה איורים שונים, מילואים, לוחות, מפתח לפסוקי התנ"ך במסכת ראש־השנה ותקציר אנגלי. בראש המערכת עומד האדמו"ר מ־מונקץ' והעורך הוא אליהו הכין. („מסכת ראש השנה" בהוצאת האגודה לאיחוד התל־מוד ולחקר התורה שבעל־פה, בסיוע משרד החינוך והתרבות, המחלקה לתרבות תורנית ומשרד הדתות. תל־אביב, תשל"ד, המחיר 30 לירות).

זמירות ופירושן

לקט זמירות לשבת, מבוארות בידי מאיר הובב וכן קצת הלכה בענייני סעודת השבת, קידוש והבדלה. הספר מלווה לוחות צבעוניים והמם כלי שבת מאוספים שונים. („זה השולחן", התקין ופירש מאיר הובב, הוצאת האגף התורני במחלקה לענייני הנוער והחלוץ של ההסתדרות הציונית, ירושלים, תשל"ד, 130 עמ').

זכרונות

זכרונות מהפכן „מקצועי"

זכרונותיו של מהפכן יהודי „מקצועי", שנטל חלק בשלוש מהפכות — פולנית, רוסית ויהודית, והכלולה קיים לדמויותיהם של אישים ותנועות בדור. בשני כרכים ע־בי־כרם, שתורגמו לעברית בידי מ. חלמיש וס. הורביץ (ד"ר יוסף קרוק, „תחת דגלן של שלוש מהפכות", הוצאת כתבים לספ־רות תל־אביב והוועד הציבורי להנצחת זכרו של יוסף קרוק, תל־אביב, תשכ"ח—תש"ל, 940 עמ').

דרכו של עקיבא גוברין

מבחר מאמרים והרצאות שנשא המחבר בחמישים שנות פעילותו הענפות באיגוד המקצועי, בזירות המדיניות המפלגתית וב־חברה הישראלית. חסיבה פובליציסטית נכ־בדת, הכעלה את הגיגיו, מחשבותיו והלי־כותיו של אחד האישים הבולטים בתנועת העבודה. (עקיבא גוברין, „בעקבי המשי־מות", הוצאת „עם עובד — תרבות וחינוך", תל־אביב, תשל"ד, 382 עמ').

קבצים

ליובלם של חנה וראובן מס

אסופת פרקי עיון ומחקר בענייני הארץ, הלשון וספרות ישראל, בהקדשה לראובן מס ורעייתו חנה, בהגיעם לגבורות. ערכו את האסופה אברהם אבן־שושן, א.ה. אלחנני, אהרן ביר, א.ב. הברמן וש. שלום. („ואם בגבורות", מנחה לראובן מס ולרעייתו חנה בהגיעם לגבורות, בהוצאת „ידידים", ירו־שלים תשל"ד, 432 עמ').

שנתון המשפט העברי

בבסיס להחדיר את הדיפה המשפט ה־עברי לציבור המשכילים בכלל ולציבור ה־משפטנים בפרט הוחל בהוצאה שנתון, שה־כרך הראשון שלו מוקדש לכבודם של ש־פט בית־המשפט העליון הפרופסור משה זילברג. בדעת המוציאים להפוך את הקובץ לאכסניה שנתית קבועה לדברי מחקר ועיון בכל תחומי המשפט העברי ונושאים הס־מוכים לו הקשורים עמו. („שנתון המשפט העברי", כרך א', בעריכת מנחם אלון, והייב כהן — הוצאת המכון לחקר המשפט העברי, ירושלים, תשל"ד, 314 עמ').

ספרי־לימוד

ללימוד המינרלוגיה

מדריך להגדרה המינראלים הנפוצים ביותר בגאו־ידה ולא צורך בשימוש במכשירים כבדים. הספר מחולק לחמישה פרקים: אטלאס קריסטאלוגרפי, לוחות־הגדרה, קבוצות המינראלים, תכונות אופייניות, מונחים ו־מפתח־שמות. (יעקב ק. בן־תור, „לוחות הג־דרה למינראלים יוצרי סלעים", הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים, תשל"ד, 122 עמ', בתכנית אלבומית)

תשובות בספרות

ביבחר כני של תשובות לבחינות בגרות ב־ספרות עברית, כולל תשובות על שאלות מי־צירותיהם של ברדיצ'בסקי, ביאליק, ברנר, ברקוביץ', דבורה בארון וס. יזהר. מיועד להקל על נבחני הבגרות את הליכוד והסיכון. (כבה גרבוז, „מבחר תשובות לבחינות בגר־רות/סיפורת עברית חלק ב'", הוצאת „עם עובד", תל־אביב, תשל"ה, 100 עמ')

הטיפול הנשימתי הנמרץ

במסגרת הספרייה המיוחדת לאחיות הופיע חיבורה של כנהלה „חינוך הוך שירותי בניין ג'רסי בארה"ב, העוסק בתחום אחריותה של האחות להשגיח על נשימתו הסדירה של ה־חולה. תכליתו של הספר לצייד את האחות בידע יסודי ומקיף בתחום זה, שיסייע לה להתגבר על סיבוכים ובציות שבהם היא עלולה להיתקל בעבודתה. הדבר נעשה על־ידי ביאור הטכניקות והשיטות, אביזרי ה־ציוד הרפואי והמיבחנים הנהוגים ביחידות הטיפול הנשימתי בבתי־החולים. (הגלזר סוהיטוד, „הטיפול ביחידה לטיפול נמרץ", תירגם חנן רותם, הוצאת בר", תל־אביב, ספריה לאחיות, ת־ עמ').

ספר

הילד וחוויית האישפוז

סיפור על ילד שנצרך לניתוח, כסיפור משעשע לילדים והן כסיפ־ שמטרתו לעקור מלב הילד את הפ־ אישפוז בבית־חולים. המחברת, פ־ מנסה להקנות להורים ולילדים בדו־ את ההכנה לקראת החוויה זרה ומ־ שהיא הכרחית לעתים, ובדרך כ־ על ראש הילד בלא הכנה מתא־ קדישאי. „דני בבית־חולים", עו־ רענן, הוצאת „אוהפזי", תל־אביב, צ־ עפרה קציר, 32 עמ')

מחזה קיצי

מחזמר־מערכון כפרי, שהוצג ע־ הילדים בקיבוץ שובל במלאות לקיבוץ, בספר מובא טקסט המחז־ הקיבוצי, ללא המנגינות של היאור־ היים מבית־אלפא. וחבל. (יהודי „זה היה בחופש", הוצאת ספריית מרחביה, תשל"ד, 36 עמודים בתב־ לה, עם ציורים צבעוניים מאת מ־ס

המרכז לטלוויזיה לימודית
רחוב קלאוזנר 14, רמת־אביב

מנוי שנתי לחוברת „שידורי הטלוויזיה הלימודית"

לקראת תחילת שנת הלימודים תשל"ה, עומדת להתפרסם החוברת הראשונה של „שידורי הטלוויזיה הלימודית", הכוללת פירוט של נושאי המישדרים ומועדי השידור. במרוצת השנה יפורסמו שלוש חוברות כאלו.

כל המבקשים להצטרף כמנויים על החוברת, יואילו נא למלא את התלוש המצ"ב. החוברות יישלחו עם הופעתן לפי כתובת המנוי.

.... גזור ושלח ....

לכבוד
יחידת הקשר של הטלוויזיה הלימודית
רחוב טשרניחובסקי 17
תל־אביב

הנדון: מנוי על חוברות „שידורי הטלוויזיה הלימודית" לשנת הלימודים תשל"ה

הנני מעוניין להצטרף כמנוי לחוברות הנ"ל.
הנני מצרף בזה המחאה על סך 12 ל"י.

שם מלא: ....
כתובת מלאה: ....
טלפון: .... המיקוד: ....

מחיר מנוי שנתי — 12 ל"י.
מחיר חוברת בודדת — 5 ל"י.

הוצאת ספרים יוסף שרברק בע"מ
ספרים חדשים לילדים ולנוער
דבורה עומר
על הגובה
סיפורה של נערה עולה מרובד הקסמים המשתלבת בחיי התנופה בארץ.
דורית אורגד
עמליה וג'ו
סיפור על ילדה אמיצה בתקופת שלטון הבריטים בארץ.
יופיע בקרוב
חנניה רייכמן
עברית עליזה
צימודים וציכוקים
הספר לחובב, ללומד ולמלמד עברית.

קבוץ בצפון הארץ
מבקש לקנות
מפעל תעשייתי
בתחום הפלסטיקה או מתכת
לפנות לת.ד. 1334 ת"א למספר ד/12961.

הופיעה מהדורה שניה
מוטה גור
הר הבית בידינו
סיפורם המרגש של אנשי חטיבת הצנחנים — משחררי ירושלים.
פורמט גדול, מפות בצבעים, 32 עמודי תמונות על נייר כרומו.
400 עמודים — 30.— ל"י
עם עובד

למכירה מכונות ניקוב I.B.M
1. מכונת ניקוב 024
2. מכונת ביקורת 056
נא לפנות בנין הדר דפנה ת.ד. 33285 תל־אביב בציון מספר טלפון.

מרכז הצלילה החיפ...
שיקמונה בע'
כנס צוללים ומפגש חברים
יתקיים בבית אבא חושי טה שאגן בתאריך 74.
שעה 19.30. הרצאה בליווי סרטים ושקופיות.
המרכז מקיים קורסים לצלילה ומ... תעודות הסמכה עד לעומק 20 מטר. בהנהלת שלמה לוי.
פעילות שוטפת מתקיימת בשבתות וחגים ובימי... הזדרז והצטרף לאחד הקורסים שלנו.
פרטים והרשמה: חיפה, התיכון 78, 233908.

מטבעות זהב בן־גוריון
למכירה מספר מצומצם של מטבעות זה... בן גוריון אשר הונפקו השנה, על ידי ה... חברה הממשלתית למדליות ומטבעו...
לפנות בשעות: 9.00 — 12.00 לפנה"צ
5.00 — 7.00 אחה"צ
למיל, מרכז ישראלי למטבעות,
רח' הר סיני 5, ת"א (פינת אלנבי 108)

...יורק

מאת
אורין — בן הרצל

„אשר לב", חיים פוטוק, ...א, תשל"ד.

...יק שנסע לאמריקה ושהה ...מה. מקשוב נשאל אם הוא ...שיב בתמיהה: לשם מה ...באמריקה? משנשאל: עוד, ...פלאי אמריקה? השתומם: ...ראוה באמריקה חוץ מ„הצרי"

...זו מציגה באורח תמציתי ...לם האוטופיית לקבוצת סגר ...יות, לדידם נבחנים הערכים ...של ה ם, ומה שמקובל על ...טוב, כעומד ברומו־של־עולם ...ם בתחתית? האוטונומיה ה־ ...קבוצות כעין אלו הוסכת את ...שהן בלשון ההגיון המקובל, ...ך ומיתונינו שאולים מערכיה ...המערבית „הנוכרית", שעליה ...נה איכנצו. בעיני אותו יהודי ...אלו טריביאליים. אם בדירוג ...לאומי המקובל יהיה שאגאל ...בהיימר או פרופ' קיסינג'ר ...גדולה מזו של רב אלמוני ...הרי לגביהם אין „היהודים

„המפורסמים" שלנו — קיסינג'ר, אופנהיימר ושאגאל — אלא קדיושים שהציגו הציבה. באמת — לא קל להוכיח את עליונותו ה־אוביקטיבית של סולם־המעלות המקובל על תרבות המערב, ואף זה ענין של נקודת־השקפה. מכל מקום, קשה לקבוע אם היציאה לתרבות רצה היא ירידה או עליה.

לכל הקבוצות האידיאולוגיות החיות ע"פ חוזן מוסרי־חברתי או טרנסצנדנטי יש כוח היגוני עמוק, המטביע חותמו על היחיד בגיל הרך, כשהתבונה הבקורתית טרם בה־עורות והוא מעניק בסתק בעליונות הדרך „שלנו". עליונות זו מאושרת במידה כזו, עד כי השגיהם הבולטים של האחרים לא יערערוה. עם הניתוק מן הקבוצה האידיאו־לוגית הטוטאליטארית אין היחיד משתחרר מחותמה של החבורה. באופן זה, דומה, נושאים עימם מתבוללים ומתפקרים, יורדים ויוצאי־קיבוץ, קומוניסטים וקוורקרים לשעבר וכיו"ב, אותה סטיגמה ההופכת את הפורשים למתרפי־מערכות, ל„עריקים".

בתחום המתח הזה שבין הייעוד לבחירה, בין מה שנחשב לטוב בעולם השתיה לבין מה נחשב לטוב בעולם החדש, עשויות לצמוח ספרות ואמנות. מתוך מתח זה צמח גם ספרו של חיים פוטוק, אשר לבי הוא בבחינת עדות פסיכולוגית או כושב סוציו־לוגית, יותר משהוא רומאן. נאכן עלי ח. פוטוק כי הוא ושכמותו עברו היבטי הש־תיכות אלו, הסולטלות זו בין נאמנות לש"ס ופוסקים לבין משיכה לאוצרות ניכריים — ובכל שהרגישות גדולה, גדולים יסורי ה־תיבוטים.

„שמי אשר לב" הוא רומאן קלוש בעל פואנטה כצורנה. ניכרת ההתום שבין האי־דיאה הסיפורית, שעמדה נגד עיני המחבר, לבין הרומאן הכתוב. אשר לב נולד לבשר־פחת הסידי ליאדוב כבנה היחיד. הוא מגלה בחובו כשרון ציור בעל עצמה שאין לבלמה. הוא מתחנך בהכוונת ילדי ליאדוב, בהנגש באופן חריף עם אביו. הריאה בציור כשרון שמקורו בסטרא אחרא. איכו הבסורה והרבי של ליאדוב מבהסים להעל את בעליו...

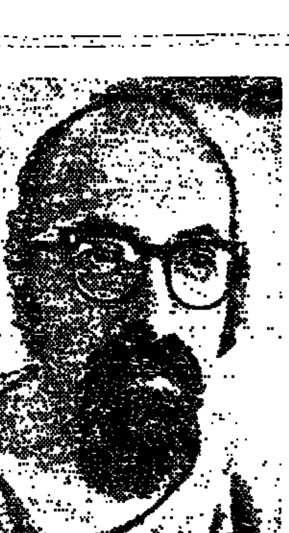
חיים פוטוק

באפיק היוצר, בשרית הקב"ה ולא בשרות הסטן. ההתנגשות הראשונה בינו לבין הרבי מתרחשת כשהוא מצייר עירום, וההתפרצבות הסופית בת־הכח בסוף הרומאן, כשאשר לב כסרייראציה המהלל ב„סטיבל" זוכה להכרה בינלאומית ובגיע לשיאו האמנותי בציור הפיאצה שבו נצלבת אימו המצויה. הסיפור מדבר רגעים רבים, בוסר עליהם ולא מראה אותם, אף זאת באופן פשטני וכללי. סיטואציה מוחמצת לבשלה, היא זו שבה מצייר אשר לב נער עכור־פאה וגופו עירום. נבב נבב מורכב בעין זה מצריך הרב הציר הזה ואילו פוטוק משתמש, כבדיוק, בקורת בית־הבה. הדיאלוגים המדו־בים שבספר שיהים בבין ביכיה „פלוס־פלוס" „בי בדברי" „אשר לבי" „כה שלומך. אשר לב י" „ביב וכו' — — —" „ההתראות, אשר" „ההתראים" כאילו כתיבה רומאן כבה כפלילים מיוחדים כדי לבטוי בהם את „כ"י הגמבה" ולא סלילכית בכוונת.

אותה יד נוספה ניכרת באי־היכולת ל־העביר את תלוסיות הזמן. במקום „חלפו ימים" אנו מקבלים דברים בנוסח „קמתי, התרחצתי, אכלתי" וחוזר חלילה, כשנוסף לו סימן היכר אופייני אחד והוא „אמרתי קריאת שמע", במקום „נקפו שנים" נראה הרחוב מבעד לתריס, מכוסה בשלג או שטוף בשמש, חליפה, הדמויות אינן משתנות, גיבורנו אשר לב מגיע לפרקו אך איננו מתבגר כלל, אין לו חיי נפש אף־על־פי שהוא המספר והיה מקום להפנים את כל היחסים המסובכים שבינו לבין סביבתו. כיוון שמדובר בתהליכים נפשיים היה עליו להדגיש את הארוע הנפשי במקום שיחות ופעילויות התהרות על עצמן. הנסיון להשוות את „שמי הוא אשר לב" לספרות תקופת־ההשכלה, גורם עול לזו האחרונה. הרומן ה ת י מ ס י הוא, ככל הנראה, מקור ההש־ראה המוסקית. זוהי אותה תימטיקה של כאב קריעת הטבור מעולם היהדות, אולם מבחינת הישגים ספרותיים נופל ספרו של פוטוק אף מ„הנת החיים" או „שתי ה־קצוות" לראובן אשר ברדיס. למשל, שכן הוא חסר אפילו את מלחמת־הדיעות, את המאבק העיוני האינטלקטואלי, שמציין את סגנון תקופת „ההשכלה".

הומרי הרומאן בבתכונתו זו, עשויים אולי לפרנס ספור קצר טוב אך אין בהם כדי להחזיק 260 ע'. בספור קצר היתה הפואנטה האירונית מטשטשת את חולשותיו. לפי פו־אינטה זו מוצא לו אשר לב אמצעי ביטוי הולם בציור הצליבה: אבותיו העוורים לאסתטיקה, לדבריו, לא העניקו לו כל דפו־סים אסתטיים שבאמצעותם יוכל להתבטא, לכן הוא נאלץ לבחור דפוסים נוצריים. האירוניה נובעת מן העובדה, שאביו של אשר לב נודד כל חייו בסביבות הגולה, הוא עובר בכל ארצות־העולם שבהן מצויים יהודים, כדי לחזק את אשיות היהדות. הוא נוסע לישיבות בפריס ובמילנו. הוא דואג להעברת יהודים וספרי תורה. בכל שדה התעופה שתול אברך בפאות ובמגבעת כהה, ואילו בביתו שלו עושה הסטרא־אחרא חיל. בפיסקה החותמת את הרומאן מנסה פוטוק לבטא את היבוטיו של גיבורו. לאחר שזכה במוניטין, דוחים אותו הוריו, והרבי מרחיקו מקרקע צמיחתו בניו־יורק. בפיסקה זו מנסה אשר לב להצטדק כי ביסורי הפיאצה גלומים למעשה גם ייסורי אבי־זקנו שנהרג על קידוש השם בעטיו של הצלוב, והפיאצה נותן ביטוי לכך.

אולם פוטוק איננו מוליך את גבורו בארץ גזירה, בה מהלכים התלושים והמנודים מאב־די שני העולמות. שילוח מגן העדן הליאדו־בי היה מעניק עומק טראגי לגיבורו, מט־ביע בהם את המקוללים. אולם כיום מצ־ין זה לא היה תואם מן הסתם את התפיסה החסידית האופטימית מיסודה, הרואה את תיקונם של הדברים, אף אלו שמקורם ב־סיטרא אחרא. לאחר שאשר לב משתחרר ממועקתו בעזרת ציור הפייטה הוא ישוב לאירופה, יצייר את הסבל, כך הוא מבטיח, יעביר את כוחות הציור מן השטן אל רבון העולמים. הוא „יכניס איזון בעולם" (ע' 269), ציוריו ישתלבו בהרמוניית העולם ה־כללית, ובדרך זו יבואו על תיקונם, והרי זה סיום חסידי מובהק — לפיו, הכל מקורו בטוב וסופו לטוב.

ספרו של פוטוק נאיבי במידה שלא תיאמן, וסוד הצלחתו באמריקה — חידה היא בעיני. אולי תוסבר הצלחתו בכך שהיהודי האמ־ריקאי, צרכן ספרות רב־השפעה, רואה בציור הצלוב השתקפות הדילמה בה הוא נתון, כשהוא חוגג את החנוכה בהדלקת נרות על גבי אשוח. רדידות זו דווקא, והפתרון החלק והאופטימי שבסיום מעניק לו, כביכול, היתר מוסרי לטייל בכל הגנים ובכל העולמות וליהנות מפירותיהם מבלי לחטוא. הייצור הקוסמי, המפייס את הצייר והחסיד, עושה את הספר שווה לכל נפש, ואפילו חסידי ליאדוב מותרים בקריאה בו מבלי ש„יחמיצו־חלילה". פוטוק מגלה כאן נאמנות לכור מחצבתו, באמונה שהיא על חשבון הערך הספרותי.

חסידות ליאדוב מוצגת כאן כחיל קומנדו של הקב"ה. אנשיה מחוזקים בתחושת שיי־כות, בתחושת מילוי תפקיד סביב מרכז בקריז. ערבים הם זה בזה וזה לזה. ממלכה מסופקת מונהגת בידי הרבי ומסתייגת לי־נוחותה בממלכות הגויים. חסידי ליאדוב אינם פרושי־עולם, הם נקוזים ביתרונות העולם החיצוני, הם נושאים תארים אקדמ־איים, מיומנים במטוסים ובשיחות טרנס אט־לנטיות, לומדים שפות זרות לפי מצוות הרבי ולפי צורכי־הקהילה — וקהילתם מבסיסת בקשרים בין לאומיים וקרובי ביון, המצילים יהודים מצפורני סטאלין אף במקום שבו האומות חסרי אונים.

עם כל ההתפעלות מן המנגנון המסועף, המתואם והנאמן, יש בו לגבי דידי משהו מאיים, ולא משום שהוא עלול לספק חומר לאנטישמים, אלא משום שהיחיד חייב לקבל כאן את הדין, כאיבר במערכת אורגנית. הוא חייב להתפקד לפי צרכיה של המערכת, הוא ילמד צרפתית אף אם הוא נוטה לצייר משום שהרבי מחפש שליח לצרפת. הוא ילמד רוסית כדי להשתלב בכחלקה הרוסית של משרד־החוץ האמריקאי, האפשר להתגנב כי בקרוב ישלח הרבי אחד מאברכיו להש־תלם באסטרופיסיקה על מנת לפתור באופן הלכתי בעיית של מנחה ומעריב שהתעוררה בטיסות בחלל.

חסידות ליאדוב מתייחסת על פי שמה ואופיה לחסידות ליאדי וירושתה החסידית לובאביץ'. הרבי מלובאביץ' אף הוא כידוע חניך אוניברסיטה, ומניו־יורק, מקום מושבו, הוא מקיים באופן טכנולוגי את הביטוי „יוצאת בת קול ומכרזת" באמצעות הכבל הטלפוני. חיים פוטוק, שלא כרבי מלובא־ביץ' ובניגוד לגיבורו בא לקבוע מושבו בינינו, מעשה שישפיע טובה וברכה, אנו מקווים, על הסופר ועלינו. אשר לרבי מלו־באביץ', תמיהה היא כיצד נצלם כמנו מאמר מפורש „כל הדר בחוצה לארץ כאילו עובד עבודה זרה" (כתובות ק"י).

מאת
מ. משב

יאיר הורביץ, 1960/1973, מן קריאה" תשל"ד.

...ך, כמשורר צעיר, מגיש לקורא ...שירים של שלוש־עשרה שנה, ...ר שירים מתוך שישה ספריו ...ם קבוצת שירים חדשה בשם ...יד הצפורים".

...ה על תפשיה הזאת המוקדמת ...מור (כבר !? — האם נשתנה ...להיום בחיים, ב„סנגוף" ה־ ...ת ?) יש בוודאי לברך על ...על ההקפדה בבחירת המיטב ...נזהר שלא להביא כמה שי־ ...ו של ראשית שעמדו בסימן ...קוח (נתן זך, בעיקר) ולי־ ...הותו השירית.

...עיון במבחר הגדול המונח ...— היתה ברורה לי, כקורא־ ...ו: שירת הלל לחלומי, ליפה ...ראיסי"), לבדיותו של המשורר ...עולם־של־ילדים („סלוידן") גם ...תבונות עצמית ורחמים לפולם

...וק מן השירים של הורביץ ...לגעת בו, למששו ולהמצאו ...הוא בכביכים כאלה, קטנים..." ...בקשים „לגעת" ברוחשים צמר ...ע התהוות („רחישת צפורים ...עליהם") ובהתבדלו וחיבורן של ...ו באוד ופעמים רבות קשות ...יתובות עטרותה דולקת").

...ביץ איננו משורר קל. מעמן ...מונות באיכותן הסגוליות מכסה ...אפשרית של משבצות שיריו ...משבצות: תפילה, קינה, הלל, ...הוא צבעוני מאוד — אך על ...ידיו ברתף ערפל תמידי, שרק ...נחוש לאן תחירתו, כה הוא ...לצמוד על המצית הרגע ותו־ ...ר הוויה החד־פעמית שהיא ...ה.

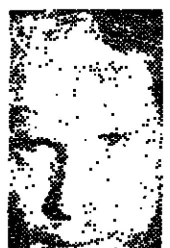
יאיר הורביץ

„אור חלוני סגור" (עמ' 99) הוא אחת הדוגמאות הטובות לצרפיליות זו המהפה על חוויות־רגע, שעיקרה קסם־של־אור שיש בו מעין חלום־בהקיץ המשורר מברך עליו. אך הנה נראה כה רב ה„ביסור" — כיסורין של כלים מתוקות, יפות, בכלילות מסובכות ל...מפריעות.

השמשים נקיים הלל
וצל מן הגנים לא המיש,
מפחווה שמש עינה רוכה תחבר
ובאור יתגשנת עטרתה דולקת.

שדיברו בה הגנים
נשקפה בחלוני ואור חלוני סגור,
נפלאה כאור שהלוגה בחלוני
וקוקנות הינובנת בהוויה צל נקיות.
(הרכשה של ביס"ב)

לאשר מלבושיה ביקרים
שיר השירים.

כמה מסובך! כמה פתוס!
האם זה יכול להיות הכוסו לכלל שירתו של הורביץ? — לאו דווקא. בשירים מאו־חרים יותר שירתו מתבהרת, ובפראמה האי־רונה „תם החום וקיבי" הוא מגיע להתב־צית של ביטוי, פשוסה, הסכבית ועמוקה מאוד, כשהוא „מבהכשי" באתתלות של תפילה ומקרא ומקורות:

„עושה שלום במרומיו הוא יעשה
שלום עלינו
והוא הרוח הרוחפת על־פי התהום".

וגם אותו מוטיב של שמש הבאה בחלון — והחלון סגור, ויש אור־על־הרוך ואור־של־פנים (תרתי בשמע), מוטיב זה שאותו עירפל וסיבך הורביץ בשיר כמו „אור חלו־ני סגור", מוצא ביטוי פעוט יותר, בשיר יותר, ללא קישוטיות ערפילית בשירים מ־אוחרים.

„...ששמשות תלויות לו
להביט בו בבואה של איר הירח"
(עמוד 143)

ויותר מכך בקבוצת שיריו החדשה:

„הסתר הגדול הוצה אותי בחלומי,
גלגל שמש מעייף אותו ונכבה בו
אצבעי אש..." (עמוד 18)

ובכוי בן:

„באור שמש ובאור שהוגה לשמש —
קרן אור מבהירים
בלהב עיששואי והבם אל שורשיו...
ובי" (עמוד 30)

בעצב, בשיריו החדשים כמבין המשורר את המוטיבים הבוזרים שלו הבדוקים: ה־חלום הפנימי, האור, הלל האהבה, סולמות הרוחה והשקיפה, ביביבים שהם בעיניו הטב המחויה.

„פקחה ביבתה, הואת עיני בגולה,
פיו למצא יהיה רבאות עיניה,
בסולבה ורוחות בה שקיעת יהוד רווחת,
הסם העקורד משאל כך לאן
ע'ד הדר יהיה לבעיטת האצבה"
(עמוד 22)

ואיהן כליס יתהודיה שספבו לו בעצם ייהדן — גב אותו הוא „כספרי", אותו ואת „הבאו" בשיר מאהר החדש שלו:

„ואני כליס הדבה בכתוקה המבליב הלל..."
„הסוליס אינן אלא גשב כמעט עקה..."

שיריו החדשים של הורביץ „בלכדים" בעצ את הקורא בהלך סהור־הסהור הסהבק, כי, בעצב, הסהד איני גירא כליכך, שהוא. יאיר הורביץ, בהיר רומנטיקן בובהם הסוסק בלבבי־ההוהת, בטבע ובהוויה שיש להם השתקפות כפולה: השתקפות הציבית וההשתקפות פנימית. בלב האדם, בנפשו — וההשתקפות הפנימית היא האמיתית והצי־רית.

*

הדור הצעיר בשירה, זה שבא (על־פי, נאמר, איזה סדר „כרונולוגי") לאחר דור „הקראה" ו„עכשיו" — לא הצמיח משוררים רבים. השירה נמצאה עניה בצד הפרוזה העשירה (עת, יהושע, אפלפלד, קנז, בר־צור ואחרים) — בעטים הב אלה שהירוב „הולי־קו" את הקורא, שיש בהם איזושהי כוונות שירית, אבירה אישית. ניתן למנותם בקלות: כרדכי גלדמן, יונה וולך, מאיר ויזלטיר, דליה הרץ, מנחם בראון — בוודאי שכחתי בחפזי עוד שנים־שלשה. וכן: ר' יאיר הורביץ.

בדור זה, חדש, של שירה צנייה יחסית, הופיע הורביץ בהולם כפום חשוב. בצד שירתו ההוהבה, ה„פרזאיסטית", ההולמת צכשווית של ויזלטיר, בצד האכזוריות הא־צילית הראיית הקוסמת של גלדמן — בצד ההיבצות השירי, הריכת המבובכה של מנחם בראון (בן) — יאיר הורביץ הוא משורר מעניין בצירותיו הכלים שלו, בסגולותיו הלשוניות המשירות ובקצה המוטיבים שלו הנוגעת (לפעמים בהבהה, לעתים בצירופי ובטשטוש, לפעמים בכשלון — אך תמיד בכנות) בהוויה הקיומית של האדם כאיש המתמודד תמיד עם עצמו.

מאת
שולמית לפיד

* ימימה אבידר־טשרנוביץ, מיכלי, סיפור לילדים, ציורים: אלונה פרנקל, מסדה, 1974.
* נעמי ויכנ־צר, גנשה מחפש אוצר, סיפור לילדים, ציורים: יעל ברורמן, מסדה, 1974.
* אפרים תלמי, אני אוהב לטייל, שירים לילדים, ציורים: הרצה סנאי, מסדה, 1974.

תן לילד מקל ומצפן והוא יגלה את פס־גתה וטסמביה בחנות המכולת, אמא תימס לנגד עיניו וההפוך לאביר צלבני והספרנית תימוג בעשן ותופיע שוב בדמות ספן על נהר המיסיסיפי. סקרנותו של הילד היא כלי־רים משוכלל המאפשר לו לגמוא ללא קושי אלפי קילומטרים, תקופות, ציביליזציות, ללבוש ולפשוט זהות. למעשה, כל קורא הוא בבחינת ילד, אך מבוגר מסוגל להיות מחוץ לסיפור ובתוכו בעת־ובעונה־אחת בצוד שילד־קורא, שהספר הוא הפגישה הראשונה שלו עם העולם שמעבר לעצמו ולסביבתו המידית, נסחף בסיפור מתוך הזדהות מוח־לטת.

כושר ההזדהות הזה של הילד־הקורא הופך את ספרי המסעות לכלי מעשיר מאין־כמוהו. הם הצוהר אל עולמות זרים ורחוקים ומהם נשאב כולנו את הידוע לנו על „העולם". אם יורשה לעשות פרפרזה על משפט של נתן יונתן, הרי „גם כפר יכול להיות ספינה".

לאחרונה ראו אור שלשה ספרי מסעות. שנים מהם נוספים מההדו לכוש ואילו ה־שלישי מטייל ב...ארץ ישראל.

„מיכלי" הוא ספר־מסע לאפריקה שכתבה ימימה אבידר־טשרנוביץ עבור בני השש והשבע. סיפור מסעות לבני הגיל הרך הוא יוצא דופן. סופרים־מחנכים נוהגים לחשוב כי גילאים אלה עוסקים עדיין בגילוי סבי־בתם הקרובה ונוהגים לכתוב ספרים על בני המשפחה, הבית, החצר, הכתה, וכו'. המח־ברת נטלה על עצמה משימה מעניינת ועשתה זאת על־ידי שילוב של שני אלמנטים סי־פוריים לכדי מזיגה אחת: יסוד ריאלי, ה־מבוסס על תאור עובדתי של מציאות ממ־שית, ויסוד דמיוני, המבוסס על מעשיה ב־דובון־צעצוע. גיבורת הסיפור היא ילדה ישראלית כבת חמש, הנוסעת עם בני מש־פחתה לקניה. ספארי בשמורת טבע; פגישה עם פילים ואילות, צבאים וקרנפים; כפר כושי ושבט אפריקני, כלים, מנהגים, לשון זרה.

סיפורה של ימימה אבידר־טשרנוביץ פשוט ותמציתי: היא נזהרת מלהעמיס על הקורא הקטן תאורים מפורטים מדי. „לב" הסיפור הוא מעשה בילדה ודובון וטיול, ומתוך הגרעין הזה מתפתח סיפור המסע.

ציוריה של אלונה פרנקל הולמים את מגמתה של המחברת. הציורים יפים, קוים נקיים, ברורים מאד, המעודדים את סקרנו־תו של בן השש והשבע בלי לגרותו בהיסוס מיבע.

„גנשה מחפש אוצר" נכתב עבור בני עשר ומעלה ומתאר את הודו העכשווית. זהו סיפור מורכב יותר שרבגוניותו היא פועל יוצא מאופיה של הודו, שהיא מסכת של חדש וישן, של עושר עתק ומחסור, של פי־גור ובורות מחד ותרבות וקידמה מאידך, של דתות מופשטות ואמונות טפלות. במבוא לספר מסופר כי המחברת, נעמי וישנצר, היא חברת מושב אביבדור וכי מימיה לא היתה בהודו. הודים שבאו למושב עוררו את סקרנותה. היא החלה לאסוף חומר על הודו החדשה והחליטה לכתוב אודותיה סיפור לילדי הארץ. הסיפור משכנע ומושך את הלב ומאשר את מה שהוכיח כבר ז'ול ורן, כי ניתן — בעזרת אטלס טוב, ספרי־עזר ודמיון נלהב — לתאר ארצות רחוקות בצורה חיה ונאמנה.

גנשה, גיבור הסיפור, הוא נער כפרי, היוצא מכפרו הנידח ונוסע אל בומבי העיר הגדולה, כדי לרכוש בה השכלה. המעבר הזה מאפשר למחברת לתאר קשת אנושית מסגוניה. לעומת כל עוני קיים עוני חמור יותר ולעומת כל אמונה קיימות עשר אחי־רות. ומעבר לכל זה, ובתוך כל זה, אורגים ההודים את חלומות הגאולה שלהם, הבאים לביטוי סמלי בהתאם לרקעו של המאמין: זקני הכפר משקים בחלב את נחש הקוברה, עובדי האש מאכילים בגוויות מתיהם את עופות השמים, אלה סוגדים לפיל ואחרים לעכברושים, ובודדים חותרים לקראת תמורות חברתיות וחולמים על צדק חברתי. בין המעטים הללו נמצא אחיו של גנשה, גבור הסיפור. את זה לומד קואופרציה ועבו־דתו מזכה אותו במלגת לימודים בישראל. חוויותיו של גנשה, גיבור הסיפור, טיפוסיות להודו, אך שאיפת הדעת שלו, התפתחותו מנער נבער לנער בעל מודעות חברתית ומושגים מוגדרים על צדק חברתי — אלה אוניברסליים וידברו ללבו של קורא ישראלי.

קיימת דיספרופורציה מבהילה בין רמת הסיפור לרמת הציורים בספר, אם אפשר לכנותם כך. הרישומים ההבבגיים המלווים את הסיפור הם עלבון למחברת ולהוצאה כאחד ומוטב היה בלא „קישוט" זה כלל.

מספר־מטייל נוסף, ובמרווים דוקא ובארץ־ישראל דוקא („סנוב? באילה כבר היה?") הוא אפרים תלמי. שמו של הספר „אני אוהב לטייל" מעיד בדייקנות על תכנו. השי־רים הם למעשה שחזור אמוציונלי של הזיות ממשיות. בספר כשלושים שירים המתארים את נוף הארץ ואת טבעה בתחומי הדומם, הצומח והחי. אלה הם שירי אהבה לגלילות ולנחלים, להרים ולבקעות. כמאוהב אמיתי שנפשו יוצאת אל אהובתו גם כשהוא יושב במחיצתה, מתגעגע אפרים תלמי לארצו והיא נראית לו רבת אנפין יותר ובלתי מושגת יותר ככל שהוא מוסיף לכבשה בשעל הגיד. רבים מן השירים הם אילוסטרטיביים, אך כיון שעורק החיים של שירים אלה הוא תולדה של חוויה כנה אין במגבלותיהם כדי לגרוע מכוחם האמנותית.

לאחדים מן השירים סיפור עלילה והם רחבי יריעה, למעלה מן המקובל. כך למשל השיר „העופות חוזר לעמק החולה" המשתרע על פני שמונה עמודים ומתאר בלשון ציו־רית, בהומור ובמקצב ערני את תולדותיו של אגם החולה מנקודת ראותם של בעלי הכנף החיים בו. אפרים תלמי רואה בשירה כלי המשרת מטרה חינוכית. אין זה סוד כי קנאי השירה כופרים בערכו האמנותי של שיר שהשלכותיו חורגות ממהותו הסגולית ויקשה עליהם לעכל שירים על חניתה ועל שער הגולן, על שיך אבריק ועל באר אורה, על כיבוש השכמה והגנה מפני אויב וצר. אך יחסו של אפרים תלמי לארץ הוא יחס שבקדושה־כמעט והשופר האינפורמטיבי שלו מכוון לשמים וכמו שאמרו חכמים: דברים היוצאים מן הלב — נכנסים אל הלב.

חן המים משוך על ציוריה של תרצה סנאי, והם הולמים את מהות שיריו של אפרים תלמי.

כוס צו...
ומבגש ח...
מטבעות בן־גוריון

(סוף בעמוד 39)

...הה כוזב, כנקודת ראות מוסרית. בכל אותה ידיעת ...ת כאן.

...ה הבלומדה של המשפטן שמפה עדה כי הזונות היא ...ן מוסרי, „לכל הדעות" היה הבטוי שנשזר כחוט הסובק ...טיו הגבוהים של ידידה.

...עתך אינך עושה אותו דבר? — נכנסה עדה לדבריו.

...ת שכר?! — הגיב הגבר בחיוך צוקבני.

...תמורות מסוכנות. — ולאחר הפסקה הוסיפה כלאחר יד: ...ם לה גם כשהיא „לא נותנת" אלא שאז אתה הולך ...זה איתה את אותו הדבר שרצית לעשות קודם עם ...מסגרת „חוקית". ואולי היא רצתה, אלא שאיתה אתה ...?

...ת שכבותך" — צעק האדון מן השורה החמישית בקומו ...אחר כך חזר התישב.

...את מנסה להגיד בזה? — שאל הקטגור.

...שה שותף כלא לזנות, ידידי הנכבד. בלעדיך, או בלעדי ...א, היא פשוט לא תיתכן. רק דבר אחד אינני מבינה, ...? — פנתה אל הגבר בשורה החמישית — אם זונה היא ...ולכת, כי אז היא יכולה להתרחץ — ונגמרנו. אבל אם ...הדבר, מה יהא על הליכלוך עצמו? נשלח אותו למזבלה ...למען הטוהר? וכך יהיה לנו עולם טהור ללא גברים, ...מזבלה התופסת את מחצית האוכלוסיה? מה דעתך, ...ה?

עדה סקרה את העיגולים אשר על הספסלים בעיניים מחפשות תשובה. גם אז, בהיותה סטודנטית, חיפשה התשובה בעיניהם של אלה שאצלם ביקשה עבודה. הם היו מטילים בה מבט מכף רגל ועד קדקד, ותמיד נבארו הקורים אצל שפתיה: היא היתה השה ברסט אצל „הבוס" לעתיד. תמיד זה נסתיים בהזמנה לארוחת ערב מפוארת. באשר לעבודה עצמה, התשובה היתה, כרגיל: לא יחסר לך כסף, לזה אני אדאג.

כך! עבודה „רשמית" לא יכלה לקבל. אישתו של הבוס תמיד תחשוד ב„חתיכה הלא נורמלית" המסתובבת בתחום, גם אם לא יהיה „ביניהם" שום דבר. — ולמה שלא יהיה?! — לשם בטחון החזיקו אותה תמיד „ברקע". פעמים, ושלוש, ועשר. מרבה ל„פיסקה". אבל להתקיים היתה צריכה, ואת לימודיה רצתה לסיים.

בתחילה קיבלה מתנות „תמימות". אחר כך נתנו לה כסף, שהקנה את ההתגהה לעצמה, ואחר כך — מה כבר היה ההבדל?.. עם נחום התחתנה, כמפני שהיה בחור טוב כזה, שלא בזיק. והסותו הגברית של „בעלי" רשמי תמיד התקבלה יפה בעיני החברה התרבותית, ממנה באו לקוחותיה.

לפתע שמעה מאחוריה מחיאות כפיים. כאשר פנתה, היה כסא הנאשמים ריק.

— זיכית אותו בעצמך בלבד? — שאלה את הקטגור במבט של צים.

— הוא אוהב אותך, מעריץ אותך... — אמר התובע הרשמי, כשולח לה מכתב אישי.

— על כך לא היה ביננו הסכם. מכתה אנחנו שופטים פה־אחד בלבד, הלא כן?

נחום נבלע אי־שם בין הספסלים. עוד מעגל אחד בין ריבוא מעגלים קשובים. הדיוקן היחיד שניבט אליה, כהויך, היו פניו של הקטיגור.

— כן, פה־אחד — ניענע לה ראשו בהסכמה.

המיקרופון קורב אליה. היא שמעה עצמה טוענת כנגד המוסר הכפול. קולה בקע מתוך מקלט הרדיו, ועיגולי הספסלים היו לשורים בדריכות אל המקלט. איש לא הביט בה כאשר אמרה בטון הכי מהפנט שלה, כי המוסר הכפול איננו „מוסרי", אבל הוא פותר לגברים — כלפי חוץ — את בעיית ה„אגו" שלהם. העיגו־לים הביטו למקלט. היא ידעה, שעבור כל העיגולים האלה, אין היא יותר מאשר עיגול אחד נוסף.

„ההכנית הכי פופולרית בשידורי הרדיו" שמעה את אדון בושה אומר לאשתו היושבת לצידו. ואולי זאת לא היתה אשתו. עדה ניסתה לתרגם את מעגלה של האשה לפנים, ניסתה לקלוט את פרטי דיוקנה, אבל הזרקורים שליוו את מצלמות הטלוויזיה המת־קרבות סינוורו אותה.

העיגולים תקעו מבטם בדיוקנה המתחייך על פני המסך הקטן. היא היתה יפה מאד, מבריקה מתמיד, והחיוניות שלה ריתקה את הצופים, הפכה את תכניתה לפופולרית ביותר בשידורי הטלווי־זיה. „אני פופולרית כמו ישו, בזמנו" חשבה. „הזונה מן האקדמ־יה, שהעלתה את האשה לדרגה של ערך עליון".

— עם שעות קבלה — התערב הקטיגור בהרהוריה.

כרם הגיעו לפסק דין. לפי הסכם המישחק, עליהם להוציאו פה־אחד.

— האם תאותי לתת לי את ידך? — שאל התובע.

— בינביה? — ענתה לו בשאלה.

— ניצחת אותי בהלך ראשון, לכן הוצאתי את האשמה מתחום הבית הזה. ה ו א לא קים יותר, דאגתי לזה.

— אתה יודע מה עושה מצביא לאחר שכבש את העיר עליה צר? הוא פשוט מתחיל לשלוט בה. כך אתה רוצה לנצח?

— אם זה לא בניגוד לכללי המישחק, מדוע לא?

„אם כן, מדוע הם מוחאים כפיים בקצב המטומטם הזה" חשבה, וחשפה את אחד מחיוכיה הכובשים ביותר לעבר המצל־מה שקרבו אליה. היא דמיינה לעצמה באותו רגע את העיגולים הללו, הקולטים כל מלה היוצאת מפיה, ומבררים אחר כך את דבריה תוך כדי אכילת בוטנים.

— עכשו אנחנו מחוץ לזמן, ואני רוצה בך. מה תשובתך? — שאל הפ־קטגור.

— „תן לי יריב ראוי לשמו, ונתת לי את הטוב בידידי" רשמתי פעם לעצמי. ועכשו אתה דורש ממני שאאבד את הטוב בידידי?

— הרי סיכמנו שנסכים פה־אחד?

— זה דו־משמעי.

— „כך?!" זעק הגבר. הוא תפס סוף־סוף את הפח שטמנה לו. לאחר הירייה הראשונה של המפלה, ברקו עיניו באור הנקם. הוא נטל את ידה מעבר־מזה של שולחן הסניגוריה, נשק לה עדינות, קד לעברה קידה של אדיבות, והובילה אל שולחן השופט. הפטיש הגדול נראה לה כאביזר תפאורה עשוי קרטון. מושב השופט היה גדול, מרופד ושקערורי. היא התישבה בו כמו בתוך באר חסרת תחתית. התקרה נראתה לה מתרחקת אל גבהים שמימיים.

„ציוויתי להזיז את התקרה, כדי שיהיה לך די אוויר" שמעה את קולו של היריב, שדיבר כשהוא יושב על התקרה הזזת. „וציוויתי להסיר גם את המצלמות והמיקרופונים, כדי שלא יפריעו לך בשיפוט."

הספסלים מולה היו ריקים. „האם העיגולים גם הם הפריעו לי?" שאלה עצמה. „אבל למה?! די" הדהד קולה בתוך האולם הריק. „למה לקחת לי את המצלמות והמיקרופונים? המישחק נועד, הרי, לקהל הרחב!"

„אם את רוצה, אחזיר לך את המכשירים. בכללי המישחק הם הרי לא פוגעים. ועכשו יש בבית המשפט פה אחד בלבד, כפי שרצית" — אמר התובע, בנפנפו לה לשלום מהתקרה ההולכת ומתרחקת לעבר שער הציצות.

רגליו, שהתנדנדו חופשית ממושבי התקרה, היו הדבר האנושי האחרון שראתה ממקום מושבה בכסא הברונזה.

صكنا من الاهل

חיים קיוה במוזיאון תל־אביב

מאת
רחל אנגל

הגיע, סוף־סוף, גם תורו של חיים קיוה לזכות בתערוכת־יחיד במוזיאון תל אביב. בביתן רובינשטיין מוצג עכשיו מבחר מקיף של עבודותיו, וחלקן הגדול עבודות שעשה בשנתיים האחרונות, ואליהן נלוות כאן יצירות שנעשו בשנים קודמות, בפרקי־זמן שונים, ב„תקופות־ציוריות" שונות, החל בשנות הארבעים (ראשית עבודתו של האמן) ועד להתנסויותיו בדרכי־עיצוב מודרניות שונות. בכל זאת אין כאן מקום לדבר על ריטרוספקטיבה — היצירות המוקדמות יותר של קיוה (משנות הארבעים, החמישים והששים), אינן מיוצגות כאן יצוג של ממש. רבות מהן נמצאות בארצות חוץ, ומה שמוצג כאן לצופה הוא בבחינת דוגמאות־לטעימה.

בדים גדולי־מימד מצייר קיוה לאחרונה, ואהבתו אל הלבן שהיתה מאפיינת את ציוריו זמן רב, עדנה מורגשת גם בבדים חדשים אלה. על אף הצבעים האחרים, עזי המבע — הירוק, הכחול, הטורקיז, הזהוב, השחור ופה־ושם גם שמץ סגול או אדום — עדיין חש אתה בנוכחותו של הלבן, ושלטונו עודנו איתן.

הקומפוזיציות החדשות הללו, רעננות־הצבע, מעוררות לא אחת רושם של הדבקות, כמו פיסות־ציור צבעוניות קרועות מתמוססות כאן. בדים גדולים אלה (המגיעים לפעמים עד כדי 1.30 מ' X 3.40 מ') — הציורים על פניהם עשויים בצבעי שמן ובצבעי אקריליק, בקטעי צורות — של גופים שונים, של דמויות אדם, של פיסות־גוף ושל צורות גיאומטריות, אבסטרקטיות. הנה אחד הבדים, שירוק אשה נושאו העיקרי, אולם הציור מפוצל כאן לחלקים שונים ומשורבבים בין קטעי צורות אחרות. קיוה אומר, כי יש לפעמים והכוח התרשמויות שונות באות לידי ביטוי בציור אחד. בציור זה עצמו התחיל לצייר נושא מסויים, והעבור ומן־הזמן הניח לו, למחרת היום המשיך לצייר את הציור מתוך גישה חדשה, ועל פי נושא אחר; ושוב חלף יום, ושוב ניגש אל הבד, המשיך כביכול את אשר צייר אתמול, אולם הפעם מתוך הלך־רוח חדש לחלוטין.

בד אחר רבוע, מורכב כולו תמונות שונות, תמונות שקלטו ליבו ומוחו של קיוה בזמנים שונים, בנסיבות שונות, והנה שרבבם כאן התמונות הללו בקומפוזיציה אחת, כמין תשבץ או פסיפס של התרשמויות. בד גדול אחר מצטיין במוטיב ציורי קטן ורבתו החוזר על עצמו פעמים רבות, ויוצר כעין דגם, כעין פזמון חוזר בתוך מבנית הקומפוזיציה הגדולה הזאת. עגלה והנוהג בה — זה הכנו של ציור־הרגם הקטן. ילד בן חמש, מספר קיוה, בנו של ידיד, הוא שצייר אותו על בד יוטה ושלח אותו לקיוה לפאריס, שם שהה הצייר בשנת 1966. קיוה אימץ לו את המוטיב הזה, והנה בנה סביבו את הקומפוזיציה הזאת, ארוכת הנשימה.

בין הציורים המוקדמים של קיוה המוצגים בתערוכתו זאת אתה מוצא כמה וכמה פנינים: אוטופורטרט שצייר בשנת 1940, אקוורל הספוג ברוח האימפרסיוניזם; ועוד ציור אקוורל מאותה שנה, דיוקן אשתו של הצייר. ואוטופורטרט שמעולם לא הוצג קודם לכן, והוא מן היפים שמכיר הציור הישראלי. מדוע לא הוצג קודם־לכן? „התביישתי בו", אומר קיוה. והיום, האם היום שוב אינו „מתבייש" בו? — „לכן־מיצוה", אומר קיוה, „איך מביא אותך את החידולים שלך; להנהגה אתה כבר מוכן להביאם" — בלחיות חיוכים־של־חיבה־ חיוכים של חיבה, וגם של הערכה, מעורר הדיוקן הצבעי הצייר הזה, העשוי צבעי שמן מלאי אור על לוח דיקט — ציור כולו חיים, מלא שמחה, שופע בריאות.

חיים קיוה — עירום — ציור

בין ציורי־דיוקן מוקדמים אלה, לבין הציורים החדשים, בני השנתיים האחרונות, אתה מוצא כאן את קיוה בגלגוליו השונים. עליהם מעיד כאן, בין השאר, ציור אחד גדול העשוי כולו... קני במבוק חצויים, מחוברים זה אל זה ומודבקים אל להם, וצבעים תכול, שחור ולבן. ושוב מחזיר אותך ציור דיוקן עם מקסרת אל שנות ה־40. קיוה זוכר שצייר אותו בתוך ליפט קטן שבו נהגו לבשל ריבה, והקיבוץ ברוב נדיבותו הקצה כאן לצייר פינה קטנה ששימשה לו לעבודתו באמנות. ציור קטן אחר, אקוורל עשיר־אווירה, מראה את פנים ה„אטליה" הזה, כלומר פינה בליפט הקטן, ובכל מכל אל פני הגוף היתה מנשקת בעד פתח הליפט.

ושוב אתה פוגש כאן בדים גדולי־ממדים, ילידי הימים הגיאומטריים־אורתודוקסים של קיוה, בדים בצבעים נקיים, בצורות הזוויתיות, ימים שקדמו לפרק האחרון של יצירת קיוה, שבו „נשבר" לו, כדבריו, „...בגיאומטריה", והוא כמו חוזר כמה צעדים לאחור, אל ימי התיאור הפיגורטיבי יותר, אך מתוך פרספקטיבה חדשה.

סיפורו של קיוה איננו סיפור־ציירים רגיל. הוא לא התחיל לצייר בגיל הגן, בבית הספר גירשו אותו מרוב משיעורי הציור. הוא היה כבר בן עשרים ושתיים כשעזב ב־1934 את גרמניה, ארץ הולדתו, ועדיין לא חלם על קריירה של צייר, ואמנות הציור היתה רחוקה מלבו הרבה יותר מרוח החלוציות — (אף כי לימד את עצמו לנגן בכנור שמצא בבית הוריו, עוד מגיל חמש־שש, ומזמן קצר אפילו קיבל שיעורי מוסיקה בברלין). לעומת זאת ידע לרכב על סוס עוד בהיותו בן שנתיים — לאבא היה משק סוסים גדול, מספר קיוה — כן, כשפחה מתבוללת היתה משפחתו, משפחת יהודים יחידה בכל הכפר הקטן, הנידח שבפרוסיה המזרחית, קרוב „לגבול הפולני־רוסי".

קבוצת הצעירים שעמם עלה לארץ מטעם „החלוץ" הלכה לקבוץ בגן, ביתו של קיוה במשך שלושים שנה. באיזו עבודות עבד? הרבה עבודות־חוץ: היה ספן בנמל תל־אביב של אז, היה סמכן בהקמת בניני המשטרה הבריטית במקומות שונים בארץ, עבד בגידול כלבי שמירה במשק עצמו, וכמובן בפרדס, וזאת במשך שנים הרבה, בקיבוצי הים ומה לא. איך הגיע לציור? ובכן, הוא היה נוהג לרשום רישומי עפרון קטנים להנאתו — את שומקום הזה היה רושם, ערימת תפוחים, וכו' — העיקרי שהגיעו להתיחס לרישומי ראש ולפתח את קריעתנות גם לו מקור קונקרטי מאד: הוכח רמזו לו שאם יהיה צייר ממש, להיות בוועד נפרד (עד אז שרוי או בצריף בחברתם של עוד שרים).

קיוה זוכר שתי פגישות שנפגש [...]. הראשונה היתה בשנות ה[...] שוריצקי נוסע היה על פני הקיבוצ[ים] אצל החברים־הציירים, הגם אל [...] ב־1951 נסע קיוה לראשונה ל[...] שוהר משם החל מארגן סמינרים החשבונות העובדות, וכאן נפגש [...] שנית. קיוה הזמין אותו (וכן את[...]) להדריך את הסמינר הקיבוצי [...]. את ארבעה־חמישה הסמינרים בני חדשיים הצי כל אחד, [...] בעצמו (רבים מן הציירים הנו[...] „התחנכו" באותם סמינרים: אור[...] גיורא נבכ, פרלטה, שמעון אבני).

ציורו של קיוה, שנתגלגל גלו[...]לים במרוצת השנים — למן הע[...]סטי, דרך הפאזות האבסטרקציות שיות למתוצה ולרביע — עד למין [...]דשה הגיע היום. איך היה הוא [...] את ציורו היום? „אין לו שם", [...] „בצורתו של הצייר המודרני הוא לו שמות. כל גילוי רע — קודם אותו בשם. איננו יודע, איך ציורי. אפילו שמות לתמונות לקבוע. אני מעדיף את הנפש גם כאן".

מיזוג בין מזרח למערב

מאת
נעמי בנצור

לפני שנתיים הציג יורם שפיצר, אמן גרמני צעיר וארכיאולוג במקצועו, תערוכה בגלריה „גורדון" בירושלים. היה זה לאחר שהות של מספר שנים ביפאן והשפעת אמנות המזרח הרחוק בלטה או היטב ביצירותיו. עתה, לאחר ששהה שנתיים בארצו (כמרצה באקדמיה לאמנות בהאמבורג) ניכר שנוי בגישתו האמנותית. תערוכתו הנוכחית המוצגת באותה אכסניה מוכיחה שהוא הפנים את אותם ערכים שספג ביפאן, והצליח להגיע לכלל מיזוג מענין בין מזרח ומערב.

בתערוכה מוצגים תחריטים המספרים את סיפור משפחתו. בכל אחד מהם מוצג הגוף במבט מוזל ולידה — פרוקו לגורמים: קטעים מתוך המכלול כשהם מוגדלים, עוקבים זה אחר זה על גבי פסים צרים כבסרט שילנע. לעתים הוא בשלב קטעי נופים שונים ויוצר אגב כך תמונה סוריאליסטית, מעין עימות בין מציאות ואגדה. (כדוגמת מס' 16 — הרובד התחתון הוא נוף ירושלים העתיקה כשבמרכזו מסגד כפת הסלע, ומעליו כמרחפים, ניתן לזהות את מקדשיה של הוורד). לעתים הרקע עצמו הוא המשווה לנוף ממד סוריאליסטי. ב„סיני" למשל (מס' 15) מבליט הרקע השחור את ההוליות של ההרים ומעניק להם אופי של נוף קוסמי.

אותה נטיה של פירוק־לגורמים מגיעה עד כדי גוחכות מדעית במספר יצירות. ביצירה בשם „ניצנים ופנים" (מס' 6) הוא מציג, כבספר בוטאניקה, את השלבים השונים של התפתחות הפרח: מן הניצן ועד לפריחה במלואה. בדרך דומה הוא מפרט גם את התפתחותם של פרפר ושבלול (מס' 33). ביצירה אחרת (מס' 17) זוכה גוף־האדם לניתוח אנאטומי מפורט. לצד ציור של שלד מוצגים מרכיביו כשהם מוגדלים וכדוקיקים.

בסידרה אחרת משתחרר האמן מן הנטיה המדעית שלו, נותן יותר חופש לדמיונו, ובונה עלילות סוריאליסטיות רבות־פרטים. באחת היצירות היפות ממין זה „מחוץ לעיר" — (מס' 1) הוא גודש דמויות אדם זו על גבי זו. מהן מרחפות, מהן שקועות עמוק בתוך אותה קלחת אנושית. במרכז היצירה — בבתוך מסגרות — פרשים מגדלים מאותה עלילה עצמה. ביצירות אלו הוא מפגין את מלוא יכולתו הטכנית בציור התחריט.

בתערוכה גם רישומים כמעט מיניאטוריים של נוף יפאני, ומספר חיתוכי־עץ המפלים במבנון יפאני אפייני דמויות מיתולוגיות או דמויות שחקני תיאטרון הקאבוקי. ביצירות אלו מורגשת השפעתו של אמן חיתוכי־העץ היפאני הוקוסאי. שפיצר מוכיח בהן כי הצליח, אכן, לסגל לעצמו את טכניקת הציור היפאני על פרטיה, אך מגע־ידיו האישי בצדו מהן להולטט.

דני רפאלי — קומפוזיציה — עץ

שילוב בין קדמוני ומודרני

סוד קסמן המיוחד של היצירות הפיסוליות שמעצב דני רפאלי הוא בשילוב המרהק שבין מקורות השפעה קדמוניים ומודרניים. הרבדים השונים הבונים את יצירותיו הם ביסוד העושר הצורני והתוכני ההופך את היצירות לרבות־פנים.

בהשוואה לתערוכות קודמות ניכרת בתערוכה הנוכחית בגלריה „גורדון" בירושלים נטיה חזקה יותר אל המופשט. נטיה זו משנה מעט את שווי המשקל הפנימי של היצירות אך איננה מבטלת קיומו של מקור השפעה זה או אחר.

הפיסול האפריקאי נותן את אותותיו בצורה ברורה בפסליו של רפאלי, בבידת הפלסטיות הרבה ובשילוב שבין פיגוראטיביות חושנית והפשטה רבת־דמיון. (יצירה מס' 15 במיוחד מזכירה כאן את אבנוה־הפיסול של שבט הבאקונה בכנוגו, שהוא אחד השיאים של הפיסול האפריקאי.) השפעה ברורה אחרת היא של הפיסול הפרה־קולומביאני, בעיקר זה של ממלכת האצטקים במקסיקו. זהו פיסול שהתרכז בעיצוב הטוטם ובתאור דמויות מיתולוגיות בדרך דיקוראטיבית, ותאר שהיה מעוגן במערכת המיתית והמאגיה של השבטים. ביצירה מס' 15 בולט דמיון זה במיוחד. בהשוואה ליצירות שהוצגו בתערוכה קודמת, ניכרת עתה נטיה להתרחקות של מקור השפעה זה.

מידת ההפשטות המבתיות כלפי כללה, המהה בין חלל ומסה כצלים של הרעה במקורות את סגנונם הפיסולי של ג'אקומטי מזה והנרי מור מזה. כמעט כל היצירות המוצגות הן פסלי־עץ. (וטוב שכך, כיון שזהו החומר שבו הוא מפגין את מלוא־כוחו.) בדומה להנרי מור מגלה רפאלי נכונות לתת לעץ להבהיר את קצב היצירה, לתת לה לכוון מעצמה על פי התוקנות הפנימיות של החומר. ביצירות המפוסלות בעץ נשמרת הורידה הכבפית והארגונית של הצומח ללא ודאיות צורנה. התקדמות היא אל הגובה והיא הדרגתית, נעה בקוים מעוגלים ובפיתולים אל השיא.

חלק מן היצירות בנויה על יסוד התשופה: הנגע שהוא דמוי־גליל נפרץ הל הכוח בשפך התוצה: תצורות אמורפיות תואמות זו את זו, בליטה מול שקע. הפיתוליות השפעו שלהן עומדים בניגוד לקו הנקי, המלוטש, של המעטפה. (בדרך זו מאורגנת היצירה „אקולוגיה", אחת המרשימות בתערוכה).

דני רפאלי הוא יליד חיפה 1928. הוא למד אמנות במכון ע"ש אבני והשתלם בפיסול בקראה איטליה. הוא הציג תערוכות יחיד בירושלים, יפו ובאר־שבע וכן במינכן ובוינה.

ניגוד בין נעורים לזיקנה

בגלריה „דניט" מוצגת עתה תערוכה של כאישה רי־קזאבלנקה, ספרדיה מכבצא באספק, אשר גולה בצרפת ולמדה ציור באקדמיה „בוזאר" ובבית־הספר של מחיאון הלובר. היא עלתה ארצה לפני שנה ומאז לקחה כבר חלק בתערוכות־עולים שונות.

בתערוכת־היחיד שלה היא מציגה רישומים וציורי־שמן. בעוד שהרישומים נצימים וקלילים, ציורי־השמן כבושים ומכבידים. גם מבחינת התוכן קיים הבדל מהותי בין הציור בשתי הטכניקות. ברישומים חוגגים הנעורים. עלמות דמויות־נימפות מרחפות בקלילות על פני הגלים, מלוות נערים יפי־גוף. האווירה היא אוירת התפרקות, מעין שלוזן דיוניסוס.

בציורי השמן הופכת הנערות הקלילות לבנים קפואות מכונסות בתוך עצמן. הנושא החוזר וגבהה הוא הנעורים אל מול הזקנה. הנערה הצעירה מעמכת לדמות מת[...] שר היא מלווה על־ידי דמות גב[...] מטיל צל על נעוריה. את הסצנה, מידה רבה של תיאטראליות, מל[...] גם סמליות מדושה: מרה גבוה [...] מול צמח צעיר הצומח זקוף [...] הצבעים החזי־ערכיים אשר כלוא רותיהם ללא כל זרימה, מוסיפה לאוירת השימכה שבציורי־השמן.

יצירת אמנות בבית־ספר

על רקע הרי יהודה ונוף עין־כרם הגבעה הצרפתית בירושלים, השתלב[ה] [...]לת יצירת אמנות המשמשת גן בשעת שהוא עדיין שומם ועזוב, שעוצבה בידי לאה מבעיר־שבע [...] בית־הספר הממלכתי במקום. הן אפשרה הורדת להתלכת צעירות להקצות אותו אזור מערך הבנים מסד ותזכוי בבירה לצורך עיצוב אמנות המצורה למבנה.

במקום לעצב יצירת־אמנות עצמ[אית] לישה האמנית להשתמש בגוורם שטח: היא עיצבה ציורי קראמי[קה] בת־ענק שגבהה 14 מטר, הפ[...] למעין אגדתא: אריחי הקראמיק[ה] נים מצטרפים למבנים, לדרך לשדה ירוק, כוכב באור־היומאמה של היצירה עומדת בניגוד של הנוף שמסביב.

במספר שכונות בירושלים, בע[...] שבהן, מצויות ארובות־ענק בוק[...] עות מסוד מבחינה אסתטית. [...] היה הנפך אותן ממטרד למוקד [...] סביבתן.

על הנקודה הפנימית

(סוף מעמוד 39)

מיום ששבנו אל הארץ אנו בכפיפה אחת עם הערבים הדרים על האדמה הזאת וכיפה. שאלה היינו עמהם תלויה ביסודה אף היא בבידת כשרונו לראות אותנו עצמנו חיים על האדמה מן העולם ועד העולם. רוצה לומר: לא נגיע לידי מתן מענה נכון לשאלת א"י — כל עוד אנו רובינו או חלקים מתוכנו — נטולים שורשים הבנתם אותנו אל הוץ א"י. רק כאשר נהיה לעם — היודע את ארצו — נוכל לראות עצמנו, עם כל עם, איך להיות על האדמה הזאת. וראשית לכל כי נוכל להיות הסוכסכים בתוכנו עם אדמתנו, ונבקש את השלום בינינו לבין הארץ, וסופו של השלום הן עם הארץ והן עם יושביה לבוא.

אף שאלת גבולותיה העתידיים של הארץ — צריך לראותם בכשרון וב„חוש" אל א"י. יש הסבורים כי מפני השלום — ואיני נותן בזה דעתי — ניתן לקצץ בגוף הארץ. וכשם שאין חבל־ארץ דומה לחבל־ארץ, כך נראה כי האנשים יהיו חלוקים בדעתם. אך השוב כי כל היהוד של היחוד בהחומה על ארץ־ישראל יהיה כרוך ביסורים גדולים של היהודי. בלבו. בהשתבחו. בדומה לגוף שקוצצים בכפיו, או לאיש שהותכים אבר מבשרו. בדברים אלו לא יוכל חינוך הארץ להיות פטור בלא כלום.

ענין ארץ־ישראל צריך היום לגבוה. צריך הרגש. נגיעה במקורות. חינוכו של האדם צריך לפעור פתחים אל האדמה, אל ההדרים. יתכן כי בפתחים אלו הצבות ערגה חדשה להתגעל. להיצמד אל ארץ־ישראל בפתעל ממש. אחד הביטויים לכבע זה עם הארץ — היא היזיקה לשמירת דזקבם של הנופים שנכתבתה בהם ארצנו. הרים יפים. אנשים יפים והארץ התקבץ־הרבה כל יופי שבה, אינם גיהולים ממנה, יחיו לאחד. ישראל באים לארץ, והארץ באה לישראל. וכן צריך להוסיף ולדעת את הארץ. לפעור פתחים הישב אל מראותיה, קולותיה, ריחה, לשפעת הגוליה על התמצאויות שבה, ולהרים הכבב אל מראה צופות דורסים דואים מצבים על תיותה. שכל אלו הם ארץ־ישראל. דומה כי לעולם תהא החויה שבארץ כרוכה ביסורים. ושבא מרה היא לדרים בארץ לחיות עמה. אולי אף להבבא. החינוך שהעמדו לפרוש את חגיכי הארץ בגלה ובנסתר שבה, לצלם [...] שאלות רבות והשבות רבות. [...] ישראל היא ארץ של ריבוי [...] ארץ של בקעות הרים באחור. על התאור המקראי „ארץ הר[ים ובקעות]" באמר שלא שוה (דומה) טעם לטעם פירות בקעה, ולא טעם פיר[ות] לטעם פירות הר. כי ארץ הרים הרבה. בקעות — בקעות הרבה. האשרי כי שמהלך בהם, מגו[...] אתר אמה, ואנו כרויה אל המוח[...]

כבר הופיע
אלף מילים המחודש חלק שני
מאת י. בן־שפר — א. רוזן
חדש בתוכנו חדש בצורתו
מותאם למציאות הישראלית החדשה. מלווה ציורים רבים.
דקדוק מעשי. תבניות לשון ושימושיה. פרקים מתולדות הישוב. תודעה יהודית. מסורת. חגי ישראל ועוד.
בספר מילון מצויר ב־14 לוחות. הנושאים: חי וצומח, גוף האדם, תחבורה, ספורט וצבא ועוד.
דוגמת הספר הראשון ניתן גם כאן מילון ב־7 שפות.
בספר „אלף מילים" לומדים עברית בכל רחבי תבל.
מחיר הספר כולל מילון — 10.— ל"י.
להשיג בחנויות הספרים או בהוצאת אחיאסף בע"מ,
רח' יוסף נסיא 13 תל־אביב, טל. 283339.

הוצאת ספרים ש. זק ושות'
רח' המלך ג'ורג' 2 טלפון 227819 י־ם
חדש!
ספרוני אליהו
סדרת ספרונים מאוירים לגיל־הרך!
אליהו ומשהו
אליהו נוסע לירושלים
אליהו ואביתר
הפיג'מה של אליהו
כתבה וציירה: נירה ורד
הספרונים מלווים טקסט קל ומהנה, וציורים המפתחים יכולת ההבחנה והחוי כל הילד.
למכירה בכל החנויות לספרים בארץ.

יצא לאור מחדש במהדורה מוגבלת
WALKS ABOUT JERUSALEM
AND ITS ENVIRONS
BY W.H. BARTLETT
ספר כאה אחד הציירים המפורסמים של המאה הקודמת, ובו תאור מסע לארץ הקודש בקיץ 1842. בספר 55 תחריטי פלדה ועץ המפות המתארים את ירושלים, קבר־רחל, הירדן, קיסריה ועוד, אשר צוירו בידי המחבר והם לפרסום גדול ב־130 השנים האחרונות.
דברי הקדמה למהדורה החדשה מאת רחבעם זאבי.
בהזמנות נא לפנות להוצאה „כנען" — ת.ד. 7645 ירושלים.

לפני ראש השנה יופיע
הספר שחיכית לו
הצלם המושל[ם]
(THE COMPLETE PHOTOGRAPHER)
מאת אנדריאס פייניגר (צלם ראשי של „...")
* „מר פייניגר הוא מדריך נפלא... מקוריות, מתעילות ויעילות... זהו ספר מצויין". (ניו־יורק ...)
* „הספר הטוב ביותר שקראנו מעודנו [על] הצילום... עצות שימושיות איך־ספור שערכן לא [יסולא] בפז. מאחורי המחבר 30 שנות נסיון מעשי [...] ואנדריאס פייניגר מייעץ לך מה לקנות ומה לקנות, כיצד לחסוך כסף בקניה, כיצד לבנות חדר חושך לפי צרכיך וכדומה, ואף מסביר מדוע, משתכנע מן ההגיון שבדבריו ולומד הרבה [...] שלו... מספר רב של עמודי תמונות בצבע ובשחור לבן, מודפסות על נייר כרומו משובח, וטיבן [...] משלים ומקביל לרמת החומר הכתוב". (צילום [...])
* „בעיקר עוסק בצילום יוצר. בכל פרק [...] מדגיש המחבר עד כמה הצילום איננו לחיצת [...] גרידא, אלא מכלול שלם של פעולות יוצרות [...] בהשראה אמנותית ובידע טכני. הספר עשוי להביא [כל] צלם לידי השראה יוצרת... בהניותי הסנה [...] ומשוכנעני שכל צלם רציני ייהנה אף הוא הסנה [...]" (צילומון, ירחון מועדוני הצילום ב[...])
חובב צילום! המהדורה הוא מצומצמת [...] לעצמך כבר עכשיו עותק מן „הצלם המושלם" [...] הספרים שלך, או שלח 54.80 ל"י — מחיר הספר לחוצאת „לדורות", ת.ד. 9047 (מ') ת"א והספר [יישלח] אליך מיד עם הופעתו. (המשלוח חינם).
הערה: אלה שנרשמו ל„הצלם המושלם" [...] יקבלוהו אף הם עם צאתו לאור.

הוצאת „תמוז"
סוף סוף בעברית יצירת המופת
„הציפור הצבועה"
מאת יז'י קושינסקי מחבר „להיות שם"
בהקדמת חנוך ברטוב.
הפצה ראשית: „בית עולים" קרל נטר 3 תל־אביב. טל: 623957

הופיע:
בחינות מס' 5
כתב־עת לעיון ולמחקר
בבעיות יהודי ברית המועצות ומזרח אירופה
בהוצאת הקונגרס היהודי העולמי והאוניברסיטה העברית בירושלים, המרכז לחקר יהדות מזרח אירופה.
להשיג במשרדי הקונגרס היהודי העולמי, רחוב יהודה־הלוי 123, תל־אביב, ובאמצעות הסוכנים לכתבי־עת.

גלריה 7
אלכסנדר בוגן
תערוכה
12—24
מכירה פומבית של יצירותיו
כל ההכנסות קודש לפצועי צה"ל
המכירה תתקיים ביום 24 באוגוסט בשעה 20.00
ב„גלריה 7" כיכר המדינה 14 ת"א

הוצאת „יזרעאל", תל־אביב
רח' דיזנגוף 76, טל. 285350
ספרים חדשים מאת ד. מ. הרדוף
אוצר השמות בספרות העברית ובעיתונות הישראלית
המחיר: 63.— ל"י
בראשית ורש"י בניקוד
כל רש"י, בלי השמטות, בנוסף באותיות רש"י ובאותיות עבריות.
בראשית בכרך אחד המחיר: 12.— ל"י
" בשני חלקים, כל חלק 8.— ל"י

הוצאת הקיבוץ המאוחד
רח' בהרדנא 15, טל. 225222, ת"א
בשיתוף עם יד ושם — רשות הזכרון לשואה ולגבורה
השואה בשירה העברית
כ־100 שירים, שנכתבו מאז שנות ה־40 היום מאת כ־70 משוררים עבריים.

במלאות שלושים לפטירתו של
אחינו, גיסנו ודודנו
אברהם לרמן ז"ל
תיערך אזכרה וגילוי המצבה על קברו בבית העלמין בחולון ביום ראשון, ל' באב תשל"ד 18.8.74 בשעה 4 אחה"צ.
מוקירי זכרו מתאספים ליד השער החדש.
המשפחה

במלאות חמש שנים
לפטירת יקירנו

אריה (ליאון) בריק ז"ל
תיערך אזכרה
ליד קברו
ביום ראשון, ל' באב תשל"ד 18.8.74 בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, חיפה.
מוקירי זכרו מתאספים ליד שער בית העלמין הצבאי.
המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של ראש משפחתנו
ירמיהו (יולה) אופנהיים ז"ל
נעלה לקברו בהר הזיתים ביום ראשון, ז' אלול תשל"ד (25.8.74) בשעה 4.30 אחה"צ.
נצא בצוותא מביתנו ברח' העלוי 4, קרית-משה ירושלים.
לאחר מכן נתאסף בביתנו ונעלה קווים לדמותו.
המשפחה

ברוך דיין אמת
יקירנו
סמל צביקה הלפמן
הי"ד
שנפל על קידוש השם במלחמת יום הכפורים ברמת-הגולן בערב חג סוכות תשל"ד
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין בהרצליה ביום שלישי, ב' באלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 10.30 בבוקר. אוטובוסים יצאו מרחוב הסהר 17 בהרצליה בשעה 10.00 בבוקר.
הוריו: תמר ושמחה הלפמן
אחיו: נתן
וכל המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר
משה ציטרון ז"ל
מהוהלבק — פולין
נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי המצבה
ביום ראשון ל' באב תשל"ד (18.8.74), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בנתניה ע"י שכון ותיקים.
נפגשים ליד שער בית העלמין.
המשפחה המתאבלת

במלאת שש שנים
לפטירתו של יקירנו
דניאל לם ז"ל
נעלה אל קברו ביום ראשון ל' באב 18.8.74, בבית העלמין הישן בחיפה.
מוקירי זכרו נפגשים ליד השער בשעה 5.00 אחה"צ.
המשפחה

חלפה שנה מאז נלקח מאיתנו בננו יקירנו
משה ז"ל
נעלה לקברו בקרית שאול, ביום ראשון, ל' מנחם-אב (18.8.74), בשעה 5 אחה"צ.
היציאה מביתנו, רח' לויד ג'ורג' 3, ת"א, בשעה 4.30.
פרופ' יוסף שטיין
ובני ביתו

במלאת שנה לפטירת יקירנו
אריה גולדך ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום ראשון, 18.8.74, בבית העלמין בחולון בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים ליד השער החדש.
אשתו אורנה

יקירינו הבנים
שנפלו במלחמת יום הכיפורים
דוד מגל (גולדנברג) ז"ל
ישעיהו כהן ז"ל
יחיאל פלצר ז"ל
יצחק מן ז"ל
יובאו למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ גבת ביום ג' ב' אלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 4 אחה"צ.
אוטובוסים יצאו מרחבת היכל התרבות בת"א, בשעה 1 בצהרים.
המשפחות ובית גבת

במלאות שש שנים להסתלקותו של יקירנו
ד"ר אריה זסלני ז"ל
אנו מודיעים לכל ידידיו ומוקיריו שתערך תפילת אזכרה על יד קברו ביום שני, א' באלול דנא (19.8.74) בשעה 8.30 בבוקר בבית הקברות סנהדריה בירושלים.
נפגשים על יד שער בית הקברות.
המשפחה

במלאת 5 שנים לפטירת בעלי ואבינו היקר
דוד סטוביצקי ז"ל
תערך אזכרה ביום ראשון 18.8.74, ל' באב תשל"ד, בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין בקרית-שאול.
נפגשים ליד השער.
משפחת סטוביצקי

ביום השנה הראשון לפטירתה של יקירתנו
חוה בורנשטיין ז"ל
(מלאסק)
נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום ראשון, ל' באב תשל"ד 18.8.74, בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין בקרית-שאול.
מוקירי זכרה וידידיה מוזמנים.
נפגשים ליד השער.
המשפחה
ואחיה יעקב חבלסקי (פריז)

במלאת ארבע שנים לנפילת יקירנו
יאיר פנט ז"ל
תתקיים אזכרה בבית הקברות הצבאי בחיפה, חוף הכרמל, ביום ראשון (18.8.74) ל' באב תשל"ד, בשעה 17.00.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו
רחל לוי ז"ל
(מרדושיץ — פולין)
נעלה לקברה לאזכרה ולגילוי המצבה ביום ראשון ל' באב תשל"ד (18.8.74), בשעה 4.00 אחה"צ בבית הקברות בחולון.
נפגשים ע"י השער החדש.
בעלה: חיים לויב
הילדים והנכדים

יקירנו
סמ"ר עמיקם גזית הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים ברמת-הגולן
יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בהר הרצל ירושלים ביום שני, א' אלול תשל"ד 19.8.1974, בשעה 3.00 אחה"צ.
אוטובוס יצא מבית המנוח ברחוב עמרי 17 תל-ברוך בשעה 12.30 בצהרים להר הרצל.
המשפחה האבלה

בננו יקירנו
יוסי בקמן הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים
יובא למנוחת עולמים
ביום שני א' אלול תשל"ד 19.8.74, בשעה 18.00, בבית לחם הגלילית.
התכנסות בשעה 17.30 בכיכר אלונים.
המשפחה
מושב בית לחם הגלילית

בנינו—חברינו
יוסף (יוסי) וייסברוט
דן (דני) גבשר
אשר נפלו במלחמת יום הכפורים
יובאו למנוחתם בבית העלמין שבקבוצתנו
ביום ד', ג' אלול תשל"ד (21.8.74)
בשעה 16.00 אחה"צ.
מן הרחבה שליד היכל התרבות בתל-אביב יצא אוטובוס בשעה 11.30 בצהרים.
החזרה דרך חיפה מובטחת.
המשפחות
וקבוץ עמיר

יקירנו
יעקב דימינסקי
הי"ד
אשר נפל במלחמת יום הכיפורים 21.10.73
יובא למנוחת עולמים
ביום שלישי, ב' אלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 9.00, בחלקה הצבאית בהר-הזיתים.
אוטובוס יצא מבית ההורים, רח' הסת"ל 25, גבעת מרדכי, ירושלים, בשעה 8.00 בבוקר.
אשתו: נירה
ההורים: אילה ומשה
אחיו: ישראל ושלמה
אחותו: נחמה וב"ב
משפחת דרורי (חדרה)

יקירנו
סמ"ר צבי שבייד (שוויד)
הי"ד
שנפל במלחמת יום הכפורים ממערב לתעלת סואץ ב-24.10.73 בטרם מלאו לו 22 שנה.
יובא למנוחת עולמים ביום ראשון ל' באב תשל"ד, 18.8.74 בשעה 4.30 אחה"צ, בחלקה הצבאית של בית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס יצא בשעה 3.30 אחה"צ, מבית אבי, רח' צ'ירלסון 15 שכון ה' בני-ברק.
אמו: קלרה
אשתו: יפה שבייד (לבית אנגלמן)
והמשפחה

בנינו חברינו
סגן אמוץ ארד ז"ל
סרן אבנר גולדשמיט ז"ל
שנפלו במלחמת יום הכפורים ברמת הגולן
יובאו לקבורה במשקנו ביום חמישי, ד' אלול תשל"ד 22.8.74 בשעה 16.
הלוויתו של חברנו
עמירם הקטין ז"ל
התקיים ביום רביעי, 11.9.74.
אוטובוס מיוחד יצא מרחבת היכל התרבות, ת"א בשעה 11.30 ומרחבת הרכבת בחיפה בשעה 13.00.
המשפחות ובית הולתה

יקירנו
רס"ן ישי מישר-סלמונוב הי"ד
אשר נפל במלחמת יום הכיפורים בעיר סואץ
ביום כ"ט בתשרי תשל"ד — 25.10.73
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין בהרצליה ביום שלישי, ב' באלול תשל"ד (20.8.1974) בשעה 9.00 בבוקר.
יציאה — מהרצליה — רחוב אחד העם 54 בשעה 8.30 בבוקר. מתל-אביב — רחוב לוינסקי, פינת שדרות הר-ציון, ע"י בית הכנסת "עץ חיים" בשעה 8.00 בבוקר
אנו המומים וכואבים מרה על אובדן תפארתנו ולבנו כואב עם כל המשפחות השכולות בישראל.
המשפחה

יקירנו
סגן זאב ששון הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים
בחזית סיני א' סוכות, ט"ו בתשרי תשל"ד (11.10.73)
יובא למנוחת עולמים בבית העלמין בחולון ביום חמישי ד' אלול תשל"ד (22.8.74) בשעה 10.30.
מוקירי זכרו מוזמנים לחלוק לו כבוד אחרון.
הסעה מבית ההורים רח' הרצל 33 בת-ים בשעה 9.45.
אשתו: דיאנה
ילדיו: מירב ואיתי
הוריו: בלה ואברהם
אחיו: משה
ומשפחת פריימן

בננו ואחינו
סמל
עובד אנטר הי"ד
שנפל במלחמת יום הכיפורים
י"ט בתשרי תשל"ד 15.10.73
יובא למנוחת עולמים ביום שלישי ב' באלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 1.00 בצהרים בבית-הקברות הצבאי בקרית-שאול.
הוריו שפרה ושלמה אנטר
אחיותיו: נעמי וספי פורת
פרידה ומשה שחורי
ועמית אנטר

למשפחת סטולרו (ספיר)
אתכם באבלכם הכבד במותו
של בנכם-שכננו היקר והאהוב
שנפל במילוי תפקידו
סגן יצחק ספיר ז"ל
מי יתן ולא תדעו דאבה עוד
דיירי הבית:
רח' שלמה בן-יוסף 6, בת-ים
כניסות א', ב', ג'

אזכרה וגלוי המצבה למלאת שלושים לפטירתו של עובדנו
האי גברא רבא
הרב אברהם בן ישעיה זצ"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ג' ב' באלול תשל"ד (20.8.74) בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין זכרון-מאיר בבני-ברק.
התחבורה תצא מבית הכנסת בני-ברק, רח' אהרונסון 27, בשעה 4.15
בית שקם

هكذا من الاصل

صكنا من الامل

אנו משתתפים באבלם
של משפחות החללים של עובדי הרכבת
ושל בני עובדי הרכבת שנפלו במלחמת יום הכפורים:

עובדי הרכבת

משה בן־יקר
בן אברהם

יצחק ווגמייסטר
בן יעקב

בנים של עובדי רכבת

שמואל בואניש
בן אלי (רוג'ר)

אלכסנדר ליפשיץ
בן בנימין

הרצל ברכי
בן מרדכי (מרידק)

יצחק מיליס
בן יעקב

עמרם דהן
בן אברהם

אליהו באג'י
בן יונה

אמיתי הלפרן
בן דוד

משה סרויה
בן מאיר

שוע וולקוביץ
בן יעקב

יעקב קליין
בן שמואל

גרשון טייכמן
בן יוסף

יהי זכרם ברוך

הנהלת רכבת ישראל

אנו מבכים את מותו ללא עת
של חברנו היקר

סרן אלישע ברמן

שנפל בקרבות הבלימה ברמת הגולן

ומשתתפים בצער המשפחה

בנימין מילר
מנחם אבן והבנות

יקירנו הבלתי נשכח

סמל אבנר פולטהיים הי"ד

נפל במלחמת יום הכפורים ברמת הגולן, י"א תשרי 7.10.73

יובא למנוחות ביום ה', ד' אלול תשל"ד 22.8.74
בבית הקברות בשדה־אילן.
הלויה תצא בשעה 16.00 מרחבת בית־הכנסת.

המשפחה ומושב שדה־אילן

הטנקן רב"ט

חנן ידלום (דיאמנט)

ז"ל

יקירנו בן 24
שנפל במלחמת יום הכיפורים

יובא למנוחת עולמים ביום ששי ה' אלול תשל"ד 23.8.74 בשעה 9.00 לפנה"צ, בבית העלמין בחולון.
אוטובוס לרשות המלווים יוצא מבית ההורים ברח' אילת 43 חולון בשעה 8.30

המשפחה

יקירנו

אריה (ליאו) **גלוקנברג**

הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים
בסיני ביום 18.10.73

יובא למנוחת עולמים ביום ג' ב' אלול 20.8.74.

הלויה תצא מדירת המנוח בהרצליה שכון ויצמן 8/5 לבית העלמין בהרצליה בשעה 4 אחה"צ.

משפחת גלוקנברג
משפחת קליגמן

יקירנו
רב"ט

ברוך (בורקו) **אנג'לקוביץ**

הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים בפריצה לצריה ב־11.10.73, כ"א תשרי תשל"ד

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בהר־הרצל, ירושלים, ביום שני — 19.8.74, א' אלול תשל"ד, בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

עם הבאתו לקבורת קבע
של עובדנו

אילן קרן ז"ל

אנו מרכינים ראש לזכרו
ומשתתפים בצער המשפחה

כרמל קור
ההנהלה וחבר העובדים

בחיפה! קבלת מודעות דחופות בשעות הלילה (מ־18—24) לכל העתונים טלפון 718018

המועצה הארצית של נשים יהודיות באהר"ב ובישראל

מלווה בכאב את

גבורי ישראל

חללי מלחמת יום הכיפורים

המובאים למנוחת עולמים

ומשתתפת בצער המשפחות השכולות
וכלל בית ישראל

אנו עובדי שופרסל

משתתפים באבלו הכבד של
גליק יוסף

על נפילת בנו

סמ"ר יורם הי"ד

בקרבות הבלימה בתעלה ביום הכיפורים

הלויה תתקיים ביום ראשון 18.8.74 בשעה 18.00.
התבורה מרח' הרב־קוק 15 ת"א, בשעה 17.00.
נפגשים ע"י שער בית הקברות הצבאי בקרית שאול.

לשורה סודרסקי
משפחת סילנר ומשפחת ברמן

יחד עמכם אנו מרכינים ראש
עם הבאתו למנוחת עולמים של

אלישע הי"ד

שנפל ברמת הגולן במלחמת יום הכפורים

דיירי הבית
ברחוב פועלי בנין 7
באר־שבע

למשפחת אלקושי

אתכם אנו בכאב ובשכול על

אהוד הי"ד

שנפל במלחמת יום הכפורים

יהיה נפש היה לכולנו

חבריו:
גילה ויוסי קראוס
דליה ואלכס הורוביץ
רחל ושמואל קמניצקי
נאוה ויוסי ריכטר

יקירנו

סמל אורי אליהו הי"ד

בן גרים ישמחה
שנפל במלחמת יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בחדרה ביום שלישי, ב' באלול תשל"ד (20.8.74), בשעה 15.00 אחה"צ.
אוטובוס יצא מבית הורים, רח' ה' באייר 17/3,
גבעת אולגה א'.

המשפחה

עיריית קרית שמונה

מודיעה על העברת בניה לקבורת קבע בבית העלמין בקרית־שמונה

רב"ט **ביטון יעיש** ז"ל

רב"ט **טומסית משה** ז"ל

סמל **גולן דוד** ז"ל

סמל **אבוטבול יוסף** ז"ל

סמל **מלול סלומון** ז"ל

סמל **בוקובזה עמוס** ז"ל

סמ"ר **זפרעני אשר** ז"ל

טקס הלויה יתקיים ביום ד', ג' אלול תשל"ד (21.8.74), בשעה 16.00
בבית העלמין בחלקה הצבאית בקרית שמונה.

עיריית קרית שמונה

לאפרים אבוקסיס

משתתפים בצערך
על פטירת

אמך — יקירתך

הנהלת עמיגור
ועובדי סניף מגדל־העמק

לעובדנו אריה בן ארי

משתתפים באבלך הכבד
במות עליך

אביך ז"ל

ההנהלה וצוות העובדים של
חברה ימית להובלת פרי בע"מ

למשפחת בן־לוי

אתכם באבלכם הכבד
במות

אבי המשפחה

פרנק בן הוד אחיו
ד. דנבנברג ישראל
סוכנות לביטוח בע"מ

למשפחת אילני

אתכם באבלכם הכבד
במות ראש המשפחה

פתחיהו אילני (בילר)

ז"ל

מגדל נחום בע"מ
בתיים

למשפחת סמולר
ולחברת בורסה בע"מ

השתתפותנו הכנה בצערכם העמוק
במות יקירכם

יוסף ז"ל

מרכז הארגזים בע"מ

למשפחות אקשטיין

אתכם באבלכם בהלכה לבב אם המשפחה

חנה אקשטיין ז"ל

הנהלת ביה"ר „התאומים"
תופיני מאפה יבש בע"מ
רמלה — אזור התעשיה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה
של חברתנו

חיה גור־אבי (הורלמן)

ז"ל

הלויה תתקיים ביום ראשון ל' באב תשל"ד (18.8.74) בשעה 3.00 אחה"צ בבטק.

המשפחה
ובית משמרות

אנו מודיעים בצער רב ובכאב עמוק על פטירתו הפתאומית וללא עת של אחי־גיסי היקר באור הבלתי נשכח

יוסף קריס ז"ל

פולה ויעקב אר...

ההלויה התקיימה בסארפאולו 11.8.74

במלאת עשר שנים לפטירתו של
בננו, בעלי ואבינו היקר

וולף גלהזברג

ז"ל לביטוח

תתקיים **אזכרה** ביום רביעי ג' אלול תשל"ד 21.8.74 בשעה 4.15 אחה"צ בבית העלמין בחולון

נפגשים ליד השער הישן בשעה 4.00 אחה"צ.

המשפחה

במלאות שנה לפטירתו של
בעלי, אבינו ואחי היקר

יצחק דרוהוביצ'ין

ז"ל

תתקיים **אזכרה** בבית העלמין בגבעת־שאול ירושלים, ביום שני, א' באלול תשל"ד 19.8.74
בשעה 5 אחה"צ.
מוקירי זכרו נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

יקירנו הבלתי נשכח

סמל שלמה הלפרן

הי"ד

שנפל בעיר פואץ במלחמת יום הכפורים

יובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בחיפה ביום חמישי ד' באלול (22.8.74).
הלוית תצא בשעה 18.00 משער בית העלמין.
אוטובוס יעמוד לרשות הכלוים מבית המשפחה דרך־הים 104 בשעה 17.30.

המשפחה האבלה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

מנחם קיהן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי המצבה ביום ראשון, 18.8.74, בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
הסעה תצא מגן־הזכרון מול העיריה ב־4 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת בעלי, אבינו
וסבנו היקר

קרביצקי שלמה ז"ל

התקיים אזכרה לזכרו ביום ראשון ל' באב תשל"ד, 18.8.74, בבית הקברות בחולון — שער חדש.
התבירה תצא מבית המנוח, רח' שיינקין 62 בגבעתיים, בשעה 4.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת

אברהם פלזנשטיין

ז"ל

תקיים אזכרה ביום שני 19.8.74 א' אלול תשל"ד.
נפגשים בשעה 4.30 בשער בית־העלמין גורדון בראשל"צ.

המשפחה

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

בפיקוח משרד החינוך

נמשכת ההרשמה לכיתות ט', י', יא', יב'.
תיכון ברק מעניק לך: * תעודת בגרות ממשלתית * תעודת גמר ממשלתית * תעודת בגרות־ לימודי:
אלקטרוניקה, מחשבים, שרטוט.
יום לימודים ארוך הכולל שעורי עזר באנגלית ובמתימטיקה.
חוגים: ציור, דרמה, צילום, ספורט: כדורגל, כדורסל
תלמידי ט' ורוב תלמידי י', יא', יב' פטורים משכר לימוד
הרשמה א'־ה' 10- 12 לפנה"צ.
ת"א, רח' החשמל 27 (ליד התחנה המרכזית) טלפון: 621098

אוניברסיטת ת"א בית־הספר להנדסאים
משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות המכון הממשלתי להכשרת טכנולוגים

בית הספר להנדסאים של אוניברסיטת ת"א
מודיע על המשך רישום לשנת הלימודים תשל"ה ללימודי יום ולימודי ערב

לקראת התואר הנדסאי

במגמות:
1. **אלקטרוניקה**
2. **אוטומציה ובקרה**
3. **מכונות**
4. **מחשבים**

מתקבלים:
1. בוגרי בתי־ספר מקצועיים ארבע שנתיים במגמות המתאימות.
2. בעלי תעודת בגרות במגמה מתימטית־פיסיקלית.
3. בעלי תעודת בגרות במגמות אחרות לאחר בחינות מתאימות.

הרישום ופרטים:
ללימודי יום, בשעות 09.00—12.00 בכל ימות השבוע; ללימודי ערב בשעות 18.00—19.00 בימים א', ב', ד', ה' במזכירות ביה"ס, רחוב האוניברסיטה 30, רמת־אביב, טלפון: 414069.

תכנות מחשבים

נפתחים קורסי ערב
בתל־אביב • בחיפה ירושלים ובאר־שבע

מתקבלים רק מסיימי 12 שנות לימוד בעלי נתונים מתאימים — לאחר מיון קפדני.
בוגרי הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים, יקבלו הפנייה למקומות עבודה מתאימים בהתאם להישגיהם.

לחיילי מילואים משוחררים — לימוד חינם

לקבלת פרטים נא לצלצל:
לטל. 739193 ת"א וטל. 669041 חיפה

לכב' המכון להכשרה מקצועית 1
ת.ד. 28125 תל־אביב (למספר 111)
נא לשלוח לי פרוספקט על הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים.
שמי.........
גיל.........
השכלה.........
כתובתי.........

משרד התחבורה
רשות מוסמכת מרכזית לעבודות אבטחה ובטחון

מכרז לשירותי אבטחה

מכרז מס' ב/6/74

שמירה ואבטחה בנמל אשדוד

משרד התחבורה מזמין בזה הצעות שירותי שמירה ואבטחה בנמל אשדוד.
המעונינים יכולים לקבל את תנאי המכרז והחוזה שעל האוכה במכרז יהיה לחתום עליו, וכן פרטים נוספים אצל קצין הבטחון של המשרד, בתל־אביב, מגדל שלום, קומה 5, בכל ימות השבוע בין השעות 10.00—12.00.
ההצעות בהתאם לנקוב בתנאי המכרז חייבות להגיע עד ליום חמישי 29.8.74 שעה 10.00, במעטפות סגורות, לפי ה־כתובת:
משרד התחבורה
יו"ר הרשות המוסמכת המרכזית לעבודות אבטחה ובטחון
מגדל שלום
רח' אחד העם 9
תל־אביב
משרד התחבורה לא יהא חייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

תיכון מקצועי לאלקטרוניקה

הכשרת אלקטרונאים

ההרשמה לכתות בוקר ט', י', יא', יב'
למגמות משולבות לבגרות ולמגמות מקצועיות
* רדיו אלקטרוניקה טלוויזיה
* גרפיקה * שרטוט * צילום
* מחשבים IBM * לבורנטים

מתקבלים תלמידים לכל הכיתות. ללא ידיעות קודמות באלקטרוניקה. כל המגמות כוללות: הכנה לבחינות הבגרות הנערכות — ע"י משרד החינוך והתרבות.
פרטים והרשמה: 9-1 לפנה"צ, 8-4 אחה"צ.

חולון	פתח תקוה	חיפה	רמת־גן	תל־אביב, רח' הנגב 13
סוקולוב 49 (בבנין הסתדרות)	רח' ההגנה 10	רח' בלפור 5 (בבנין הועד למען החייל)	רח' ז'בוטינסקי 61 (ליד קולנוע רמה)	פנת רח' סלומון (התחנה המרכזית)

ביה"ס הגדול בישראל למקצועות האלקטרוניקה

מדינת ישראל — משרד העבודה המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית — אורט ישראל

במחוז ירושלים

נפתח ב־20.8.74

קורס - קדם הנדסאים וקדם טכנאים

הקורס מיועד לבוגרי י"א שנות לימוד.

לחיילים משוחררים ע"פ החוק הלימודים חינם

פרטים והרשמה: נא לפנות לרח' יפו 68, ירושלים, טל' 226455, כל יום בין השעות 08.00—19.00. ביום ו' עד שעה 13.00.

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

המחלקה להכשרת מורים
מודיעה

הרשמה לקבלת תעודת הוראה למורים במקצועות המדעים המדויקים ובמקצועות טכנולוגיים

קיימת אפשרות לקבל הכשרה פדגוגית לקראת תעודת הוראה בבתי־ספר על־יסודיים (תיכוניים־עיוניים או מקצועיים).
ללימודים אלה יוכלו להתקבל מועמדים להוראה ומורים בפועל בעלי תואר ראשון במקצועות המדעים המדויקים והטכנולוגיים, ההכשרה הינתן במסגרת הקורסים הסדירים של המחלקה בטכניון, בשעות אחה"צ.
סטודנטים תלמידים בטכניון, יוכלו בנוסף ללימודיהם הרגילים לקבל הכשרה פדגוגית לקראת תעודת הוראה בבתי־ספר על יסודיים.
משך הזמן הדרוש ללימודים לקראת תעודת הוראה הוא בדרך כלל 2 שנים.

סדרי ההרשמה:
1. המעונינים לקבל מידע נוסף יפנו למזכירות המחלקה להכשרת מורים, בבנה כרומי כס' 10 בקרית הטכניון.
2. ההרשמה במזכירות המחלקה החל מתאריך 1.10.74 עד לשבוע הראשון של תחילת הלימודים בימי א'—ה' בשעות 11.00—13.00.

דניה בע"מ

מלכת עיצוב העור האופנתי

מכירה מיוחדת

של עודפי יצוא
הנחות 30% - 50%
מהמבחר הגדול ביותר של מלבושי עור תוצרת ישראל.
לגברים ונשים
מעילים, ג'קטים, חליפות וחולצות.
חנות ראשית: תל־אביב, רח' מנדלי 7, טל. 234471
פתוח 9—22. רח' הירקון 160 טל. 240489
ירושלים: רח' הילל 23 בית המגדל טל. 232619

מכרז מס' 246/74

מכירת מכונית ב.מ.ו. 1800
מספר רישוי 382—281, שנת ייצור 1971

מעונינים לרכוש המכונית הנ"ל, יגישו הצעות מחיר לחברת נתיבי אילון בע"מ, מגדל שלום, רח' אחד העם 9, קומה 23, תל־אביב.
ההצעות תכלולנה ערבות בסך 10% מהצעת המחיר המוכנסת לתיבת המכרזים המיועדת למכרז הנ"ל הנמצאת במשרדי החברה.
יתן להגיש ההצעות לא יאוחר מיום ו', 30.8.74 שעה 12.00.
הצעות שתשלחנה בדואר לא תובאנה בחשבון.
את המכונית ניתן לראות בכל יום במגרש החניה ברח' ז'בוטינסקי 42 תל־אביב.
המעונין לבחון את המכונית ומסמכיה יתאם זאת עם מר דני מנצפי, טל. 246552 בימים ד', ה' בשבוע בין השעות 16.00—18.00.
אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
ב. עמיר — מנהל כללי

קורסים מזורזים

נפתחים ב־22.8.74
● הנהלת חשבונות
● פקידות ומזכירות
● ניקוב .I.B.M
● כתיבה במכונה

שרוטל

תל־אביב אלנבי 140
תל־אביב, דיזנגוף 82
ירושלים, מרדכי בן הלל 10
רמת־גן, ז'בוטינסקי 54

כתיבה במכונה
בבי"ס למסחר
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85
טלפון 281985

גימנסיה ריאלית

ההרשמה לכתות בוקר י', יא', יב'
נמשכת ההרשמה לכתות ערב
הכנה לבחינות

בגרות

ומוקדמות
הנערכות ע"י משרד החינוך.
לחיילים בעלי זכויות הלימודים חנם.
פרטים: רח' ברנר 17
ת"א טל. 285592
רח' ברנר 17 ת"א

המכון הישראלי לספרות ולקוסמטיקה

קורסים ל-
•ספרות נשים
•ספרות גברים
•קוסמטיקה

מכון רחל

ת"א ריינס 1 (כיכר דיזנגוף) טל. 226066

פנוי

להשכרה מיידית

מבנה תעשייתי 400 ממ"ר

על מגרש 1500 ממ"ר
באזור יבנה
חשמל, מים וטלפון במקום
פרטים טלפון 03/623760 (לא בשבת)

למכירה

מבנה תעשייתי (1000 מ"ר)

בן 3 קומות
העומד על מגרש של כ־500 מ"ר
ליד הסינרמה
להתקשר בשעות העבודה
טלפונים: 33108, 32176 ת"א

חיל הים

פנימיה למכונאות ימית

הכשרה קדם צבאית

חיל־הים פותח פנימיה למכונאות ימית עבור נערים העומדים להתגייס לשרות חובה בצה"ל

בפנימיה ילמדו הנערים את מקצוע המכונאות הימית ויעסקו בו במסגרת שירותם בחיל־הים. לאחר מכן יוכלו להצטרף במקצוע זה לצי הסוחר.
הקורסים כוללים אימונים ולימודים עיוניים וימשכו כ־12 חודשים.
המסיימים בהצלחה יצויפו לשרות סדיר בחיל־הים.
• מתקבלים נערים בגיל 16½—17½ בעלי השכלה של 10 שנות לימוד לפחות.
• החניכים בקורס לא ידרשו לשלם כל תשלום ויקבלו בעת הקורס מגורים, מדים, מזון והטבות שונות (שקם, תסיעות).
• החניכים בקורס יקבלו דמי כיס בסך 65.— ל"י
• למשוחררי חיל־הים אשר סיימו קורס זה ניתנת עדיפות בקבלתם לעבודה ולקורסים של צי הסוחר.
תמורת הקורס יהיה על החניכים להתחייב לשנת קבע.

פרטים והרשמה בלשכות הגיוס האזוריות.

המעוניינים לקבל פרטים בכתב יפנו אל דאר צבאי 1074 צה"ל.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

החל ב־23 אוגוסט 1974 הקידומת של מספרי הטלפון בקרית האוניברסיטה

מ־70 ל־64

למכירה או השכרה

מבנה תעשייתי

בבני־ברק
משתרע על שטח 750 מ"ר ונמצא בקומה ג' של בנין המשמש מפעלי תעשיה. קיימת אפשרות לשכור מחצית משטח המבנה.
לפנות: **תדעה בע"מ**
בני־ברק, רח' הירקון 3, טל. 787121

מחפשים לשכור

מחסן

בגודל של 1000—800 מטר מרובע
תחת גג במפרץ או אזור חיפה
לתקופה של 6 חודשים
המעוניינים יפנו לאגף אספקה טלפון 538261 או בכתב ת.ד. 860 חיפה.

בסביבה דתית

למכירה 9 הוסטלים

בקומת קרקע בני 1½ חדר, לאנשים קשישים, רווקים או זוגות צעירים.
בא בחשבון אך ורק אם כולם ביחד.
פרטים נא לפנות לת.ד. 7375 ירושלים

صكذا من الأصل

مكان من الاعمال

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מתכנתים · מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

אלביט מחשבים בע"מ
A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

דרושים
מנתחי מערכות - תכנתים
לעבודה במערכות תכנה גדולות
בזמן אמיתי

הכישורים הנדרשים:
* 3 שנות נסיון או יותר
* ידיעה טובה בשפת אסמבלר
* רצוי ידע בעבודה עם „מיני" מחשבים

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים ת.ד. 5390 חיפה, מחלקת כח אדם. סודיות מובטחת.

לחברת שטראוס שווק ירושלים בע"מ
דרושים
מחלקי תוצרת חלב
בעלי רכב סגור
בנפח משא של 1500 ק"ג
רצוי נסיון קודם בחלוקה ומכירה
מובטחים תנאי עבודה טובים.
נא לפנות טלפון: 526370—02

דרושים
נגרים מעולים
לנגרית רהיטים
באיזור חיפה
תנאים טובים
*
לטלפן 04-662104

לקבוץ בית קשת
דרוש/ה
מורה
לכתה ו'
לפנות להנהלת ביה"ס בקבוץ בית קשת ד.נ. גליל תחתון טלפון — 065-37607.

לביח"ר ניב לרוכסנים
דרושים
1. צבעי
2. פקידה כללית
לטלפן 824380 תל-אביב.

לטלמוסיקה בע"מ דרושה למשרה מלאה פקידה/כתבנית עברית
בעלת ידע ונסיון ב־עבודות משרד כלליות.
תנאים טובים למועמדת המתאימה
המעוניינות מתבקשות לפנות לטלפון 765072 — לעליזה בין השעות 16.00—8.00.
סודיות מובטחת

למפעל תעשיתי
דרוש/ה
נער/ה
אחרי צבא
למרכזיה קטנה והדפסה בעברית
שעות העבודה 15.00 עד 7.00
טלפון 35035

מהנדס תעשיה וניהול בכיר
בארה"ב, עברית ואנגליה שוטפת משתקע בישראל מעונין בעבודה ניהולית אדמיניסטרטיבית וארגונית
בהצעות לפנות: לת.ד. 30758 ת"א עבור: Management Engineer, U.S.A.

דרושים למפעלנו
כרסם, חרט מסגר־רתך
לפנות טלפון: 04-721661

מזכירה
למשרד מהנדסים בחיפה
למשרה מלאה בלבד.
דרוש ידע בתנה"ח והדפסה.
טל. 88831, 81671

חברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ
מפיצי Ford בישראל

למשרדנו בתל־אביב
דרושה
* מפעילה למכונת הנהלת חשבונות
רצוי נסיון בהפעלת מכונה מסוג אדר"א
שעות העבודה מ־12.00 עד 18.00 בימים א'־עד־ה'
*
המעונינות מתבקשות לפנות למשרדנו בתל־אביב רח' ה־ מסגר 43 בין השעות 8.00 עד 16.30.

דרושה
מזכירה בכירה
להנהלה של
חברה מסחרית גדולה
בעלת הכישורים כדלקמן:
* נסיון של 5 שנים כמזכירה
* שליטה בשפות עברית ואנגלית וכן הדפסה בשתי השפות.

תנאים טובים

מועמדות העונות לכישורים הנ"ל מת־בקשות לפנות בכתב אל ת.ד. 729 תל־אביב עבור מס' 84.
— סודיות מובטחת —

חברה אמריקאית בענף המתכת
מעוניינת
באיש מכירות
חייב להיות בעל רכב
רק מהנדס או טכנאי
בעלי הכשורים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב כולל קורות חיים ונסיון מקצועי לפי הכתובת:
Consolidated Interprises
רח' באייר 72 תל־אביב
המשרה טובה ומעניינת
סודיות מובטחת.

דרושה בירושלים
מרכזנית־כתבנית
בעלת הופעה נאה,
לעבודה באוירה נעימה.
שעות עבודה נוחות.
ידיעת אנגלית בסיסית יתרון.
לפנות לטלפון: 02-253461 ולבקש את ארלט.

מתכנן חינוך
מכון ציבורי מחפש מתכנן, אדריכל או מהנדס לתיאום וניהול פרוייקטים שונים בתחום התכנון והבניה של מוסדות חינוך.
*
טלפון: 448393 בין 8.30 — 13.00
ראשון עד חמישי

ל„מליה" חב' בהלאיצית לנסיעות ותיירות
דרושים פקידים
הבקיאים בתיירות נכנסת ו/או תיירות יוצאת
ידיעת השפות ספרדית ואנגלית הכרחית
נא לקבוע ראיון בטלפון 03-53921

לחברה קבלנית לבנין
דרושים
1. מנהלי פרויקטים
2. מנהלי עבודה לעבודות שלד
3. מנהלי עבודה לעבודות גמר
בעלי נסיון רב ורמה מקצועית גבוהה
מקום העבודה במרכז ובמקומות שונים בארץ.
4. נגרים לעבודה בנגריה מודרנית
מקום העבודה בראשון לציון
●
המעוניינים מוזמנים לפנות ל
צוות ה.י.ל
לבניה והשקעות בע"מ
רח' מונטיפיורי 32 תל־אביב טל. 615316 בימים א, ב, ד, ה. בין השעות 19.00 — 17.00
לנגרים — ריל תעשיות לבנין בע"מ
טל. 949694 איזור התעשיה הישן ראשל"צ

סופרגז חברה ישראלית להפצת גז בע"מ
לסניפנו בתל־אביב
דרושים/ות
פקידי/ות קבלה
שעות העבודה מפוצלות ● תנאים נאותים
לקביעת ראיון לפנות לטלפון 294747.
●
למשרד הראשי בהרצליה
דרוש שליח
עם קטנוע או רשיון לקטנוע
לקביעת ראיון לפנות לטלפון 937695.

מיילס־ידע בע"מ
חברי מחקר כימיים בשירות המדע והרפואה
דרושה
מנהל/ת חשבונות
סוג ד' בעל/ת נסיון,
כעוזר/ת למנהל חשבונות ראשי,
למפעל תעשייתי.
רצויה ידיעת השפה האנגלית.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם, לגב' ג. פרידלנדר, מיילס ידע בע"מ — קרית ויצמן, רחובות.

המועצה לייצור ולשווק פרחים
דרוש עובד בכיר
בוגר הפקולטה לחקלאות
במגמת הפרחים.
— בעל נסיון של לפחות 3 שנים בהדרכה או בריבוי חממה.
— ידיעה מלאה בשפה האנגלית ו/או הגרמנית הכרחית.
— בעל רשיון נהיגה.
לפנות בכתב אל המועצה לייצור ולשווק פרחים, ת.ד. 7158 ת"א.
— סודיות מובטחת —

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
טכנאי/ת שרטט/ת
מנוסים
טלפון 224441 — 8.30—16.00

דרוש
למשרד אדריכלים בירושלים
אדריכל מנוסה
להתקשר לטל. 02-228321 בין השעות 8—16

הדייקן מפעלי מתכת בע"מ
כפר־סבא 923-217
* דרושים
* חרטים
* כרסמים
* מבקרי איכות
* עובדי יצור
תושב כפר־סבא, רעננה, הרצליה והסביבה, למה לך לבזבז שעות נסיעה יקרות? באזור מגוריך תמצא:
1. מפעל מודרני
2. עבודה בשכר עידוד
3. תנאי קידום נאותים
4. השתלמות מקצועית
לפנות בכתב „הדייקן" כפר־סבא, או טלפונית 923217 למהנדס כהן.

דרושים
* מרכיבים עצמאיים
ובעלי נסיון למזגני אוויר למכוניות.
* חשמלאים לשרות
בעלי רשיון לקטנוע.
לפרטים נוספים להתקשר למחלקת מזוג־אויר, טל. 03-891541.
חרותי

הפניקס הישראלי
חברה לביטוח בע"מ
סניף ירושלים
דרושים:
1. מנהל חשבונות
2. עוזר למנהל חשבונות
נא לפנות טל: 227131.

חיפה כימיקלים בע"מ
לרגל ההגדלה וההרחבה דרושים
1. מהנדסי כימיה — רצוי בעלי נסיון
2. מנהל חשבונות — רצוי בעל נסיון.
3. חשמלאי תעשייה — בעלי רשיון „חשמלאי מוסמך".
4. מכונאי אחזקה.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
— סודיות מובטחת —
על המעוניינים לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 1809 חיפה

הועדה לאנרגיה אטומית
המרכז למחקר גרעיני נחל־שורק
דרושים
● **פיסיקאי או מהנדס פיסיקאי**
בעל נסיון מעשי בפיסיקה או פיתוח מיכשור מדעי, לעבודה בשיטות ההפרדה האלקטרו מגנטית.
● **טכנאי אלקטרוניקה**
לעבודות פיתוח ואחזקה („מערכות מחקר") בנסיון של שנתיים.
● **חרט**
בוגר בי"ס מקצועי עם נסיון של 3 שנים לפחות בחריטת חלקים מדוייקים רצוי עם ידע בהשחזת כלים.
● **עובד מינהל**
רצוי בוגר מכללה, המעוניין ללמוד ולהשתלב תוך כדי עבודתו בתחום הנהלת חשבונות וכספים.
● **עוזר למנהל חשבונות ראשי**
השכלה תיכונית, שליטה מלאה בשפה העברית, נסיון בעבודה של 3 שנים. בעל סוג ג'—ד' בהנהלת חשבונות.
● **מזכירה**
נסיון בניהול משרד ועבודת מזכירות. שליטה בהדפסה בשפות עברית ואנגלית.

על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים אל: המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק, דאר יבנה מיקוד 70600.

דרוש זוג נשוי בגיל 25 עד 40
לניהול מלון דירות קטן בירושלים
ידיעת שפות עברית ואנגלית (בקיאות בדיבור, בקריאה ובכתיבה). רצוי ידיעת שפה שלישית.
נוסף למשכורות טובות יקבלו לרשותם בני הזוג דירה (ללא תשלום שכר דירה) וכן קומיסיון.
לבעל דרושים נסיון בניהול, ויכולת לטפל באחזקת הבנין. לאשה דרוש נסיון בעבודה משרדית, שיאפשר לה לטפל בהזמנות דירות, בהתכתבות (בעיקר באנגלית), ולפקח על צוות הנקיון. רצויה גם הכשרה כלשהי בניהול חשבונות.
נא לפנות בכתב בצירוף ביוגרפיה קצרה והמלצות ל־ אפרטוטל בע"מ, ת.ד. 7064, ירושלים.

אלג'ים בע"מ
נס־ציונה · ת.ד. 201 · טל. 958894
דרוש הנדסאי
או טכנאי אלקטרוניקה
לעבודה באמינות ופקוח איכות
רצוי נסיון בחישובי MTBS בביקורת
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טל. 958894

הנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים ••• דרושים ••• מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •••

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרות פנויות של:

כז המשרד לקבלת תלמידים במינהל תלמידים

כרז מס' — 146/74.

ור התפקיד — ניהול משרד קבלה מרכזי לתלמידים חדשים לאוניברסיטה העברית במס־ת המחלקה למינהל תלמידים. תכנון וארגון ך מוקדם והדרכה למועמדים, בשיתוף עם קולסות ובתי הספר, תוך יצירת קשרים עם י ספר תיכוניים, צה"ל ומוסדות אחרים לפי צורך. ארגון מוקדם של תהליכי הקבלה ב־תוף עם הפקולטות, בתי ספר ויחידות מר־יות אחרות. אחריות להפעלה תקינה של הליך קבלת התלמידים. ניתוח תוצאות התה־ך ומו"מ עם פקולטות ובתי הספר על שינויים ישים בתנאי הקבלה.

ישות התפקיד — ידיעת השפות עברית ו־גלית. השכלה אקדמאית, רצוי במדעי ה־ברה. נסיון של מספר שנים בניהול צוות עוב־ם. כושר ניהול מו"מ ברמה גבוהה. נסיון גדה עם סטודנטים והכרת מבנה מוסד ל־שכלה גבוהה. ידע וההמצאות במערכת הפועלת אמצעות מחשב.

גה — 5—6 מח"ר.

ופרנים במכון עדומן

כרז מס' — 325/74

תאור התפקיד — טיפול בעתונים ושרות לקהל, בספריה בשטח מדעי החברה וה־רות.

הדרישות — ספרן מוסמך, ידיעת עברית, אנגלית על־בוריה, ידיעת שפה אירופית אחרת.

העסקה במשרה מלאה, לשנה אחת.

הדרגה — 1—2 בדרוג מח"ר.

תאור התפקיד — קטלוג עברי ולועזי, בשטח מדעי החברה והרות.

הדרישות — בוגר קורס ספרנות של אס"י, שליטה בעברית וידיעת אנגלית.

העסקה ב־½ משרה ע"פ חוזה מיוחד לשנה אחת עם אפשרות הארכה.

הדרגה — בהתאם לכישורים.

ל המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים שמות ממליצים עד תאריך 17.8.74, ט' באלול תשל"ד אל: — מחלקת כח אדם, קרית האו־ניברסיטה העברית, ירושלים, מיקוד 91009 ו־ציין על המעטפה „מועמד למשרה מס'..." בהתאם למספר המצוין בראש המכרז ה־מבוקש).

למפעל תעשייתי באיזור חיפה הקשור בחברת ההשקעות של

בנק דיסקונט

דרוש חשב

הכישורים הדרושים:

השכלה בראיית חשבון, נסיון של 3 שנים לפחות במפעל תעשייתי בעל מחזור של כ־10 מיליון ל"י.

★

נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת. ד. 4627 עבור מס' 141 חיפה.

דרוש

מהנדס־

הנדסאי מכירות

לשיווק וארגון מחלקת שירותים

לגנרטורים ומנועי דיזל

הכישורים הדרושים:

— מהנדס או הנדסאי מכונות

— יובאו בחשבון גם בעלי נסיון בלי השכלה פורמלית.

— נסיון בסחורי בשיווק ציוד מכני.

לפנות בכתב

סי.אן.אי.סי. טלקומוניקציה בע"מ תל־אביב ת.ד. 7107.

דרוש

מפעיל עגורן

עם רשיון להפעלת עגורן שער

OVERHEAD CRANE

בכושר הרמה 70 טון

למשך חודש אחד

נא לפנות לת.ד. 1708 חיפה 31000.

לבית הספר בקבוץ גנוסר

דרושה מורה

לכיתה ה'

נא לפנות בהקדם למזכירות המשק

טלפון 067—22321

יבמ IBM

דרושים/דרושות

פקיד יבוא

הכישורים הדרושים: נסיון של 3—5 שנים בנושאי יבוא, שחרורים ממכס, תובלה אווירית, ימית ויבשתית. שליטה בשפות עברית ואנגלית. ידע בביטוח ימי, רצוי ידע בביטוח אלמנטרי.

(משרה מס' מ—324)

●

נא פנה/פני בכתב למחלקת כח אדם, ת"ד 20210 תל־אביב. 61200

יבמ IBM

מוסד כלכלי גדול מחפש:

* **קניית מנוסה** לבגדי נשים וילדים
* **מזכירה** עם ידע בשפה האנגלית והדפסה בעברית
* **פקידה כללית** עם ידע בהנהלת חשבונות רצויה השכלה תיכונית
* **כתבנית עברית**
* **פקיד חשבונות** עם נסיון משרדי
* **עובדים למחסן מכני**

בדבר פרטים נא להתקשר בטלפון תל־אביב 39955 קו פנימי 357.

„ישראל שלנו"

דרוש

איש ארגון בשכר

רצוי בעל רכב

בעל כושר ארגון המזדהה עם מטרות התנועה

נא לפנות בימים א'—ה' 17.00—21.00

טלפון 225503 תל־אביב.

★

לסקאן סנטר

מרכז סקנדינבי לתרבות הדיור ומערכות סטריאו

דרוש

מוכר

לעבודה באולם התצוגה

בעל נסיון במכירה לקהל בענף הרהיטים. ידיעה טובה בשפה האנגלית ורשיון נהיגה

העבודה היא באוירה נעימה ואתגר לגבר צעיר.

תנאים טובים לאדם המתאים

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית בשעות לפנה"צ 9.00—1.00 ר4.00—7.00 אחה"צ לטלפון 267603 תל־אביב

★

למשרד שמאים בת"א

דרושים:

1. **כתבנית**
2. **נער לשליחויות**

נא להתקשר לטל' 227584, 230596.

למוסד בנקאי דרושה

פקידה - כתבנית

מסורתית, בעלת נסיון

לפנות: טלפון 245291 תל־אביב

למפעל תעשייתי בחולון

דרושה

פקידה כללית

בעלת נסיון

שעות העבודה 07.30—16.00

פרטים טל. 855992 854695 בין 13.00—6.

דרושים

א. נגרים מעולים

ב. מפעיל משור דיסק

ג. בחורים כתלמידים

לאחר שרות צבאי (למתחילים — משכורת של 45.— ל"י ליום)

הכתובת אזור התעשיה בחולון רח' הסתת 20 טלפון 856877.

למשרד אופטומטריסט בחיפה דרושה

פקידה אסיסטנטית

המעוניינת בעבודה קבועה. יש סיכויי קידום טובים. תועדף בעלת נסיון ונגישה חיובית לאנשים. תפיסה טכנית ובינה לדייקנות.

שעות עבודה מפוצלות.

יום ג' ו־ה' חצי יום.

נא להתקשר ל„כהן אורי" אופטומטריסט בע"מ, טל': 660073 חיפה.

בגד־עור

לסניף של בגד־עור בירושלים

דרושות:

עובדות

דוברות אנגלית

נא להתקשר אל גב' הלן בשעות: 10.00—13.00 טל. 38668; 38842 ירושלים.

לבי"ס מקצועי בתל־אביב

דרוש

עוזר

במעבדה לאלקטרוניקה

אפשרי צעיר, בוגר מגמת לאלקטרוניקה

לפנות בטלפון 30852 ת"א.

דרוש

מורה לאנגלית

עם נסיון בהכנה לבגרות

למשרה חלקית בשעות הבוקר

★

לפנות בטלפון 30852 ת"א.

דרושה פקידה לעבודה כללית כולל כתבנות מעולה

תנאים טובים

שעות עבודה נוחות

לפנות פרסום „יאה־נאה" יהודה הלוי 75 ת"א.

למשרד עורכי דין ברחובות

דרוש

עורך דין

טל' 952952

דרוש

מדפיס מולטיליט

„ורידף" אבן גבירול 5 ת"א טלפון 222637

לישיבה מקצועית בתל־אביב דרוש:

מדריך חינוכי לפנימיה

נא לפנות לת.ד. 36076 ת"א.

אלביט מחשבים בע"מ

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

דרושה

מזכירה אנגלית - עברית

למחלקת שיווק

· ידיעת אנגלית ועברית כולל הדפסה בשתי השפות הכרחית.

לפנות בצירוף קורות חיים מפורטים ת.ד. 5390 חיפה, מחלקת כח אדם. סודיות מובטחת.

NCR

למחלקת חשבונות

דרושה פקידה

עם ידע בכתבנות עברית

תנאים טובים — עבודה יציבה

★

נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לי. א. מיטווך ובניו בע"מ, ת.ד. 1089 תל־אביב 61000 עבור מס. 42—10.

— סודיות מובטחת —

ל„אפריקה ישראל" השקעות בע"מ

אגף הבניה טבעון

דרוש:

חשמלאי אחזקה

תנאים טובים למועמד המתאים

לפרטים נא לפנות לטלפון: 04־757191

בין השעות: 9—16

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרושה

כתבנית מנוסה

שליטה בעברית וידיעה באנגלית הכרחית.

תנאי עבודה ושכר טובים.

לפנות עם פרוט תולדות חיים ומקומות עבודה קודמים. ת.ד. 1007 חיפה עבור כח אדם.

לחברה קבלנית לבנין באזור הצפון

דרוש

כלכלן / מנהל עסקים

בהתמחות בממון ופיננסים — נסיון של 5 שנים.

תנאים טובים לאדם המתאים.

●

לפנות בכתב — ת.ד. 232 קרית מוצקין.

למשרד פרסום גדול

דרושה מפעילה

מנוסה

למכונת הנהלת חשבונות מסוג אוליבטי

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

שעות העבודה 8.30—14.30.

נא לפנות בכתב לת.ד. 33157 תל־אביב עבור מס. 841.

לחברה להנדסת בנין

דרושה מזכירה

בדבר פרטים וקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 03—440585.

— סודיות מובטחת —

אלסינט

מכשור רפואי גרעיני · מכשור מדעי

מערכות עבוד נתונים · ספקי־כח

למפעלנו החדש בזכרון יעקב

דרושים

מהנדסים, טכנאים והנדסאי אלקטרוניקה
בעלי רקע ונסיון במעגלים אנלוגיים וספרתיים, לעבודות פתוח מתקדמות.

מהנדסים והנדסאים מעולים
בעלי רקע ונסיון בהספקי כח לזרם ישר וזרם חילופין.

מהנדס חשמל מומחה לנושא מגנטיות

מהנדס מכני בכיר לזווד
עם נסיון בתחום אקוסטיקה RFI למערכות הספק.

הנדסאי — טכנאי יצור
לתכנון ופקוח על היצור.

עורך מעגלים מודפסים

הנדסאי טכנאי אלקטרוניקה
המתמצא בעריכת מעגלים מודפסים, בעל נסיון בתקנים האחרונים לעבודה עצמאית ואחראית.

כלכלן — תמחירן
בעל הכשרה ונסיון מעשי לעבודה מגוונת ואחראית.

לפפים מקצועיים לשנאים
עם רקע ונסיון בעבודה על מכונת ליפוף.

מכשירנים
בעלי נסיון בהרכבה של מכשירים אלקטרוניים.

מחסנאי בכיר
עם נסיון קודם בנהול מחסן בשטח האלקטרוניקה.

פחח — חרט מקצועי

נא לפנות בכתב. סודיות מובטחת.

ת.ד. 5258 · חיפה · טל. 527679

חברה תעשייתית גדולה באזור חיפה מחפשת

כלכלן

לתפקיד בכיר באגף השווק

תכונות נדרשות:

גיל: 25—30. השכלה: לפחות B.A בכלכלה. רצוי תואר גבוה יותר ו/או מינהל עסקים. ידיעה מושלמת בעברית ואנגלית. רצוי נסיון קודם בשווק ובמיוחד של מוצרים תעשייתיים.

מובטח תפקיד אחראי מענין ובתנאי עבודה טובים.

— סודיות מובטחת —

המועמדים המתאימים מתבקשים לשלוח בכתב יד פירוט מלא של תולדות חייהם, השכלתם ונסיונם בעבודה לת. ד. 4353 חיפה עבור מס. 660

EL AL

דרושות

דיילות קרקע

לעבודה עונתית (עד 9 חודשים)

במשמרות בנמל תעופה בן־גוריון

הנתונים הדרושים:

* לאחר שרות צבאי, עד גיל 25
* השכלה תיכונית
* ידיעת עברית ואנגלית על בוריין, שפות נוספות רצויות
* הופעה נאה

המועמדות המתאימות תעבורנה קורס בחברה לפני היכנסן לעבודה

★

על המעונינות לפנות אישית למדור תעסוקה מח' סגל קרקע אל על נמל התעופה בן גוריון בין השעות 8.30—12.00 ולהביא 3 הצלומים לצורך הרשמה ותעודת זהות.

אגף כח אדם

אל על נתיבי אויר לישראל

חברה ישראלית למובילים בע"מ

מסי־פרגוסון

דרוש מכונאי לטרקטורים

סוג אא'

למוסכנו בנתיבות

מועמדים מתבקשים לפנות בשעות העבודה למנהל המוסך בנתיבות, אזור התעשיה על כביש סעד — באר שבע.

דרושים

מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים · · · שרטטים · נחסנאים · כימאים · טבחים · בודקים

רשת עמל

דרושים

לשנת הלימודים תשל"ה

לבי"ס "עמל" מקיף בית שמש

★ מורה לחשמל

משרה חלקית.

★ מורה להנהלת חשבונות

משרה חלקית.

★ מורה לפקידות

★ מורה לאופנה

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 02-911371.

לבי"ס תיכון מקצועי "עמל" באר־שבע

★ סגן מנהל ומרכז מכני

★ מורה לפיסיקה

★ מורה לכימיה

משרה חלקית.

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 057-77291.

לבי"ס תיכון מקצועי "עמל" א' רמלה

★ מורה לשרטוט

משרה חלקית

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 965205.

לבי"ס תיכון מקצועי "עמל" ב' רמלה

★ מורה להיסטוריה

משרה חלקית.

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 963003.

לבי"ס תיכון "עמל" צפת

★ מורה למכונאות רכב

★ מורה לספרות

★ מורה לתנ"ך

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 067-30284.

לבי"ס "עמל" ע"ש הילך בתל־אביב

★ מהנדס - למקצועות התעופה

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 823432.

לבי"ס "עמל" מכנאים פתח־תקוה

★ מדריך לאלקטרוניקה

★ מורה אלקטרוניקה

★ מורה למכשור בקרה

★ מורה לתנ"ך

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 913875.

לבי"ס "עמל" הדרה

★ מורה למכונאות רכב

משרה חלקית.

★ מהנדס חשמל

משרה חלקית.

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 063-22861.

לבי"ס הרב תחומי "עמל" נהריה

★ מהנדס אלקטרוניקה

★ מהנדס מכונות

★ טכנאי אלקטרוניקה

★ טכנאי והנדסאי מכונות

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 04-921284.

לבי"ס "עמל" מקיף טבריה

★ מורה לביולוגיה

★ מורה לגיאוגרפיה

על המעונינים לפנות להנהלת בי"ס טל. 067-21292.

למוסד ציבורי בתל־אביב

דרושה פקידה

עם ידע בהנהלת חשבונות

המעונינים מתבקשים לכתוב לת.ד. 124 תל־אביב

אם אתה

בעל יוזמה
מחפש אתגר בחיים
בעל כושר שכנוע ורצון להתקדם

פנה אלינו

ואנו

נדאג לכל השאר

●

M.I.T. סוכנות לבטוח בע"מ

המחלקה להכשרת סוכנים

תל־אביב מונטפיורי 46 טל. 625851, 611018

נתניה שד' ויצמן 3 טל. 27817

שעות הקבלה: 9—12, 5—7

לחברת יבוא גדולה

דרושים

★ **עוזר למנהל חשבונות**

— סוג ג'.
— עם נסיון של שנתיים לפחות.

★ **כתבנית נשיונל**

לפנות: טלפון 35235 תל־אביב מר נקש

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ

מודיע על משרות פנויות במדור בת"א

1. **פקיד חשבונות**

השכלה תיכונית וידע בהנהלת חשבונות. משרה מלאה, יום עבודה מפוצל שלש פעמים בשבוע.

2. **פקידה כתבנית**

השכלה תיכונית, הדפסה מעולה בעברית, הדפסה באנגלית רצויה. משרה מלאה, יום עבודה מפוצל פעמיים בשבוע.

נא לפנות: הטכניון, המדור ללמודי חוץ, רחוב ליסין 14, תל־אביב, טל. 268126/7, 266992.

דרושה

קבוצת שלד

עם ציוד, לעבודה מידית בנהריה

לפנות טלפון: 04—920226 בין 4.00 עד 6.00 אחה"צ או: 04—224861 משעה 8.00 בערב

למודול בטון ישראל בע"מ

דרוש

מנופאי

למנוף "לימה"

לעבודה במבנים טרומיים

●

נא לפנות למשרדנו, רח' שרה 1 חיפה טלפון 528211

MAQUETTE-מקט

בית"ד למעילי עור, עבו

לרגל הרחבה דרושים:

★ **מזכירה עברית־אנגלית**

לניהול משרד

★ **מנהל אדמיניסטרטיבי**

רק מועמדים בעלי נסיון יפנו לטל. 04—911532 או 04—913618

דרוש/ה שומר/ת מנוסה

למנהל חשבונות ברמת־גן

לטלפן בשעות העבודה 729963

האוניברסיטה העברית בירושלים

— הפקולטה למדעי הטבע
— המכון למדעי החיים
מודיע על משרות פנויות של:

אסיסטנטים ועוזרי הוראה במחלקה לזואולוגיה

מכרז מס' 324/74

על המועמדים למשרות אסיסטנטים להיות בעלי תואר "מוסמך" או תואר מקביל בביולוגיה, בציון כלל "טוב" וציון כללי "טוב מאוד", בעבודת הגמר, ולהתקבל תוך שנה כתלמיד מחקר לתואר דוקטור.

על המועמדים למשרות עוזרי הוראה להיות בעלי תואר "בוגר" או תואר מקביל אחר בביולוגיה בציון כולל "טוב" לפחות. המתקבלים יועסקו כאמור, כעוזרי הוראה ויצטרכו להתקבל כתלמידים לתואר "מוסמך" בפקולטה למדעי הטבע, בתחילת שנת הלימודים תשל"ה.

המתקבלים למשרות האסיסטנטים ועוזרי ההוראה יועסקו בהדרכה בתחומים הבאים: אנטומיה, מורפולוגיה ואמבריולוגיה של בעלי חיים, פאונה של א"י, אנדוקרינולוגיה ופיסיולוגיה של בעלי חיים, אנטומולוגיה.

על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים, אישורים על לימודים קודמים — תוך פירוט הציונים, רשימת פרסומים ושמות ממליצים עד תאריך 27.8.74, ס' באלול תשל"ד, אל: — מזכירות המכון למדעי החיים, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה "מועמד למשרה מס' 324/74".

לחברת בניין ארצית

דרושים:

למחלקת הנהלת־החשבונות בתל־אביב

מנהלי חשבונות

מכל הסוגים

— תנאים טובים למועמדים המתאימים —

נא לפנות בכתב לת.ד. 2770 ת"א או לטלפונית 58144

— סודיות מובטחת —

צים

דרוש

חניך לעבודה מעניינת

הכישורים הנדרשים:
— גיל 16—16½
— בוגר כתה ט' או י'

מועמד מתאים יהנה מ:
— תנאי שכר טובים,
— שעות עבודה נוחות,
— השתתפות בהוצאות לימודי ערב בתיכון
— אפשרות להשתלב בחברה בעתיד.

נא לפנות לת.ד. 1723 חיפה, למחלקת כח אדם.

אשטרום — חברה להנדסה בע"מ
מפעל לבניה טרומית — ירושלים

דרושים:

מכונאי אחזקה
מסגר מעולה

●

להתקשר טלפון: 02—288613

בסמ"ת — בי"ס להנדסאים וטכנאים

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל בע"מ

דרוש מהנדס בנין

למשרה חלקית לצרכי הוראת המקצוע "חומרי בניה"

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב להנהלת בית"ס ת.ד. 4651, חיפה.

למפעל מתכת במפרץ חיפה

דרוש

איש אחזקה

לביצוע עבודות אחזקת מכונות כלי עבודה וניהול מחסן כלי עבודה ובעל רשיון לעבודות חשמל ורשיון נהיגה.

אפשרי גם פנסיונר במשרה חלקית.

המעוניינים יפנו בכתב תוך פרוט קורות־חיים כת.ד. 10217 מפרץ חיפה מיקוד 26110.

— סודיות מובטחת —

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

במחלקה להכשרת מורים

דרושים עוזרי הוראה ומחקר בחינוך ופסיכולוגיה, ובטכנולוגיה (חשמל ומכונות)

הרקע הנדרש באסיסטנט בחינוך ופסיכולוגיה: תואר ראשון לפחות בחינוך או בפסיכולוגיה כמקצוע ראשי, סטטיסטיקה וסוציולוגיה כמקצועות משניים. לבעלי תארים גבוהים תינתן עדיפות. רצוי ביותר נסיון בהוראה ובעבודה חינוכית.

הרקע הנדרש מאסיסטנט בטכנולוגיה: תואר ראשון מפקולטה הנדסית ותעודת הוראה ואו מועמד העומד לסיים לימודיו לקראת תעודת הוראה) ובעל נסיון מלא או חלקי של לפחות שנתיים בהוראה.

במקביל ניתנת האפשרות להשתלם לתואר מגיסטר

על המעוניינים לפנות בכתב ולציין כתובת ומספר טלפון, אל ראש המחלקה להכשרת מורים. נא לצרף תולדות חיים. המועד האחרון להגשת הבקשות הוא 15 בספטמבר 1974.

NCR

למשרדנו בתל־אביב

דרושה

פקידה - כתבנית

הכישורים הדרושים:
— נסיון בכתבנות עברית
— רצוי נסיון בכתבנות אנגלית
— ידע בפקידות

תנאים טובים — עבודה יציבה

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לי.א. מיסוך ובניו בע"מ, ת"ד 1089 תל־אביב 61000. נא לציין בשרה מס. 42—11.

— סודיות מובטחת —

לחברת שיווק ארצית

דרושים/ות:

סוכנים/ות

מכל חלקי הארץ

להפצת מכשיר ביתי חיוני

אפשרות לעבודה בשעות הפנאי

רווח כ־200 ל"י ליום

נא לפנות לחברה הדינמית בע"מ — רח' ה' באייר 6, ככר המדינה תל־אביב טלפון: 256751. לסניפים בחיפה — 533479 (ב־16.00—14.00). בירושלים — 233223 (13.30—8.00). בבאר־שבע — 73059 (מ־16.00). קרית שמונה (טבריה, צפת והסביבה): 067—41826 (17.00—8.00).

מפעלים גרפיים בין לאומיים בע"מ

אזור התעשיה יבנה

למפעלנו דרוש:

נהג עם רכב

להובלת 22—24 נוסעים ולהובלת סחורות.

מקום מגורים אזור תל־אביב.

●

להתקשר עד שעה 16.00 ל־055/93566.

FIAT

דרושים:

1. סגן מנהל בחלקת חלקי חילוף
2. מנהל חשבונות סוג ד' בעל נסיון
3. עוזרת למנהל חשבונות סוג ב'

בהצעות נא לפנות בכתב יד לת.ד. 9721 חיפה

דרושה

מנהלת חשבונות

עם ידע ונסיון

אפשרות לעבודה משעה 8 עד 14.

★ תנאים טובים ★

נא לפנות טלפונית 821217, ת"א.

עירית חיפה

הודעה עירונית מס' 77/74

מכריזה בזה על משרה פנויה של:

מנהל אגף כח אדם
(פקידים ופועלים)

הכשירויות הדרושות:

1. השכלה אקדמאית בנושאים כינהל ו/או ראיית חשבון וכלכלה ו/או משפטים.
2. נסיון של 5 שנים לפחות בניהול כח־אדם בהיקף גדול.
3. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית — ידיעת שפות אחרות רצויה.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לאגף כח אדם, היכל העיריה חדר 305 עד ה־1 בספטמבר 1974.

— סודיות מובטחת —

י. צ'יזל — סגן ראש העיריה

Packard

פקרד אינסטרומנט (ישראל) בע"מ

דרושים:

★ **טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה**

לעבודות שרות למיכשור מדעי. תנאים מצוינים. השתלמות בחו"ל. רכב צמוד.

★ **פקידה כתבנית**

בעברית ואנגלית.

שעות העבודה מ־8 עד 5 אחה"צ עם שעת הפסקה.

נא לפנות בכתב בצירוף המלצות לת.ד. 1270 ירושלים.

— סודיות מובטחת —

לחברת ביטוח בתל־אביב

דרוש[ה]

מבין(ה) - בודק(ת)
לפוליסות ביטוח רכב

הכישורים הדרושים:

1. נסיון מעשי בעבודה של שנה לפחות.
2. עצמאיות בעבודה.

תנאים טובים למועמד(ת) המתאים(ה).

לפנות בכתב יד לת.ד. 29494 תל־אביב עבור מס' 100.

לחברת ביטוח בת"א דרושים:

* **פקידת מחלקת תביעות**

עם נסיון של שנתיים בענף

* **פקידה כללית**

בעלת ידע באנגלית והדפסה בעברית

*

לקביעת ראיון לפנות: 622421 — שוש.

משרד נסיעות בירושלים

מחפש

1. **מנהל משרד נסיעות**
2. **פקיד מכירות ראשי**

רק מועמדים בעלי נסיון וידיעת שפות באים בחשבון.

●

לפנות לת.ד. 566 ירושלים 91000 עבור משרד נסיעות

לבי"ס ליאו באק חיפה

דרושה לבורנטית

להתחלת שנת הלימודים במשרה מלאה

נא להתקשר טלפונית 535211 או בכתב ת.ד. 6283 לקביעת ראיון.

לוח

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2.
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33
מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים —3. ל"י

עבודה

הצעות עבודה

[illegible]

פקידים

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

למרות צימצום הבניה

תוכל למצוא פתרון לבעית הדיור
באמצעות הלוח מס' 1

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

מספרות

[illegible]

שליחים

[illegible]

גזירה ותפירה

[illegible]

חרטים ומסגרים

[illegible]

יהלומים

[illegible]

זבנים

[illegible]

הכשרה לעבודה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

אולמות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

"מעריב" מפרסם אלפי מודעות "לוח" מסחריות ומשפחתיות. עד כמה שזה אפשרי לדאוג לכך שתוכן המודעות לא יטעה ולא יוליך שולל, בכל מקרה שהקורא יגלה את ההיפך, אנא פנה למכון לבקורת מצרכים רחוב אחוזת בית 3 תל־אביב עם קטעי המודעה ומקור פרסומם על המודעה.

נרשמו לנשואין

ע"י הרב יצחק אדרי
עטרת גדולת

[illegible]

הודעות

[illegible]

אבידות

[illegible]

שרותים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

שעורים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

המשך "לוח חיפה" בעמוד 7

מודעות ל־ לוח מס' 1 מתקבלות:

בתל־אביב: בית "מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2; סניף "מעריב", תל־אביב, שדרות רוטשילד 33; בסניפי "דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות), אלנבי 123, בן־יהודה 7

בירושלים: סניף "מעריב" רח' הלל 14/16; סניף "דחף": רח' יפו 43; ובכל משרדי הפרסום

בחיפה: סניף "מעריב" רח' הנביאים 32; סניף "דחף" הרצל 11; ובכל משרדי הפרסום

בבאר־שבע: סניף "מעריב" רח' הפלמ"ח 81; סניף "דחף" רח' ההסתדרות 78

בכל סוכנויות "מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום.

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

עורף — מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2.
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

דירות

רימון, קירוון, בראילן וכבי... בה. מבחר מעולה של דירות, להשכרה ולמכירה. אנגלו־סכסון רימון. 757281

שפלן — בתים נהדרים, כל מיני סוגים, להשכרה. אנגלו־סכסון רימון. 757281

גבעתיים: רמת־גן: למכירה דירות מרווחות מ־2 עד 5 חדרים, בשכ"ת, מגרשים ועסקים. טל. 251495

קבלני בנין

1-1½ חדרים

2 חדרים

2½ חדרים

3 חדרים

3½ חדרים ויותר

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

בשכר־חודשי

בדמי מפתח

דירות מרוהטות

(המשך המדור בעמוד 7)

(המשך בעמוד הבא)

לוח מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33 מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י, בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

(המשך מעמוד הקודם)

1¼ יפה לזוג צעיר — 58 כמשמרת.

אביב 3 מרוהטת + טלפון + פ"ש + מ"ע ספטמבר

3 קומה ב׳ מרוהטת + טלפון ברח׳ דיזנגוף 365632

בקלה כיכר, 3½ מרוהטת + טלפון, הסקה ותניה טל. 87897

3 חדרים מרוהטים, בהפסקה סגורה + טלפון, להתקשר — 252305

(המשך המדור בעמוד 7)

חדרים מרוהטים

חדר יפה בחינם + במבה יר מלוויום — תמורת עזרה בשיעורים לילד (8) או עזרה הלקית בבית. 03441366

להשכיר חדר מרוהט בצפון ת"א עבור גבר. 442969

חדר קטן בדירת בסביבה בצפון ת"א, תמורת השתתפות בהוצאות בלבד. לבחורה עברית, רוסית או יידיש. טל. 443306

חדר להשכרה ברמתאביב החדר כניסה נפרדת ברמתאביב — 416453

חדר בסביבת גן החיות + שירות. גן הפרגידר. 249421

בצפון ת"א דרוש/ה שותף/ה לדירה מרוהטת + טלפון — 264927

בגבעתיים חדר מרוהט יפה להשכרה טלפון 732694

להשכיר חדר מרוהט פלרג'יורג' 45 דירה 5 בוהו.

חדר מרוהט בחולון ברב קר מות + מעלית וכל הנוחיות — 855793

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

דירות להחלפה

להחליף דירה בבתים 2 חדרים לב. קורלאק 6 קיב צרפתי. טלפון בעבודה 31138

תנורי בישול ואפיה

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מכירות

מערכת "הראל" טלוויזיה + מיר נר אמפליפייר + רמקולים + אוזניות, 9,500 טל. 747356

טלויזיה לימוד, דוקסטו 30 קלע לסצנה בהזדמנות. 02-524550

מערכות חשמל אלקטרוניקה פטדיות, לפנות. 03-243950

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מכונות כביסה

מכונת כביסה אמקור קומפקט מוסר חדשה והמכונה מבלן — אחרי 4, 236491

למכירה מכונת כביסה קנדי במצב טוב טל' 446760 ת"א.

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מקררים

מקררים משומשים לתשכירת 25—30 לחודש. שכבר דיזנגוף 229. 224627

פריג'ידרים תספקת מידית לכל מקררים משומשים הלוה את ימה, תל־אביב, בן־יהודה 100 טל' 223866

קונה!! מקררים במחיר גבוה מאד ביום ובערב 297651

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

כלי נגינה

[illegible]

תריסים

[illegible]

רהיטים

למכירה "ארונומים" — נהלוד בשימון 122 ת"א, טלפון 825362

בהזדמנות! סלון, חדר שינה, חדר ילדים, חדר אוכל, מכונת כביסה, טלוויזיה, תנורים, מקרר, כלי מטבח, המונות ושאר אביזרי בית. 245597

למכירה סט חדר שינה ליחיד מלל מיטה ארון בגדים + 2 ארונות קטנים, תוצרת חוץ. 726163 — 2,200.—

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

חיות בית

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

תנורי חימום

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מזגני אויר

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

עסקים

משקאות, פנים, שמות, טוליסות, פראות, מגופים, ומכשירי הנייה למכירה, גם לחודשים — 476716, 348076

18%—22% רווחה הקבל באמצעותנו ערבות בנקאית או בערבות מוסדות ציבוריים. השקעה בדולר אמריקאי. 58453

למכירה משאבה במקום עם ציוד קטן 860649 910233

בנה תושיה חד שנתיים לתמר יסות מאוד 922315

בכפר שמריהו למכירה מכבסה 14 בכאות + 7 מייבשי לפלייטורדורה עשירה או אפשרות לשותף מקצועי. 930265, 932910

למכירה מכונה להתוך מרצפות. 925579

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

חנויות

משכירה חנות ומלון מתאים גם למשרד, באבן גבירול — 287643

למכירה חנות ברחוב בן־יהודה 15, לפנות מר רנו 51459

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

משרדים

משרדים להשכרה בצפון תל־אביב, 2½ חדרים קומה קרקע + טלפון, 850 ל"י לחודש, 3¼ חדרים, 120 מ"ר, 1,200 לחודש. אנגלו־סכסון, טל. 03-242341

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

סירות

[illegible]

מגרשים

למכירה מגרש בשכון דן גוש 6623 חלקה 556, לפנות טלפון 283572

4 דונם להעשיה ליד נתניה בהזדמנות, רק לרציניים, ת.ד. תל־אביב 15046

מגרש אחוזה לבניה בכפר ועמל — 64,000.— ל"י. הביגל אופיה, אלנבי 116 ת"א.

דונם בקרית ביאליק גוש 18044 למכירה או קונים לבניה — 0512746

מגרש יבנה: 13,700, 18,000. בנהריה: 24,500, מיועד לבניה. רחוב לבונטין 4 ת"א.

אשדוד!! בהזדמנות!! 9,000 ל"י קרקע פרטית + מאבו — 03-282656

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

דו־משמחות

[illegible]

ספרים

הינה: קטלוגים למפרות מקצועית קונים ומוכרים בדימבקי. רגנור ת.ד. 2949 ת"א — 03-622167

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2: המנהל המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2.30 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 3.— ל"י

כלי רכב

מכוניות למכירה

מוסך נתניה למכירה מיידית כל הרגעים. הרצל 44 — 053-23453

בהזדמנות קונסבה 900 מצב מצוין רדיו טלפון 535082

תקוה, שרות ומלאי חלקים אור ניסאליים למזגני אויר ברכב. אויקור בע"מ, רח' שבת 1, תל־אביב טלפון 87157, 38906.

עד 1963

1964—1965

1966—1967

1968—1969

1970—1971

1972—1973

1974

המשך מכוניות למכירה בעמוד 7

מכוניות להשכרה

ביקוש מכוניות

אופנועים וקטנועים

(המשך המדור בעמוד 7)

אביזרי רכב

שידוכים

(המשך המדור בעמוד 7)

בת זוג

בן זוג

(המשך המדור בעמוד 7)

לוח ירושלים

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בירושלים:-
רחוב הלל 14/16. פתוח מ-8.00 בבקר עד 6.30 בערב

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

דירות להשכרה

וילות ובתים

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

קיט

עסקים

חנויות

משרדים

אולמות

הלוואות

מגרשים

שרותים

שעורים

שדוכים

חוגים

מכונות כביסה

פאות

תריסים

תנורי אפיה ובשול

פרסומים

מכוניות למכירה

אביזרי רכב

קטנועים

נופש

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

מכירות

רהיטים

כלי נגינה

מקררים

טלוויזיות

חיות בית

המשך „לוח ירושלים" בעמוד 7

לוח אשדוד

דירות

דירות להשכרה

דירות למכירה

פרסומים

חדש בירושלים!
„רהיטי צמרת"
פינות סלונים, מזנונים,
פינות אוכל ועוד...
לרגל הפתיחה מחירים מיוחדים
עד 20.9.74
רחוב יפו 19, טלפון 232636

مكتبات الامل

עם חיפה

סניף "מעריב" לקבלת מודעות בחיפה:
רח' הנביאים 32, פתוח מ־8.00 בבקר עד 7.00 בערב

הודעות

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

דירות להחלפה

[illegible]

מגרשים

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

שעורים

[illegible]

תנורי חמום

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

עסקים

[illegible]

חנויות

[illegible]

השקעות

[illegible]

משרדים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

שטיחים

[illegible]

מכירות

[illegible]

טלויזיות

[illegible]

רהיטים

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

קניות

[illegible]

המשך ←

הקדם למסור מודעתך ל„לוח מעריב" — מספר ימים לפני מועד פרסומה

מחסנים

למכירה במרכז ר"ג [illegible] 160 מ"ר 180,000 לירות. [illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מבני תעשיה

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

בתי מלאכה

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

הלוואות

[illegible]

תעודות מלווה

[illegible]

ציוד

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

בולים

[illegible]

מטבעות ומדליות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

הלבשה

[illegible]

שמלות כלה

[illegible]

אולמות למסיבות

[illegible]

למכירה

111 דונם אדמה פרטית

(קושן)

על יד קרית שמונה, גובל לנחל שניר פינת הגליל

נתונים:

כולל 100 דונם מטע נשירים.
מכון מים פרטי — מים בחינם
ציוד ומכונות לעיבוד המטע
בית ומבנים.

מתאים למפעלי תיירות ונופש.
המחיר הנדרש: 6,000 ל"י לדונם כולל הכל.

לפנות טלפון 04—243208

הודעות רשמיות

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 65/74/8

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

הצעות יש להגיש על גבי טופס מיוחד שאפשר להשיגו במשרדנו. את הטופס יש לשים במעטפה ולהכניסה לארגז ההצעות מכרז מס' 65/74/8 לפי הכתובת: משרד הבטחון / יחידת המכירות, הקריה, רח' ב' מס. 10, לא יאוחר מיום חמישי 29.8.74 שעה 10.00 לפנה"צ.

המעוניינים לקבל פרטים נוספים יפנו למשרדנו לפי הכתובת הנ"ל החל בתאריך 19.8.74 בכל יום בשבוע (פרט ליום שישי) בשעות 08.00—14.00.

לכל הצעה יש לצרף פקדון בהמחאה בנקאית או ערבות בנקאית, לפקודת משרד הבטחון, בשיעור 10% מערך ההצעה. המחאות פרטיות לא תתקבלנה.

אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

על הקונה לשמור על כל תנאי המכרז. שנוי כלשהו עלול לגרום לבטול ההצעה.

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 69/74/9

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

[illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 71/74/9

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

[illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 72/74/9

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

[illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 73/74/9

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

[illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 74/74/9

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 75/74/9

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

[illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 78/74/8

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת: [illegible]

[illegible]

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 82/74/8

ניתנת בזה הודעה לציבור על מכירת כלי רכב: [illegible]

[illegible]

מעריב לוח

טלוויזיות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

חוגים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

התעמלות ומסג'ים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

קייט

[illegible]

נופש

[illegible]

טיולים

[illegible]

חקלאות

[illegible]

טרקטורים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

קניות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

שונות

[illegible]

שדוכים

[illegible]

תנורי אפיה ובשול

[illegible]

סירות

[illegible]

מקררים

[illegible]

פרסומים

[illegible]

שמלות כלה

[illegible]

לוח חיפה

(המשך הקודם)

מכוניות למכירה

[illegible]

מכונית כביסה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

קטנועים

[illegible]

בתי ספר לנהיגה

[illegible]

אביזרי רכב

[illegible]

חיות בית

[illegible]

גני „גיל" חיפה — לילדים שאנו אוהבים. ד.ג. קלוגי, רח' החלוץ 28

המשך „לוח חיפה" בעמוד 7

לוח נתניה

דירות למכירה

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

מכוניות למכירה

[illegible]

אביזרי רכב

[illegible]

מגרשים

[illegible]

פרסומים

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

עסקים

[illegible]

לוח הנגב

דירות למכירה

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

מכוניות למכירה

[illegible]

אביזרי רכב

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

חנויות

[illegible]

פרסומים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

לוח רחובות

דירות למכירה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

למכירה

חמרי בדוד טרמיים ואקוסטיים ותעלות מתגראויר

אמריק אייר, נירים 6 ת"א טל. 253127

صكنا من الامل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בוגרים · שרטטים · נוחתנים · פקידים · פקידות · מזכירות · אלקטרונאים · סוכנים

אלסינט

מכשור רפואי גרעיני · מכשור מדעי
מערכות עבוד נתונים · ספקי-כח

דרושים:

* **מנהל חשבונות** — סוג ד' עם נסיון של 3 שנים לפחות רצוי בתעשיה. תנאים טובים למתעמד המתאים.
* **תמחירן** — בעל הכשרה ונסיון מעשי בעבודות תמחיר והקציב לעבודה מגוונת ואחראית.
* **מזכירה** — השכלה תיכונית וידע ונסיון של 3 שנים בנהול משרד וכן יכולה להדפיס בעברית. ידיעת אנגלית רצויה.
* **חרטים כרסמים** — לעבודה מגוונת ליד מכונות חדישות. לבעלי מקצוע סיכויי התקדמות בתפקיד ובתנאים.
* **עובדי ביקורת איכות בוגרי קורסים** — ו/או הכשרה לעבודה בבקורת איכות בנושאי מכניקה ואלקטרוניקה.
* **נשים לעבודות הרכבה באלקטרוניקה** — 5 ימי עבודה בשבוע, אין צורך בידע מוקדם.

נא לפנות בכתב. סודיות מובטחת.

ת.ד. 5258 · חיפה · טל. 527679

מפעל פרטי בענף לוחות חשמל

מחפש

א. **חשמלאים** — לחווט לוחות חשמל בעלי נסיון של שנתיים לפחות.

ב. **חניכים** — שעבדו בענף לוחות חשמל

ג. **מסגרים** — ללוחות חשמל בעלי נסיון של שנה עד שנתיים לפחות.

*

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 10159, מפרץ חיפה
למתאימים מובטחים תנאים טובים
— סודיות מובטחת —

החברה למרכזי תרבות וספורט
(לנוער ולמבוגרים) בע"מ
שד' הרצל 82, ירושלים, טל' 534272, 525948

דרוש

מנהל מרכז קהילתי

בבי"ס תיכון בקרית טבעון

דרישות התפקיד
— השכלה אקדמאית רצויה (ב.א. לפחות) במדעי החברה/ הרוח.
— נסיון רב בניהול ודיקה מוכחת להיות בהדי פורבלי / בהי נוער. כרכז ספורט או מורה חינוכי.
— כושר ונסיון בניהול ואירגון, בפיקוח והדרכה של צוות עובדים.
— כושר לקיום מגע עם גורמי חוץ שונים.

תנאי תעסוקה
— ייקבעו לפי כישורי המועמד.
— בעדיפות בדירה בסביבה — תנאי הכרחי.

*

המעוניינים יפנו בכתב עד ליום 31.8.74 אל החברה למרכזי תרבות וספורט, שד' הרצל 82, בית הכרם ירושלים, ויציינו למשרה הנ"ל.

לחרות בע"מ

סניף באר־שבע
רח' דרך הנשיאים, בית "סולל בונה" ת.ד. 242 מיקוד 84100 טל. 057-74971

דרושים

חשמלאי בנין

מעולים

לעבודה קבועה
— **תנאים טובים** —
סודיות מובטחת

●

לפנות אישית בימים: ראשון וחמישי בשבוע בין השעות 16.00 — 20.00 או בכתב לפי הכתובת הנ"ל.

למשרדה בתל־אביב
של חברה תעשיתית

דרושים

1. **כלכלן** — עד גיל 35, בעל B.A בכלכלה. רצוי נסיון תעשייתי.
2. **רכז כספים** — עד גיל 35, בעל B.A בחשבונאות או כלכלה, רצוי בעל נסיון בנקאי או חשבונאי.
3. **מנתח מערכות מנוסה** — נסיון קודם בתכנון ותכנות של 3 שנים לפחות, הכרחי.

●

נא לפנות בציון תולדות חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 16284 תל־אביב, בציון התפקיד המבוקש.

החברה לכבלים ולחוטי
חשמל בישראל בע"מ
מפרץ חיפה

מחפשת

רואה חשבון צעיר

לתפקיד בכיר

תפקידיו: חשבונאות מינהלית, חבר בצוות לתכנון ולהקמת מערכת מידע ניהולית ממוחשבת בקורות פנימית, תכנון פיננסי; עזרה בקשר לתכנון והקמת מפעלים מאושרים חדשים, ענייני מזכירות בחברה ציבורית; עזרה בניהול כספים ותפקידים מטעם אחרים.

נא להתקשר לטלפון 04—726036 או בכתב ת.ד. 443, חיפה

לחברה תעשיתית גדולה בת"א
דרושים:

★ **מנהל חשבונות** — בעל נסיון קודם בעבודה.

★ **פקיד(ה)** — בהנהלת חשבונות.

אפשרויות קידום טובות למועמדים המתאימים.

לפנות בכתב יד לת.ד. 2438 תל־אביב עם פרטים אישיים ונסיון קודם. רצוי לציין מספר טלפון. על גבי המעטפה לציין המשרה המבוקשת.

סודיות מובטחת

תעשיות רכב בע"מ

נצרת עלית

דרושים לנו

★ **חשמלאי מוסמך** — רשמלאי בעל רשיון כחשמלאי מוסמך עם נסיון תעשייתי.

★ **בוחני רכב** — לבחינת כלי רכב בתהליכי הרכבה ומבחן דרך. נדרש נסיון מקצועי בתחום הרכב והשכלה של ביה"ס מקצועי לפחות.

★ **מנהל חשבונות** — בוגר קורס הנהלת חשבונות סוג ג'—ד', נסיון של 3 שנים לפחות.

פנה בכתב בפרוט נסיון קודם לתעשיות רכב בע"מ ת.ד. 535 נצרת עילית ותוזמן לשיחת הכרות.
— סודיות מובטחת —

למשרד
רואה חשבון
דרושות
★ **מזכירה כתבנית**
★ **פקידה כללית**

המעוניינות תפנינה בכתב יד אל ת.ד. 4631, תל־אביב, טל. 621444.

קיבל מוס בכיב
דרושה
מלצרית בלבד
מלצה
בשעה הארגלית
בא להתקשר
טל. 53616/7

בירושלים
דרוש
גבר רציני
בעל רכב, לנהול עסק פעיל ביותר בשטח האוניברסיטה העברית. כישורים: התמצאות טכנית, כושר נהול צוות עובדים, ידע בדי נימלי בחשבונות.
תנאי שכר טובים.
פרטים נוספים בשעות הערב בטל. 65284 יהודה, או 63384 דני.

לחברת
יבוא ושווק
דרוש/ה פקיד/ה

לטפל בכל הנוגע ליבוא, עם ידיעה בסיסית בחישובים מסחריים.

נא לפנות בטלפון 825757 בין השעות 8—15

לבית דפוס
מסחרי גדול
דרושים:
★ **דפס בלט מעולה** — על גלויון הידלברג
★ **עובדים/ות לכריכה** — ואפשרי סטודנטים.
לפנות בכתב לת.ד. 23031 ת"א בציון המשרה המבוקשת על המעטפה.

בבית ספר מקצועי
בירושלים
דרוש
בוגר בי"ס מקצועי
במגמות המתכת
לעבודה במחטנאות ובאחזקת מכונות לעיבוד שבבי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 1252 ירושלים או טל' 534292.

דרוש מהנדס
השרטוט בנין
(קונסטרוקציה)
משרד הערב
לפנות בית א' אהה"ע, שבעים בן יהודה 28 תל־אביב.

שרטטת

למשרד אדריכל בצפון ת"א

להתקשר בבוקר בין השעות 8—14 טל. 264871

אדריכלית
בעלת
דרוש
למשרד יבוא
פקיד קבלה
באה
טל. 839047

סופרגז

חברה ישראלית להפצת גז בע"מ
סניף ירושלים

דרושים

1. **מוכרות ראשיות** — לנהול החנות המרכזית בירושלים — השכלה תיכונית, יוזמה, נסיון קודם וידע בשפות. תנאים טובים.
2. **מנהלות חשבונות** — לנהול מערכת הכספים של הסניף — מינימום סוג ב', יוזמה וכושר ארגון, נסיון קודם. תנאים טובים.
3. **פקידה מוכרת** — לחנות המרכזית — השכלה תיכונית, יוזמה וידע בשפות. תנאים טובים.
4. **טכנאי** — למחלקת השרות — ידע בטכנאות כללית, רשיון נהיגה, רצוי בוגר בי"ס מקצועי.

●

פרטים נוספים: סופרגז ירושלים, רח' יפו 36 טל: 233547, 222441, לפנות למר ברקלי או למר ליאור.

דור בימיקלים בע"מ

מפעל המתנול

דרושה

כתבנית אנגלית

רצוי שפת אם אנגלית
הדפסה בעברית יתרון
אפשרות לעבודה חלקית.

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

נא לפנות לת.ד. 10036 מפרץ חיפה או טלפון 726952—04.

סודיות מובטחת

לבנק בחיפה

דרושים

* **פקיד למחלקת מטבע זר ואשראים דוקומנטריים**
* **פקידים כלליים**
* **חניכים/ות**

עבודה בשעות מפוצלות

נא לפנות לת.ד. 4685 חיפה
עבור "בנק"

מועדון שלום

מרכז לשקום קהילתי וחברתי לחולים בעלי בעיות הברתיות ואמוציונליות חריפות וארוכות טווח

דרושים בירושלים

עובדים סוציאליים ו/או פסיכולוגים

— אינטליגנטים שמחפשים עבודה שדורשת אינטליגנציה.
— שמחפשים אתגר בעבודה אינטנסיבית עם החולים.
— שיש להם מה שרוצים להשתמש בו.

נא לפנות בכתב לד"ר ברק ספיבק ת.ד. 8015 ירושלים.

למפעל גדול באזור עכו

דרוש

מהנדס גומי בכיר

עם נסיון של 10 שנים
כאחראי על שטח הגומי במפעל.
תנאים טובים למועמד המתאים.

●

נא לפנות לת.ד. 128 עכו עבור "מהנדס"

הסתדרות נשי מזרחי באמריקה
כפר בתיה, ת.ד. 17, רעננה, טל. 921247

דרוש אלקטרונאי

לתפקיד אחזקה

מועמדים מתאימים יפנו לכתובת הנ"ל.

הכנסת

דרושים מועמדים למשמר הכנסת

בעלי הכשורים הבאים:

1. השכלה יסודית.
2. כושר גופני מעולה.
3. גובה מינימלי של 175 ס"מ.
4. ותק בטחוני: שירות בצה"ל או במשטרת ישראל.
5. עבר ללא הרשעות פליליות.
6. מקום מגורים בירושלים, או התחייבות לעביר לגור בה תוך ששה חדשים.
7. עדיפות תינתן למשוחררי צה"ל בעל דרגות פיקודיות קרביות, או בעלי נסיון משטרתי.
8. גיל מכסימלי עד 30 שנה.

*

בקשות יש להפנות בכתב יד לפי הכתובת משמר הכנסת, ירושלים.

דרושים

לאזור ירושלים:

1. **מנהל עבודה** — לעבודות חשמל בנין, בעל רשיון חשמ

לאזור באר־שבע ערד:

1. **מהנדס בנין** — לריכוז פרויקט רציני.
2. **מנהל עבודה**
3. **אנשי אחזקה**
4. **מסגרים**
5. **מנופאים**
6. **בחורים צעירים** — אחראים, בעלי יוזמה — לתפקיד ה קבוצות בבניה מתועשת — לא יב נסיון קודם בעבודות בנין.

●

נא לפנות בכתב יד בצירוף פרטים אישיים ופירוט נסיון קודם בעבודה לת.ד. 16 ירושל
סודיות מובטחת

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע

מודיע על המשרה הפנויה הבאה:
בתחנה לחקר הבניה

פקידה-כתבנית מדעי

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית, ידי השפה העברית על בוריה, כולל הדפסה. ידי טובה בהדפסה אנגלית, נסיון בעבודות מש רבגוניות.

מועמדות מתאימות נא לפנות בכתב, בצ קורות חיים, פרוט ההשכלה והנסיון המע ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ולפית בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון, חיפה 2000 עד יום ו' 23.8.74, בציון מס. המכרז 7/74

דרוש

טכנאי או מהנדס

לתפקידי תיאום ופיקוח בענף הבניה באזור המרכז

נא לפנות לת.ד. 7546 ירושלים

דרוש

מתאם עבודה

באתרי בניה בגמריה

לעבודה מיידית
תנאים טובים.

כישורים: מנהל עבודה בעל נסיון של 10 שנים לפחות.

לפנות טל: 920226—04 בין 4—6 אחה"צ או: 224861—04, משעה 8.00 בערב

למשרד הנדסי דרושות לעבודה מידית

1. מזכירה — 5 שנות נסיון
2. פקידה כתבנית — ...

בדבר פרטים נא לפנות בין השעות 15.00—18.00 לטלפונים 623184, 623703, 623193.
תנאים טובים למועמדות המתאימות
— סודיות מובטחת —

דרושים

רסים · טבנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים ••• מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •••

אוניברסיטת תל־אביב

מכרז מס' 27/74

סגורם

: היחידה לספורט ולחינוך גופני.
תפקיד: ארגון, ניהול ופיקוח על תכ־ ...ורס הערכות במסגרת האוניברסיטה; מעשית בהיקף של לפחות 8 שעות

ם הדרושים: השכלה בחינוך גופני — לבעלי תואר אקדמי.
העובד יועסק לפי דרוג מורים + 10% דמי רכוז או דרוג 4 ממ"ש + ; נוספות לחודש.
העסקה: היקף משרה של עובד מינהלי

מכרז מס' 34/74

ה על תקיון העובדים

: מחלקת המנגנון
תפקיד: הנהלת תקיון עובדים, הכולל ...קים האישיים של כל עובדי האוניבר־ ארגון חומר ארכיוני מרגע היווצרו, ...עת מפתחות לתקיון המרכזי ולתקיוני ; תאום עבודה תקיוני המשנה במסגרת ..., ובמסגרת תקיונים אחרים באוניבר־ ומחזיקים בתיקים אישיים; קביעת שי־ ...טה לתנועת התיקים; עיון במקום, והחזרתם למקומם; נקיטת יוזמה, קבלת החלטות לביעור חומר או העברתו ; מתן הדרכה מקצועית לעובדים ד ...קידומם בעבודתם; פיקוח על עבודה ...בתקיון המרכזי ובתקיוני המשנה, על ...ת בעבודה; ייצוג המחלקה בקשרים עם ...י האוניברסיטה.
ים הדרושים: בעל תעודת בגרות; שלי־ ...אה בשפה העברית, וידיעת השפה ה־ לפחות לצורך קריאת מסמכים; נסיון ...תיים לפחות בניהול תקיון עובדים; ...יפוס, כושר עבודה עם צוות עובדים, ...גע עם קהל, יוזמה ועצמאות במילוי ; עדיפות תינתן לבוגרי קורס ניהול של האוניברסיטה.
: י"ב—י"ג בדרוג האחיד.

מכרז מס' 39/74

: ביה"ס למדעי היהדות
התפקיד: אחריות לאוסף בתחום הספ־ ...העברית כולל רישום, קטלוג ומיון, ר של האוסף.
: לפי הכשורים
ים הדרושים: בי.איי. במדעי היהדות, בספרות עברית ובי"ס גבוה לספרנות, ...יון של 3 שנים בעבודה דומה.

למחלקה למדעי הסביבה

בוגר בי"ס מקצועי עם נסיון בעבודה, לשרה במגמת מיכשור מדעי

...ים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ובציון ...מכרז או שם המשרה, על גבי המעטפה, ...כ"א מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־ ...רמת אביב, עד ליום 23.8.74.
...ים שיימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

כור מתכת בעמ

למפעלנו בקרית שמונה

דרוש:

עובד אחזקה

כישורים: טכנאי מכונות בעל ...דע ונסיון בבצוע עבודות אחזקה ...ל ציוד פנאומטי, גליוטינות ומשורים.

המעוניינים יפנו בכתב לציכנר רמים, ת.ד. 68 קרית שמונה או טל. 067-41355

דרושות

קבוצות בנית שלד

בסביבות חיפה

•

לפנות טל. 669119, 664693 בין השעות 17.00—19.00

למפעל גדול באזור עכו

דרוש

חשמלאי מוסמך

בעל נסיון של 10—5 שנות עבודה

•

...ת לת.ד. 128 עכו, עבור "חשמלאי"

NCR

למרכז חברתנו בתל־אביב

דרושים

צעירים/ות

לתכנות

מיני - מחשבים

בעלי כישורים:

— השכלה אקדמאית מלא או חלקית באחד מן השטחים: כלכלה, מנהל עסקים, ראית חשבון, מדעי מחשב.
— ידיעה טובה בשפה האנגלית.
— רצויה ידיעה בעיבוד נתונים.
— גיל עד 30.

אנו נכשיר אותך

בתכנות למיני־מחשבים.

אם רצונך לעבוד בחברה דינמית פנה עוד היום בכתב יד תוך ציון קורות חיים אל: נ.סי.ר. — י.א. מיטווך ובניו בע"מ, ת"ד 1089 ת"א, 61000 עבור משרה מס. 21—3.

— סודיות מובטחת —

משרד העבודה — רשת עמל

לביה"ס לתניכים עמל — עפולה

דרושים

- ✱ מורה למתמטיקה
- ✱ מורה לספרות ולשון — משרה חלקית
- ✱ מורה לתנ"ך — משרה חלקית
- ✱ מורה לאנגלית — משרה חלקית
- ✱ מורה לשרטוט וטכנולוגיה — משרה חלקית
- ✱ מורה לחשמל רכב — משרה חלקית
- ✱ מורה יועצת — חצי משרה
- ✱ מדריכה חברתית
- ✱ קצין ביקור סדיר
- ✱ מדריכי קבוצות עבודה
- ✱ מחסנאי ואחראי משק — משרה חלקית
- ✱ שרת

•

על המעוניינים לפנות להנהלת ביה הספר טלפון 065—23305

לנגרית בנין גדולה

דרוש

מנהל עבודה

להרכבת נגרות בנין

בדבר פרטים לפנות למר לייבוביץ טלפון 254014 ירושלים

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הפנויה הבאה: — באגף ארגון ותכנון

מהנדס תעשיה וניהול

הכשרויות הדרושות: בעל נסיון של 3-5 שנים.
מס' המשרה: את.ר/195.

✱

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' המשרה עד יום ו' 30.8.74 אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32,000

לחברה ציבורית

דרושות

כתבניות

המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 7037 תל־אביב, מיקוד מס' 61070.

להברת אמריק"א"יד

דרוש

טכנאי קרור

למזגני אויר חלוניים

רשיון נהיגה הכרחי

נא להתקשר כל יום בין 16—14 לטל. 253127.

דרושים

דחוף

טכנאי רנטגן

מוסמכים

לביה"ח אשקלון

המעונינים יפנו טל. 051-3131 לבקש — מחלקת המנגנון.

דרושה אשה

בוגרת ונמרצת

השולטת בשפות עברית אנגלית וצרפתית (רצויה ידיעת שפות נוספות)

לביצוע מכירות של חומר עתונאי.
יום עבודה בן 6 שעות.
תנאים טובים למועמדת המתאימה. עדיפות לבעלת רכב או רשיון נהיגה. טל: 624239 בין השעות 12.00—9.00

דרוש

סוכן מכס

בעל רשיון

למחלקת המטענים של חברת נסיעות ידועה

נא לפנות בפרטים לת.ד. 7281 ירושלים, עבור "סוכן" סודיות מובטחת

כימאי אורגני

9 שנות נסיון במחקר ובתעשיה בארץ ובחו"ל מחפש עבודה בעלת אתגרים. בא בי חשבון: הקמה ו/או השתלבות בהקמת מפעל חדש (פרמצבטיקה ו/או תכשירים), חברות למסחר בכימיקלים, תכשירים או ציוד כימי. אפשרי גם בחו"ל. לפנות: ת.ד. 391 נתניה.

דרוש

חשמלאי אחזקה

עם רשיון A60,
למפעל מזון בסביבת חיפה.

המעונינים נא להתקשר לטלפון 04-934112 — אל משה גולדשטיין

מנהל עבודה

ומנהל אחזקה כללי הידראוליקה, פנאומטיקה ומכניקה מעונין

בהצעות רציניות

לכתוב: סניף "מעריב" שד' רוטשילד 33 ת"א למס' ר/5462/7.

קבוץ מגן מחפש

אחות

טלפון המזכירות 053-98140/9

דרושות

נערות

לעבודות־יד

סריגי ארזי רח' אילת 22 ת"א

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

המחלקה להכשרת מורים

קיימת אפשרות להירשם ללימודים לסמסטר ב' תשל"ה לקראת התואר

מוסמך למדעים בהוראת המדעים הטכנולוגיים

(במקצועות חשמל או מכונות)

מוסמך למדעים בהוראת המדעים

(מתמטיקה ופיסיקה, כימיה, ביולוגיה)

בוגרי בתי־ספר תיכוניים במגמה ריאלית ובית־לומית אשר השיגו ממוצע ציונים 7 ומעלה במקצועות בהם נבחנו בבחינות הבגרות ובוגרי בתי ספר מקצועיים בעלי תעודת גמר מורחבת עם ממוצע 7 ומעלה, אינם חייבים בבחינות מיון. קבלת המועמדים שאינם ניגשים לבחינות המיון תיקבע בהתאם לציוניהם בבחינות הבגרות בלבד.
משרד החינוך והתרבות יעניק לסטודנטים המכשירים עצמם להוראה על יסודית מילגה עד —2.000 ל"י לשנה. (במקרים מיוחדים ניתנת מילגה מוגברת). תמורת התחייבות של שנת עבודה בהוראה (בשכר מלא) עבור כל שנת מילגה, עם תום הלימודים.
שכר הלימוד במסלול הטכנולוגי ממומן ע"י משרד החינוך. במידה והסטודנט נהנה רק מפטור משכר לימוד הוא מתחייב להורות במשך שנת לימודים אחת בלבד (בשכר מלא) עם תום לימודיו.
פרטים נוספים אפשר לקבל במחלקה להכשרת מורים, מבנה סרומי מס' 10, קרית הטכניון. ההרשמה בכל יום בשעות 10.00—13.00 בקרית הטכניון, מדור רישום מועמדים, בנין אולמן חדר 417.

מועד ההרשמה 11.8.74 — 15.10.74.

למפעל מזון גדול באיזור תל־אביב

דרושים:

● מנהל עבודה

לעבודה ב־2 משמרות. בעל נסיון בתעשיה ו/או בוגר בי"ס למנהלי עבודה.

● מסגרי אחזקה

בעלי כ־5 שנות נסיון בתעשיה.

● לבורנטית

לעבודת-בקורת טיב.
דרוש נסיון של שנה לפחות.

נא לפנות לת.ד. 2897 תל־אביב בציון פרטים אישיים ונסיון קודם. רצוי לציין מספר טלפון. על גבי המעטפה לציין המשרה המבוקשת.

סודיות מובטחת

אשטרום — חברה להנדסה בע"מ

סניף ירושלים

דרושים:

1. מהנדס בנין

ותק 3 שנים לפחות

2. הנדסאי או טכנאי בנין

להתקשר טל: 226787, 231429—02

למוסד מקצועי דתי במרכז הארץ

דרושים

- ← טבח/ית בעל/ת נסיון
- ← מדריך לחשמלאות רכב
- ← מדריך למכונאות רכב

•

על המעומדים לפנות בציון פרוט על נסיונם והכשרתם אל: ת.ד. 1354 תל־אביב, עבור "מוסד"

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרושים

1. מהנדסי מכונות

נסיון של 5 שנים לפחות (רצוי בתעשיה הפטרוכימית), נסיון בתכנון צנרת בציוד ובבעיות כח וחום.
העבודה דורשת תאום עם מתכנני הנדסה כימית, הנדסה אזרחית, מיכשור וחשמל.
ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרחית.

2. מהנדס מיכשור ובקרה

בעל נסיון של לפחות 5 שנים בתעשיה הכימית, נסיון בעבודות תאום עם מתכנני הנדסת תהליך, הנדסת מכונות וחשמל.
ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרחית.

3. מהנדס קדום פרוייקט

העבודה כוללת עזרה בהכנת לוחות זמנים בשלוב עם תכנון כח אדם להקמה, מעקב אחרי הזמנת ציוד מעקב תקציב וכד' בצוות המנהל פרוייקט הנדסי תעשייתי גדול.
ידיעת השפה האנגלית — הכרחית.

4. מנהלי חשבונות מדופלמים

בעלי נסיון של 5 שנים במפעל תעשייתי.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 767 חיפה, מיקוד 31000.

— תנאים טובים למועמדים המתאימים —

משרד העבודה-הקריה למחקר גרעיני נגב

עומדים לפתוח

קורס מפעילי גרעין

במגמות בקורת קרינה וכימיה

לצורך זה דרושים לנו:
גברים מסיימי 11 שנות לימוד לפחות בבי"ס תיכוני עיוני ו/או בי"ס מקצועי ולאחר שרות סדיר בצה"ל.

המועמדים שיבחרו יתקבלו לקורס בקמ"ג, אורך הקורס 6—4 חודשים.

- ✱ למועמדים רוקים מחוץ לאיזור יותנו מגורים בשכ"ד בדימונה, למועמדים נשואים מחוץ לאיזור תנתן השתתפות בשיעור 50% משכ"ד חודשי עד מכסימום —.250 ל"י לחודש, לתקופה של עד שנתיים.
- ✱✱ הסעה ממקום המגורים לעבודה וחזרה על־חשבון המפעל.
- ✱✱✱ תוקצב מילגת לימודים נאותה לתקופת הקורס.
- ✱✱✱✱ קורס זה יחשב כנקודות זכות להמשך הלימודים לקראת תואר "טכנאי גרעין", התואר יוענק למסיימים בהצלחה את כל שלבי הלימוד: בחינות גמר פנימיות וחיצוניות ועבודת גמר בהתאם לדרישות המכון הממשלתי להכשרה טכנית.

✱ ✱ ✱

● מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 9001 באר־שבע, למדור קבלת עובדים, עם פרטים אישיים ופירוט שנות השכלה.

✱ ✱ ✱

המתאימים יוזמנו לראיון אישי.

למפעל תעשייתי באשקלון

דרושים

★ מכונאי למלגזות

עם נסיון של 5 שנים לפחות

★ עוזר/ת למנהל חשבונות

עם נסיון בתעשיה

נא להתקשר לטלפון מס. (051)3373 או בכתב לת.ד. 4 אשקלון "מפעל תעשייתי".

תעשיות רכב בע"מ

נצרת עלית

דרוש לנו

ראש צוות הנדסי

● תאור התפקיד:
- ✱ ריכוז פרוייקטים הנדסיים בתחום מבני פח ומתקנים.
- ✱ נהול צוות הנדסי.

● דרישות התפקיד:
- ✱ נסיון קודם בעבודות תכנון וריכוז פרוייקטים.
- ✱ שליטה מוחלטת בעברית וכושר ניהול משא ומתן. שליטה באנגלית יתרון.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 535 נצרת עילית

— סודיות מוחלטת מובטחת —

דרושים

מהנדסים · טכנאים · ביטאים · שרטטים · ...

רפא"ל
רשות פתוח אמצעי לחימה
דרושים

מנתחי מערכות — משרות 112—117

לעבודה בסימולציה היברידית בנושאי מערכות מתוחכמות של זמן אמיתי ותקשורת, במחשבים זעירים (Mini Computers).

הכשורים הדרושים: מהנדס אלקטרוניקה או מדעי המחשב, בעל ידע בתכנות, רצוי נסיון קודם במחשבים זעירים.

עוזר ראשי לתכנון ומעקב — משרה 118

הכשורים הדרושים: מהנדס אלקטרוניקה/ייצור, בעל נסיון של מס' שנים, או טכנאי אלקטרוניקה/ייצור בכיר בעלי נסיון בהרצת תכניות מחשב ועיבוד נתונים; נמרץ, ביצועיסט ובעל יזמה.

כלכלן בכיר — משרה 119

לריכוז ובקרה של תקציבים בהיקף גדול, בקרה תמחירית — מעקב הוצאות וביצוע בהתאם לתכניות העבודה, נהול משא ומתן, קשרי חוץ ופנים בדרגים בכירים.

כשורים דרושים: בעלי תואר ראשון (רצוי שני) בכלכלה (רצוי גם ב־סטטיסטיקה). נסיון קודם של שנתיים לפחות בנושאי עבודה דומים.

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה — משרות 120—125

לעבודות פתוח במערכות מדידה פיסיקליות (כולל בקרה דיגיטלית של מכשור מדידה וספקים).

כשורים דרושים: הנדסאי או טכנאי מוסמך בעל נסיון של שנתיים לפחות בעבודות פתוח, ידע במעגלים אנאלוגיים ודיגיטליים.

מזכיר/ה אקדמאי/ת — משרה 126

תאור התפקיד:

— נהול ושליטה על מערכת דווח מסועפת בין רפא"ל לבין מוסדות מחקר וגופים ממשלתיים אחרים.
— סיוע מטה.
— ניתוב דווחים מקצועיים וקורספונדנציה טכנית.
— רישום פרוטוקולים וסכומי דיון ומעקב אחר ביצוע הסכומים.

כשורים דרושים: בוגר/ת או מוסמך/ת באחד ממדעי הטבע. יועדפו בעלי נסיון בנושאים דומים.

עובד מלטשה — משרה 127

בעל ידע בסיסי בחרטות, המעונין להתמחות בעבודה עדינה של ליטוש זכוכית וגבישים. רצוי בוגר בי"ס מקצועי.
מקום העבודה: אזור חיפה.

* * *

המעוניינים יפנו בציון שם המשרה המתאימה לת.ד. 9757 חיפה 31096, יצרפו קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי קודם ויציינו מס' טלפון להתקשרות.

— סודיות מובטחת —

למכרות נחושת תמנע בע"מ

TIMNA תמנע

דרוש

טכנאי קרור או מכשירן

עם ידע במתקני קרור
בעל נסיון של מספר שנים

דרגת המתעמד תקבע בהתאם לכשוריו.
מועמדים מתאימים יפנו לראיון אישי בכל יום ד' בין השעות 09.00—15.00 ו־16.00—18.00, למזכירות משרדי החברה בתל־אביב, הקריה, רח' ס' (מול קול ישראל), מצוידים בפנקס מילואים ותעודת שחרור מצה"ל.
המועמד שיבחר יידרש להתיישב באילת. עזרה בדיור תינתן.

תדיר חיפה בע"מ
רח' סליוזין 12 טל. 522813

דרוש מסגר
להרכבת לוחות חשמל

טמבור צבע

למחלקת עיבוד נתונים
דרושים

א. מתכנן

הכישורים: שנת נסיון אחת לפחות בתכנון של ישומים מנהליים ו־3 שנות נסיון בתכנות.

ב. פקידת בקורת

דו"חות מחשב
הכישורים: בוגרת תיכון (מגמה ריאלית/ביולוגית)

נא לפנות בכתב אל בנהל כח אדם ת.ד. 238 עכו, תוך ציון פרטים אישיים ותולדות חיים.

תדיראן

למפעל הגבישים דרוש

מבקר איכות

לבדיקת תוצרת בעבוד ובתהליך — כולל מכשירים. בוגר בי"ס מקצועי במגמות אלקטרוניקה. יועדף בעל נסיון.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 648 תל־אביב (מח' כח אדם) בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

תדיראן תדיראן

כן גרפיקס M

לחב' מ.ב. מור — כרמי בע"מ
דרוש
מהנדס מכונות

בעל נסיון של 3 שנים לפחות לאחר שירות צבאי.
תנאים טובים למתאים המתאים.
נא לפנות לקביעת ראיון לטלפון 623268.

מפעל טכסטיל והלבשה באזור חיפה

מחפש

סוכן בלעדי

עבור חיפה והצפון

מועמדים בעלי נסיון בשוק מתבקשים לפנות לת.ד. 1385, חיפה.

מועצה אזורית מרום הגליל

מבקשת מועמדים למלוי משרות מורים לבתי"ס דתיים במרכז האזורי מרום הגליל.

בי"ס חטיבת ביניים

מורה למתמטיקה — משרה וחצי
מורה לפיסיקה וכימיה — משרה וחצי

בי"ס חטיבה עליונה

מהנדס חשמל — משרה
(נהול מגמת חשמל)
מורה למכונאות רכב — משרה
מורה לאדרות ומשק — משרה
מורה לאופנה — משרה
מורה לפקידות — משרה
מורה למתמטיקה — משרה וחצי
מורה לאנגלית — משרה
מורה לפיסיקה וכימיה — משרה וחצי

המועמדים צריכים להיות בעלי כשורים להוראה במגמות אלו ושומרי מצוות.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף צלום של תעודות וקורות חיים למנהל החנוך של המועצה בגורן, עד 25.8.74.

אריגי יעד
בע"מ

דרושים

אורגים מנוסים

לעבודה בשלוש משמרות

למתאימים
תנאים טובים
●
לפנות טלפון 907218 ליצחק.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ

מודיע על משרה פנויה של

מרכז השתלמויות

במשרדי המדור בתל־אביב

תפקידיו העיקריים: יזום וארגון קורסים והשתלמויות אשר יענו על צרכי התעשיה.

הכישורים הנדרשים: השכלה אקדמאית בהנ־דסה או במדעי החברה. יועדפו מוסמכים בעלי רקע תעשייתי.

נא לפנות בכתב: המדור ללמודי חוץ, רחוב ליסין 14, תל־אביב.

עירית ירושלים

דרושים

מרכזים, מדריכים חברתיים, מדריכי דרמה, מחול ומוסיקה

לעבודה במוסדות נוער בשנת תשל"ה

בעלי נסיון המעונינים יפנו למחלקה לחינוך, אגפי הנוער הספורט וחברה. יחידה לכח אדם, רח' יפו 17, ירושלים.

למשרד טכני מבוסס

דרושים

1) **שרטטת ארכיטקטורה**
בעלת נסיון

2) **אדריכל**
בעל נסיון

*

לפנות טלפון: 52195/6/7

צבעי רסום
מעולים

דרושים למפעל מתכת גדול באזור המרכז.

לפנות בכתב עם פרוט נסיון בעבודה והשכר הנדרש.

— סודיות מובטחת —

ת.ד. 1334 תל־אביב (עבור ו/2432).

א.אי.ל ישראל בע"מ AEL
תעשיות אלקטרוניקה

דרושים

טכנאי/הנדסאי מכונות

1. ✱ לעבודות בזיווד רכיבים
✱ עם נסיון של שנה לפחות
(מע/546)
2. ✱ לתכנון בזיווד אלקטרוני
✱ דרוש נסיון בתחום זה
(מע/547)

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

1. ✱ בוחני אלקטרוניקה לבחינת פרויקטים בשלבי פיתוח
(מע/548)
2. ✱ לבחינת רכיבי מיקרוגל
(מע/549)

תנאים טובים למתאימים

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 או 782141 אל מחלקת כח אדם, רחוב מבצע קדש 48 בני־ברק. 51203.
סודיות מובטחת!

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

במכון המתכות

מהנדס מכונות או חשמל

במעבדה לריתוך, לביצוע מחקרים תעשייתיים ומעבדתיים בנושאי ריתוך.

הכישורים הדרושים: נסיון תעשייתי של שנתיים לפחות. בעל תואר ראשון או שני. עדיפות תנתן למעלי נסיון בהנדסת ריתוך. קיימת אפשרות להשתלמות לקראת תואר גבוה.
מכרז מספר 57/74.

בספריה המרכזית

מהנדס

בשירות מידע טכני לתעשיה

הכישורים הדרושים: תואר בהנדסת מכונות, שליטה מלאה באנגלית טכנית.
מכרז מספר 102/74.

✱

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המעשי. ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון — חיפה 32000, עד יום ו', 23 באוגוסט 1974, בציון מספר המכרז המתאים.

למפעל מתכת ותיק
דרוש למשרד בתל־אביב

עוזר/ת
למנהל חשבונות

בעל/ת נסיון ובקיאות בחישובי שכר.

תנאים טובים ואפשרויות קידום למתאימה.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 29402 תל־אביב

— סודיות מובטחת —

למפעל סנפרוסט באשדוד

דרושה

מפעילת נשיונל

עדיפות תינתן לתושבות אשדוד.

המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב בציון נסיון המקצועי לסנפרוסט ירידת כח אדם ת.ד. 2223 אשדוד או טלפון 055-22141.

למפעל מתכת ותיק בת"א

דרוש

עוזר מחסנאי

— אפשרויות קידום —

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 29402 ת"א או טלפונית 51953 ת"א

תדיראן

מחלקת התקנת טלפונים

דרוש

טכנאי

מרכזיות טלפון

התקנות ובדיקות סופיות למרכזיות קרוסבר.

התפקיד כרוך גם בעבודות מחוץ לאיזור תל־אביב רבתי לפרקי זמן של עד 3 חודשים
אחרי שרות צבאי, מועדפים טכנאים עם נסיון של 3—2 שנים בעבודות התקנה.
ידיעת השפה העברית הכרחית. טבר־קעת השפה הצרפתית.

✱

מועמדים מתאימים יפנו טלפונית 855152 לאוריאל.

תדיראן תדיראן

הדר חברה לבטוח בע"מ
המחלקה לבטוח חיים

מחפשת

א. פקיד קופה

העבודה דורשת מגע מתמיד עם קהל.
דרוש נסיון בהנהלת חשבונות.
נסיון בבטוח — יתרון.

ב. פקיד בטוח

בעל נסיון בעבודה במחלקה בטוח חיים.
רצוי עם נסיון בתחום.

ג. פקיד ארכיון

בהצעות בכתב נא לפנות תל־אביב 61000 ת.ד. 1996 עבור בטוח חיים או טלפון: 0226 לגב' סימה.

למכרות נחושת תמנע בע"מ

TIMNA תמנע

דרושים

● **הנדסאי מכונות**
● **חשמלאים** בעלי רשיון חשמל
● **מסגרים רתכים**
● **מחסנאים מכניים**

מועמדים מתאימים יפנו לראיון אישי ביום ד' בין השעות 09.00—13.00 ו־16.00—18.00 למזכירות משרדי החברה בתל־אביב, הקריה, רח' ס' (מול קול ישראל), מצוידים בפנקס מילואים ותעודת שחרור מצה"ל.
המועמדים שיבחרו יידרשו להתיישב באילת. עזרה בדיור תנתן.

"אויקל" בע"מ

דרושים

1) **פקידה**
לעבודה משרדית וקבלת קהל, הדפסה בעברית ואנגלית.

2) **טכנאי שרות**
לתנורי חימום, רצוי ידע ב... מבערי סולר.

פינסקר 70 ת"א

אורט ישראל
לבית־ספר "אורט" בלוד

דרוש מזכיר

הכישורים הדרושים:

✱ בעל השכלה תיכונית מושלמת (יתרון אקדמאי)
✱ נסיון קודם בריכוז עבודה משרדית
✱ שליטה מושלמת בשפה העברית

הצעות יש להפנות בכתב, תוך פירוט קורות חיים, למזכירות ביה"ס לפי הכתובת: קרית ביה"ס, איזור התעשיה, לוד.

לחברת ג'נרל אלקטריק
למחלקת השרות בהרצליה

דרושים

● **טכנאי שרות**
● **פקידות לעבודה חלקית**

לפנות בכתב לת.ד. 557 הרצליה, עבור "מחלקת השרות".

דרושים

מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים · מחסנאים · שרטטים · בינאים · טכנאים · (מהנד)סים

האגודה לאורגניה אבטומית
קריה למחקר גרעיני-נגב

דרושים:

הנדסאי/טכנאי מכונות

— בוגרי קורס הנדסאי/טכנאי מכונות מוכר.
— דרוש נסיון מקצועי של שנה לפחות באחזקת מערכות מכניות ו/או מערכות ואקום.
— רצוי נסיון בעבודה בתחום מכניקה עדינה.

מכונאי אחזקה

— בוגרי בי"ס מקצועי תלת־שנתי לפחות במגמת מכונאות או מסגרות מכנית.
— דרוש נסיון מקצועי מתקופת השירות הצבאי לפחות.
— יועדפו בעלי נסיון מקצועי באחזקת מתקנים תעשייתיים ו/או בעלי נסיון באחזקת מערכות ואקום במפעלים תעשייתיים.

חרטים

— בוגרי בי"ס מקצועי תלת שנתי במגמת עיבוד שבבי או מסגרות מכנית.
— דרוש נסיון מקצועי של שנה לפחות בעבודה מעשית בתעשיה.

המועמדים שייבחרו יקבלו:
— שכר בהתאם לכישורים ונסיון בעבודה מקצועית.
— אפשרויות קידום מקצועי נרחבות.
— עזרה בדיור למועמדים מחוץ לאיזור.
— הסעה ממקום המגורים לעבודה וחזרה על חשבון המוסד.
— ארוחות מוזלות בשעות העבודה.
— מקומות מגורים אפשריים: באר־שבע, דימונה, ערד וירוחם.

מעונינים יפנו תוך פירוט מירבי על השכלתם ו־סיונם המקצועי לת.ד. 9001 מקוד 190 84 באר־שבע.
— סודיות מובטחת —

טלרד

תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ

לעבודה במפעלנו דרושים

1. בודקים ומתקינים

בוגרי בתי"ס מקצועיים לעבודה מעניינת בשטחי הטלקומוניקציה. המועמדים יוכשרו לתפקידים של בודקים, בודקים סופיים ומפעילים של מרכזיות אוטומטיות חדישות. העבודה מתבצעת ברובה מחוץ למפעל. למועמדים המתאימים יינתנו תנאי עבודה טובים כולל הוצאות אש"ל.

2. מנהל חשבונות

בוגר קורס למנהח"ש סוג ג'—ד' בעל נסיון קודם בהנהח"ש.

3. תמחירן

בוגר קורס לתמחיר בעל נסיון של שנה לפחות.

4. מפעיל למחשב 370

בעל ידע ונסיון בהפעלת DOS/VS. העבודה מתבצעת במשמרות.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקה לכח אדם ת.ד. 50 לוד מיקוד 71100.

חברות בנות: ציוד־חולון
קן אלקטרוניקה - אשקלון

המועצה האזורית באר־טוביה

מכרז חוזר מספר 33/73

בהתאם לסעיף 13 לצו המועצות המקומיות (שרות עובדים) תשכ"ב 196 מכריזה בזאת המועצה האזורית באר־טוביה על משרות פנויות כדלקמן: —

תואר המשרה: **עובדים סוציאליים**
דרוג המשרה: דרוג (בהתאם לנתונים).
שעור המשרה: 4 משרות מלאות.
תאור התפקידים: טיפול במשפחה, בילד, בנוער ובקהילה.
הכשורים הדרושים: עובדים סוציאליים מוסמכים או בעלי השכלה מקבילה כגון: בסוציולוגיה, פסיכולוגיה, חינוך וכדומה.
טפסים להגשת הבקשות ניתן להשיג במזכירות המועצה האזורית באר טוביה, או במשרדים הנפתיים של משרד הפנים.
הבקשות למכרז יש לשלוח בדואר רשום אל המועצה האזורית באר טוביה בשתי מעטפות בציון מספר המכרז במעטפה הפנימית, עד יום 19.8.74.
אין המועצה האזורית באר טוביה מתחייבת לקבל כל הצעה שהיא. קיימת אפשרות של סיוע בדיור.

אברהם הלפון
ראש המועצה האזורית באר־טוביה

למוסד ממלכתי

דרושים בחורים

המוכנים להשקיע כשרון ומרץ
בעבודה מעניינת ובלתי שיגרתית
(בארץ ובחו"ל)

נתונים נדרשים:
* בוגרי תיכון
* אחרי שירות צבאי מלא בתפקידי פיקוד
* כושר בריאות תקין
* עד גיל 30.

מעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17021 תל־אביב מיקוד 61170 בצירוף פרטים אישיים.

לסניפינו
בתל־אביב ובחיפה
דרושים

- **מרכיבי מעליות**
- **עוזרים למרכיבי מעליות**
- **חשמלאים ומסגרים**

ללמוד המקצוע
*
בקשר לפרטים וקביעת ראיון נא לפנות:
- תל־אביב, טל. 54438 — 55608, דרך יפו־ת"א 7
- חיפה, טל. 520021, רח' הנמל 46

חרותש

תדיראן

למפעל הסוללות ברחובות
דרושים

1. מזכירת מחלקה

שרותי מזכירות, הדפסה עברית ואנגלית.

2. אלקטרונאים

בוגרי בתי"ס טכני של חיל האויר במקצועות הש"כ, חמ"מ, או בוגרי בי"ס מקצועיים באלקטרוניקה. לעבודה מענינת בתחום ספקי כח.
להתקשר לטל: 950051 רחובות

לצה"ל דרושים

לעבודה באזור
ראשון־לציון — רמלה

א. **מסגרים / רתכים**
ב. **פחחים**
ג. **נגרים**
ד. **צבעים**
ה. **חייטים / תופרים**
ו. **מחסנאים**
ז. **פועלי תעשיה**

בדבר פרטים נא לפנות לד"צ 3036

דרוש

טכנאי/הנדסאי בנין

בעל נסיון מעשי
לפיקות על עבודות הקמה
בפרויקט פיתוח תעשיתי
*
לפנות לת.ד. 1708 חיפה 31000.

לחברה צבורית תעשיתית
באזור תל־אביב

דרושים:

א) כלכלן

לעבודה בניתוח פרויקטים ותקציבים, רצוי בעל תואר שני במינהל עסקים.

ב) תמחירן

רצוי רואה חשבון, עם התמחות בתמחיר או כלכלן בעל תואר במינהל עסקים (התמחות בתמחיר).

ג) מבקר פנימי

רואה חשבון עם נסיון בבקורת.
— הדרגות יקבעו לפי הכישורים —
סודיות מובטחת
לפנות בכתב לת.ד. 308 חולון עבור מנהל המנגנון.

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער
המח' לחימ"ש

דרושים

מדריכי נוער וקהילה

לעבודה במושבים בצפון הארץ
במשרות מלאות וחלקיות
העבודה תיעשה בשיתוף פעולה עם התנועות המושביות

הכישורים הדרושים: נסיון בעבודה עם נוער ו/או עבודה סוציאלית, בוגרי י"ב כתות (או השכלה מקבילה).
אופי העבודה: טפול והפעלה של נוער ומבוגרים במושב.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב, בהקדם, לפי הכתובת: משרד החינוך והתרבות, אגף הנוער, בנין הממשלה, נצרת עלית.

לעבודה קבועה בתנאים טובים
בסביבת חיפה
דרוש/ה

אח/אחות

לנהל מח' דיאליזה

המעונינים ומתאימים מתבקשים לכתוב בציון השכלה ונסיון מקצועי לת.ד. 3119 תל־אביב עבור „תנאים טובים".
סודיות מובטחת

למכרות נחושת
תמנע בע"מ

דרוש

חשב שכר

כישורים: סוג 2 ומעלה בהנהח"ש. נסיון 3—2 שנים בהנה"ח רצוי כעובד שכר ממוכן.
הדרגה תקבע בהתאם לכישורי המועמד.
תנאים סוציאליים טובים, תוספות מיוחדות, הנחות במס כמקובל לעובדים באילת. עזרה בדיור תינתן.
מועמדים מתאימים יפנו לראיון בכל יום ד' בין השעות 09.00—11.00 ו־16.00—18.00, למזכירות משרדי החברה בתל־אביב, רח' ס' נס' 2 הקריה.

דרושים

1. מהנדס בנין

לתפקיד בכיר בעל נסיון של 8 שנים לפחות בבצוע לעבודה במרכז הארץ

2. מהנדס בנין

עם נסיון של 5 שנים לפחות בבצוע לעבודה באזור חיפה

3. מהנדס בנין

עם נסיון מגוון בתכנון, פקוח ובצוע ובן ידע בהפעלת צוות וניהול משא ומתן לעבודה בגליל

לפנות טלפון: 412252 תל־אביב

תדיראן

דרושים

1. מהנדס אמינות רכיבים

מהנדס אלקטרוניקה עם נסיון 3 שנים בתחום רכיבים מיקרואלקטרוניים, הגדרת מפרטים ושיטות בדיקה למפרטים.

2. מהנדס אמינות ואיכות

מהנדס אלקטרוניקה. 3 שנות נסיון לפחות בתחום זה. שליטה בעברית ואנגלית כולל כתיבת דו"חות טכניים וכדומה.

3. טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

לעבודות פיתוח והנדסה בתחומי תדירות גבוהה וקשר ספרתי. נסיון קודם של כ־3 שנים באחד מתחומים אלה — רצוי.

4. מסגר

לעבודות זווד מכשירי קשר. בוגר בי"ס מקצועי תלת שנתי. נסיון בעבודות דגמים וכרסומת.

5. מזכירה עצמאית

לעבודה במחלקת הנדסה. שליטה טובה בעברית ובאנגלית כולל הדפסה.

6. עורך מאזנים מודפסים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 648 תל־אביב (מחלקת כח אדם) בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש

מנהל חשבונות

סוג ג'—ד' לעבודה קבועה במשרה מלאה. הדרגה המוצעת י"ב—י"ג בדרוג אחיד.
●
מעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 71 ירושלים ולצרף קורות חיים ופירוט נסיון קודם.
— סודיות מובטחת —

האגודה לאורגניה אבטומית
קריה למחקר גרעיני-נגב

דרוש:

טכנאי צילום

— בעל שלוש שנות נסיון בצילום תעשייתי/מדעי.
— רצוי נסיון אף מתקופת השירות הצבאי.
— עדיפות תנתן לבוגרי בית ספר לצילום.

מועמד שייבחר יהנה מ: —
— **שכר בהתאם לכישוריו ונסיונו המקצועי.**
— **אפשרות לקדום מקצועי.**

● על המעונינים לפנות תוך פירוט השכלתם ונסיונם המקצועי, לת.ד. 9001 — מדור קבלת עובדים, באר־שבע, ויוזמנו לראיון אישי.
— **סודיות מובטחת** —

למוסד ממלכתי בת"א

דרושות פקידות

אחרי שרות צבאי

לעבודה במשרה מלאה

התקבלנה בנות שהגן בוגרות 11 שנות למוד לפחות.
באות בחשבון גם חסרות נסיון קודם.
משכורת התחלתית — 1050 ל"י ברוטו.

מעונינות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 17224 ת"א מיקוד 61170 (עבור פקידה) בציון פרטים אישיים וקורות חיים.

صكنا من الامل

صكنا من الاجل

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • **דרושים** • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •

מקור שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים:
- מנהל אדמיניסטרטיבי — [illegible]
- [illegible] — להברה [illegible]
- מנהל [illegible] — לחברה פרטית גדולה
- כלכלן מנוסה — לחברה תעשייתית
- [illegible] — לקבלן פרטי
- מנהל־חשבונות ראשי — לחברה [illegible]

ת"א · גורדון 65 · ת.ד. 11364 · טל. 248211

דרוש מנהל
למועדון סגור של עובדי מפעל תעשייתי בדרום הארץ

המועדון נמצא בבניין חדיש וכולל חדרי פעילות רבים: אולם לאירועים, מזנון, דיסקוטק, חדרי קריאה ועוד. במועדון כ־650 חברים ובני משפחתם.

הכישורים הנדרשים:
- כושר אירגון וניהול
- נסיון בטיפוח חיי חברה של מבוגרים
- יכולת יצירת קשרים עם עובדים בכל הדרגים
- יכולת ליצירת פעילות חברתית ותרבותית סביב המועדון.

הדרגה תקבע בהתאם לכישורים.
המנהל ידרש להתיישב בדרום הארץ, ותינתן לו עזרה בדיור.

*

מועמדים בעלי נסיון קודם וכישורים כנ"ל, מתבקשים לכתוב לת.ד. 7050 תל־אביב ולציין על המעטפה „עבור מנהל מועדון".

למפעל תעשייתי גדול בענף המתכת תל־אביב

דרוש:

מנהל עבודה טכני

לניהול עבודה של קווי ייצור חדשים

הכישורים הדרושים:
- * יכולת הפעלת צוות עובדים.
- * כושר ארגוני ויכולת טכנית רבה.

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 1101 ת"א, עבור ר'.

— סודיות מובטחת —

לחברת ביטוח גדולה

דרושה מזכירה
למחלקת ההנדסה

הכישורים: הדפסה באנגלית ובעברית, ידע בסיסי בהנהלת חשבונות, נסיון בעבודה מזכירות

עבודה קבועה ומעניינת

תנאים טובים למועמדת המתאימה

סודיות מובטחת

על המעוניינות לפנות בכתב בציון פרטים לת.ד. 1469 תל־אביב עבור מס' 168.

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
מפיצי CATERPILLAR בישראל

דרוש מחסנאי בכיר

בעל נסיון בחלקי חילוף לטרקטורים או רכב.

תנאים טובים לאדם המתאים.

נא להתקשר 04—729163, ת.ד. 10097 חיפה עבור מנהל הסניף.

סודיות מובטחת.

מפעל מזון גדול

מחפש

סוכן עצמאי

בגוש דן

דרושה השקעה כספית.

נא לפנות לת.ד. 193 פ"ת

יבנה תעשית בנינים בע"מ

דרושים

קבלני קבוצות הרכבה
למיבנים טרומיים ומתועשים

מקום העבודה: בסביבות תל־אביב

על המעונינים להתקשר אל „יבנה" תעשית בנינים בע"מ טל. 733638/9, 721343, בימים א', ב', ה', 08.00—18.00 בימים ג', ד', ו' 08.00—13.00 עם ציון:
1) מספר אנשי הקבוצה
2) נסיון קודם
3) תאריך אפשרי להתחלת העבודה.

לחישולי כרמל בע"מ

דרושים

- * **חרט מעולה**
- * **כרסם מעולה**

למתאימים מובטחים — עבודה קבועה ומעניינת במסגרת טכנולוגית מתקדמת ותנאי שכר טובים!!

- לפנות בכתב לחישולי כרמל בע"מ — אגף כח אדם ת.ד. 30 טירת כרמל או טלפונית למס' 04-539202—3—4.

למוסד בנקאי דרושים

פקידים
בדרגות שונות;

פקידים מתחילים, מנהלי חשבונות ופקידים בעלי נסיון בנקאי וכן כתבנית עברית.

*

נא לפנות בכתב לת.ד. 2639 ת"א

— סודיות מובטחת —

„אויקלי" בע"מ — פינסקר 70 ת"א

דרושים

1. **פקידה**
   לעבודה משרדית וקבלת קהל, הדפסה בעברית ואנגלית.
2. **טכנאי שרות**
   לתנורי חימום, רצוי ידע במבערי סולר.
3. **מפיצים**
   לתנורי לול ורצי משבניקים.

למשרד גדול באזור השומרון

דרוש/ה

עוזר/ת
למח' המשכורות

נא לפנות בכתב לת.ד. 20181 תל־אביב לידי מנהל חשבונות ראשי.

ב.ו. — שרותי מחשבים

דרושים:

מנתחי מערכות תכניתנים

נסיון באסמבלר או/ו מחשבים זעירים.

טלפון (03)761611

למרכז הקהילתי ע"ש וולפסון בנתיבות

דרושים

1. **סגן מנהל המרכז**
2. **רכז חוגים**
3. **עובד קהילתי**

— להפקידי מנהל מדור שרותים קהילתיים

הכישורים הדרושים:
- * נסיון בתחום הפעולה המבוקש
- * רצויה השכלה אקדמית.
- * רצוי נסיון בעבודה צבורית באזורי פיתוח.

הערה: לתפקיד סגן המנהל דרוש גם נסיון במינהל, ארגון ופיקות על צוות עובדים. המועמד שיתקבל למשרה זו, יועסק בחלק ממשרתו באחד מן התפקידים האחרים, שב מסגרת הסגל הבכיר של המרכז הקהילתי.

המועמדים למשרות 2, 3 — רשאים להגיש את מועמדותם גם לתפקיד סגן־מנהל, במידה וכישוריהם מתאימים לדרישות תפקיד זה.

4. **מדריכים**

בתחומים הבאים: הדרכה חברתית, אומנויות, תחביבים, מוסיקה, שפות, ספורט, מקצועות משק הבית, מקצועות השכלה יסוד.

נא לפנות עד לתאריך 25.8.74 אל המרכז הקהילתי, ת.ד. 55, נתיבות, בצרוף תעודות והמלצות.

למשרות 1—2—3, יש לצרף קורות חיים.

לחברת בנין

דרושים

- **מהנדס בנין** או כבישים
  לרכז, תאום ובצוע של עבודות תשתית (ישור שטח וכבישים, מים, ביוב) ופקוח על הביצוע.
- **אדריכל**
  רכז ותאום תכנון של מרכזים מסחריים, תאום בהכנת תכניות בנין עיר ושכונות חדשות.
- **מהנדס בנין**
  לרכז פרויקט של שכונת מגורים ש־תכיל למעלה מ־7,000 יחידות דיור ומרכז מסחרי, ותאום בין המתכננים האחראים לביצוע.

תנאי השכר יקבעו בהתאם לכישורים.

מתבקשים להגיש את מועמדותם בעלי נסיון של שנתיים לפחות, בציון קורות חיים, נסיון ומספר טלפון, לת.ד. 7037 מיקוד 61070, תל־אביב.

מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ

מודיע על המשרה הפנויה הבאה: —

בגזברות המוסד

כתבנית עברית

הכישורים הדרושים: הדפסה טובה בעברית ונסיון בעבודות משרד שונות.

מועמדות מתאימות נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, פרוט ההשכלה והנסיון המעשי, ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ, בית־הסנט, קרית הטכניון — חיפה — 32000, עד יום ו' 23.8.74 בציון מס' המכרז 107/74.

לחברה תעשייתית ליד רחובות

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

גיל עד 35, נסיון 3—2 שנים.
הסעה למקום העבודה מובטחת.
תנאי שכר טובים.

פניות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 29322 תל־אביב, עבור מספר 15.

דרוש

מהנדס בנין

בעל נסיון בקונסטרוקציות פלדה.

תנאים טובים למועמד המתאים

*

לפנות: תעשית מבנים „קידר" בע"מ אזור התעשיה רעננה — טלפון 921329

דרושות נקבניות מעולות

לעבודה במשמרות

למתאימות תנאי שכר טובים

282884 [illegible]

ארגמן

למפעלנו דרושים:

1. **טכנאי חשמל**
   עוזר לאחראי אחזקה באחד ממפעלינו.
   הסמכה כמכנאי חשמל, ידע באוטומציה ובאלקטרוניקה. ידע קודם בפנאומטיקה. כושר בהנהגת צוות עובדים מצומצם.
2. **פקיד חשבונות**
   ידע כללי בהנהלת חשבונות, יכולת קריאת מסמכים בשפה אנגלית. הגיל עד 55 שנה.

מועמדים העונים לדרישותינו מתבקשים לפנות טלפונית למח' כח אדם ע"מ לקבוע מועד לראיון היכרות. טלפון 055—95251.

סודיות מובטחת

ארגמן המפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

משרה מעניינת ב־

עולם התקליטים

מצפה לבעל התכונות הבאות:
- — יוצא צבא
- — חרוץ
- — בעל כושר אדמיניסטרטיבי
- — רגישות לאסטטיקה
- — ידע באנגלית
- — אוהב מוסיקה קלסית ופופ
- — בעל רכב פרטי

המעוניינים במשרה המוצעת בעלי התכונות הנזכרות יפנו בכתב יד עם פירוט קורות חיים

ל אימפרוניקס

רח' רוזאניס 11 ת.ד. 39300 תל־ברוך, תל־אביב.

לחברה תעשייתית דינמית ומתפתחת

דרושים לעבודה בחדרה

1. **מהנדס אחזקה צעיר**
   לריכוז נושאי האחזקה, פיקוח והדרכת צוות אחזקה.
2. **מבקר טיב**
   בעל נסיון תעשייתי.
3. **מבונאים בכירים**
   בעלי נסיון תעשייתי.

*

נא לפנות בציון תולדות חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 16068 ת"א, בציון התפקיד המבוקש.

דרושה

מזכירה כתבנית

4 פעמים בשבוע ליום עבודה מפוצל. פעמיים בשבוע מ־8.00 עד 1.00 לפנה"צ בלבד.

בעלת נסיון של 3 שנים לפחות.
תנאים טובים למועמדות המתאימות.
לפנות בכתב יד עם ציון פרטים אישיים.

— סודיות מובטחת —

"כד" חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ

פתח־תקוה, רח' חיים עוזר 20 טלפון 3-2-914091

דרוש

מנהל מכירות ארצי

למפעל מזון באיזור חדרה

רצוי בעל נסיון!

תשובות: לת"ד 402, חדרה ולציין על גב המעטפה: מנהל מכירות.

לבי"ס תיכון מקצועי עמל ב' רמלה

דרוש מנהל

ממלא מקום לשנת הלימודים תשל"ה

*

על המעונינים לפנות לרשת עמל, אגף כח אדם ת.ד. 303 ת"א או טלפון 03—261111/349.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

בפקולטה לפיסיקה

טכנאי מכונות

הכשירויות הדרושות: טכנאי או הנדסאי, נסיון של 5 שנים בעבודות מכניקה עדינה וייצור מכשירי מחקר.
מס' המשרה: פ.ד/175.

בפקולטה לארכיטקטורה

טכנאי אלקטרוניקה

הכשירויות הדרושות: טכנאי או הנדסאי; ידע במכונות; נסיון בעבודה של 3 שנים במכשירים אקוסטיים ואלקטרוניים למימוש; בעל נסיון בבצוע מדידות אקוסטיקה ארכיטקטונית; נסיון בעבודה עם סטודנטים.
מס' המשרה: ארכ.ד/349.

בפקולטה לכימיה

עובד טכני

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי; ידע בסיסי בכימיה, פיסיקה ואנגלית; נסיון לעבודות עדינות.
מס' המשרה: כ.ד/97.

בספריה המרכזית

פקידה

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה; רצוי נסיון קודם של שנה לפחות בעבודה משרד; כושר לקיים מגע עם קהל.
מס' המשרה: ס.ד/196.

באגף פתוח ותחזוקה

מהנדס בנין

הגדרת התפקיד: פקוח על עבודות בניה בטכניון הרבתי.
הכשירויות הדרושות: מהנדס בנין; נסיון קודם בעבודות פקוח על הבניה לפחות 3 שנים; נסיון בבדיקת כמויות וניהול יומני העבודה לפחות 3 שנים; ידיעה כללית בעבודות אינסטלציה; שליטה מלאה בשפה העברית בע"פ ובעל פה.
הערה: הדרגה תקבע בהתאם לכישורי המועמדים, המשרה הינה זמנית ע"פ חוזה מיוחד.
מס' המשרה: אפו"ת.ד/131.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' המשרה עד יום ו' 30.8.74 אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה, מיקוד 32.000.

ליחידה לעיבוד נתונים — בע"מ — דרושות

נקבניות

בעלות נסיון של שנה, שנתיים לפחות.

נא לפנות ליחידה לעיבוד נתונים, רח' בן אביגדור 8, תל־אביב, קומה ב', בין השעות: 9—14, לאהובה כץ.

מרכבים

מפעלי מתכת בע"מ

פתח־תקוה קרית אריה

דרושים

מכונאי רכב

על המעונינים לפנות טלפון 913044 או ישירות למפעל למנהל כח אדם

לחברת ביטוח גדולה בירושלים

דרושה

כתבנית מעולה

לפנות ת.ד. 2391 ירושלים (עבור חברת ביטוח)

גננות

למושב נוב רמת הגולן

דרושה גננת לגנון
לדרגת מנעמים

גננת לגן חובה. טל. 067-22740